

BIBLIOGRAFIA LITERATURY POLSKIEJ

„NOWY KORBUT”

Józef Ignacy Kraszewski

Zarys bibliograficzny

Digitalizacja przeprowadzona w ramach zadania „Cyfrowe zasoby dokumentacji literatury polskiej w wolnym dostępie” realizowanego przez Fundację Akademia Humanistyczna w partnerstwie z Instytutem Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk i Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza. Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

BIBLIOGRAFIA
LITERATURY
POLSKIEJ
NOWY
KORBUT

JÓZEF IGNACY
KRASZEWSKI

*BIBLIOGRAFIA
LITERATURY
POLSKIEJ*
„NOWY KORBUT”

TOMY 1—3
PIŚMIENICTWO
STAROPOLSKIE
Warszawa PIW 1963—1965

TOMY 4—6
OŚWIECENIE
Warszawa PIW

TOMY 7—9
ROMANTYZM
Warszawa PIW

TOM 10
ADAM MICKIEWICZ
Zarys bibliograficzny
Warszawa PIW

TOM 11
JULIUSZ SŁOWACKI
Zarys bibliograficzny
Warszawa PIW

TOM 12
JÓZEF IGNACY
KRASZEWSKI
Zarys bibliograficzny
Kraków
Wydawnictwo Literackie 1967

TOMY 13—16
POZYTYWIZM
MŁODA POLSKA
Warszawa PIW

INSTITUT POLSKI
• NOWY KORBUT •
JÓZEF IGNACY KRASZEWSKI

BIBLIOGRAFIA LITERATURY POLSKIEJ
• NOWY KORBUT •

PRACA ZAMÓWIENIOWA NR 1000/1937

KOMITET REDAKCYJNY
PROF. DR JÓZEF KRASZEWSKI
PROF. DR JÓZEF WYKWIŚC
PROF. DR JÓZEF WYKWIŚC
PROF. DR JÓZEF WYKWIŚC
PROF. DR JÓZEF WYKWIŚC

12

WYDAWCA: WYDZIAŁ PEDAGOGICZNY UNIWERSYTETU W KRAKOWIE

INSTYTUT BADAŃ LITERACKICH
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

BIBLIOGRAFIA LITERATURY POLSKIEJ
•NOWY KORBUT•

PRACA ZAINICJOWANA PRZEZ KAZIMIERZA BUDZYKA

KOMITET REDAKCYJNY

ELŻBIETA ALEKSANDROWSKA · EWA KORZENIEWSKA
JAROSŁAW MACIEJEWSKI · ROMAN POLLAK · IRMINA ŚLIWIŃSKA
STANISŁAW STUPKIEWICZ
ZYGMUNT SZWEYKOWSKI

12

WYDAWNICTWO LITERACKIE · KRAKÓW

<http://rcin.org.pl>

INSTYTUT BADAŃ LITERACKICH
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

JÓZEF IGNACY KRASZEWSKI

ZARYS BIBLIOGRAFICZNY

OPRACOWALI

STANISŁAW STUPKIEWICZ

IRMINA ŚLIWIŃSKA

WANDA ROSZKOWSKA-SYKAŁOWA

MCMLXVI
WYDAWNICTWO LITERACKIE
KRAKÓW

W WE WSTĘPNYM GROMADZENIU MATERIAŁÓW
UDZIAŁ WZIĘŁY WSPÓŁPRACOWNICZKI GRUPY OPRACOWUJĄCEJ
BIBLIOGRAFIĘ LITERATURY POLSKIEJ OKRESU ROMANTYZMU:

IRENA BISKUPSKA, ZOFIA DAJKOWSKA, HALINA GACOWA, ALINA GAWINOWA,
MARIA GNIEWIEWSKA, WANDA ROSZKOWSKA-SYKAŁOWA

BIBLIOTEKA
KRAJOWA
ZARZĄDZANA PRZEZ
ZARZĄDZANIE

WANDA ROSZKOWSKA-SYKAŁOWA
IRENA BISKUPSKA
ALINA GAWINOWA
HALINA GACOWA
ZOFIA DAJKOWSKA

12

REDAKTOR: MARIA RYDŁOWA
REDAKTOR TECHNICZNY: AGNIESZKA SUCHAŃSKA
OKŁADKĘ I OBWOLUTĘ PROJEKTOWAŁA EWA FRYSZTAK

W S T Ę P

Pierwsze zestawienia tytułów utworów J. I. Kraszewskiego wiążą się z jubileuszem pięćdziesięciolecia twórczości pisarza w roku 1879. Wykazy chronologiczne ogłosili wtedy przyjaciele pisarza, Szczepan Bohdanowicz i Wawrzyniec hr. Engeström oraz księgarz Aleksander Nowolecki, a zestawienie w układzie alfabetycznym bibliotekarz Biblioteki Jagiellońskiej Karol Estreicher, wtedy jeszcze nie [w pełni sławy „ojciec bibliografii polskiej”]*.

Przyjaciele korzystali oczywiście z bezpośredniej pomocy pisarza i temu to zawdzięczamy figurowanie w ich wykazach tytułów dzieł zamierzonych, np. *Lettres sur l'Allemagne* (UO-294), lub tytułów pierwotnych, później zmienionych, np. *Sto lat, 1771-1872. Historia ducha i obyczaju polskiego* (por. UO-247). Do Estreichera te wiadomości prywatne nie docierały, albo też może nie chciał on ich wprowadzać do swej bibliografii konkretnych tytułów drukowanych.

W dniach jubileuszu różne pisma codzienne i tygodniowe podały wykazy utworów Kraszewskiego, nierzadko zaopatrując je uwagą, że w dziejach literatury wszystkich czasów chyba tylko Lope de Vega i Aleksander Dumas-ojciec posiadają twórczość obfitszą, ale i oni nawet nie napisali więcej, bo Kraszewski po pierwsze pisał zawsze sam, a po drugie obok utworów literackich pisał dzieła treści naukowej, prace publicystyczne, artykuły do czasopism, wreszcie korespondencje. W ogłaszanych wtedy wykazach bogata czasopiśmiennicza twórczość Kraszewskiego była pomijana. Estreicher nawet w drugim, poszerzonym wydaniu swej bibliografii Kraszewskiego, ogłoszonej po śmierci pisarza w r. 1887, pomija na ogół utwory literackie, które pozostały tylko w czasopismach i nie ukazały się w wydaniach osobnych, np. *Ewunia* (UO-201) czy *Zemsta Czokoldowa* (UO-209).

Piotr Chmielowski wprowadził do swego *Spisu chronologicznego utworów J. I. Kraszewskiego (1830-1887)* pozycje czasopiśmiennicze, ograniczył się jednak do niewielu pism, które miał w swym zasięgu i wśród których, zresztą

* Por. s. 153: Zestawienia bibliograficzne.

słusznie, główne miejsce zajmuje *Tygodnik Petersburski*. Zestawienie Chmielowskiego, ogłoszone w roku 1894, jest do dziś najpełniejszą bibliografią dzieł Kraszewskiego. Nie straciło ono swej aktualności, ale wystarczyć nie może, bo jest jednak bardzo niepełne.

Pełna bibliografia twórczości Kraszewskiego! Pełna bibliografia twórczości bodaj najpłodniejszego pisarza na świecie pozostanie na długi, bardzo długi czas pragnieniem i marzeniem, jeśli nie w ogóle utopią. Estreicher oblicza twórczość literacką Kraszewskiego na tomów 600, arkuszy druku 7 500, stron 115 000, Brzostowski z oczywistą przesadą szacuje na ok. 200 000 liczbę listów napisanych przez pisarza, żaden z nich jednak nie próbuje nawet na język liczb przetłumaczyć tekstów ogłoszonych w czasopiśmie. Trzeba przejść przez niejedyn etap badań nad twórczością naszego „tytana pracy”, ażeby te liczby nie przyprawiły o zawrót głowy, ale stały się w pełni opanowanymi konkretami.

Jednym z tych etapów jest w zamierzeniu autorów obecny zarys bibliograficzny, realizowany jako wypadkowa dwóch tendencji: z jednej strony — chęci wykorzystania i uwzględnienia możliwie wszystkich źródeł, z drugiej — szybkiego i podręcznego opracowania bibliografii pisarza znajdującego się ponownie w okresie ogromnej poczytności.

Wykorzystywanie źródeł ograniczyło się głównie do prac drukowanych, rzadko sięgając do rękopisów i z samych założeń pomijając rozproszone, nie tylko wewnątrz kraju, materiały archiwalne lub ich ocalałe szczątki. Zresztą, opracowanie pełne samych tylko dostępnych materiałów drukowanych przekroczyłoby rozsądne ramy zamierzonego zarysu. Kraszewski niekiedy ogłaszał fragmenty swych utworów lub artykuły lekko przeredagowane pod innymi tytułami. Sprawdzić wszystkie te powiązania i ustalić ich korelację to zadanie ciekawe, ale chyba nie najpilniejsze w chwili obecnej. Obok pojedynczych dłuższych recenzji książek Kraszewski przez lata całe prowadził w kilku pismach przeglądy literackie pod różnymi tytułami. Niniejszy zarys stara się zarejestrować recenzje „samodzielne”, ale nie próbuje nawet zestawiać wykazu wszystkich książek, które Kraszewski recenzował lub omawiał.

Kiedy ktoś zabierze się do tej pracy i wykona ją wyczerpująco i dokładnie, da zestawienie chyba nie ustępujące rozmiarami całemu naszemu zarysowi. Podobnie zarejestrowanie tematyki poszczególnych listów „z ustronia”, „z zakątka” czy „z zagranicy” itd. dałoby wykaz niewiele mniejszy. Zresztą niemało trudu należałoby jeszcze włożyć i w samo zestawienie pism, w których Kraszewski umieszczał swe utwory lub korespondencje. Nasz wykaz podaje niespełna dwieście pism i wydawnictw zbiorowych, wśród nich są uwzględnione chyba wszystkie pisma korzystające z dłuższej stałej współpracy pisarza, ale jeśli chodzi o współpracę dorywczą lub kontakty sporadyczne, niewątpliwie można by nasze zestawienie uzupełnić kilkudziesięciu tytułami, do których nie mogliśmy dotrzeć. Ogromna korespondencja Kraszewskiego,

rozproszona niemal po całym świecie, jest w zarysie podana tylko w małym ułamku listów, ogłoszonych drukiem, lub rękopisów znajdujących się w większych bibliotekach polskich. Czy znajdzie się kiedy badacz, który by się podjął opracowania całości tej korespondencji?

*

Metoda opracowania materiału w naszym zarysie bibliograficznym została przejęta z bibliografii „korbutowej”. Jednym z podstawowych jej założeń jest ukazanie rozwoju twórczości pisarza i jego recepcji w społeczeństwie nie przez odpowiednio opracowany życiorys, ale przez podanie wszystkich jego utworów w chronologicznym porządku ich powstawania oraz ich wydań, również w porządku chronologicznym. Układ chronologiczny według dat powstania zastosowano także do korespondencji, materiałów i opracowań, nie dało się go zastosować w pełni do układu czasopism, w których Kraszewski ogłaszał swe utwory.

W bibliografii typu „korbutowego” układ chronologiczny, wynikający z przyjętego założenia podstawowego, wydaje się bardziej słuszny niż układ alfabetyczny, pozornie ułatwiający znalezienie pozycji. Zarys nasz ma służyć nie tylko tym, którzy szukają konkretnego tytułu utworu pisarza, np. *Lublany*, lub określonej pozycji znanego sobie autora opracowania, np. rozprawy P. Chmielowskiego, ale również, i to chyba w stopniu nie mniejszym, tym, którzy śledzą rozwój twórczości pisarza w określonym okresie, np. pobytu w Warszawie, lub szukają prac o nim np. w okresie dwudziestolecia. Kto zna tytuł utworu lub nazwisko autora opracowania, łatwo do nich trafi przez indeks, ale przy układzie alfabetycznym nikt by nie umiał z zarysu bibliograficznego wyczytać różnicy pomiędzy charakterem twórczości Kraszewskiego np. okresu żytomierskiego, warszawskiego i pierwszych lat drezdeńskich, albo też różnicy w recepcji *Starej baśni* w końcu XIX wieku i na początku wieku XX.

Właściwe ukazanie dynamiki twórczości Kraszewskiego wymagałoby połączenia w jeden ciąg wszystkich jego utworów, zarówno oryginalnych, jak tłumaczonych, zarówno najważniejszych powieści, jak i drobnych artykułów rozproszonych po czasopismach. Niestety, niewspółmiernie słabe dotychczas opracowanie działalności publicystycznej Kraszewskiego w porównaniu ze znajomością jego twórczości literackiej dałoby w połączeniu raczej zdeformowany obraz całości, rażący dysproporcją np. trzytomowej powieści *Tuściacze* i recenzji *Ruysdaëla* B. Zaleskiego w bezpośrednim sąsiedztwie. Ponadto włączenie wszystkich artykułów, „listów” itp. w jeden ciąg twórczości zatarłoby bogaty obraz działalności publicystycznej pisarza, chyba nie mniej-szej ilościowo i nie mniej ważnej społecznie niż właściwa twórczość literacka.

Obecny zarys jako dwa główne rozdziały twórczości Kraszewskiego różni „Utwory oryginalne” i „Publikacje w czasopismach i wydawnict-

wach zbiorowych”. Rozróżnienie to nie jest ściśle i nie wyklucza powtarzania się poszczególnych utworów w obu rozdziałach; wręcz przeciwnie, przez łączenie pozycji odsyłaczami starano się podkreślić związek pomiędzy obu głównymi rodzajami działalności pisarza.

Publikacje w czasopismach i wydawnictwach zbiorowych, zarówno w języku polskim, jak i przekłady na obce języki, to zasadniczo publikacje za życia pisarza, a więc wyraz współpracy Kraszewskiego z tymi czasopismami i wydawnictwami. Wyjątkowo wykaz zawartych w tym rozdziale utworów pisarza obejmuje i lata po jego śmierci (np. *Kurier Warszawski*), jeżeli pierwsze publikacje ukazały się tam jeszcze za jego życia. Rozdział ten całkowicie pomija czasopisma, które przedrukowywały utwory Kraszewskiego lub nawet ogłaszały je z pierwodruków już po jego śmierci. Wyjątek stanowi parę pism (np. *Ziarno*), które ogłosiły utwory Kraszewskiego w ciągu roku po jego śmierci, a więc mogły już za jego życia nawiązać z nim kontakty.

W dziale twórczości osobne, numerowane pozycje mają zasadniczo utwory wydane osobno, nawet jeśli to były utwory niedużych rozmiarów, jak np. wiersz *Błogosławieni* (UO-362), oraz utwory pozostałe w czasopismach lub wydawnictwach zbiorowych, jeżeli wyróżniały się rozmiarami lub znaczeniem w rozwoju twórczości pisarza i jego recepcji, zwłaszcza jeżeli przy tym były przedrukowywane, np. *Asmodeusz w roku 1837* (UO-27), *Prolog na otwarcie teatru polskiego we Lwowie* (UO-319), *Paolo. Powieść wenecka* (UO-22). Drobne utwory składające się na tom zbiorowy, np. *Mozaika* (UO-347), są wymienione w zawartości tomu, gdzie po tytułach poszczególnych utworów podano w nawiasach miejsca pierwodruku i przedruków. Przedruki niesamodzielne drobnych utworów oraz fragmentów są zasadniczo pomijane, natomiast starano się uwzględnić przedruki całych większych utworów, np. powieści w polskiej prasie amerykańskiej.

Zapis jest skrócony, ograniczony do tytułu utworu, daty i miejsca powstania, jeśli jest znane, oraz daty i miejsca druku, ewentualnie z zaznaczeniem wydawcy i serii wydawniczej. Wydania są uszeregowane w porządku chronologicznym, jednak wznowienia wydań są zgrupowane. Tak np. wszystkie wydania *Starej baśni* w *Bibliotece Narodowej* do r. 1934 następują po pierwszym zapisie z r. 1922, a przed innym wydaniem następnym z r. 1924. Wznowienie jest zaznaczone wyrazem „toż” odnoszącym się tylko do pozycji, w której występuje, i powtarzaniem po kolei tyle razy, ile tych wznowień było.

Utwory i wydania nie stanowiące oddzielnej pozycji książkowej mają niekiedy — dla uniknięcia wątpliwości — zapis uzupełniony wyrażeniem „w książce” lub „w art.”, zwykle jednak wyrażenie to jest opuszczone i zapis ogranicza się do dwukropka po nazwisku autora, a przed tytułem książki lub artykułu, w którym utwór się znajduje. Kiedy autorem książki jest sam

Kraszewski, nazwisko jego zastąpiono wyrazem „wyd.”, zwracającym uwagę na konkretne wydanie zawierające utwór. Np.

Noce bezsenne ... epilog ogł. A. Krechowiecki: Józef Ignacy Kraszewski. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) s. 377-380; epilog przedr. W. Hahn we wstępie do wyd.: *Morituri*. Kr. 1925 BN I, 86, s. XXXVIII-XL.

W powyższym zapisie wyrażenie „Józef Ignacy Kraszewski” jest tytułem artykułu A. Krechowieckiego, ogłoszonego w *Pamiętniku Literackim*, a skrót „wyd.” podkreśla, że autorem *Morituri* jest Kraszewski, nie zaś W. Hahn. W obu zapisach są zaznaczone stronicy, bo epilog nie jest podany w spisie treści i trzeba go szukać wewnątrz prac cytowanych.

Podobnie są redagowane pozycje w dziale opracowań. Np.

A. TYSZYŃSKI: Józef Kraszewski i jego „powieści historyczne”. *Ateneum* 1877 t. 3-4; przedr. w książce: *Pisma krytyczne*. T. 2. Kr. 1904.

Autorem *Pism krytycznych* jest oczywiście A. Tyszyński.

K. WOJCIECHOWSKI: Wstęp do wyd.: *Stara baśń*. Kr. 1922 BN I, 53; toż wyd. 2 Kr. 1924.

Autorem *Starej baśni* jest oczywiście J. I. Kraszewski; „toż” oznacza, że wydanie drugie z r. 1924 obejmuje i wstęp, i *Starą baśń* w wydaniu *Biblioteki Narodowej*.

Kursywą są oznaczane tytuły czasopism, wydawnictw zbiorowych i serii wydawniczych. Po tytule czasopisma następuje rok, tom, numer, po tytule wydawnictwa — miejsce i rok wydania. Miejsce ukazywania się czasopisma jest zwykle pomijane, jeśli ukazywało się ono na terytorium swego zasięgu językowego, w przypadkach wątpliwych oraz w przypadkach specjalnych, np. wydawania *Messenger de l'Orient* w Wiedniu lub *Przeglądu Powszechnego* w Dreźnie, miejsce wydania czasopisma jest zaznaczone w nawiasach. Jeżeli czasopismo ma wyraźny podział na roczniki, jak np. *Pamiętnik Literacki*, po tytule następuje oznaczenie rocznika, a rok jest podany w nawiasach, np. *Pam. Lit.* R. 11 (1912).

W grupie przekładów nazwisko tłumacza stoi na pierwszym miejscu, a za nim następuje tytuł utworu w przekładzie. Wiadomości dotyczące przekładów pochodzą przeważnie ze źródeł pośrednich, często niepełnych, są więc również często niepełne, niekiedy tylko sygnalizujące. Języki nie posługujące się alfabetem łacińskim podajemy w transkrypcji fonetycznej według przepisów PAN.

W dziale opracowań dla bardziej przejrzystego układu materiału wyróżniono wiele rozdziałków, odpowiadających poszczególnym okresom życia i grupom twórczości pisarza. W obrębie rozdziałków zastosowano układ chronologiczny, w obrębie jednego roku pozycje zostały uporządkowane alfabetycznie według nazwisk autorów. Dla ułatwienia czytelności wprowadzono

co pewien czas akapity. Miejsce akapitu wyznacza nie charakter pozycji trafiającej do nowego wiersza, ale mniej więcej równomierne rozłożenie nagromadzonego materiału.

Ogromna większość zapisów, można by powiedzieć, że prawie wszystkie (z wyjątkiem przekładów i pozycji zagranicznych), została skonfrontowana z oryginałami tekstów, jednak pozycje nie sprawdzone, o zapisach niepełnych, są podawane za niepełnymi źródłami pośrednimi. Uważamy to za bardziej słuszne niż ich pomijanie. Przypadki szczególnie budzące nieufność sygnalizujemy znakiem zapytania.

*

Załączkiem niniejszego zarysu bibliograficznego były obfite materiały kartotekowe zebrane do nowego, poszerzonego i uzupełnionego wydania *Literatury polskiej* G. Korbuta. Do nich doszły pozycje gromadzone w Instytucie Badań Literackich PAN jako materiały wstępne do przyszłej monografii bibliograficznej J. I. Kraszewskiego oraz gromadzone w tym samym celu zestaw kartek opracowanych przez profesora Wiktora Hahna. W zakresie pozycji czasopiśmienniczych została wykorzystana zapoczątkowana przez Adama Bara i prowadzona przez IBL PAN bibliografia zawartości czasopism.

Zebrane w ten sposób materiały uzupełnili doraźnymi uwagami i informacjami pracownicy nauki zajmujący się poszczególnymi fragmentami twórczości wielkiego pisarza: profesorowie Julian Krzyżanowski, Bronisław Biłiński i Wincenty Danek, dr Wanda Roszkowska i p. Antoni Trepiński. Profesorka Maria Renata Mayenowa przywiozła nam wykaz rękopisów Kraszewskiego znajdujących się w bibliotece Litewskiej Akademii Nauk w Wilnie, w wykazie tym po paru latach kilka zapisów uściślił p. Jacek Kajtoch. Wszystkim im za pomoc gorąco dziękujemy.

Szczególne podziękowanie składamy p. redaktor Marii Rydowej za bardzo gorliwe i wnikliwe sprawdzenie bibliografii z zasobami bibliotek krakowskich, co dało w wyniku wiele cennych sprostowań i uzupełnień, a ponadto przyczyniło się do dokładniejszego dopracowania redakcyjnego całości tekstu.

Tak więc ten zarys bibliograficzny J. I. Kraszewskiego jest wynikiem pracy kolektywnej, można by rzec nawet, że obejmującej częściowe wysiłki kilku kolektywów. Ujmuje on w pewną całość dotychczasowe rozproszone rezultaty w zakresie bibliografii „tytana pracy” i wykazuje, jak wiele, niestety, jest jeszcze w tym zakresie do zrobienia. Jeżeli dalszą pracę ułatwi — spełni całkowicie swe zadanie.

Autorzy

WYKAZ SKRÓTÓW

a.	— akt	Jagiel.	— Jagielloński
ang.	— angielski	jw.	— jak wyżej
Arch.	— Archiwum	Kat.	— Katowice
Archeol.	— Archeologiczny	Klas.	— Klasycyzm
art.	— artykuł	Kórn.	— Kórnik, Kórnicki
Artyst.	— Artystyczny	Kr.	— Kraków, Krakowski
AU	— Akademia Umiejętności	Kraj.	— Krajowych
b. r.	— bez roku	krypt.	— kryptonim
Bibl.	— Biblioteka	kryt.	— krytyczny
Bibliogr.	— Bibliograficzny	ks.	— księga
BN	— Biblioteka Narodowa (seria wydawnicza)	Kur.	— Kurier
c. d.	— ciąg dalszy	Kwart.	— Kwartalnik
Codz.	— Codzienny	LAN	— Litewska Akademia Nauk
cz.	— część	Lit.	— Literacki, Literatury
Czart.	— Czartoryskich	Lubl.	— Lublin
czasop.	— czasopismo	Lud.	— Ludowy
dat.	— datowany	Lw.	— Lwów, Lwowski
dn.	— dnia	Mies.	— Miesięcznik
dod.	— dodatek, dodatkowy	Muz.	— Muzeum
Dom.	— Domowy	nacz.	— naczelny
druk.	— drukowane, drukarnia	nadb.	— nadbitka
Dwutyg.	— Dwutygodnik	nakł.	— nakład, nakładem
Dyr.	— Dyrekcji	Nar.	— Narodowy
Dzian.	— Dziennik	nast.	— następne
E	— Prace edytorskie i redakcyjne (rozdział książki)	Nauk.	— Naukowy
egz.	— egzemplarz	niem.	— niemiecki
enc.	— encyklopedia	nn.	— następne
Estr.	— K. Estreicher: Bibliografia polska	nr	— numer
filol.	— filologiczny	odb.	— odbitka
filoz.	— filozoficzny	odp.	— odpowiedzialny
fot.	— fotografia	ogł.	— ogłosił, ogłoszony
fragm.	— fragment	ok.	— około
franc.	— francuski	oprac.	— opracował, opracowanie
Gaz.	— Gazeta	osob.	— osobne
Gimn.	— Gimnazjum	Ossol.	— Biblioteka Ossolineum
Hist.	— Historyczny, Historia, Historyków	P	— Przekłady (tytuł rozdziału książki)
Hum.	— Humanistyczny	pam.	— pamiętkowa
ilustr.	— ilustracja, ilustrowany	Pam.	— Pamiętnik
im.	— imienia	PAN	— Polska Akademia Nauk
in.	— inne	PAU	— Polska Akademia Umiejętności
inc.	— incipit	Pedag.	— Pedagogiczny
		Petersb.	— Petersburg, Petersburski
		pocz.	— początek

podtyt.	—	podtytuł	sygn.	—	sygnatura
pol.	—	polski	T. /t.	—	tom
Polit.	—	Polityczny	Teatr.	—	Teatralny
Por.	—	Poranny	tłum.	—	tłumaczenie
por.	—	porównaj	Tor.	—	Toruń, Toruńska
powst.	—	powstał	Tow.	—	Towarzystwo
Powsz.	—	Powszechny	Tyg.	—	Tygodnik, Tygodniowy
Poz.	—	Poznań, Poznański	tyt.	—	tytuł
poz.	—	pozycja	tzw.	—	tak zwane
przedr.	—	przedruk, przedrukował	Uniw.	—	Uniwersytet, uniwersytecki
Przegl.	—	Przegląd	UO	—	Utwory oryginalne (tytuł rozdziału książki)
przekł.	—	przekład	uzup.	—	uzupełnienie, uzupełniony
przeł.	—	przełożył	w.	—	wiek
Przew.	—	Przewodnik	Warsz.	—	Warszawski
Przyj.	—	Przyjaciół, Przyjaciół	wg	—	według
pseud.	—	pseudonim	Wiad.	—	Wiadomości
pt.	—	pod tytułem	Wil.	—	Wilno, Wileński
Publ.	—	Publiczna	wpl.	—	wpływ
R.	—	rocznik (w numeracji)	Wr.	—	Wrocław
r.	—	rok	Współcz.	—	Współczesny
rec.	—	recenzja	współred.	—	współredaktor
red.	—	redaktor, redakcja	W-wa	—	Warszawa
rkps	—	rękopis	wyd.	—	wydał, wydanie
Roczn.	—	Rocznik	Wydz.	—	Wydział
Rodz.	—	Rodzinną	wygl.	—	wygłoszony
ros.	—	rosyjski	wyj.	—	wyjątek
rozdz.	—	rozdział	wyst.	—	wystawione
Rozpr.	—	Rozprawy	z.	—	zeszyt
S.	—	seria	Zach.	—	Zachodni
s.	—	stronica	Zagr.	—	Zagraniczny
spec.	—	specjalny	zbior.	—	zbiorowe
Spół.	—	Spółeczny	zniszcz.	—	zniszczony
Spr.	—	Sprawozdanie	zob.	—	zobacz
streszcz.	—	streszczenie			

BIOGRAFIA

Józef Ignacy Kraszewski pochodził z rodu Kraszewskich herbu Jastrzębiec, osiadłego na Mazowszu. Tradycje rodzinne nawiązywały do herbu Jastrzębiec, nadanego przez Bolesława Chrobrego członkom swej drużyny, i do jednego z Boleszczyców, biorących udział w zabójstwie św. Stanisława biskupa. Dokumenty historyczne mówią o Kraszewskich zamieszkałych w Plockiem na początku XVI wieku. W połowie XVIII wieku pradiad pisarza, Fabian, osiadł w okolicach Śniatynia na Pokuciu. Ojciec, Jań, urodzony w 1789, wcześniej osierocony, wychowywał się pod opieką krewnych. Kiedy doszedł do pełnoletności, kupiono mu majątek na Polesiu; zamienił go na Dolhe w powiecie prużańskim. W dniu 24 maja 1811 poślubił Zofię Małską, herbu Nałęcz, z Romanowa w powiecie włodawskim na Podlasiu.

Jan i Zofia Kraszewscy mieli pięcioro dzieci: Józefa Ignacego, ur. 28 lipca 1812, Joannę (później żonę Jana Moraczewskiego), Lucjana, ur. 24 lipca 1820, Annę (później żonę Gabriela Łuniewskiego) oraz Kajetana, ur. 3 marca 1829.

Jan Kraszewski pełnił urzędy obywatelskie sędziego granicznego, sędziego ziemskiego, prezydenta ziemskiego, asesora Sądu Głównego Grodzkiego Izby Kryminalnej i chorążego powiatu prużańskiego.

1812

Wczesną wiosną Jan Kraszewski, wobec nadchodzącej wojny, odwiózł żonę do Romanowa, po czym powrócił do Dolhego. W czerwcu Zofia Kraszewska wraz z matką wyjechała do Warszawy. Zamieszkała w domu przy ul. Aleksandria, obecnie ul. Kopernika, gdzie w oficynie był rodzaj zajazdu. (Dom ten od 1872 r. nie istnieje, na jego miejscu znajduje się dziś szpital dziecięcy.) W tym domu 28 lipca 1812 urodził się Józef Ignacy Kraszewski. Chrzcist dziecka odbył się w kościele Św. Krzyża w Warszawie w dniu 6 sierpnia. W metryce imiona są zapisane w kolejności: Ignacy Józef.

W jesieni cała rodzina wróciła do Romanowa, stąd jednak wkrótce Małscy, a z nimi wnuk Józef Ignacy z matką, chroniąc się znowu przed przejściem wojsk, wyjechali pod Stopnicę w Krakowskiem, gdzie przebywali najpierw u Sołyków, później u Wiełogłowskich.

1813

Na wiosnę wrócili do Romanowa. Zofia Kraszewska z synem Józefem Ignacym w czerwcu przyjechała do Dolhego, wkrótce potem jednak chłopiec został oddany na wychowanie babce i prababce w Romanowie.

1814-1822

Józef Ignacy wychowywał się u dziadków w Romanowie, u rodziców w Dolhem był rzadkim gościem.

Pierwszą jego nauczycielką była prababka Konstancja z Morochowskich Nowomiejska, która mu pokazywała litery na kalendarzu. Babka Anna Malska nauczyła go czytać po polsku i po francusku oraz przygotowała do szkół. Najstarsze zachowane pismo Józefa Ignacego to list do babki z roku 1819.

1822-1825

We wrześniu 1822 Józef Ignacy został przyjęty do drugiej klasy szkoły w Białej Podlaskiej (nazywanej Akademią Białą). Tu oddano go na pensję Józefa Preyssa, rektora szkoły. Jednym z nauczycieli był Adam Bartoszewicz, ojciec późniejszego historyka Juliana.

Na strychu gmachu „akademii” Kraszewski natrafił na starą bibliotekę i spędził tam wiele czasu na lekturze. W Białej pisał już wierszyki ulotne i przekładał bajki Lafontaine'a. Redagował również gazetkę szkolną.

1826

Wakacje spędził w Romanowie, następnie zapisano go do klasy czwartej szkoły wojewódzkiej w Lublinie, chociaż klasę tę ukończył już w Białej. Zamieszkał na stacji u profesora matematyki Ostrowskiego przy ul. Grodzkiej.

1827

Ponieważ zachowanie Józefa Ignacego wywoływało wiele zastrzeżeń ze strony nauczycieli, ojciec postanowił wziąć go pod swą bezpośrednią opiekę. Zabrał go na wakacje do Dolhego, potem odwiózł do gimnazjum w pobliskiej Świsłoczy do klasy piątej.

1828

W Świsłoczy Kraszewski zaczął systematycznie zaznajamiać się z literaturą pod kierunkiem profesora wymowy i literatury polskiej Alfonsa Walickiego. W tym roku po raz pierwszy w życiu zobaczył archiwum; było to archiwum Sapiehów w Różanej.

1829

Kraszewski ukończył klasę szóstą, otrzymał świadectwo dojrzałości i po wakacjach w Dolhem pojechał do Wilna. Tu zapisał się na wydział lekarski uniwersytetu, lecz szybko — mimo sprzeciwu ojca — przeniósł się na wydział wymowy i sztuk wyzwolonych, nazywany popularnie literackim. Zaraz też po rozpoczęciu studiów zabrał się do pracy literackiej, przygotowując do wydania przekład *Życia Cyserona z Plutarcha* (zob. Przekłady poz. 1), próba ta jednak się nie powiodła.

1830

Zachęcany do pracy literackiej przez Leona Borowskiego, profesora wymowy i poezji, Kraszewski próbował rozwijać równocześnie swe bardzo rozległe zainteresowania: uczył się języków — arabskiego, greckiego, hebrajskiego, łacińskiego, rosyjskiego

i starszowieńskiego — tłumaczył na język polski gramatykę arabską C. Wolneya, próbował pisać rozprawę o historii języka polskiego, rozczytywał się w starych rękopisach wileńskich i pisał pierwsze swe obrazki. Nie mogąc znaleźć dla nich nakładcy, próbował sam zebrać odpowiednią liczbę abonentów i 18(30) czerwca podpisał prospekt na *Kilka obrazów towarzyskich* pod pseudonimem Kleofasa Fakunda Pasternaka (zob. Materiały poz. 1).

Abonentów nie zebrał, ale zwrócił na siebie uwagę młodego nauczyciela gimnazjalnego Hipolita Klimaszewskiego, który przyjął wyjątki z powiastek Kraszewskiego do wydawanego przez siebie *Noworocznika Litewskiego na rok 1831* (zob. UO-2, 5). Klimaszewski wciągnął młodego studenta do konspiracji patriotycznej. Po wybuchu powstania obaj wraz z grupą młodzieży zostali aresztowani w nocy z 3 na 4(15/16) grudnia.

1831

Kraszewski przez cały rok przebywał w więzieniu. Groził mu wyrok skazujący na zesłanie „w soldaty” do armii kaukaskiej.

1832

Na skutek zabiegów rodziny, głównie krewnej ojca, Dłuskiej, przełożonej klasztoru wizytek, generał gubernator wileński, książę Mikołaj Dołgorukow zwolnił Kraszewskiego z więzienia w dniu 7(19) marca pod warunkiem jednak pozostania w Wilnie pod nadzorem policji. Początkowo Kraszewski utrzymywał się z tego, co otrzymywał z domu, ponieważ jednak to nie wystarczało, podjął się tłumaczenia powieści Paula de Kocka *Dom biały* oraz układania dla wydawcy Teofila Glücksberga słownika polsko-rosyjsko-francuskiego. Równocześnie pisał swe pierwsze powieści. Dużo czasu poświęcał muzyce.

1833

Pierwsze recenzje powieści Kraszewskiego (*Kościół Święto-Michalski, Rok ostatni panowania Zygmunta III*, zob. UO-10, 15) ukazały się w *Tygodniku Petersburskim* nr 28 i 47, podpisane kryptonimem R. W. (Ignacy Szydłowski?). Oceniały one ujemnie obie powieści. Nieco wcześniej *Tygodnik Petersburski* w numerze 9 podał pierwszy głos Kraszewskiego na łamach prasy. Był to list z dnia 13 stycznia 1833, w którym młody pisarz „starał się oczyścić z zarzutów”, stawianych mu w związku z powieścią *Kościół Święto-Michalski*.

W lipcu Kraszewski został zwolniony z nadzoru policyjnego i na żądanie ojca powrócił do Dołhego. W drodze do domu, ulegając pasji zbieracza, zabrał archiwum ze strychu kościółka w Szczuczynie; spośród wielu błahych wysegregował nieliczne materiały wartościowe.

1834

Ojciec, niezadowolony z zajęć literackich syna, na próżno nakłaniał go do wzięcia się po szlachecku do pluga, syn trwał przy swych zamiłowaniach. Chciał pisać historię miasta Wilna. Wtedy znajomy ojca, Józef Stachowski, podał myśl wyjazdu młodego literata do Horodca na Polesiu Wołyńskim. Dziedzic Horodca, Antoni Urbanowski, zgromadził bibliotekę liczącą 20 000 tomów, galerię 500 obrazów i bogate zbiory nu-

mizmatyczne, a ponadto utrzymywał nadworną orkiestrę i prowadził ożywione stosunki towarzyskie.

Młody Kraszewski wyjechał w marcu na Wołyń i przebywał tam częściowo w Horodcu, częściowo w sąsiedztwie u Stachowskiego w Ossowej. Ujął Urbanowskiego sporządzeniem w języku francuskim katalogu jego biblioteki. Opisał tę bibliotekę w jednym z pierwszych swych artykułów drukowanych w prasie (*Tygodnik Petersburski* 1836 nr 2). Zgodnie z przewidywaniami i gromadził materiały do historii Wilna, i zakochał się w Zofii Woroniczównie, osiemnastoletniej pannie, siostrze żony Stachowskiego, bratanicy prymasa i poety Jana Pawła Woronicza, która wychowywała się u swej ciotki w Horodcu.

1835

Kraszewski oświadczył się o rękę Zofii Woroniczówny. Rodzice panny nie odmówili, lecz kazali czekać; kazał mu czekać i ojciec w Dołhem, do którego wrócił w maju.

Od końca sierpnia do listopada Kraszewski był w Wilnie, gdzie zakończył pracę nad pierwszym tomem historii Wilna i oddał go do cenzury. Ponadto współpracował z Józefem Krzeczowskim w redagowaniu *Znicza*.

W tym roku w *Tygodniku Petersburskim* nr 26 ukazała się pochlebna recenzja wiersza Kraszewskiego, podpisana pseudonimem T. B., pt. *Dwa słowa* (zob. s. 125, *Znicz*), a w *Muzeum Domowym* w Warszawie Franciszek Salezy Dmochowski zwrócił uwagę czytelników na powiastkę *Majster i czeladnik* (zob. UO-13) i przytoczył wyjątki z *Czterech wesel* (zob. UO-16).

1836

Kraszewski kilkakrotnie podróżował pomiędzy Dołhem, Horodcem, Ossową, Pratuynem i Kisielami, w końcu roku już jako narzeczony panny Zofii.

W maju wysłał do Kijowa rozprawę o historii języka polskiego na konkurs, którego wynik miał zdecydować o objęciu mającej powstać katedry literatury polskiej. Rozprawa jego (zob. UO-25) okazała się najlepsza (z siedmiu zgłoszonych), więc senat uniwersytecki zaproponował mu objęcie stanowiska, żądał jednak nadesłania pewnych koniecznych dokumentów. Ponieważ wydanie tych dokumentów (opinii) zależało od generała gubernatora Dołgorukowa, Kraszewski zadedykował mu będący właśnie w druku tom pierwszy *Wilna* (zob. UO-24).

1837

Dołgorukow odmówił opinii pozytywnej, więc senat akademicki cofnął propozycję zaangażowania. Równocześnie zamierzony ślub został odłożony z powodu śmierci ojca narzeczonej. Kraszewski po ponownej podróży na Wołyń wrócił w kwietniu do Dołhego i stąd wysłał do *Tygodnika Petersburskiego* artykuł pt. *Jak się robią książki nowe z starych książek. Rzecz o kradzieży literackiej* (por. s. 120). Artykuł ten wywołał szereg replik, tak więc można go uważać za początek działalności publicystycznej i polemicznej pisarza.

We wrześniu tego roku Kraszewski przy pomocy swego ojca wziął w dzierżawę wieś Omelno w powiecie łuckim na Wołyniu.

1838

Tygodnik Petersburski nr 22 ogłosił wiersz Kraszewskiego pt. *Do A. B. C. D. E. F. itd.*, w którego zakończeniu poeta porównuje ataki na siebie do wycia psów na księżyc.

Wiersz wywołał oburzenie, a jednym z jego bezpośrednich skutków było odrzucenie przez Franciszka Salezego Dmochowskiego propozycji druku powieści Kraszewskiego pt. *Poeta i świat* (zob. UO-33).

10(22) czerwca odbył się w Prawutynie ślub Kraszewskiego z Zofią Woroniczówną. Młodzi osiedli w Omelnie, a w jesieni pojechali z wizytą do Dołhego i Romanowa. Stąd udali się do Warszawy, gdzie w ciągu kilku tygodni Kraszewski uczył się malarstwa u Bonawentury Dąbrowskiego i Januarego Suchodolskiego oraz próbował nawiązać kontakty w sprawie druku swych utworów. Wydawcy warszawscy do współpracy się nie garnęli. Powieść *Poeta i świat* przyjął do druku Antoni Woykowski, redaktor *Tygodnika Literackiego* w Poznaniu, o artykule prosił wydawca *Lwówianina* Ludwik Zieliński.

Równocześnie ukazały się w *Tygodniku Petersburskim* pochlebne recenzje dwu tomów *Poezji* Kraszewskiego (zob. UO-23), a w *Pamiętniku Naukowym* w Krakowie Edmund Wasilewski w artykule o Kraszewskim podkreślał duży talent młodego poety.

1839

Popularność Kraszewskiego rosła. Gotowość druku jego utworów zgłosili Adam Zawadzki i Teofil Glücksberg w Wilnie, równocześnie zaprosił go do współpracy dawny znajomy z Wilna, Hipolit Skimborowicz, zostawszy redaktorem *Gazety Porannej* w Warszawie. Fragmenty *Poety i świata* oraz dwa rysunki samego Kraszewskiego zamieścił *Przyjaciel Ludu* w Lesznie.

W początkach kwietnia urodziła się Kraszewskiemu córka Konstancja.

1840

Na początku roku Kraszewski kupił na własność majątek Gródek (130 „dusz”), leżący w odległości kilkunastu kilometrów od Łucka. Po objęciu majątku w kwietniu natychmiast zniósł uciążliwe dla chłopów „daremszczyzny” i „daniny”.

17 lipca ogłosił u T. Glücksberga w Wilnie prospekt dwumiesięcznika *Athenaeum*. Nie ograniczając się do prospektu, nawiązał korespondencję z wielu literatami, m. in. Stanisławem Chołoniewskim, Michałem Grabowskim, Henrykiem Rzewuskim i Placydem Jankowskim, i pozyskał ich jako współpracowników swego pisma. Na życzenie Grabowskiego napisał część piątego tomu *Stanicy Hulajpolskiej*; Grabowski jednak nie wprowadził jego rozdziałów do swej powieści ze względu na bardzo „odmienny” sposób pisania.

Na wydanej w tym roku książce *Wspomnienia Polesia, Wołynia i Litwy* (zob. UO-45) Kraszewski umieścił znamienne motto: „Nulla dies abeat, quin linea ducta supersit” (niech nie minie żaden dzień bez napisania linijki), i przyjął je jako stałą zasadę swej literackiej działalności, nadając mu później formę skróconą: „nulla dies sine linea”.

1841

13 marca urodził się Kraszewskiemu syn Jan.

W czerwcu Kraszewski wziął udział w zjeździe u hrabiego Henryka Rzewuskiego w Cudnowie. Wśród zaproszonych literatów byli tam m. in. Michał Grabowski, Ignacy Hołowiński i Edward Jaroszyński (przyjaciel Zygmunta Krasińskiego). W Cudnowie postanowiono skupić się pod hasłem katolicyzmu i wezwać do współpracy wszystkich wybitniejszych pisarzy Ukrainy i Litwy. W ten sposób utworzono osławioną później „koterię petersburską”. Współpraca Kraszewskiego z „koterią” trwała około roku.

Oziębienie stosunków, a później ich zerwanie nastąpiło po recenzji Kraszewskiego z *Mieszanin Jarosza Bejły* Rzewuskiego i przy okazji projektu Grabowskiego wydawania czasopisma *Słowianin*.

1842

W lutym z racji kontraktów Kraszewski bawił w Kijowie; mieszkał u Hołowińskiego. Szlachta, chcąc poznać głośniego pisarza, zapraszała go na obiady, wieczory. Henryk Rzewuski, Michał Grabowski, Karol Drzewiecki, Henryk ks. Lubomirski, kurator Ossolineum, Gustaw hr. Olizar, Aleksander hr. Przeździecki, Konstanty Świdziński urządzili kilka posiedzeń literackich; Kraszewski w ciągu dwu wieczorów przeczytał całego *Mindowsa* (zob. UO-41).

W Kijowie także nawiązywał Kraszewski dalsze kontakty z literatami warszawskimi, później w ciągu roku próbował współpracować z *Pielgrzymem* Eleonory Ziemięckiej.

1843

8 kwietnia urodził się Kraszewskiemu syn Franciszek.

22 czerwca Kraszewski wyjechał w dłuższą podróż do Odessy, w sierpniu odbył pięciodniową wycieczkę do Besarabii, wrócił do Gródka 11 września. W Odessie został mianowany honorowym członkiem Odeskiego Towarzystwa Historii i Starożytności.

1844-1846

Powierzywszy prowadzenie gospodarstwa żonie, Kraszewski zajął się głównie działalnością literacką. Napisał w tym czasie około 11 powieści. Zaczął studiować filozofię, prowadził ciągle utarczki z „koterią” i miał nieustanne zatargi z Glücksbergiem przy redagowaniu *Athenaeum*. W swym majątku zamyślał stworzyć własne muzeum, nawiązując do „Świątyni Sybilli” Izabeli Czartoryskiej w Puławach. Zaczął więc gromadzić stare kamienie z herbami i napisami historycznymi; zaczął również zbierać materiały do słownika artystów i *Ikonotheki* (zob. UO-116). Utrzymywał korespondencję z wielu literatami i niekiedy przyjmował ich wizyty (m. in. I. Hołowińskiego), sam podróżował niewiele, często tylko był w sąsiedztwie w Wojutynie u Ewy Felińskiej, matki Zygmunta Szczęsnego Felińskiego, późniejszego arcybiskupa.

W końcu roku 1846 wybrał się w podróż do Warszawy. Tym razem spotkało go przyjęcie wręcz odmienne niż przed ośmiu laty. Kraszewskiego, głośniego już wówczas pisarza, zapraszano na różne uroczystości oficjalne, bądź prywatne. Redakcja *Biblioteki Warszawskiej* — dla zatarcia dawnych sporów — wydała na jego cześć ucztę, w czasie której złożyli mu hołd również zecerzy.

1847

Od sierpnia do października Kraszewski przebywał na kuracji w Druskienikach.

1848

Przez kilka pierwszych miesięcy pisarz leżał chory. W lipcu sprzedał Gródek, następnie kupił Hubin, odległy od Gródka o dwie mile.

W końcu roku Glücksberg zerwał umowę na *Athenaeum*.

1849

Kraszewski zaciągnął pożyczkę i na własną rękę zaczął wydawać *Athenaeum* u Zawadzkiego. Jednym z wierzycieli był Józef Drzewiecki, któremu właśnie drukował w swym piśmie *Pamiętniki*.

22 lipca urodziła mu się druga córka, Augusta.

1850

W lutym pisarz powierzył zarząd majątku rządcy, sam zajmował się głównie literaturą.

Latem odwiedził go Ludwik Kondratowicz (Władysław Syrokomla).

1851

Z inicjatywy Wincentego Pola Józef Kremer wysunął wniosek o powołanie Kraszewskiego na profesora literatury polskiej na Uniwersytecie Jagiellońskim. Wydział Filozoficzny i Senat wniosek przyjęły, ministerstwo w Wiedniu wyraziło zgodę pod warunkiem uzyskania zgody rządu rosyjskiego, gdyż Kraszewski był poddanym rosyjskim. Do objęcia stanowiska nie doszło z powodu braku zezwolenia rządu rosyjskiego.

W listopadzie Kraszewski ponownie przyjechał do Warszawy „tylko na dni kilka dla poratowania zdrowia”, ale zabawił trzy tygodnie. Wziął udział w posiedzeniu redakcji *Biblioteki Warszawskiej*, był podejmowany ucztą przez redakcję *Gazety Warszawskiej*, wreszcie w dniu 3 grudnia w Resursie Obywatelskiej odbył się na jego cześć wspaniały bankiet z udziałem około 150 osób.

1852

14 lutego Kraszewski podpisał „Zamknięcie” *Athenaeum*, które ostatnio zamieszczało przeważnie tłumaczenia i sprawozdania, a rozchodziło się zaledwie w stu kilkunastu egzemplarzach.

Od lipca do września był na kuracji w Odessie. Wyjeżdżał, uroczystie żegnany przez uczniów Liceum Richelieugo, obdarowany przez tamtejszych Polaków portretem pędzla Romualda Chojnackiego.

1853

Na początku roku Kraszewski oddał Hubin w dzierżawę, a sam zamierzał osiedlić się w Warszawie lub Lublinie, gdzie by mógł oddać się tylko literaturze i kształcić dorastające dzieci. Jednakże ze względu na rozporządzenie ministerstwa oświaty, nie pozwalające młodzieży udawać się do szkół na terenie innych okręgów poza tym, w którym była osiadła, zdecydował się przenieść do Żytomierza.

Na wiadomość o jego zamierzonym przyjeździe obywatele wołyńscy (248 głosami na 300) wybrali go na honorowego kuratora gimnazjum w Żytomierzu, rząd jednak wyboru nie zatwierdził.

W pierwszych dniach lipca Kraszewski wraz z całą rodziną wyjechał z Hubina do Kisiel. Tu przeczekano grasującą na Wołyniu epidemię cholery, po czym w połowie sierpnia pojechał sam pisarz do Żytomierza. Kupił dom przy ulicy Małej Cudnowskiej (niektórzy podają Małą Bernardyńską lub Małą Berdyczowską). W drugiej połowie września zjechała tu cała rodzina.

1854

3 stycznia umarła ciotka Kraszewskiej, Elżbieta Urbanowska, którą pisarz zwał „drugą matką”. Ten niespodziewany cios pisarz ciężko odchorował. Wróciwszy do zdrowia, zajął się wykonaniem testamentu zmarłej, która zostawiła mu w spadku Kisiele z obowiązkiem spłacenia współspadkobierców i legatów. Zaciągał więc pożyczki, ażeby spłacić szwagrów.

Wybrany w tym roku naczelnikiem Komitetu Statystycznego, sporządzał rysunki starożytnych budowli, przygotowywane na spodziewany w jesieni przyjazd wielkiego księcia Konstantego.

1855

Za powieść pt. *Kordecki* (zob. UO-90) o. o. paulini przyznali pisarzowi i całej jego rodzinie specjalny przywilej zakonu, za który Kraszewski pojechał podziękować w początku lipca. Po drodze odwiedził Warszawę, gdzie był znowu zaszczytnie przyjmowany. Podróż z Warszawy do Częstochowy odbył po raz pierwszy pociągiem kolei żelaznej.

Po przyjeździe ze wsi do Żytomierza Kraszewscy czuli się obco, stopniowo jednak, wrastając w teren, nawiązywali coraz bliższe kontakty ze społeczeństwem miejscowym. Ułatwiała to pisarzowi jego zamiłowania muzyczne. Sam grał dużo na fortepianie lub fisharmonii i urządzał u siebie koncerty.

W roku tym udzielił Janowi Mikołajowi Fritzowi we Wrocławiu zgody na dokonanie pierwszego przekładu *Ostapa Bondarczuka i Żaryny* na język niemiecki (por. UO-80, 86).

1856

W maju obywatele wołyńscy powtórnie wybrali go na kuratora gimnazjum. Tym razem, na skutek liberalnego kursu polityki po wojnie krymskiej, rząd wybór zatwierdził. Kraszewski, objąwszy urząd, pełnił go bardzo gorliwie. Wizytował szkołę i stancje, uczestniczył w egzaminach, dbał o pomoc dla uczniów najuboższych, parokrotnie był w Kijowie i uzyskał nawet od władz decyzję zmiany dyrektora gimnazjum. Powierzono mu również ułożenie nowego programu szkół. U siebie w domu utrzymywał zawsze jednego lub dwóch uczniów jako towarzyszy dla synów.

Prace społeczne przeszkodziły mu w podróży za granicę, którą zamierzał odbyć zimą 1856/57 r.

1857

Kraszewski został wybrany na dyrektora teatru żytomierskiego, nowo zbudowanego kosztem obywateli wołyńskich, i w tej roli podpisał w dniu 19 stycznia 1857 apel do szlachty o utrzymanie teatru jako ważnej placówki kulturalnej (*Gazeta Warszawska* nr 68). Sam gorliwie zabiegał o dokończenie budowy teatru i sprowadzenie dekoracji oraz kostiumów (sprowadzono je m. in. z Wrocławia).

Wybrany następnie na dyrektora klubu szlacheckiego, chcąc uczynić klub „nie samym tylko przybytkiem balów odświętnych i gry w karty codziennej, od razu za 180 rubli gazet rozmaitych zaabonował”. Niebawem powierzono mu również godność dyrektora świeżo zawiązanego Towarzystwa Dobroczynności.

Rosnąca popularność pisarza wśród miejscowego społeczeństwa w marcu tego roku przybrała formy manifestacji.

1858

W początkach roku zebrał się w Żytomierzu komitet guberni wołyńskiej mający przedstawić uwagi co do sposobu przeprowadzenia reformy w stosunkach dziedziców do poddanych. Kiedy Kraszewski zorientował się, że szlachta obawia się go jako „niebezpiecznego marzyciela i utopisty”, wyjechał do Kisiel, przesyłając 29 stycznia na ręce marszałka powiatu, Wincentego Korwin-Piotrowskiego, memoriał zawierający pogląd na sprawę włościańską (por. Materiały poz. 11). Szlachta nie poszła wprawdzie za jego radami, ale nie zmieniła też swego stosunku do popularnego pisarza i wyprawiła mu uroczysty pożegnalny obiad przed wyjazdem jego w dłuższą podróż za granicę.

3 maja wyjechał Kraszewski z Żytomierza w towarzystwie dekoratora teatru, malarza Klemensa Rodziewicza. Kilka dni zabawił w Romanowie, potem pojechał do Warszawy, skąd 22 maja wyruszył koleją do Krakowa.

W Krakowie był przyjmowany uroczystie przez Krakowskie Towarzystwo Naukowe z jego prezesem, senatorem Franciszkiem Wężykiem, na czele. Został wtedy powołany na członka-korespondenta Towarzystwa (por. UO-126).

W dalszej podróży zabawił dłużej w Wiedniu, gdzie oglądał galerie sztuki, następnie przez Triest i Wenecję pojechał do Padwy, dalej przez Weronę, Bergamo, Brescię, Mediolan (gdzie był dłużej), Genuę, Chiavone-Speię, Sestri, Piżę, Florencję, Sienę, Perugię, Assyż, Spoleto — do Rzymu. Rzym i okolice zwiedzał przez miesiąc.

W dniu 10 lipca razem z Juliuszem Moczulskim, Juliuszem Felińskim i Klemensem Rodziewiczem został przyjęty na audiencji u papieża Piusa IX. Papież, uprzedzony przez ultramontańskich księży zmartwychwstańców, „upomniał” Kraszewskiego za rzekomo niemoralny kierunek jego pism.

Po zwiedzeniu Monte Cassino, Neapolu, Pompei, Herkulanum i Wezuwiusza, Castelmare, Sorrento, Capri, Puzzuoli i Baję Kraszewski w połowie sierpnia, płynąc morzem obok Elby i Korsyki, udał się do Marsylii, potem przez Lyon pojechał do Paryża (gdzie znowuż zabawił dłużej), a dalej przez Brukselę, Lowanium, Kolonię, Moguncję, Frankfurt, Lipsk, Drezno, Wrocław, Kraków wrócił do Warszawy 2 października. 7 października wyjechał z Warszawy do Żytomierza.

Z podróży przywiózł kilka albumów i dziennik, nie wykorzystał ich jednak od razu w swej twórczości, gdyż nowymi utworami starał włączyć się w dyskusję nad sprawą włościańską.

1859

1 stycznia wystawiono w Żytomierzu komedię Kraszewskiego pt. *Stare dzieje* (zob. UO-125), przedstawiającą tendencyjnie przyjaźń i wzajemną pomoc chłopów i panów. Komedia wywołała wśród szlachty oburzenie, że autor „śmiał pana, szlachcica, ekonoma i chłopca, razem wszystkich na deski powołać sine discrimine”.

Rozgoryczony Kraszewski usunął się od udziału w czynnościach Towarzystwa Dobroczynności, rzekł się wielu godności obywatelskich, które piastował, nie chciał należeć do spółki wydawniczej, zawiązanej 15 stycznia przez doktora Karola Kaczkowskiego, poetę Aleksandra Grozę i ziemianina Leona Lipkowskiego w celu rozpowszechniania tanich książek polskich. Ponadto w końcu stycznia i w końcu lutego wysłał do *Gazety Warszawskiej* dwa *Listy*, w których oburzał się na szlachtę wołyńską za jej obojętność dla sprawy oświaty i za złe traktowanie chłopów oraz nawoływał do zakładania szkół rolniczych i „zarządzenia tysiącu naglących i pilnych niedostatków”.

Listy Kraszewskiego wywołały wśród szlachty ogromną wrzawę. Posypały się na ich

autora „bezimienne łajania”, a marszałek gubernialny Karol Mikulicz ogłosił w *Gazecie Warszawskiej* nr 129 (4/16 maja) odpowiedź, zakończoną w sposób obraźliwy. Równocześnie zaatakował Kraszewskiego Karol Kaczkowski w broszurze pt. *Sprawozdanie złożone Stowarzyszeniu Księgarsko-Wydawniczemu w Żytomierzu w dniu 27 kwietnia 1859 r.* Pojawiły się również listy w obronie Kraszewskiego, m. in. pióra Aleksandra Weryhy Darowskiego, ale ponieważ żadna redakcja nie przyjmowała ich do druku, krążyły w odpisach. *Gazeta Warszawska* w numerze 143 ogłosiła tylko pojedynczy list Szymona Konopackiego. Szlachta podolska wystosowała do Kaczkowskiego zbiorowy list, protestujący przeciwko poniżaniu zasłużonego dla kraju pisarza.

W tej burzliwej atmosferze odbyły się w Żytomierzu w maju wybory na kuratora gimnazjum. Niepewny wynik wyborów przeważyli na rzecz Kraszewskiego uczniowie. Kraszewski wybór przyjął, zaznaczając, że liczy się z możliwością rezygnacji, bowiem zamierza opuścić Żytomierz na stałe. Dochodziły go już pośrednio propozycje Leopolda Kronenberga, ukazujące perspektywy przeniesienia się do Warszawy. Kronenberg, jeden z największych bankierów i przemysłowców Królestwa, kupił *Gazetę Codzienną* i zwrócił się bezpośrednio do Kraszewskiego z prośbą o współpracę. Kraszewski w czerwcu wysłał mu studium pt. *Dziś i lat temu trzysta* (zob. UO-132), a około 1 sierpnia przyjechał sam do Warszawy. 10 sierpnia został zatwierdzony na stanowisku redaktora *Gazety*, a 16 sierpnia — od numeru 214 — objął redakcję pisma, mającego około 500 prenumeratorów.

Miesiące wrzesień i październik Kraszewski przeleżał chory, w połowie listopada wrócił na parę miesięcy do Żytomierza dla uregulowania interesów. Dyrektorstwo teatru złożył już w lipcu, teraz przekazał urząd kuratora gimnazjum.

1860

Jako redaktor *Gazety Codziennej* Kraszewski pozyskał wielu korespondentów ze wszystkich ziem Polski i z emigracji. Zmiana redaktora sprawiła, że pismo stało się bardzo poczytne: liczba prenumeratorów w ciągu kilku miesięcy wzrosła z około 500 do 4 000, a w roku następnym przekroczyła 8 000. Prenumerowali *Gazetę* nawet ci, którzy z początku najmocniej oburzali się na Kraszewskiego za rzekomą zdradę swej klasy społecznej i sprzedanie swego pióra za żydowskie pieniądze.

Na wiosnę Kraszewski odbył podróż do Petersburga dla zbadania nastrojów i poglądów Polaków, członków Głównej Komisji dla Spraw Włościańskich. W czerwcu był w Żytomierzu na ślubie swej starszej córki z Bolesławem Łozińskim. W lipcu kupił dom w Warszawie przy ulicy Mokotowskiej (dziś nr 48), w końcu sierpnia sprowadził do niego rodzinę, a 1 września ze starszym synem, Janem, wyjechał w podróż zagraniczną.

Jechali przez Wrocław, Berlin, Brukselę do Paryża, potem przez Marsylię, Niceę, San Remo, Genuę, Turyn, Chambéry z powrotem do Brukseli. Zostawiwszy syna w szkole politechnicznej w Gandawie, Kraszewski przez Wrocław, gdzie był 10 i 11 listopada i odwiedził J. M. Fritza, tłumacza swoich powieści, wrócił do Warszawy w dniu 13 listopada. Z podróży pisał listy do *Gazety Codziennej* (por. s. 95).

Zaraz po powrocie, w grudniu, wygłosił w sali Resursy Kupieckiej cykl dwunastu odczytów o cywilizacji polskiej między X i XIII wiekiem (zob. UO-137).

1861

Po manifestacji ulicznej w dniu 27 lutego, w której padło pięciu uczestników, Kraszewski wszedł w skład delegacji miejskiej, której rząd powierzył utrzymanie porządku w mieście.

Z dniem 3 kwietnia za zgodą władz zmienił tytuł *Gazety Codziennej* na *Gazetę Polską*. W połowie października wyjechał ponownie za granicę. Zwiedził Berlin, potem przez Brukselę i Gandawę pojechał do Paryża, gdzie był w pierwszych dniach listopada. 11 listopada był z powrotem w Brukseli, gdzie następnie musiał pozostać prawie dwa miesiące z powodu choroby. Podróż zagraniczna tego roku miała nie tylko turystyczne znaczenie. Pisarz starał się nawiązać kontakty z prasą zachodnioeuropejską i próbował włączyć się do polskiej polityki emigracyjnej. Wydał w Paryżu jako „list z kraju” broszurę pt. *Sprawa polska w roku 1861* (zob. UO-139), w której zajął się m. in. problemem powstania zbrojnego w Polsce.

W tym roku Kraszewski w *Listach z Mokotowskiej ulicy* (por. s. 97), podobnie jak w listach z podróży, drukowanych w *Gazecie Polskiej*, roztrząsał głównie zagadnienia polityki zagranicznej, wiele miejsca poświęcając aktualnej wówczas sprawie niepodległości Włoch, wypowiadając się za ich zjednoczeniem i przeciw władzy świeckiej papieża.

W sprawach polityki wewnętrznej, w szczególności w stosunku do margrabiego Wielopolskiego, Kraszewski nie zajął wyraźnego stanowiska. Dużo miejsca w swym piśmie poświęcał propagowaniu, głoszonej przez Kronenberga, kapitalistycznej formy gospodarki w rolnictwie, zakładania spółek handlowych i finansowych, wielkich inwestycji itp.

1862

Z Brukseli Kraszewski wrócił do Warszawy 11 stycznia.

W połowie roku założył przy współpracy F. S. Dmochowskiego miesięcznik *Przeгляд Europejski*.

W jesieni wysłał swego młodszego syna, Franciszka, na studia rolnicze do Krakowa.

Z redaktorstwem *Gazety Polskiej* miał coraz więcej pracy i przykrości. Już w maju marzył o porzuceniu tego pisma, chciał jednak „dociągnąć do Nowego Roku”. 6 września przestał podpisywać *Gazetę* jako redaktor, nadal jednak redakcją się zajmował. 27 grudnia (nr 295) pożegnał czytelników, podając do wiadomości, że ustępuje z redakcji nie dla różnicy zdań, ale dla okoliczności czysto osobistych.

1863

W styczniu Kraszewski zdawał Kronenbergowi „papiery” redakcyjne, a w końcu tego miesiąca — zaraz po wybuchu powstania — dyrektor Głównej Komisji Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Kazimierz Krzywicki, poradził mu, aby na pewien czas opuścił Warszawę i kraj, bo Wielopolski obecność jego uważa za niepożądaną. Kraszewski wprawdzie był przeciwny wybuchowi powstania, jednak powszechnie znane były jego sympatie dla „czerwonych”.

Z paszportem ważnym na sześć miesięcy Kraszewski wyjechał w sobotę 31 stycznia lub niedzielę 1 lutego, zostawiając w Warszawie żonę z młodszą córką i siostrzenicami. Udał się do Saksonii śladem kilku emigracji polskich. W Dreźnie był 3 lutego. Tu go odwiedzili synowie. Po kilkudniowym pobycie młodszy syn wrócił do Krakowa, starszy zaś zamiast do Gandawy wyjechał do Brukseli, by wstąpić do szkoły agronomicznej w Gembloux. Kłopoty syna przy egzaminach wstępnych sprowadziły Kraszewskiego do Brukseli na kilka dni w pierwszej połowie kwietnia.

W końcu lipca pojechał Kraszewski z Drezna do Genewy — skąd w pierwszych dniach sierpnia odbył pieszo wycieczkę na Mont Blanc — następnie do Genewy i do Paryża. We wrześniu był z powrotem w Dreźnie.

Tu go doszła wiadomość o długach starszego syna, Jana, i o jego ucieczce z Gembloux do Chile. Postanowił wówczas odwiedzić młodszego syna w Krakowie. W początkach listopada udał się tam przez Pragę Czeską, gdzie na jego cześć odbyło się uroczyste zebranie w Resursie Miejskiej w dniu 11 listopada. Chociaż Kraszewski miał paszport już nieważny, podróż odbyła się pomyślnie; kiedy jednak w początkach grudnia pisarz chciał ponownie odwiedzić syna i „kilku przyjaciół” w Krakowie, brak paszportu naraził go na przykrości: musiał przy pomocy przemytnika tajnie przeprawić się z Mysłowic do Królewskiej Huty i Gliwic.

Sprawy rodzinne, zdrowie były niejako oficjalnym powodem owych rozlicznych podróży. Aktywny stosunek Kraszewskiego do wszystkich spraw żywotnych społeczeństwa nie pozwolił mu zostać bezczynnym wobec powstania, głównym więc celem ówczesnych wędrowek było poszukiwanie kontaktów z życiem politycznym na emigracji. Zanim Kraszewski zdołał kontakty te nawiązać, włączył się do powstania twórczością publicystyczną oraz kilku „obrazkami współczesnymi”, z których pierwszym było *Dziecię Starego Miasta* (zob. UO-144). Podpisywał je pseudonimem Bogdan Bolesławita, nawiązującym do żywego w tradycji rodzinnej Bolesławca czy Boleszczyca. Echa powstania styczniowego pobrzmiwają również w wielu późniejszych utworach pisarza.

1864

Tymczasem z kraju dochodziły Kraszewskiego tragiczne wiadomości zarówno o losie powstania, jak i o rodzinie. 27 lutego zmarł jego ojciec, brat Lucjan został za udział w powstaniu zesłany do Permu „z pozbawieniem praw szlachectwa”, zięć Bolesław Łoziński został zesłany w okolice Irkucka (Usołje), a za nim pojechała żona, córka pisarza Konstancja, z dwojgiem dzieci. W lipcu syn Jan wrócił z Ameryki Południowej.

Od początku roku do Drezna napływali rozbitkowie powstania. Zebrało się ich tu około 6 000. Kraszewski był czynny we wszystkich kółkach emigracyjnych i został skarbnikiem Komitetu Dobroczynnego.

Ruchliwy był również jako publicysta. Wysłał korespondencje nie tylko do pism polskich, ale również do angielskich i francuskich, ażeby przeciwdziałać propagandzie prasowej, opłacanej przez ambasadę rosyjskie. W kwietniu Henryk Merzbach nakłonił go do udziału w wydawnictwie pisma *Ojczyzna* (por. s. 107—108). Kraszewski uzyskał dla pisma (zapewne od L. Kronenberga) fundusz 2 000 talarów na kaucję. Pismo pod redakcją naczelną Agatona Gillera zaczęło wychodzić w Lipsku 1 maja. Po konfiskacie kaucji Kraszewski — pod wpływem Kronenberga, z którego pożyczek zmuszony był ciągle korzystać — w pierwszych dniach czerwca wycofał się z redakcji pisma.

We wrześniu był na wystawie w Paryżu (za nielegalnym paszportem francuskim), nawiązał wówczas kontakt z Zygmuntem Miłkowskim (T. T. Jeżem) i szukał współpracy z polskimi ośrodkami demokratycznymi na emigracji. Kilka tygodni później Miłkowski odwiedził go w Dreźnie.

We wrześniu Kraszewski na skutek kłopotów finansowych zaproponował British Museum w Londynie sprzedaż swoich zbiorów ikonograficznych polskich. W październiku otrzymał odpowiedź odmowną. Ażeby móc skuteczniej oferować swoje zbiory, wydał drukiem w roku następnym ich katalog w języku francuskim (zob. UO-152). Nabywcę znalazł parę lat później w osobie Władysława Branickiego z Suchej (por. 1871).

W tym roku, prawdopodobnie inspirowany przez Kronenberga, wszczął Kraszewski starania o powołanie go na profesora historii literatury polskiej w Szkole Głównej w Warszawie. W tym celu rozpoczął za pośrednictwem J. M. Fritza, tłumacza swoich powieści i lektora języka polskiego na uniwersytecie wrocławskim, starania o uzyskanie

tytułu doktora filozofii. Ponieważ formalności wymagane na tym uniwersytecie (Królestwo Pruskie) utrudniały uzyskanie doktoratu w krótkim czasie, Fritz skierował Kraszewskiego do swego przyjaciela A. F. Fritzsche, profesora uniwersytetu w Lipsku (Saksonia). Korespondencja w tej sprawie trwała przez wrzesień i październik. Kiedy generał Trepow, oberpolicmajster Warszawy, zdecydowanie sprzeciwił się jego kandydaturze, Kraszewski, zniechęcony również trudnościami formalnymi, porzucił rozpoczęte starania.

Mysząc o stałym osiedleniu się w Saksonii, kupił sobie willę w Blasewitz pod Dreznem.

1865

Na wiosnę kilku obywateli galicyjskich założyło we Lwowie gazetę *Haslo* (por. s. 99). Kraszewski miał nią kierować i figurował jako „główny współpracownik”. Redaktorem odpowiedzialnym był Władysław Zawadzki. Pierwszy numer pisma ukazał się 2 czerwca 1865, a w nim artykuł programowy Kraszewskiego. Dla *Hasla* Kraszewski przesyłał *Listy drezdeńskie* i *Listy z wygnania*. Kierowanie gazetą z odległości było dość trudne, coraz wyraźniej rysowały się różnice w poglądach wydawców i redaktora, przy tym ograniczone fundusze wydawców nie odpowiadały planom redaktora, który się kiedyś przyzwyczaił do szerokich możliwości finansowych Kronenberga. W numerze 34 (z sierpnia) nazwisko Kraszewskiego jako „głównego współpracownika” ukazało się po raz ostatni. Nie powiodły się również starania pisarza i wielu jego przyjaciół o uzyskanie zezwolenia na stały pobyt we Lwowie; na decyzję władz wpłynęło m. in. stanowisko Jana Dobrzańskiego, właściciela i redaktora *Gazety Narodowej*, wobec byłego redaktora *Gazety Polskiej*.

Za radą księgarza Aleksandra Nowoleckiego wygłosił Kraszewski w Dreźnie w dniach od 16 listopada do 29 grudnia cykl trzynastu odczytów pt. *Życie i obyczaj w dawnej Polsce* (por. UO-155). Odczyty odbyły się pomimo protestów niektórych ostrożnych emigrantów; cały dochód 2 000 talarów przeznaczył pisarz na rzecz Komitetu Dobroczynnego. Odtąd prawie co rok Kraszewski wygłaszał odczyty na rzecz tego Komitetu.

15 grudnia sprzedał willę w Blasewitz i zamieszkał ponownie w samym Dreźnie.

1866

Na początku roku Kraszewski współpracował z Mieczysławem Dzikowskim w wydawaniu miesięcznika *Przegląd Powszechny*. Kiedy po wydaniu czwartego numeru Dzikowski, narobiwszy długów, po kryjomu opuścił Drezno, Kraszewski postanowił wydawać w przyszłości pismo na własną rękę, na razie jednak zabrał się do pisania *Rachunków* (zob. UO-175), tj. roczników politycznych, które miały być „spowiedzią z myśli, zaprzątnień, dzieł, przekonań i faktów ważniejszych” naród obchodzących. Równocześnie nawiązał stałą współpracę z kilkunastu czasopismami w kraju, wśród których na czoło wysunęły się *Bluszczyk*, *Kłosa*, *Tygodnik Ilustrowany* i *Dziennik Poznański*. Nadsyłał im nie tylko coraz to liczniejsze utwory powieściowe, lecz także stałe korespondencje ogłaszane zazwyczaj pt. *Kronika zagraniczna* lub *Listy z zagranicy*.

Wobec niebezpieczeństwa wybuchu wojny prusko-austriackiej i możliwości zaatakowania przez Prusy również Saksonii, Kraszewski w pierwszych dniach maja wyjechał do Monachium, później 15 czerwca przybył „na sześć dni” do Krakowa. Właśnie w ciągu tych dni Prusacy zajęli Drezno, więc Kraszewski pozostał w Galicji dłużej. Bawił w Krynicy i Zakopanem; zastanawiał się nad możliwością osiedlenia się tu na stałe. Mimo że uzyskał obywatelstwo miasta Krakowa, poznanie z bliska prowincji

„zubożalej, przybitej, martwej, tonącej w śmiertelnej martwocie” wpłynęło na decyzję pisarza — w drugiej połowie sierpnia wrócił do Drezna.

W dniu 14 października król włoski Wiktor Emanuel II obdarzył Kraszewskiego Krzyżem Kawalerskim Orderu Św. Św. Maurycego i Łazarza (Cavaliere dell'Ordine deī SS. Maurizio e Lazzaro) za żywą sympatię, wyrażaną w jego pismach, dla niepodległości i jedności Włoch oraz za piękne opisy kraju włoskiego w *Kartkach z podróży* (zob. UO-133).

Za pośrednictwem swych synów Kraszewski sprzedał w tym roku Hubin i prawie całą sumę, uzyskaną ze sprzedaży, obrócił na spłacenie długów.

1867

Mimo niechęci do osiedlenia się w Galicji, rozpoczął Kraszewski półoficjalne starania o uzyskanie katedry literatury polskiej na Uniwersytecie Jagiellońskim po ustępującym Karolu Mecherzyńskim (otrzymał ją w roku następnym Stanisław Tarnowski), próbował również zorganizować w Krakowie ośrodek wpływów politycznych i oprzeć go na dzienniku *Czas*, który zamierzał kupić przy pomocy finansowej Mieczysława Waligórskiego, właściciela *Dziennika Poznańskiego*.

26 kwietnia przyjechał do Krakowa i zamieszkał w hotelu Pollera przy ul. Szpitalnej. Pracował wiele w Bibliotece Jagiellońskiej, bywał u profesorów, wygłosił cztery odczyty o Dantem, przeznaczając dochód na rzecz Towarzystwa Wzajemnej Pomocy Uczniów Uniwersytetu Jagiellońskiego. 6 maja wyjechał do Lwowa i tu powtórzył odczyty, przeznaczając dochód na rzecz Czytelni Akademickiej. W czasie pobytu w tym mieście otrzymał 7 maja honorowe członkostwo Kasyna Mieszczańskiego we Lwowie, a w dniu 16 maja honorowe obywatelstwo miasta Lwowa. Owacje tłumów były szczególnie huczne w teatrze na przedstawieniu jego komedii *Panie Kochanku* i przy odjeździe.

Ze Lwowa Kraszewski udał się do Wielkiego Księstwa Poznańskiego. Tu był serdecznie przyjmowany zarówno w Poznaniu, jak i w posiadłościach arystokratów, u hr. Seweryna Mielżyńskiego, u hr. Turnów. Do Drezna wrócił w początkach czerwca. We wrześniu na zaproszenie Teodora Donimirskiego, Adama Lwa Soltana i Sierakowskich odwiedził ich na Pomorzu dla omówienia organizacji ruchu umysłowego w tej dzielnicy kraju. Zwiedził wtedy Malbork i Gdańsk.

Kiedy starania zarówno o katedrę, jak i redakcję *Czasu* nie powiodły się, Kraszewski zdecydował się przyjąć obywatelstwo saskie (otrzymał je w roku następnym). Postanowił wtedy odbywać systematycznie co roku dwie podróże: jedną do miejscowości kuracyjnej, a drugą do ośrodków kulturalnych życia polskiego lub europejskiego.

W końcu lata był na wystawie paryskiej, gdzie spotkał się m. in. z Bronisławem Zaleskim, sekretarzem i bibliotekarzem Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu, i Zygmuntem Miłkowskim.

1868

Kraszewski nabył w Poznaniu zakład drukarski Zoerna, przeniósł go do Drezna i tu w październiku otworzył własną drukarnię. Celem drukarni miało być: „wydawnictwo dzieł, piśmiennictwo polskie ożywić mogących, przedruki pamiętników i innych zabytków historycznych oraz wykonywanie powierzonych prac ze szczególnym względem na artystyczną formę i zewnętrzną ich piękność”. Jako pierwsza publikacja drukarni ukazało się kazanie Piotra Skargi *O miłości ojczyzny*.

1869

Wydawanie rocznych *Rachunków* (zob. 1866) Kraszewski postanowił zastąpić wydawaniem czasopisma, w pierwszej więc połowie roku zaczął wydawać własnym nakładem nieperiodyczne piśmiśko pt. *Omnibus* (zob. UO-187). Wydrukował sześć zeszytów, zamiast zeszytu siódmego ukazała się w Krakowie broszura jego pióra pt. *Lipiec 1869*. W końcu roku czynił przygotowania do wydania własnym nakładem pisma *Tydzień Polityczny, Naukowy, Literacki i Artystyczny* (por. s. 116), który chciał uczynić główną trybuną walki z sojuszem arystokracji i ultramontanów. W tym celu ponownie zorganizował rozległą sieć korespondentów w ośrodkach polskich na całym świecie.

1870

Od początku roku Kraszewski wydawał *Tydzień*, którego łamy przeważnie sam wypełniał, poświęcając wiele miejsca literaturze i sprawozdaniom, głównie z odbywającego się właśnie soboru watykańskiego w Rzymie. Zarówno sam Kraszewski, jak i jego rzymski korespondent, Władysław Sas Kulczycki, szambelan papieski, byli po stronie opozycji liberalnej, zwalczającej władzę świecką papieża, a popierającej politykę włoską Wiktora Emanuela II; sprzeciwiali się dogmatowi o nieomyślności papieża i prowadzili żywą polemikę z ultramontanami. Przy pomocy Kulczyckiego Kraszewski próbował nawet przesłać papieżowi jakiś swój memoriał. *Tydzień* miał tylko siedmiuset prenumeratorów, głównie w Wielkim Księstwie Poznańskim; w Galicji było ich zaledwie 51.

W grudniu na apel Artura Wołyńskiego, historyka, organizatora Muzeum Kopernikowskiego przy Uniwersytecie Sapiencji w Rzymie, Kraszewski wysłał z Drezna skrzynię książek do przyszłych zbiorów; dar został entuzjastycznie przyjęty, listy przesłali: rektor uniwersytetu i minister oświecenia.

1871

W marcu Kraszewski odwiedził Kraków; 16 marca wygłosił odczyt *O postępie* (zob. UO-204), 19 marca był serdecznie przyjmowany przez redakcję pisma *Kraj*, założonego w 1869 dla przeciwdziałania konserwatywnemu *Czasowi*.

W połowie roku na numerze 26 Kraszewski zakończył wydawanie *Tygodnia*. Żegnając się z czytelnikami, powiadomił ich, że z dniem 1 lipca wchodzi do redakcji *Kraju*.

Równocześnie musiał sprzedać drukarnię. W ciągu dwóch lat i trzech kwartałów wydał w niej 74 tomy, w tym kilkanaście własnym nakładem. Poniósł przy tym znaczne straty, tak że dla zaspokojenia wierzycieli musiał sprzedać Władysławowi Branickiemu swój „jeden z najznakomitszych zbiorów rycin w Polsce”, liczący przeszło 6 000 rycin i 1 550 rysunków.

W pierwszych dniach października Kraszewski wziął udział w kongresie archeologicznym w Bolonii, zwiedził również Florencję, gdzie go przyjmował i oprowadzał Artur Wołyński. Odwiedził wówczas Teofila Lenartowicza. Do Rzymu mimo zaproszeń Kulczyckiego nie pojechał, chociaż właśnie dobiegały końca starania o order. 16 października król Wiktor Emanuel II podpisał dekret, mianujący Kraszewskiego kawalerem Orderu Corona d'Italia.

1872

Kraszewski został wysunięty przez cztery okręgi wyborcze w Wielkim Księstwie Poznańskim jako kandydat na posła do parlamentu Wielkiej Rzeszy (po ogłoszeniu

cesarstwa w 1871). Sfery zachowawcze pod wodzą prymasa Ledóchowskiego, jednego z najgorliwszych ultramontanów, rozpetęły nagonkę prasową przeciwko pisarzowi jako radykałowi i wrogowi papieżstwa. Na krótko przed wyborami Kraszewski złożył oświadczenie, że „nie chce kandydaturą swoją wywołać scysji i dlatego w imię dobra publicznego zrzeka się kandydowania we wszystkich okręgach, w których był postawiony”.

1873

W marcu otrzymał Kraszewski od rządu włoskiego upoważnienie do „uprzejmego pośrednictwa” między Włochami a Polakami w sprawie Muzeum Kopernikowskiego w Rzymie. W sierpniu na prośbę Kulczyckiego przekazał Kronenbergowi poufną prośbę króla włoskiego o pożyczkę 10 milionów franków w zlocie.

W maju Czeska Akademia Umiejętności (Umělecká Beseda w Praze) jednogłośnie powołała Kraszewskiego na swego honorowego członka.

Po wielu niepowodzeniach oraz na skutek ogólnego wyczerpania fizycznego Kraszewski postanowił zaniechać pracy publicystycznej i poświęcić się wyłącznie literaturze, pisał jednak nadal korespondencje do kilku pism w kraju.

W czasie podróży do Włoch spotkał się w Meranie z Bronisławem Zaleskim, z którym współpracował prawdopodobnie już od roku 1871. Zaleski, po upadku powstania zajmujący poważne stanowisko w życiu emigracji polskiej w Paryżu, był niewątpliwie na usługach francuskiego ministerstwa wojny. On to nakłonił Kraszewskiego do przesyłania korespondencji o nowo powstającym państwie niemieckim. Kraszewski, który już kilkakrotnie organizował sieć korespondentów dla prasy, nie napotkał większych trudności, znalazł w Berlinie płatnego agenta o nazwisku Machoczy i od niego otrzymywał wiadomości, które następnie różnymi drogami przekazywał Zaleskiemu. Informacje dotyczyły zarówno spraw wojskowych, jak i społecznych; niektóre z tych materiałów, według ostatnich badań, Kraszewski wyzyskiwał w swej rozległej twórczości publicystycznej. Władysław Mickiewicz (*Pamiętniki*. T. 1. W-wa 1926 s. 275-278) przypuszcza, że o korespondencje prosił Kraszewskiego nie Bronisław Zaleski, lecz Ildefons Kosiłowski, Polak, pracownik biura wywiadowczego ministerstwa wojny w Paryżu.

1874

W dniu 19 marca Piotr Chmielowski i Julian Ochorowicz, bawiący wówczas na studiach w Lipsku, ofiarowali Kraszewskiemu album pamiątkowy, ozdobiony popiersiem pisarza, odlanym z brązu przez znanego rzeźbiarza Syrewicza, z 62 fotografiami młodych literatów, literatek i artystów warszawskich, zwanych postępowcami.

W tym roku Kraszewski spędził kilka tygodni w Wiedniu, gdzie próbował współpracować z Bolesławem Wołoskim nad wydawaniem pisma *Le Danube*, przekształconego w roku następnym w *Le Messenger de Vienne*.

Jako przedstawiciel Akademii Umiejętności w sierpniu wziął udział w międzynarodowym kongresie antropologii i archeologii w Sztokholmie (zob. UO-230).

1875

23 kwietnia król Wiktor Emanuel II przyznał Kraszewskiemu kolejny, wyższy stopień (Ufficiale) Orderu Corona d'Italia.

W tym roku podjął pisarz plan cyklu powieści historycznych i wydał w roku następnym, jako pierwszą z nich, *Stara baśń* (zob. UO-253). Praca nad tym cyklem nie zmniej-

szyla płodności pisarza w zakresie innych powieści historycznych i współczesnych. Tak np. w roku 1875 wydał on dziewięć powieści, trzy mniejsze utwory i dwa dzieła naukowe, a w roku następnym obok trzech powieści z cyklu, osiem powieści innych i dwa drobne utwory; poza tym oczywiście mnóstwo artykułów i korespondencji w kilkunastu czasopismach.

1876

Kraszewski zerwał stosunki z Machoczym (por. 1873) i zaangażował literata i dziennikarza wiedeńskiego Arnima Adlera, stale przebywającego w Berlinie. Adler otrzymywał wiadomości od Franciszka Hentscha, który, zwolniony z wojska w 1872 r. w stopniu kapitana, pracował w administracji telegrafów. Hentsch za swe korespondencje otrzymywał za pośrednictwem Kraszewskiego 20, 30, później 200 marek miesięcznie.

1877

Konspiracyjna Konfederacja Narodu Polskiego, zorganizowana w końcu 1876 r. we Lwowie, i wyłoniony przez nią rząd narodowy, utworzony 26 lipca 1877 w Wiedniu z ks. Adamem Sapiehą na czele, próbowały wciągnąć Kraszewskiego do współpracy. Mimo interwencji Johnstona Butlera, agenta angielskiego, skierowanego do akcji podtrzymywania nastrojów wojennych w Polsce, Kraszewski do organizacji tej wciągnąć się nie dał.

29 listopada otrzymał komandorię (Commendatore) Orderu Corona d'Italia „za ogromną sympatię, z jaką przedstawiał w swych utworach Italię i z jaką propagował sprawę wolności i praw narodu”.

W Warszawie w końcu roku redaktor *Kłosów*, Antoni Pietkiewicz, któremu Kraszewski pierwsze utwory ogłaszał w *Athenaeum*, podał projekt uczczenia 50-lecia działalności literackiej pisarza przez wydanie książki zbiorowej. Wkrótce Zygmunt Miłkowski ogłosił projekt zbiorowej książki „kolegów literatów”.

1878

W dniu 22 lutego Komitet Towarzystwa Sztuk Pięknych w Warszawie mianował Kraszewskiego członkiem honorowym Towarzystwa.

W kwietniu francuskie Société des Gens de Lettres zaprosiło Kraszewskiego na Międzynarodowy Kongres Literacki, który miał się odbyć w Paryżu w pierwszych dniach czerwca pod przewodnictwem Wiktora Hugo. Kraszewski w Kongresie udziału nie wziął, został jednak członkiem założonego wtedy Association Littéraire et Artistique Internationale.

Władysław Plater, fundator i kierownik Muzeum Narodowego w Raperswilu, zaprosił do dyrekcji muzeum pięć osób, m. in. Kraszewskiego. Pisarz wykazywał wielką troskę o muzeum, po roku jednak z dyrekcji ustąpił.

W Warszawie 2 stycznia ukonstytuował się komitet redakcyjny *Książki jubileuszowej dla uczczenia pięćdziesięcioletniej działalności literackiej J. I. Kraszewskiego*. Na księgę złożyli się literaci, wydawcy czasopism i księgarze. Do komitetu redakcyjnego weszli: Piotr Chmielowski, Kazimierz Kaszewski, Wincenty Korotyński, Tadeusz Korzon, Fryderyk Henryk Lewestam, Aleksander Oskierka, Adolf Pawiński, Antoni Pietkiewicz, Hipolit Skimborowicz, Henryk Struve, Kazimierz Władysław Wójcicki.

W ciągu roku posypało się mnóstwo pomysłów uczczenia jubileuszu, między innymi proponowano, by społeczeństwo zakupiło i podarowało pisarzowi Czarnolas.

Poczynając od dnia imienin Kraszewskiego, obchody jubileuszowe, organizowane we wszystkich niemal miastach i ośrodkach życia polskiego na emigracji, tworzyły niemal przez dwa lata nieprzerwany łańcuch uroczystości na cześć pisarza. Były one równocześnie przygotowaniem do uroczystego hołdu w Krakowie.

W dniu 11 grudnia czeskie Towarzystwo Literackie „Slavia” zorganizowało obchód jubileuszowy Kraszewskiego w Pradze.

1879

Datę obchodu jubileuszowego ustalono na rok 1879, chociaż pierwsza praca Kraszewskiego ukazała się w druku w roku 1830. W Dreźnie uroczystości odbyły się w dniu 18 i 19 marca. 18 marca miejscowa kolonia polska z Wawrzyńcem hr. Engeströmem na czele wręczyła jubilatowi złoty medal z jego popiersiem.

Na skutek ponownych starań Kulczyckiego król Humbert I podpisał w dniu 28 maja dekret o nadaniu Kraszewskiemu Wielkiej Wstęgi Orderu Korony Włoskiej (Grand' Ufficiale della Corona d'Italia).

W pierwszych dniach czerwca obradujący w Londynie Międzynarodowy Kongres Literacki powołał Kraszewskiego (nieobecnego) na członka komitetu honorowego.

Pomimo sprzeciwu stańczyków i ultramontanów — o czym Kraszewski wiedział — uroczystości jubileuszowe odbyły się w Krakowie w pierwszych dniach października, zostały jednak połączone z poświęceniem świeżo odrestaurowanych Sukiennic; uzyskaniem orderu od cesarza Franciszka Józefa dla jubilata nadano uroczystościom charakter „lojalistyczny” wobec Austrii. Gospodarzem uroczystości był prezydent miasta Krakowa, Mikołaj Zyblikiewicz.

Uroczystości stały się manifestacją jedności narodu polskiego. Zjechało specjalnymi pociągami kilkanaście tysięcy osób. Zaproszenia oficjalne były wysyłane przez komitet organizacyjny tylko do rodaków (przyjechali Polacy z różnych krajów europejskich, a także z Ameryki i Australii) — w uroczystościach wzięli jednak udział i przedstawiciele obcych narodów: delegacja czeska z Jaromirem Čelakowskim i Emanuelem Tonnerem na czele, Włosi — Vincente Arnese z Akademii Mickiewicza w Bolonii i Attilio Begey z Turynu, francuski literat August Edgar Dietrich. M. in. nadesłał list Iwan Turgieniew.

1 października delegacja Rady Miejskiej wyjechała po jubilata do Drezna i przywiozła go pociągiem do Krakowa 2 października po południu. Na dworcu powitał Kraszewskiego prezydent Zyblikiewicz, następnie jubilata w otoczeniu komitetu, wśród entuzjastycznie pozdrawiających go tłumów, przybył do Hotelu Drezdeńskiego. Tu Kraszewskiego oczekiwali członkowie rodziny (14 osób); przyjechali m. in. obaj synowie i obaj bracia z żonami, nie przyjechała natomiast żona, przebywająca stale w Warszawie, ani córka Augusta. (Z żoną Kraszewski po wyjeździe swym z Warszawy w 1863 roku ani razu więcej w życiu się nie spotkał, utrzymywał z nią tylko bardzo ożywioną korespondencję w sprawach rodzinnych i majątkowych).

Tego samego dnia Kraszewski złożył wizytę prezydentowi miasta i biskupowi Albinowi Dunajewskiemu.

3 października, w głównym dniu uroczystości, wszystkie pisma galicyjskie, z wyjątkiem *Czasu*, poświęciły artykuły wstępne Kraszewskiemu. Rano pisarz wziął udział w nabożeństwie odprawionym w Kościele Mariackim przez biskupa Dunajewskiego z okazji odrestaurowania Sukiennic, a nie — jak wszyscy sądzili — z okazji jubileuszu; następnie udał się z wizytą do delegata rządu, Kazimierza Badeniego, który wręczył mu Krzyż Komandorski Orderu Franciszka Józefa. Po poświęceniu Sukiennic nastąpiła główna część uroczystości jubileuszowej. Chór z orkiestrą wykonał kantatę Wła-

dysława Żeleńskiego do słów Adama Asnyka, po zagajeniu prezydenta miasta nastąpiły przemówienia i wręczenie darów. Na zakończenie przemawiał jubilat (zob. UO-297). Wieczorem odbyło się w teatrze galowe przedstawienie komedii Kraszewskiego *Miód kasztelański* (zob. UO-129) z udziałem najsłynniejszych artystów: Modrzejewskiej, Hoffmanowej, Królikowskiego, Rapackiego.

4 października Kraszewski uczestniczył w nabożeństwie odprawionym w katedrze wawelskiej z okazji imienin cesarza, następnie był podejmowany w gimnazjum Nowodworskiego, stąd udał się do auli Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie wręczono mu dyplom doktora filozofii honoris causa. Oprócz Uniwersytetu Jagiellońskiego tytuł honorowy doktora filozofii nadał Kraszewskiemu Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie, a dyplomy na członka honorowego Królewska Akademia Umiejętności w Sztokholmie, Reale Societá Didascalica Italiana, Das Freie Deutsche Hochstift für Wissenschaft, Kunst und Allgemeine Bildung in Goethes Vaterhause zu Frankfurt am Main oraz kilkanaście organizacji społecznych, artystycznych i rzemieślniczych. (Dwa miasta galicyjskie, Tarnów i Jasło, nadały mu honorowe obywatelstwo).

5 października zwiedził pisarz Muzeum Czartoryskich, po południu uczestniczył w uczcie literacko-artystycznej w hotelu „Victoria” z udziałem 130 osób, gdzie został powitany jako nowo mianowany honorowy prezes Międzynarodowego Stowarzyszenia Literackiego i Artystycznego. W czasie tej uczty Henryk Siemiradzki w odpowiedzi na toast oznajmił, że ofiarowuje krajowi *Pochodnie Nerona* z przeznaczeniem umieszczenia ich w Sukiennicach. Czynem tym Siemiradzki zainicjował utworzenie galerii obrazów w Sukiennicach, odwracając też częściowo uwagę uczestników od głównego bohatera uroczystości. Wieczorem odbył się w Sukiennicach bal jubileuszowy z udziałem 4 000 osób.

7 października Kraszewski był obecny na posiedzeniu Akademii Umiejętności. Wieczorem odbyła się uczta pożegnalna w Towarzystwie Strzeleckim.

Równocześnie z uroczystościami, w których uczestniczył jubilat, odbywały się pochody z pochodniami, zabawy, wycieczki, odczyty itd. Przy okazji zjazdu omawiano sprawę budowy pomnika Adama Mickiewicza w Krakowie i projekt utworzenia Macierzy Polskiej.

10 października Kraszewski wyjechał do Wiednia w towarzystwie syna Franciszka i Henryka Siemiradzkiego. 13 października był na audiencji u cesarza Franciszka Józefa, by podziękować za nadany order. 14 października wrócił do Drezna i tu po 16 latach rozłąki spotkał się z młodszą swą córką Augustą.

24 października pisał w liście do Adama Pługa: „Ale wierz mi, jubileusz ten, czy był pęgiem, czy triumfem, to dla mnie rzecz nie rozstrzygnięta”. Jakikolwiek były wrażenia pisarza, stwierdzić wypada, że uroczystości jubileuszowe miały charakter manifestacji narodowej.

W tym czasie Kraszewski sprzedał swą dawną willę przy Nordstrasse 27, a kupił obok, przy Nordstrasse 31, nową i zamieszkał tam wraz z zarządzającą gospodarstwem panią Schneider i jej rodziną: synem Oskarem, architektem, oraz córką, Florą Heinitz, która później opiekowała się Kraszewskim do końca życia.

1 października Adler, który od pewnego czasu mieszkał w Dreźnie, przeniósł się do Wiednia. W końcu roku Hentsch wszedł w bezpośredni kontakt z Kraszewskim i za nadsyłane korespondencje otrzymywał za pośrednictwem pisarza 450 marek miesięcznie.

1880

W połowie stycznia Kraszewski zaangażował Aleksandra Bolesława Brzostowskiego do uporządkowania biblioteki, korespondencji i zbiorów. Brzostowski, bibliotekarz

i domownik Kraszewskiego, zostawił w swych wspomnieniach o Kraszewskim opis dnia pisarza, który choć w części pozwala zrozumieć, w jaki sposób jeden człowiek mógł tak dużo tworzyć, tyle czytać, tyloma sprawami się zajmować, prowadzić tak rozległą korespondencję.

Kraszewski po wielu miesiącach starań zrezygnował z podróży do Królestwa, gdyż pozwolono mu jedynie kilka godzin zatrzymać się w Warszawie, w przejeździe na Wołyń.

W maju pisarz wziął udział w zjeździe historyków w Krakowie z okazji jubileuszu Długosza. Był również w tym roku w Poznaniu.

Tymczasem Adler zagroził Kraszewskiemu denuncjacją i zażądał od niego wykupienia swych listów. Kraszewski trzykrotnie płacił Adlerowi większe sumy (1 000 lub 2 000; 6 000; 4 000 marek). Zaleski częściowo pieniądze te zwracał. Kiedy Zaleski umarł, Kraszewski przestał płacić Adlerowi, zerwał również ostatecznie stosunki z Hentschem.

1881

We wrześniu Kraszewski uczestniczył w Międzynarodowym Kongresie Literackim w Wiedniu.

1882

W dniu 4 marca podpisał Kraszewski jako kurator akt fundacyjny Macierzy Polskiej.

Na skutek denuncjacji Adlera, który wydał rządowi niemieckiemu listy Kraszewskiego i Hentscha, władze pruskie zażądały od władz saskich przeprowadzenia rewizji w domu Kraszewskiego. W toku tej niespodzianej, trwającej trzy godziny rewizji, która miała miejsce 12 kwietnia, znaleziono „jakiś poszukiwany list”.

Kraszewski zamyślał po 20 latach pobytu w Dreźnie emigrować do Szwajcarii, zamiar ten jednak wciąż odwlekał, nie zdając sobie sprawy z powagi sytuacji.

19 listopada król Humbert I przyznał mu Wielką Wstęgę Orderu Św. Św. Maurycego i Łazarza (Grand'Ufficiale dell'Ordine dei SS. Maurizio e Lazzaro).

1883

Czując upadek sił, Kraszewski w dniu 24 marca sporządził testament, którego egzekutorami uczynił brata Lucjana i syna Franciszka. W kwietniu wyjechał na kilka tygodni na kurację do Pau. W drodze powrotnej zatrzymał się w Paryżu. Tu dwa dni przeleżał chory, po czym zwiedzał biblioteki, muzea i pracownie malarzy. Wtedy to Andrzej hr. Mniszech namalował jego portret, Cyprian Godebski wymodelował popiersie.

W powrotnej drodze z Paryża Kraszewski zatrzymał się w Berlinie, gdzie zaraz po przybyciu, dnia 13 czerwca, w hotelu „Kaiserhof” został aresztowany i osadzony w więzieniu na Moabicy, na oddziale szpitalnym nr 13. Kilka dni wcześniej odbyła się w jego mieszkaniu w Dreźnie ponowna rewizja.

W więzieniu odwiedzał pisarza tylko Aleksander Kraushar. Osamotnienie nie odebrało mu sił twórczych. W ciągu dwóch tygodni napisał dwutomową powieść *Psiawiarą* (zob. UO-341), potem w ciągu 18 dni powieść *Od kolebki do mogiły* (zob. UO-339), a następnie zabrał się do tłumaczenia komedii Plauta (zob. Przekłady poz. 21). Za radą dozorczy więziennego Kraszewski wziął sobie jako obrońcę dr Brunona Saula i pozostał przy nim do końca procesu, pomimo że Kraushar nakłaniał go do zmiany adwokata.

Po ukończonym śledztwie i złożeniu kaucji w wysokości 30 000 marek Kraszewski

został zwolniony z więzienia i wrócił do Drezna. Tu zaczął się wysprzedawać, aby zgromadzić fundusz potrzebny na koszty procesu. Równocześnie z wielkim pośpiechem pisał powieści historyczne, na które miał pozawierane umowy. Wówczas zaczął pisać autobiograficzne *Noce bezsenne* (zob. UO-350).

Niemal wszystkie pamiątki i dary jubileuszowe przekazał pisarz Poznańskiemu Towarzystwu Przyjaciół Nauk, przy którym zostało utworzone muzeum jego imienia.

1884

19 lutego Kraszewski otrzymał akt oskarżenia, zarzucający jemu i Hentschowi „udzielanie w latach od 1876 do 1881 doniesień, odnoszących się do instrukcji służbowej dla polowych telegrafów, rządowi francuskiemu przez dwie samoistne czynności, chociaż im wiadomo było, iż zatrzymaniu w tajemnicy tych doniesień dobro państwa niemieckiego nieodzownie wymaga”.

Proces w Najwyższym Trybunale Niemieckim w Lipsku trwał od 12 do 19 maja 1884. Na procesie było wielu dziennikarzy obcych, a z Polaków był tylko Feliks Fryze, redaktor *Kuriera Porannego*, i Grzegorz Smólski z Wiednia, korespondent kilku dzienników polskich i niemieckich.

Decydującym momentem dla procesu było odczytanie odręcznego listu kanclerza Bismarcka. Panowało powszechne przekonanie, że Bismarck doprowadził do uwięzienia Kraszewskiego nie „dla rzekomej zbrodni stanu”, ale dlatego, by „spotwarzyć męża uważanego za duchowego przywódcę Polaków”.

W dniu 19 maja Trybunał wydał wyrok skazujący Kraszewskiego na trzy i pół lata twierdzy, a Hentscha na dziewięć lat ciężkiego więzienia. Natychmiast po procesie Kraszewski został zabrany do więzienia w Lipsku, a w dniu 26 maja przewieziony do twierdzy w Magdeburgu.

Ze względu na cenzurę więzienną Kraszewski prowadził korespondencję w języku francuskim. Co miesiąc odwiedzała go Flora Heinitz.

1885

W więzieniu Kraszewski pisał powieści i wykańczał akwarelowe szkice z podróży włoskiej.

22 sierpnia w nocy miał atak apoplektyczny. Od tego czasu nie mógł już przyjąć do siebie; oprócz rozedmy płuc dokuczały mu coraz bardziej bóle żołądka, uważane za objawy raka. Rozpoczęły się wtedy liczne interwencje o urlop więzienny, interweniował m. in. król Humbert I i jego małżonka. Rezultat osiągnęły dopiero starania ks. Antoniego Radziwiłła. 24 października Kraszewski za złożeniem kaucji w sumie 20 000 marek otrzymał urlop sześciomiesięczny, do dnia 15 maja 1886. Ciężko chory pisarz opuścił więzienie dopiero 7 listopada, i to na skutek przynaglącego telegramu z Berlina.

11 listopada Kraszewski był już w Lucernie. Z powodu złego stanu zdrowia podróżował ze służbą. W Genewie spotkał się z doktorem Janem Tymowskim, który zawiózł go do San Remo i otoczył troskliwą opieką.

Rząd włoski zaprosił Kraszewskiego do uporządkowania Muzeum Kopernika w Rzymie, pisarz jednak ze względu na zły stan zdrowia propozycji nie przyjął.

Zygmunt Milkowski zaproponował w *Nowej Reformie* zebranie składek, aby zwrócić Kraszewskiemu wpłaconą kaucję. Wezwanie to pozostało bez echa.

1886

Kiedy minął termin urlopu, rząd pruski zażądał powrotu więźnia do Magdeburga, a prokuratura rozesłała za nim listy gończe. Kraszewski do więzienia nie wrócił mimo rad niektórych przyjaciół; zamyślał nawet o emigracji do Anglii.

Z nastaniem lata Kraszewski wyjechał na kurację do Szwajcarii. Był w Schinznach, później w Montreaux. Wracając do San Remo, zatrzymał się w Genewie i wziął udział w jednym z posiedzeń odbywającego się właśnie Kongresu Międzynarodowego Towarzystwa Literackiego i Artystycznego. W czasie pobytu w Genewie pisarz był serdecznie przyjmowany przez Zygmunta Miłkowskiego i za jego radą postanowił kupić willę w Szwajcarii. 29 września wrócił do San Remo. Tu przybył później jego bratanek Bogusław.

Przez cały rok Kraszewski dużo pisał, mimo że księgarze warszawscy odmówili wydawania dalszego ciągu cyklu jego powieści historycznych, a wiele czasopism zrezygnowało z jego współpracy. Pelen inicjatywy, zamyślał wydawać czasopismo *Miesięc.* Miał zamiar, nie zdając sobie sprawy ze stanu zdrowia, przenieść się do Galicji. Tymczasem kontynuował studia nad rozwojem dramatu w Polsce. Planował również wyjazd do Pompei i wystarał się nawet o pozwolenie rządu włoskiego na przerysowanie dla celów badawczych zabytków starożytnych w Pompei.

1887

25 stycznia pojechał Kraszewski do Florencji, tu m. in. odwiedził Teofila Lenartowicza. Do San Remo wrócił 21 lutego i zamieszkał w willi „Mirafiores”.

W dwa dni później, 23 lutego, przeżył trzęsienie ziemi. Uchodząc z zagrożonego domu, parę dni spędził w budce skleconej naprędcie z tarcic. 11 marca nastąpiło drugie trzęsienie ziemi. Pisarz postanowił czym prędzej wyjeżdżać. 13 marca był już w Turynie, gdzie przyjechał do niego i zaopiekował się nim Oskar Schneider. 15 marca, ciężko chory na zapalenie płuc, Kraszewski przyjechał do Genewy. Zatrzymał się w hotelu „De la Paix” i wezwał doktora Zygmunta Laskowskiego, profesora uniwersytetu genewskiego, którego poznał w 1867 roku w Paryżu. Następnego dnia odwiedził go Zygmunt Miłkowski.

17 marca Kraszewski był półprzytomny. 18 marca na trzy godziny stan chorego się polepszył i wtedy wyprawił on Oskara Schneidera do Lozanny, aby obejrzał dom polecony do kupna. W dniu 19 marca od rana nadchodziły listy i telegramy z życzeniami imienninowymi. Koło godziny trzeciej po południu Kraszewski zmarł, siedząc w fotelu, w czasie gdy rysowała go Anna Miłkowska, córka T. T. Jeża.

W dniu następnym doktor Laskowski zabalsamował ciało pisarza.

Pogrzeb tymczasowy odbył się w Genewie w kaplicy udekorowanej w spowity krepą sztandar genewskiego Towarzystwa Polskiego. Na pogrzebie był starszy syn Kraszewskiego, Jan, później przyjechał drugi syn, Franciszek, i zięć, Witold Mączyński. Wśród przemawiających na pogrzebie był Attilio Begey z Turynu.

5 kwietnia przewieziono trumnę do Krakowa — przez Wiedeń, gdyż władze niemieckie nie wyraziły zgody na przewiezienie zwłok pisarza przez swoje terytorium. Trumnę złożono prowizorycznie w krypcie Kościoła O. O. Pijarów. Przeniesienie zwłok do grobów zasłużonych na Skałce odbyło się w dniu 18 kwietnia.

Kondukt pogrzebowy prowadził ks. infułat Henryk Matzke, dziekan miasta Krakowa, mszę świętą w Kościele Mariackim celebrował biskup A. Dunajewski, kazanie wygłosił ks. prof. Władysław Chotkowski, przemawiali: prezes Akademii Umiejętności profesor Józef Majer, prezydent miasta Feliks Szlachtowski, delegat miasta Lwowa

i Uniwersytetu Lwowskiego prof. Gustaw Roszkowski, delegat literatów warszawskich Antoni Pietkiewicz (Adam Pług) i przedstawiciel młodzieży Władysław Leopold Jaworski. Mistrzem ceremonii był dawny przyjaciel zmarłego, ks. kanonik Ignacy Polkowski.

W pogrzebie wzięły udział liczne (mimo deszczu) tłumy oraz wiele delegacji z całego kraju i ośrodków polskich za granicą. Po raz pierwszy w podobnych uroczystościach uczestniczyły również delegacje chłopskie. Kilka redakcji pism czeskich i francuskich przysłało wieńce; m. in. nadesłał wieńiec Maurycy Jókai. Uroczystości pogrzebowe były manifestacją narodową, przypominającą hołdy składane Kraszewskiemu w dniach jego jubileuszu.

*

Spuścizna po Kraszewskim dotycząca jego działalności literackiej została przekazana testamentem synom z zaleceniem, ażeby poszczególne działy zbiorów zostały przekazane jako depozyt bibliotece lub muzeum.

Pierwszy depozyt został złożony jeszcze przez samego Kraszewskiego, kiedy to zaraz po aresztowaniu w roku 1883 przekazał on Towarzystwu Przyjaciół Nauk w Poznaniu dary i pamiątki jubileuszowe. Towarzystwo utworzyło muzeum Kraszewskiego istniejące do dziś, chociaż częściowo zniszczone.

Gromadzone troskliwie listy do siebie Kraszewski polecił przekazać Bibliotece Jagiellońskiej. Zbiór tej korespondencji obejmuje 101 tomów oprawnych. Korzystanie z nich jest ułatwione dzięki indeksowi zestawionemu przez A. Bara (zob. Listy poz. 284). Razem z korespondencją Bibliotece Jagiellońskiej synowie pisarza ofiarowali wtedy w rękopisach:

- 1) bruliony utworów powieściowych, artykułów i wierszy, przeważnie we fragmentach;
- 2) utwory różnych autorów poświęcone Kraszewskiemu;
- 3) prace różnych autorów przesłane Kraszewskiemu do oceny lub druku.

Biblioteka Kraszewskiego liczyła około dziesięciu tysięcy tomów. Nie chciał on jej darować, „gdyż znaczniejsze nasze biblioteki i muzea książek tych nie potrzebują, a one pomnożyłyby tylko liczbę ich duplikatów”. Zdaniem pisarza bibliotekę „sprzedać byłoby najwłaściwiej”. Synowie byli tego samego zdania i już w roku następnym ogłosili drukiem katalog zbiorów, oferując we wstępie (w języku polskim i francuskim) sprzedaż ich „w całości lub, w ostatecznym razie, częściowo”. Złożona u Adama Miłszewskiego w Krakowie biblioteka jako całość nie doczekała się nabywcy. Tylko część książek została sprzedana, reszta została przekazana Muzeum Polskiej Macierzy Szkolnej w Cieszynie i dziś tam się znajduje, oczywiście w stanie mocno uszczuplonym przez czas i wydarzenia dziejowe.

Resztę spuścizny Kraszewskiego zabrał jego syn Franciszek do swego majątku w Pieńkach w powiecie zaśląmskim na Wołyniu. Wnuk jego, Franciszek, przewiózł później te zbiory do Warszawy i w roku 1926 sprzedał Ministerstwu Oświaty do zbiorów Biblioteki Narodowej za kwotę 200 000 złotych. Zbiory te spłonęły w czasie powstania warszawskiego w 1944 r. Były tam w rękopisach:

- 1) fragmenty pamiętnika i dzienników z podróży, urywek autobiografii;
- 2) utwory beletrystyczne, bruliony i notatki;
- 3) artykuły publicystyczne i fragmenty korespondencji nadsyłanych do gazet i czasopism;
- 4) papiery ilustrujące warsztat pracy pisarza: notaty, wypisy z dzieł innych autorów, kartoteki;

- 5) papiery charakteryzujące działalność Kraszewskiego jako działacza oświatowego i kulturalnego;
- 6) pamiętniki różnych autorów i inne prace redagowane lub wydawane przez Kraszewskiego;
- 7) rękopisy innych autorów i drobne varia;
- 8) sztychy, rysunki itp.

Wymienione wyżej rękopisy stanowią zaledwie część spuścizny rękopiśmiennej Kraszewskiego, ogromna jej większość jest rozproszona. Większy zbiór rękopisów utworów okresu wolińskiego znajduje się w Bibliotece Litewskiej Akademii Nauk w Wilnie, mniejsze zbiory, szczególnie korespondencji, znajdują się nie tylko w większych bibliotekach w kraju i w niejednym zbiorze poloników XIX wieku za granicą, ale i w bardzo wielu rękach prywatnych. Zarejestrowanie ich wszystkich — to zadanie na razie nierealne.

TWÓRCZOŚĆ

I. UTWORY ORYGINALNE

1. Klasztor na górze. Ballada. Powst. Biała 1825/26. Wpisana do albumu Jana Glogera. Ogl. H. Mościcki: Pierwszy utwór J. I. Kraszewskiego. *Pam. Lit. R.* 4 (1905) s. 327-330.

2. Biografia sokalskiego organisty. *Noworocznik Litewski na r. 1831*. Wil. 1830 s. 177-194. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 25.

Podpisane pseudonimem: Kleofas Fakund Pasternak.

3. Kotlety. Powieść prawdziwa. *Balamut Petersburski* 1830 nr 33 (27 grudnia).

Podpisane pseudonimem: Kleofas Fakund Pasternak.

4. Pan Walery. Powieść z XIX wieku. Powst. 1830. Wyd. Wil. 1831.

Podpisane pseudonimem: Kleofas Fakund Pasternak.

Zapowiedziane w prospekcie na „Kilka obrazów towarzyskich”, zob. Materiały poz. 1.

5. Wieczór, czyli przypadki peruki. *Noworocznik Litewski na r. 1831*. Wil. 1830 s. 285-295; przedr. w powieści: Dwa a dwa cztery (zob. poz. 9) jako rozdział V. Przedr. *Zbieracz Lit. i Polit.* 1837 t. 2; zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6).

Podpisane pseudonimem: K. F. P.

6. Wielki świat małego miasteczka. Powiastka. T. 1-2. Powst. 1830. Wyd. Wil. 1832.

Podpisane pseudonimem: Kleofas Fakund Pasternak.

Zapowiedziane, jw. poz. 4.

7. Imieniny. Powst. 1831. Wyd. zob. poz. 35; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 25.

8. Podróż po mojej szkatułce. Dziwactwo. Powst. 1831. Ogl. *Znicz* 1834 s. 89-92. Przedr.: *Tyg. Kr.* 1834 nr 46; *Zbieracz*

Lit. i Polit. 1837 t. 2; Wyd. zbior. poz. 6 (oddział 6).

9. Dwa a dwa cztery, czyli piekarz i jego rodzina. Powieść. Powst. 1 kwietnia 1832. Wyd. Wil. 1837. (Rozdział V, zob. poz. 5. Przedmowa, zob. poz. 11).

Podpisane pseudonimem: Kleofas Fakund Pasternak.

10. Kościół Święto-Michalski w Wilnie. Obraz historyczny z pierwszej połowy XVII wieku. T. 1-2. Powst. przed 29 lipca (10 sierpnia) 1832. Wyd. Wil. 1833. Wyd. nast.: W-wa 1908 (dod. do *Tyg. Ilustr.*).

Fragm. (t. 1 s. 46-55, 118-137; t. 2 s. 76-91) przedr. P. Chmielowski pt. Maria, zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6).

11. Rzut oka na ścieżkę, którą poszedłem. Dat. 1 kwietnia 1832. Wyd. jako przedmowa do: Dwa a dwa cztery. Wil. 1837 (zob. poz. 9). Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 10).

12. Słownik polsko-rosyjsko-francuski. T. 1-2. Pisany w Wilnie w 1831-1832 na zamówienie N. Glücksberga. Rkps nie zachowany.

13. Majster i czeladnik. Podanie gminne wileńskie. Powst. 1833. Ogl. *Znicz* 1834 s. 193-201. Przedr.: *Zbieracz Lit. i Polit.* 1837 t. 2; zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 25.

Przekłady

Rosyjskie: N. Gross: Mastier i robotnik. *Siewier* 1899 nr 4 szpalta 117-124.

14. Pan Karol. Powieść fantastyczna. T. 1-2. Wil. 1833. Wyd. nast.: wyd. 2 poprawne (słowo wstępne dat. 12 sierpnia 1840) Wil. 1840 jako: Szkice obyczajowe i historyczne. Powieść trzecia (por. Wyd. zbior. poz. 1).

Rkps red. I pt. Trupia główka, czyli Pan Karol. Bibl. Publ. W-wa sygn. 320.

Rkps wyd. 2 Bibl. LAN Wil. sygn. 407.

15. Rok ostatni panowania Zygmunta III. Obraz historyczny. T. 1-2. Wil. 1833. Dedykowane Bogusławowi Kraszewskiemu, porucznikowi wojsk polskich.

16. Cztery wesela. Szkic fantastyczny. T. 1-2. Wil. 1834. Wyd. nast.: wyd. 2 poprawne Wil. 1841 jako: Szkiecy obyczajowe i historyczne. Powieść szóstą (tu w dod.: Było nas dwoje, zob. poz. 19; por. Wyd. zbior. poz. 1).

Rkps t. 1 wyd. 2 Bibl. LAN Wil. sygn. 585.

17. Improwizacje dla moich przyjaciół. Książeczka do zapalania fajek. Wil. 1834. Wyd. nast.: wyd. 2 poprawne Wil. 1844; wyd. nowe, przejrzone, poprawione i uporządkowane przez autora Lw. 1875.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3 (t. 91), 9 (oddział 6; tyłko: O babie kościelnej).

Egz. wyd. 1 z poprawkami autora w Bibl. LAN Wil. sygn. 440.

Zawartość: Poranek; O diabłach. (Przedr. *Dzien. Dom.* 1840 nr 26); O gryczanej kaszy; O śmieciach; O osłach i innych zwierzętach; O niebieskich migdałach. (Przedr. *Przyj. Ludu* 1837/38 nr 47; *Zbiornik Lit. i Polit.* 1837 t. 2); O babie kościelnej. (Przedr. pt. *Baba kościelna. Zbiornik Lit. i Polit.* 1837 t. 4); O poezji żydowskiej. (Przedr. *Zbiornik Lit. i Polit.* 1837 t. 2); Il fanatico per la musica; O pannie chorążance.

18. Raj i piekło. Fantasmagoria historyczna 1529-1749. Powst. 1834. Ogl. *Znicz* 1835 s. 119-139; wyd. osob. pt. *Raj i piekło. Z noworocznika wileńskiego na rok 1835. W-wa 1835 Gabinet Powieści i Romansów* nr 6. Przedr. *Zbiornik Lit. i Polit.* 1837 t. 4.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6), 25.

19. Było nas dwoje. Improwizacja fantastyczna. Powst. Wil. 18 września 1835. Ogl. *Biruta* 1838 s. 27-39; przedr. w dod. do wyd.: *Cztery wesela. Wyd. 2. Wil. 1841* (zob. poz. 16). Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6).

Przekłady

Rosyjskie: B.: *Było nas dwoje. Moskwiitanin* 1845 nr 7/8 cz. 2 s. 156-164.

20. Dziad i baba. Powst. przed 1835. Ogl. w wyd.: *Poezje. T. 1. Wil. 1838* (zob. poz. 23). Przedr. m. in.: *Toaletowy kalendarzyk damski. Lw. 1852; Kłosa* 1870 nr 248. Wyd. osob.: z 6 obrazami P. Stachiewiczza. Kr. 1886; toż W-wa 1887; W-wa 1918 *Zajmujące Czytanki* nr 152 (razem z baśnią: *O pięknej królewnie wiedzimie*, zob. poz. 253); toż W-wa 1923; pt. *Był sobie dziad i baba. Ilustr. A. Gra-*

matyka-Ostrowska. W-wa (1920); ilustr. drzeworytami E. Bartłomiejczyk. W-wa 1922; ilustr. J. M. Szancer. W-wa 1945; toż W-wa 1948; toż wyd. 4 W-wa 1951; ilustr. O. Siemaszko. Wyd. 2. W-wa 1954; toż wyd. 3 W-wa 1958.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 10, 23.

Przekłady

Czeskie: B. Peřka: *Děd a bába. W książce: Slovenská poesie. Brno 1878.*

Francuskie: E. Kowalski: *Les petits vieux. Ilustr. O. Siemaszko. W-wa 1956.*

Niemieckie: H. Nitschmann: *Der Greis und das Mütterchen. W książce: Der polnische Parnass. Ausgewählte Dichtungen der Polen. Wyd. 4. Lipsk 1875. — Dr Winklewski: (Tekst do muzyki S. Moniuszki). Powst. 1879. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 4658. — E. Baumsetzer: *Die beiden Alten. Ilustr. O. Siemaszko. W-wa 1956.**

21. Halszka. Drama historyczne z roku 1554 we trzech aktach. Powst. 1835. Akt I scena 10 ogł. *Biruta* 1838 s. 189-192; całość wyd. Wil. 1838 jako: *Poezje. T. 2* (zob. poz. 23).

22. Paolo. Powieść wenecka. Powst. przed 1835. Ogl. w wyd.: *Poezje. T. 1. Wil. 1838* (zob. poz. 23).

23. *Poezje. T. 1-2. Data cenzury 20 grudnia 1835. Wyd. Wil. 1838.*

Zob. również poz. 54 i Wyd. zbior. poz. 10.

Zawartość: t. 1: Do nowonarodzonego. (Dat. Dołhe, 3 września 1833. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2544/I); Cyknodia. (Łabędzi śpiew). (Dat. 14 września 1833); Barbara; Piłany; Duchy. Melodia. (Dat. 16 lipca 1833; ogł. *Znicz* 1834); Paolo (zob. poz. 22); Życie i śmierć; Nieulekniomy; Gerhard Ruda. Historyczne r. 1320; Ślepa babka. Dziwactwo; Wieńce. Fantazja. (*Znicz* 1834); Zawsze razem. Fantazja. (*Znicz* 1835); Dwa słowa. (Dat. Dołhe 1834; ogł. *Znicz* 1835; przedr. *Kalendarz ilustr. dla Polek* 1861); Dumanie nad Horyniem. (Dat. Ossowa, 23 kwietnia 1834; ogł. *Znicz* 1835); Kobieta. Fantazja. (Przedr. *Muz. Dom.* 1838 t. 2); Burza; Umieram. Elegie egotyyczne. (Dat. 26 kwietnia 1835; ogł. *Biruta* 1837; przedr. *Zbiornik Lit. i Polit.* 1838 t. 3); Maria Magdalena; Improwizacja (w drodze dnia 7 stycznia 1834 roku); Wczorajsza i dzisiejsza; Znajomi; Dolorita; Marzyć; Do niej. Melodia; Dzieciństwo; Dwie cnoty; Pan i człowiek; Szuflada i głowa. (Przedr. *Towarzystw Piłnych Dzieci* 1879 nr 26; *Przyj. Dzieci* 1881 nr 36); Dziad i baba (zob. poz. 20); Branka; Biedny chłopiec; Monomachia wiatru z chmurą; Posłaniec. Z iliryskiego; Rozmowa; Pogrzeb rybaka. (*Biruta* 1837); Słońce; Czy powróci? (*Biruta* 1837); Nasz pan; Wszystko minie; Obce kraje; t. 2: Halszka (zob. poz. 21).

Przekłady

Angielskie: P. Sobolewski: *The bureau-drawer and the head. (Szuflada i głowa). W książce: Poets and Poetry of Poland. Chicago 1881; toż wyd. nast. Chicago 1883; toż Milwaukee 1929.*

Niemieckie: H. Nitschmann: *Der Unerchrockene. (Nieulekniomy). W książce: Der pol-*

nische Parnass. Ausgewählte Dichtungen der Polen. Wyd. 4. Lipsk 1875.

Rosyjskie: W. Bieniediktow: Nieustraszimyj. (Nieulekniony). W książce: N. Gierbiel: Poezija Sławian. Petersb. 1871.

24. Wilno od początków jego do roku 1750. T. 1. Powst. 1835. Data cenzury 23 stycznia 1836. Wyd. Wil. 1838. (Por. poz. 44).

Rkps Bibl. LAN Wil. sygn. 158, 161.

Dedykacja: „Jaśnie Oświeconemu Księciu Dohorukowemu, jenerał adiutantowi Jego Cesarskiej Mości, jenerał porucznikowi, wileńskiemu wojennemu gubernatorowi ... itd. itd. itd. W dowód niewygasłej wdzięczności i najgłębszego uszanowania to pismo składa Autor”.

25. Rozprawa konkursowa do katedry języka polskiego w Cesarskim Uniwersytecie s. Włodzimierza, zawierająca: 1. Wstęp — o charakterze języka polskiego; 2. Rys dziejów języka polskiego; 3. Obejrzenie prac około języka polskiego; 4. Plan lekcji. Powst. w maju 1836. Fragm. ogł. pt. Rys dziejów języka polskiego. W wyd.: Nowe studia literackie. T. 1. Wil. 1843 (zob. poz. 52); fragm. pt. Wstęp. O charakterze języka polskiego. Ogł. A. Kaupuż: Dzieje konkursu na Uniwersytecie Kijowskim i praca konkursowa J. I. Kraszewskiego o języku polskim. *Przepl. Hum.* 1964 z. 6.

Rkps cz. 1-2 w Centralnym Arch. Hist. Ukrainkiej SRR Kijów, zespół Uniw. Wil. sygn. 709 inwentarz 3 jedn. 46.

26. O polskich romansopisarzach. *Wizyrunki i Roztrząsania Naukowe* 1836 t. 11. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 10).

27. Asmodeusz w roku 1837. *Tyg. Petersb.* 1837 nr 83, 95, 98; 1838 nr 1, 3, 6, 12; 1839 nr 12-14. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 9).

28. Gramatyka historyczno-porównawcza języków słowiańskich. Powst. 1829-1837. Rkps zaginął jeszcze za życia autora.

Por. art.: Myśli o gramatyce historyczno-porównawczej języków słowiańskich. *Tyg. Petersb.* 1837 nr 57.

29. Jako Sathan kuśił pustelnika na puszcze. Legenda, którą opowiedział Pan Mikołaj Rey z Nagłowic u Pana Pszonki na Babinie. Powst. 1837. Ogł. *Bojan* 1838 s. 93-102; przedr. w dod. do: Ostatnia z książąt Sluckich, zob. poz. 46. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6).

30. Książd Baka S. J. Powst. 1837. Ogł. w wyd.: Wędrowki literackie, fantastyczne i historyczne. (II). Wil. 1839 (zob. poz. 36); przedr. bez końcowego ustępu pt. Zdanie J. I. Kraszewskiego o ks. Bace. W książce: Baka odrodzony. Uwagi o śmierci nie-

chybnej wszystkim pospolitej. Wyd. W. Syrokomla. Wil. 1855 s. 15-21.

31. Maciek i Maciusz. Powst. 1837. Fragm. (rozdz. VIII) ogł. pt. Posiedzenie na dachu. *Tyg. Petersb.* 1840 nr 81; całość w wyd.: Wędrowki literackie, fantastyczne i historyczne. (III). Wil. 1840 (zob. poz. 37).

Przekłady

Serbo-chorwackie: Al. T. (Tomić): Veli-kaši u veliku gradu. *Vijenac* 1874 nr 1-6.

Słowackie: E. Vávra: Veli svet velkeho mesta. *Kalendar* 1870.

32. Majster Bartłomiej, czyli piekarz i jego rodzina. Powieść fantastyczna. Wil. 1837.

Podpisane pseudonimem: K. F. Pasternak.

33. Poeta i świat. Powieść. Powst. 1837. Fragm. ogł. pt. Drugie odwiedziny. *Przyj. Ludu* 1839/40 nr 9; pt. Pocałunek. Pożegnania i modlitwy. *Pismo Dod. do Gaz. Por.* 1839 nr 78; całość wyd. *Poz. 1839 Zbiór Najnowszych Powieści*. Powieść 1.

Wyd. nast.: wyd. 2 poprawne, z przedmową autora dat. 17 czerwca 1840. T. 1-2. Wil. 1841 jako: Szkiecy obyczajowe i historyczne. Powieść siódma (por. Wyd. zbior. poz. 1); cz. 1-2. Złoczów b.r. *Bibl. Powsz.* nr 1075-1081; ze wstępem J. Wilhelmiego. W-wa 1951.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3.

Egz. wyd. 1 z poprawkami autora w Bibl. LAN Wil. sygn. 599. Rkps pt. Świat i poeta. Bibl. Kórn. sygn. 1164.

Przeróbki

1. J. Miłkowski: (Przeróbka sceniczna). 1863.

Przekłady

Angielskie: P. Sobolewski: Ah, my dear Angel. (Fragm.). W książce: Poets and Poetry of Poland. Chicago 1881; toż wyd. nast. Chicago 1883; toż Milwaukee 1929; toż ogł. S. Bohdanowicz: J. I. von Kraszewski in seinem Wirken und seinen Werken. Lipsk 1879 s. 14.

Czeskie: F. P. Volák: Svět a básník. Praga 1852.

Francuskie: A. de Noirville (A. Przędziecki): Le poète et le monde. Paryż 1843.

Niemieckie: (Epilog). *Lesefrüchte* (Poz.) 1840. — W. Constant (C. Wurzbach): Der Dichter und die Welt. Lipsk 1846; wyd. nast. Berlin-Stuttgart 1886 *Deutsche Hand- und Haus Bibliothek. Collectio Spemann* nr 99.

Rosyjskie: N. Polewoj. 1842 (?).

Serbo-chorwackie: I. Broz: Pjesnik i svjet. Zagrzeb 1877 *Beletrist. Knjižnica* t. 4-6. — N. Manojlović-Rajko: Pjesnik i svet. Nowy Sad 1877.

Włoskie: H. Norsa. 1887 (?).

34. Tatarzy na weselu. Powst. Dubno 1837. Ogł. *Bojan* 1838 s. 167-180. Przedr.: *Zbieracz Lit. i Polit.* 1838 t. 4; Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6); wyd. osob. W-wa 1907 *Biblioteczka Uniw. Lud.* nr 23 (tu razem: Łoktet na łożu śmierci,

zob. poz. 316); toż wyd. 2 W-wa (1916); toż W-wa po 1920.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 25.

Przekłady

Rosyjskie: Tatarskij nabieg. *Litieraturnaja gazeta* 1841 nr 136 s. 541-544.

Serbo-chorwackie: Tatari na svadbi. *Danica Ilirska* 1846 nr 3-4. — (J. Jurković); Tatari na piru. *Neven* 1852 nr 27.

35. Wędrowki literackie, fantastyczne i historyczne. (I). Data cenzury 31 października 1837. Wyd. Wil. 1838.

Zawartość: Charakterystyka podań gminnych. (Przdr. *Pismo Dod. do Gaz. Por.* 1839 nr 17); Wieczera Cagliostro; Nasza gawędka o szarej godzinie; Śmierć rabbi Ben Davida; Wyleciała baba z kwasu; Romeo i Julia; Nieboszczyk Hoffman. (Przdr. *Zwieracz Lit. i Polit.* 1838 t. 3); Wilhelm de Cabestan; O różnych rzeczech; Imieniny (zob. poz. 7); Leon — Leontyna. (Powieść wariata); Bedlam. (Rzecz lekarsko-filozoficzna); Uczta żebraka. (Bajka). (Przdr. *Lwovianin* 1840 z. 8); Galileizm. (Gadanina). (Przdr. *Pismo Dod. do Gaz. Por.* 1839 nr 20; *Lwovianin* 1840 z. 12).

Przekłady

Czeskie: Wilhelm de Kabestan. *Vlastimil* ok. 1840. — E. Jelinek; Żebrakova hostina. (Uczta żebraka). *Podřipan* 1879 nr 24.

Rosyjskie: (Nieboszczyk Hoffman. Fragm.). 1841. — Użin Kaljostro. *Syn otieczestwa* 1847 nr 11 cz. IV s. 83-98.

Serbo-chorwackie: (D. M. Šporer): Vilim Kabestanski. *Neven* 1852 nr 31 — F. (J. Jurković); Smrt rabina Ben Davida. *Neven* 1852 nr 24; przdr. *Danica Ilirska* 1853 nr 37. — D. M. Šporer: Prošnjakova gozba. (Uczta żebraka). *Neven* 1853 nr 36.

36. Wędrowki literackie, fantastyczne i historyczne. (II). Data cenzury 31 października 1837. Wyd. Wil. 1839.

Zawartość: Wyjazd w drogę; Popas w Utrechcie. Anna Maria a Schurman — Biografia; Książek Baka S. J. (zob. poz. 30); Przechadzka po bibliotece; Pielgrzymka po stolicach. (*Pismo Dod. do Gaz. Por.* 1839 nr 46).

37. Wędrowki literackie, fantastyczne i historyczne. (III). Data cenzury 31 października 1837. Wyd. Wil. 1840.

Zawartość: Wycieczka na wielki świat wielkiego miasta. Maciek i Maciuch (zob. poz. 31); Wycieczka do Anglii. Hogarth. (*Biruta* 1838); Życie sieroty. (*Przegl. Warsz.* 1840 t. 3); Śmierć szaleńca.

38. Pierwszy akt dramatu Jan z Nepomuk. Powst. 1838. Ogl. *Athenaeum* 1841 t. 4; przdr. zob. poz. 111.

Utwór nie dokończony.

39. Całe życie biedna. Powieść. Powst. Omelno, wrzesień 1839. Fragm. ogl. *Dzien. Dom.* 1840 nr 35-38; całość wyd. Wil. 1840 jako: Szkice obyczajowe i historyczne. Powieść pierwsza; toż wyd. 2

poprawne Wil. 1841 (por. Wyd. zbior. poz. 1). Wyd. nast.: z przedmową „Słowo autora”. Dat. Żytomierz, 18 września 1856. W-wa 1858 w wyd.: Pisma... z rycinami H. Pillatego (por. Wyd. zbior. poz. 2); oprac. E. Warzenica. W-wa 1956.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3.

Rkps Bibl. LAN. Wil. sygn. 459.

Dedykowane Julianowi Statkowskiemu.

Przekłady

Czeskie: J. Sz.: Po celý život nešťastná. *Lumir* 1862.

Rosyjskie: N. Polewoj, 1842.

40. Mistrz Twardowski. Powieść z podań gminnych. T. 1-2. Fragm. ogl.: (t. 1 rozdz. 4) pt. Droga do piekła; (t. 1 rozdz. 8) pt. Co się działo w jego duszy. *Tyg. Lit.* 1839 nr 28; (t. 2 rozdz. 7) pt. Dziady i baby. (Wyjętek). *Gaz. Codz.* 1839 nr 2670-2672; toż *Tyg. Petersb.* 1839 nr 85; całość wyd. osob. Wil. 1840 jako: Szkice obyczajowe i historyczne. Powieść druga (por. Wyd. zbior. poz. 1). Wyd. nast.: przdr. *Bibl. Powieści* 1901 nr 38-50; W-wa 1929; ilustr. M. Romała. Łódź-Wr. (1947); oprac. W. Hahn, ilustr. m. in. J. Kossak. W-wa 1955; wyd. 2 oprac. W. Hahn. W-wa 1957.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3, 16, 19, 25.

Rkps Bibl. LAN Wil. sygn. 515-516.

Przeróbki

1. Antoni Walewski: Hulaj dusza! Widowisko sceniczne w 8 obrazach z tańcami i śpiewami, ósnute na podaniach narodowych, muzyka E. Urbanka. *Złoczw. 1894 Bibl. Powsz.* nr 115-116.

2. Mistrz Twardowski. Opracował i wierszem uzupełnił Or-Ot (Artur Oppman). W-wa 1905.

Przekłady

Czeskie: F. L. Vorliček: Mistr Twardowski. Praga 1862.

Litewskie: Moksličius Tyardauskas. Plymouth (St. Zj.) 1905.

Niemieckie: Hans Max (J. Päumann) Meister Twardowski. (Der polnische Faust). Wiedeń ok. 1879.

Rosyjskie: S. Pobiedonoscew: Twardowskij. *Riepiertuar ruskago i pantieon wsiech jevropejskich teatrow* 1847 nr 1-2 (z oddzielną paginacją); wyd. osob. (wyd. 2) Petersb. 1847. — Pan Twardowskij. Petersb. 1859; wyd. nast. Petersb. 1884. — I. Pogorielski: Pan Twardowskij. Cz. 1-3. Moskwa 1901-1905; wyd. nast. Moskwa 1909. — Pan Twardowskij. Moskwa 1914. — Twardowskij. W wyd. przekł.: Sobranije sozinienij. Petersb. (1915) (dod. do *Priroda i ludi* za 1915).

41. Anafielas. Pieśni z podań Litwy.

Pieśń pierwsza. Witolorauda. Powst. 1839. Fragm. ogl.: pt. Sekime (podanie litewskie). *Pismo Dod. do Gaz. Por.* 1839 nr 81; toż *Tyg. Lit.* 1839 nr 1; pt. Przybycie Witola na grób ojca. *Przegl. Warsz.*

1840 t. 3; całość wyd. Wil. 1840. Wyd. nast.: wyd. 2 przerobione i powiększone z 50 drzeworytami W. Smokowskiego i muzyką S. Moniuszki. Wil. 1846; fragm. pt. Milda. Kantata mitologiczna. Muzyka S. Moniuszki. W-wa 1859; toż W-wa 1909; fragm. przedr. pt. Bój Witola z Raudonem. *Kłosa* 1879 nr 744.

Egz. wyd. 1 z poprawkami autora w Bibl. LAN Wil. sygn. 545. Rkps Mildy był w Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1117; zniszcz. 1944.

Pieśń druga. Mindows. Data cenzury 10 czerwca 1842. Fragm. ogł. *Roczn. Lit.* 1843 s. 24-27; całość wyd. Wil. 1843.

Rkps Bibl. LAN Wil. sygn. 594. Inny rkps Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1116; zniszcz. 1944.

Dedykacja: „Rodzicom, co mam najlepszego, ofiaruje, d. 25 marca 1842 r.”

Pieśń trzecia i ostatnia. Witoldowe boje. Data cenzury 17 czerwca 1844. Wyd. Wil. 1845.

Rkps Bibl. LAN Wil. sygn. 216.

Dedykacja: „Litwie i Żmudzi te trzy pieśni Anafielas poświęcił J. I. K.”

Przekłady

Czeskie: F. V. Kvapil: (Witolorauada). 1861. — (Mindows). 1861.

Francuskie: Alicja z Jasienki Jasińska: Anafielas, exploits guerriers de Witold. (Witoldowe boje). Rkps Bibl. Jagiel. 4657. — Charles de Noire-Isle (K. Przędziecki): Exploits de Witold. W książce: Poètes illustres de la Pologne au XIX-e siècle. Dernière série. Nicea 1881. Litewskie: (Witolorauada. Fragm.). *Veivaskas* (Kalendarz) 1859. — J. A. W. Lietuvis (J. A. Wysztelewski): Vitolorauada. Cz. 1-2. Poz. 1881-1882. — A. Wisztalewskis: (Witolorauada. Fragm.). Powst. 1879. Rkps fragm. Bibl. Jagiel. 4664. — (Witoldowe boje. Fragm.). *Austra* 1885. — F. Kirša: Vitolio rauda. 1924.

Niemieckie: A. Woycke: Bruchstücke der Abteilung Mindows. (Fragm.). W książce: Proben neuerer polnischer Lyrik und Epik. Berlin 1861; toż wyd. tyt. Poz. 1864. — A. Zipper: (Witolorauada). Rkps powst. 1879 w Bibl. Jagiel. sygn. 8957.

Rosyjskie: (Witolorauada). *Siewiernaja pczela* 1841. — N. Bierg: Dwie pieśni Marusi. (Iz Witolorauady). *Moskwitianin* 1848 nr 6 s. 57-58; przedr. N. Gierbiel: Poezija Sławian. Petersb. 1871. — (Witoldowe boje. Fragm.). *Wilenskiej wiestnik* 1886.

42. Historia o bladej dziewczynce spod Ostrej Bramy. Dat. Gródek, wrzesień 1840. Wyd. Wil. 1841 jako: Szkice obyczajowe i historyczne. Powieść czwarta (por. Wyd. zbior. poz. 1). Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1859 w wyd.: Pisma... z rycinami H. Pillatiego (tu razem: Tomko Prawdźic, zob. poz. 89; por. Wyd. zbior. poz. 2).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3. Rkps Bibl. LAN Wil. sygn. 588.

Przekłady

Czeskie: J. V. Gross: Bledá dívka od Ostré Bramy. *Lumir* 1856.

Francuskie: Histoire d'une jeune fille pâle d'Ostrobrama. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 4811. Rosyjskie: P. Piaterikow: Rasskaz o blednoj dziewczynie iz pod Ostroj Bramy. *Moskwitianin* 1842 nr 5. — *Siewiernaja pczela* 1851 (?).

Ukraińskie: *Molodyk ukraiński* 1843.

43. Stańczykowa kronika od roku 1503 do 1508. Data cenzury 12 listopada 1840. Wyd. Wil. 1841 jako: Szkice obyczajowe i historyczne. Powieść piąta (por. Wyd. zbior. poz. 1).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3.

Rkps Bibl. LAN Wil. sygn. 406.

44. Wilno od początków jego do roku 1750. T. 1-4. Fragm. ogł.: pt. Bekieszówka pod Wilnem. (Wyjatek z tomu IV Historii Wilna). *Biruta* 1838 s. 123-134; *Przyj. Ludu* 1838/39 nr 44; pt. Mase Gercedek. *Tyg. Lit.* 1838/39 nr 47-48; pt. Duchowieństwo w Wilnie. *Tyg. Lit.* 1839 nr 2; pt. Upiór. *Tyg. Lit.* 1839 nr 3; pt. Bramy i mury w Wilnie. *Tyg. Lit.* 1839 nr 17; całość wyd. Wil. 1840-1842.

Rkps Bibl. LAN Wil. sygn. 158-161.

Por. poz. 24. T. 1 został na nowo przerobiony.

45. Wspomnienia Polesia, Wołynia i Litwy. T. 1-2. Wil. 1840. Wyd. nast.: wyd. ilustr. wg rysunków J. I. Kraszewskiego. Paryż (1860); Paryż (1880?); Borowa (k. Pińska) 1930 *Koło Polskiej Macierzy Szkolnej* t. 4: Pińsk i okolice Borowa.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6).

Rkps t. 1 Bibl. LAN Wil. sygn. 1399.

Dedykacja: „Jaśnie Wielmożnemu Antoniemu Urbanowskiemu na pamiątkę chwil w domu jego spędzonych ofiaruje autor”.

W tej książce Kraszewski po raz pierwszy umieścił na karcie tytułowej często później powtarzane motto: „Nulla dies sine linea”.

Zawartość: t. 1: Wstęp; Jarmark w Janówce. (Ogl. pt. Jarmark poleski. Janówka. *Muzeum Dom.* 1839 t. 2; toż *Tyg. Lit.* 1839 nr 4); Styr i Horyń. (*Tyg. Lit.* 1839 nr 3; przedr. *Piśmiennictwo Kraj.* 1840 oddział 2 nr 8-10); Ossowa Felińskiego; Stepań; Osada Sernicka. (Ogl. pt. Wioska w Polesiu. *Tyg. Lit.* 1839 nr 35); Czartorysk; Okońsk itd.; Lasypoleskie; Gospodarstwo; Kawalek drogi przez Polesie na Wołyń; Horodec; Pińsk i Polesie pińskie. (Ogl. pt. Pińsk i Pińszczyzna. *Muzeum Dom.* 1837 nr 27/28; toż *Tyg. Petersb.* 1837 nr 49; przedr. *Przyj. Ludu* 1837/38 nr 18-19); Karczmny, Żydzki, drogi. (Ogl. pt. Karczmny i drogi w Polesiu. *Muzeum Dom.* 1839 t. 2; pt. Karczmny i drogi na Polesiu. *Tyg. Lit.* 1839 nr 12); Zamki itd.; Włościanie; Na Wołyń; Sławuta; Międzyrzecz Korecki, Ołyka. (Toż (?) pt. Międzyrzecz Korecki i Rańniki. *Dzien. Dom.* 1840 nr 21).

t. 2; Luck. Historia tego miasta. Witold; Wołyń; Młynów, Dubno; Ostróg, księżęta Ostrogskie; Dodatek.

Przekłady

Czeskie: (Pokračování): Pinsk a Polesi pińské. *Slovanský sborník* 1883 nr 1-3. — Ves a Polesi. Ze vzpominek o Polesi, Volyni a Litvě. *Slovanský sborník* 1886 nr 1-2.

Niemieckie: Doerfel: Der Jahrmakr zu Janówka. *Ost und West* (Praga) 1841 nr 7-8; Die Bauern in Russischen Lithauen. *Tamże* nr 29-33; Die Kolonie von Sernik. *Tamże* nr 104.

46. Ostatnia z ksiąg Słuckich. Kronika z czasów Zygmunta Trzeciego. T. 1-3. Wil. 1841 jako: Szkice obyczajowe i historyczne. Oddział drugi. Powieść ósma (tu: Dodatek: Legenda. Jako Sathan kuśił pustelnika na puszcze, zob. poz. 29; por. Wyd. zbior. poz. 1).

W rkpis pt. Kasztelan i wojewoda.

Rkps Bibl. LAN Wil. sygn. 532-534.

Dedykowane Adamowi Zawadzkiemu.

Przeróbki

1. W. Syrokomla: Możliwość i sierota, czyli Zofia księżniczka Słucka. Dramat historyczny z XVII wieku w 4 aktach, w 5 odsłonach. Wil. 1859.

47. (Stanica Hulajpolska).

Do powieści pod tym tytułem Michała Grabowskiego Kraszewski napisał na prośbę autora parę rozdziałów tomu V. Grabowski nie wykończył pracy Kraszewskiego ze względu na zbyt odmienny „sposób” pisania.

48. Studia literackie. Data cenzury 10 listopada 1841. Wyd. Wil. 1842.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 10).

Rkps Bibl. LAN Wil. sygn. 168.

Zawartość: Życie umysłowe; Nowa literatura; Formy. Język; Pierwiastek narodowy w literaturze dawnej; Archaizmy; Pisarze i czytelnicy; O sławie pisarskiej. (Dat. Dothe, 1 lipca 1837 — Gródek, 29 września 1841; ogł. pt. Korona czerwień i wieniec laurowy. *Tyg. Petersb.* 1837 nr 61); Podania gminu. (*Tyg. Petersb.* 1839 nr 44; por. 1840 nr 29); Historia; Poezja; Przeszłość i przyszłość romansu. (Dat. Omelno, 5 marca 1838; ogł. *Tyg. Petersb.* 1838 nr 29-30; toż *Muz. Dom.* 1838 t. 1); Dramat; Literatura periodyczna. (*Tyg. Petersb.* 1838 nr 75-76); Krytyka. (*Tyg. Petersb.* 1838 nr 83; przedr. pt. O krytyce. Wyjątki ze studiów literackich. *Roczniki Krytyki Lit.* 1842 nr 33); Życie domowe kilku pisarzy polskich. (Ogł. pt. Rzut oka w domowe życie... *Tyg. Lit.* 1840 nr 23-28).

49. Szatan i kobieta. Fantazja dramatyczna w XI nocach. Fragm. pt. Z fantazji dramatycznej Szatan i kobieta. (Noc jedynasta). *Linksmine* 1841 s. 59-66; toż *Przeegl. Warsz.* 1841 t. 2; całość wyd. Wil. 1841.

50. Obrazy z życia i podróży. T. 1-2. Daty cenzury t. 1: 19 grudnia 1841, t. 2: 15 lipca 1842. Wyd. Wil. 1842.

Rkps Bibl. LAN Wil. sygn. 535-536.

Zawartość: t. 1: Biała na Podlasiu. (*Athenaeum* 1841 t. 1); Kodeń nad Bugiem. (*Athenaeum* 1841 t. 6); Romanów; Lublin; Świsłocz; Prużana. Karpiński. (Ogł. pt. Pare słów o Franciszku Karpińskim. Wyjatek z pamiętnika J. I. Kraszewskiego. *Gaz. Codz.* 1837 nr 1950; toż przedr. *Gaz. Kr.* 1837 nr 262; pt. Prużana. Czwarły wyjęty z pamiętników J. I. Kraszewskiego. *Tyg. Petersb.* 1837 nr 79; przedr. pt. Wspomnienie o Franciszku Karpińskim. *Rozmaitości* (Lw.) 1837 nr 46; toż *Zbiornik Lit. i Polit.* 1838 t. 1); Zamek i starostwo kobryńskie w roku 1597. (*Tyg. Petersb.* 1839 nr 6); Drohiczyn. Podróż po sztybach karczemnych. (*Tyg. Petersb.* 1838 nr 38); Domy i ludzie. Wędrówka 1836 roku. (*Tyg. Petersb.* 1837 nr 70); Przywileje miasta Brześcia (Litewskiego); Dubno w czasie kontraktów;

t. 2: I. Wspomnienia Wilna (1830-1835): Spojrzenie na miasto i mieszkańców 1830-1835; Kościół, Uroczystości; Domy; Drażkarze; Faktor; Kawiarnie-Traktiery; Maskarada; Akademik; Teatr nastrychu; Przechadzki; Wspomnienia. (Fragm. ogł. *Tyg. Petersb.* 1838 nr 62-68, 71); II. Charaktery. Wspomnienia ludzi: Panowie; Chory na pana. (Ogł. pt. Wyjątki z szlachografii. § 3. Chory na pana. *Oreodownik Nauk.* 1841 nr 36; przedr. *Dzienn. Mód Paryskich* 1841 nr 19; przedr. pt. Chory na pana. *Przyj. Ludu* 1842/43 nr 19; przedr. pt. Szkice charakterystyczne. I. Chory na pana. *Kalendarz Wolnego Miasta Kr.* 1845); Dorobkowiec. *Przyj. Ludu* 1842/43 nr 20; przedr. pt. ... II. Dorobkowiec. *Kalendarz...*, iw.).

Przekłady

Niemieckie: Der Faktor. Skizze aus dem polnischen Leben. *Panorama des Universums* R. V nr 8 (nie dat.).

51. Krzyż na rozstajnych drogach. Powieść. Powst. 1842. Ogł. *Roczn. Lit.* 1843 s. 3-23; przedr. w dod. do wyd.: Milion posagu. T. 2. Wyd. nowe. Lw. 1872 (zob. Wyd. zbior. poz. 3). Wyd. nast. w dod. do wyd.: Milion posagu. Kr. 1959 (zob. poz. 78).

52. Nowe studia literackie. T. 1-2. Dat. 20 listopada 1842. Wyd. W-wa 1843.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 10).

Zawartość: t. 1: Sąd krytyki i czytelników; Literatura jako sztuka. (Dat. Gródek, 30 października 1842); Rys dziejów języka polskiego. (Dat. 1842; por. poz. 25); Klonowicz. (Dat. Horodec, maj 1838 — Gródek, listopad 1842; ogł. częściowo *Wizerunki i Rozstrząsania Naukowe* 1839 t. 8);

t. 2: Jan Kochanowski. (Dat. Gródek, listopad 1842); Mikołaj Sep Szarzyński † 1581; Naruszewicz jako poeta; Trzy doby w historii postępowania umysłu ludzkiego; Słowo o prawdzie w romansie historycznym.

53. Poeta, jakich wielu. (Dramat w pięciu obrazach). *Przeegl. Nauk.* 1842 t. 1 nr 2. Ukazały się tylko dwa obrazy.

54. Poezje. T. 1-2. Wydanie drugie poprawione i znacznie pomnożone. „Słowo autora” dat. Gródek, 18 czerwca 1842. Wyd. W-wa 1843.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 10.

Zawartość, jak poz. 23 z opuszczeniem wiersza: Dwie cnoty, a dodaniem następujących: Żal przeszłości. Do J. K. (*Tyg. Petersb.* 1837 nr 85); List do J. K. (Ogl. pt. Do J. K. *Tyg. Petersb.* 1837 nr 21); Do moich przyjaciół. (*Tyg. Petersb.* 1838 nr 54); Pamięci. Wiersz w imienniku panny Sabiny Woronicz. (*Linksmine* 1841 s. 159-161); W świat. (*Bojan* 1838); Dziewięć pokoleń Litwy. (*Bojan* 1838); Rapsod 1552. Czarny duch. (*Linksmine* 1841); Biruta 1331-1416. (*Biruta* 1837); Kiejstut 1382. (*Biruta* 1837); Ryngala; W dzień pożegnania. 15 kwietnia 1836 r. (*Bojan* 1838); przedr. *Zbieracz Lit. i Polit.* 1838 t. 4); Kto swoje-go życia wiosną... (*Bojan* 1838).

Przekłady

Czeskie: Biruta. *Květý* przed 1848.
Węgierskie: L. Szeberényi: Biruta. *Fővárosi Lapok* 1869.

55. Powiastki i obrazki historyczne. Wil. 1843.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6 i 10), 25.

Zawartość: Wieczór w Czarnym Lesie. Obrazek XVI w. (Dat. Gródek, 26 lipca 1840; ogł. *Oreodownik Nauk.* 1840 nr 5-6; przedr. *Rozrywki Umysłowe* 1841 t. 3); Dialog wielkanocny. Z pamiętników pana Jacka Hreczyny 1610. (*Oreodownik Nauk.* 1841 nr 18-19); Marcin Kaptur. Szkic historyczny z XVI wieku. (*Przysł. Ludu* 1840/41 nr 1-3; przedr. *Rozrywki Umysłowe*, jw.); Stańczyk. Biografia. XVI wiek. (Powst. 1839; ogł. *Lwowski* 1840 z. 5); Albertus 1596-1625. (Powst. w Omelnie b. d.; ogł. *Tyg. Lit.* 1838/39 nr 45; 1842 nr 24-32; fragm. pierwszy pt. Albertus 1625, przedr. *Rozrywki Umysłowe* 1841 t. 2); Komedia rybałtowska. XVII wiek. (Dat. Gródek, maj 1842; ogł. *Oreodownik Nauk.* 1842 nr 30-31); Synod klechów podgórskich 10 stycznia 1607 roku. (Dat. Omelno, 21 października 1839; ogł. *Przysł. Ludu* 1840/41 nr 46-48); Dziady. XVII wiek. (Peregrynacja dziadowska. Kr. 1614); Dorotka. (Dat. Gródek, październik 1840; ogł. *Oreodownik Nauk.* 1842 nr 2).

Przekłady

Włoskie: H. Norsa: (Stańczyk). 1887 (?).

56. Synowie wieku. *Pielgrzym* 1842 t. 1, 4 — 1843 t. 1.

Utwór nie dokończony.

57. Akta babińskie. Pismo nieperiodyczne i niezbirowe. Książeczka 1-2. Wil. 1843-1844.

Rkps Bibl. LAN Wil. sygn. 586-587.

Zawartość: Książeczka 1: Nieprospekt; Filozofia; Historia Pardwiczów; Literatura. Przepis na historyczny romans; Myśli otrzymane ze starej głowy; Kronika. — Książeczka 2: Wstępne słówko; Filozofia. Cywilizacja i przyszłość buraka; Jeszcze filozofia; O przyjaźni i przyjaciółach. (*Niezapominajki* 1843); Noc; Kometa 1843 roku; Jak się piszą krytyki; Okruszyny.

58. Banita, powieść historyczna z XVII wieku. *Athenaeum* 1843 t. 1-3.

Utwór nie dokończony. Inny tekst zob. poz. 342.

59. Latarnia czarnoksięska. Obrazy najszych czasów. Oddział I-II. Fragm. oddziału I pt. Historia Sawki. Ogl. *Athenaeum* 1842 t. 6; wyd. osob.: oddział I t. 1-4. W-wa 1843; oddział II t. 1-4. W-wa 1844; obie serie: Lw. 1872-1873; zob. Wyd. zbior. poz. 3. Wyd. nast.: fragm. oddziału II pt. Historia Herszka. Przedr. w zbiorze: Drugi wybór nowel polskich. (Lw. ok. 1916) *Skarbnica Polska. Ilustr. Tyg. Arcydział Lit.* S. V nr 56; oddział I oprac. E. Warzenia. W-wa 1954; Historia Sawki. Oprac. J. Kijas. Wr. 1955 *Nasza Bibl.*; całość S. I-II oprac. J. Kajtoch. Kr. 1964 jako: Dzieła. Powieści obyczajowe.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6), 24.

Do oddziału II włączone opowiadanie pt. Życie po śmierci. Powieść pijaka. Ogl. *Tyg. Lit.* 1838/39 nr 25; przedr. pt. Po śmierci. Opowiadanie śpiącego. *Haliczanin. Kalendarz powsz.* Lw. 1864.

Przekłady

Czeskie: J. Škrábek: Kouzelná svitilna. Praga 1852-1854.

Rosyjskie: N. Podolska: Powieść o Sawkie. W wyd. przekł.: Powieści. Moskwa 1956.

60. Powieść składana. Wil. 1843. (Współautor John of Dycalp — Placyd Jankowski. Kraszewski napisał rozdziały 2, 4, 6).

Rkps Bibl. LAN Wil. sygn. 463.

61. Tęczyńscy. Dramat historyczny w pięciu aktach prozą. Dat. 13 sierpnia 1843 w stepie pod Ananiewem. Fragm. ogł. *Bibl. Warsz.* 1843 t. 4; całość wyd. Wil. 1844.

Rkps fragm. Bibl. PAN Kr. sygn. 716.

62. Ulana. Powieść poleska. Wil. 1843. Wyd. nast.: wyd. 2 Petersb. 1855 (druk. W-wa); W-wa 1950; toż wyd. 2 W-wa 1951; wyd. 3 ze wstępem J. K. W-wa 1951; wyd. 4 W-wa 1952; oprac. J. Kijas. Wr. 1951 *Nasza Bibl.*; toż wyd. 2 Wr. 1953; toż wyd. 3 poprawione Wr. 1958; toż wyd. 4 Wr. 1960; oprac. W. Nowacka. Wr. 1953 *Bibl. Powsz.*; ze wstępem E. Warzenicy. W-wa 1953 (PIW); toż W-wa 1964; W-wa 1953 *Książka Nowego Czytelnika* (Czytelnik); wyd. 5 z przedmową W. Kubackiego, wyboru ilustracji Lucjana Kraszewskiego dokonał S. Świerzewski. W-wa 1954; wyd. 6 oprac. K. Daszkiewicz. W-wa 1956.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3, 9, 18, 24.

Rkps Bibl. LAN Wil. sygn. 794.

Pracę nad Ulaną Kraszewski rozpoczął już w 1841; zamierzał nadać jej tytuł: Poleszanka.

Przekłady

Czeskie: C. Frič: Ulana. Praga 1881 *Laciná národná knihovna* nr 44. — J. Trnková: Krásná Ulana. Praga 1922 *Pestré květy* t. 21.

Duńskie: Ulana. Kopenhaga 1886. (Z przekł. niemieckiego).

Francuskie: W. Mickiewicz: Ulana. *L'Espérance, journal international* (Genewa) 1859, 18 grudnia — 1860, 25 marca (z przerwami); wyd. osob. pt. Oulana. Paryż 1883 *Bibliothèque contemporaine*; przedr. *Echo de France* 1882, felieton.

Hiszpańskie: F. de Mas y Otzet: Ulana. Madryt 1885; wyd. nast. Madryt 1890.

Niemieckie: V. E. Szrajber: Ulana. *Das Museum* (Frankfurt) 1880 nr 26-58; przedr. w wyd. przekł.: *Ausgewählte Werke*. T. 3. Wiedeń 1880.

Rosyjskie: Ulana. Petersb. 1858 (dod. do *Biblioteka dla cztelnicy*). — W wyd. przekł.: *Sobranie soczinienj*, T. 11. Petersb. 1899 *Bibl. „Siewiera”*. — W wyd. przekł.: *Sobranie soczinienj*. Petersb. (1915) (dod. do *Priroda i ludi* za 1915; w jednym tomie przekł.: *Ostrożnie z ogniem*). — K. Sienkiewicz: Ulana. W wyd. przekł.: *Powiesci*. Moskwa 1956.

Serbo-chorwackie: I. Broz: *Uljana. Vijenac* 1883 nr 23-39; wyd. osob. *Uljana*. Panczewo 1883 *Biblioteka narodna* t. 50, 53.

Węgierskie: I. Timkó. Ulana. Budapeszt 1890 *Olesó Könyvtár* 268; wyd. nast. Budapeszt 1898 *Olesó Könyvtár. Új folyán* 701-702.

63. Dajnos. Pieśni litewskie. Dat. Gródek, 30 stycznia 1844. Ogl. *Athenaeum* 1844 t. 2; przedr. pt. Dajny. Pieśni litewskie przepisane przez M. B. (Birżyszkę). *Głos Litwy* 1919; wyd. osob. Wil. 1919.

Przekłady

Litewskie: Leidejaj: *Lietuvių dainos*. Wil. 1921.

64. Maleparta. Powieść historyczna z XVIII wieku. T. 1-4. Lipsk 1844. Wyd. nast.: wyd. nowe Bruksela 1862 *Bibl. Powieści Hist.* t. 14-15.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3.

Przekłady

Serbo-chorwackie: J. E. Tomić: *Maleparta. Narodne Novine* 1875 nr 21-167.

65. Pod włoskim niebem. Fantazja. Powst. Gródek 1844. Wyd. Lipsk 1845. Wyd. nast.: z przedmową autora dat. Żytomierz, 6 grudnia 1855. W-wa 1857 w wyd.: *Pisma...* z rycinami H. Pillatiego (por. Wyd. zbior. poz. 2).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3.

Dedykowane Konstantemu Podwysockiemu.

66. Polska pod względem obyczajów i zwyczajów do pierwszej połowy XVII wieku według W. A. Maciejowskiego. *Athenaeum* 1844 t. 3.

67. Wspomnienia Odessy, Jedyssanu i Budżaku. Dziennik przejażdżki w roku 1843 od 22 czerwca do 11 września... członka czynnego Towarzystwa Odesskiego Historii i Starożytności. T. 1-3. Dat. Gródek, styczeń 1844. Wyd. Wil. 1845-1846.

Rkps t. 1 *Bibl. LAN Wil. sygn. 1419.*

Por.: List do Wydawcy Tygodnika. *Tyg. Petersb.* 1843 nr 83; Bessarabia. *Przeegl. Nauk.* 1844 t. 2 nr 16; Owidiopol. Dniestr. *Akerman. Bibl. Warsz.* 1844 t. 3.

Przekłady

Niemieckie: J. N. Fritz: *Die Reise nach Odessa*. (Fragm.). W wyd. przekł.: Ostap und Jaryna. Wr. 1856 (por. poz. 80, 86).

68. Pamiętniki nieznajomego. Data cenzury 5/17 lipca 1845. *Fragm.* „13 września” ogł. pt. *Wspomnienie akademickie*. Adam. *Radegast* 1843 nr 24-27; fragm. „15 maja 18...” ogł. pt. *Wspomnienie akademickie*. Ezop i Rafael. *Roczn. Lit.* 1844 s. 47-63; całość wyd. W-wa 1846. Wyd. nast.: fragm. pt. Adam. *Wspomnienie akademickie*. *Przyj. Dom.* 1854 nr 24-27; całość wyd. poprawione i przerobione przez autora. Wil. 1854.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3, 9 (oddział 6), 22.

Egz. wyd. 1 z poprawkami autora w *Bibl. LAN Wil. sygn. 365.*

Pierwotny tytuł: *Złote sny młodości*.

Przekłady

Czeskie: F. Mimra: *Ze zapisek neznámého*. (Fragm.). *Vlast* (Praga) 1886, 15 sierpnia i 15 września. — J. Tumpach: *Paměti neznámého*. Brno 1885 *Biblioteka zábavná* t. 103.

Rosyjskie: A. Afanasjew. Rkps 1850 (?).

69. Pierwsze prace Tadeusza Czackiego S. N. Dat. Gródek, październik 1845. Ogl. *Athenaeum* 1846 t. 2.

70. Zygmunrowskie czasy. Powieść z roku 1572. T. 1-4. Powst. 1845. Wyd. W-wa 1846. Wyd. nast.: wyd. nowe. T. 1-2. Kr. 1904; oprac. A. Bar. Kr. 1926 *BN I*, 91; t. 1-2. Łódź-Wr. (1946); oprac. W. Hahn. W-wa 1954; toż wyd. 2 W-wa 1955; toż wyd. 3 W-wa 1957; toż W-wa 1960.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3, 16, 19.

Utwór został zatrzymany w cenzurze w Warszawie. Wydawca S. Orgelbrand podstępem odzyskał rękopis i przesłał go cenzurze w Petersburgu, gdzie zatwierdzono do druku poszczególne tomy pod datą 25 sierpnia i 19 grudnia 1845.

Przeróbki

1. Pan Czuryłło. Powieść historyczna z czasów Zygmunta Augusta. Poz. 1899.

2. Zofia Mrozowicka: *Mały książę*. Powieść z życia żaków wg J. I. Kraszewskiego. W-wa 1900.

3. J. I. Kraszewski: *Sierota książęcy*. Powieść historyczna z czasów Zygmunta Augusta, dla młodzieży. Streścił S. Brzozowski. Z ilustr. Z. Ilinicza. W-wa 1905.

4. J. I. Kraszewski: *Przygody żaka*. Powieść na tle historycznym dla młodzieży. Oprac. Or-Ot (A. Oppman). Z 10 rys. S. Ligonia. Kr. 1913.

71. Żacy krakowscy w r. 1549. Prosta kronika spisana przez ... Lw. 1845.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3.

Fragm. (Bajka o kurce i kogutku) A. Walewski włączył do utworu: Hulał duszał! — zob. poz. 40; toż zob. również Wyd. zbior. poz. 23.

Pierwotny tytuł: Strelimussa.

72. Łza w niebie. Fantazja. Dat. W-wa, 1 grudnia 1846. Ogl. *Bibl. Warsz.* 1847 t. 1; przedr. w wyd.: *Okruszyny*. T. 1, zob. poz. 111. Przedr. *Kalendarz warsz.* ilustr. J. Ungra 1884.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 5.

Przekłady

Czeskie: R. Vitínski: *Slza v nebi. Koleda* 1879 nr 11-12.

73. Podania heraldyczne. Kniazie Hołuby. Dat. Gródek, 14-16 czerwca 1846. Ogl. z podtyt. (Wyjątek). *Athenaeum* 1846 t. 6. Przedr. *Przyj. Dom.* 1854 nr 45-50; przedr. w wyd.: *Okruszyny*. T. 3, zob. poz. 111.

Przekłady

Rosyjskie: Kniazia Gołuby. *Sobranije inostrannykh romanov, poviestiej i rasskazov to pierwodnie na russkij jazyk* 1859 nr 2; przedr. w wyd. przekł.: Soczinenija. T. 6-7. Petersb. 1900 *Bibl. „Siewiera”* (tu razem przekł.: Chata za wsia, zob. poz. 96).

74. Sfinks. Powieść. T. 1-4. Przedmowa dat. 3 listopada 1846. Wyd. W-wa 1847. Wyd. nast.: wyd. 2 przejrzone i poprawione Poz. 1874.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 5.

Dedykowane Wincentemu Smokowskiemu.

Przekłady

Niemieckie: V. E. Szrajber: Sphinx. *Frankfurter Familienblätter* 1880 nr 208-230. 265-302; przedr. w wyd. przekł.: *Ausgewählte Werke*. T. 4-6. Wiedeń 1881; wyd. nast. Wiedeń 1895 *Collection Hartleben* t. 10-12.

Rosyjskie: Sfinks. W wyd. przekł.: Soczinenija. T. 12. Petersb. 1900 *Bibl. „Siewiera”*; przedr. w wyd. przekł.: *Sobranije soczinenij. Petersb.* (1915) (dod. do *Priroda i ludi* za 1915).

75. Zagroba. Dat. Gródek, 10 sierpnia 1846. Ogl. *Gwiazda* nr 2 (1847).

76. Budnik. Obrazek. Powst. 1847. Ogl. *Bibl. Warsz.* 1848 t. 1; wyd. osob. W-wa 1848. Wyd. nast.: Wil. 1850; oprac. P. Chmielowski. Brody 1902 *Arcydziela Pol. i Obcych Pisarzy* t. 15; oprac. W. Hahn. Kr. 1923 *BN I*, 55; oprac. L. Wilczyński, ze wstępem W. Hahna i ilustr. J. I. Kraszewskiego wybranymi przez S. Świerzewskiego. W-wa 1954.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3, 9, 24.

Dedykowane Redakcji *Biblioteki Warszawskiej*.

Przeróbki

1. Budnik. Adaptacja sceniczna Wacława Ratyńskiego, muzyka Zygmunta Noskowskiego. Wyst. W-wa 1887.

Przekłady

Czeskie: J. Koněrza: Budnik. Brno 1888. *Biblioteka zábavná*.

Niemieckie: (Wiadomość o przekładzie sprzed 1874 jest prawdopodobnie mylna).

Rosyjskie: A. Afanasjew: Budnik. Kijów 1851 *Galerija polskich pisatelej*. — W wyd.: *Sobranije soczinenij. Petersb.* (1915) (dod. do *Priroda i ludi* za 1915; tu w jednym tomie przekł. Jermoly, zob. poz. 105).

Serbo-chorwackie: A. Tomić: Kolibar. Zagrzeb 1882 *Zabavna knjižnica Matice Hrvatske* z. 61-62.

77. Druskieniki. Szkic literacko-lekarski. Dat. Druskieniki, 15 sierpnia — 5 września 1847. Wyd. Wil. 1848. (Część książki pt. Druskieniki pod względem lekarskim, napisał doktor Ksawery Wolfgang).

78. Milion posagu. Powieść. T. 1-2. W-wa 1847. Wyd. nast.: Kr. 1959 jako: *Dziela. Powieści obyczajowe*.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3.

Przekłady

Czeskie: F. V. Hovorka. Praga 1879.

79. Oblężenie Czestochowy przez Szwedów w r. 1655 od 8 listop. do 27 grudnia. Z opowiadania ks. Augustyna Kordeckiego. *Athenaeum* 1847 t. 1; przedr. w wyd.: *Okruszyny*. T. 3, zob. poz. 111.

80. Ostap Bondarczuk. Powieść. Wil. 1847. Wyd. nast.: wyd. 2 Wil. 1851; wyd. nowe poprawne Wil. 1855 (razem z poz. 86); wyd. 3 Lw. 1869 *Bibl. Mrówki* 3 (razem z poz. 86); Kr. 1946; oprac. E. Warzenica. W-wa 1951 *Bibl. Pisarzy Pol. i Obcych* nr 59; wyd. nowe ze wstępem E. Warzenicy. W-wa 1953; toż wyd. 2 W-wa 1953; toż wyd. 3 W-wa 1953; ze wstępem E. Warzenicy i ilustr. J. I. Kraszewskiego wybranymi przez S. Świerzewskiego, tekst oprac. L. Wilczyński. W-wa 1954.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3, 9, 20, 24.

Rkps *Bibl. LAN Wil.* sygn. 369.

Dedykowane Wiktorowi Każyńskiemu.

Przekłady

Czeskie: V. Špaňhel: Ostap Bondarczuk. W książce: *Muž z lidu. Ostap Bondarczuk. Jiřina*. Praga 1876 *Biblioteka cizojazyčntch i původních románů* t. 85. (Por. poz. 86).

Niemieckie: J. N. Fritz: Ostap und Jaryna. Wr. 1856 *Polnische Roman-Bibliothek* t. 1. (Por. poz. 86. Tu także fragm. przekł.: *Wspomnienia Odesy*, Jedyssanu i Budzaku, por. poz. 67).

Rosyjskie: Ostap Bondarczuk. Petersb. 1858 (dod. do *Biblioteka dla cztenija* 1858). — D. T.: Ostap Bondarczuk. Kijów 1859. — F. Dombrowskij: Ostap Bondarczuk. Petersb. 1885; wyd. nast. Petersb. 1893 *Moja biblioteka* nr 37-40; przedr. w wyd. przekł.: *Sobranije soczinenij. T. 4. Petersb.* 1899 *Bibl. „Siewiera”*; przedr.

w wyd. przekł.: *Sobranije soczinienij*. Petersb. 1915) (dod. do *Priroda i ljudi* za 1915). — E. Żiwowa: *Ostap Bondarczuk*. W wyd. przekł.: Powieści. Moskwa 1956; wyd. osob. Moskwa 1961.

Serbo-chorwackie: J. E. Tomić: *Ostap Bondarczuk*. *Narodne Novine* 1876 nr 96-136.

81. System Trentowskiego treścią i rozbiorem analityki loicznej okazany. Lipsk 1847. Wyd. nast.: Bruksela 1862 *Bibl. Dom*. t. 21.

82. Litwa starożytna. Dzieje, ustawy, język, wiara, obyczaje, pieśni, przysłówia, podania itd. T. 1: Historia do XIII wieku. W-wa 1847; t. 2: Historia od początku XIII wieku do roku 1386. W-wa 1850.

Rkps niekompletny *Bibl. Nar.* sygn. Ks. wpl. 1129; zniszcz. 1944.

83. Ostrożnie z ogniem. Powieść. Powst. Gródek, styczeń 1848. Wyd. Lw. 1849. Wyd. nast.: wyd. poprawione i pomnożone W-wa 1857 w wyd.: *Pisma...* z rycinami H. Pillatiego (por. Wyd. zbior. poz. 2).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3.

Rkps *Bibl. Jagiel.* sygn. 4142.

Przekłady

Rosyjskie: A. Afanasjew: *Ostrożniej z ogniem*. Kijów 1851 *Galerija polskich pisatelej cz.* 2; przedr. w wyd. przekł.: *Sobranije soczinienij*. Petersb. (1915) (dod. do *Priroda i ljudi* za 1915; w jednym tomie przekł.: Ulana).

84. Album wileńskie J. K. Wilczyńskiego, obywatela powiatu wilkomierskiego. Dat. Hubin, 10 listopada 1849. Ogl. *Tyg. Petersb.* 1849 nr 58 (jako: *Listy ze wsi X*); przedr. z podtytuł. *List do Redakcji Tygodnika Petersburskiego poprawny i powiększony*. *Athenaeum* 1849 t. 6; wyd. osob. Wil. 1850.

☞ Jest to recenzja wydawnictwa J. (Józefa) K. Wilczyńskiego pt. *Album wileńskie, czyli zbiór rycin, litografij i chromolitografij, poświęcony wyłącznie przedmiotom krajowym i wykonane ze szczególnym staraniem przez najznakomitszych mistrzów w Paryżu*. B. m. r. (Album zawiera ok. 230 widoków, portretów i reprodukcji obrazów).

85. Dziwadła. Powieść społeczna. T. 1-2. Powst. Hubin 1848-1849. Ogl. *Tyg. Petersb.* 1849 nr 69-73, 75-80, 84, 86, 88, 92; 1850 nr 24, 70-74 (druk powieści przerwany); całość wyd. osob. Petersb. 1853. Wyd. nast.: z przedmową autora dat. Żytomierz, 16(28) czerwca 1856. W-wa 1857 w wyd.: *Pisma...* z rycinami H. Pillatiego (por. Wyd. zbior. poz. 2); Kr. 1964 jako: *Dziela. Powieści obyczajowe*.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3.

Przeróbki

1. K. Pińkowski: *Odrodzony*. Komedia w trz ech aktach... Treść zapożyczona z powieści... „*Dziwadła*”. W-wa 1860.

Przekłady

Czeskie: F. L. Hovorka: *Podivínové*. Praga 1880 *Malice lidu* R. 14 t. 5-6.

Francuskie: G. de Bourgbouleaux: *Les Extrêmes*. Petersb. 1874.

Rosyjskie: Czudaki. Petersb. (1874); przedr. w wyd. przekł.: *Sobranije soczinienij*. T. 7. Petersb. 1899 *Bibl. „Siewiera”*; w wyd. przekł.: *Sobranije soczinienij*. Petersb. (1915) (dod. do *Priroda i ljudi* za 1915).

86. Jaryna. (Ostap Bondarczuk. Część 2). Dat. Hubin, czerwiec 1849. Wyd. Wil. 1850. Wyd. nast.: wyd. 2 poprawne Wil. 1855 (razem z poz. 80); Lw. 1869 *Bibl. Mrówki* nr 15 (razem z poz. 80); Kr. 1946; oprac. J. L. Kowalczyk, ze wstępem E. Warzenicy i ilustr. J. I. Kraszewskiego wybranymi przez S. Świerzewskiego. W-wa 1951; toż W-wa 1954.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3, 9, 20, 24.

Rkps *Bibl. LAN* Wil. sygn. 390.

Dedykowane Józefowi Korzeniowskiemu.

Przekłady

Czeskie: V. Špaňhel: *Jiřina*. W książce: *Muž z lidu*. Ostap Bondarczuk. Jiřina. Praga 1876 *Bibl. cizojazyčných i původních románů* t. 85. (Por. poz. 80).

Niemieckie: J. N. Fritz: *Ostap und Jaryna*. Wr. 1856 *Polnische Roman-Bibliothek* t. 1. (Por. poz. 80. Tu także fragm. przekł.: *Wspomnienia Odessy, Jedyssanu i Budżaku*, por. poz. 67). Serbo-chorwackie: J. E. Tomić: *Jaryna*. *Narodne Novine* 1876 nr 136-181.

87. Litwa za Witolda. Opowiadanie historyczne. *Athenaeum* 1849 t. 1-6; wyd. osob. Wil. 1850.

Fragm. w red. innej pt. *Zjazd łucki 1429 r.* Ogl. w książce: F. D. (Dobkiewicz), L. T. (Trynkowski), J. K. (Krzczykowski): *Pisma rozmaite*. T. 1. Wil. 1838.

88. Pan i szewc. Powieść. *Athenaeum* 1849 t. 1-3; wyd. osob. Wil. 1850. Wyd. nast.: wyd. 2 poprawne Petersb. 1854.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3.

Przekłady

Czeskie: P. H.: *Pán a správce*. Praga 1864 *Bibliotéka divadelni* t. 42. (Przeróbka sceniczna).

89. Tomko Prawdzic. Wierutna bajka. Powst. Gródek i Hubin 1849-1850. Ogl. *Tyg. Lw.* 1850 nr 14-23; wyd. osob. Lw. 1850. Wyd. nast.: wyd. 2 z przedmową autora dat. Żytomierz, 3 maja 1857. W-wa 1859 w wyd.: *Pisma...* z rycinami H. Pillatiego (por. Wyd. zbior. poz. 2); w razem: *Historia o bładach dzwicznycze spod Ostrej Bramy*, zob. poz. 42); Lw. 1866.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3.

Rkps *Bibl. Jagiel.* nr 2795.

Dedykowane Waleremu Wróblewskiemu w Zielńcach.

90. Kordecki, Powieść historyczna. T. 1-2. Dat. Hubin, 5 listopada 1850. Wyd. Wil. 1852. Wyd. nast.: z przedmową „Słowo autora”, dat. Żytomierz, 3 października 1855. W-wa 1857 w wyd.: Pisma... z rycinami H. Pillatiego (por. Wyd. zbior. poz. 2); oprac. J. Czubek. Kr. 1896 (nakład Kr. Tow. Oświaty Lud.); toż wyd. nowe Kr. 1903; W-wa 1897; wyd. nowe, ilustr. P. Stachiewicz. Kr. 1908 (nakład Kr. Tow. Oświaty Lud.); W-wa 1920; W-wa 1925 *Wyd. im. M. Brzezińskiego*.
Zob. również Wyd. zbior. poz. 3.
Rkps Bibl. LAN Wil. sygn. 507-508.

Dedykowane Karolowi Drzewieckiemu.

Przeróbki

1. Julian Mörs z Poradowa (J. Tuszowska): Przeor paulinów. Dramat historyczny z XVII wieku. Lw. 1874; wyd. nowe Lw. 1906.
2. Kordecki, obrońca Częstochowy. Dla młodzieży stręcił Or-Ot (A. Oppman). W-wa 1904.
3. Szwedzi w Częstochowie. Oprac. ks. Jaroszewski. Grudziądz 1924.

Przekłady

Czeskie: F. L. Vorlíček: Kordecký. Praga 1861 *Slovenské besedy* 9-10; wyd. nast. Praga 1864.
Rosyjskie: Kordeckij. W wyd. przekł.: Soczinienia. T. 10-11. Petersb. 1900 *Bibl. „Siewiera”*. — P. W. Bykow: Osada Czenstochowa (Kordeckij). (Z portretem autora i wstępem biograficznym). W wyd. przekł.: Sobranije soczinienj. T. 1. Petersb. 1915.

91. Materiały do historii sztuki w Polsce. *Athenaeum* 1850 t. 4; wyd. osob. Wil. 1850.

Jest to recenzja dzieła E. Rastawieckiego: Słownik malarzów polskich tudzież obcych w Polsce osiadłych lub czasowo w niej przebywających. T. 1. W-wa 1850.

92. Ostatni z Siekierzyńskich. Historia szlachecka. Dat. Hubin, czerwiec-lipiec 1850. Wyd. Petersb. 1851. Wyd. nast.: W-wa 1925; Złoczów 1929 *Bibl. Powsz.* nr 1166-1170; W-wa 1934 *Bibl. Echa Pol.* t. 91; W-wa 1950.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3, 9, 20.

Dedykowane Władysławowi Syrokomli „na pamiątkę bytności jego w Hubinie”.

Przekłady

Rosyjskie: Poslednij iz Siekirskich. W wyd. przekł.: Soczinienia. T. 8. Petersb. 1900 *Bibl. „Siewiera”*; przedr. w wyd. przekł.: Sobranije soczinienj. Petersb. (1915) (dod. do *Priroda i ludi* za 1915).

93. Komedianci. Powieść. T. 1-2. Petersb. 1851; wyd. 2 poprawione przez autora t. 1-4. Dat. Połonka, 18 grudnia 1854. Wyd. Petersb.-Mohylew 1855(1856).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3, 17.
Rkps t. 2 Bibl. LAN Wil. sygn. 555.

Przekłady

Czeskie: E. Jelinek (?).

Rosyjskie: Komedianty. *Biblioteka dla czcienia* 1857 nr 1-7; przedr. w wyd. przekł.: Sobranije soczinienj. Petersb. (1915) (dod. do *Priroda i ludi* za 1915).

94. Ładowa pieczara. Dat. Hubin, 9 października 1851. Fragm. pt. Ustęp z powieści Hryć Soroka. Obrazek wiejski. *Bibl. Warsz.* 1852 t. 1; całość wyd. Wil. 1852. Przedr. *Katolik* (Winona) 1894.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3, 9.
Rkps Hryć Soroka w Bibl. LAN Wil. sygn. 439.

Dedykowane Kajetanowi Kraszewskiemu.

95. Stary sługa. Powieść. T. 1-2. Dat. Hubin, marzec 1851. *Ogl. Gaz. Warsz.* 1851 nr 144-195 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1852.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3.

Przekłady

Czeskie: E. Jelinek (F. Hovorka?). Praga 1879.

96. Chata za wsią. Powieść. T. 1-3. Dat. Hubin, 20 grudnia 1852. *Ogl. Bibl. Warsz.* 1853 t. 2 — 1854 t. 1-2, 4; wyd. osob. Petersb. 1854-1855. Wyd. nast.: Lw. 1913 *Skarbnica Pol.* nr 5-7; Lw. 1923; W-wa (1924) *Wielka Bibl.* nr 85-86; toż W-wa (1930); Kępno 1925 (bezpłatny dod. do *Nowego Przyj. Ludu*); W-wa 1926; Łódź (1928); Złoczów 1930 *Bibl. Powsz.* nr 1180-1183; oprac. S. Turowski. Lw. 1934 *BN I*, 122; W-wa (1937) *Bibl. Kur. Pol.* t. 79-80; Bari 1945; Kr. (1946) *Bibl. dla Wszystkich I* nr 2-3; ilustr. S. Oracki. Kr. 1946; Łódź-Wr. (1948); oprac. J. L. Kowalczyk, wstęp i słowniczek oprac. J. Ficowski, z ilustr. J. I. Kraszewskiego wybranymi przez S. Świerzewskiego W-wa 1954; toż wyd. 3 W-wa 1956; toż wyd. 4 W-wa 1956; Kr. 1956 *Bibl. Pol.*; Kr. 1958; Kr. 1963 jako: *Dzieła. Powieści obyczajowe*.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3, 5, 17, 20, 24.

Rkps fragm. Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1808; zniszcz. 1944.

Dedykowane Michałowi i Marii z Szymanowskich von Blumenfeldom.

Przeróbki

1. G. Zapolska: (Przeróbka sceniczna). Wyst. Lw. 1884; Łódź 1886.

2. Z. Mellerowa i J. K. Galasiewicz: (Przeróbka sceniczna). Wyst. W-wa 1884. Wyd. cz. 1. Chata za wsią. Poz. 1912 *Naród Sobie* nr 104; cz. 2. Dziewczę z chaty za wsią. Poz. 1927 *Naród Sobie* nr 111.

3. Cygańskie dziecko. Skróciła R. M. W-wa 1890. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1899; wyd. 3 W-wa 1904; wyd. 4 W-wa 1911.

4. Chata za wsią. Podług powieści... Wyd. 2. Poz. 1918 (1919?).

Przekłady

Czeskie: V. Špaňhel: Chata za vsí. Praga 1879 *Laciná národní knihovna* t. 27.

Francuskie: Bruksela 1856.

Niemieckie: E. V. Szrajber: Einsame Hütte. Powst. 1881-1882. Rkps z adnotacjami Kraszewskiego Bibl. Jagiel. sygn. 7194. — Cavalier und Zigeunerin. *Budapesther Journal* 1887, lipiec. — J. Praun. Stuttgart 1887.

Rosyjskie: Chata za okolicę, *Biblioteka dla czytelnika* 1856 t. 139/140 cz. 1. — Chata za okolicę. W wyd. przekł.: Soczinienija. T. 6-7. Petersb. 1900 *Bibl. „Siewiera”* (w jednym tomie przekł.: Książę Holuby, zob. poz. 73). — Chata za okolicę. W wyd. przekł.: Sobranije soczinienij. Petersb. (1915) (dod. do *Priroda i ljudi* za 1915). — A. Andriejewski: Cyganka Aza. Drama w 4 d. i 5 kart. Moskwa b. r.

Słoweńskie: L. Podgoriški: Koča za vasjo. Lublana 1886 *Zabavna Knjižnica*.

97. Interesa familijne. T. 1-4. Dat. Hubin, 7 stycznia 1852. Ogl. *Gaz. Warsz.* 1852 nr 39-162 (z przerwami); wyd. osob. Petersb. 1853. Wyd. nast.: W-wa 1950; wyd. 2 w jednym tomie z posłowiem F. Przyłubskiej, przypisami E. Przyłubskiej, wyboru rysunków J. i L. Kraszewskich dokonał S. Świerzewski. W-wa 1955; toż wyd. 3 W-wa 1956; toż dodruk W-wa 1957.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3.
Rkps Bibl. Publ. W-wa sygn. 289.

Dedykowane Józefowi Korzeniowskiemu.

98. Złote jabłko. Powieść. T. 1-4. Dat. Hubin 1852. Wyd. W-wa 1853. Wyd. nast.: ze wstępem Z. Mitznera, oprac. W. Hahn. W-wa 1952; toż wyd. 2 W-wa 1953; toż wyd. 3 W-wa 1955; ilustr. K. Henisz. W-wa 1957.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3, 17.

99. Diabeł. Powieść z czasów Stanisława Augusta. T. 1-4. Powst. Hubin 1852-1853. Ogl. *Gaz. Warsz.* 1853 nr 138-237 (z przerwami); wyd. osob. całości poprawione i przerobione przez autora, 4 tomy we dwóch. Wil. 1855. Wyd. nast.: W-wa 1901; W-wa (1926) *Bibl. Dziel Wyborowych* t. 34-37; toż W-wa 1929; W-wa 1931; Poz. 1935 *Bibl. Dzien. Poz.* nr 1-3.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3.

Kopia autoryzowana w Bibl. LAN Wil. sygn. 502-505.

Dedykowane Józefowi Kremerowi, autorowi Listów z Krakowa.

Przekłady

Czeskie: F. L. Vorlíček: D'ábel. Praga 1863 *Słowanské besedy* S. III t. 5-7; wyd. nast. Praga 1864.

100. Powieść bez tytułu. T. 1-4. Powst. Żytomierz 1853-1854. Ogl. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 76-201 (z przerwami); wyd. osob. t. 1-2. Wil. 1855. Przedr. *Katolik* (Mil-

waukee) 1900; wyd. nast. t. 1-2. Oprac. J. Kajtoch. Kr. 1962 jako: *Dziela. Powieści obyczajowe*.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3, 5.
Rkps Bibl. LAN Wil. sygn. 590-593.

Przeróbki

1. Karol Pieńkowski: Idealni. Dramat w trzech aktach wierszem. W-wa 1861.

Przekłady

Bułgarskie: Barzicow. 1889(?).

Niemieckie: H. Sachs. 1879(?).

101. Trapezologion. Historyjka. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 283-308 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1855.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3.

102. Typy i charaktery. Wil. 1854.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3, 9 (oddział 6), 22, 25.

Zawartość: Dobry człowiek; Szlachcic; Naddworny poeta; Reformator; Mecenas. (Przedr. pt. Dawny palestrant. *Kalendarz warsz.* ilustr. J. Ungra na r. 1878; pt. Mecenas. *Kalendarz warsz.* ilustr. J. Ungra 1883); Motyl; Paliwoda i zawalidroga. (*Niezapominajki* 1847); Sobieradzka. (Przedr. pt. Moc charakteru niewieściego. *Kalendarz warsz.* ilustr. J. Ungra 1877); Dowcipni. (Dat. Gródek, 29 września 1845; ogł. w red. odmiennej pt. Dowcip. *Gwiazda* 1846); Dwa typy kobiece (z czasów reformy 1597 i 1629): 1. Biетка (1597). (*Ondyna Druskiénich Zródel* 1844 z. 8); 2. Krystyna Poniatowska. (*Athenaeum* 1845 t. 5); Rotmistrz Jakubowski. (Charaktery XVII wieku). (*Niezapominajki* 1847).

Przekłady

Czeskie: F. A. Hora: Soběradská. *Plzeňský kalendář* na rok 1880; Advokat. *Plzeňské listy* 1880 nr 19; Typy a charaktery. W wyd. przekł.: Vybrané spisy. T. 2. Praga 1883.

Niemieckie: A. Woycke: Aus den Typen und Charakteren: Der Anwalt; Fräulein Sobieradzka; Der Edelmann. W książce: Sitten und Charakterbilder aus Polen und Litauen. T. 1-2. Berlin 1862.

103. Czercza Mogiła. Powieść. *Nowiny* 1855 nr 1-16; wyd. osob. Lw. 1855. Wyd. nast.: przedr. *Zgoda* (Chicago) 1895 nr 4-19; oprac. K. Daszkiewicz. W-wa 1957.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3, 18.

104. Dwa światy. Powieść. T. 1-4. Dat. Żytomierz, 14 lutego 1855. Ogl. *Gaz. Warsz.* 1855 nr 67-201; wyd. osob. Wil. 1856.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3, 9.
Rkps Bibl. LAN Wil. sygn. 521-524.

Dedykacja: „Nieznajomym przyjaciółom pomyśla Autor”.

Przekłady

Czeskie: P. J. Š. (J. Hudec): Dva světy. Praga 1889 *Česká bibliotéka rodná* R. IV t. 12-14.
Rosyjskie: Dwa świata. Fragn. ogł. *Biblioteka dla czytelnika* 1859 t. 153, styczeń; całość wyd. osob. Petersb. 1859 (dod. do *Bibl. dla*

cztenija); przedr. w wyd. przekł.: *Sobranije sozcinielij*, T. 5-6. Petersb. 1899 *Bibl.* „*Siewiera*”; w wyd. przekł.: *Sobranije sozcinielij*. Petersb. (1915) (dod. do *Priroda i ludi* za 1915). — E. Tur: *Dwa swiata. Russkoje slowo* 1860 cz. 2 nr 5-6.

105. Jermola. Obrazki wiejskie. Powst. Żytomierz 1855. Ogl. *Bibl. Warsz.* 1856 t. 2-3; wyd. osob. W-wa 1857. Wyd. nast.: *Złoczów (1928) Bibl. Powsz.* nr 1131-1135; toż *Złoczów b. r.*; ze wstępem J. Krzyżanowskiego. Wr. 1948 *BN I*, 128; z przedmową J. Krzyżanowskiego. W-wa 1954; toż W-wa 1955.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3, 9, 24. Rkps *Bibl. Nar.* sygn. B.O.Z. 1307.

Dedykowane Władysławowi Syrokomli.

Przekłady

Czeskie: V. Pakosta: Jermola. Praga 1880 *Zábavy tečerní R.* 1.

Francuskie: E. Marcel (C. Thuez): Jermola, *histoire polonaise*. Paryż (1869); wyd. nast. Paryż 1879.

Holenderskie: Jermola, en poolsch verhaal. Arnheim 1869. (Z przekł. francuskiego). Łotewskie: J. Jan. *Rola (Ryga)* 1836/87; wyd. osob. Ryga 1887. — A. Jekabs: Jermola. Ryga b. r. *Universala Bibl.* 297-299.

Niemieckie: Ph. Löbenstein: Jermola der Töpfer. Lipsk (1877) *Universal Bibliothek* nr 845-846.

Rosyjskie: Jermola. Petersb. 1861; przedr. w wyd. przekł.: *Sobranije sozcinielij*, T. 8. Petersb. 1899 *Bibl.* „*Siewiera*”; przedr. w wyd. przekł.: *Sobranije sozcinielij*, Petersb. (1915) (dod. do *Priroda i ludi* za 1915; w jednym tomie z przekł. Budnika, zob. poz. 76). — M. Wołoszinowa: Jermola-gonczar. Petrograd 1915 *Czitalnia narodnoj szkoly*.

Serbo-chorwackie: N. Manojlović-Rajko: Jermola. Nowy Sad 1888.

Szwedzkie: L. B-r: Jermola, krukmaakaren. Sztokholm 1887. (Ze wstępem o literaturze polskiej); wyd. nast. w książce: Valda polska noveller. T. 2. Sztokholm 1890. (Z przekł. niemieckiego). Węgierskie: Jermola, a fazekas. *A Hon* 1879 nr 239-292.

106. Łatwiej popsuć niż naprawić. Przy powiastka we 3 aktach. Powst. Żytomierz 1855. Ogl. w wyd.: *Dwie komedyjki*. Wil. 1856 (tu razem: *Portret*, zob. poz. 107).

Rkps przedmowy i kopia autoryzowana całości w *Bibl. LAN Wil.* sygn. 418.

Dedykowane Aleksandrowi Zygmunutowi Wicherskiemu.

107. *Portret. Komedyjka we trzech aktach*. Powst. Żytomierz 1855. Ogl. w wyd.: *Dwie komedyjki*. Wil. 1856 (razem: *Łatwiej popsuć niż naprawić*, zob. poz. 106). *Wyst.* Żytomierz 1857.

Rkps *Bibl. Nar.* sygn. Ks. wpł. 1109; zniszcz. 1944.

Dedykowane Aleksandrowi Zygmunutowi Wicherskiemu.

108. *Abracadabra. Charakter*. Powst. 1856. Ogl. *Czas. Dod. Mies.* 1856 t. 3; wyd. osob. W-wa 1859 (tu razem: *Mogiły*, zob. poz. 118; *Diariusz podróży...*, zob. *Prace edytorskie* poz. 12).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 9 (odział 6), 22, 25.

109. *Boża czeladka*. Opowiadanie we 3-ch częściach. Skończono w Żytomierzu, 15 września 1856. Ogl. *Gaz. Warsz.* 1857 nr 50-164 (z przerwami); wyd. osob. Wil. 1858.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3, 9. Rkps *Bibl. LAN Wil.* sygn. 387.

Dedykowane Ignacemu Chodźce, autorowi *Obrazów litewskich*.

110. *Choroby wieku*. Studium patologiczne. T. 1-2. Ogl. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856 nr 141-180 (z przerwami); wyd. osob. Wil. 1857.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3.

Dedykacja: „Pamięci niepraktycznych ojców naszych ten ubogi krzyżyk na mogile postawił J. I. K.”

Przekłady

Czeskie: *Časové choroby*. *Hlas* 1887.

Duńskie: *Gamle og nye Tider. København-Posten i odb.* Kopenhaga 1888. (Z przekł. niemieckiego).

Niemieckie: Ph. Löbenstein: *Alte und neue Zeit*. Lipsk 1881 *Universal Bibliothek* nr 1581. (Przekł. skrócony).

Serbo-chorwackie: M. Gruber: *Novojeke rane. Narodne Novine* 1883 nr 200-216. — Danica: *Staro i novo doba*. Wielki Bečkererek 1893. — S. Raškošev: *Staro i novo doba. Prosvjeta* 1908.

111. *Okruszyny*. Zbiór powiastek, rozpraw i obrazków. T. 1-3. W-wa 1856.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3, 9, 25.

Zawartość: t. 1: *Łza w niebie* (zob. poz. 72); *Wspomnienie księży trynitarzy*. (Dat. Gródek, 13 maja 1844; ogl. *Athenaeum* 1844 t. 5); *Wspomnienie pana szambelana*. (*Athenaeum* 1848 t. 6; przedr. *Nowiny* 1856 nr 39-40; *Kalendarz warsz. ilustr.* J. Ungra 1882); Ks. Stanisław Chołoniewski. (Nekrolog). (Dat. Gródek, 20 września 1846; ogl. *Athenaeum* 1846 t. 6); *Zaporoże*. (Dat. Gródek, 5 czerwca 1846; ogl. *Athenaeum* 1846 t. 5); *Uczeni i pisarze zakonu kaznodziejskiego w Polsce*. (*Athenaeum* 1850 t. 6); *Borysow*. (*Athenaeum* 1848 t. 2);

t. 2: *Wyprawa do Chocimia*. (Dat. Gródek, 12 września 1841; ogl. *Rusalka* 1842; przedr. *Kalendarz warsz. ilustr.* J. Ungra 1885; *Bolesław Chrobry*. Opowiadanie historyczne według źródeł społecznych napisał K. Szajnocha. (*Athenaeum* 1850 t. 2); *Pierwszy akt dramatu Jan z Nepomuku* (zob. poz. 38); *Mitologia słowiańska i prusko-litewska*. (Dat. Gródek, styczeń 1843; ogl. *Athenaeum* 1843 t. 2); *Listy literackie*: 1. *O celu w powieści*. 2. *Marcin Podrzutek*. (*Athenaeum* 1847 t. 6);

t. 3: *Podania heraldyczne: Kniazie Hołuby* (zob. poz. 73); *Obleżenie Czestochowy* (zob. poz. 79); *Rodzina*. *De la famille par Frédéric Béchard*.

(Dat. Hubin, 29 lipca 1851; ogł. *Athenaeum* 1851 t. 4).

Przekłady

Czeskie: F. A. Hora: O ócelu románu. (O celu w powieści). *Plzeňské listy* 1880 nr 6-7.

112. Skąpiec. Komedia w pięciu aktach prozą. (Zmieniona na trzyaktową). Przyjęta do wystawienia w Żytomierzu w czerwcu 1856. Kopia (obcą ręką) w Bibl. Jagiel. rkps sygn. 4731.

Utwór Karola Drzewieckiego mylnie przypisany Kraszewskiemu.

113. Stary zamek. Legenda. Dat. Romanów Podlaski, 20 maja 1856. Ogł. *Teka Wil.* 1858 nr 5; przedr. *Przyj. Dom.* 1859 nr 25-26.

Dedykacja: „Stefanii z Sulkowskich i Marii z Rulikowskich Kraszewskim. Lucjanowi i Kajetanowi, kochanym braciom moim, na pamiątkę zjazdu w Romanowie przywiązany brat J. I. K.”.

114. Gawędy o literaturze i sztuce. Ciąg pierwszy. Lw. 1857; wyd. tyt. Lw. 1866.

Rkps niekompletny Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie nr 257; zniszcz. 1944.

Zawartość: O powołaniu literackim. (Dat. 10 marca 1856; ogł. *Dzien. Lit.* 1856 nr 8-12); Obrazy przeszłości. (Dat. 15 marca 1856; ogł. *Dzien. Lit.* 1856 nr 13-16); Dziennikarstwo. (Dat. 25 marca 1856; ogł. *Dzien. Lit.* 1856 nr 21-28); Sztuka dramatyczna w Polsce. (Dat. 29 marca 1856; ogł. *Dzien. Lit.* 1856 nr 44-51); Krajobrazy. (Dat. 24 stycznia 1856; ogł. *Gaz. Warsz.* 1856 nr 79, 82-84; toż *Dzien. Lit.* 1856 nr 58-62); Poezja szlachecka. Legendy herbowne. (Dat. Kisiela, 17-20 października 1854; ogł. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 332-336; toż *Dod. Tyg. przy Gaz. Lw.* 1855 nr 2-6, 8-11).

Przekłady

Francuskie: J. Puget Puszet: La vocation littéraire. *Messager de Vienne* 1879 nr 44, dod. 1
Niemieckie: Ueber den Verfall der Journalistik unserer Zeit. *Magazin für Literatur des Auslandes* 1862.

115. Hymny boleści. Dat. marzec 1857. Wyd. Paryż b. r. (1857). Wyd. nast. Kr. 1879 (wyd. ozdobne z okazji jubileuszu Kraszewskiego, nakładem zbiorowym drukarzy drukarni krakowskich W. L. Anczyca i Spółki, Uniwersyteckiej i W. Korneckiego).

Rkps: Dwie redakcje, bruliony i kopie Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1118; zniszcz. 1944. Rkps Bibl. Łopacińskiego w Lublinie, sygn. 575.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 10.

Przekłady

Francuskie: Charles de Noire-Isle (K. Przedziecki): Hymnes à la douleur. W książce: Poètes illustres de la Pologne aux XIX-e siècle. Dernière série. Nicea 1881.

Niemieckie: H. Nitschmann: Aus den Hymnen des Schmerzes. (Fragm.). W książce:

Der polnische Parnass. Ausgewählte Dichtungen der Polen. Wyd. 4. Lipsk 1875.

116. Ikonotheka. Zbiór notat o sztuce i artystach w Polsce. Data cenzury 29 listopada 1857, wstęp „Od autora” dat. „Dnia ostatniego roku 1857”. Ogł. *Teka Wil.* 1858 nr 3-6 (z oddzielną paginacją) i odb. (Tylko początek pracy).

Rkpsy materiałów do Ikonotheki. Z. 1-3. 1847-1857. Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1136; zniszcz. 1944.

Cześć materiałów ogł. wcześniej w postaci artykułów: Jeremiasz Falck. (Wyjątek ze Słownika artystów i Ikonotheki polskiej). *Athenaeum* 1850 t. 2; Chrzcielnice. (Wyjątek z Ikonotheki polskiej). *Kalendarz warsz. ilustr.* J. Ungra 1855; Dzwony. Tamże; przedr. *Haliczanin. Kalendarz powsz.* Lw. 1858; Chorągwie. *Kalendarz...* J. Ungra 1856.

117. Metamorfozy. Obrazki. T. 1-3. Dat. Żytomierz 1856-1857. Ogł. *Gaz. Warsz.* 1858 nr 230-330 (z przerwami); wyd. osob. Wil. 1859. Fragn. (t. 1 s. 95-125) przedr. P. Chmielowski pt. Paroch, zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3.

Rkps Bibl. LAN Wil. 529-531.

118. Mogiły. Fragment. Dat. Żytomierz, 30 marca 1857. Ogł. *Czas. Dod. Mies.* 1857 t. 8; wyd. książkowe W-wa 1859 (tu razem; Abracadabra, zob. poz. 108, i Diariusz podróży..., zob. Prace edytorskie poz. 12). Fragn. (rozdz. V-X, XIII-XXVIII) przedr. P. Chmielowski pt. Leonia, zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6).

119. Podróż do miasteczka. Powieść (z dodatkiem kilku pomniejszych). Wyd. W-wa 1857. Wyd. nast.: *Złoców b. r.* (1927) *Bibl. Powsz.* nr 1115-1117.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3, 5, 9 (oddział 6).

Zawartość: Podróż do miasteczka. (Bajka). (*Gaz. Codz.* 1854 nr 316-318, 321-322); Pieśń życia. (Fragment). (*Gaz. Codz.* 1854 nr 35-36; przedr. *Nowiny* 1854 nr 77-79); Historia prawdziwa o Janie Dubeltowym. (*Gaz. Codz.* 1855 nr 160-162, 165-167); Wspomnienie o Franciszce Krasieńskiej. (Ogł. jako: Listy... List V. *Gaz. Warsz.* 1855 nr 139, 144, 153-154, 156-157).

Przekłady

Niemieckie: A. Woycke: Johann der Doppelgänger. W książce: Sitten und Charakterbilder aus Polen und Litauen. T. 1. Berlin 1862.

120. Staropolska miłość. Urywek pamiętnika. Dat. Żytomierz, 31 sierpnia 1857. Ogł. *Bibl. Warsz.* 1858 t. 1; wyd. osob. W-wa 1859. Wyd. nast.: *Złoców 1928 Bibl. Powsz.* nr 1144-1147; W-wa 1957.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3.

Rkps Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1088; zniszcz. 1944.

Dedykowane hr. Marianowi Czapskiemu.

121. Starościna bełska (Gertruda z hr. Komorowskich hr. Potocka). Opowiadanie historyczne 1770-1774. T. 1-2. Wstęp dat. Żytomierz, 19 grudnia 1856, zakończenie Żytomierz, 8 lutego 1857. Ogl. fragm. *Dzien. Lit.* 1857 nr 79-81; całość *Gaz. Codz.* 1857 nr 160-213; wyd. osob. W-wa 1858. Wyd. nast.: tekst skrócony. Lw. 1876 (zob. Wyd. zbior. poz. 3); toż W-wa 1951.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 5.

Dedykowane Michałowi Pruss-Wiszniewskiemu, autorowi historii literatury polskiej.

122. Wieczory wołyńskie. Powst. 1857. Ogl. *Dzien. Lit.* 1859 nr 6-21; wyd. osob. rozszerzone Lw. 1859.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 9).

123. Historia kolka w płocie według wiarogodnych źródeł zebrana i spisana. Dat. Żytomierz, grudzień 1858. Ogl. *Gaz. Warsz.* 1859 nr 91-103, 107-111; wyd. osob. Wil. 1860. Wyd. nast.: (Lw. 1914) *Skarbnica Pol.* IV 41-42; oprac. W. Hahn. Łódź 1948; oprac. i rysunki J. I. Kraszewskiego wybrał S. Świerzewski, z posłowiem S. Dąbrowskiego. W-wa 1949; z rysunkami J. I. Kraszewskiego. Wr. 1950; W-wa 1951; wstępem poprzedziła E. Warzenica. W-wa 1953; toż wyd. 2 W-wa 1953; oprac. J. L. Kowalczyk, z przedmową Z. Mitznera i ilustr. J. I. Kraszewskiego wybranymi przez S. Świerzewskiego. W-wa 1954; W-wa 1965.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3, 20, 24. Rkps Bibl. LAN Wil. sygn. 437.

Przekłady

Rosyjskie: E. Riftina: Istorija kolyszka w pletnie. W wyd. przekł.: Powiesti. Moskwa 1956; wyd. osob. Moskwa 1958.

123a. Podróż króla Stanisława Augusta do Kaniowa w r. 1787 podług listów Kazimierza Konstantego hrabiego de Bröl Platerra, starosty inflanckiego, opisana przez... *Gaz. Warsz.* 1858 nr 172-199 (z przerwami); wyd. osob. Wil. 1860.

Rkps Bibl. LAN Wil. sygn. 388.

W tok opowiadania są włączone dłuższe cytaty z listów. Por. Prace edytorskie poz. 13a.

124. Resztki życia. Powieść. T. 1-4. Dat. Żytomierz, Wenecja, Rzym, Paryż, Dreżno, Żytomierz 1858. Ogl. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1858 nr 340 — 1859 nr 108 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1860.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3.

Przekłady

Czeskie: A. B. Bydžovský: Ztracený život. Wiedeń 1871; pt. Zbytky života. Wiedeń 1872 *Pestré květy*.

125. Stare dzieje. Komedia w czterech aktach przez... grana na teatrze wołyńskim w Żytomierzu 1 stycznia 1859. Dat. Żytomierz, 5 grudnia 1858. Wyd. Poz. 1859.

Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5898. Rkps Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1110; zniszcz. 1944.

Dedykowane Andrzejowi Grabiance.

126. Sztuka u Słowian, szczególnie w Polsce i Litwie przedchrześcijańskiej. Początek (do s. 76) ogl. *Teka Wil.* 1858 nr 6 (z oddzielną paginacją); całość wyd. osob. Wil. 1860.

Fragm. por. *Gaz. Codz.* 1854 nr 170-172, 219-220.

Dedykacja w *Tece Wil.*: „Krakowskiemu Towarzystwu Naukowemu z Uniwersytetem Jagiellońskim połączonemu, w dowód wysokiego szacunku dla prac Jego poświęca członek korespondent”; w wyd. osob.: „Ces.-Król. Krakowskiemu Towarzystwu Naukowemu w dowód...”

127. Wioska. Sielanka. Rysunki Kostrzewskiego, drzeworyty lipskie i Drażkiewicza. Data cenzury 3(15) maja 1858. Fragm. ogl. pt. Bocian. *Gwiazdka Cieszyńska* 1859 nr 36; fragm. pt. Piosnka. *Dzien. Lit.* 1859 nr 10; całość wyd. W-wa 1859.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8, 10.

Przekłady

Niemieckie: H. Nitschmann: Lied. Aus der Idylle „das Dörfchen”. (Fragm.). W książce: Der polnische Parnass. Ausgewählte Dichtungen der Polen. Wyd. 4. Lipsk 1875.

128. Capreä i Roma. Obrazy z pierwszego wieku. T. 1-4. Dat. Żytomierz, 19 czerwca 1859. Ogl. *Gaz. Warsz.* 1859 nr 196-325 (z przerwami); wyd. osob. Wil. 1860.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 3, 9.

Rkps Bibl. LAN Wil. sygn. 572-575.

Dedykowane Stanisławowi Jasińskiemu w Warszawie.

Przeróbki

1. Zbawienie świata. Opowiadanie historyczne wedle powieści... Capreä i Roma. Oprac. Stefan Gębarski. W-wa 1906.

Przekłady

Francuskie: L. de Broekère: Villa Jovis. (Tibère à Caprée). Ilustr. F. Prod'homme. Paryż 1902.

Niemieckie: Capreae und Rom. W wyd. przekł.: Ausgewählte Werke. T. 10. Wiedeń 1881.

129. Miód kasztelański. Komedia kontuszowa w pięciu aktach prozą. Dat. Żytomierz, 15 grudnia 1859. Wyd. Kijów 1860 (druk. W-wa). Wyst. Lw. 2 lutego 1862. Wyd. nast.: wyd. 2 z przedmową P. Chmielowskiego. Kijów 1899; oprac. A. Jedlicz. W-wa (1938) *Bibl. Nowości Sceniczných*.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 9.

Rkps Ossol. sygn. 10202/I.

Przekłady

Rosyjskie: W. B. Kasztelanskij mied. Moskwa 1910 (wyd. powielane). — Poor Jorick: Kasztelanskij mied. Moskwa 1911.

130. O Schillerze. Odczyt wygł. 10 listopada 1859 na uroczystym obchodzie setnej rocznicy urodzin poety. Ogl. *Gaz. Codz.* 1859 nr 299. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 10).

Przekłady

Niemieckie: G. Dittmann: Die Rede von J. I. Kraszewski. W książce: W. Fecht: Reden zur Schillerfeier in Warschau am 10 Nov. 1859. W-wa 1859.

131. Piękna pani. Powieść studium. Ogl. pt. Syrena. *Gaz. Codz.* 1859 nr 323-335; wyd. osob. Lw. 1871 *Bibl. Najciekawszych Powieści i Romansów* t. 20.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

Przekłady

Rosyjskie: *Biblioteka Zapadnoj Rossii* 1881 t. 2.

132. Dziś i lat temu trzysta. Studium obyczajowe. (Charakterystyka Reja z Nagłowic). *Gaz. Codz.* 1859 nr 205-206, 211-212, 215-216; 1860 nr 304-310; wyd. osob. Wil. 1863.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 5.

Rkps niekompletny Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1132; zniszcz. 1944.

133. Kartki z podróży 1858-1864 r. Powst. (Księga I) Żytomierz, listopad-grudzień 1859. Ogl. pt. Kartki z przejażdżki po Europie. *Gaz. Codz.* 1860 nr 21-60 (z przerwami); wyd. uzupełnione pt. Kartki z podróży 1858-1864 r. Kraków, Wiedeń, Triest, Wenecja, Padwa, Mediolan, Genua, Piza, Florencja, Rzym. W-wa 1866; Księga druga. Włochy, Neapol, Francja, Belgia, Niemcy. W-wa 1874; całość ze wstępem P. Chmielowskiego. W-wa b. r. (1892).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 9.

134. Żywot i przygody Imci Pana Józefa Gabriela z Gozda hrabi Godzkiego, wojewodzica podlaskiego. *Tyg. Ilustr.* 1859 nr 1-3; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6). Wyd. osob.: W-wa 1908 *Biblioteczka Univ. Lud.* 81 (tu razem: Pan starosta kaniowski, zob. poz. 236); też wyd. 2 W-wa 1925.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 25.

135. Jaselka. Wyciąg z pamiętników Ktosia. T. 1-4. *Gaz. Codz.* 1860 nr 155-248 (z przerwami); wyd. osob. Kijów 1862 (druk W-wa).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 5.

Rkps Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1807; rkps innej redakcji t. 4 sygn. Ks. wpl. 1089; zniszcz. 1944.

Przeróbki

1. Z. Zmorska. Cudze pieniądze. W-wa b. d.

Przekłady

Niemieckie: Rkps. (W-wa) 1879.

136. Kopcuszek. Powieść. T. 1-6. *Gaz. Codz.* 1860 nr 334 — *Gaz. Pol.* 1862 nr 24 (z przerwami); wyd. osob. Wil. 1863.

Szkic do tej powieści ogl. K. B. (Bartoszewicz): Materiały literackie. I. Do twórczości Kraszewskiego. *Przeł. Lit.* 1897 nr 17/18.

137. Odczyty o cywilizacji w Polsce. Wygłoszone w sali Resursy Kupieckiej w Warszawie w grudniu 1860. Ogl. *Gaz. Pol.* 1861 nr 129-147; wyd. osob. W-wa 1861.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 9).

Rkps Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1160; zniszcz. 1944.

138. Album widoków rysowanych przez... Cz. I. Podlasie. W-wa 1861.

139. Sprawa polska w roku 1861. List z kraju. (Listopad 1861). Paryż (1862). Wyd. nast.: edycja druga. Paryż 1862.

140. O pracy. Dat. „W Wielką Sobotę 1862 r.” Wyd. W-wa 1862 *Bibl. Lud.* Książeczka 2. Wyd. nast.: wyd. 3 Paryż (1866) *Bibl. Lud. Pol.*; Poz. 1868 *Bibl. Lud.*; „Wyd. na pamiątkę 50 lat pracy tego pisarza”. W-wa 1879; W-wa 1883; wyd. 3 W-wa 1907; Lw. 1912 *Książki dla Ludu Pol.* 9.

Oparte na książce: O. Hubner: Ein Büchlein...

141. Świat i ziemia. Dat. 11 marca 1862. Wyd. W-wa 1862 *Bibl. Lud.* Książeczka 1. Wyd. nast.: wyd. 2 Paryż b. r.; wyd. 5 Paryż 1867; W-wa 1902 *Bibl. Lud.*

Oparte na książce: Ch. de Hardy de Beaulieu: Manuel...

Przekłady

Litewskie: J. Dawidowicz. 1862(?).

142. Władysław Syrokomla. (Ludwik Kondratowicz). Dat. 3 grudnia 1862. Ogl. *Przeł. Europejski* 1862 t. 2; wyd. osob. W-wa 1863.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 10).

143. Dola i niedola. Powieść z ostatnich lat XVIII wieku. T. 1-4. *Gaz. Pol.* 1863 nr 199 — 1864 nr 14 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1864. Wyd. nast.: W-wa 1951.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 5.
Rkps pt. Człowieczek. Bibl. Nar. sygn.
Ks. wpl. 1088; zniszcz. 1944.

Przekłady

Niemieckie: Glück in Unglück. *Neue Illustrierte Zeitung* 1881 nr 38-43.

144. Dziecię Starego Miasta. Obrazek współczesny narysowany z natury. Poz. 1863.

Wyd. nast.: przedr. *Zgoda* (Milwaukee) 1885 nr 23-41; Lw. 1893 *Czytelnia Dom.* 1-2; w podtyt. Obrazek na tle ostatniego powstania. Ze wstępem J. L. Popławskiego. Kr. 1898 *Czytelnia Pol.* t. 1; Poz. 1903; przedr. *Lech* (Gniezno) 1903-1904; przedr. *Zgoda* (Chicago) 1933 nr 33-34; Lw.-Złoczów (1904) *Bibl. Powsz.* nr 481-483; W-wa 1916 *Wyd. Biesiady Lit.*; W-wa 1922 *Wielka Bibl.* nr 27; toż wyd. 2 W-wa 1925; oprac. W. Hahn. Kr. 1924 *BN I*, 71; toż wyd. 2 przejrzone i poprawione Kr. 1928; Kościan 1927 (dod. do *Gaz. Pol.* w Kościanie); Łódź 1928; Kr. 1945 *Bibl. Arcydział Literatury Pol.*; W-wa 1946 *Bibl. Powsz.*; oprac. A. Bar. Kr. 1947 *Bibl. Arcydział Poezji i Prozy* nr 21; wyd. 5 oprac. A. Mister-ska. Poz. 1958; wyd. 3 zmienione oprac. W. Danek. Wr. 1959 *BN I*, 71; toż wyd. 4 Wr. 1960.

Podpisane pseudonimem: B. Bolesławita.

Przeróbki

1. S. Jadwiga: O Franusiu i jego matuli, opowieść z czasów przygotowań do powstania 1861 r. wedle Kraszewskiego. *Polski Lud* 1891 i odb.; wyd. osob. Kr. 1895. Wyd. nast.: Kr. 1908.

Przekłady

Czeskie: *Národní listy* 1864.

Niemieckie: 1879.

145. Na cmentarzu — na wulkanie. Dat. Sestri di Levante 1863. Ogl. *Tyg. Mód i Nowości* 1864 dod. do nr 29-40, 42-52; wyd. osob. Lw. 1871 *Bibl. Najciekawszych Powieści i Romansów* t. 23.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

146. Pomywaczka. Obrazek z końca XVIII w. *Tyg. Ilustr.* 1863 nr 211-214; przedr. *Mrówka* 1869 nr 27-35; wyd. książkowe Kr. 1913 *Wyd. „Nowin”* (tu razem: Historia o Janaszu Korczaku..., zob. poz. 231).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 5.

147. Szpieg. Obrazek współczesny narysowany z natury. Dat. W-wa (!) 1863. Wyd. Poz. 1864. Wyd. nast.: Kr. 1903 *Wyd. „Nowej Reformy”*; przedr. *Praca* 1905 nr 47 — 1906 nr 4; Lw.-Złoczów (1912) *Bibl. Powsz.* nr 906-908.

Podpisane pseudonimem: B. Bolesławita.

Przeróbki

1. Szpieg, podług... Opowiedziała Jadwiga z Łob-zowa (Jadwiga z Zubrzyckich Strokowa). Kat. 1903.

Przekłady

Czeskie: A. Kotík: *Policejní špehoun*. Praga 1873.

Francuskie: J. Mien: *L'Espion. Messenger de Vienne* 1878.

Niemieckie: M. G. (H. Merzbach i J. Goldschmidt): *Der Spion*. Drezno (1864). — H. A. Arndt: *Der russische Spion*. Stuttgart 1869. (Przekł. swobodny).

Serbochorwackie: *Narod(?)*.

Włoskie: Z. Lenartowicz: *La spia*. Florencja 1871 (dod. do *Opinione Nazionale*).

148. Moskal. Obrazek współczesny narysowany z natury. Dat. Warszawa (!), styczeń — maj 1864. Wyd. Lipsk 1865. Wyd. nast.: Kr. 1903 *Wyd. „Nowej Reformy”*; pt. Moskal. Obrazek z r. 1864 narysowany z natury. Łomża 1938 *Bibl. Dobrych Książek* t. 36.

Podpisane pseudonimem: B. Bolesławita.

149. My i oni. Obrazek współczesny narysowany z natury. Dat. W-wa (!), 10 października 1864. Wyd. Poz. 1865. Wyd. nast.: Kr. 1902 *Wyd. „Nowej Reformy”*; pt. My i oni. Powieść z czasów ostatniego powstania. (Zakazana przez Rosję). W-wa b. r. (Druk. *Polaka Katolika*).

Podpisane pseudonimem: B. Bolesławita.

150. Para czerwona. Obrazek współczesny narysowany z natury. T. 1-2. Dat. W-wa (!), 29 listopada 1864. Wyd. Lipsk 1865. Wyd. nast.: Kr. 1905 *Wyd. „Nowej Reformy”*.

Podpisane pseudonimem: B. Bolesławita.

Dedykowane Paulinie Wilkońskiej.

151. Rzym za Nerona. Obrazy historyczne. Dat. grudzień 1864. Ogl. *Czas* 1865 nr 152-217 (z przerwami); wyd. osob. Kr. 1866. Wyd. nast.: Kr. (1925) *Wyd. Tow. Szkoły Lud.*; toż Kr. 1929; W-wa 1929; W-wa 1930 *Bibl. Romansów i Powieści*.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 5, 9, 19.
Rkps Bibl. Kórn. sygn. 1442.

Przeróbki

1. Zwycięzcy w imię krzyża. W-wa 1905.

2. Rzym za Nerona. Obrazy historyczne, opracowane dla młodzieży, z ilustr. Lw. 1933.

3. Wanda Grochowska: Sabina Marcja. Opowiadanie z dawnych wieków chrześcijaństwa. Według powieści... W-wa 1938.

Przekłady

Duńskie: 1886-1887 (?).

Francuskie: L. Broekère i comte Fleury: *Chrétienne!* Ilustr. F. Prod'homme i M. Magniant. Paryż 1902. (Adaptacja).

Hiszpańskie: Roma bajo Neron. Atlante-Barcelona. *Collección Ambos Mundos*.
Niemieckie: Rom zur Zeit Nero's. *Vaterland* (Wiedeń) 1874 (felieton).

152. Catalogue d'une collection iconographique polonaise, composée des dessins originaux, gravures, xylographies, litographies, illustrant l'histoire, la géographie, antiquités, costumes, mœurs, armes, meubles etc. de l'ancienne Pologne, de ses provinces et pays limitrophes. Drezno 1865.

153. List B. Bolesławity do autora. Dat. Lucerna, grudzień 1865. Ogl. jako wstęp do książki: Jasieńczyk (Adolf Jabłoński): Dziesięć lat niewoli moskiewskiej. Lipsk 1867.

154. List otwarty do księcia Jerzego Lubomirskiego. Dat. 5 grudnia 1865. Wyd. Kr. 1865.

List Kraszewskiego jest polemiką z *Listem do księcia Jerzego Lubomirskiego* Pawła Popiela, wyd. Kr. 1865, zawierającym potępienie walk o niepodległość i hasła lojalizmu wobec zaborców.

155. Niewiasta polska. (Z odczytów w Dreźnie). Wygl. (jako odczyt ostatni — 13 — z cyklu: Życie i obyczaj w dawnej Polsce) w grudniu 1865. Ogl. *Przeł. Powsz.* (Drezno) 1866 z. 1; przedr. *Dziew. dla Wszystkich* 1880 nr 16-22, 25-27, 29.

Rkps — dwie redakcje i dwie kopie. Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1161; zniszcz. 1944.

156. Wieczory drezdeńskie. Powst. 1864/1865. Wyd. Lw. 1866 (razem z Listami drezdeńskimi, zob. s. 99, *Hasto*).

W egzemplarzu ofiarowanym Hipolitostwu Turnom z okazji pobytu w Objezierzu w 1867 Kraszewski wpisał wiersz „O wiosko polska...” Wiersz ogl. *Praca* 1912 nr 30 s. 953.

157. Żeliga. Powieść. Dat. Drezno, maj — czerwiec 1865. Ogl. *Kłosa* 1865 nr 1-13; 1866 nr 48-67; przedr. *Swoboda* (Nowy Jork) 1872; przedr. *Tydzien* (Lw.) 1876 nr 1 — 1877 nr 30; wyd. osob. Lw. 1877.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

Przekłady

Czeskie: J. Konrza: Żeliga. Mładá Bolesław 1882 *Biblioteka světová* z. 33-37.

158. Żyd. Obrazy współczesne. T. 1-3. Powst. 1865. Wyd. Poz. 1866. Wyd. nast.: pt. Żyd. Obrazy na tle wypadków 1863 roku. W-wa (1917); W-wa b. r.; Kr. 1960 jako: Dzieła. Powieści obyczajowe.

Podpisane pseudonimem B. Bolesławita.

Przekłady

Angielskie: L. Kowalewska: The Jew. Londyn 1893; wyd. nast. Londyn 1906.

Francuskie: A. Holyński: Le Juif. Paryż 1886.

Niemieckie: Dr W. Szczecin 1880(?). — H. Goldschmidt: Der Jude. (Berlin) 1890. (Z przekł. francuskiego). — Der Jude. Moguncja 1902-1903.

159. Ciepła wdówka. Komedia kontuszo-wa we trzech aktach wierszem. Dat. Drezno 1866, w kwietniu. Wyst. Lw. 1866. Ogl. *Dzien. Poz.* 1866 nr 114-131 (z przerwami); wyd. osob. Poz. 1866. Zob. również Wyd. zbior. poz. 9.

Przekłady

Czeskie: F. H. Časlavský: Slaměná vdova. Praha 1882 *Besední divadlo* t. 16.

160. Henryk hrabia Rzewuski. *Przeł. Powsz.* (Drezno) 1866 z. 3; przedr. w wyd.: Z roku 1866 Rachunki. Poz. 1867 (zob. poz. 175); przedr. jako wstęp do książki: H. Rzewuski: Próbkki historyczne. Paryż 1868.

161. Na wschodzie. Obrazek współczesny narysowany z natury. Dat. Lucerna, kwiecień 1866. Ogl. *Dzien. Poz.* 1866 nr 57-93 (z przerwami); wyd. osob. Poz. 1866. Wyd. nast.: pt. Na wschodzie. Powieść na tle wypadków przed pół wiekiem. *Biesiada Lit.* 1910 nr 1-26; odb. W-wa b. r.; Kr. 1960 jako: Dzieła. Powieści obyczajowe (razem z poz. 164).

Podpisane pseudonimem B. Bolesławita.

Przekłady

Czeskie: A. Hansgirk: Na východě. Praga 1872 *Biblioteka klasických spisů cizojazyčných*.
Francuskie: En Orient. *Messenger de l'Orient* (Wiedeń) 1873-1874 (Estr.: 1881).
Niemieckie: J. Päumann (?).
Rosyjskie: 1868-1869 (?).

162. Nauczyciele sieroty. (Bajka). Dat. Drezno, 3 maja 1865; cz. 2. 1866. Ogl. ?. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6). Wyd. osob.: W-wa 1907 *Biblioteczka Univ. Lud.* 27 (tu razem: W oknie, zob. poz. 370); też wyd. nowe W-wa b. r. Zob. również Wyd. zbior. poz. 23.

163. Pamiętnik Mroccka. Powieść. Powst. 1866. Ogl. *Tyg. Ilustr.* 1870 nr 129-138; wyd. książkowe W-wa 1878 (zob. Wyd. zbior. poz. 5; w jednym tomie: Rzym za Nerona). Wyd. nast.: W-wa (1923) *Wielka Bibl.* nr 50; W-wa 1925 *Bibl. Domu Pol.*; W-wa 1948 *Bibl. Romansów i Powieści* nr 6; wstęp L. Brożka, oprac. J. L. Kowalczyk. W-wa 1957.

S. Burkot (*Pam. Lit.* R. 49 (1958) z. 1) wykazuje, że *Pamiętnik Mroccka* miał pierwotnie tytuł *Ongi* i był zapowiedziany w *Tygodniku Ilustrowanym* na rok 1867. Ponieważ utwór ten ze względu na swoją treść nie mógł się ukazać w r. 1867, pozostał w tece redakcyjnej, a pod tytułem *Ongi* została ogłoszona powieść *Krwawe znamię* (zob. poz. 171).

Przeróbki

1. S. Gębarski: Król Jan Sobieski, obrońca chrześcijaństwa. Według powieści... W-wa 1905.

Przekłady

Czeskie: Pod praporem Soběského. Ilustr. T. Rybkowski. Praga 1884 *Sbornik ilustr. románů* t. 1 cz. 2.

Niemieckie: S. Szancer: „Unterm Banner Sobieskis. *Neue Illustrierte Zeitung* (Wiedeń) 1883 nr 40 nn.

Rosyjskie: Jan Sobieskij. W wyd. przekł.: Sobranije soczinienij. T. 10. Petersb. 1899 *Bibl. „Siewiera”* (w jednym tomie przekł.: Boży gniew, zob. poz. 363); przedr. w wyd. przekł.: Sobranije soczinienij. Petersb. (1915) (dod. do *Priroda i ljudi* za 1915; w jednym tomie przekł.: Adama Polanowskiego... notatki, zob. poz. 371).

164. Pan major. Powieść. Powst. Kraków — Drezno, sierpień 1866. Ogl. *Bluszcz* 1866 nr 53 — 1867 nr 6 (z przerwami); wyd. książkowe W-wa 1886 (zob. Wyd. zbior. poz. 8); Kr. 1960 jako: *Dziela. Powieści obyczajowe* (razem z poz. 161).

165. Póldiable weneckie. Powieść od Adriatyku. *Czas* 1866 nr 95-169 (z przerwami); wyd. osob. Kr. 1866. Wyd. nast.: Kościan 1924.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 5.

Rkps w Bibl. Miejskiej w Bydgoszczy.

166. Równy wojewodzie. Obraz dramatyczny z XVIII wieku w pięciu aktach. Dat. Krynica, 5-9 lipca 1866. Wyst. Lw. 1866. Wyd. Poz. 1868.

Dedykowane Adamostwu Miłazewskim we Lwowie.

167. Akta męczeństwa 1863 roku. Wyd. jako wstęp do książki: Zygmunt Kolumna (Aleksander Nowolecki): Pamiątka dla rodzin polskich. Krótkie wiadomości o straconych na rusztowaniach, rozstrzelanych, poległych i zmarłych na wygnaniu syberyjskim i tułactwie ofiar z 1861-1866 roku. Ze źródeł urzędowych, dzienników, jak niemniej z ustnych podań osób wiarygodnych i towarzyszy broni. Z wstępem skreślonym przez Bolesławitę. Kr. 1867.

Podpisane pseudonimem: B. Bolesławita.

168. Bezimienna. Powieść z końca XVIII wieku. Cz. 1 dat. Lucerna, październik 1867. Ogl. *Strzecha* 1868 nr 1-10; cz. 2 pt. Nowe życie, dat. Drezno, styczeń-marzec 1869. Wyd. (cz. 1-2) Lw. 1869. Wyd. nast.: przedr. *Gaz. Pol.* (Chicago) 1873 nr 14 nn.; przedr. *Tyg. Powieściowo-Nauk.* (Chicago) 1884 nr 3 — 1885 nr 39; przedr. *Zgoda* (Chicago) 1903 nr 1-33; Kr. 1904 *Wyd. „Nowej Reformy”*; wyd. ilustr. W-wa 1912; W-wa 1912 *Ciekawe Powieści* nr 6-7; przedr. *Rola* 1937 nr 23-52; W-wa 1947 *Bibl. Powsz.*; W-wa 1958.

Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 4437. Inny rkps Bibl. IBL W-wa sygn. 43.

Podpisane pseudonimem: B. Bolesławita.

Przeróbki

1. A. Staszczyc: Kościuszek w Petersburgu. 1904.

2. J. Popławski: Za ukochanego naczelnika. 1912.

Przekłady

Czeskie: Bezejmenná. Praga 1870.

169. Czarna polewka. Z opowiadań rotmistrza kawalerii. Dat. Drezno, grudzień 1867. Ogl. *Dzien. Lit.* 1868 nr 1-5; też *Gaz. Tor.* 1868 nr 89-103.

170. Hybrydy. Powieść współczesna. Dat. 1867. Ogl. *Przeł. Pol.* 1867/68 t. 2-3; wyd. osob. Lw. 1869.

Podpisane pseudonimem: Bolesławita.

Przekłady

Niemieckie: *Wanderer* 1869.

171. Ongi. Powieść. *Tyg. Ilustr.* 1867 nr 423-431; przedr. pt. Krwawe znamię. *Tydzien* (Lw.) 1877 nr 1 — 1878 nr 22; wyd. osob. pt. Krwawe znamię. Lw. 1878. Wyd. nast.: pt. Ongi (Krwawe znamię). Powieść. W-wa 1925 *Bibl. Domu Pol.* t. 19. Zob. również Wyd. zbior. poz. 5.

Por. poz. 163.

Przekłady

Czeskie: J. Hudec: Krvavé znamení. W wyd. przekł.: Vybrané spisy. T. 3. Praga 1884.

Serbo-chorwackie: Krvavo znamenje. Panczewo 1886 *Biblioteka narodna* t. 130, 134, 138. Słoweńskie: P. M. Rakoš: Krvavi znak. Sisak 1911.

172. Orbeka. Powieść. Dat. Drezno, październik 1867. Ogl. *Kłosa* 1867 nr 128 — 1868 nr 143; wyd. osob. W-wa (1868).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

173. Panie Kochanku. Anegdota dramatyczna w trzech aktach. Dat. 3 czerwca 1867. Wyst. Kr. 1867. Wyd. Poz. 1867.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 9.

Rkps Ossol. sygn. 10873/I. Inny rkps, dat. Drezno 1866, był w Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1112; zniszcz. 1944.

Komedia ta była wystawiona również pt. „Leosia” oraz „Radziwiłł Panie Kochanku”. Dedykowane Janowi Konstantemu Żupańskiemu.

174. Przedmowa do książki: Antoni Muchliński: Listy Władysława IV do Krzysztofa Radziwiłła, pisane 1612-1632 roku. Lw. 1867.

175. Rachunki przez B. Bolesławitę. Rok (1)-4.

Rkps Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1159; zniszcz. 1944.

Z roku 1866 Rachunki. Poz. 1867.

Zawartość: Wstęp; Rzeczy ogólne; Stan obecny; Sztuka przerabiania narodów; Polska

i Moskwa; Galicja; Polska pruska. Wychodźstwo; Sybir; Dziennikarstwo; Literatura; Teatr; Sztuka; Mogiły; Henryk hr. Rzewuski (zob. poz. 160).

Z roku 1867 Rachunki. Rok drugi cz. 1-2. Poz. 1868.

Zawartość: cz. 1: List do Anonima jako wstęp do Rachunków; Europa w r. 1867; Moskwa; Polskie kraje pod panowaniem Moskwy; Wielkie Księstwo Poznańskie; Prusy zachodnie; Galicja; cz. 2; Wychodźstwo; Dziennikarstwo; Literatura; Teatr; Sztuka; Mogiły; Polska na wystawie paryskiej 1867 r.

Dedykacja cz. 2: „Adamowi Lwu hr. Soltanowi, towarzyszowi na tułactwie, w dowód głębokiego szacunku i szczerzej przyjaźni przesyła B. Bolesławita”.

Z roku 1868 Rachunki. Rok trzeci. Poz. 1869.

Zawartość: Wstęp; Polska i Moskwa; Galicja; Polska pod panowaniem pruskim; Wychodźstwo; Literatura; Dziennikarstwo; Sztuka; Nekrologia; Hipolit Cegielski; Zmarli w roku 1868.

Dedykacja: „Ludziom dobrej woli przesyła autor”.

Z roku 1869 Rachunki. Rok czwarty. *Kraj* (Kr.) 1870 nr 222-252 (z przerwami); wyd. osob. Poz. 1870.

Zawartość: Wstęp; Prace organiczne; Polska i Rosja; Galicja; Zabór pruski; Wychodźstwo; Piśmiennictwo; Dziennikarstwo; Sztuka; Nekrologia.

176. Za króla Sasa. Komedijka w trzech aktach. Dat. Drezno, 15-17 kwietnia 1867. Wyst. Lw. 1867.

Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5898.

177. Dziadunio. Obrazki naszych czasów. *Gaz. Tor.* 1868 nr 155-242; wyd. osob. Poz. 1869.

Rkps Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1092; zniszcz. 1944.

Podpisane pseudonimem: B. Bolesławita.

178. Emisariusz. Wspomnienie z roku 1838. Dat. Lucerna, 18 września 1868. Wyd. Lw. 1869 *Bibl. Nar.* t. 1. Wyd. nast.: Kr. 1905; W-wa 1907; W-wa 1925 *Bibl. Domu Pol.* t. 13; Kościan 1927 (Dod. do *Gaz. Pol.* w Kościanie); przedr. *Rola* 1938 nr 12-26.

Podpisane pseudonimem: B. Bolesławita.

Przekłady

Włoskie: Z. Lenartowicz: *Emissario. Gazzetta d'Italia* 1870; wyd. osob. Florencia 1871 (dod. do *Opinione Nazionale*).

179. Kamienica w Długim Rynku. Powieść. *Bluszcz* 1868 nr 1-19; wyd. osob. W-wa 1868.

180. Poezja polska XIX w. Zygmunt Krański. Wygl. Drezno 23-28 grudnia 1868.

Rkps Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1163; zniszcz. 1944. Tamże był rkps brulionu.

181. Tułacze. Opowiadania historyczne. T. 1-3. Powst. 1866-1870. Prolog dat. 25 listopada 1866. Wyd. Poz. 1868-1870. Wyd. nast.: z przedmową A. Pługa. W-wa (1897) *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 2-4; wyd. 2 Poz. 1900; t. 1-6. W-wa (1911) *Wyd. „Biesiady Lit.”*.

Rkps drobnego fragm. dat. 1867 był w Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1091; zniszcz. 1944.

Druk tomu 4 zapowiedziany był w r. 1872.

Podpisane pseudonimem: B. Bolesławita.

Dedykowane Sewerynowi i Franciszce hr. Mielżyńskim z Mitosławia.

Przeróbki

1. Zofia Topińska: Do konfederatów. Obrazek sceniczny na tle powieści... W-wa 1935.

2. Zofia Topińska: Pułaski i Kościuszko w Ameryce. Obrazek sceniczny na tle powieści... W-wa 1935.

182. Wieki katakombowe. Odczyty wygl. w Dreźnie w 1867-1870. Ogl. *Kronika Rodz.* 1868 nr 17-18; 1869 nr 11-12; 1870 nr 23-24; 1871 nr 1, 3-4.

Rkps dwu redakcji w Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1162; zniszcz. 1944.

183. Dante. Studia nad Komedią Boską. *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* t. 5 (1869) i odb.

Por. *Tyg. Ilustr.* 1869 nr 90, 99, 103; 1870 nr 124, 156.

Przekłady

Niemieckie: S. Bohdanowicz: *Danté. Vorlesungen ueber die Gottliche Komoedie...* Drezno 1870.

Serbo-chorwackie: *Hrvatski Suvjetozor* 1878 nr 18-22, 61-78.

184. Dzieci wieku. Powieść. T. 1-2. *Kłosy* 1869 nr 208 — 1870 nr 239; wyd. osob. W-wa 1871.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

Przekłady

Rosyjskie: *Diety wieka.* Petersb. 1870; przedr. w wyd. przekł.: *Sobranije sozczinienij.* Petersb. (1915) (dod. do *Privoda i ljudi* za 1915). Węgierskie: I. Timkó: *A kor gyermekei.* Budapeszt 1882.

185. Kochajmy się. Obrazki z życia społecznego. Dat. Drezno 1869. Ogl. *Tydzien* (Drezno) 1870 nr 1-5, 7-27; wyd. osob. Drezno 1870.

Dedykowane Teofilowi Lenartowiczowi.

Przekłady

Czeskie: F. A. Hora: *Milujme se! Plzeňské listy* 1879.

186. Notatki drezdeńskie. Rok 1-2. Drezno 1869-1870.

187. *Omnibus.* Z. 1-6. Poz. 1869.

Rkps Bibl. IBL W-wa sygn. 134.

Podpisane pseudonimem: B. Bolesławita.

Każdy zeszyt jest zbiorem drobnych artykułów o charakterze dziennikarsko-publicystycznym. Ze-

sztyt siódmy (?) pt. *Lipiec 1869*, wyd. anonimowo w Krakowie, stanowi prawdopodobnie kontynuację pisma i zawiera dłuższe artykuły: Dzień 8 lipca 1869; Teka Stańczyka; Tajemnice klasztorów; Towarzystwo Pedagogiczne; Dziennik, Kraj i Czas; Przed sejmem.

188. Sto diablów. Mozaika z czasów Sejmu Czteroletniego. T. 1-2. *Kraj* 1869 nr 176—1870 nr 39; wyd. osob. Kr. 1870. Wyd. nast.: z ilustr. M. Płońskiego i postawami S. Świerzewskiego. W-wa 1956.

Rkps niepełny kart 62-302 i 308 z dopiskiem obcą ręką „Autograf J. I. Kraszewskiego”. Bibl. Jagiel. sygn. 2956. Rkps niepełny dwu redakcji był w Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1090; zniszcz. 1944.

189. W mętnej wodzie. Obrazki współczesne. T. 1-2. Dat. Drezno 1869. Ogl. *Sobótka* 1869 nr 12-46; wyd. osob. Poz. 1870; przedr. *Zgoda* (Chicago) 1892 nr 46—1893 nr 17.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

190. Wstęp do książki. W. Cybulski: Odczyty o poezji polskiej w pierwszej połowie XIX wieku. Przekład z niemieckiego Franciszka Dobrowolskiego. Poz. 1870. Wstęp dat. Drezno, grudzień 1869.

191. Zagadki. Obrazy współczesne. Cz. 1 t. 1-2. *Dzien. Poz.* 1869 nr 154-267; 1870 nr 12; wyd. osob. Poz. 1870; cz. 2 t. 3-4. Poz. 1873.

Dedykacja cz. 2: „Do pani X. X. w W...”

192. Złoty Jasieńko. Powieść współczesna. *Bluszcz* 1869 nr 19-42; wyd. osob. W-wa 1869. Wyd. nast.: Kr. 1959 jako: *Dzieła. Powieści obyczajowe*.

Podpisane kryptonimem J. I. Kr.

193. Czarna perełka. Powieść. *Strzecha* 1870 nr 1-13; wyd. osob. Lw. 1871. Wyd. nast.: z przedmową T. Jeske-Choińskiego. W-wa 1897 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 14-15; Lw.-Złoczów (1920) *Bibl. Powsz.* 991-995; W-wa 1949; W-wa 1951; W-wa 1957.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8, 17, 20.

Rkps Ossol. sygn. 6940/I.

Podpisane pseudonimem: B. Bolesławita.

Przekłady

Czeskie: V. Špaňhel: Černá perla. Praga 1879/1880 *Lacina národní knihovna* t. 32; wyd. nast.: Praga 1905; Praga 1928.

194. Obrazek z 1794 roku. Relacja J. W. P. Siemaszki. *Tydzien* (Drezno) 1870 nr 30-36.

Podpisane pseudonimem: Kaniowa.

195. Przygody pana Marka Hińczy. Rzecz z podanń życia starszłacheckiego. *Tyg.*

Romansów i Powieści 1870 nr 83-97; wyd. osob. W-wa 1881. Wyd. nast.: W-wa 1939 *Księgozbiór Ozdrowieńczy PCK*; oprac. M. Grabowska. W-wa 1961 jako: *Dzieła. Powieści historyczne. Czasy Stanisławowskie*.

196. Radziwiłł w gościnie. Anegdota dramatyczna w 3 aktach. Dat. Drezno, 15 grudnia 1870. Wyst. Lw. 1871. Ogl. *Świt* 1872 nr 1-7; wyd. osob. Lw. 1872.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 9.

Dedykowane w formie listu artyście Wincentemu Rapackiemu.

197. Rok 1794 i Tadeusz Kościuszko. Odczyt wygłoszony w czterdziestolecie powstania listopadowego. Rkps Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1165; zniszcz. 1944.

198. Rozwój sztuk plastycznych w Polsce. Dwa odczyty wygl. w Dreźnie w 1870. Rkps niekompletny Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1168; zniszcz. 1944.

199. Szalawiła. Powieść starszłachecka. Tor. 1870. Wyd. nast.: W-wa 1950; z postawami W. Danka, oprac. J. L. Kowalczyk. W-wa 1962 jako: *Dzieła. Powieści historyczne. Czasy Stanisławowskie (razem z poz. 298)*.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 5.

Podpisane pseudonimem: Bolesławita.

Powieść była zamówiona przez F. T. Rakowicza dla *Gazety Toruńskiej*.

Przeróbki

1. Antoni Orłowski: Protest strukczaszego. Krotchwila szlachecka z XVIII w. w 3 aktach. Według powieści... Wyst. Lw. 1898. Wyd. W-wa 1902.

Przekłady

Niemieckie: *Nordische Rundschau* (Rewel) 1885, maj.

200. Bratanki. Powieść z podania początku XVIII w. T. 1-2. *Kłosa* 1871 nr 308-339; wyd. osob. W-wa 1879 (na okładce: 1880). Wyd. nast.: oprac. J. L. Kowalczyk, postawami i przypisami opatrzył Z. Halawa. W wyd.: Herod-Baba. W-wa 1965 jako: *Dzieła. Powieści historyczne. Czasy Augusta II i III* (tu razem poz. 211, 283).

Przekłady

Czeskie: V. Špaňhel: Bratrančí. 1885.

201. Ewunia. Opowiadanie z końca XVIII wieku. T. 1-4. *Tyg. Romansów i Powieści* 1871 nr 152—1872 nr 167; wyd. osob. W-wa 1913.

202. Faustulus. Fragn. brulionowe dramatu. Dat. 22 października 1871. Rkps Bibl. Jagiel. Ogl. A. Bar: Nieznane fragmenty Kraszewskiego dramatu o Fauście. *Pam. Lit.* R. 26 (1929) z. 1.

203. Mogilna. Obrazek współczesny *Bluszcz* 1871 nr 1-19 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1871. Wyd. nast.: Kr. 1959 jako: *Dziela. Powieści obyczajowe*.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

204. O postępie. Odczyt d. 16 marca 1871 w Stowarzyszeniu „Postęp” w Krakowie. *Kraj* 1871 nr 65; odb. Kr. 1871.

205. Odczyt o księciu Józefie Poniatowskim, wygl. w dniu 6 i 9 marca 1871 r. w Dreźnie. Rkps dwu redakcji w Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1164; zniszcz. 1944.

206. Pałac i folwark. Obrazy naszych czasów. *Sobótka* 1871 nr 1-26; wyd. osob. Poz. 1871. Wyd. nast.: przedr. *Zgoda* (Chicago) 1892 nr 30-46; oprac. A. Trepiński i R. Hennel. Kr. 1962 jako: *Dziela. Powieści obyczajowe*.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

Przekłady

Czeskie: H. Horsky. *Nasinec* 1874.

207. Pamiętka drukarni J. I. Kraszewskiego w Dreźnie 1868-1871. Dat. Drezno, czerwiec 1871. Wyd. Drezno 1871.

208. Wielki nieznamy. Obrazy naszych czasów. *Tyg. Mód i Nowości* 1871 nr 41 — *Tyg. Mód i Powieści* 1872 nr 13; wyd. osob. Kr. 1960 jako: *Dziela. Powieści obyczajowe*.

C. d. zob. poz. 228.

209. Zemsta Czokolodowa. Z podań szlacheckich. Powieść. *Gaz. Warsz.* 1871 nr 96-175 (z przerwami).

210. Boża opieka. Powieść osnuta na podaniach XVIII w. *Strzecha* 1872 nr 1-13; wyd. osob. Lw. 1873. Wyd. nast.: przedr. *Tyg. Powieściowo-Nauk.* (Chicago) 1886 nr 26 — 1887 nr 43; odb. Chicago 1887; przedr. *Rola* 1932 nr 25-51.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

Rkps Ossol. sygn. 3189/II.

211. Herod-Baba. Opowiadanie dziadka. *Wieniec* 1872 nr 1-16, 18-36; wyd. osob. W-wa 1880. Wyd. nast.: przedr. *Polak w Ameryce* (Buffalo) 1887 nr 49-97; oprac. W. Hahn. W-wa 1951; oprac. J. L. Kowalczyk, posłowiem i przypisami opatrzył Z. Haława. W-wa 1965 jako: *Dziela. Powieści historyczne. Czasy Augusta II i III* (tu razem, poz. 200, 283).

Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 4379.

Przeróbki

1. Maria Szeliga: Herod-Baba. Komedia w 4 aktach... Rkps Ossol. sygn. 11050/I.

Przekłady

Duński: I. Magnussen: Elsbeth. Kopenhaga 1886. (Przekł. z niemieckiego).

Niemieckie: J. Meixner: Ein heroisches Weib. Stuttgart 1885.

Rosyjskie: P. Sokolow-Żamson: Irod-baba. Pjessa w 1 diej, s polskiego. Moskwa 1893.

Serbo-chorwackie: N. Manojlović-Rajko: Muškobanja. Nowy Sad 1888. — I. Kršić. Herojska žena. Beč (Zagrzeb) 1920.

Szwedzkie: I. Ungdomens år. *Dagens Nyheter* 1886 (felieton); wyd. osob. Sztokholm 1886. (Przekł. swobodny).

Włoskie: A. Treves: Una donna eroica. Mediolan 1931 *Biblioteca Romantica Economica*. (Z przekł. niemieckiego).

212. Macocha. Powieść z podań XVIII w. T. 1-3. *Gaz. Warsz.* 1872 nr 121-255 (z przerwami); przedr. *Tyg. Mód i Powieści* 1873 nr 1-13; wyd. osob. W-wa 1873. Wyd. nast.: t. 1-4. W-wa 1951; wyd. 2 W-wa 1952 *Bibl. Głosu Wybrzeża*; oprac. S. Sierotwiński. W-wa 1961 jako: *Dziela. Powieści historyczne. Czasy Stanisławowskie*.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

Przekłady

Rosyjskie: *Warszawskij dniewnik* 1877, kwiecień.

213. Pamięci Wincentego Pola 1807-1872. Dat. 3 grudnia 1872. Ogl. *Dzien. Poz.* 1872 nr 281 i odb.

Por.: Do biografii Wincentego Pola mały przypisek. *Dzien. Poz.* 1873 nr 30.

214. Papiery po Glince przepisał... *Niwa* 1872 z. 1-5, 7 (dod. spec.); wyd. osob. W-wa 1872. Wyd. nast.: oprac. W. Danek. W wyd.: *Król w Nieświeżu*. W-wa 1962 jako: *Dziela. Powieści historyczne. Czasy Stanisławowskie* (tu razem poz. 245, 357).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8, 18.

Rkps niekompletny Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1093; zniszcz. 1944.

215. Profesor Milczek. (Historyjka). Dat. Drezno, 15 sierpnia 1872. Ogl. pt. Pan profesor Milczek. Historyjka. *Kalendarz warsz. ilustr.* J. Ungra 1873. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6); wyd. osob. W-wa 1907 *Biblioteczka Univ. Lud.* 26 (tu razem: Rejent Wątróbka, zob. poz. 366); toż wyd. nowe W-wa (1918); toż wyd. 3 W-wa 1931.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 22, 25.

216. Program Polski 1872. Myśli o zadaniu narodowym zebrane i spisane. Dat. Drezno, 5 sierpnia 1872. Wyd. Poz. (1872).

Rkps — dwie redakcje Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1158; zniszcz. 1944.

217. Ramułtowie. Powieść współczesna. *Wieniec* 1872 nr 80-105; wyd. osob. W-wa 1881. Wyd. nast.: Kr. 1961 jako: *Dziela*.

Powieści obyczajowe. Rkps Bibl. Nar. sygn. Akcesja 7075.

Przekłady

Rosyjskie: Bratja Ramuły. *Wiek* (Petersb.) 1882 z. 7-10; toż *Nabludatel* 1882 nr 7-12. — F. Awgustinowicz: Bratja Ramuły. Petersb. 1883. — F. Dombrowskij. Bratja Ramuły. Petersb. 1883. — Przedr. w wyd. przekł.: Soczinienia. T. 3. Petersb. 1900 *Bibl. „Siewiera”*.

218. Sprawa kryminalna. Powiatka. *Dzien. Poz.* 1872 nr 217-265 (z przerwami); wyd. osob. Poz. (1872). Wyd. nast.: W-wa po 1950 (dod. bezpłatny do *Rolnika Spółdzielcy*).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

Rkps Bibl. Uniw. Poz. sygn. 42a 5816.

219. Z życia awanturnika. Obrazki współczesne. *Dzien. Poz.* 1872 nr 63-126 (z przerwami); wyd. osob. Poz. 1872. Wyd. nast.: Kr. 1959 jako: *Dzieła. Obrazki współczesne*.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

220. Morituri. Powieść. T. 1-2. *Tyg. Ilustr.* 1872 nr 244 — 1873 nr 291 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1874. Wyd. nast.: W-wa 1901 (dod. do *Kur. Codz.*); W-wa 1902; oprac. W. Hahn. Kr. 1925 *BN* I, 86; Kępno (1927; dod. do *Nowego Przyj. Ludu*); W-wa 1935 *Powieści o Dawnym Obyczajaju* t. 11-14; Kat. 1947; Kr. 1959 jako: *Dzieła. Powieści obyczajowe*.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8, 17.

Rkps Bibl. Nar. sygn. B. O. Z. 1568. Dedykowane synowi Janowi Kraszewskiemu.

Przekłady

Angielskie: Author of Mehalah (S. Baring-Gould): Court Royal. T. 1-2. Lipsk 1886 *Tauchnitz Edition* t. 2146-2147. (Plagiat); przekł. pol.: M. Falańska: Królowy dwór. T. 1-2. W-wa 1889.

Francuskie: T. de l'Arbre Monkiewicz: Morituri. Paryż 1879. — Ch. Simond: L'Agonie d'une race. Paryż 1886. (Adaptacja).

Niemieckie: Ph. Löbenstein: Morituri. Lipsk (1878) *Universal Bibliothek* nr 1086-1090. Serbo-chorwackie: J. Matica: Morituri. Zagrzeb 1902.

Węgierskie: Dezsó Scossa: Morituri. Budapestz (1880) *Piros Könyvtár* 27-28.

Włoskie: I. Rios: Morituri. *La Perseveranza* 1901.

221. Bracia mleczni. *Przyj. Dzieci* 1873 nr 24-52 (dod.).

222. Hrabina Cosel. Powieść historyczna. T. 1-2. *Bibl. Warsz.* 1873 t. 1-4; wyd. osob. W-wa 1874. Wyd. nast.: wyd. 2 przejrzone i poprawione przez autora W-wa 1876; wyd. 3 przejrzone i poprawione przez autora W-wa 1881; t. 1-3. W-wa 1914 *Ciekawe Powieści* 1-3; t. 1-2.

W-wa 1925 *Bibl. Groszowa* 10-11; t. 1-2. W-wa 1925; Kr. (1947) *Bibl. dla Wszystkich* I, 4a-4b; oprac. A. Bar. W-wa 1947; W-wa 1950; wyd. 3 W-wa 1952 *Bibl. Prasy* 29-30; wyd. 4 W-wa 1956; oprac. A. Jarosz, posłowiem opatrzył J. Kajtoch, przypisami A. Jarosz i A. Kott. W-wa 1962 jako: *Dzieła. Powieści historyczne. Czasy Augusta II Mocnego*.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 9.

Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 633.

Przeróbki

1. Hrabina Cosel. Sztuka historyczna w 4 aktach z prologiem na tle powieści... 1908.

Przekłady

Angielskie: S. C. de Soissons: The Countess Cosel. Londyn 1901; wyd. nast. Londyn 1905. Czeskie: Hraběnka Kozelská. Brno 1900 *Slezská kronika* R. 11 t. 4.

Francuskie: J. Mien: La Comtesse Cosel *Revue Slave* (W-wa) 1879 t. 2-4; odb. W-wa 1879. Łużyckie: Hrabina Kozelska. Budziszyn 1956.

Niemieckie: Ch. del Norte: Die Gräfin Cosel. *Die Deutsche Zeitung* (Wiedeń) 1880 nr 1 nn.; przedr. w wyd. przekł.: *Ausgewählte Werke*. T. 1-2. Wiedeń 1880; wyd. nast. pt. Am Hofe August des Starke: Die Gräfin Cosel. Wiedeń 1893 *Collection Hartleben* II, 1-2. — L. Wohlfahrt: Gräfin Cosel. Ein Frauenschicksal am Hofe Augusts des Starke. Ilustr. K. Stratil. Rudolstadt 1952; wyd. nast. W-wa 1961; wyd. 5 Rudolstadt 1961.

Rosyjskie: Faworitki korola Awgusta II. Pieriewod s polskago pod redakcją N. S. Leskowa. Petersb. 1877. — Grafina Koziel. W wyd. przekł.: *Sobranije soczinenij*, T. 1. Petrograd b. r. Serbo-chorwackie: Na dvoru Augusta Jakog. Belgrad 1897; toż *Dom i Svjet* 1898 nr 48, 73, 88, 109.

Szwedzkie: C. Eichhorn: August den Starke, Konung of Polen, och Grefvinnan Cosel. Sztokholm 1880 *Bibliotek of interessanta sedemölningar, tidbilder och kriminalhistorier* t. 1; toż wyd. nast. Sztokholm 1884.

223. Kosa i kamień. Przysłowie dramatyczne w 1 akcie. Wyst. Kr. 1873. Ogl. *Dzien. Poz.* 1873 nr 39-40, 42, 45; wyd. osob. Poz. 1873. Wyd. nast.: wyd. 2 Poz. 1877.

Zob. również przedr. Wyd. zbior. poz. 9.

Dedykacja wyd. 2: „Pannie Romanie Popiel przesyła Autor. Drezno, 22 kwietnia 1877”.

Przekłady

Czeskie: A. Špačil: Kosa na kámen. Praga 1913 *Švejdův divadelní sborník* t. 25a.

Niemieckie: J. Meixner: Stahl und Stein. W wyd. przekł.: *Ausgewählte Werke*. T. 7. Wiedeń 1881. (W jednym tomie przekł.: *Trzeci Maja*, zob. poz. 240).

224. Roboty i prace. Sceny i charaktery współczesne. *Nitwa* 1873 nr 41 — 1874 nr 61 (dod. spec.); wyd. osob. W-wa 1875.

225. Sieroce dole. Powieść. T. 1-2. *Bluszcz* 1873 nr 1-32; wyd. osob. W-wa 1873.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

Przekłady

Rosyjskie: Sirotskaja dola. Petersb. 1873 *Magazin inostrannoj literatury*. — F. Dombrowskij: Sirotskaja dola. Petersb. 1892. — Przedr. w wyd. przekł.: Sobranije soczinenij. Petersb. (1915) (dod. do *Priroda i ljudi* za 1915).

226. Skarb. Powieść. *Kalendarz warsz.* ilustr. J. Ungra 1874. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 25.

Rkps niepełny Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1103; zniszcz. 1944.

227. Warszawa w 1794 roku. Powieść historyczna. *Dzien. Poz.* 1873 nr 130-180 (z przerwami); wyd. osob. Poz. 1873. Wyd. nast.: przedr. *Kur. Por.* 1914 nr 291-345 (z przerwami); oprac. J. Jarowiecki. W wyd.: *Czasy Kościuszkowskie*. W-wa 1963 jako: *Dzieła. Powieści historyczne. Czasy Kościuszkowskie* (tu razem: *Sceny sejmowe. Grodno 1793*, zob. poz. 250).

Rkps Bibl. Uniw. Poz. sygn. 42a 5817.

Podpisane pseudonimem: B. Bolesławita.

Dedykowane Bronisławowi Zaleskiemu.

228. Lalki. Sceny przedślubne. *Tyg. Mód i Powieści* 1873 nr 52 — 1874 nr 20.

Jest to ciąg dalszy poz. 208.

229. Brühl. Opowiadanie historyczne. T. 1-2. *Bibl. Warsz.* 1874 t. 2-4. wyd. osob. W-wa 1875. Wyd. nast.: wyd. 2 przejrzone W-wa 1876; W-wa 1912 *Ciekawe Powieści* nr 11-12; W-wa (1928) *Bibl. Groszowa* 233-234; oprac. J. Feldman. Kr. 1928 *BN I*, 114; toż wyd. 2 przejrzone Wr. 1951; toż wyd. 3 przejrzone Wr. 1953; Wr. 1954; wyd. skrócone W-wa b. r.; W-wa 1938 *Bibl. Kur. Pol.* t. 88-89; Londyn 1946; oprac. W. Hahn. W-wa 1947; toż wyd. 2 W-wa 1949; wyd. 3 W-wa 1952 *Bibl. Prasy* 12-13; z posłowiem Z. Libery. W-wa 1955 *Złota Bibl.*; wyd. 5 W-wa 1956; oprac. J. L. Kowalczyk, z posłowiem S. Stupkiewicza. W-wa 1962 jako: *Dzieła. Powieści historyczne. Czasy Augusta II i III*.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8, 9.

Przekłady

Angielskie: S. de Soissons: Count Brühl. Londyn 1911; wyd. nast. Nowy Jork 1922.

Czeskie: J. Bittner: Pán ministr. Brno 1902 *Slezská kronika* R. 13 t. 4.

Francuskie: J. Mien: Le Comte Brühl. *Le Contemporain* 1881, październik-listopad. — Le Comte Brühl. *Semaine littéraire* (Wiedeń) 1881.

Niemieckie: A. Hermann: Brühl. Ilustr. K. Stratil. Rudolstadt 1952; wyd. nast. W-wa 1961. Rosyjskie: Intrigi ministrów króla polskiego Augusta Wtorogo. Moskwa 1879; przedr. w wyd.: *Sobranije soczinenij*. Petersb. (1915) (dod. do *Priroda i ljudi* za 1915).

230. Congrès international d'anthropologie et d'archéologie préhistorique. Session de 1874 à Stockholm. Notes de voyage par... de l'Académie des Sciences de Cracovie. Dat. Drezno, 26 kwietnia 1874. Paryż 1874.

231. Historia o Janaszu Korczaku i pięknej miecznikównie. Powieść. *Bluszcz* 1874 nr 21-52; wyd. osob. z podtyt.: *Powieść z czasów Jana Sobieskiego*. Dwa tomy w jednym. W-wa 1875. Wyd. nast.: T. 1-2. Kr. 1913 *Wyd. „Nowin”* (razem: *Pomywaczka*, zob. poz. 146); Grudziądz 1921; oprac. W. Hahn. Kr. 1924 *BN I*, 81; W-wa (1924) *Wielka Bibl.* nr 98; Lw.-Złoczów 1929 *Bibl. Powsz.* 1160-1165; przedr. *Rola* 1935-1936; Pelplin (1936); Łódź-Wr. (1947); oprac. W. Hahn. W-wa 1947; toż W-wa 1948; W-wa 1949; z przedmową J. Siekiery. W-wa 1955; toż wyd. 2 W-wa 1958; toż wyd. 3 W-wa 1959; toż W-wa 1960; toż W-wa 1962; toż W-wa 1964.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 5, 15, 19.

Rkps Ossol. sygn. 12668/I.

Przeróbki

1. Rozbójnicze gniazdo. *Rola* 1911 nr 28-53.

Przekłady

Rosyjskie: *Riżskij wiestnik* 1880, maj.

232. Król i bondarywna. Powieść historyczna. *Ruch. Lit.* 1874 nr 1 — 1875 nr 9; wyd. osob. Lw. 1875. Wyd. nast.: przedr. *Postęp* 1920 nr 205 — 1921 nr 11; *Szamotyły* 1929; oprac. W. Hahn. W-wa 1950.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 5.

Podpisane pseudonimem: B. Bolesławita.

Przeróbki

1. Cyryl Danielewski: Król i bondarywna. (?)

Przekłady

Niemieckie: S. Dembińska: König und Kosakenmädchen. Görlitz b. r. (miedzy 1887-1900) *Sammlung Polnischer Nationalliteratur* J. A. Würzta.

Rosyjskie: Korol i bondarywna. Petersb. 1881; wyd. nast. Petersb. (1911) *Intimnaja żizn monarchow* ks. 23-24 (dod. do gaz. *Rodina*).

233. Krzyżacy 1410. Obrazy z przeszłości. T. 1-2. *Kłosy* 1874 nr 444-481; wyd. osob. W-wa 1882. Wyd. nast.: W-wa (1931) *Bibl. Lit.* 3-4; Pelplin 1933; oprac. Z. Hierowski. Kat. 1959 *Bibl. K. Miarki* t. 1.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 16, 19.

Rkps Ossol. sygn. 5322/I; Bibl. Nar. sygn. II. 6057.

Przeróbki

1. Pod Grunwaldem. Walka Polaków z Niemcami. Skróciła Teresa Jadwiga (Papi). W-wa 1898.

2. Pogrom Krzyżaków. Obrazek historyczny z czasów Władysława Jagiełły. W-wa 1910.

234. Nad Spreą. Obrazki współczesne. *Dzien. Poz.* 1874 nr 69-110 (z przerwami); wyd. osob. Poz. 1874. Wyd. nast.: przedr. *Gaz. Pol.* (Chicago) 1883 nr 43 nn.; odb. Chicago 1883; Kr. 1906 *Wyd. „Nowej Reformy”*.

Zob. również *Wyd. zbior. poz. 7.*

Podpisane pseudonimem: B. Bolesławita.

Przekłady

Francuskie: A. H. (Holyński): *Sur la Sprée*. *Fragm. ogł. Bulletin Polonais littéraire, scientifique et artistique* 1886 nr 30; całość: Paryż 1886. Włoskie: (Aroldo C.): *Sulla Sprea*. Mediolan 1900 *Biblioteca Amena*. — A. Treves: *Sulla Sprea*. Mediolan 1931 *Biblioteca Romantica Economica*.

235. Odczyt o Galerii Drezdeńskiej. *Wygł. w Dreźnie 1874*. Rkps fragm. *Bibl. Nar. sygn.* Ks. wpl. 1169; zniszcz. 1944.

236. Pan starosta kaniowski. Z papierów po Glince spisał... *Kalendarz warsz. ilustr.* J. Ungra. 1875. Przedr. zob. *Wyd. zbior. poz. 9* (oddział 6). *Wyd. nast.: W-wa 1908 Biblioteczka Univ. Lud.* 81 (razem: *Żywot i przygody... hrabi Godzkiego*, zob. poz. 134); toż wyd. 2 W-wa 1925.

Zob. również *Wyd. zbior. poz. 25.*

Przeróbki

1. Wincenty Rapacki: *Odbijanego*. Komedia w 5 aktach, rzecz dzieje się w pierwszej połowie XVIII w. W-wa 1888.

237. Powrót do gniazda. Powieść z podań XVI wieku. *Kronika Rodz.* 1874 nr 1-14; wyd. osob. W-wa 1874. *Wyd. nast.: Lw.-Złoczów* (1895) *Bibl. Powisz.* nr 170-175; przedr. *Kłosy Pol.* (dod. do *Ozędownika*) 1918-1919; oprac. W. Hahn. Kr. 1923 *BN I*, 58; toż wyd. 2 przejrzone Kr. 1928; (W-wa 1929) *Bibl. Domu Pol.*; toż (W-wa) 1930; toż (W-wa) 1931; oprac. J. Pietrusiewiczowa. W-wa 1947 *Bibl. Pisarzy Pol. i Obcych* 11; oprac. L. Wilczyński, z przedmową S. S. W-wa 1954.

Zob. również *Wyd. zbior. poz. 8, 19.*

Rkps *Bibl. Nar. sygn.* Ks. wpl. 1082; zniszcz. 1944.

Przeróbki

1. Powrót do gniazda. Przerobiła J. Garlicka. W-wa (1931).

238. Serce i ręka. Powieść prawie historyczna. T. 1-2. *Tydzień* (Lw.) 1874 nr 1 — 1875 nr 8 (z przerwami); wyd. osob. Lw. 1875.

Zob. również *Wyd. zbior. poz. 7.*

Dedykowane Kamilowi Lemonnier w Bruseli.

239. Starzy i młodzi. Urywek z komedii. *Warta. Księga zbior. na jubileusz 50-lecia ofiarowana ks. F. Bażyńskiemu*. Poz. 1874.

240. Trzeci Maja. Dramat historyczny w pięciu aktach. *Wyst. Lw.* 1874. *Ogł. Szkice Społ. i Lit.* 1875 nr 26 — 1876 nr 3; odb. Kr. 1876 *Bibl. „Szkiców”* t. 4.

Podpisane pseudonimem: B. Bolesławita.

Przekłady

Niemieckie: J. Meixner: *Der dritte Mai*. W wyd. przekł.: *Ausgewählte Werke*. T. 7. Wiedeń 1881. (W jednym tomie przekł.: *Kosa i kamień*, zob. poz. 223).

241. Dziennik Serafimy. Z autografu spisał B... B... *Gaz. Nar.* 1875 nr 175-237 (z przerwami); wyd. osob. Lw. 1876. *Wyd. nast.: z wstępem Z. Mitznera*. W-wa 1953; W-wa 1957.

Rkps *Bibl. Nar. sygn.* II.6061.

Podpisane kryptonimem: B... B...

242. Jesienią. Powieść. T. 1-2. *Tyg. Romansów i Powieści* 1875 nr 314-339; wyd. osob. W-wa 1876. *Wyd. nast.: (oprac. J. Pocięcha i A. Trepiński)*. Kr. 1962 jako: *Dzieła. Powieści obyczajowe*.

Zob. również *Wyd. zbior. poz. 8.*

243. Kawał literata. Wizerunki społeczne z końca XVIII wieku. W dwóch częściach. *Wiek* 1875 nr 68-119 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1875. *Wyd. nast.: W-wa 1951*; wyd. 2 ze wstępem J. Z. Jakubowskiego. W-wa 1955.

Zob. również *Wyd. zbior. poz. 8.*

244. Klin klinem. Nowela. *Tyg. Mód i Powieści* 1875 nr 6-26 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1875.

Zob. również *Wyd. zbior. poz. 8.*

245. Ostatnie chwile księcia wojewody (Panie Kochanku). Z papierów po Glince. *Kronika Rodz.* 1875 nr 1-8; wyd. osob. W-wa 1875. *Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1877*; wyd. 2 W-wa 1902 (dod. do *Kur. Codz.*); Moskwa (1915) *Wyd. „Świt”*. *Bibl. Wychodźstwa Pol.* 9-10; oprac. W. Danek w wyd.: *Król w Nieświeżu*. W-wa 1962 jako: *Dzieła. Powieści historyczne. Czasy Stanisławowskie*. (Tu razem poz. 214, 357).

Zob. również *Wyd. zbior. poz. 8, 18.*

Przeróbki

1. Adolf Walewski: *Góra Radziwiłł... Widowisko sceniczne w 7 obrazach, muzyka E. Urbanka*. *Złoczów* (1899) *Bibl. Powisz.*

Przekłady

Rosyjskie: *Warszawskij dziennik* 1879, czerwiec.

Serbo-chorwackie: I. Broz: *Posljednji dani kneza vojvode. Vijenac* 1886 nr 4-24.

246. Pamiętnik panicza. Z francusko-polskiego oryginału na polsko-francuskie przełożony z niektórymi dodatkami. Lw. 1875. Wyd. nast.: oprac. J. Szelaż (Z. Mitzner), ilustr. A. Uniechowski. W-wa 1951 *Bibl. Szpilek* 21; wyd. 2 ze wstępem Z. Mitznera. W-wa 1953; W-wa 1957.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

Rkps Ossol. sygn. 6941/I.

Podpisane kryptonimem : B... B...

Przekłady

Niemieckie: H. Bereska: Tagebuch eines jungen Edelmannes. Ilustr. E. J. Rubin-König. Berlin 1955.

247. Polska w czasie trzech rozbiorów 1772-1799. Studia do historii ducha i obyczaju. T. 1-3. Dat. „Skończono przepisywać w W. Piątek 1875 roku o północy”. Wyd. Poz. 1873-1875. Wyd. nast.: wyd. 2. T. 1. Poz. 1885; z przedmową S. Askenazego. T. 1-3. W-wa 1902-1903; fragm. pt. Ogłoszenie ustawy 3 Maja 1791 r. Przedr. *Trzeci Maj...* W-wa 1916.

Rkps fragm. t. 1, 3, całość t. 2 w *Bibl. Nar.* sygn. Ks. wpl. 1152; zniszcz. 1944.

Dedykowane: t. 1: „Do pana Waleriana Wr...go”, 24 luty 1873; t. 2: „Pamięci czcigodnych państwa Seweryna i Franciszki z Wilkyczych hr. Mielżyńskich poświęca autor... 31 stycznia 1874”.

Rychter, księgarz i wydawca we Lwowie, zapowiadał to dzieło swoim nakładem pt. Sto lat, 1771-1872. Historia ducha i obyczaju polskiego, jednak wycofał się z powodu obszerności rękopisu.

248. Projekt encyklopedii starożytności polskich, przyjęty przez komisję Archeologiczną Akademii Umiejętności w Krakowie. *Rozpr. i Spr. AU* 1875 t. 3 i odb.

249. Resurrecturi. Powieść w dwóch tomach. *Tyg. Ilustr.* 1875 nr 392-417; wyd. osob. W-wa 1876. Wyd. nast.: W-wa 1934; Kr. 1959 jako: *Dzieła. Powieści obyczajowe*.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8, 17,

Przeróbki

1. Resurrecturi. Powieść. Opracowała dla młodzieży A. K. (Krośnicka). W-wa 1902 *Bibl. dla Młodzieży*; wyd. nast. W-wa 1903.

Przekłady

Czeskie: E. Bohdanecký: Vzkříšení. Praga 1879; toż *Slovanské listy* 1879 (?).

Francuskie: T. de L'Arbre Monkiewicz: Resurrecturi. (1880).

Niemieckie: Ph. Löbenstein: Resurrecturi. Lipsk 1879 *Universal Bibliothek* nr 1212-1215.

Serbo-chorwackie: J. Matica: Resurrecturi. Zagrzeb 1902.

Szwedzkie: E. Weer (E. Wester): Adelskronan. Sztokholm 1893.

250. Sceny sejmowe. Grodno 1793. Opowiadanie historyczne. Cz. 1-2. *Dziew. Poz.* 1875 nr 110-170 (z przerwami);

odb. Poz. 1875. Wyd. nast.: Grodno 1893; pt. Sceny sejmowe. Opowiadanie historyczne z r. 1793. W-wa 1907 (dod. do *Tyg. Ilustr.*); W-wa 1932 *Bibl. Wielkich Pisarzy*; oprac. J. Jarowiecki. W wyd.: *Czasy Kościuszkowskie*. W-wa 1963 jako: *Dzieła. Powieści historyczne. Czasy Kościuszkowskie* (tu razem: *Warszawa w 1794 roku*, zob. poz. 227).

Podpisane pseudonimem: B. Bolesławita.

251. Starosta warszawski. Obrazy historyczne z XVIII wieku. T. 1-3. *Gaz. Warsz.* 1875 nr 272 — 1876 nr 126 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1877. Wyd. nast.: W-wa 1914 *Ciekawe Powieści* t. 54-56 (nr 6-8) (dod. do *Tyg. Ilustr.*); oprac. W. Hahn. Łódź 1948 *Komitet Upowszechnienia Książki*; oprac. W. Hahn. W-wa 1948; wyd. 4 W-wa 1951 *Bibl. Gaz. Poz.* 20-21; W-wa 1952; oprac. J. L. Kowalczyk, posłowiem i przypisami opatrzył S. Stupkiewicz. W-wa 1964 jako: *Dzieła. Czasy Augusta III i Stanisława Augusta Poniatowskiego*.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 19.

Rkps w Muz. Kraszewskiego w Romanowie (pow. włodawski).

Przekłady

Rosyjskie: *Warszawskij dniewnik* 1876.

252. Z siedmioletniej wojny. Opowiadanie historyczne. T. 1-2. *Bibl. Warsz.* 1875 t. 1-4; wyd. osob. W-wa 1876. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1878; W-wa 1914 *Ciekawe Powieści* t. 52 (nr 4); ze wstępem W. Hahna. W-wa 1948; oprac. J. L. Kowalczyk, posłowiem i przypisami opatrzył J. Kajtoch. W-wa 1963 jako: *Dzieła. Powieści historyczne. Czasy Augusta III*.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 9.

Przekłady

Niemieckie: A. i L. Hermann: Aus dem siebenjährigen Krieg. Ilustr. K. Stratil. Rudolstadt 1953.

Rosyjskie: (*Goniec Rygski*) 1875. — Siemiletna wojna. Moskwa 1883. — F. Dombrowskij: Iz siemiletnej wojny. Petersburg. 1890; przedr. w wyd. przekł.: *Sobranie sozcinielij*. Petersburg. (1915) (dod. do *Priroda i ludi* za 1915).

Ukraińskie: Petersburg. 1890.

253. Stara baśń. Powieść z IX wieku. T. 1-3. Dat. Drezno, 1 stycznia 1876. Wyd. Kr. 1876 jako: *Powieści historyczne I* (por. Wyd. zbior. poz. 4).

Wyd. nast.: wyd. jubileuszowe z portretem autora i ilustr. M. E. Andriollego. W-wa 1879; W-wa 1896; z 24 rysunkami M. E. Andriollego. Z portretem autora. Wyd. nowe. W-wa 1899; W-wa 1903-1904; W-wa (1910); wyd. 2 z ilustr. A. Gawińskiego. W-wa 1919; toż wyd. 3 W-wa 1921; toż wyd. 4 W-wa 1925; toż wyd. 5 W-wa 1925; oprac. K. Woj-

ciechowski. Kr. (1922) *BN I*, 53; toż wyd. 2 Kr. (1924); toż wyd. 3 Kr. 1927; toż wyd. 4 Kr. 1934; oprac. J. Grabowski, z ilustr. M. E. Andriollego. Grudziądz 1924; Bydgoszcz b. r. (dod. do *Iskerek Bydgoskich*); z przedmową S. Pazurkiewiczą. Częstochowa 1925 *Książnica Nar.* t. 1; oprac. J. Feldhorn. Kr. 1928; przedr. *Piast* (Kr.) 1927 nr 48 — 1928 nr 38; ze wstępem J. Stera, słowniczek oprac. M. Tarnowski. Łódź (1929); Pelplin 1929; W-wa (1935); toż W-wa (1937); wyd. 3 W-wa 1936; wyd. 5 W-wa 1939; z ilustracjami M. E. Andriollego. Jeruzolima 1944 *Szkolna Bibl. na Wschodzie* t. 30; Londyn 1945 *Wyd. Światowego Związku Polaków z Zagranicy*; Kr. 1945; W-wa 1945; wyjątki wyd. osob. Bydgoszcz (1945); oprac. A. Bar. Kr. 1948 *Bibl. Arcydziel Poesji i Prozy* nr 29; toż wyd. 2 Kr. 1949; wyd. 2 Łódź 1948; W-wa 1948 *Komitet Upowszechnienia Książki*; W-wa 1949 *Bibl. Gromady* 1-2; W-wa 1950; fragm. pt. Nad Gopiem. Ilustr. M. Kościelniak. W-wa 1951 *Bibl. Żołnierza S. V: Z minionych dni*; W-wa 1951; wyd. 4 W-wa 1952; z posłowiem A. Gieysztorą. W-wa 1952; z posłowiem A. Gieysztorą, ilustr. M. E. Andriollego. W-wa 1953; wyd. 8 W-wa 1953; z posłowiem A. Gieysztorą. W-wa 1956; wyd. 5 ze wstępem E. W. (Warzenicy). W-wa 1954; toż wyd. 6 W-wa 1957; z ilustr. M. E. Andriollego i posłowiem A. Gieysztorą. Kr. 1954; oprac. J. Wiczerska-Zablocka. Wr. 1960 *Nasza Bibl.*; oprac. W. Danek. W-wa 1962 *Bibl. Powisz.*; wyd. 9 oprac. W. Danek. W-wa 1964.

Fragm. pt. O pięknej królewnie wiedźmie, lub pt. O królewnie czarodziejce, zob. poz. 20, 312, *Wyd. zbior. poz. 23.*

Zob. również *Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 26.*

Rkps Zbiory Raperswilskie *Bibl. Nar.* 630; zniszcz. 1944. Inny rkps z odmianami w tekście. *Bibl. Nar. sygn. III. 6056.*

Dedykacja Jadwidze Kuleszance, nauczycielce domowej w Kijowie: „J..... K..... e. Z powinszowaniem Nowego Roku przesyła autor. Drezno, dnia 1 stycznia 1876”.

Przeróbki

1. A...dis (Przeróbka dramatyczna). *Wyst. Kr.*, wrzesień 1882.

2. Stara baśń, opowiadanie z dawnych czasów, z powieści... przerobiła F. (Faustyna) M. (Morzyczka). W-wa 1886; wyd. nast. W-wa 1889; wyd. 3 W-wa 1903.

3. Alfred Szczepański: *Piast*, I. Widowisko dramatyczne w 5 aktach, z użyciem wątku powieści... Wiedeń 1891.

4. Stara baśń. Opera w 4 aktach. Słowa Aleksandra Bandrowskiego. Muzyka Władysława Żeleńskiego. Kr. 1906.

5. Stara baśń... w wyd. skróconym, słowami autora opowiedziała M. O. Ilustracje i ozdoby Antoniego Gawińskiego. W-wa 1908.

6. Zemsta krwi. Bydgoszcz 1938.

7. Stara baśń. Szuka w 3 aktach wg Powieści..., adaptacja Władysław Bodnicki. W-wa 1959 *Centralna Poradnia Amatorskiego Ruchu Artystycznego*.

Przekłady

Angielskie: 1883 (?).

Czeskie: J. Koněrza: *Staré báje*. Ilustr. M. E. Andriolli. Praga 1886; wyd. nast.: Praga 1903; Praga 1929. — V. Dvořáková: *Stará báje*. *Wyd. 4*. Postłowie J. Mazáková. Praga 1952.

Rosyjskie: (N. Szulgin, red.): *Driewnieje skazanie*. Ilustr. M. E. Andriolli. *Żiwopisnoje obozrieniye* 1881; wyd. osob. Petersb. 1881; wyd. nast. Petersb. 1883. — F. Dombrowski: *Driewnieje skazanie*. Petersb. 1899. — W wyd. przekł.: *Sobranie soczinienj*. T. 1-2. Petersb. 1899 *Bibl. „Siewiera”*; przedr. w wyd. przekł.: *Sobranie soczinienj*. Petersb. (1915) (dod. do *Priroda i ljudi* za 1915). — E. M. Riffina: *Starinnoje priedanie*. Ilustr. P. Sokolow-Skat. Moskwa 1950; toż pt. *Staroje priedanie*. Moskwa 1956.

Serbo-chorwackie: I. Gostiša: *Drewna priča. Pozor* 1885 nr 73-190; wyd. osob. Zagrzeb 1885. — S. Sušnik i A. Harambašić: *Stara priča*. Ilustr. M. E. Andriolli. *Prosvjeta* 1895 nr 1-24. — Z. Marković: *Fragm. pt. Pogreb kod starih Slavena. Pobratim* 1910 s. 58 nn.

Słowackie: H. Turcerová-Davečková: *Stará báje*. Liptowski Šw. Mikołaj 1947.

Ukraińskie: W. Strutynskij: *Pradownia legenda*. Kijów 1960.

254. Ada. Sceny i charaktery z życia powszedniego. T. 1-3. *Dat. Genua-Drezno* 1876. *Ogl. Gaz. Warsz.* 1877 nr 53-219 (z przerwami); wyd. osob. Wil. 1878.

Zob. również *Wyd. zbior. poz. 8.*

255. Bracia rywale. Obrazy społeczeństwa miejskiego z XVIII wieku. *Dat. Drezno*, 5 września 1876. *Ogl. Kronika Rodz.* 1877 nr 1-13; wyd. osob. W-wa 1877.

Zob. również *Wyd. zbior. poz. 8.*

256. Bracia zmartwychwstańcy. Powieść z czasów Chrobrego. T. 1-3. Kr. 1876 jako: *Powieści historyczne III* (por. *Wyd. zbior. poz. 4*). *Wyd. nast.: Rzym* 1945; W-wa 1950; toż wyd. 2 W-wa 1951; toż wyd. 3 W-wa 1953; toż wyd. 4 W-wa 1956; wyd. 5 oprac. K. Daszkiewicz. W-wa 1958.

Zob. również *Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 26.*

Rkps Zbiory Raperswilskie *Bibl. Nar.* sygn. 632; zniszcz. 1944.

Przeróbki

1. Jaksowie, z powieści historycznej pt. *Bracia zmartwychwstańcy* skrócił M. B. *Przyj. Ludu* (Lw.) 1898 nr 20-36; wyd. osob. W-wa 1898.

2. Jaksowie. Skróciła M. B. W-wa 1911.

3. Jaksowie. Podług powieści historycznej... stręś-

ciła dla młodzieży Wanda Leliwa. Z rysunkami W. Wisłockiego. W-wa 1912.

4. Tajemnica na dworze królewskim. *Rola* 1926 nr 1 — 1927 nr 8.

Przekłady

Czeskie: J. Koněrna: Vzkříšení bratří. Praga 1882 *Knihovna pro český lid* t. 13.

257. Cześniakówny. Powieść. *Biesiada Lit.* 1876 nr 1-13, 15-16; wyd. osob. z ilustr. J. Chełmońskiego i K. Pillatiego. W-wa 1876. Wyd. nast.: Chicago 1888; W-wa 1959 *Bibl. Powieści i Romansów*.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

Rkps (bez zakończenia) *Bibl. Jagiel.* sygn. 5972.

258. Karolina z hr. Potockich Nakwaska. *Dzien. Poz.* 1876 nr 21-272 i odb.; toż *Tyg. Ilustr.* 1876 nr 19.

259. Lubonie. Powieść z X wieku. T. 1-2. Dat. 29 marca 1876. Wyd. Kr. 1876 jako: Powieści historyczne II (por. Wyd. zbior. poz. 4). Wyd. nast.: Pelplin 1930; W-wa 1949; W-wa 1952; W-wa 1953.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie *Bibl. Nar.* sygn. 631; zniszcz. 1944.

Dedykowane Bronisławowi Zaleskiemu.

Przeróbki

1. Triumf wiary. Obrazek historyczny z czasów Mieczysława Pierwszego wg ... W-wa 1903.

2. Włast, czyli pierwsi chrześcijanie w Polsce. Opowiedziała Wanda Leliwa. Ilustr. A. Gawińskiego. W-wa 1911.

Przekłady

Rosyjskie: F. Dombrowskij: Luboni. Petersburg. 1899. — S. prietola w monastyr. (Luboni). W wyd. przekł.: *Sobranije soczinienij*. T. 10. Petersburg. (1915) (dod. do *Priroda i ljudi* za 1915).

260. Nad modrym Dunajem. Nowela. *Gaz. Nar.* 1876 nr 41-105 (z przerwami); wyd. osob. Lw. 1876. Wyd. nast.: Kr. 1906 *Wyd. „Nowej Reformy”*; Kr. 1960 jako: *Dzieła. Powieści obyczajowe* (razem z poz. 265).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

Rkps Ossol. sygn. 6942/I.

Podpisane kryptonimem: B. B.

261. Niebieskie migdały. Powieść. T. 1-3. W-wa 1876. Wyd. nast.: Kr. 1961 jako: *Dzieła. Powieści obyczajowe*.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

262. Przed burzą. Sceny z r. 1830. *Dzien. Poz.* 1876 nr 76-119; odb. *Poz.* 1876. Wyd. nast.: Kr. 1905 *Wyd. „Nowej Reformy”*; Lw.-Złoczów (1908) *Bibl. Powsz.* 681-684; przedr. *Biesiada Lit.* 1910 nr 28-53 i odb.; przedr. *Rola* 1939 nr 1-21.

Przekłady

Czeskie: Před boufi. *Nasinec* 1880.

263. Sekret pana Czuryły. Historia jeszcze jednego rezydenta, wedle podań współczesnych opowiedziana. *Bluszcz* 1876 nr 40-52; wyd. osob. W-wa 1877.

264. Siomiana wdowa. Fraszka dramatyczna w 1 a. Wyst. W-wa 1876. Ogl. *Biesiada Lit.* 1877 nr 86-87.

Rkps Ossol. sygn. 10083/I; kopia (1878) tamże sygn. 10106/I.

Przekłady

Czeskie: F. H. Čáslavský. Praga 1882 *Besedni divadlo* t. 16.

265. Zaklęta księżniczka. Nowela. *Tyg. Múd i Powieści* 1876 nr 46 — 1877 nr 5 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1877; W-wa 1958; Kr. 1960 jako: *Dzieła. Powieści obyczajowe* (razem z poz. 260).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

266. Złoto i błoto. Powieść współczesna. T. 1-3. Dat. Drezno 1876. Ogl. *Gaz. Warsz.* 1878 nr 67-226 (z przerwami); wyd. osob. Lw. 1884 *Bibl. Powieści, Podróży, Pamiętników, Opowiadań Hist.*

267. Zygżaki. Powieść. T. 1-2. *Gaz. Pol.* 1876 nr 143-230 (z przerwami); wyd. książkowe. W-wa 1886 (por. Wyd. zbior. poz. 8).

Rkps t. 2 był w *Bibl. Nar.* sygn. Ks. wpl. 679; zniszcz. 1944.

268. Żywot i sprawy JMPana Medarda z Gołczy Pelki z notat familijnych spisane. T. 1-3. W-wa 1876. Wyd. nast.: Pelplin 1931; oprac. E. Dumałowa, posłowiem i przypisami opatrzył J. Kajtoch. W-wa 1964 jako: *Dzieła. Powieści historyczne. Czasy Jana Kazimierza, Michała Korybuta i Jana III Sobieskiego*.

269. Boleszczyce. Powieść z czasów Bolesława Szczodrego. T. 1-3. Dat. Drezno, 1 stycznia — 3 maja 1877. Wyd. Kr. 1877 jako: *Powieści historyczne V* (por. Wyd. zbior. poz. 4). Wyd. nast.: W-wa 1950; toż wyd. 2 W-wa 1951; toż wyd. 3 W-wa 1952; toż wyd. 5 W-wa 1953.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie *Bibl. Nar.* sygn. 634; zniszcz. 1944.

Dedykowane „bratnim rodom, co Jastrzębca w godle noszą” (por. s. 15); t. 2: Józefowi Bohdanowi Zaleskiemu.

Przekłady

Rosyjskie: Nie w sile sity, a w prawdie (Bolesławcy). Petersburg. 1903. — Bolesławcy. (Ogniem i mieczem za rodzinę). W wyd. przekł.: *Sobranije soczinienij*. Petersburg. (1915) (dod. do *Priroda i ljudi* za 1915).

270. Hołota. Powieść współczesna. T. 1-2. *Wiek* 1877 nr 268 — 1878 nr 82; wyd.

osob. W-wa 1878. Wyd. nast.: z wstępem Z. Mitznera. W-wa 1951.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

Przekłady

Czeskie: V. Špaňhel: Holota. Praga 1883 *Maticie lidu* R. 17 t. 1-2.

271. Koza czarna. (Z cyklu „Bajek dla starych i młodych dzieci”). Dat. Drezno, 15 marca 1877. Ogl. *Tyg. Ilustr.* 1897 nr 12-15.

Zob. również. Wyd. zbior. poz. 23.

Dedykacja: „Wnucom i wnuczkom od Dziada”.

272. Królewscy synowie. Powieść z czasów Władysława Hermana i Krzywoustego. T. 1-4. Dat. Drezno, 22 kwietnia 1877. Wyd. Kr. 1877 jako: Powieści historyczne VI (por. Wyd. zbior. poz. 4). Wyd. nast.: W-wa 1896; (cz. 1-3). W-wa 1949; fragm. pt. Obrona Głogowa. W-wa 1951 *Bibl. Żołnierza* S. V. Z *minionych dni* 11; W-wa 1951; wyd. 3 z wstępem J. K. W-wa 1952; wyd. 4 W-wa 1953; wyd. 5 ze wstępem W. Hahna, oprac. K. Daszkiewicz. W-wa 1956.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie Bibl. Nar. sygn. 636; zniszcz. 1944.

Dedykowane Kornelowi Ujejskiemu.

Przeróbki

1. Królewicz Bolko. W-wa 1907 *Bibl. Młodzieży Szk.* 20; toż wyd. nast. W-wa 1908.

273. Masław. Powieść z XI wieku. T. 1-2. Kr. 1877 jako: Powieści historyczne IV (por. Wyd. zbior. poz. 4). Wyd. nast.: Pelplin 1933; z przedmową S. Żółkiewskiego i ilustr. T. Gronowskiego. W-wa 1948; toż wyd. 2 W-wa 1949; wyd. 3 z przedmową S. Żółkiewskiego. W-wa 1950; toż wyd. 4 W-wa 1951; toż wyd. 5 W-wa 1953; wyd. 6 z przedmową (zmienioną) S. Żółkiewskiego. W-wa 1953; toż wyd. 7 W-wa 1955; toż W-wa 1956; toż wyd. 8 oprac. J. L. Kowalczyk. W-wa 1958.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie Bibl. Nar. sygn. 633; zniszcz. 1944.

Dedykowane Teodorowi Morawskiemu.

Przekłady

Rosyjskie: F. Dombrowskij: Masław. Petersburg. 1899; przedr. w wyd. przekł.: *Sobranije sozinienij*. Petersburg. (1915) (dod. do *Privoda i ljudi* za 1915). — *Ogniem i mieczem za wieru* (Masław). Petersburg. 1903.

274. Syn marnotrawny. Opowiadanie z końca XVIII w. T. 1-2. Dat. Drezno,

1877. Ogl. *Bibl. Warsz.* 1878 t. 1-4; wyd. osob. W-wa 1879. Wyd. nast.: oprac. S. Stupkiewicz. W-wa 1961 jako: *Dzieła. Powieści historyczne. Czasy Stanisławowskie.*

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

Dedykacja: „K. Wł. Wójcickiemu na pamiątkę jego jubileuszu przesyła autor”.

Przekłady

Niemieckie: V. Exner: *Der verlorene Sohn*. W wyd. przekł.: *Ausgewählte Werke*. T. 9. Wiedeń 1881.

Rosyjskie: *Nowosti* 1879.

275. Upiór. Opowiadanie przy kominku. Dat. Drezno, 3 sierpnia 1877. Ogl. *Strzecha* 1878; wyd. osob. Lw. 1878. Wyd. nast.: W-wa 1907 *Biblioteczka Univ. Lud.* 24; toż wyd. nowe W-wa (1918); toż wyd. 3 W-wa (1931).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6), 25.

276. Ciche wody. Powieść współczesna. T. 1-3. Dat. Drezno 1878. Ogl. *Gaz. Warsz.* 1879 nr 206 — 1880 nr 88 (z przerwami); wyd. osob. Wil. 1881.

Przekłady

Niemieckie: Wiedeń 1880.

277. Dajmon. Fantazja. Dat. Drezno, 5 listopada 1878. Ogl. *Gaz. Warsz.* 1879 nr 40-93 (z przerwami); toż *Gaz. Nar.* 1879 nr 49-100; wyd. osob. Lw. 1879.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

Rkps Bibl. Publ. W-wa sygn. 1325.

Dedykowane Wojciechowi hr. Dzieduszyckiemu.

Przekłady

Francuskie: 1880, kwiecień.
Niemieckie: Ph. Löbenstein: *Der Dämon*. Lipsk (1882) *Universal Bibliothek* nr 1395-1396.
Serbo-chorwackie: M. Gruber: *Demon*. *Narodne Novine* 1886 nr 70-112.

278. Dwie jałmużny. Pogadanka w 1 akcie. Rkps dat. 1878 znajdował się w Bibl. Nar.; zniszcz. 1944.

279. Historia prawdziwa o Petruku Właście palatynie, którego zwano Duninem. Opowiadanie historyczne z XII w. T. 1-2. Dat. Florencja, 17 marca 1878. Wyd. Kr. 1878 jako: Powieści historyczne VII (por. Wyd. zbior. poz. 4). Wyd. nast.: W-wa 1928 *Bibl. Wielkich Pisarzy* S. I; W-wa 1947; wstęp J. K. W-wa 1951; toż wyd. 3 W-wa 1953; wyd. 4 oprac. A. Wróblewska, wstęp W. Hahna. W-wa 1956.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie Bibl. Nar. sygn. 635; zniszcz. 1944.

Dedykowane Stanisławowi Duninowi.

280. Jak się pan Paweł żenił. *Kur. Warsz.* 1877 nr 209-237; I jak się pan Paweł ożenił. *Kur. Warsz.* 1878 nr 72-100 (z przerwami); wyd. osob. pt. Jak się pan Paweł żenił i jak się ożenił. Powieść. W-wa 1878. Wyd. nast.: W-wa 1957.

Rkps Bibl. Nar. sygn. Ks. wpł. 1083; zniszcz. 1944.

Przekłady

Czeskie: J. T.: (Turnpach): Jak se pán Pavel ženíl, a jak se oženil. Praga 1885 *Zábavy večerní* R. 6 nr 3 (t. 42).

Niemieckie: M. Landsberger: Wie Herr Paul freite. Wie Herr Paul heiratete. W wyd. przekł.: Ausgewählte Werke. T. 8. Wiedeń 1881.

Rosyjskie: Swatostwo pana Mondigierdy. *Otgoloski* 1881 nr 22-24.

Szwedzkie: Herr Paul. *Dagens Nyheter* 1881 (felieton); wyd. osob. Sztokholm 1881. (Prawdopodobnie z przekł. niemieckiego).

Węgierskie: K. Lövey: Hogyan házasodott meg Pál ur? Budapest 1886.

281. Krasicki. Życie i dzieła. Kartka z dziejów literatury XVIII wieku. Dat. Drezno, 15 października 1878. Ogl. *Athenum* 1878 t. 1-3; wyd. osob. W-wa 1879.

Rkps niekompletny Bibl. Nar. sygn. Ks. wpł. 1156; zniszcz. 1944.

Dedykowane Aleksandrowi z Siecina hr Krasickiemu.

282. Lublana. Baśń. Powst. Drezno, listopad 1878. Ogl. *Bluszcz* 1879 nr 1-29; wyd. osob. t. 1 (z podtyt. Baśń) — 2 (z podtyt. Powieść). W-wa 1879.

Dedykowane Marii Ilnickiej.

Przekłady

Czeskie: J. Koněřza: Lublana. Praga 1884 *Knihovna pro český lid* S. II t. 10 nr 46-48.

283. Pan na czterech chłopach. Historia szlachecka z XVIII w. *Kronika Rodz.* 1878 nr 281-658 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1879; oprac. J. L. Kowalczyk, posłowiem i przypisami opatrzył Z. Haława. W wyd.: Herod-Baba. W-wa 1965 jako: Dzieła. Powieści historyczne. Czasy Augusta II i III (tu razem poz. 200, 211).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

284. Przedmowa do książki: Gustaw Mantuffel: Inflanty Polskie poprzedzone krótkim rzutem oka na siedmiowiekową ich przeszłość. Poz. 1878.

285. Sąsiedzi. Powieść z podań szlacheckich z końca XVIII wieku. T. 1-2. *Bluszcz* 1878 nr 1-28; wyd. osob. W-wa 1878.

286. Skrypt Fleminga. Powieść historyczna z czasów Augusta II. *Tyg. Ilustr.* 1878 nr 106-142 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1879. Wyd. nast.: W-wa 1950; oprac. A. Piorunowa. W-wa 1964 jako:

Dzieła: Powieści historyczne. Czasy Augusta II.

287. Stach z Konar. Powieść historyczna z czasów Kazimierza Sprawiedliwego. T. 1-4. Dat. Drezno, 26 lipca 1878. Wyd. Kr. 1879 jako: Powieści historyczne VIII (por. Wyd. zbior. poz. 4). Wyd. nast.: W-wa 1950; wyd. 2 z przedmową (J. Klejnego). W-wa 1953; toż wyd. 3 W-wa 1957.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie Bibl. Nar. sygn. 637; zniszcz. 1944.

Dedykowane baronowi Gustawowi Mantufflowi.

288. U babuni. Powieść. T. 1-2. *Tyg. Romansów i Powieści* 1878 nr 471-502; wyd. osob. W-wa 1878; Kr. 1965 jako: Dzieła. Powieści obyczajowe.

Przekłady

Czeskie: V. Pakosta: U bábíčky. Praga 1882 *Zábavy večerní* R. 3 nr 3-4 (t. 26).

289. W starym piecu. Studium psychologiczne. Dat. Drezno, listopad 1878. Ogl. *Wiek* 1878 nr 292 — 1879 nr 41 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1879.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

290. Wilczek i Wilczkowa. Opowiadanie z końca XVIII w. Dat. 1 stycznia 1878. Ogl. *Biesiada Lit.* 1878 nr 135-155; wyd. osob. W-wa 1884.

Rkps Bibl. Uniw. Lw. sygn. 1029.II.

Dedykowane Kajetanowi Kraszewskiemu.

291. Z dziennika starego dziada. *Tyg. Powasz.* 1878 nr 14-23; wyd. osob. W-wa 1879. Wyd. nast.: przedr. *Dzien. Berliński* 1901 nr 44-68; W-wa 1907 *Biblioteczka Uniw. Lud.* 25; toż wyd. 2 W-wa b. r.; toż wyd. 3 W-wa 1931.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6), 22.

Przekłady

Czeskie: F. Kvapil: Z denníku starcova. W wyd. przekł.: Vybrané spisy. T. 1. Praga 1883.

292. Historia cywilizacji w Polsce. Powst. przed 1879. Rkps nieznan.

293. Grzechy hetmańskie. Obrazy z końca XVIII w. *Kłosa* 1879 nr 706-742; wyd. osob. z portretem autora i siedemnaściami ilustr. J. Kossaka. W-wa (1879). Wyd. nast.: T. 1-2. Kr. (1933) *Bibl. Powieściowa TSL* 2-3; oprac. T. Jodelka. W-wa 1958.

Przekłady

Niemieckie: Ph. Löbenstein: Hetmansünden. Lipsk (1881) *Universal Bibliothek* nr 1711-1714.

Rosyjskie: *Zapadnaja pevela* 1879. — Gietmanskije griechi. *Wiek* (Petersb.) 1883 z. 9/10 cz. V; wyd. osob. Petersb. 1883; przedr. w wyd. przekł.: Soczinienija. T. 2. Petersb. 1900 *Bibl. „Siewiera”*; w wyd. przekł.: Sobranije soczinienij. Petersb. (1915) (dod. do *Priroda i ljudi* za 1915).

294. Lettres sur l'Allemagne. Rkps. Druk był zapowiedziany w Paryżu w 1879.

295. Ładny chłopiec. Powieść współczesna. T. 1-2. *Tyg. Powusz.* 1879 nr 3-46; wyd. osob. W-wa 1879.

296. Pod Blachą. Powieść z końca XVIII wieku. T. 1-3. Dat. Drezno, 1 marca 1879. Wyd. W-wa 1881. Wyd. nast.: z podtyt. Powieść z czasów ks. Józefa. Z 3 ryc. J. Wodyńskiego. Lw. (1914) *Skarbnica Pol. Ilustr. Tyg. Arcydziel Literatury* S. II nr 15-17; oprac. W. Hahn. W-wa 1948; wyd. 2 oprac. W. Hahn. W-wa 1949.

Rkps Zbiory Raperswilskie Bibl. Nar. sygn. 656; zniszcz. 1944.

Dedykowane Lucjanowi Kraszewskiemu.

297. Przemówienie w Krakowie dnia 30 września 1879. Lipsk (1879); toż (po wygłoszeniu) z datą „3 października 1879”. Kr. 1879; toż przedr. w wielu pismach polskich oraz w streszczeniu w pismach zagranicznych; przedr.: *Księga pam. jubileuszu J. I. Kraszewskiego 1879 roku*. Kr. 1881 s. 37-42. Wyd. nast.: przedr. W. Danek: Józef Ignacy Kraszewski. W-wa 1962 *Bibl. „Polonistyk”*; toż W-wa 1965.

Przekłady

Francuskie: Réponse aux discours des députations. *Messenger de Vienne* 1879 nr 41.
Niemieckie: S. Bohdanowicz: J. I. Kraszewski's Ansprache in Krakau den 3 October 1879. W książce: J. I. Kraszewski in seinem Wirken und seinen Werken. Lipsk 1879; wyd. osob. Drezno 1879.

298. Raptularz pana Mateusza Jasienieckiego. Z oryginału przepisany mutatis mutandis. *Kur. Warsz.* 1879 nr 224—1880 nr 3 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1881. Wyd. nast.: oprac. S. Grzeszczuk. W-wa 1962 jako: *Dzieła. Powieści historyczne. Czasy Stanisławowskie* (razem z poz. 199).

299. Syn Jazdona. Powieść historyczna z czasów Bolesława Wstydlwego i Leszka Czarnego. T. 1-3. Dat. Drezno, grudzień 1879. Wyd. Kr. 1880 jako: *Powieści historyczne X* (por. Wyd. zbior. poz. 4). Wyd. nast.: W-wa 1949; W-wa 1951; wyd. 2 W-wa 1951; wyd. 3 W-wa 1953.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie Bibl. Nar. sygn. 639; zniszcz. 1944. Rkps fragm. Bibl. Nar. sygn. Ks. wpł. 1098; zniszcz. 1944.

Dedykowane Dr Wejglowi, wiceprezydentowi miasta Krakowa.

300. W sprawie szkół ludowych na Śląsku (Kilka uwag dla nauczycieli). Dat. Drezno, 8 sierpnia (!) 1879 „w dzień Narodzenia NPM”. Wyd. z życiorysem autora. Cieszyn 1879.

Rkps pt. Do Pana Jerzego Kotuli w Cieszynie. Bibl. PAN Kr. sygn. 2544/I.

301. Waligóra. Powieść historyczna z czasów Leszka Białego. T. 1-3. Dat. Drezno 1879, sierpień. Wyd. Kr. 1880 jako: *Powieści historyczne IX* (por. Wyd. zbior. poz. 4). Wyd. nast.: z 9 ilustr. H. Minkiewiczza. Poz. 1914; wstęp i oprac. W. Hahn. W-wa 1956.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie Bibl. Nar. sygn. 638; zniszcz. 1944.

Dedykowane Adamowi Piłgowi.

302. Zadora. Historia z końca XVIII wieku. *Gaz. Pol.* 1879 nr 239-267; toż *Tydzień Pol.* 1880 nr 14-27; wyd. osob. Lw. 1880. Wyd. nast.: W-wa 1951; wyd. 2 W-wa 1953.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

Wg S. Burkota, powieść ta była podawana w korespondencji pt. Cham.

Przekłady

Rosyjskie: J. Fuks: Zadorskij. Moskwa 1881.

303. Było ich dwoje. Powieść. Powst. Drezno 1880. Ogł. *Biesiada Lit.* 1881 nr 262-274; wyd. osob. W-wa 1881. Przedr. *Postęp* 1919 nr 118-149.

Rkps częściowy (brak kart 1-5) w Bibl. Uniw. Lw. sygn. 1049.II.

Przekłady

Czeskie: J. Hudec. Było jich dvě. Praga 1883 *Knihovna pro český lid* S. II t. 6.

304. Chore dusze. Powieść. T. 1-2. *Tyg. Ilustr.* 1880 nr 210-235; wyd. osob. W-wa 1881. Początek pierwszej redakcji powieści, powst. 1878, jako utwór nieznanego pt. Nad Tybrem, z rkpsu ogł. *Tyg. Pol.* 1898 nr 1-3.

Rkps Bibl. Nar. sygn. Ks. wpł. 2366; zniszcz. 1944.

305. Jakoś to będzie. Komedia. Powst. ok. 1880.

Rkps Bibl. Nar. sygn. Ks. wpł. 1114; zniszcz. 1944.

306. Kraków za Łoktka. Powieść historyczna. T. 1-2. Dat. Drezno, styczeń

1880. Wyd. Kr. 1880 jako: Powieści historyczne XII (por. Wyd. zbior. poz. 4). Wyd. nast.: „Zamiast wstępu” W. J. W-wa 1949 (2 wyd.); z przedmową S. A. W-wa 1951 (2 wyd.); wyd. 3 z przedmową J. K. W-wa 1952; toż wyd. 4 W-wa 1953; toż wyd. 5 W-wa 1953.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie Bibl. Nar. sygn. 642; zniszcz. 1944.

Rkps fragm. Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1097; zniszcz. 1944.

Dedykowane Ludwikowi Grossmanowi.

Przekłady

Rosyjskie: Bor'ba za Krakow pri korole Lokotkie. W wyd. przekł.: Sobranije soczinienij. Petersb. (1915) (dod. do *Priroda i ljudi* za 1915). — N. Wasin: Bor'ba za Krakow. Moskwa 1915; wyd. nast. Moskwa (1917).

307. Pan z panów. Sceny z życia naszego. Powst. Drezno, styczeń 1880. Ogl. *Gaz. Warsz.* 1880 nr 132-189 (z przerwami); toż *Dzien. Poz.* 1880 nr 143-151; wyd. osob. Lw. 1881 *Bibl. Powieści, Podróży, Pamiętników, Opowiadań Historycznych*. Zob. również Wyd. zbior. poz. 8.

Przekłady

Czeskie: E. Bohdanecký: Pán z pánů. *České noviny* 1880-1881.

308. Pogrobek. Powieść historyczna z czasów Przemysławowskich. T. 1-2. Dat. Drezno, „w dzień Zwiastowania N. Panny 1880”. Wyd. Kr. 1880 jako: Powieści historyczne XI (por. Wyd. zbior. poz. 4). Wyd. nast. ze wstępem E. Warzenicy. W-wa 1957.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie Bibl. Nar. sygn. 640; zniszcz. 1944. Rkps t. 1 Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1096; zniszcz. 1944.

Dedykowane: „Prezesowi Izby Handlowej Krakowskiej Panu Baranowskiemu”.

Przekłady

Rosyjskie: Kalisz. (Pogrobowiec). W wyd. przekł.: Sobranije soczinienij. Petersb. (1915) (dod. do *Priroda i ljudi* za 1915).

309. Szalona. Powieść. T. 1-2. *Ateneum* 1880 t. 1-2; wyd. osob. W-wa 1882. Wyd. nast.: ze wstępem Z. Mitznera. W-wa 1951 (tekst wg wyd. z 1882 r.); ze wstępem Z. Mitznera. W-wa 1953 (tekst wg pierwodruku w *Ateneum*); toż wyd. 3 W-wa 1953 *Bibl. Prasy* 108.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 9, 18.

Przekłady

Niemieckie: R. Löwenfeld: Auf Irrwegen. Berlin 1884.

Rosyjskie: Biezumnaja. *Jeżenedielnoje nowoje wremia* 1880 nr 62-90; wyd. osob. Petersb. 1881; wyd. nast. Petersb. 1892.

310. Teatr w średnich wiekach i sztuka dramatyczna w Polsce do wieku XVII. Odczyty wygl. w Poznaniu w 1880 r. Rkps Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1167; zniszcz. 1944.

311. Męczennicy. Cz. 1. Na wysokościach. Obrazy z życia współczesnego. T. 1-3. *Gaz. Warsz.* 1880 nr 278 — 1881 nr 168 (z przerwami); cz. 2. Marynka. Obrazy życia współczesnego. T. 1-3. Powst. Hyères-Drezno 1881. Ogl. *Gaz. Warsz.* 1881 nr 276 — 1882 nr 127 (z przerwami); wyd. książkowe W-wa 1886 (por. Wyd. zbior. poz. 8).

312. Bajeczki. *Towarzysz Pilnych Dzieci* 1881(?); wyd. W. Fełza z 6 ilustr. E. M. Andriollego. Lw. 1882. Wyd. nast.: toż Kr. 1882; toż Lw.: (1886), (1909), (1919), (1924), (1925), (1929); *Złoczków* (1924) *Bibl. dla Dzieci i Młodzieży* 45; z ilustr. L. Górskiego. Lw. (1943).

Zawartość: Boże dary; Garbucha. (*Towarzysz Pilnych Dzieci* 1879 nr 1-2); Głupi Maciuś. (Tamże 1880 nr 7-8); Mitrega; Z chłopca król. (Przedr. *Towarzysz* 1882 nr 8-11); Kwiat paproci. (Przedr. tamże 1882 nr 12-14).

„Baeczka wstępna” W. Belzy w wyd. książkowym 1882, 1886 1909.

W wyd. 1943 także: O królownie czarodziejce, zob. poz. 253.

Z chłopca król, wyd. osob. Lw. 1910 *Wyd. Lud.* XXIX, 6.—Głupi Maciuś i Kwiat paproci, przedr. W. Markowska i A. Miłska: Baśnie z całego świata. Ilustr. A. Kopczyńska. W-wa 1946; toż wyd. 2 W-wa 1948; toż wyd. 3 W-wa 1949; toż wyd. 4 W-wa 1953. — Kwiat paproci, wyd. osob. oprac. Z. Brokowski i A. Dest, ilustr. D. Kozłowska i B. Grabińska. W-wa 1958.

Kwiat paproci, rkps w Bibl. Miejskiej w Bydgoszczy.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 23.

Przekłady

Czeskie: V. Pok Poděbradský: Bájenky. Ilustr. E. M. Andriolli. Praga 1884.

Rosyjskie: O muziczkie-korole; O niedowolnym muziczkie. W książce: *Polskije skazki*. Petersb. (1897) s. 5-29, 284-293.

Ukraińskie: (Boże dary). *Dzwonok* 1896.

313. Barani Kozuszek. Opowiadanie historyczne z końca XVIII w. T. 1-2. *Tyg. Ilustr.* 1881 nr 263-287; wyd. osob. z przedmową T. Jeske-Choińskiego. W-wa 1898 *Bibl. Dziel Wyborowych* nr 60-61.

Dedykowane Wiktorowi Łodzia-Brodzkiemu.

Przekłady

Rosyjskie: A. P. Szymkow: Owczynyj tulup. *Mir* 1882, marzec.

314. Dwa bogi, dwie drogi. Powieść współczesna. T. 1-2. Mińsk 1881.

Powieść była zapowiedziana w *Biesiadzie Lit.* na r. 1880.

Przekłady

Rosyjskie: Dwa puti. W wyd. przekł.: Soczinienija. T. 9. Petersb. 1900 *Bibl. „Siewiera”*.

315. Jelita. Legenda herbowa z roku 1331. T. 1-2. Dat. Drezno, 1 stycznia 1881. Wyd. Kr. 1881 jako: Powieści historyczne XIII (por. Wyd. zbior. poz. 4). Wyd. nast.: W-wa 1949; fragm. pt. Bitwa pod Płowcami. Ilustr. M. Kościelniak. W-wa 1951 *Bibl. Żołnierza S. V. Z minionych dni* t. 5; toż wyd. 2 W-wa 1953; toż W-wa 1954 *Bibl. Żołnierza S. V. Popularne utwory lit.* t. 5; całość wyd. W-wa 1951; toż wyd. 2 W-wa 1951; toż wyd. 3 W-wa 1953.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie Bibl. Nar. sygn. 643; zniszcz. 1944.

Dedykowane Gracjanowi Ungerowi.

316. Król chłopów. Czasy Kaźmirza Wielkiego. T. 1-4. Dat. Hyères, 6 kwietnia 1881. Wyd. Kr. 1881 jako: Powieści historyczne XIV (por. Wyd. zbior. poz. 4). Wyd. nast.: „Prolog” przedr. P. Chmielowski nadając mu tytuł: Łoktek na łożu śmierci, zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6); toż wyd. osob. W-wa 1907 *Biblioteczka Univ. Lud.* 23 (tu razem: Tatarzy na weselu, zob. poz. 34); toż wyd. 2 W-wa (1916); toż W-wa (po 1920); całość wyd. Lubl. 1918; przedr. *Przyp. Ludu* (Kr.) 1927 nr 50 — 1930 nr 34; fragm. wyd. osob. pt. Nieznany gość. Kr. 1946; całość z „Zamiast wstępu” J. R. W-wa 1949; wyd. 2 W-wa 1951; toż wyd. 3 W-wa 1952; fragm. wyd. osob. pt. Chłopi i magnaci. Ilustr. M. Kościelniak. W-wa 1951 *Bibl. Żołnierza S. V. Z minionych dni* t. 8; toż wyd. 2 W-wa 1954; całość wyd. 4 z przedmową T. O. W-wa 1954; wyd. 5 z przedmową nie podpisaną W-wa 1953; wyd. wznowione, wstęp T. O. W-wa 1955; toż wyd. 8 W-wa 1956.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie Bibl. Nar. sygn. 644; zniszcz. 1944.

Dedykowane Władysławowi Chodźkiewiczowi w Paryżu.

Przeróbki

1. Kazimierz Wielki. Skróciła dla młodzieży I. F. W-wa 1898.

Przekłady

Bułgarskie: D. Kadziliw: Kniazet i kmetowete. Sofia 1946.

Rosyjskie: Korol chłopow. Petersb. 1891 *Romanv i powiesti. Domaszniaja biblioteka* ks. 4-5; przedr. w wyd. przekł.: Soczinienija. T. 4-5. Petersb. 1900 *Bibl. „Siewiera”*; przedr. w wyd. przekł.: Sobranije soczinienij. Petersb. (1915) (dod. do *Prroda i ludi* za 1915). — L. Wasilewskij: Kniaż i kmiety. *Mir bożij* 1895 nr 1-6 (dod.); wyd. osob. 1895.

317. Kunigas. Powieść z podań litewskich. *Kłosy* 1881 nr 810-837; wyd. osob. z 15 drzeworytami M. E. Andriollego. W-wa 1882. Wyd. nast.: W-wa 1901; z podtyt.: Dzieje Litwy i Krzyżaków w początkach XIV wieku. W-wa 1929; toż Łódź-Wr. (1946); z 15 ilustr. M. E. Andriollego, oprac. S. Świerzewski. W-wa 1947 *Powieści Pol.*; z przedmową S. Świerzewskiego i 8 ilustr. M. E. Andriollego, oprac. J. L. Kowalczyk. W-wa 1954; toż wyd. 2 W-wa 1955; wyd. 3 z przedmową S. Świerzewskiego, oprac. K. Daszkiewicz. W-wa 1956.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 16, 19.

Dedykowane Michałowi Jezierskiemu.

Przekłady

Czeskie: J. Malý: Záhuba pohanů na Litvě. Ilustr. E. M. Andriolli. *Zlatá Praha* i odb. Praga 1886; wyd. nast. Praga 1887.

Estońskie: Homo Quidam-ck: Kunigas. Wiljandis 1900.

Litewskie: A. Vėglė: Kunigas. Wil. 1909. Rosyjskie: Kunigas. *Wiek* (Petersb.) 1883 nr 9-10; wyd. osob. Petersb. 1883 (dod. do gaz. *Swiat*); przedr. w wyd. przekł.: Sobranije soczinienij. T. 3. Petersb. 1899 *Bibl. „Siewiera”*. — F. Dombrowskij: Kunigas. Petersb. 1904; przedr. w wyd. przekł.: Sobranije soczinienij. Petersb. (1915) (dod. do *Prroda i ludi* za 1915).

318. Na tułactwie. Obrazy współczesne. T. 1-3. Powst. Drezno 1881. Ogl. *Wiek* 1881 nr 212 — 1882 nr 64 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1882.

319. Prolog na otwarcie teatru polskiego we Lwowie pod dyrekcją Adama Miłaszewskiego. Wyst. 18 kwietnia 1881. Ogl. S. Peplowski: Teatr polski we Lwowie (1881-1890). Lw. 1891 s. 5-16.

Głównym punktem programu był obrazek Paillerona pt. Iskierka; na zakończenie wyst. J. N. Kamińskiego Krakowiaków akt I.

320. Pułkownikówna. Historia prawdziwa z czasów saskich. T. 1-2. *Tyg. Powsz.* 1881 nr 35 — 1882 nr 12 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1882. Wyd. nast.: oprac. E. Dumałowa, posłowiem i przypisami opatrzył S. Stupkiewicz. W-wa 1865 jako: Dzieła. Powieści historyczne. Czasy Augusta III.

Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5973.

Dedykacja: „Panu Wiktorowi Łodzia-Brodzkiemu w dowód wdzięczności za dar jubileuszowy przesyła Autor”.

321. Sama jedna. Powieść współczesna. T. 1-2. *Bluszcz* 1881 nr 1-29; wyd. osob. W-wa 1881.

322. Stara panna. Nowela. Powst. Drezno 1881. *Ogl. Kur. Warsz.* 1887 nr 126-193 (z przerwami).

Rkps Ossol. sygn. 5321/I.

323. Śniehotowie. Legenda z XVIII wieku, spisana z opowiadania. *Romans i Powieść* 1881 nr 1-21.

Rkps Bibl. Uniw. Lw. sygn. 1353. II.

Przekłady

Francuskie: Les Sniékota. *Revue Générale* (Bruksela) 1893, czerwiec-lipiec.¹

324. W pocie czoła. Z dziennika dorobkowicza. Powieść. *Kur. Warsz.* 1881 nr 4-58 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1884. Przedr. *Polak w Ameryce* (Buffalo) 1896 nr 252-299.

325. Bez serca. Obrazy naszych czasów. T. 1-3. *Kur. Warsz.* 1882 nr 198-1883 nr 14 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1884.

Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 8914.

Powieść pisana dla czasopisma *Neue Freie Presse* w Wiedniu.

Przekłady

Czeskie: V. Pok Poděbradský: Bez srdce. Praga 1882.

Duńskie: Uden Hjerte. (Cz. 1-2). *Berlinske Tidende* 1886 i odb. Kopenhaga 1886. (Z przekł. niemieckiego).

Francuskie: W. Mickiewicz: Sans coeur. *Fragm. pt. La société de Berlin. Ogl. Bulletin Polonais littéraire, scientifique et artistique* 1886 nr 29; całość wyd. Paryż 1886.

Niemieckie: *Neue Freie Presse* 1882-1883(?). — W. Goldbaum: Ohne Herz. T. 1-2. Cieszyn 1884.

Węgierskie: 1886 (?).

326. Białe księżę. Czasy Ludwika Węgierskiego. T. 1-3. Kr. 1882 jako: Powieści historyczne XV (por. Wyd. zbior. poz. 4). Wyd. nast.: W-wa 1913; wstęp L. Brożek, oprac. D. Buczek. W-wa 1955.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie Bibl. Nar. sygn. 641; zniszcz. 1944.

327. Cet czy licho? Powieść historyczna z końca XVII w. T. 1-2. Dat. Drezno 1882. *Ogl. Tyg. Powusz.* 1883 nr 23-52; wyd. osob. W-wa 1884. Wyd. nast.: oprac. Z. Haława. W-wa 1961 jako: *Dziela. Powieści historyczne. Czasy Jana III Sobieskiego.*

328. Jak się dawniej listy pisały. *Słowo* 1882 nr 271-275, 277; przedr. w wyd.: *Mozaika*, zob. poz. 347. Wyd. nast.: W-wa 1908 *Biblioteczka Uniw. Lud.* 82; toż

wyd. nowe W-wa (ok. 1922); W-wa 1953; toż W-wa 1954; toż wyd. 3 W-wa 1954.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6), 25.

W *Słowie* pt. Jak się niegdyś listy pisały.

Przekłady

Francuskie: P. Rongier: Comment on écrivait une lettre. *Le Messager Polonais* (W-wa) 1927 nr 32-40.

329. Na białym zamku. Powieść historyczna z czasów Augusta III. T. 1-2. *Bluszcz* 1882 nr 1-30; wyd. osob. W-wa 1883. Wyd. nast.: W-wa 1950.

330. Noc majowa. Powieść. Powst. 1882 *Biesiada Lit.* 1883 nr 366-393; wyd. osob. W-wa 1884. Wyd. nast.: Kościan 1926 (dod. do *Gaz. Pol.* w Kościanie); oprac. K. Daszkiewicz. W-wa 1957.

Rkps Bibl. Uniw. Lw. sygn. 1031. II. Rkps pt. Noc majowa. Nowelleta. Dat. Drezno 1882. Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1099; zniszcz. 1944. *Fragm. innego rkpsu Bibl. Nar.* sygn. 7058.

Przekłady

Czeskie: J. Konérza. Praga 1884 *Ústřední knihovna* t. 132-135.

331. Rodzina. Dramat w 5 aktach. *Bibl. Warsz.* 1882 t. 1-2 i odb. (Współautor K. Zalewski).

332. Semko. (Czasy bezkrólewia po Ludwiku). (Jagiello i Jadwiga). T. 1-3. Kr. 1882 jako: Powieści historyczne XVI (por. Wyd. zbior. poz. 4). Wyd. nast.: W-wa 1934; z przedmową S. R. Dobrowolskiego, oprac. K. Daszkiewicz. W-wa 1957.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie Bibl. Nar. sygn. 645; zniszcz. 1944. Rkps *fragm. Bibl. Nar.* sygn. Ks. wpl. 1100; zniszcz. 1944.

Przeróbki

1. Jadwiga, królowa Polski. Poz. 1899.

333. Strzemieńczyk. (Czasy Władysława Warneńczyka). T. 1-3. Dat. Drezno, 20 września 1882. Wyd. Kr. 1883 jako: Powieści historyczne XVIII (por. Wyd. zbior. poz. 4). Wyd. nast.: ze wstępem L. Bakuley, oprac. K. Daszkiewicz. W-wa 1955.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie Bibl. Nar. sygn. 646; zniszcz. 1944.

Dedykowane Władysławowi Belzie.

Przeróbki

1. Historia prawdziwa o Grzesiu z Sanoka. Skróciła M. G. W-wa 1899. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1907; wyd. 3 W-wa 1925.

2. Grzeź z Sanoka. Oprac. M. B. (Buyno-Arctowa). Z rys. A. Gawińskiego. W-wa 1908. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1918; W-wa 1921; Poz. 1921; wyd. 3 W-wa 1925; wyd. 4 W-wa 1929; wyd. 5 W-wa 1949.

3. Wiktorja Hibelówna: Strzemięńczyk, opowiadanie historyczne dla młodzieży. Lw. 1901 *Bibl. dla Młodzieży* t. 39.

Przekłady

Bułgarskie: (Zakończenie pt.) Sled warnenskijska boj. *Polsko-bułgarski przegląd* 1924 nr 22.

334. Bajbuza. Powieść historyczna. Czasy Zygmunta III. T. 1-3. Dat. Drezno, 21 sierpnia (1883). Wyd. Kr. 1885 jako: Powieści historyczne XXIII (por. Wyd. zbior. poz. 4). Wyd. nast.: W-wa 1950; oprac. A. Wróblewska, wstęp W. Danek. W-wa 1957.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie Bibl. Nar. sygn. 652; zniszcz. 1944.

Dedykacja Stefanii z Sułkowskich Kraszewskiej.

335. Jaszka Orfanem zwanego żywota i spraw pamiętnik. (Jagiellowie do Zygmunta). T. 1-4. Dat. Pau-Drezno 1883. Wyd. Kr. 1884 jako: Powieści historyczne XIX (por. Wyd. zbior. poz. 4). Przedr. *Rolnik Wielkopolski* 1936 nr 6-103/4 (z przerwami; z osobną paginacją na półarkuszu).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie Bibl. Nar. sygn. 648; zniszcz. 1944.

336. Klasztor. Opowiadanie. *Tyg. Ilustr.* 1883 nr 1-20; wyd. osob. W-wa 1883.

337. Matka królów. Czasy Jagiellów. T. 1-2. Kr. 1883 jako: Powieści historyczne XVII (por. Wyd. zbior. poz. 4). Wyd. nast.: przedr. *Rola* 1927 nr 10-30; oprac. K. Daszkiewicz, wstęp Z. Mitznera. W-wa 1957.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie Bibl. Nar. sygn. 647; zniszcz. 1944.

Przekłady

Litewskie: S. Zareckas: Karalių mótina. Kowno 1930.

338. Na Polesiu. Powieść. T. 1-2. *Bluszcz* 1883 nr 1-30; wyd. osob. W-wa 1884.

339. Od kolebki do mogiły. Z życia zapomnianego człowieka. Opowiadanie T. 1-2. Powst. w Berlinie (Moabit), 1-18 lipca 1883. Ogl. *Tyg. Ilustr.* 1884 nr 79-104; wyd. osob. W-wa 1885. Przedr.

Polak w Ameryce (Buffalo) 1895/96 nr 260 — 1896/97 nr 226.

Rkps Bibl. Nar. sygn. II.6060.

Dedykacja Ludwikowi Jenike.

340. Przedmowa do książki: Złota przedza poetów i prozaików polskich. T. 1. W-wa 1884. Przedmowa dat. Drezno, październik-listopad 1883.

341. Psiawiara. Powieść. Powst. w Berlinie (Moabit), 13-30 czerwca 1883. Ogl. *Kłosa* 1884 nr 966-1005.

Rkps, dat. 1 lipca 1883, w zbiorach J. Krzyżanowskiego, W-wa, nr 102.

Dedykowane Adamowi Pługowi (Antoniemu Pietkiewiczowi).

342. Banita. (Czasy Batorego). Dat. Drezno 1884. Wyd. Kr. 1885 jako: Powieści historyczne XXII (por. Wyd. zbior. poz. 4). Wyd. nast.: W-wa 1949; W-wa 1951; wyd. 3 W-wa 1952; wyd. 4 W-wa (1952); wyd. 5 ze wstępem J. S. (Siekiera). W-wa 1954; wyd. 6 z przedmową J. Siekiery. W-wa 1956.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie Bibl. Nar. sygn. 651; zniszcz. 1944.

Por. poz. 58.

Dedykowane Aleksandrowi Krausharowi.

Przeróbki

1. Pod katowskim toporem. Powieść historyczna z czasów Stefana Batorego. Poz. 1899.

343. Dowmund. Kartka z życia artysty. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1884 nr 14-19.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6), 22.

344. Dwie królowe (Bona i Elżbieta). Powieść historyczna. T. 1-3. Dat. Drezno 1883/84. Wyd. Kr. 1884 jako: Powieści historyczne XX (por. Wyd. zbior. poz. 4). Wyd. nast.: ze wstępem J. Siekiery, oprac. J. L. Kowalczyk. W-wa 1955; toż wyd. 2 W-wa 1957.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie Bibl. Nar. sygn. 650; zniszcz. 1944.

Dedykacja: „Drogim ceniom Aleksandra hr. Przeździeckiego, którego poszukiwania opowiadaniu temu dostarczyły treści, poświęca je autor. Drezno, 27 stycznia 1884”. (Powołuje się tu Kraszewski na dzieło Przeździeckiego pt. Jagiellonki polskie w XVI wieku. T. 1-4. Kr. 1868).

Przekłady

Rosyjskie: Dwie niewiasty. Petersburg. 1886 (dod. do gaz. *Žiwopisnoje obozrienije*).

345. Infantka. Powieść historyczna. (Anna Jagiellonka). T. 1-3. Powst. Drezno

1884. Wyd. Kr. 1884 jako: Powieści historyczne XXI (por. Wyd. zbior. poz. 4). Wyd. nast.: oprac. W. Hahn. W-wa 1955; toż wyd. 2 W-wa 1956.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie Bibl. Nar. sygn. 649; zniszcz. 1944.

Dedykowane Teofilowi Lenartowiczowi.

346. Ktoś. Powieść współczesna. T. 1-2. *Bluszcz* 1884 nr 1-37; wyd. osob. W-wa 1884.

Rkps Bibl. Nar. sygn. II. 6059.

347. Mozaika. Nowele i opowiadania. T. 1-2. W-wa 1884.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6), 21, 25.

Zawartość: t. 1: Mostowniczy. (*Słowo* 1882 nr 206-214, 216-217); Pączek różany. (*Słowo* 1882 nr 218-223); Filozof. (*Słowo* 1882 nr 231-234); Malowana i żywa. (*Słowo* 1882 nr 251-254, 256); t. 2: Nocleg w Boremli. (*Słowo* 1882 nr 260-261, 263-266); Jak się dawniej listy pisały (zob. poz. 328); Kwiryn. (*Słowo* 1883 nr 16-20); Koncert w Krynicy. (*Słowo* 1883 nr 63-67); Derśniaki. (*Słowo* 1883 nr 184-192).

Przekłady

Czeskie: J. F. Rejzek: Drśńáci. Brno 1886 *Biblioteka zabavná* 110.

Francuskie: (Malowana i żywa). 1886.

Niemieckie: R. Loewenfeld: Das Concert in Krynica. *Nordische Rundschau* (Rewel) 1884 t. 2.

Włoskie: (Malowana i żywa). *Scoglio* (San Remo) 1886. — H. Norsa: (Kwiryn). 1887.

348. Na manowcach. Powieść. (?).

Informacja oparta na przekł. niem.

Przekłady

Niemieckie: *Volkszeitung* (Wiedeń) 1884, styczeń.

349. Nad przepaścią. Powieść. Powst. w Magdeburgu, w lipcu 1884. *Ogł. Dzień. Pol.* 1887 nr 86-130; wyd. osob. Lw. 1887.

Przekłady

Czeskie: K. Rypáček: Nad propastí. Ilustr. J. Kočí. Praga 1913 *Ilustrowané romány* t. 4.

350. Noce bezsenne. Fantazje na tle czarnym. Powst. w Dreźnie i Magdeburgu 1883-1884. Fragm. początkowy *ogł. Tyg. Ilustr.* 1887 nr 221; cz. 1 (łącznie z fragm. początkowym). *Tyg. Ilustr.* 1888 nr 262-270, 272-274; (cz. 2) pt. Wspomnienia i fantazje. *Tyg. Ilustr.* 1889 nr 358-365; epilog *ogł. A. Krechowicki: Józef Ignacy Kraszewski. Pam. Lit. R.* 11(1912) s. 377-380; epilog przedr. W. Hahn we wstępie do wyd.: *Morituri. Kr.* 1925 *BN I*, 86, s. XXXVIII-XL.

351. Przybłąda. Dat. Drezno 1884. *Ogł. Kur. Warsz.* 1892 nr 61-160 (z przerwami).

352. Przygody Stacha. Powieść. Powst. Drezno 1884. Oddał do druku syn Franciszek Kraszewski. *Bibl. Warsz.* 1888 t. 1-3; przedr. *Bluszcz* 1913 nr 1-45 (z przerwami).

353. Rodzeństwo. Obrazek współczesny. T. 1-2. Dat. Magdeburg, 6 lipca 1884. *Ogł. Dzień. Powieści* 1884 nr 1-35; wyd. osob. Kr. 1884.

Rkps Ossol. sygn. 3455/I.

354. Wysokie progi. Powieść. *Kur. Warsz.* 1884 nr 77-191 (z przerwami).

Rkps Muz. Mickiewicza, W-wa, sygn. C/1176.

355. Awantura. Powieść osnuta na plotce. *Świt* 1885 nr 44-61.

356. Justka. Miniatura z życia powszedniego. *Bluszcz* 1885 nr 1-14; wyd. osob. W-wa 1885.

Rkps Bibl. Nar. sygn. II.6058.

357. Król w Nieświeżu 1784. Obrazek z przeszłości. *Kraj* 1885 nr 40-45, 47-52; wyd. osob. W-wa 1887. Wyd. nast.: przedr. *Polak w Ameryce* (Buffalo) 1896/97 nr 65-92; oprac. W. Danek, W-wa 1962 jako: *Dzieła. Powieści historyczne. Czasy Stanisławowskie* (tu razem: *Papiery po Glince*, zob. poz. 214; *Ostatnie chwile księcia wojewody*, zob. poz. 245).

358. Na królewskim dworze. (Czasy Władysława IV). T. 1-3. Powst. Magdeburg 1885. Wyd. Kr. 1886 jako: *Powieści historyczne XXIV* (por. Wyd. zbior. poz. 4).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie Bibl. Nar. sygn. 653; zniszcz. 1944.

359. Radca Maciek. Nowela. *Biesiada Lit.* 1885 nr 1-8. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6), 22.

Rkps Bibl. Uniw. Lw. sygn. 1027.II.

360. Trzej królowie. Wspomnienie akademickie napisane w twierdzy magdeburgskiej. (1885). *Biesiada Lit.* 1886 nr 1-3. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6).

361. Wizerunki książąt i królów polskich. Powst. 1883-1885. Wyd. z 39 rycinami K. Pillatiego oraz inicjałami C. Jankowskiego. W-wa 1888.

Rkps pt. Królów i książąt polskich wizerunki. Dat. 1860-1883. Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1085; zniszcz. 1944.

Dedykowane z Magdeburga 16 października 1885 J. O. księżnej Ludwice z Holyńskich Falconieri-Carpegna.

Przekłady

Bułgarskie: (Fragm. rozdz. XIII pt.) Władysław Warneńczyk. *Polsko-bułgarski przegląd* 1923 nr 29.

362. Błogosławieni. Dat. San-Remo, 26 kwietnia 1886. Wyd. San Remo 1886. Wyd. nast.: Lw. 1886; przedr. zob. poz. 382.

363. Boży gniew. Powieść historyczna. Czasy Jana Kazimierza. T. 1-3. *Bluszcz* 1886 nr 1-38; wyd. osob. W-wa 1886 jako: Powieści historyczne XXV (por. Wyd. zbior. poz. 4).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 26.

Przekłady

Rosyjskie: Gniew bożij. Petersb. 1887; przedr. w wyd. przekł.: *Sobranije soczinienij*. T. 10. Petersb. 1899 *Bibl. „Siewiera”* (w jednym tomie przekł.: *Pamiętnik Mrocza*, zob. poz. 163). — F. B. W. Rajewskij: Gniew bożij. Petersb. 1904. — Gniew bożij. W wyd. przekł.: *Sobranije soczinienij*. Petersb. (1915) (dod. do *Priroda i ludzi* za 1915).

364. Czarna godzina. Powieść. T. 1-2. Dat. Schinznach - Montreux - Genewa - Turyn - San Remo 1886. Ogl. *Kłosa* 1887 nr 1123-1156; wyd. osob. W-wa 1888.

Przekłady

Czeskie: V. Špaňhel: Černá hodina. Praga 1893 *Laciná národní knihovna* t. 14.

Rosyjskie: N. Gross: Czernyj dień. Petersb. 1891; przedr. w wyd. przekł.: *Sobranije soczinienij*. T. 9. Petersb. 1899 *Bibl. „Siewiera”*.

365. Męczennica na tronie. Opowiadanie historyczne. T. 1-2. Dat. San Remo 1886. Ogl. *Tyg. Ilustr.* 1886 nr 157-208; wyd. osob. W-wa 1887.

Rkps niekompletny Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1102; zniszcz. 1944.

Przekłady

Rosyjskie: Muczenica na tronie. Petersb. 1887; przedr. w wyd. przekł.: *Sobranije soczinienij*. T. 12. Petersb. 1899 *Bibl. „Siewiera”*.

366. Rejent Wątróbka. Dat. 1886. Ogl. *Biesiada Lit.* 1890 nr 1-2. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6); wyd. osob. W-wa 1907 *Biblioteczka Uniw. Lud.* 26 (tu razem: Profesor Milczek, zob. poz. 215); toż wyd. nowe W-wa (1918); wyd. 3 W-wa 1931.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 22, 25. Rkps Bibl. Uniw. Lw. sygn. 1030. II.

367. Saskie ostatki. (August III). Powieść historyczna. T. 1-2. Dat. San Remo 1886. Wyd. W-wa 1889 jako: Powieści historyczne XXIX (por. Wyd. zbior. poz. 4).

Wyd. nast.: wyd. skrócone W-wa 1928 *Bibl. Groszowa* 235; W-wa 1934 *Bibl. Lit. „Nowej Polski”* t. 75; oprac. W. Hahn. W-wa 1949.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie Bibl. Nar. sygn. 655; zniszcz. 1944.

368. Trójlistek. Studium charakterów. Powst. w Szwajcarii 1886. Ogl. *Gaz. Pol.* 1887 nr 21-33, 36-70; toż *Gaz. Nar.* 1887 nr 24-89 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1887.

Rkps Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1084; zniszcz. 1944.

369. Bajka o gacku dla starych i młodych dzieci. *Kur. Codz.* 1887 nr 130-132, 135-137.

W notatce red. uwaga, że bajka jest wyjęta z nie wydanego utworu pt. *Zimą u komina*, stanowiącego własność firmy Gebethnera i Wolffa.

370. W oknie. Poemat żalobny. *Biesiada Lit.* 1887 nr 15. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6); wyd. osob.: W-wa 1907 *Biblioteczka Uniw. Lud.* 27 (tu razem: Nauczyciele sieroty, zob. poz. 162); toż wyd. nowe W-wa b. r.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 22.

371. Adama Polanowskiego, dworzanina króla Imci Jana III, notatki. T. 1-2. W-wa 1888 jako: Powieści historyczne XXVII (por. Wyd. zbior. poz. 4). Wyd. nast.: W-wa 1913; z posłowiem S. Arnolda. W-wa 1951; toż wyd. 2 W-wa 1954.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 26.

Przekłady

Rosyjskie: Jan Sobieski. Zapiski Adama Polanowskiego. W wyd. przekł.: *Sobranije soczinienij*. Petersb. (1915) (dod. do *Priroda i ludzi* za 1915; w jednym tomie przekł.: *Pamiętnik Mrocza*, zob. poz. 163).

372. Król Piast. Powieść historyczna. (Michał książę Wiśniowiecki). T. 1-2. W-wa 1888 jako: Powieści historyczne XXVI (por. Wyd. zbior. poz. 4).

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 26.

Przekłady

Rosyjskie: Książę Michał Wiśniowiecki. Petersb. 1890; przedr. w wyd. przekł.: *Soczinienija*. T. 1. Petersb. 1900 *Bibl. „Siewiera”*; przedr. w wyd. przekł.: *Sobranije soczinienij*. Petersb. (1915) (dod. do *Priroda i ludzi* za 1915).

373. O panslawizmie. Z papierów pośmiertnych. *Czas* 1888 nr 285-287; odb. Kr. 1889.

374. Psiarek. Opowiadanie. *Biesiada Lit.* 1888 nr 1-5. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6); wyd. osob. W-wa 1908 *Biblioteczka Uniw. Lud. i Młodzieży Szk.* 83; też wyd. 2 W-wa 1925.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 22, 25.

Przekłady

Czeskie: K. Handzel: Psovod. Praga 1915.

375. Przedmowa do: Bogumił Osiecki: Gawędy polskiego legionisty. Od Warszawy do Marokko, opowiadanie kapitana. Kr. 1888.

376. Jeden z tysiąca. *Ziarno* 1889 nr 1-37 (z przerwami).

Utwór nie dokończony.

377. Za Sasów. (Czasy Augusta II i Augusta III). Powieść historyczna. T. 1-2. W-wa 1888 jako: Powieści historyczne XXVIII (por. Wyd. zbior. poz. 4). Wyd. nast.: W-wa 1950.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 11, 12, 13, 14, 15, 26.

Rkps Zbiory Raperswilskie Bibl. Nar. sygn. 654; zniszcz. 1944.

378. Walerka. Spowiedź przyjaciela. *Biesiada Lit.* 1891 nr 1-3.

379. Bajka o trzech braciach, z których dwu było mądrych, a jeden głupi, o zielonym wężu, burym kocie i sroczce bez ogona. *Kur. Codz.* 1893 nr 273-314 (z przerwami); wyd. osob. W-wa 1919 *Zajmujące Czytanki* 153.

Zob. również Wyd. zbior. poz. 23.

380. Nera. Powieść z życia współczesnego. T. 1-3. *Gaz. Pol.* 1896 nr 52-147 (z przerwami); wyd. osob. z przedmową Z. Dębickiego, W-wa (1912) *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 749-751.

381. Bajka o Marzannie i urodzie. *Kur. Codz.* 1897 nr 78-96. Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 23.

382. Nigdzie nie drukowane poezje i urywki prozą. Z teki pośmiertnej. (Wyd. K. Łozińska). W-wa 1912.

Zawartość: Proza: Książka pra-prababki; Dolhe; Romanów; Intermezzo; Przygoda w podróży. (*Nowiny Niedzielné* 1877 nr 32; *Tydzien* 1877 nr 48-49).

Wśród wierszy m. in.: Nie mieć nad głową dachu... (Dat. 30 listopada 1886; ogl. *Tyg. Ilustr.* 1887 nr 225); Wiem, niezbadane... (*Biesiada Lit.* 1888 nr 1); Błogosławieni (zob. poz. 362); Trójplomyk. (Dat. 19 marca 1884); U kolebki. (Dat. Gródek, 9 listopada 1845); Gwiazdom, kwiatom,

ptakom, pieśni... (Dat. Kisiele 1854); Ziarna Boże. (*Na naszej ziemi* 1909 nr 15); Ziemi!...; Hymn. (Dat. Magdeburg 1884. Ogl. *Bluszcz* 1912 nr 14); Anioł śmierci. (Dat. Gródek, 10 listopada 1845); O! morze. (Dat. Odessa); Nad morzem. (Dat. Odessa, 13 sierpnia 1843); Błogo! W książce pam. A. Mickiewicza w Karlsbadzie. (Dat. 23 lipca 1872; ogl. J. Chołodecki: Kult pamięci A. Mickiewicza w Karłowych Warach. Czerniowiec 1894); Do H. Merzbacha. (Dat. grudzień 1865); Na śmierć Jana Czeczota w Druskienikach, 11 sierpnia 1847. (Ogl. *Księga pam. na uczczenie setnej rocznicy urodzin A. Mickiewicza (1798-1898)*. T. 1. W-wa (1898)).

383. Popychadło. Powieść. Rkps był w redakcji *Kur. Warsz.* (wg Estreichera).

384. Fantazyjka z ulubionej śpiewki na fortepian. W-wa b. r.

385. Po tej rączce, piosnka. Słowa ..., muzyka Kajetana Kraszewskiego. W-wa b. r.

386. Pastusze piosenki na fortepian przepisane. B. m. r. Nuty ogl. *Kłosy* 1887 nr 1137.

* * *

Drobne wiersze nie ogłoszone za życia pisarza:

***. Z daleka przychodzę... (Wiersz do Fr. Kostrzewskiego). *Wędrowiec* 1904 nr 38.

(Wiersz bez tytułu do T. Lenartowicza, dat. Rzym, 17 lipca 1858). *Sfinks* 1912 t. 20 s. 336.

Król. *Romans i Powieść* (Dod. do *Świata*) 1916 nr 11 s. 2.

Polsko, Ojczyzno moja, męczennico święta... *Romans i Powieść* (Dod. do *Świata*) 1916 nr 21.

Dziwi się świat, że tyle lat... Dat. Drezno 1870. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2544/I.

W rękopisach Bibl. Kórn. znajdują się bruliony niektórych wierszy Kraszewskiego, sygn. 1176/56.

W rękopisach Bibl. Jagiel. sygn. 8915 znajdują się drobne utwory i fragmenty utworów z różnych lat, m. in. Une nuit d'été. Nouvelle. Powst. w jęz. franc. Magdeburg 1884 (?); sygn. 9254 — trzy artykuły polityczne: Polskość wobec Moskali i zdrajców ukraińskich, bez daty; (O uwłaszczeniu chłopów), bez daty; Czerwonni i biali. List z Warszawy. Warszawa, d. 25 marca 1863.

II. PRZEKŁADY

1. Plutarch: Życie Cyncerona z Plutarcha, przełożone i objaśnione przypisami. Rkps złożony cenzorowi 28 grudnia 1829/9 stycznia 1830. Rkps był w posiadaniu rodziny.

Dedykowane Adamowi Jundziłłowi, koledze szkolnemu ze Świsłoczy.

2. K. P. Kock: Dom biały. T. 1-5. Wil. 1833.

3. J. P. Richter: Śmierć anioła. Powieść. *Znicz* 1834 s. 217-224.

4. Baronet Harleigh. Powieść z pamiętników doktora. (W-wa 1835) *Gabinet Powieści i Romansów* nr 4.

Wydane bezimiennie.

5. Ładna młynarka. Powieść z pamiętników doktora. (W-wa 1835) *Gabinet Powieści i Romansów* nr 5.

Przekład z niemieckiego, wydany bezimiennie.

6. Ph. Chasles: Sztuka dramatyczna i teatr dzisiejszy w Anglii. Szkoła sentymalna. Szkoła metafizyczna. Szkoła archaiczna. (Sheridan Knowles — Robert Browning — Henryk Horne — Leigh Hunt — Edward Lytton Bulwer). *Athenaeum* 1841 t. 1.

Przekł. artykułu z *Revue des Deux-Mondes*.

7. C. Chavagnac: Elekcja Michała Wiśniowieckiego. Z pamiętników Kaspra hrabiego Chavagnac. *Athenaeum* 1841 t. 1.

8. G. W. F. Hegel: Filozofia natury według Hegla. *Athenaeum* 1845 t. 3.

Fragm. książki Hegla pt. Enzyklopädie der philosophischen Wissenschaften im Grundrisse, wg przekładu J. Micheleta.

9. G. W. F. Hegel: Rys historii filozofii według Hegla. *Athenaeum* 1845 t. 2.

Fragm. książki Hegla pt. Vorlesungen über Philosophie der Geschichte (wg przekładu francuskiego?).

10. A. Ott: Idea systematu Hegla. Dat. Gródek, 11-13 października 1844. Ogl. *Athenaeum* 1845 t. 1; wyd. osob. Wil. 1845.

Fragm. książki A. Otta pt. Hegel et la philosophie allemande.

11. S. B. A. Zug: Ogrody warszawskie w roku 1784. *Athenaeum* 1845 t. 3.

12. A. Jameson Brownell: Złota legenda artystów. (Z angielskiego pisma *The Athenaeum*). *Athenaeum* 1846 t. 3, 6; 1847 t. 4; wyd. osob. Wil. 1848.

13. L.: A. W. Schlegel. Z francuskiego. *Athenaeum* 1847 t. 5.

14. R. Curzon: Monastery Wschodu. (Visit to the Monasters of the Levant of Robert Curzon). *Athenaeum* 1850 t. 3.

Jest to streszczenie książki, opuszczające wszystkie opisy obyczajowe, sceny z zakonnikami itp.

15. A. Lamartine: Nowe pamiętniki. *Athenaeum* 1850 t. 5-6; wyd. osob. Wil. 1851.

16. J. Méry: Chénier. *Athenaeum* 1851 t. 1-5; wyd. osob. pt. Andrzej Chénier. Powieść historyczna z czasów rewolucji francuskiej (1792-1794) przekład ... z przydaniem wiadomości o życiu And. Chénier. Wil. 1852.

17. W. H. Prescott: Dawna literatura hiszpańska. (Historia literatury hiszpańskiej przez George Ticknor). (Przekł. rec.). *Athenaeum* 1851 t. 2.

Oryginal recenzji w *North American Review*.

17a: A. F. Ozanam: O obowiązkach pisarzy chrześcijańskich. *Pam. Religijno-Moralna* 1857 nr 1.

18. Dante Alighieri: Boska komedia. (Przekł. wierszem białym). Fragm. ogł.: „Raj” pieśni (trzy ostatnie). *Bibl. Warsz.* 1866 t. 1 s. 389-398; „Czyściec”. (Pieśń

XI). *Sobótka. Księga zbior. na uczczenie jubileuszu S. Goszczyńskiego*. Lw. 1875 s. 127-131; fragm. przedr. M. Frackiewicz: Józef Ignacy Kraszewski w Krakowie i we Lwowie w r. 1867 i odczyty jego o Dantem. Kr. 1912.

Rkps całości był w posiadaniu Franciszka Kraszewskiego (syna pisarza).

19. F. Schulz: *Polska w r. 1793 według podróży Fryderyka Schulza*. Drezno 1870 *Bibl. Pamiętników i Podróży po Dawnej Polsce* t. 1. Wyd. nast.: W-wa 1899; pt. *Podróże Inflantczyka z Rygi do Warszawy i po Polsce w latach 1791-1793*. Przełożył ..., z oryginałem sprawdził, wstępem i przypisami opatrzył Wacław Zawadzki. W-wa 1956.

Rkps przekładu pt. *Inflanty polskie* — z licznymi uwagami Kraszewskiego — w *Bibl. Jagiel.* sygn. 4639.

Tytuł oryginału: *Reise eines Liefländers von Riga nach Warschau durch Südproussen, über Breslau, Dresden, Karlsbad, Beyreuth, Nürn-*

berg, Regensburg, München, Salzburg, Linz, Wien und Klagenfurt nach Bolzen in Tyrol. Berlin 1795.

20. *Pamiętniki Wawrzyńca hr. Engeströma*, posła nadzwyczajnego i ministra pełnomocnego króla IMci Szwedzkiego w Polsce czasu Sejmu Czteroletniego, później kanclerza Państwa i ministra spraw zagranicznych itd. Przełożone z oryginału. Poz. 1875 *Pamiętniki z Ośmnastego Wieku* t. 15.

Dedykowane wnukowi autora tych pamiętników Wawrzyńcowi hr. Engeströmowi.

21. T. M. Plautus: *Komedie*. Przekł. powst. w Berlinie (Moabit) między 19 lipca i 6 sierpnia 1883. Wyd. pt. *Komedyj pięciu parafrazy*. Złoczów 1888.

Rkps z 1883, dedykowany odręcznie doktorowi A. Zipperowi, San Remo 1887, w *Bibl. Jagiel.* sygn. 8960.

Zawartość: *Samochwał; Pasożyt; Trojak; Rozbitki; Koszyk*.

III. PRACE EDYTORSKIE I REDAKCYJNE

1. *Athenaeum*. Wil. 1841-1851, zob. Publikacje w czasopismach ..., s. 84-87.
2. Autografy do dziejów Polski i Rosji z rodzinnego zbioru Jg. (Ignacego) Kulałowskiego. *Athenaeum* 1841 t. 5 s. 1-82.
3. Albertus z wojny. W Krakowie... Roku Pańskiego 1613. Wyd. w książce: Pomniki do historii obyczajów w Polsce z XVI i XVII wieku. Wydane z rzadkich druków przez... Wstęp dat. Gródek, 11 sierpnia 1842. Wyd. W-wa 1843. (Tu również poz. 4, 5, 6, 7).
4. Peregrynacja dziadowska... Roku Pańskiego 1614. Wyd. w książce: Pomniki ..., jw. poz. 3.
5. H. Morstin: Światowa rokosz z ochmistrem swoim i ze dwunastą swych służebnych panien. Drukowano z poprawą roku 1624. Wyd. w książce: Pomniki ..., jw. poz. 3.
6. J. Ostroróg: (O psiech gończych). Wyd. w książce: Pomniki ..., jw. poz. 3.
7. M. Strykowski: Przesławnego wjazdu do Krakowa i pamięci godnej koronacji Henryka Wależusza... opisanie. W Krakowie... Roku Pańskiego 1574. Wyd. w książce: Pomniki ..., jw. poz. 3.
8. Listy Kazimierza Nestora księcia Sapięhy w latach 1773, 1774, 1775 i 1776 do matki pisane z podróży za granicą, spisane z autografów zbioru J. I. Kraszewskiego. *Athenaeum* 1851 t. 3; wyd. osob. Wil. 1852.
9. Notatki generała J. L. (Jana Lipskiego) z lat 1775-1778. Ze starego rękopismu zebrane. Przedmowa dat. Hubin, 7 września 1851. Ogl. *Bibl. Warsz.* 1854 t. 2; wyd. osob. pt. Notaty generała brygady wielkopolskiej kawalerii narodowej z lat 1775-1778. Drezno 1871 *Bibl. Pamiętników i Podróży po Dawnej Polsce* t. 4. (Tu w „Dodatku”: Ekscerpt z manuskryptu własnej ręki Najjaśniejszego króla J. M. Jana III. (Z rękopismów ces. publ. biblioteki w Petersburgu); Kilka listów w sprawach publicznych z lat 1742-1744; Notatki Waleriana Puchalskiego od r. 1690 do 1718).
10. Pamiętniki Jana Duklana Ochockiego, z pozostałych po nim rękopismów przepisane i wydane. T. 1-4. Przedmowa dat. Żytomierz, 22 sierpnia 1855. Ogl. *Gaz. Warsz.* 1855 nr 288-334; 1856 nr 80-120, 131-164, 304-342; fragm. pt. Magnat wielkopolski. *Nowiny* 1856 nr 41-43; całość wyd. osob. Wil. 1857. Wyd. nast.: wyd. 2 zob. Wyd. zbior. poz. 7; t. 1-6. W-wa 1910 *Bibl. Dzieł Wyborowych* t. 626, 627, 629, 631, 637, 638.
Rkps *Bibl. LAN* Wil. sygn. 550-553.
T. 4 wyd. 1 zawiera wyjątki z pamiętników Seweryna Bukara, zob. poz. 29; A. Chrząszczewskiego, zob. poz. 11; Anonima Podolanina, zob. poz. 21.

Przekłady

Rosyjskie: Rassказы o polskiej starinie. Zapiski XVIII wieku Jana Duklana Ochotskiego. Petersburg. 1874.

11. Antoni Chrząszczewski: Pamiętnik. Fragm. pt. Wyciągi z pamiętnika pana Chrząszczewskiego. W książce: Pamiętniki J. D. Ochockiego, jw. poz. 10.

Rkps pt. Chrząszczewskiego nie wydany dotąd Pamiętnik — w *Bibl. Jagiel.* sygn. 4507.

12. Diariusz podróży z Warszawy do Petersburga hrab. Kazimierza Konst. de Bröhl Platera ... w 1792 roku odbytej. *Czas. Dod. Mies.* 1856 t. 4; wyd. książkowe W-wa 1859 (razem: Mogiły, zob. UO-118, i Abracadabra, zob. UO-108).

Rkps fragm. Ossol. sygn. 9546/III.

13. Pamiętniki Józefa Drzewieckiego, spisane przez niego samego (1772-1802), tudzież reszty pamiętnika tegoż (1806-1851). Z papierów po nim pozostałych zebrane z przydaniem wiadomości o życiu autora. Wil. 1858. Wyd. nast.: oprac. S. Pawlicki. Kr. 1891. (Tu także przedr. „Wiadomości” pt. Wspomnienie o Józefie Drzewieckim. Dat. 3 listopada 1857).
- Rkps pt. O pamiętnikach Józefa Drzewieckiego. Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1210; zniszcz. 1944.
- Egz. wyd. Wil. 1858 z poprawkami Kraszewskiego w Eibl LAN Wil. sygn. 458.
- Pamiętniki 1772-1802 były ogłoszone w *Athenaeum* 1849 t. 4 — 1850 t. 4; odb. Wil. 1850.
- 13a. Kazimierz Konstanty de Bröl Plater: (Listy z podróży króla Stanisława Augusta do Kaniowa w r. 1787). Fragm. ogł. zob. UO-123a.
14. Apolinary Zagórski: Gawędy naukowe obejmujące wiadomości z nauk przyrodzonych. Wydanie pośmiertne z portretem autora i życiorysem napisanym przez ... Dat. Żytomierz, 22 kwietnia 1859. Wyd. W-wa 1859.
15. *Gazeta Codzienna*. W-wa 1859-1861, zob. Publikacje w czasopismach..., s. 94-95.
16. Podróże i poselstwa polskie do Turcji, a mianowicie: podróż E. Otwinowskiego 1557, Jędrzeja Taranowskiego, komornika J. K. M., 1569 i poselstwo Piotra Zborowskiego 1568, przygotowane do druku z rękopismu przez... Wyd. K. J. Turowski. Kr. 1860 *Bibl. Pol.* Seria na r. 1860 z. 9.
17. *Gazeta Polska*. W-wa 1861-1862, zob. Publikacje w czasopismach..., s. 96-97.
18. *Kalendarz wydawany przez Warszawskie Towarzystwo Dobroczyńności na rok 1863*. Red. J. I. Kraszewski. W-wa 1862. Por. Publikacje w czasopismach..., s. 100.
19. *Przegląd Europejski Naukowy, Literacki i Artystyczny*. W-wa 1862-1863, zob. Publikacje w czasopismach..., s. 110.
20. Listy Alojzego Felińskiego (z lat 1795-1819). Przedmowa dat. Drezno, 2 lutego 1865. Ogł. *Na dziś. Pismo zbiorowe*. T. 3. Kr. 1872 s. 166-195.
- Rkps Przedmowy Bibl. Nar. sygn. III. 6062.
- Dedykowane Gustawowi hr. Olizarowi.
21. Pamiętnik anegdotyczny z czasów Stanisława Augusta. Z rękopismu wydany. Fragm. o F. K. Dmochowskim ogł. w wyd.: Pamiętniki Jana Duklana Ochoc-
- kiego. T. 4, zob. poz. 10; fragm. pt. Starosta kaniowski. *Kalendarz warsz. ilustr.* J. Ungra 1863; fragm. inne: *Dzien. Poz.* 1866 nr 214-232 (z przerwami); fragm. pt. Tadeusz Kościuszko. *Tyg. Nauk. i Lit.* 1866 nr 1-3; całość wyd. *Poz.* 1867. Wyd. nast.: fragm. pt. Tadeusz Kościuszko. *Przyj. Dom.* 1881 nr 1-4; całość t. 1-3 wyd. W-wa 1906 *Bibl. Dziel Wyborowych* nr 452-454.
- Kraszewski przypuszcza, że autorem „Pamiętnika” był Cieszkowski (Ludwik). Autor jest określany jako „Anonim Podolanin”.
22. Listy pani Mniszchowej, żony marszałka w. koronnego, pisane do matki pani Zamoyskiej, z domu Poniatowskiej, wojewodziny podolskiej. 1787. Spisane przez ... *Roczn. Tow. Hist.-Lit. w Paryżu. Rok 1866*. Paryż 1867 s. 174-231.
23. Z pamiętników Jana Kilińskiego nie wydanych dotąd. Wyjątek udzielony przez ... *Roczn. Tow. Hist.-Lit. w Paryżu. Rok 1867*. Paryż 1868 s. 253-285.
24. Listy króla Stanisława Augusta do Szczęsnego Potockiego z lat 1768-1792. Udzielone przez ... *Roczn. Tow. Hist.-Lit. w Paryżu. Rok 1868*. Paryż 1869 s. 259-310.
25. *Kalendarz gospodarski J. I. Kraszewskiego na r. 1870*. Drezno 1870. Por. Publikacje w czasopismach ..., s. 100.
26. Pamiętnik Hansa Schweinichena do dziejów Szląska i Polski 1552-1602. Przekład skrócony Hieronima Feldmanowskiego. Drezno 1870 *Bibl. Pamiętników i Podróży po Dawnej Polsce* t. 2.
27. Pamiętniki Stanisława Augusta Poniatowskiego. Z autografu francuskiego przełożone przez Bronisława Zaleskiego. Drezno 1870 *Bibl. Pamiętników i Podróży po Dawnej Polsce* t. 3.
28. *Tydzień Polityczny, Naukowy, Literacki i Artystyczny*. Drezno 1870-1871, zob. Publikacje w czasopismach... s. 116.
29. S. Bukar: Pamiętniki. Fragm. pt. Wyjāti z pamiętników Seweryna Bukara. W książce: Pamiętniki J. D. Ochockiego, jw. poz. 10; całość pt. Pamiętniki Seweryna Bukara. Z rękopismu po raz pierwszy ogłoszone. Drezno 1871 *Bibl. Pamiętników i Podróży po Dawnej Polsce* t. 5.
30. Pamiętniki wojenne 1792-1812. Drezno 1871 *Bibl. Pamiętników i Podróży po Dawnej Polsce* t. 6.
- Zawartość: Moje wspomnienia z kampanii 1792 r. ks. J. Poniatowskiego; Kampania oddziału wojsk polskich pod generałem Sierakowskim w r. 1794 odbyta, opisana przez Zenowicza; Noty

generała Zajączka z r. 1811; Generała Dziewanowskiego początki kampanii w roku 1812; Dziennik czynności wojennych generała Dabrowskiego; Opis historyczny czynności ósmego korpusu; Dziennik kampanii w r. 1812.

31. K. Brodziński. Pisma. Wydanie zupełne, poprawne i dopelnione. Z nie ogłoszonych rękopisów staraniem ... T. 1-8. Poz. 1872-1874.

Fragm. rkpsu z poprawkami Kraszewskiego w Bibl. Jagiel. sygn. 4610, 4635.

Pisma Brodzińskiego zgromadził i Kraszewskiemu do wydania przesłał Franciszek Salezy Dmochowski.

32. (Jakub Gieysztor): Z Syberii. Rękopism nadesłany. Drezno 1873.

Pamiętnik ukończony w 1870. Wyd. bez podania nazwiska autora. Przedmowa J. I. Kraszewskiego dat. 15 maja 1873. Rkps kopii ręką Kraszewskiego był w Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1228; zniszcz. 1944.

33. Sąd sejmowy 1827-1829 na przestępców stanu. Urzędowe akta zebrane staraniem Tadeusza Bieczyńskiego, sekretarza prezydialnego Sądu Sejmowego. Poz. 1873.

34. W. Shakespeare: Dzieła dramatyczne. Wydanie ilustrowane ozdobione 545 drzeworytami rysunku H. C. Selousa. Przekład S. Koźmiana, J. Paszkowskiego i L. Ulricha, z dodaniem życiorysu poety i objaśnień pod redakcją ... T. 1-3. W-wa 1875-1877.

Wstęp pt. William Shakespeare, dat. Drezno, 17 listopada 1874.

Objaśnienia J. I. Kraszewskiego zostały przedrukowane w wyd.: Dzieła dramatyczne Szekspira w dwunastu tomach. Przekł. L. Ulricha. Wyd. nowe. Kr. 1895.

35. *Album Muzeum Narodowego w Raperswyl. Rok 1876.* Pod redakcją ... Lw. 1876. Por. Publikacje w czasopismach..., s. 84.

36. Pamiętniki Jana Władysława Poczo-buta Odlanickiego (1640-1684). Przepisał z autografu i przypiskami opatrzył hr.

Leon Potocki, opisaniem rękopismu poprzedził i objaśnieniami uzupełnił... W-wa 1877 *Bibl. Ordynacji Krasieńskich. Muzeum K. Swidzińskiego* t. 3.

37. H. Brühl: Listy do córki, Amalii hr. Mniszchowej. Rkps, przygotowany we Florencji 1878, był w Bibl. Nar.; zniszcz. 1944.

38. Listy Jana Śniadeckiego w sprawach publicznych od roku 1788 do 1830 pisane. Wstęp i przypiski ... Poz. 1878.

Wstęp dat. 9 stycznia 1878.

Tom zawiera listy do: Januszewicza, Hugona Kollataja i prymasa Michała Poniatowskiego oraz dwa listy do hrabiny z Dzieduszyckich Morskiej.

39. Liber generationis seu Synopsis catholici gentis chami plebeiorum secundum alphabetum Carepini modo conscriptus. Rkps. Na rkpsie autograf: „Przepisano z rpmu Instyt. Ossolińskich od d. 6 kwietnia do 6 maja 1879 (w przecięciu po 8 godz. dziennie) w Dreźnie J. I. Kraszewski”.

Kopia Kraszewskiego nie została oddana do druku.

40. Pisma Karola Drzewieckiego zebrane i wydane. Poz. 1880.

Wstęp pt. Pamięci Karola Drzewieckiego. Dat. Drezno, 19 września 1879.

41. Listy Zygmunta Krasieńskiego: (T. 1): Do Konstantego Gaszyńskiego. Lw. 1882.

T. 2: Do Adama Soltana. Lw. 1883.

T. 3: Do J. Słowackiego, R. Zaluskiego, E. Jaroszyńskiego, Kajetana, Andrzeja i Stanisława Koźmianów, B. Trentowskiego. Lw. 1887.

Prawdopodobnie t. 3 przygotowany do druku również przez J. I. Kraszewskiego, chociaż nie jest to zaznaczone w druku. Por. *Echo* 1880.

42. I. Krasicki: Listy. Wg K. Estreichera przygotowane w rękopisie. Wykorzystane i cytowane w wyd.: Krasicki. Życie i dzieła, zob. UO-281.

IV. PUBLIKACJE W CZASOPISMACH I WYDAWNICTWACH ZBIOROWYCH

ALBUM MUZEUM WRAPPERSWYL. Na stoletnią rocznicę 1772 r. Wydane staraniem Władysława hr. Platera. Poznań 1872.

Utworthy J. I. Kraszewskiego:
1. Słowo wstępne. Dat. Drezno, 30 kwietnia 1872. — s. III-VIII.

ALBUM MUZEUM NARODOWEGO W RAPPERSWYL. Rok 1876. Pod redakcją J. I. Kraszewskiego.

Utworthy J. I. Kraszewskiego:
1. Słowo wstępne. — s. V-VII.
2. Z trzeciego na czwarty grudnia 1863, urywek z pamiętnika B. Bolesławity. — s. 165-189.

ANANAS. Kalendarz
Kraków 1888.

Wyd.: Kazimierz Bartoszewicz.

Utworthy J. I. Kraszewskiego:
1. Wstęp. (Inc.: Raz, dwa, trzy... dwa-naście!...). — s. 24-27.

ATENEUM. Pismo naukowe i literackie
Miesięcznik.
Warszawa 1876-1901.

Wyd.: Włodzimierz Spasowicz; w 1890-1896 także Adolf Pawiński.

Red.: w 1876 Herman Benni; od 1877 Jan Trejdosiewicz; od 1881 Piotr Chmielowski; od 1897 W. Spasowicz i Stosław Łaguna; od lipca 1899 Ignacy Chrzanowski.

Utworthy J. I. Kraszewskiego:
1. Polska w połowie XVIII wieku. 1876 t. 1.

Rec. książki R. Roepel: Polen um die Mitte des XVIII Jahrhunderts, Gotha 1876.

2. Sztuka w Niemczech. 1876 t. 1.

3. Krasicki. Życie i dzieła. (UO-281). 1878 t. 1-3.

4. Leopold Kronenberg. Wspomnienie pośmiertne. 1878 t. 2.

5. Szalona. (UO-309). 1880 t. 1-2.

ATHENAEUM. Pismo poświęcone historii, literaturze, sztukom, krytyce itd.

Dwumiesięcznik (6 tomów rocznie).

Wilno 1841-1851.

Red. i wyd.: Józef Ignacy Kraszewski.

Druk.: Teofil Glücksberg.

Od 1849 podtyt. *Pismo zbiorowe poświęcone historii, filozofii, literaturze i sztukom.*
Druk.: Józef Zawadzki.

Rkps całych roczników 1849, 1850, 1851 oraz poszczególnych tomów lub ich fragmentów w Bibl. LAN Wil. sygn. B. s. 659-676, 1293, 1308, 1405-1411, 1565-1566, 1919, 2019, 2839.

Utworthy J. I. Kraszewskiego:

1. Biała na Podlasiu. (UO-50). 1841 t. 1.

2. Elekcja Michała Wiśniowieckiego. Z pamiętników Kaspra hrabiego Chavagnac. (P-7). 1841 t. 1.

3. Philarète Chasles: Sztuka dramatyczna i teatr dzisiejszy w Anglii. (P-6). 1841 t. 1.

4. Spojrzenie na dzisiejszą literaturę polską. Dat. Gródek, 12 sierpnia 1840. 1841 t. 1.

Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 10).

5. Wynalazek Daguerra i Liepmana. Uwagi. Dat. Gródek, 5 sierpnia 1840. 1841 t. 1.

6. Gustave Planche: Wystawa sztuk pięknych paryska 1840. (Przekł.). 1841 t. 1-2.

7. Philarète Chasles: Rzut oka na literaturę angielską. (*Z Revue des Deux-Mondes*. Przekł.). 1841 t. 2.

8. Marmier: Rzut oka na literaturę niemiecką. (*Z Revue des Deux-Mondes*. Przekł.). 1841 t. 2.

9. Pierwszy akt dramatu „Jan z Nepomuk” (1383). (UO-38). 1841 t. 4.
10. Szkice Franciszka Smuglewicza. Dat. Gródek, 20 grudnia 1840. 1841 t. 4.
11. Stare gawędy i obrazy napisał Kazimierz Władysław Wójcicki. W-wa 1840. T. 1-4. (Rec.). Dat. Gródek, 17 stycznia 1841. 1841 t. 4.
12. Autografy do dziejów Polski i Rosji z familijnego zbioru Ig. Kulakowskiego. (E-2). 1841 t. 5.
13. Opis obyczajów i zwyczajów za panowania Augusta III księdza Kitowicza, wydany z rękopismu przez Edwarda Raczynskiego. T. 1-3. (Rec.). Dat. Gródek, 19 lutego 1841. 1841 t. 5.
14. Kodeń nad Bugiem. (UO-50). 1841 t. 6.
15. Materiały do historii panowania Jana III. Z rękopismu współczesnego. 1842 t. 6.
16. Historia Sawki. (UO-59). 1842 t. 6.
17. Banita. (UO-58). 1843 t. 1-3.
18. Mitologia słowiańska i prusko-litewska. (UO-111). 1843 t. 2.
Rec. książki I. J. Hanusch: Die Wissenschaft des Slavischen Mythus im weitesten, den alt preussisch-litauischen Mythus mit umfassenden Sinne ... Lw. 1842.
19. Relacja życia J. W. J. Pana Jana Karola... Dolskiego... Przez J. O. Książęcia JMści Janusza Wiśniowieckiego... Anno 1701. (Wyd.). 1843 t. 4.
20. Dajnos. Pieśni litewskie. Dat. Gródek, 30 stycznia 1844. (UO-63). 1844 t. 2.
21. Urywek. (Wiersz). 1844 t. 2.
Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 10.
22. Polska pod względem obyczajów i zwyczajów do pierwszej połowy XVII wieku według W. A. Maciejewskiego. (Rec.). Dat. luty 1844. (UO-66). 1844 t. 3.
23. Pogadanki o sztuce. Do Kazimierza Komornickiego. Dat. Gródek, 12 kwietnia 1844. 1844 t. 4.
24. Wspomnienie X. X. Trynitarzy. Dat. Gródek, 13 maja 1844. (UO-111). 1844 t. 5.
25. Słówko o Kazimierzu Brodzińskim. Dat. Gródek, 3 sierpnia 1844. 1844 t. 6.
Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 10).
26. A. Ott: Idea systematu Hegla. (P-10). 1845 t. 1.
27. Franciszek Wiktor Dmochowski. Dat. Gródek, 16 października 1844. 1845 t. 1.
28. Pamiętki historyczne Łowicza. Według W. H. Gawareckiego. (Rec.). 1845 t. 2.
29. Podróże i przechadzki po Haliczu. Dat. Gródek, listopad 1844. 1845 t. 2.
Rec. książki K. J. Zap: Česty a proházky po halické zemi. Praga 1844 (= Zvrcadlo života na Východní Evrope, cz. 3).
30. Rys historii filozofii według Hegla. (P-9). 1845 t. 2.
31. Filozofia natury według Hegla. (P-8). 1845 t. 3.
32. S. B. A. Zug: Ogrody warszawskie w roku 1784. (P-11). 1845 t. 3.
33. Krystyna Poniatowska 1627-1628-1629. (UO-102). 1845 t. 5.
34. Potrzeba pod Byczyną i uwolnienie Maksymiliana. Opisanie potrzeby pod Byczyną Anno 1588 die 24 Januarii. (Ze współczesnego rękopisma w zbiorze redaktora znajdującego się). (Wyd.). 1845 t. 6.
35. Żyd tułacz. Dat. Gródek, 15 sierpnia 1845. 1846 t. 1.
Rec. książki E. Sue: Żyd wieczny tułacz.
36. Pierwsze prace Tadeusza Czackiego S. N. (UO-69). 1846 t. 2.
37. (A.) Jameson (Brownell): Złota legenda artystów. (Z angielskiego pisma The Athenaeum). (P-12). 1846 t. 3, 6; 1847 t. 4.
38. Listy literackie. Dat. Gródek, 31 stycznia 1846. 1846 t. 4.
39. Wiktor Każyński po wtóre. Dat. Gródek, 16 maja 1846. 1846 t. 4.
Nawiązuje do artykułu A. H. Kirkora o W. Każyńskim.
40. Zaporoże. Dat. Gródek, 5 czerwca 1846. (UO-111). 1846 t. 5.
Rec. książki A. Skalkowskiego: Istorija nowoj Siczy. Wyd. 2. Odessa 1846.
41. Ks. Stanisław Chołoniewski. Nekrolog. (UO-111). 1846 t. 6.
42. List o Tadeuszu Czackim. (Wyd.). 1846 t. 6.
43. Podania heraldyczne. (Wyjątek). Książę Hołuby. (UO-73). 1846 t. 6.
Por. Przyj. Dom. 1854 nr 45-50.
44. Związki Polski z Krymem i Portą. (Z rękopismu rotmistrza Studzińskiego, zawierającego korespondencję Porty Chanów Krymskich z początku XVIII w., udzielonego redakcji p. Stanisława Nowowiejskiego). 1846 t. 6.
45. Oblężenie Częstochowy przez Szwedów w r. 1655 od 8 listop. do 27 grudnia.

- Z opowiadania ks. Augustyna Kordeckiego. (UO-79). 1847 t. 1.
46. Zabezpieczenie od bólu w operacjach. Z francuskiego J. I. Kr. (Przeł.). 1847 t. 3.
47. L.: A. W. Schlegel. Z francuskiego. (P-13). 1847 t. 5.
48. Angielskie szkółki dla biednych. (Ragged Schools). Szkółki w lachmanach. (Z Quarterly Review). (Przeł.). 1847 t. 6.
Prawdopodobnie J. I. Kraszewski był tłumaczem.
49. Marcin Podrzutek. (UO-111). 1847 t. 6.
Rec. książki E. Sue: Marcin Podrzutek.
Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 10).
50. Materiały do historii sztuki w dawnej Polsce. Krytyczny przegląd. Dat. Gródek, październik 1847. 1847 t. 6.
Rec. książki F. M. Sobieszczańskiego: Wiadomości historyczne o sztukach pięknych w dawnej Polsce.
51. O celu w powieści. (UO-111). 1847 t. 6.
Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 10).
52. Borysow. (UO-111). 1848 t. 2.
Rec. książki E. Tyszkiewicza: Opisanie powiatu borysowskiego pod względem statystycznym.
53. Do W. Ambrożego Grabowskiego w Krakowie. 1848 t. 5.
W sprawie słownika artystów polskich.
54. Wspomnienie pana szambelana. (UO-111). 1848 t. 6.
Por. *Nowiny* 1856 nr 39-40; *Kalendarz warsz.* ilustr. J. Ungra 1882.
55. Litwa za Witolda. Opowiadanie historyczne. (UO-87). 1849 t. 1-6.
56. Pan i szewc. (UO-88). 1849 t. 1-3.
57. Album wileńskie J. K. Wilczyńskiego, obywatela powiatu wilkomierskiego. (UO-84). 1849 t. 6.
58. Bolesław Chrobry. Opowiadanie historyczne według źródeł społecznych napisał K. Szajnocha. (Rec.). (UO-111). 1850 t. 2.
59. Jeremiasz Falck. (Wyjątek ze Słownika artystów i Ikonoteki polskiej). 1850 t. 2.
Por. UO-116.
60. Sahara i wielka pustynia. (Z *Revue des Deux-Mondes*). 1850 t. 2.
Przeł. podpisany kryptonimem: R. d.
61. Notatki lekarza w czasie morowego powietrza 1623 r. we Lwowie. Dat. 27 lutego 1850. 1850 t. 2.
62. Monastery Wschodu. (Visit to the Monasteries of the Levant of Robert Curzon). Dat. 5 maja 1850. (P-14). 1850 t. 3.
Podpisane kryptonimem: O.
Jest to obszernie streszczenie książki R. Curzona.
63. Materiały do historii sztuki w Polsce. Dat. Hubin, 1 października 1850. (UO-91). 1850 t. 4.
Rec. książki E. Rastawieckiego: Słownik malarzów polskich...
64. Korespondencja literacka. Dat. 20 lipca 1850. 1850 t. 5.
Podpisane kryptonimem: X. Y. Z.
65. Nowe pamiętniki Lamartine'a. (P-15). 1850 t. 5-6.
66. Notariusz wiejski. Der Dorf Notair, przez Barona Joss. von Eotwas. (Rec.). 1850 t. 6.
67. Uczeń i pisarze zakonu kaznodziejskiego w Polsce. Z rękopismu. (UO-111). 1850 t. 6.
68. (J.) Méry: Chénier. (P-16). 1851 t. 1-5.
69. (W. H.) Prescott: Dawna literatura hiszpańska. (Historia literatury hiszpańskiej przez George Ticknor). (P-17). 1851 t. 2.
70. Listy Kazimierza Nestora księcia Sapięhy w latach 1773, 1774, 1775 i 1776 do matki, pisane z podróży za granicą. (E-8). 1851 t. 3.
71. Nie żądaj pan ode mnie żadnych nowin literackich... Dat. 25 maja 1851. 1851 t. 3.
Ogólna ocena ruchu literackiego i artystycznego w kraju i za granicą.
72. Gospodarstwo krajowe. Roczniki gospodarstwa krajowego. W-wa Rok 1842-1851. T. 18 nr 36. Dat. Hubin, 8 sierpnia 1851. (Rec.). 1851 t. 4.
Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 9).
73. Listy przeszłego wieku. (10 listów F. K. Branickiego. Wyd.). 1851 t. 4.
74. Rodzina. De la famille par Frédéric Béchard. Dat. Hubin, 29 lipca 1851. (Rec.). (UO-111). 1851 t. 4.
Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 9).

P o n a d t o:

W każdym tomie przegląd życia kulturalnego oraz notatki o książkach i czasopismach pod różnymi tytułami: Najnowsze dzieła, Niektóre nowsze dzieła, Nowe dzieła, Nowości artystyczne, Nowości literackie, Okruszyny, Rozmaitości. W wielu tomach także publikacje drobnych materiałów historycznych.

W wielu również tomach drobne uwagi i dopiski redaktora do ogłaszanych artykułów oraz korespondencje.

W ostatnim tomie „Zamknięcie”. 1851 t. 6.

BALAMUT PETERSBURSKI. *Pismo czasowe*

Petersburg 1830-1836.

Red.: Adam Rogalski, Józef Sekowski, Michał Konarski.

W 1834 i 1835 pt. *Balamut*.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Kotlety. Powieść prawdziwa Kleofasa Fakunda Pasternaka. (UO-3). 1830 nr 33 (27 grudnia).

BIBLIOTEKA WARSZAWSKA. *Pismo poświęcone naukom, sztukom i przemysłowi* Miesięcznik.

Warszawa 1841-1914.

Założyciele stanowiący pierwszy zespół redakcyjny: Michał Baliński, August Cieszkowski, Adolf Kurc, Aleksander Kurc, Leon Łubieński, Wincenty Majewski, Leon Potocki, Antoni Szabrański, Aleksander Tyszyński, Kazimierz Władysław Wójcicki, Feliks Zieliński.

Red.: A. Szabrański; od 1 października 1843 K. W. Wójcicki; od połowy 1844 kolejno L. Łubieński, M. Baliński, Antoni Potocki, Antoni Waga; od 1846 L. Łubieński; od 1850 K. W. Wójcicki; od października 1879 Feliks Jezierski; od lipca 1880 Józef Kazimierz Plebański; po 1891 kolejno: Józef Weyssenhoff, Michał Radziwiłł, Adam Krasiński, Maurycy Zamoyński.

Dod.: w 1842-1844 *Biblioteka Zagraniczna* (t. 1-5).

W 1849 fundusz na utrzymanie pisma złożyli bankierzy Leopold Kronenberg i Mathias Rosen.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Tęczyńscy. (UO-61). 1843 t. 4.

2. Owidiopol. Dniestr. Akerman. 1844 t. 3.

Por. UO-67.

3. List w sprawie krytyki „Witoldowych bojów”. 1846 t. 1.

4. Dzieciatko Jezus. (Opowiadanie ks. Hołowińskiego). (Rec.). 1846 t. 3.

5. Łza w niebie. (UO-72). 1847 t. 1.

Por. *Kalendarz warsz. ilustr.* J. Ungra 1884.

6. Budnik. (UO-76). 1848 t. 1.

7. Ustęp z powieści Hryc Soroka. Obrazek wiejski. (UO-94). 1852 t. 1.

8. Wspomnienie. (Wiersz). 1852 t. 1.

9. Chata za wsią. (UO-96). 1853 t. 2 — 1854 t. 1, 2, 4.

10. Mój śmiech. (Wiersz). 1853 t. 2.

11. Notatki generała J. L. z lat 1775-1778. Ze starego rękopismu zebrane przez... (E-9). 1854 t. 2.

12. Jermola. (UO-105). 1856 t. 2-3.

13. Staropolska miłość. (UO-120). 1858 t. 1.

14. O Psalterzu słowiańskim 1861 t. 3.

15. Wstęp do Hymnów boleści: O gdyby się kiedy cala... (UO-115). 1861 t. 3.

16. (List-pożegnanie z „Gazetą Polską”). 1863 t. 1.

Por. *Gaz. Pol.* 1862 nr 295.

17. Dante. Komedia Boska. Trzy ostatnie pieśni. (P-18). 1866 t. 1.

18. Hrabina Cosel. (UO-222). 1873 t. 1-4.

19. Brühl. (UO-229). 1874 t. 2-4.

20. Z siedmioletniej wojny. (UO-252). 1875 t. 1-4.

21. Książki. 1878 t. 1.

22. Syn marnotrawny. (UO-274). 1878 t. 1-4.

23. I świat, i walka, i boleść nie straszą... 1878 t. 2.

24. List do Redakcji w sprawie Szczerbca Bolesławowego. 1879 t. 1.

25. Zjazd historyczny imienia Długosza w Krakowie. 1880 t. 3-4.

26. Rodzina. Dramat w 5 aktach. (Współautor K. Zalewski). (UO-331). 1882 t. 1-2.

27. Kronika literacka polska za rok 1882, 1883 t. 1.

28. Przygody Stacha. (UO-352). 1888 t. 1-3.

Por. *Bluszcz* 1913 nr 1-45.

Ponadto listy lub ich fragmenty: 1844 t. 3; 1845 t. 1, 4; 1846 t. 1, 4; 1849 t. 1; 1850 t. 2; 1870 t. 2; 1879 t. 1, 3.

BIESIADA LITERACKA. *Pismo literacko-polityczne ilustrowane*

Tygodnik.

Warszawa 1876-1917.

Wyd. i red.: Gracjan Unger; od września 1881 Władysław Maleszewski (do 1906). Zmiana podtytuł.: od 1881 *Pismo ilustrowane poświęcone literaturze, sztuce, kwestiom społecznym, wynalazkom, polityce i gospodarstwu krajowemu*.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Cześćnikówny. (UO-257). 1876 nr 1-13, 15-16.

2. Listy z zakątka. (Kronika).
1876 nr 36, 37, 39, 40, 44, 45, 49, 51, 52;
1877 nr 57, 58, 61, 62, 65, 70, 71, 75, 79,
84, 88, 89, 93, 94, 99, 100, 101, 102, 103;
1878 nr 105, 110, 126, 127, 135, 136, 143,
144, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 155,
156;
1880 nr 212, 213, 216, 217, 220, 221, 225,
226, 230, 231, 233, 234, 244, 245, 248,
251, 256, 258;
1881 nr 264, 265, 268, 269, 270, 274, 275,
279, 280, 282, 286, 287, 290, 291, 299, 300,
303, 307, 311;
1882 nr 315, 320, 324, 325, 329, 334, 335,
338, 339, 344, 348, 351, 352, 354, 355,
360, 361, 363, 364;
1883 nr 369, 370, 373, 376, 380, 381, 386,
387, 399, 400, 404, 407, 408, 411, 412, 415,
416, 417;
1884 nr 2, 3, 6, 7, 11, 18, 19, 21, 23, 27,
39, 43, 47;
1885 nr 3, 8, 17.
Rkps „Listów” pisanych z Magdeburga
1884-1885 w Ossol. sygn. 5631/II.
Listy 1880 nr 221, 258 przedr. *Tyg. Mów*
i Powieści 1880 nr 15; 1881 nr 1.
Por. Listy poz. 142.
3. Słomiana wdowa. (UO-264). 1877 nr
86-87.
4. Wilczek i Wilczkowa. (UO-290). 1878
nr 135-155.
5. Z Florencji. 1878 nr 114, 115, 118,
119, 121.
6. Z Homburga. 1878 nr 140-141.
7. Z Hof-Gastein. 1880 nr 241.
8. Było ich dwoje. (UO-303). 1881 nr
262-274.
9. L. W. Gostkowscy i zegarmistrzostwo
polskie w Genewie. 1882 nr 317.
Por. *Czas* 1883 nr 118.
10. Do A. B. C. D. E. F. itd. Pierwsza
i ostatnia odpowiedź. 1883 nr 362.
Por. *Tyg. Petersb.* 1838 nr 22.
11. Noc majowa. (UO-330). 1883 nr 366-
393.
12. Radca Maciek. (UO-359). 1885 nr
1-8.
13. Trzej królowie. (UO-360). 1886 nr
1-3.
14. Listy z zakątka włoskiego. 1886 nr 8,
13, 16, 20, 24, 28, 31, 39, 43, 48, 52.
Rkps Ossol. sygn. 5631/II.
Por. Listy poz. 142.
15. W oknie. Poemat żałobny. (UO-370).
1887 nr 15.
16. (Wiązanka nieznanymi poezjami). Ogl.
J. H. Rychter: Z notatek J. I. Kraszew-
skiego. 1888 nr 1.
Tu: Wiem, niezbadane, Panie, są wyroki Two-
je...; Jak muszki...; Mój Boże, jak wam trzeba
hałasować i wrzasku...
Por. UO-382.
17. Psiarek. (UO-374). 1888 nr 1-5.
18. Na Baranek Boży. 1888 nr 13.
Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 10.
19. Jeden z wielu. Mozaika. 1889 nr 1.
20. Rejent Wątróbka. (UO-366). 1890 nr
1-2.
21. Walerka. Spowiedź przyjaciela. (UO-
378). 1891 nr 1-3.
22. W hotelach. 1892 nr 1-4.
23. Świetna partia. Opowiadanie. 1894
nr 1.
24. Z rozmyślań. Pijani. 1895 nr 1.
25. Neron. (Fragment). 1896 nr 17.
26. Czy to wiosna...; Mnie żal starej
wioski... W art. L. Méyet: Nieznany
wiersz J. I. Kraszewskiego. 1900 nr 28.
27. Listy do A. Kraushara. 1907 nr 2, 3,
8, 9.
28. Na wschodzie. (UO-161). 1910 nr
1-26.
Por. *Dzien. Poz.* 1866 nr 57-93.
29. Przed burzą. (UO-262). 1910 nr 28-53.
Por. *Dzien. Poz.* 1876 nr 76-119.
- BIRUTA. Noworocznik**
Wilno 1837-1838 (cz. 1-2).
Wyd.: Józef Krzeczowski.
- Utworki J. I. Kraszewskiego:
1. Biruta 1331-1416. (UO-54). 1837 s.
1-5.
2. Czy powróci? (UO-23). 1837 s. 272-
273.
3. Pogrzeb rybaka. (UO-23). 1837 s. 157.
4. Pożar zamku wileńskiego. 1610. Szkic
historyczny. 1837 s. 169-188.
Por. *Zbieracz Lit. i Polit.* 1837 t. 3.
Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6).
5. Umieram. Elegie egotyczne. IV. Tes-
tament. (UO-23). 1837 s. 347-350.
Por. *Zbieracz Lit. i Polit.* 1838 t. 3.
Przedr. bez podtytułu: Testament.
6. Bekieszówka pod Wilnem. (Wyjatek z
tomu IV Historii Wilna). 1838 s. 123-134.
Por. UO-44 i *Przysł. Ludu* 1838/39 nr 44.
7. Było nas dwoje. Improwizacja fanta-
styczna. (UO-19). 1838 s. 27-39.

8. Hogarth. (UO-37). 1838 s. 213-221.
 9. Kiejstut 1382. (UO-54). 1838 s. 5-12.
 10. Z dramatu historycznego Halszka (1554 r.). Akt I scena 10. (UO-21). 1838 s. 189-192.

BLUSZCZ. Pismo tygodniowe ilustrowane dla kobiet

Warszawa 1865-1939.

Wyd.: Michał Glücksberg (do 1901).

Red.: w okresie współpracy J. I. Kraszewskiego Maria Ilnicka; po 1897 kolejno Józefa Bąkowska, Marian Gawalewicz, Zofia Zeidlerowa, Sława Browińska, Wanda Pelczyńska, Stefania Podhorska-Okolów.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Listy z zagranicy.
 1868 nr 3, 4, 10, 12, 13, 15, 16, 19, 20, 22, 23, 26, 27, 31, 32, 35, 36, 46, 50, 51;
 1869 nr 7, 8, 19, 20, 28, 29, 37, 38, 45, 46;
 1870 nr 2, 3, 12, 13, 25, 26, 28, 29, 32, 33, 37, 38, 42, 43, 45, 46, 49, 50;
 1872 nr 3, 4, 7, 11, 16, 20, 21, 24, 31, 32, 35, 37, 42, 47, 51;
 1873 nr 3, 13, 14, 16, 25, 26, 29, 30, 37, 44, 45, 48, 49;
 1874 nr 3, 10, 11, 16, 17, 24, 29, 30, 37, 38, 42, 43, 50, 51;
 1875 nr 2, 3, 11, 12, 17, 25, 28, 35, 42, 43, 48, 49;
 1876 nr 3, 4, 7, 8, 11, 16, 25, 29, 30, 35, 36, 37, 47, 48, 50, 51, 52;
 1877 nr 3, 4, 7, 20, 21, 25, 31, 34, 42, 43, 49, 50;
 1878 nr 1, 2, 3, 4, 12, 17, 18, 21, 22, 26, 31, 38, 42, 46, 51;
 1879 nr 7, 9, 12, 16, 21, 26, 27, 47, 48, 53;
 1880 nr 4, 8, 14, 18, 19, 22, 24, 30, 35, 44, 45, 50;
 1881 nr 1, 6, 13, 21, 25, 28, 35, 37, 44, 47, 52;
 1882 nr 2, 7, 12, 20, 21, 25, 26, 30, 32, 36, 45, 46, 48, 49, 51;
 1883 nr 4, 11, 13, 19, 22, 36, 38, 43, 44, 49, 50;
 1884 nr 4, 7, 11, 12, 18;
 1885 nr 52;
 1886 nr 3, 8, 10, 14, 17;
 1887 nr 3, 9.
2. Pan major. (UO-164). 1866 nr 53 — 1867 nr 6 (z przerwami).
3. Kamienica w Długim Rynku. (UO-179). 1868 nr 1-19.
4. Złoty Jasieńko. (UO-192). 1869 nr 19-42.
5. Mogilna. (UO-203). 1871 nr 1-19 (z przerwami).

6. Sieroce dole. (UO-225). 1873 nr 1-32.
7. Historia o Janaszu Korczaku i pięknej miecznikównie. (UO-231). 1874 nr 21-52.
8. Sekret pana Czuryły. (UO-263). 1876 nr 40-52.
9. Szopen. (Fr. Chopin, sein Leben, seine Werke und Briefe, von Moritz Karasowski. Drezno 1877). (Rec.). 1877 nr 12.
10. Honoré de Balzac. (Correspondance 1819-1850). (Rec.). 1877 nr 20.
11. Sąsiedzi. (UO-285). 1878 nr 1-28.
12. Lublana. (UO-282). 1879 nr 1-29.
13. Życie i wychowanie w Niemczech w klasach średnich. 1879 nr 40.
14. Sama jedna. (UO-321). 1881 nr 1-29.
15. Wycieczka do Rouen. 1881 nr 22.
16. Na bialskim zamku. (UO-329). 1882 nr 1-30.
17. Na Polesiu. (UO-338). 1883 nr 1-30.
18. Pani d'Épinay. (La Jeunesse de Madame d'Épinay par L. Percy et G. Maugras). (Rec.). 1883 nr 39.
19. Ktoś. (UO-346). 1884 nr 1-37.
20. Listy z Magdeburga.
 1884 nr 26, 30, 37, 39, 44, 48, 53;
 1885 nr 2, 7, 13, 16, 21, 25, 28, 34, 39, 43.
 Jeden z „Listów” w jęz. franc., zawierający recenzje francuskich nowości wydawniczych — rkps Bibl. Jagiel. sygn. 8915.
21. Justka. (UO-356). 1885 nr 1-14.
22. Boży gniew. (UO-363). 1886 nr 1-38.
23. Dziad i baba. Nie drukowana bajka. (Proza). 1912 nr 1-2.
24. Z nie drukowanych nigdzie poezji J. I. Kraszewskiego. 1912 nr 14, 29.
 Por. UO-382.
 Tu: Hymn. (Dat. Magdeburg 1884); O! jak mi smutno; O, morze; Polonez; Czemu. (Dat. 12 marca 1846).
25. Przygody Stacha. (UO-352). 1913 nr 1-45 (z przerwami).
 Por. *Bibl. Warsz.* 1888 t. 1-3.
- BOJAN.** Część pierwsza
 Pismo zbiorowe.
 Wilno 1838.
 Wyd.: Adam Pieńkiewicz.
 Red.: Aleksander Groza.
- Utwory J. I. Kraszewskiego:
1. Dziewięć pokoleń Litwy. (Ze Swentorohadajnos). (UO-54). — s. 103-104.

2. Fraszki. I. Nagrobek dziecięciu. — s. 205.
- II. Ludzie lecą po ziemi, jak liście jesieni... — s. 205.
- III. Kto swojego życia wiosną... (UO-54). — s. 205.

3. Jako Sathan kusił pustelnika na puszcze. (UO-29). — s. 93-102.

4. Tatarzy na weselu. Historyjka. (UO-34). — s. 167-180.

Por. *Zbieracz Lit. i Polit.* 1838 t. 4.

5. W dzień pożegnania. 15 kwietnia 1836 r. (UO-54). — s. 148-151.

Por. *Zbieracz Lit. i Polit.* 1838 t. 4.

6. W świat. (Wyjątek z powieści — Dwóch braci). (UO-54). — s. 57-68.

Por. *Pismo Dod. do Gaz. Por.* 1839 nr 66.

CHWILA

Dziennik.

Kraków 8 grudnia 1863 — 31 marca 1864.
Red.: Ksawery Masłowski.

Było kontynuacją *Czasu* w okresie przerwy w jego wychodzeniu, zob. *Czas*.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Listy z zakątka. 1864 nr 41.

CZAS. Dziennik poświęcony polityce krajowej i zagranicznej oraz wiadomościom literackim, rolniczym i przemysłowym
Kraków 1848-1935; W-wa 1935-1939 (z przerwą od 8 grudnia 1863 do 31 marca 1864, kiedy zamiast niego wychodziła *Chwila*).

Założyciele: Z inicjatywy Adama Potockiego grupa ziemian zawiązała spółkę akcyjną dla wydawania pisma politycznego; należeli do niej m. in. Paweł Popiel, Leon Rzewuski, Kazimierz Wodzicki.

Wyd.: Spółka Akcyjna; od 1855 do 1870 Wincenty Kirchmajer; od 1870 Spółka Wydawnicza „Czas”; od 1935 Spółka Wydawnicza Czasopism.

Red. nacz.: do 1851 P. Popiel, od 1851 Maurycy Mann i Aleksander Szukiewicz; w 1861-1865 Stanisław Koźmian; w 1865-1877 M. Mann; w 1877-1878 Adam Łępiczki; od 1878 S. Koźmian; po 1885 kolejno: Michał Chyliński, Rudolf Starzewski, Antoni Beaupré, Jan Moszyński.

Red. odp.: Lucjan Siemiński (od 1849 nr 65 nie podawany); od września 1852 Konstanty Sobolewski; od września 1854 do 1892 Antoni Kłobukowski (z przerwą od sierpnia 1864 do grudnia 1867, kiedy był ukarany sądowo za przestępstwo prasowe, a pismo podpisywał Ksawery Masłowski); po 1892 częste zmiany w podpisach red. odp.

Kierownik lit.: w 1851-1877 L. Siemiński.

Zmiany podtytuł.: od 1849 nr 99 bez podtytułu.

Dod.: w 1849-1850 *Dodatek Literacki do Czasu*; w 1856-1860 *Czas. Dodatek Miesięczny*.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. List do Redakcji projektowanego w Wilnie pisma „Tydzień Naukowo-Literacki”, 1857 nr 122-123.

2. (List o śmierci Gustawa Olizara). 1865 nr 9.

3. Rzym za Nerona. (UO-151). 1865 nr 152-217 (z przerwami).

4. Póldiable weneckie. (UO-165). 1866 nr 95-169 (z przerwami).

5. List do Ludwika Wodzickiego. (Z podziękowaniem za pamięć o jubileuszu). 1878 nr 248.

6. Zakład zegarmistrzowski Gostkowskich w Genewie. 1883 nr 118.

Por. *Biesiada Lit.* 1882 nr 317.

7. O panslawizmie (Z papierów pośmiertnych). (UO-373). 1888 nr 285-287.

Ponadto listy oraz przedruki fragm. korespondencji i wypowiedzi: 1849 nr 51; 1865 nr 279; 1866 nr 138; 1879 nr 79; 1880 nr 102; 1881 nr 183, 224; 1882 nr 194, 219; 1883 nr 118, 183, 184, 264, 265, 266; 1885 nr 72; 1886 nr 70, 232; 1887 nr 53.

CZAS. DODATEK MIESIĘCZNY

Kraków 1856-1860 (t. 1-20).

Red.: Antoni Kłobukowski.

Por. *Czas*.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Abracadabra. (UO-108). 1856 t. 3.

2. Diariusz podróży z Warszawy do Petersburga... de Bröhl Platera... (E-12). 1856 t. 4.

3. Mogiły. (UO-118). 1857 t. 8.

CZYTELNIA NIEDZIELNA

Tygodnik.

Warszawa 1856-1864.

Red.: Aleksandra Petrowowa. Od 1 października 1861 do końca 1863 red. faktyczny Agaton Giller.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Pogadanki. 1856 nr 3.

DLA POGORZELCÓW. Pismo zbiorowe
Warszawa 1885.

Red.: Adam Pląg (Antoni Pietkiewicz).

Druk.: Noskowski.

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. * * *. Spod ciemnych krat w wasz jasny świat... Dat. maj 1885. — s. 18.

Przedr. pt. „Dla pogorzalców”, zob. Wyd. zbior. poz. 10.

Rkps pt. Do... Bibl. Nar. sygn. 2737.III.

DLA ZAGRZEBIA. Album Kola Literackiego we Lwowie
Lwów 1881.

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. Urywki. (Wiersz inc.: W walce z życiem i ze światem...). — s. 24.

Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 10.

DODATEK TYGODNIOWY PRZY GAZECIE LWOWSKIEJ
Lwów 1850-1862, 1867-1869.

Red.: Mateusz Sartyni; od czerwca 1862 Adolf Rudyński.

W 1872 wznowiony jako *Dodatek Miesięczny do Gazety Lwowskiej*.

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. Poezja szlachecka, legendy herbowne. (UO-114). 1855 nr 2-6, 8-11.

Por. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 332-336.

DWUTYGODNIK dla KOBIEC. Pismo beletrystyczne i naukowe, wychodzi w Poznaniu co drugą sobotę
Poznań 1880-1887.

Red.: Teresa Radońska; od 1883 Teofila Radońska.

Od października 1885 wychodziło jako *Tygodnik Beletrystyczny i Naukowy*.

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. Listy z zagranicy:
1880/81 nr 8, 10, 11, 13, 16, 18, 19, 22, 24;

1881/82 nr 3.

DZIENNIK DOMOWY. Poświęcony życiu domowemu, familijnemu i towarzyskiemu
Tygodnik, od 1841 dwutygodnik.
Poznań 1840-1848.

Red.: Napoleon Ludwik Kamiński.

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. Międzyrzecz Korecki i Rańniki. 1840 nr 21.

Por. UO-45.

2. O diablach. 1840 nr 26.

Por. UO-17.

3. Całe życie biedna. (UO-39 fragm.). 1840 nr 35-38.

DZIENNIK LITERACKI

W 1856-1863 wychodzi trzy razy w tygodniu, w 1864 tygodnik, w 1865 dwa

razy w tygodniu, od września 1865 tygodnik.

Lwów 1856-1870.

Wyd. i red. odp.: Wojciech Maniecki; od 1863 Jan Dobrzański, od października 1865 Karol Ciszewski i Juliusz Starkel, od 1867 red. odp. Władysław Łoziński, od 1869 wyd. Karol Wild.

Red.: Jan Dobrzański; po r. 1865 do redakcji należeli kolejno również Tadeusz Nowakowski, Antoni Orzechowski, J. Starkel; w 1870 red. August Leopold Skerl.

Dziennik Literacki był kontynuacją czasopisma *Nowiny*, a 1 stycznia 1871 połączył się z *Mroczką*,

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. O powołaniu literackim. (UO-114). 1856 nr 8-12.

2. Obrazy przeszłości. (UO-114). 1856 nr 13-16.

3. Dziennikarstwo. (UO-114). 1856 nr 21-28.

4. Sztuka dramatyczna w Polsce. (UO-114). 1856 nr 44-51.

5. Krajobrazy. (UO-114). 1856 nr 58-62.

Por. *Gaz. Warsz.* 1856 nr 79, 82-84.

6. Starościna belska. (UO-121 fragm.). 1857 nr 79-81.

7. List p. Kraszewskiego (do *Gazety Warszawskiej*), 1857 nr 126-129.

Por.: Listy do Redakcji *Gazety Warszawskiej*. X. *Gaz. Warsz.* 1857 nr 272-273.

8. Obecna chwila w literaturze. 1859 nr 6-9.

Por.: Listy do Redakcji *Gazety Warszawskiej* XI, XII. *Gaz. Warsz.* 1859 nr 12-14.

9. Wieczory wolińskie. (UO-122). 1859 nr 6-21.

10. Wioska. Sielanka. (UO-127 fragm.). 1859 nr 10.

11. J. I. Kraszewski o Z. Kaczkowskiego najnowszej powieści. 1859 nr 41.

Por.: Listy do redakcji *Gazety Warszawskiej*. IX. *Gaz. Warsz.* 1859 nr 114-115.

12. Kraszewskiego odpowiedź panu Polowi. 1860 nr 95.

13. List do Redaktora *Dziennika Literackiego*. 1867 nr 25.

14. Czarna polewka. (UO-169). 1868 nr 1-5.

Por. *Gaz. Tor.* 1868 nr 89-103.

15. Dwaj poeci. 1868 nr 26.

Podpisane pseudonimem: B. Bolesławita.
Por. *Dzien. Poz.* 1868 nr 125.

16. Do Redakcji Dziennika Literackiego. 1869 nr 8.

17. Odezwa. 1869 nr 21.

DZIENNIK MÓD PARYSKICH

Dwutygodnik.

Lwów 1840-1849 (wyd. przerwane 17 lutego 1849).

Wyd.: Tomasz Kulczycki.

Red.: August Bielowski, Aleksander Borkowski, Józef Borkowski; od 1845 Jan Dobrzański i J. Borkowski; od 27 maja 1848 Karol Szajnocha; od 6 stycznia 1849 Jan Zachariasiewicz.

Od lipca 1848 pt. *Tygodnik Polski. Pismo poświęcone literaturze, obyczajom i strojom*.

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. Wyjątki z szlachtografii. § 3. Chory na pana. (UO-50). 1841 nr 19.

Por. *Oredownik Nauk*. 1841 nr 36; *Przyj. Ludu* 1842/43 nr 19.

2. Wyjątki z szlachtografii. § 8. Dzierżawca. 1841 nr 21.

Por. *Oredownik Nauk*. 1841 nr 40-41.

Ponadto listy i fragmenty listów; 1841 nr 6; 1842 nr 8, 17; 1846 nr 23; 1848 nr 12.

DZIENNIK POLSKI

Wychodził dwa razy dziennie; od 1901 raz dziennie.

Lwów 1869-1905.

Wyd.: E. Winiarz; od 1870 Witalis Smochowski; od 1873 Józef Rogosz (właściciel); od 1874 Henryk Rewakowicz; w 1877 Jan Lam; w 1879 Władysław Zawadzki; od 1880 Józef Laskownicki; w 1896 Adam Krajewski; od końca 1896 K. Ostaszewski-Barański i Mieczysław Schmitt (właściciele); od końca 1898 do 1902 także A. Miłski.

Red. odp.: H. Rewakowicz; w 1879-1890 jw. wyd.; od 1891 A. Krajewski; od 1897 K. Ostaszewski-Barański; od 1902 A. Krajewski.

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. List w sprawie kongresu literackiego w Wiedniu. 1881 nr 224.

Por. *Gaz. Nar.* 1881 nr 223.

2. Rok Nowy, witajmy Rok Nowy!... (Wiersz dla Attilio Begey). 1886 nr 7.

3. Nad przepaścią. (UO-349). 1887 nr 86-130.

Ponadto listy i wypowiedzi: 1882 nr 25; 1883 nr 40, 173, 179, 185, 265; 1885 nr 81; 1886 nr 3, 122.

DZIENNIK POWIEŚCI

Wychodził codziennie.

Kraków 1884 (nr 1-35).

Wyd.: K. Rey i K. J. Artwin Zieliński.

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. Rodzeństwo. (UO-353). 1884 nr 1-35.

DZIENNIK POZNAŃSKI

Poznań 1859-1939.

Założyciele: Hipolit Cegielski, Anastazy Radoński, Gustaw Potworowski, Władysław Bentkowski.

Właściciele: Spółka Akcjonariuszy; od 1864 Ludwik Merzbach; od 1 stycznia 1866 Spółka Akcjonariuszy, m. in. Mieczysław Waligórski, Władysław Świdorski, Edmund Callier.

Red. nac.: W. Bentkowski; w 1867 Józef Żurawski; od 1868 Władysław Kosiński; od 1871 Franciszek Dobrowolski; po 1896 kolejno Józef Głębocki, Władysław Lebiński i in.

Red. odp.: Ludwik Jagielski; w 1863 Henryk Szuman i Hieronim Feldmanowski; w 1864 Szczepan Jaskulski; od 1865 Teodor Żychliński; w 1871 Edward Michałek; od 1872 Stanisław Bronikowski; po 1890 kolejno Wincenty Bolewski, Jan Nepomucen Białoszyński, Czesław Frankowski i in.

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. Na wschodzie. (UO-161). 1866 nr 57-93 (z przerwami).

2. Ciepła wdówka. (UO-159). 1866 nr 114-131 (z przerwami).

3. Pamiętnik anegdotyczny z czasów Stanisława Augusta. (E-21 fragm.). 1866 nr 214-232 (z przerwami).

Por. *Tyg. Nauk. i Lit.* 1866 nr 1-3; *Przyj. Dom.* 1881 nr 1-4.

4. Wydanie podróży malowniczej po dawnej Polsce J. H. Müntza. (Rec.). 1867 nr 24.

5. Julian Jaraczewski. Wspomnienie pośmiertne. 1867 nr 141.

6. Literatura polska. (Recenzje nowych książek).

1867 nr 244;

1872 nr 193;

1873 nr 59, 75, 96, 247, 258;

1874 nr 38, 85, 136, 222, 230, 233, 244,

266, 269;

1875 nr 29, 100, 109, 177, 273, 290,

296;

1876 nr 2, 17, 39, 40, 90, 135, 185;

1877 nr 13, 18, 20, 47, 61, 94, 149, 189,

252.

7. Książki ludowe. Piosnki wiejskie dla ochronek z przegrywką T. Lenartowicza. (Rec.). 1867 nr 268.
8. Teofil Lenartowicz. 1868 nr 63.
9. Ruysdaël. Album Bronisława Zaleskiego. (Rec.). 1868 nr 105.
10. Ze świata. I-XIV. 1868 nr 125, 133, 144, 152, 158, 165, 178, 184, 193, 201, 208, 218, 225; 1869 nr 1.
Wiadomości o ruchu wydawniczym. Art. I przedr. pt. Dwaj poeci. *Dzienn. Lit.* 1868 nr 26.
11. Wspomnienie zgasłemu przyjacielowi Konstantemu Podwysockiemu. 1869 nr 17.
Por. *Gaz. Tor.* 1869 nr 13.
12. Zagadki. (UO-191). 1869 nr 154-267; 1870 nr 12.
13. Aleksander hr. Przeździecki. 1872 nr 1.
14. Z życia awanturnika. (UO-219). 1872 nr 63-126 (z przerwami).
15. Mieczysław hr. Dzieduszycki. Nekrolog z notat przez rodzinę udzielonych. 1872 nr 180-181.
16. Sprawa kryminalna. (UO-218). 1872 nr 217-265 (z przerwami).
17. Meran. (Tyrol południowy). 1872 nr 242.
18. Pamięci Wincentego Pola. 1807-1872. (UO-213). 1872 nr 281.
Por. poz. 22.
19. List o Mikołaju hr. Worcellu. 1872 nr 291.
20. † Seweryn hr. Mielżyński. 1872 nr 292.
21. Traktat toruński 19 października 1466. 1873 nr 2.
22. Do biografii Wincentego Pola mały przypisek. 1873 nr 30.
Por. poz. 18.
23. Kosa i kamień. (UO-223). 1873 nr 39-40, 42, 45.
24. Warszawa w 1794 r. (UO-227). 1873 nr 130-180 (z przerwami).
25. Sewerynowa z Wilkxyckich hr. Mielżyńska. (Wspomnienie pośmiertne). 1874 nr 11.
26. Nad Spreą. (UO-234). 1874 nr 69-110 (z przerwami).
27. Ilustracje polskie. J. Kossak. Zawsze oni. 1875 nr 24.
Por. *Wiek* 1875 nr 26.
28. Sceny sejmowe. Grodno 1793. (UO-250). 1875 nr 110-170 (z przerwami).
29. Michał i Kazimierz Girdwojn. 1875 nr 244.
30. Najnowsze wydania Akademii Umiejętności w Krakowie. 1875 nr 297.
31. Przed burzą. Sceny z r. 1830. (UO-262). 1876 nr 76-119.
32. Literatura obca. (Rec. książki Ks. Branickiego). 1876 nr 89.
33. † Ludwik Wołowski. 1876 nr 190.
34. Nakłady Biblioteki Kórnickiej. 1876 nr 199.
35. Karolina z hr. Potockich Nakwaska. (UO-258). 1876 nr 271-272.
Por. *Tyg. Ilustr.* 1876 nr 19.
36. Śp. Albin Korwin Piotrowski. 1876 nr 285.
37. Śp. Dr Jan Pilecki. (Wspomnienie pośmiertne). 1878 nr 230.
38. Rosja i Polska. 1879 nr 228, 260, 261.
39. Pan z panów. (UO-307). 1880 nr 143-151.
Ponadto listy i wypowiedzi: 1866 nr 99; 1867 nr 121, 158, 171, 291; 1868 nr 76; 1869 nr 113, 193; 1871 nr 3; 1872 nr 69, 85, 165, 278; 1876 nr 25, 276; 1879 nr 71; 1882 nr 24, 172.
- DZIENNIK WARSZAWSKI, poświęcony wiadomościom krajowym i zagranicznym, literaturze i sztuce pięknej*
Warszawa 1851-1856.
Założyciel i wyd.: Henryk Rzewuski; od 1854 także Józef Unger.
Red.: H. Rzewuski; od 1854 Wacław Szymanowski i Julian Bartoszewicz.
Sekretarz red.: Konstanty Waligórski.
W marcu 1856 przekształcony na *Kronikę Wiadomości Krajowych i Zagranicznych*.
- Utwory J. I. Kraszewskiego:
1. Trapezologion. Historyjka. (UO-101). 1854 nr 283-308 (z przerwami).
 2. Wspomnienie młodości. 1855 nr 19.
 3. (List w sprawie użycia elektryczności do fotografowania. W rubryce: Korespondencja). 1855 nr 133.
 4. Wiersz w albumie J. H. (Dziś nie żyć sobą...). W art.: Mozaika dziennikarska. 1855 nr 177.
- DZWONEK. Pismo dla ludu*
Lwów 1859-1874.
Wyd.: Edward Winiarz; w 1874 Kazimierz Okaz.

Red.: w 1859 Bruno Bielawski; w 1860 Walery Łoziński; w 1861 Juliusz Starkel; w 1862-1865 Bernard Kalicki; od 1866 Władysław Łoziński; od stycznia 1870 Stanisław Nowiński, po nim K. Okaz.

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. Piosnka sieroty. 1864 nr 13.
2. Kilka uwag dla ludu wiejskiego. 1867 nr 7.

Por. *Piast. Kalendarz ... na rok 1880.*

3. Modlitwa w czasie burzy. 1868 nr 7.

Podpisane kryptonimem: J. I. K., ale nie ustalono, czy to wiersz Kraszewskiego.

ECHO

Dziennik.

Warszawa 1877-1883.

Wyd. i red.: Zygmunt Sarnecki, w 1879 współred. Jan Noskowski; od 1880 red. Piotr Noskowski.

Sekretarz red.: Władysław Noskowski

Utworky J. I. Kraszewskiego

1. Echa z Niemiec. 1877 nr 2, 49, 72, 95, 170, 201, 226, 266, 287; 1878 nr 114, 141.

2. Znad Buga. 1877 nr 37.

Podpisane pseudonimem: Kaniowa.

3. Echo z Włoch. 1878 nr 44, 74.

4. Z. Krasieński: Z listów do Juliusza Słowackiego. Uporządkował J. I. Kraszewski. 1880 nr 245, 248, 250, 253, 262.

Por. E-41.

ECHO MUZYCZNE I TEATRALNE

Tygodnik.

Warszawa 1883-1907.

Wyd.: Aleksander Rajchman.

Red.: Jan Kleczyński; od 1890 nr 366 A. Rajchman.

Kierownik lit.: Bronisław Zawadzki (do 1885 nr 4).

Zmiana tyt.: od 1884 *Echo Muzyczne, Teatralne i Artystyczne. Tygodnik artystyczno-literacki*; od 1885 podtyt. *Czasopismo tygodniowe, poświęcone muzyce, teatrowi, sztukom pięknym i literaturze.*

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. Listy z Niemiec. 1883 nr 1, 3, 8, 9, 22, 23, 24, 30, 31.
2. Dowmund. Kartka z życia artysty. (UO-343). 1884 nr 14-19.
3. Sztuka i rzemiosło. 1885 nr 74-75.

GAZETA CODZIENNA

Warszawa 1832-1861.

Wyd. i red.: w 1832 Antoni Kamiński, w 1833 Łyszkowscy (ojciec i syn); w 1834 F. Miaskowski; od 1835 Tomasz Gebka; od 1840 bracia Miaskowscy; od 1842 Jan Nepomucen Krupski; w 1850 właścicielem pisma został Aleksander Przeździecki; red.: Fryderyk Henryk Lewestam, Józef Pracki, Jan Kanty Gregorowicz. W 1855 nabył pismo Antoni Kamiński, w 1857 Aleksander Niewiarowski, w 1859 Leopold Kronenberg. Od 1859 (16 sierpnia, nr 214) red. J. I. Kraszewski. Dod.: 1834-1841 *Rozmaitości Warszawskie*; 1836-1842 *Wiadomości Handlowe i Przemysłowe*; 1843-1857 *Gazeta Handlowa i Przemysłowa*; 1845-1850 *Gazeta Rolnicza*.

Powstała z *Gazety Codziennej Krajowej i Obcej*. Od 3 kwietnia 1861 wychodziła pt. *Gazeta Polska*.

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. Parę słów o Franciszku Karpińskim. Wyjątek z pamiętnika J. I. Kraszewskiego. 1837 nr 1950.

Por. UO-50 oraz: *Gaz. Kr.* 1837 nr 262; *Tyg. Petersb.* 1837 nr 79; *Rozmaitości (Lw.)* 1837 nr 46; *Zbiornik Lit. i Polit.* 1838 t. 1.

2. Dziady i baby. (Wyjątek). 1839 nr 2670-2672.

Por. UO-40 i *Tyg. Petersb.* 1839 nr 85.

3. Pielgrzym, pismo periodyczne pod redakcją E. Ziemięckiej. 1841 nr 333.

Por. *Tyg. Petersb.* 1841 nr 89.

4. Pieśń życia. Fragment. (UO-119). 1854 nr 35-36.

Por. *Nowiny* 1854 nr 77-79.

5. Szymon Czechowicz. 1854 nr 124.

6. Prilwitzkie wykopaliska. Wyjątek z dzieła nie wydanego o sztuce i starożytnościach słowiańskich. 1854 nr 170-172.

Por. UO-126 i *Teka Wil.* 1858 nr 6.

7. Lewek kruchowski. Wyjątek z dzieła nie wydanego o sztuce i starożytnościach słowiańskich. 1854 nr 219-220.

Por. UO-126 i *Teka Wil.* 1858 nr 6.

8. (List Adama Naruszewicza z dn. 5 marca 1790 do Stanisława Trembeckiego). Ogl. I. J. Kraszewski. 1854 nr 265.

9. Podróż do miasteczka. Bajka. (UO-119). 1854 nr 316-318, 321-322.

10. Historia prawdziwa o Janie Dubeltowym. (UO-119). 1855 nr 160-162, 165-167.

- 10a. (Korespondencja *Gazety Codziennej*). 1855 nr 217; 1856 nr 61.

11. Starościna belska. (UO-121). 1857 nr 160-213.
12. Polska gospodyni, czyli poradnik dla niewiast naszych. 1859 nr 200.
Podpisano kryptonimem: ×.
Rec. książki T. z S...skich Twardowskiej: Polska gospodyni, czyli poradnik dla niewiast naszych, obejmujący przepisy kuchenne wypróbowane i różne sekreta gospodarskie, poprzedzone wstępem o porządku domu, W-wa 1859 (nakład K. Bernsteina).
13. Dziś i lat temu trzysta. (UO-132). 1859 nr 205-206, 211-212, 215-216; 1860 nr 304-310.
14. (Artykuły wstępne). 1859 nr 226, 236, 239, 256, 260, 288; 1860 nr 1, 5, 13, 20, 27, 33, 35, 47, 68, 70, 71, 73, 75, 79, 82, 83, 85, 98, 99, 108, 111, 114, 115, 121, 127, 128, 130, 148, 153, 156, 189, 197, 324, 340; 1861 nr 1, 5, 6, 8, 10, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 37, 40, 43, 44, 49, 50, 51. Ponadto w 1859 (od nr 210), 1860 i 1861 prawie w każdym numerze drobne „wiadomości bieżące”, w tym i wiadomości literackie, oznaczone kryptonimem ×.
Wybór artykułów przedr. P. Chmielowski, zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 9, 10).
15. Silva rerum. 1859 nr 221, 241, 244, 245, 248, 258, 259, 266, 267, 274, 281, 290, 291, 292, 297, 315; 1860 nr 79, 114, 115, 140, 324, 325.
16. Listy z tamtego świata. 1859 nr 256-257.
17. Herbarz szlachty polskiej, wyd. przez J. K. Wilczyńskiego. (Rec.). 1859 nr 267.
Podpisane kryptonimem: ×.
18. Archeologia i sztuki piękne. 1859 nr 284.
19. O Schillerze. (UO-130). 1859 nr 299.
20. Syrena. (UO-131). 1859 nr 323-335.
21. Korespondencja znad Słuczy. 1860 nr 6, 9, 17, 38, 46.
Podpisane pseudonimem: Bohdan Kaniowa.
22. Kartki z przejażdżki po Europie w r. 1858. (UO-133). 1860 nr 21-60 (z przerwami).
23. Jasełka. (UO-135). 1860 nr 155-248 (z przerwami)
24. („Tatry” B. Z. Stęczyńskiego. Rec.). 1860 nr 169.
Podpisane kryptonimem: R.
25. Listy redaktora z podróży. 1860 nr 234, 235, 236, 237, 238, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 250, 251, 252, 253, 254, 257, 258, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 289, 290, 291, 293, 294, 295, 296, 297, 300, 302.
Podpisane kryptonimem: ×.
26. Listy redaktora z Warszawy. 1860 nr 305, 311, 318, 325, 327, 328, 331, 333, 335, 337, 341, 344.
27. Kopciuszek. (UO-136). 1860 nr 334—1861 nr 81 (z przerwami).
C. d. zob. *Gaz. Pol.* 1861 nr 88—1862 nr 24.
28. Listy redaktora. I-XXX. 1861 nr 1, 5, 6, 8, 10, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 37, 40, 43, 44, 49, 50, 51.
- GAZETA HANDLOWA I PRZEMYSŁOWA
(Dodatek do *Gazety Codziennej*).
Warszawa 1843-1857.
- Utworky J. I. Kraszewskiego:
1. *Śpiewnik domowy Pana Moniuszki*. 1844 nr 56.
- GAZETA KRAKOWSKA
Dwa razy na tydzień, od 1830 dziennik. Kraków 1796-1849.
Wyd. i red.: Jan Maj; od 1 stycznia 1832 Stanisław Cieszkowski; od 1834 Konstanty Majeranowski; od 1 lipca 1848 Władysław Iżycki.
W 1832-1833 pt. *Codzienna Gazeta Krakowska*.
Dod.: w 1834 *Rozmaitości Krakowskie*.
- Utworky J. I. Kraszewskiego:
1. Parę słów o Franciszku Karpińskim. (Wyjątek z pamiętników J. I. Kraszewskiego) 1837 nr 262.
Por. (UO-50) oraz: *Gaz. Codz.* 1837 nr 1950; *Tyg. Petersb.* 1837 nr 79; *Rozmaitości* (Lw.) 1837 nr 46; *Zbiornik Lit. i Polit.* 1838 t. 1.
- GAZETA KRAKOWSKA
Dziennik.
Kraków 1881-1885.
Wyd.: Emil Schwartz.
Red.: Jan Gadowski.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Listy.

1882 nr 15, 16, 67, 125, 148, 216;

1883 nr 94, 142.

GAZETA LWOWSKA

Tygodnik, od 1816 cztery razy, od 1819 trzy razy na tydzień, od 1848 dziennik. Lwów 1811-1939.

Wyd.: Franciszek Kratter; od 1838 dzie-dzice F. Krattera; od 1 stycznia 1848 rząd austriacki (do 1918).

Red.: (w okresie działalności Kraszewskie-go): 1835-1847 Jan Nepomucen Kamiński; 1848-1862 Mateusz Srzeniawa-Sartyni, w 1849-1856 współred. Henryk Nowakowski; 1862-1873 Adolf Rudyński; 1873-1883 Władysław Łoziński; od 1883 Adam Krechowiecki (do 1918).

Dod.: 1817-1848 i 1854-1859 *Rozmaitości*; 1850-1862 i 1867-1869 *Dodatek Tygodniowy przy Gazecie Lwowskiej*; 1872-1873 *Dodatek Miesięczny do Gazety Lwowskiej*; 1873-1919 *Przewodnik Naukowy i Literacki*.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Początek wiersza „Popas”. 1887 nr 78.

2. Listy.

1884 nr 258;

1885 nr 79, 85;

1902 nr 221.

GAZETA NARODOWA. Pismo codzien- ne

Lwów 1862-1915.

Właściciele: Jan Dobrzański i Karol Groman.

Wyd. i red.: J. Dobrzański; od 3 marca 1885 Platon Kostecki; po 1908 Aleksander Vogel, Włodzimierz Zawadzki, Ludwik Świerżawski.

Ponadto pismo podpisywali sami lub obok wymienionych: w 1863 Karol Stupnicki, Hipolit Stupnicki, Ludwik Powidaj; w 1863-1864 Witalis Smochowski; w 1864 i 1866 Tadeusz Nowakowski; w 1865 Antoni Orzechowski; od 1869 P. Kostecki.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Dziennik Serafyny. (UO-241). 1875 nr 175-237 (z przerwami).

2. „Zawsze oni” K. Suffczyńskiego. (Rec.). 1875 nr 184.

3. Nad modrym Dunajem. (UO-260). 1876 nr 41-105 (z przerwami).

4. Dajmon. (UO-277). 1879 nr 49-100.
Por. *Gaz. Warsz.* 1879 nr 40-93.

5. Nana. 1880 nr 72.

Rec. powieści E. Zoli: Nana.

6. Przemówienie na międzynarodowym kongresie literackim w Wiedniu. 1881 nr 16.

7. List w sprawie kongresu literackiego w Wiedniu. 1881 nr 223.

Por. *Dzien. Pol.* 1881 nr 224.

8. Trójlistek. (UO-368). 1887 nr 24-89 (z przerwami).

Por. *Gaz. Pol.* 1887 nr 21-33, 36-70.

9. Trzęsienie ziemi. 1887 nr 51.

10. Listy z San Remo. 1887 nr 50, 57.

11. Fiołek. (Nieznany urywek). 1890 nr 304.

Ponadto listy: 1869 nr 123; 1876 nr 13; 1877 nr 297; 1878 nr 206; 1880 nr 102; 1881 nr 180; 1884 nr 238; 1887 nr 86.

GAZETA NOWOYORSKA. Organ pol- ski w Ameryce

Tygodnik.

Nowy Jork 1875-1878.

Red.: Juliusz Horain.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. List do Redakcji. (Czcigodni ziomkowie...). 1874 nr 26.

GAZETA POLSKA

Dziennik.

Warszawa 1861-1907.

Właściciel: Leopold Kronenberg, potem jego spadkobiercy.

Red.: 1861-1862 J. I. Kraszewski; od 1863 Józef Sikorski; od 1874 Edward Lec; potem Dionizy Henkiel; od 1898 Jan Gadowski.

Powstała z pisma *Gazeta Codzienna*.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. (Artykuły wstępne).

1861 nr 87-90, 93, 95-110, 112, 146, 148-151, 157-161, 173-183, 185-186, 188-211, 213-243, 245-251, 253, 255-257, 261-264, 268-269, 271, 273, 275, 279, 283, 289, 291, 294, 297, 304;

1862 nr 1, 14, 17, 20, 22-24, 27-32, 36, 39, 47-52, 56-58, 61, 63-65, 70, 72, 74, 77-79, 82, 85-87, 89, 91-93, 95, 96, 100, 103, 112, 114-116, 119, 120, 122, 123, 124, 125, 126, 128, 130, 131, 134, 135, 137-142, 144, 146, 148, 149, 152, 155, 156, 161, 162, 169, 175, 177, 182, 184, 186, 191, 195-200, 271, 295;
1863 nr 1, 5.

2. Kopciuszek. (UO-136). 1861 nr 88 — 1862 nr 24 (z przerwami).
Początek zob. *Gaz. Codz.* 1860 nr 334 — 1861 nr 81 (z przerwami).
3. Listy z Mokotowskiej ulicy.
1861 nr 128, 131, 133, 164, 166-167, 169, 173-175, 177, 185-188, 191-194, 196-197, 199, 202, 203, 205, 208, 219, 220, 226, 234, 235, 237, 246, 249, 252, 263, 270;
1862 nr 111-112.
Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 9).
4. Odczyty o cywilizacji w Polsce. (UO-137). 1861 nr 129-147.
5. Listy z podróży.
1861 nr 256-261, 267-291, 293-308;
1862 nr 2-10;
1864 nr 108, 110, 113, 114, 116, 120, 123, 129, 135, 139, 148, 153, 207, 208, 211, 212, 217, 219, 224, 228, 236, 244, 246.
Cześć przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 9).
6. Pielgrzym. (Wiersz). Dat. Bruksela 1861. 1861 nr 308.
7. Faust. 1862 nr 72-73.
Dzieje interpretacji muzycznej utworu J. W. Goethego.
8. Przegląd polityczny. 1862 nr 124-145, 148, 171, 173-298.
9. Dola i niedola. (UO-143). 1863 nr 199 — 1864 nr 14 (z przerwami).
10. Listy z Niemiec.
1873 nr 154, 164, 174, 179, 190, 200, 218, 227, 240, 253, 265, 276, 287;
1874 nr 12, 22, 31, 38, 57, 68, 75, 85, 97, 107, 128, 139, 153, 162, 190, 211, 223, 234, 242, 247, 261, 270, 275;
1875 nr 3, 19, 36, 48, 58, 70, 80, 91, 106, 120, 133, 140, 150, 162, 170, 186, 193, 207, 221, 233, 243, 261, 266, 288;
1876 nr 14, 23, 33, 45, 59, 68.
11. Zygzaki. (UO-267). 1876 nr 143-230 (z przerwami).
12. Zadora. (UO-302). 1879 nr 239-267.
Por. *Tydzien Pol.* 1880 nr 14-27.
13. (List do Wydawcy z więzienia). 1883 nr 38.
14. List do „Kuriera Warszawskiego”. 1883 nr 180.
15. List z więzienia magdeburgskiego do redaktora „Kraju”. 1884 nr 185.
16. Trójlistek. (UO-368). 1887 nr 21-33, 36-70.
Por. *Gaz. Nar.* 1887 nr 24-89.
17. Trzęsienie ziemi. San Remo. (List do Redakcji). 1887 nr 46.
18. List do Redakcji z Turynu (ostatni). 1887 nr 62.
19. Nera. (UO-380). 1896 nr 52-147 (z przerwami).
Ponadto w 1861-1862 prawie w każdym numerze drobne „wiadomości bieżące”, w tym i wiadomości literackie, oznaczone kryptonimem X.

GAZETA TORUŃSKA. Pismo politycz- ne

Dziennik.

Toruń 1867-1921.

Red.: Władysław Łebiński i Franciszek Tadeusz Rakowicz; w 1872 Józef Glinkiewicz; od 1873 Ignacy Danielewski.

W 1873-1874 bezpłatny dodatek tygodniowy *Nadwiślanin*.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Do pana F. T. Rakowicza (przez J. I. Kraszewskiego — zamiast wstępu). 1868 nr 59.

2. Czarna polewka. (UO-169). 1868 nr 89-103.

Por. *Dzien. Lit.* 1868 nr 1-5.

3. Dziadunio. (UO-177). 1868 nr 155-242.

4. Wspomnienie pośmiertne (o Konstantym Podwysockim). Dat. Drezno, 15 stycznia 1869. 1869 nr 13.

Por. *Dzien. Poz.* 1869 nr 17.

GAZETA WARSZAWSKA

Dziennik.

Warszawa 1774-1905, 1909-1915, 1919-1935.

Założyciel i pierwszy red.: ksiądz Stefan Łuski. W okresie współpracy J. I. Kraszewskiego redaktorami byli: 1841-1859 Antoni Lesznowski, 1859-1889 Józef Kenig.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Stary sługa. (UO-95). 1851 nr 144-195 (z przerwami).

2. Listy do redakcji Gazety Warszawskiej. 1851 nr 198, 199, 206, 208, 230, 231, 232, 233, 235, 236, 254, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 295, 298, 299, 305, 307, 343, 345, 346;
1852 nr 1, 6, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 54, 56, 63, 81, 83, 85, 87, 90, 102, 109, 132, 137, 142, 168, 172, 179, 322, 323, 328, 332, 333, 334, 335;

1853 nr 30, 34, 36, 82, 87, 88, 157, 160,

- 164, 166, 170, 204, 205, 208, 228, 231, 279, 283, 286;
1854 nr 4, 5, 8, 172, 173, 174, 175, 176, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 265, 268, 269, 332, 333, 334, 335, 336;
1855 nr 62, 63, 64, 114, 116, 139, 144, 153, 154, 155, 156, 157, 168, 169, 170, 173, 217, 218, 268, 269, 271, 272;
1856 nr 79, 82, 83, 84, 109, 181, 182, 183, 233, 235, 260, 261, 262, 263, 281, 282, 283, 300, 301, 302, 303;
1857, nr 10, 11, 12, 64, 66, 68, 76, 78, 80, 113, 114, 118, 119, 120, 165, 166, 182, 183, 184, 206, 207, 220, 221, 222, 248, 249, 251, 272, 273;
1858 nr 64, 65, 66, 67, 100, 102, 119, 120, 121, 123, 161, 162, 216, 217, 237, 238, 266, 305;
1859 nr 12, 13, 14, 29, 54, 61, 62, 99, 104, 105, 114, 115.
Rkps listu XII, dat. Hubin, 22 maja 1852 (ogł. 1852 nr 168, 172, 179), w zbiorach J. Krzyżanowskiego, W-wa.
Por. poz. 9, 10, 13, 18, 19.
Fragm. por.: *Nowiny* 1856 nr 52; *Dzien. Lit.* 1857 nr 126-129; 1859 nr 12-14.
Wybór listów przedr. P. Chmielowski pt. *Listy literackie*, zob. *Wyd. zbior. poz. 9* (oddział 10).
3. *Interesa familijne.* (UO-97). 1852 nr 39-162 (z przerwami).
4. *Józef Drzewiecki.* 1852 nr 141.
5. *Listy z podróży (do Odessy).* 1852 nr 234, 236, 237, 255, 256, 258, 259, 260, 303, 304, 305, 306.
6. *Diabeł* (UO-99). 1853 nr 138-237 (z przerwami).
7. *Powieść bez tytułu.* (UO-100). 1854 nr 76-201 (z przerwami).
8. *Elżbieta Urbanowska.* 1854 nr 87.
9. *Seweryn Gołębiowski.* Ogł. jako: *Listy... VII-VIII*, por. poz. 2. 1854 nr 217-222.
10. *Poezja szlachecka: legendy herbowne.* (UO-114). Ogł. jako: *Listy... II-III*, por. poz. 2. 1854 nr 332-336.
Por. *Dod. Tyg. przy Gaz. Lw.* 1855 nr 2-6, 8-11.
11. *Dwa światy.* (UO-104). 1855 nr 67-201.
12. *Michał Choński. Nekrolog.* 1855 nr 82.
13. *(Wspomnienie o Franciszce Krasieńskiej).* (UO-119). Ogł. jako: *Listy... List V. Hrabieniu Włodzimierzowi Platerowi* przesyła Autor. Por. poz. 2. 1855 nr 139, 144, 153-154, 156-157.
14. *Zapis śp. Józefa Mrówczyńskiego.* 1855 nr 282.
15. *Pamiętniki Jana Duklana Ochockiego.* (E-10). 1855 nr 288-334; 1856 nr 80-120, 131-164, 304-342.
16. *Śp. ks. Ignacy Hołowiński.* 1855 nr 303.
17. *Testament śp. Konstantego Świdzińskiego.* Dat. Żytomierz, 22 stycznia 1856. 1856 nr 30.
18. *Krajobrazy.* (UO-114). Ogł. jako: *Listy...*, por. poz. 2. 1856 nr 79, 82-84.
Por. *Dzien. Lit.* 1856 nr 58-62.
19. *Rumani.* Ogł. jako: *Listy... III*, por. poz. 2. 1856 nr 260-263.
20. *Boża czeladka.* (UO-109). 1857 nr 50-164 (z przerwami).
21. *Wiersz posłany na dzień ślubu pp. Pietkiewiczom (A. Pługowi): Dary moje ubogie ...* 1857 nr 177.
22. *Podróż króla Stanisława Augusta do Kaniowa w r. 1787 według listów Kazimierza Konstantego hrabiego de Bröl Platara, starosty inflanckiego, opisana przez...* (UO-123a; E-13a). 1858 nr 172-199 (z przerwami)
Por. *Tyg. Wielkopolski* 1871 nr 16.
23. *Metamorfozy.* (UO-117). 1858 nr 230-330 (z przerwami).
24. *Historia kolka w płocie.* (UO-123). 1859 nr 91-103, 107-111.
25. *Caprae i Roma.* (UO-128). 1859 nr 196-325 (z przerwami).
26. *(Artykuł wstępny o wojnie w Nowej Zelandii).* 1861 nr 217.
27. *Zemsta Czokołdowa.* (UO-209). 1871 nr 96-175 (z przerwami).
28. *Macocha.* (UO-212). 1872 nr 121-255 (z przerwami).
Por. *Tyg. Mód i Powieści* 1873 nr 1-13.
29. *Starosta warszawski.* (UO-251). 1875 nr 272 — 1876 nr 126 (z przerwami).
30. *Ada.* (UO-254). 1877 nr 53-219 (z przerwami).
31. *Złoto i błoto.* (UO-266). 1878 nr 67-226 (z przerwami).
32. *Dajmon.* (UO-277). 1879 nr 40-93 (z przerwami).
Por. *Gaz. Nar.* 1879 nr 49-100.
33. *Ciche wody.* (UO-276). 1879 nr 206 — 1880 nr 88 (z przerwami).
34. *Pan z panów.* (UO-307). 1880 nr 132-189 (z przerwami).
Por. *Dzien. Póz.* 1880 nr 143-151.

35. Męczennicy. (UO-311).
Cz. 1. Na wysokościach. 1880 nr 278—1881 nr 168 (z przerwami).
Cz. 2. Marynka. 1881 nr 276 — 1882 nr 127 (z przerwami).

36. W sprawie czytelnictwa. 1885 nr 291.

37. Davisona pierwsze lata w zawodzie dramatycznym. 1888 nr 198-241 (z przerwami).

Ponadto listy: 1853 nr 48, 92, 221; 1854 nr 25, 141, 147; 1855 nr 60, 136; 1881 nr 173; 1883 nr 171; 1884 nr 123; 1885 nr 245, 249.

GONIEC WIELKOPOLSKI. (Najstarsze i najtańsze pismo codzienne dla wszystkich stanów)

Dziennik.

Poznań 1877-1904.

Założyciel i red.: Ludwik Rzepecki.

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. Wyznanie wiary. (Oświadczenie skierowane do *Dzien. Poz.*). 1879 nr 71.

2. Śp. Karol Drzewiecki. 1879 nr 72.
Por. E-40.

3. (List w odpowiedzi na adres jubileuszowy nauczycieli elementarnych z okolic Ostrowa). 1879 nr 80.

4. Kraszewski odpowiada. 1881 nr 203.

GROSZ Wдови. *Książka zbiorowa na korzyść pogorzalców Stryja i Liska.*
Lwów 1886.

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. List, dat. z San Remo, 23 maja 1886, przy nim wiersz: Nie byłem ani brzegi rwącą rzeką...

Por. *Ognisko Dom.* 1886 nr 82.

GWIAZDA. *Kalendarz petersburski ilustrowany, literacki, społeczny i informacyjny...*, pod redakcją Henryka Glińskiego na rok ...
Petersburg 1881-1887.

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. Na scenie. (Obrazek). 1884 s. 23-25.

GWIAZDA. *Książka składkowa*
Petersburg 1846 (z. 1); Kijów 1847-1849 (nr 2-4).

Red.: w 1846 Tadeusz Padalica (Zenon Fiszk); w 1847-1849 Benedykt Dołęga (Jakub Jurkiewicz) i Albert Gryf (Antoni Marcinkowski).

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. Dowcip. Dat. Gródek, 29 września 1845. (UO-102). 1846 (z. 1).

2. Zagroba. Dat. Gródek, 10 sierpnia 1846. (UO-75). 1847 (nr 2).

GWIAZDKA CIESZYŃSKA. *Pismo dla nauki, przemysłu, zabawy i wiadomości politycznych*

Cieszyn 1851-1939.

Wyd. i red.: Paweł Stalmach (do r. 1887).

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. Jako Sathan kuśił pustelnika. (Fragm.). 1856 nr 21-22.

Por. UO-29 i *Bojan* 1838.

2. Poeta. 1856 nr 45.

3. Bocian. (Wiersz). 1859 nr 36.

Por. UO-127 i *Nowiny* 1885 nr 21.

4. Wędrownka ziemiska. 1859 nr 37.

5. Szczęście ziemskie. 1859 nr 41.

6. Gdybyśmy chcieli, raj byśmy na ziemi mieli. 1862 nr 24.

7. Przemówienie podczas uroczystości w Krakowie dnia 3 października. (UO-297). 1879 nr 42.

HALICZANIN. *Kalendarz powszechny na rok pański...*

Lwów 1853-1900.

Red.: Hipolit Stupnicki do r. 1870.

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. Dzwony. (Wyjątek z Ikonoteki polskiej). 1858.

Por. UO-116 oraz *Teka Wil.* 1858; *Kalendarz warsz. ilustr.* J. Ungra 1855.

2. Po śmierci. Opowiadanie śpiącego. 1864.

Por.: UO-59 i *Tyg. Lit.* 1838/39 nr 25.

HASŁO

Wychodzi trzy razy na tydzień.

Lwów 1865 (nr 1-115).

Wyd. i red. odp.: nr 1-34 Władysław Zawadzki, „główny współpracownik” J. I. Kraszewski; nr 35-39 wyd. Władysław Czerwieński; od nr 40 wyd. Tadeusz Nowakowski.

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. (Program pisma). 1865 nr 1.

2. List do redakcji „Hasła”. Dat. 29 maja 1865. 1865 nr 2.

3. Listy drezdeńskie. 1865 nr 8, 9, 10, 11.
Rkps fragm. Bibl. Jagiel. sygn. 7237.
Por. UO-156.

4. Listy z wygnania. 1865 nr 68, 71, 75, 76, 88, 89, 90, 93, 95, 98, 115.

Podpisane kryptonimem: X. Y. Z.

**ILUSTROWANY POWSZECHNY
KALENDARZ KRAKOWSKI**
Kraków 1872.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Z pamiętnika Jana Zbrożka. — s. 134-146.

Por. *Kalendarz polski ilustr.* J. Jaworskiego 1866.

JUTRZENKA. Czasopismo poświęcone literaturze, rozwojowi oświaty, sztukom pięknym i wiadomościom pobieżnym
Kołomyja 1870-1871.

Wyd. i red.: Mieczysław Dunin Wąsowicz.

Red. odp.: Jan Hawel.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. JMKs. Kazimierz Sosnowski, dr św. teologii, administrator diecezji lubelskiej. 1870 nr 3.

2. Groby królów na Wawelu. 1870 nr 15.

KALENDARZ wydawany przez Warszawskie Towarzystwo Dobroczynności na rok 1863

Warszawa 1862.

Red.: J. I. Kraszewski.

W *Kalendarzu* kilka drobnych artykułów nie podpisanych, prawdopodobnie niektóre z nich są pióra redaktora — J. I. Kraszewskiego.

J. I. Kraszewskiego KALENDARZ GOSPODARSKI na rok pański 1870
Drezno 1870.

Druk i nakł.: J. I. Kraszewski.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Przysłowia i zwyczaje gospodarskie zebrane przez K. Kraszewskiego, ułożone przez J. I. Kraszewskiego. — s. 33-63.

KALENDARZ ILUSTROWANY DLA POLEK na rok 1861

Warszawa 1861.

Wyd.: Adam Dzwonkowski.

Red.: Eleonora Ziemięcka.

Od 1862 pt. *Notoročník Ilustrowany dla Polek*.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Dwa słowa. (UO-23). — s. 149-150.

Por. *Znicz* 1835.

KALENDARZ LUDOWY ILUSTROWANY na rok 1863.

Warszawa 1862.

Wyd.: Salomon Lewental.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Wieś i miasto. — s. 4-5.

KALENDARZ MACIERZY POLSKIEJ

Lwów 1884.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Z powinszowaniem Nowego Roku.

KALENDARZ POLSKI ILUSTROWANY na rok ...

Warszawa 1865-1880.

Wyd.: Jan Jaworski.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Nowy Rok. 1865 s. 80.

2. Pamiętnik J. Wł. Poczobuta Odlanickiego, stolnika oszmiańskiego, towarzysza chorągwi usarskiej, deputata na Trybunał. 1865 s. 105-108.

Por. E-36.

3. Z pamiętnika Jana Zbrożka. Dat. Drezno, w maju 1865. 1866 s. 95-100.

Dedykowane Aleksandrowi Weryżę Darowskiemu.

Por. *Ilustr. powsz. kalendarz kr.* 1872.

4. Kilka rysów Polesia. 1877 s. 115-124.

Rkps w zbiorach J. Krzyżanowskiego, W-wa.

KALENDARZ POWSZECHNY

Kraków 1868.

Wyd.: Julian Wildt.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Rady główne i życzenia na Nowy Rok. — s. 1-21.

2. Emigracja nasza w Dreźnie. — s. 86-92.

KALENDARZ POZNAŃSKI na rok przestępny 1880

Poznań 1879.

Wyd.: Jarosław Leitgeber.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Dezydery Chłapowski. — s. 151-158.

KALENDARZ WARSZAWSKI ILUSTROWANY na rok...

Warszawa 1845-1901.

Wyd.: Józef Unger; od 1882 Gracjan Unger.

W poszczególnych latach tytuł *Kalendarza* częściowo zmieniany.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Dzwony. (Wyjątek z Ikonotheki polskiej). 1855 s. 53-55.

Por. UO-116 oraz: *Teka Wil.* 1858; *Haliczanin* 1858.

2. Chrzcielnice. (Wyjątek z Ikonotheki polskiej). 1855 s. 55-57.

Por. UO-116 i *Teka Wil.* 1858.

3. Chorągwie. (Wyjątek z Ikonografii polskiej). 1856 s. 30-33.

Por. UO-116 i *Teka Wil.* 1858.

4. Kalendarz. 1862 s. IV-VI.

5. Jak się czytać uczy. 1863 s. 4-5.

6. Starosta kaniowski, wyjątek z Pamiętników Anonyma. 1863 s. 41-46.

Por. E-21.

7. Jak to bywało. (Ustęp z Pamiętnika). 1866 s. 54-58.

8. Jadło i napoje w dawnych Niemczech. 1868 s. 42-44.

9. Ludzie silni. (Z historii obyczajów w dawnej Polsce). 1869 s. 75-76.

10. Historia karczmy. (Studia z historii obyczajów). 1870 s. 93-94.

11. Konie, wozy, uprząże. Notatki do historii obyczajowej. 1871 s. 113-115.

12. Podróż p.L.S.M.A.S.D.P. z roku 1776. 1872 s. 112-115.

13. Pan profesor Milczek. Historyjka. (UO-215). 1873 s. 33-36.

14. Skarb. Powieść. (UO-226). 1874 s. 84-88.

15. Pan starosta kaniowski. (UO-236). 1875 s. 49-56.

16. Historia cmentarna. 1875 s. 82-87.

Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6).

17. Moc charakteru niewieściego. (UO-102, Sobieradzka). 1877 s. 83-88.

18. Dawny palestrant. (UO-102, Mecenas). 1878 s. 77-81.

19. Wspomnienie pana szambelana. (UO-111). 1882 s. 37-42.

Por. *Athenaeum* 1848 t. 6; *Nowiny* 1856 nr 39-40.

20. Mecenas. Szkic (jw. poz. 18). 1883 s. 29-33.

21. Łza w niebie. Fantazja. (UO-72). 1884 s. 25-29.

Por. *Bibl. Warsz.* 1847 t. 1.

22. Wyprawa do Chocimia. (UO-111). 1885 s. 17-21.

Por. *Rusalka* 1842.

KALENDARZ WOLNEGO MIASTA
KRAKOWA

Kraków 1832-1917.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Domy i ludzie. (Wędrówka). (UO-50). 1844.

Por. *Tyg. Petersb.* 1837 nr 70.

2. Szkice charakterystyczne. (UO-50). 1845. I. Chory na pana. II. Dorobkowicze.

Por. *Dzien. Mód Paryskich* 1841 nr 19; *Przyj. Ludu* 1842/43 nr 19, 20; *Oredownik Nauk.* 1841 nr 36, 40-41.

KŁOSY. *Czasopismo ilustrowane, tygodniowe, poświęcone literaturze, nauce i sztuce*

Warszawa 1865-1890.

Właściciel-wydawca: Salomon Lewental. Red.: Fryderyk Henryk Lewestam; od 1875 współred., od 1879 red. Adam Pług (Antoni Pietkiewicz); od 1879 współred. Kazimierz Kaszewski.

Kierownik lit.: Kazimierz Władysław Wójcicki; od lipca 1879 A. Pług.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Żeliga. (UO-157). 1865 nr 1-13; 1866 nr 48-67.

Por. *Swoboda* (Nowy Jork) 1872; *Tydzień* (Lw.) 1876 nr 1 — 1877 nr 30.

2. Z Drezna. 1865 nr 22, 31.

3. Kronika zagraniczna, literacka, artystyczna i naukowa. 1867 nr 85, 86.

4. Listy (z zagranicy).

1867 nr 88, 89, 91, 92, 95, 96, 103, 104, 106, 107, 109, 110, 111, 112, 116, 117, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129;

1868 nr 131, 132, 133, 134, 137, 139, 142, 143, 147, 148, 151, 152, 157, 159, 161, 162, 165, 166, 168, 169, 172, 177, 178;

1869 nr 185, 186, 189, 190, 194, 195, 199, 200, 203, 204, 206, 207, 209, 210, 214, 215, 218, 219, 223, 225, 228, 229, 231, 232, 235;

1870 nr 242, 243, 248, 249, 253, 254, 255, 257, 262, 263, 265, 266, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 278, 279, 280, 285;

1871 nr 290, 291, 296, 308, 309, 314, 317, 320, 324, 325, 327;

1872 nr 340, 344, 345, 349, 353, 354, 357, 358, 360, 366, 372, 373, 378, 379, 383, 384, 386, 387, 390, 391;

1873 nr 393, 394, 396, 397, 401, 405, 406, 408, 409, 412, 413, 416, 417, 422, 423, 426, 427, 429, 430, 437, 438, 441;

1874 nr 444, 445, 447, 452, 457, 461, 469, 472, 474, 478, 482, 487, 491, 493;

- 1875 nr 499, 504, 508, 515, 519, 523, 527, 533, 539, 546;
 1876 nr 549, 555, 558, 564, 571, 574, 583, 586, 589, 591;
 1877 nr 603, 607, 610, 615, 617, 625, 629, 633, 635, 640, 643, 648, 652;
 1878 nr 655, 661, 664, 669, 673, 677, 683, 687, 690, 694, 695, 696;
 1879 nr 705, 709, 712, 716, 720, 726, 731, 734, 737, 743, 750, 751, 755;
 1880 nr 760, 764, 770, 776, 784, 789, 792, 795, 800, 804, 807;
 1881 nr 812, 817, 820, 825, 829, 833, 842, 847, 852, 855, 860;
 1882 nr 865, 870, 874, 878, 883, 886, 887, 891, 895, 899, 903, 909, 910;
 1883 nr 914, 919, 922, 926, 932, 937, 947, 951, 955, 961;
 1884 nr 966, 970, 974, 975, 981, 986, 990, 994, 1001, 1003, 1009, 1013, 1016;
 1885 nr 1025, 1031, 1032, 1033, 1037, 1044, 1050, 1052, 1053, 1055, 1056, 1061, 1069;
 1886 nr 1072, 1078, 1081, 1086, 1089, 1096, 1100, 1103, 1106, 1108, 1114, 1117;
 1887 nr 1123, 1128, 1132.
 Jeden z „Listów” zawierający recenzję „Syntezy dwóch światów” H. Struvego — rkps Bibl Jagiel. sygn. 6/60.
5. Orbeka. (UO-172). 1867 nr 128 — 1868 nr 143.
6. Z wycieczki do Tatrów. 1868 nr 167.
7. Dzieci wieku. (UO-184). 1869 nr 208 — 1870 nr 239.
8. Dziad i baba. (UO-20). 1870 nr 248.
9. Bratanki. (UO-200). 1871 nr 308-339.
10. Do Redakcji „Kłosów”.
 1873 nr 414;
 1874 nr 491;
 1875 nr 503;
 1879 nr 751;
 1880 nr 757;
 1881 nr 851;
 1884 nr 984.
11. Krzyżacy. (UO-233). 1874 nr 444-481.
12. Dr Antoni Małecki. 1874 nr 455.
13. Listy z wycieczki do Szwecji. 1874 nr 478, 481, 482, 484, 485.
14. Posąg Bogarodzicy. 1875 nr 519.
15. Walery Eliaz. 1875 nr 543.
16. „Romantyzm i jego skutki”. (Ateneum tom II zeszyt IV). Uwagi. 1876 nr 569.
 Przedr. P. Chmielowski pt. O romantyzmie polskim, zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 10).
 Są to uwagi o artykule Franciszka Krupińskiego pt. Romantyzm i jego skutki.
17. Władysław hr. Tarnowski. 1877 nr 630.
 Por. *Tyg. Ilustr.* 1878 nr 132.
18. Listy do nieznanego.
 1877 nr 647;
 1878 nr 659, 668, 679, 685, 689.
19. Lucjan Siemieński. 1878 nr 656-657.
20. Kiosk z kół fabryki Michała Podberskiego w Wysokim Dworze. 1878 nr 702.
21. Grzechy hetmańskie. (UO-293). 1879 nr 706-742.
22. Bój Witola z Raudonem. Z poematu „Witolaurauda”. (UO-41). 1879 nr 744.
23. Kunigas. (UO-317). 1881 nr 810-837.
24. Poezje Marii Konopnickiej. 1881 nr 836.
25. W sprawie pomnika Hoffmanowej. 1881 nr 841.
26. Prof. Marceli Motty. 1882 nr 863.
27. Andrzej hr. Mniszech. 1883 nr 962.
28. Aleksander Lesser. Wspomnienie pośmiertne. 1884 nr 977.
29. Słowo o książkach ilustrowanych. 1884 nr 1000.
30. Psiawiara. (UO-341). 1884 nr 966-1005.
31. Nekrologia. (Antonina Działowska. Edward Klink). 1884 nr 1008.
32. Jan Kochanowski. 1885 nr 1026.
33. San Remo. 1886 nr 1074.
34. Z San Remo. 1886 nr 1087.
35. Z wieczorów na Riwierze. Fragment. 1886 nr 1121.
36. Czarna godzina. (UO-364). 1887 nr 1123-1156.
37. Z dni kłęski. 1887 nr 1133.
38. Autograf Kraszewskiego z dn. 5 marca 1887 r. 1887 nr 1135.
39. Pierwszy autograf Kraszewskiego z r. 1819. 1887 nr 1135.
40. Pastusze piosenki na fortepian przepisał J. I. Kraszewski. (Nuty). 1887 nr 1137.
 Por. UO-386.
41. Fragment. Dat. 16 czerwca 1883. (UO-382). 1887 nr 1173.
42. Nowy Rok. Dat. 1886. (UO-382). 1888 nr 1175.

KRAJ. Gazeta codzienna polityczna
Kraków 1869-1874.

Właściciele: Adam Sapieha, Leon Czarlinski, Stanisław Czarnecki, Szymon Samuelson; od kwietnia 1873 Jerzy Czartoryski.

Red. nac.: Karol Chłapowski; od czerwca 1869 Władysław Sabowski; od października 1869 Ludwik Gumpłowicz; od kwietnia 1873 Hilary Filasiewicz.

Wyd. i red. odp.: Stanisław Służewski; od października 1869 L. Gumpłowicz; od lipca 1870 L. Gumpłowicz i Alfred Szczepański; od marca 1871 Stanisław Grali-chowski; od lipca 1874 T. Wasiutyński. Sekretarz red.: Ignacy Maciejowski.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Sto diabłów. (UO-188). 1869 nr 176 — 1870 nr 39.
2. Kronika drezdeńska. 1870 nr 55, 78.
3. Rachunki z r. 1869. (UO-175). 1870 nr 222-225, 227, 239, 241, 246, 248, 252.
4. O postępie — odczyt. (UO-204). 1871 nr 65.
5. Listy drezdeńskie.
1871 nr 158, 164, 170, 177, 181, 191, 208, 211, 212, 255, 261, 267, 272, 278, 289, 294, 296;
1872 nr 4, 9, 12, 19, 20, 24, 31, 45, 50, 52, 59, 60, 61, 67, 68.
6. Polska i Włochy. 1871 nr 194.
7. Dawne i obecne czasy. 1871 nr 211.
8. Próby poetyczne. 1871 nr 212.
9. Z Wenecji. 1871 nr 224.

J. I. Kraszewski usunął się od współpracy w 1872 na skutek różnicy poglądów na sprawę oświaty wsi.

KRAJ. Tygodnik polityczno-społeczny
Petersburg 1882-1909.

Wyd. i red.: Erazm Piltz (do r. 1906).

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Ciężko doświadczają nas wypadki... 1883 nr 24.
2. Aforyzmy. (Fragment z fizjologii dziennikarstwa). 1883 nr 52.
3. Nowości literackie. 1884 nr 50.
4. Król w Nieświeżu. (UO-357). 1885 nr 40-45, 47-52.
5. O pomniku dla wieszca. 1885 nr 46.
6. W czarnej godzinie. 1886 nr 26.
Por. *Przyp. Dzieci* 1886 nr 51.

Ponadto listy: 1882 nr 12; 1884 nr 4, 31; 1885 nr 31; 1888 nr 23.

KRONIKA RODZINNA. Pismo dwutygodniowe

Warszawa 1867-1907, 1911-1914.

Wyd. i red.: Aleksandra z Chometowskich Borkowska; od 1899 Marceli Godlewski. Główny współpracownik: w 1867-1884 Antoni Edward Odyniec (do r. 1884).

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Wieki katakombowe. (UO-182). 1868 nr 17-18; 1869 nr 11-12; 1870 nr 23-24; 1871 nr 1, 3-4.
2. Powrót do gniazda. (UO-237). 1874 nr 1-14.
3. List do Redakcji. 1874 nr 21.
4. Ostatnie chwile księcia wojewody. (UO-245). 1875 nr 1-8.
5. Bracia rywale. (UO-255). 1877 nr 1-13.
6. Pan na czterech chłopach. (UO-283). 1878 nr 281-658 (z przerwami).
7. Z pośmiertnych rękopisów. Jak kwiat ku słońcu... (Wiersz). 1893 nr 5.

KRONIKA WIADOMOŚCI KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH

Dziennik.

Warszawa 1856-1860.

Red.: Wacław Szymanowski i Julian Bartoszewicz; od 1859 Franciszek Salezy Dmochowski (właściciel).

Pismo powstało z *Dziennika Warszawskiego*. W 1861 nabyte przez Aleksandra Niewiarowskiego było wydawane pt. *Pszczola*.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Choroby wieku. (UO-110). 1856 nr 141-180 (z przerwami)
2. Resztki życia. (UO-124). 1858 nr 340 — 1859 nr 108 (z przerwami).
3. List do redakcji „Kroniki”. Dat. w Żytomierzu, 18 kwietnia 1859, 1859 nr 114.

KSIĄŻKA ZBIOROWA ofiarowana Kazim. Wł. Wójcickiemu

Warszawa 1862.

Red.: Adolf Hennel.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Do... (Znasz-li ten kraj, gdzie kwitną nad grobami piołuny?...). (UO-382). — s. 428.

Por. *Kur. Warsz.* 1906 nr 144; przedr. pt. Ojczyzna. *Nowa Reforma* 1916, 15 lipca; też przedr. K. W. Z. (Zawodziński) jako wiersz z zapomnianego pierwodruku. *Twórczość* 1947 z. 6.

KURIER CODZIENNY

Dziennik.

Warszawa 1865-1905.

Wyd.: Karol Kucz; w 1882 Waław Ra-
kowski; od grudnia 1882 Hipolit Orgel-
brand; od maja 1887 Gebethner i Wolff.
Red.: K. Kucz; od stycznia 1871 Piotr
Aleksandrowski; od stycznia 1877 Józef
Hiż; od grudnia 1882 M. Orgelbrand; od
maja 1887 Józef Wolff; później kolejno
Władysław M. Olendzki, Antoni Miesz-
kowski, Stanisław Libicki.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Bajka o gacku. (UO-369). 1887 nr 130-132, 135-137.
2. Co ptacy robią? 1888 nr 251.
Por. *Strzacha* 1868 nr 4; *Opiekun Dom.* 1870 nr 5; *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1888 nr 35; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 10.
3. A toż nie bajka? 1888 nr 264-266, 269-270.
4. Bajka o trzech braciach... (UO-379). 1893 nr 273-314 (z przerwami).
5. Bajka o Marzannie i urodzie. (UO-381). 1897 nr 78-96.

KURIER KRAKOWSKI

Dziennik; od 18 września 1887 tygodnik,
a od 12 czerwca 1888 trzy razy na ty-
dzień.

Kraków 1887-1889.

Wyd. i red.: Kazimierz Bartoszewicz.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. List do redaktora. 1887 nr 10.
2. Z dziennika J. I. Kraszewskiego (1850-1852). 1887 nr 292; 1888 nr 2, 3, 7, 8.

KURIER PARYSKI. *Dwutygodnik po-
lityczny, literacki, społeczny. Organ pa-
triotyczny polski.*

Paryż 1881-1887.

Wyd. odp.: Adolf Reiff.

Od 1885 pt. *Kurier Polski w Paryżu*;
od 15 września 1887 pt. *Wolne Polskie
Słowo.*

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. L. W. Gostkowscy i zegarmistrzostwo
polskie w Genewie. 1892 nr 12.
Por. *Ościata* 1882 nr 323.

KURIER PORANNY

Dziennik.

Warszawa 1877-1939.

Wyd. i red.: w okresie działalności Kra-
szewskiego Feliks Fryze.

Tu J. I. Kraszewskiego listy:
1878 nr 138; 1886 nr 1; 1887 nr 101.

KURIER WARSZAWSKI

Dziennik.

Warszawa 1821-1939.

Założyciel i pierwszy redaktor: Bruno
Kiciński. W okresie współpracy J. I. Kra-
szewskiego wydawcą była firma Gebeth-
ner i Wolff, redaktorem Waław Szyma-
nowski.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Z życia wielkiego ekonomisty. 1876 nr 189.
2. Jak się pan Paweł żenił. (UO-280). 1877 nr 209-237.
3. Jak się pan Paweł ożenił. (UO-280). 1878 nr 72-100 (z przerwami).
4. Do Agrykoli. 1879 nr 23.
Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 10.
5. Wiersz Kraszewskiego w albumie H. M. Agrykoli (Henryka Merzbacha). 1879 nr 53.
Przedr.: *Nowiny* 1879 nr 281; Wyd. zbior. poz. 10.
6. Raptularz pana Mateusza Jasienieckiego. (UO-298). 1879 nr 224 — 1880 nr 3 (z przerwami).
7. Wykopaliska. 1880 nr 287.
8. W pocie czoła. (UO-324). 1881 nr 4-58 (z przerwami).
9. Urywki. (Wiersz). 1881 nr 14.
Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 10.
10. O wykopalisku siedlikowskim. 1881 nr 11.
11. Przegląd literacki. 1881 nr 21, 88.
12. Na Nowy Rok. 1882 nr 1.
13. List J. I. Kraszewskiego. 1882 nr 215.
14. Henrykowi Merzbachowi za jego książkę „Z jesieni”. (Wiersz). 1882 nr 254.
15. Bez serca. (UO-325). 1882 nr 198 — 1883 nr 14 (z przerwami).
16. Nowy Rok. 1883 nr 1.
17. Noc Sylwestrowa. 1884 nr 1.
18. Wysokie proggi. (UO-354). 1884 nr 77-191 (z przerwami).
19. Rozmowa ze starym rokiem. 1886 nr 1.
20. Dla chorych. 1886 nr 14.
21. Stara panna. (UO-322). 1887 nr 126-193 (z przerwami).
22. „Z ogrodu Hesperyd”. Pozdrowienie noworoczne. 1887 nr 1.

Przekłady

Czeskie: F. A. Hora. *Svornost'* 1887 nr 14.

23. Dziennik. (Rok 1850). (Z papierów rodzinnych za upoważnieniem p. F. Kraszewskiego). 1888 nr 1.

Rkps Bibl. Jagiel.

24. Urywek z autobiografii. (Z „Pamiętnika”). 1889 nr 7.

25. Przybłęda. Powieść. (UO-351). 1892 nr 61-160 (z przerwami).

26. Dziennik J. I. Kraszewskiego. (Rok 1852-1853). (Z papierów rodzinnych). 1899 nr 76.

Rkps Bibl. Jagiel.

27. Jako ta księga, życie się z białych kartek składa... (Wiersz wpisany do albumu Marii Kraszewskiej). Dat. Romanów, 14 maja 1858. 1900 nr 201.

Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 10.

28. Kto mi nasz wiek wytłumaczy... 1902 nr 303.

29. Kolęda. 1902 nr 355.

30. Znasz li ten kraj... (Wiersz pierwszy raz drukowany). (UO-382). 1906 nr 144.

Por. *Księga zbior. ofiarowana K. W. Wójcickiemu*. W-wa 1862 (pt. Do...).

Ponadto listy: 1876 nr 205, 215, 281; 1880 nr 122, 145; 1881 nr 51, 82; 1882 nr 215; 1884 nr 309; 1885 nr 360; 1886 nr 271, 309; 1890 nr 78; 1912 nr 79; 1931 nr 313; 1932 nr 33.

LECH. Tygodnik ilustrowany poświęcony nauce, sprawom słowiańskim i rozrywce Poznań 1878-1879.

Red. i nakładca: Józef Chociszewski.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Słówko o Albumie N. Ordy. Dat. Drezno, 11 grudnia 1878. 1878 nr 51.

LINKSMINE. *Prace literackie*

Wilno 1841.

Wyd.: Ludwik Adam Jucewicz.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Pamięci. Wiersz w imionniku panny Sabiny Woronicz. (UO-54). — s. 159-161.

2. Rapsod 1252. Czarny duch. (UO-54). — s. 32-45.

3. Z fantazji dramatycznej Szatan i kobieta. — s. 59-66.

Por. UO-49 i *Przegl. Warsz.* 1841 t. 2.

LWOWIANIN

Od 1840 podtyt.: *przeznaczony krajowym*

i użytecznym wiadomościom, wydawany w połączeniu prac miłośników nauki.

Wyd. nieregularnie.

Wyd. i red.: Ludwik Zieliński.

Lwów 1835-1842.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Dzieje miasta Kowna na Litwie. 1840 z. 2.

Podpisane kryptonimem: K**, ilustrowane obrazkiem z podpisem J. I. Kraszewskiego.

2. List do Wydawcy. 1840 z. 5.

3. Stańczyk. Biografia. (UO-55). 1840 z. 5.

4. Uczta żebraka. (UO-35). 1840 z. 8.

5. Galileizm. (UO-35). 1840 z. 12.

Por. *Pismo Dod. do Gaz. Por.* 1839 nr 20.

LOWIEC

Dwutygodnik.

Lwów 1878-1939.

Red. w okresie działalności J. I. Kraszewskiego: Józef Łoziński i Władysław Zontak.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Zajac jedynak. 1879 nr 2.

MAGAZYN MÓD. *Dziennik przyjemnych wiadomości*

Tygodnik.

Warszawa 1835-1859.

Wyd.: Jan Glücksberg.

Red.: Joanna z Sucheckich Widulińska.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Pierwsza i druga miłość. 1847 nr 25.

MŁODA POLSKA. *Wiadomości historyczne i literackie*

Dekada.

Paryż 1838-1840.

Red.: Eustachy Januszkiewicz.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Handel księgarski w Wilnie. 1838 nr 7.

Por.: *Tyg. Petersb.* 1838 nr 7; *Zbieracz Lit. i Polit.* 1838 t. 3.

2. Dwa najważniejsze... 1838 nr 17.

Recenzja o „Rusalcie” z *Tyg. Petersb.* 1838 nr 36.

MRÓWKA. *Czasopismo ilustrowane*

Wychodziło w 1869 co dziesięć dni, w 1870 pięć zeszytów wyd. nieregularnie, w 1871 tygodnik.

Lwów 1869-1871.

Wyd. i red. odp.: w 1869 nr 1-3 Teofil Szumski, nr 4-18 Liberat Zajaczkowski,

od nr 19(1869) August Leopold Skerl. W 1871 podtyt. *Tygodnik ilustrowany.*

Od 1 lipca 1870 połączone z *Dziennikiem Literackim.*

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. Fragment. Wiersz. 1869 nr 2.
2. Władysław Syrokomla. 1869 nr 13.
3. Pomywaczka. (UO-146). 1869 nr 27-35.
Por. *Tyg. Ilustr.* 1863 nr 211-214.

MUZEUM DOMOWE, albo Czytelnia wieczorna, dzieło poświęcone historii, statystyce, moralności, naukom, sztukom pięknym i literaturze krajowej

Tygodnik, od stycznia 1838 miesięcznik. Warszawa 1838-1839.

Wyd.: Franciszek Salezy Dmochowski.
W 1838 i 1839 dodatek pt. *Czytania Przyjemne.*

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. Pińsk i Pińczyszyna. (UO-45). 1837 nr 27/28.

Por. *Tyg. Petersb.* 1837 nr 49; *Przyj. Ludu* 1837/38 nr 18-19.

2. Przeszość i przyszłość romansu. (UO-48). 1838 t. 1.

Por. *Tyg. Petersb.* 1838 nr 29-30.

3. Kobieta. Fantazja. (Fragm.). (UO-23). 1838 t. 2.

4. Jarmark poleski. Janówka. (UO-45)* 1839 t. 2.

Por. *Tyg. Lit.* 1839 nr 4.

5. Karczmy i drogi w Polesiu. (UO-45). 1839 t. 2.

Por. *Tyg. Lit.* 1839 nr 12.

NA DZIŚ. Pismo zbiorowe poświęcone literaturze, naukom, sztuce, gospodarstwu krajowemu, handlowi i przemysłowi. T. 1-3. Kraków 1872.

Wyd.: Jan Waligórski.

Red.: Adam Honory Kirkor.

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. Listy Alojzego Felińskiego. (E-20). — T. 3 s. 166-195.

NA PAMIĄTKĘ STULETNIĘ ROCZNICY USTANOWIENIA KOMISJI EDUKACJI NARODOWEJ
Lwów 1873.

Nakładem i staraniem Towarzystwa Pedagogicznego,

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. Komisja Edukacyjna, jej prace i zasługi na polu wychowania publicznego. — s. 23-41.

Rkps odczytu o Komisji Edukacyjnej w Bibl. Nar. sygn. Ks. wpł. 1166; zniszcz. 1944.

NADWIŚLANIN. Kalendarz na 1875 rok
Warszawa 1874.

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. Z powinzowaniem na Nowy Rok. — s. 21.

Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 10.

NIEZAPOMINAJKI. Noworocznik na...
Warszawa 1838-1847.

Wyd. i red.: Karol Korwell.

Rocznik 1841-1844 przedr. pt. *Podarek dla płci pięknej. Powieści i poezje.* T. 1-4. W-wa 1858.

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. O przyjaźni i przyjaciółach. (UO-57). 1843 s. 165-169.

2. Paliwoda i zawalidroga. (UO-102). 1847 s. 67-74.

3. Rotmistrz Jakubowski. (UO-102). 1847 s. 245-281.

NIWA. Dwutygodnik naukowy, literacki i artystyczny
Warszawa 1872-1905.

Wyd. i red.: Julian Schönnan; od 1872 nr 10 wyd. Józef Bosacki; od 1875 Mści-sław Godlewski (do r. 1888).

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. Papiery po Glince. (UO-214). 1872 nr 1-5, 7 (dod. spec.).

2. Roboty i prace. (UO-224). 1873 nr 41-47; 1874 nr 49-61 (dod. spec.).

W 1873 nr 41 pt. *Robota i praca.*

3. List do ofiarodawców Albumu. 1874 nr 55.

4. Z korespondencji J. I. Kraszewskiego. 1888 z. 313-315, 317-319.

Listy do ks. St. Choloniewskiego ogł. dr Antoni J. (A. J. Rolle).

NOWINY

Wychodziły 3 razy na tydzień.
Lwów 1854-1856.

Wyd.: Henryk Kallenbach.

Red.: Jan Dobrzański.

1 maja 1856 przekształcone na *Dziennik Literacki.*

Utworky J. I. Kraszewskiego:

1. Pieśń życia — fragment. (UO-119). 1854 nr 77-79.

Por. *Gaz. Codz.* 1854 nr 35-36.

2. Czercza mogiła. (UO-103). 1855 nr 1-16.

3. O zapisie śp. Konstantego Świdzińskiego. 1856 nr 19-20.

Por. *Gaz. Warsz.* 1856 nr 30.

4. Wspomnienie pana szambelana. (UO-111). 1856 nr 39-40.

Por. *Athenaeum* 1848 t. 6; *Kalendarz warsz.* ilustr. J. Ungra 1882.

5. Magnat wielkopolski. (Ustęp z pamiętników J. D. Ochockiego przepisanych przez J. I. Kraszewskiego). 1856 nr 41-43.

Por. E-10.

6. Z listu J. I. Kraszewskiego do „Gazety Warszawskiej”. (O T. Lenartowiczu). 1856 nr 52.

Por. *Gaz. Warsz.* 1856 nr 109.

NOWINY. *Pismo codzienne, poświęcone polityce, sprawom społecznym i artystycznym*

Warszawa 1878-1883.

Wyd.: Erazm Piltz; od maja 1879 Aleksander Świętochowski; od grudnia 1881 Filip Sulimierski i J. Finkielhaus.

Red.: E. Piltz; od maja 1879 A. Świętochowski; od grudnia 1881 F. Sulimierski; od maja 1882 Stanisław Czarnowski; od czerwca 1882 Bolesław Prus.

Od grudnia 1881 podtyt. *Dziennik polityczny społeczny i literacki*.

Były kontynuacją tygodnika *Nowiny Niedzielne*.

Tu J. I. Kraszewskiego listy: 1878 nr 122; 1879 nr 98; 1881 nr 23, 215, 357.

Przedr. wiersza do H. Merzbacha: Tyś w początku, jam prawie u końca zawodu... 1879 nr 281.

Por. *Kur. Warsz.* 1879 nr 53.

NOWINY NIEDZIELNE. *Tygodnik polityczny, literacki i społeczny*

Warszawa 1876-1878.

Wyd.: Erazm Piltz.

Red.: Kazimierz Zalewski.

W 1876 było dodatkiem bezpłatnym do *Wiek*, w 1877 pismem samodzielnym, w 1878 przekształcone w dziennik *Nowiny*.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Ze wspomnień. 1877 nr 23-31.

2. Przygoda w podróży. (UO-382). 1877 nr 32.

Por. *Tydzień* (Lw.) 1877 nr 48-49.

NOWOROCZNIK ILUSTROWANY DLA POLEK na rok ...

Warszawa 1862-1867.

Wyd.: Adam Dzwonkowski.

Red.: Eleonora Ziemięcka.

Poprzednio pt. *Kalendarz ilustrowany dla Polek*.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Fragment. (Spojrzyjcie, proszę, jest-li co na świecie...). 1862 s. 27-29.

2. Władysławowi Syrokomli. 1863 s. 199-200.

Por. *Przyj. Dzieci* 1862 nr 84; *Przyj. Dom* 1864 nr 68.

3. Szkice drezdeńskie. Dat. 1863. 1864 s. 35-46.

4. O krajobrazie. Dat. Drezno 1864. 1865 s. 42-55.

5. Słódko o teatrze. Dat. Drezno, 4 maja 1865. 1866/67 s. 1-10.↓

NOWOROCZNIK LITEWSKI na rok 1831

Wilno 1830.

Wyd.: Hipolit Klimaszewski.

Debiut literacki J. I. Kraszewskiego:

1. Biografia sokalskiego organisty. (UO-2). — s. 177-194.

2. Wieczór, czyli przypadki peruki. (UO-5). — s. 285-295.

Por. *Zbiornik Lit. i Polit.* 1837 t. 2.

OGNIKO DOMOWE

Tygodnik.

Warszawa 1874-1876.

Red.: Bronisław Przyrembel; od stycznia 1876 Jan Noskowski.

Tu J. I. Kraszewskiego listy: 1876 nr 12, 20, 21.

OGNIKO DOMOWE. *Czasopismo literackie, artystyczne, naukowe i społeczne* Lwów 1883-1888.

Właściciel i wyd.: Klemens Łukaszewicz; od czerwca 1885 B. Łukaszewicz; od lipca 1885 Br. Zamorski i Sp.; od lipca 1887 wyd. Jan Czaiński.

Red. odp.: K. Łukaszewicz; od czerwca 1885 J. Czaiński.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Bądź pozdrowiona, bądź błogosławiona... 1886 nr 69.

2. Ostatnie chwile Bohdana Zaleskiego. (Fragm. listu). 1886 nr 75.

3. Nie byłem ani brzegi rwącą rzeką... 1886 nr 82.

Por. *Grosz wdowi*. Lw. 1886.

OJCZYŻNA. *Dziennik polityczny, literacki i naukowy*

Wychodzi codziennie wyjąwszy poniedziałki i dni poświęteczne; w 1865 dwa razy na tydzień.

Lipsk 1864 (nr 1-77 od 1 maja do 31 sierpnia); Bendlikon (Szwajcaria) 1864-1865 (do 1 października).

Red. nac.: Agaton Giller.

Red. odp.: Ang. Fr. Peters; od 7 lipca 1864 Fryderyk Konrad Müller (Müller von der Werra); w Bendlikonie do końca 1864 J. B. Wagner, potem bez nazwiska red. odpowiedzialnego.

Prawie wszystkie artykuły są anonimowe, kilka podpisanych kryptonimami lub pseudonimami.

J. I. K r a s z e w s k i należał do grona organizatorów pisma, a w maju i czerwcu 1864 przesyłał mu z Drezna za pośrednictwem Henryka Merzbacha artykuły. Możliwe, że jego pióra jest „Korespondencja z Drezna” w nrze 19 oraz niektóre artykuły wstępne i „Przeglądy literacko-polityczne”, zawierające zwykle recenzje książek, np. Poezje Mieczysława Romanowskiego, w nrze 24. Inne „Przeglądy literacko-polityczne” w numerach 16, 17, 18, 25, 26, 33, 37, 41 i nn.

ONDYNA DRUSKIENICKICH ŹRÓDEŁ. Pismo zbiorowe dla zdrowych i chorych w czasie czteromiesięcznego u wód mineralnych pobytu

Osiem zeszytów rocznie — przeważnie nie datowanych.

Grodno 1844-1846.

Wyd.: Ksawery Wolfgang.

Ut w o r y J. I. K r a s z e w s k i e g o:

1. Bietka (1597). (UO-102). 1844 z. 8.
2. Tajemnice wód. 1845 z. 5.
3. Módl się za nas, dziecińco. (Wiersz). 1845 z. 8.
4. Pieśni, piosenki i piosneczki. 1846 z. 1.
Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 10.
5. Dawne wspomnienia. (Wiersz). 1846 z. 2.

Podpisane kryptonimem: J. K.

OPIEKUN DOMOWY. Pismo tygodniowe obrazkowe, poświęcone rodzinom polskim
Warszawa 1865-1876.

Wyd.: Jan Jaworski; w 1869 Alojzy Kuczyński; od stycznia 1870 Adam Mieczynski; od lipca 1871 Kazimierz Mosch; od kwietnia 1872 Wacław Szaniawski; od marca 1873 Henryk Perzyński; od października 1875 J. Korzeniewski.

Red.: A. Mieczynski; w 1869 A. Kuczyński; od stycznia 1870 Oskar Stanisławski; od kwietnia 1871 Franciszek Gumowski; od listopada 1871 Bogumił Aspiz; od kwietnia 1872 H. Perzyński.

Ut w o r y J. I. K r a s z e w s k i e g o:

1. Obchód uroczystości Bożego Ciała w Wenecji. 1866 nr 17, 19, 20.

2. Co ptacy robią? 1870 nr 5.

Por. *Strzecha* 1868 nr 4; *Kur. Codz.* 1888 nr 251; *Przeł. Lit. Dod. do Kraju* 1888 nr 35; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 10.

3. Cztery pory roku. 1870 nr 8.

4. Nowe dzieła. 1870 nr 20.

ORĘDOWNIK NAUKOWY. Pismo czasowe, poświęcone literaturze, historii, krytyce i nowinom literackim
Tygodnik, od 1845 dwutygodnik.
Poznań 1840-1846.

Red.: Antoni Popliński i Józef Łukasiewicz.

Ut w o r y J. I. K r a s z e w s k i e g o:

1. Wieczór w Czarnym Lesie. (UO-55). 1840 nr 5-6.

Por. *Rozrywki Umysłowe* 1841 t. 3.

2. Stanica Hulajpolska, powieść przez E. Tarszę. (Rec.). 1840 nr 9.

3. Nowe poezje Juliana Korsaka. T. 1-2. Wilno 1840. (Rec.). 1841 nr 17.

4. Z pamiętników p. Jacka Hreczyny. (Dialog wielkonocny 1610). 1841 nr 18-19.

5. Wyjątki z szlachtografii. § 3. Chory na pana. (UO-50). 1841 nr 36.

Por. *Dzien. Mód Paryskich* 1841 nr 19; *Przyj. Ludu* 1842/43 nr 19.

6. Wyjątki z szlachtografii. § 8. Dzierżawca. 1841 nr 40-41.

Por. *Dzien. Mód Paryskich* 1841 nr 21.

7. Nowiny literackie. 1842 nr 1.

8. Dorotka. (UO-55). 1842 nr 2.

9. Komedia rybałtowska (XVII w.). (UO-55). 1842 nr 30-31.

10. List do Redakcji „Orędownika”. 1843 nr 2.

OŚWIATA. Tygodnik katolicko-narodowy dla stanu średniego
Poznań 1875-1886.

Wyd.: W. Simon.

Red.: Jan Bleszyński; w 1886 Stefan Szyperski.

Ut w o r y J. I. K r a s z e w s k i e g o:

1. L. W. Gostkowscy i zegarmistrzostwo polskie w Genewie. 1882 nr 323.

Por. *Kur. Paryski* 1882 nr 12.

PAMIĘTNIK NAUKOWY

Miesięcznik.

Kraków 1837-1838 (t. 1-3).

Red.: Lesław Łukasiewicz.

Ut w o r y J. I. K r a s z e w s k i e g o:

1. Dzieje starożytne narodu litewskiego

przez T. Narbutta. Tom pierwszy. Mito-
logia litewska. (Rec.) 1837 t. 2 z. 4.

Por. *Tyg. Petersb.* 1836 nr 70-71.

**PANORAMA LITERATURY KRAJO-
WEJ I ZAGRANICZNEJ**

Wychodziła nieregularnie.

Warszawa 1836-1838 (z. 1-6).

Red.: Antoni Józef Szabrański.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Literaci na księżycu. (Wyjątek z pa-
miętników astronoma Wilhelma Herszla).
1838 z. 6 s. 82-96.

Przedr. A. Stern. *Przegl. Kult.* 1958 nr 43.

**PIAST. Kalendarz polski ludowy na rok
1880**

Poznań 1879.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Kilka uwag dla ludu wiejskiego. — s.
225-233.

Por. *Dzwonek* 1867 nr 7.

**PIELGRZYM. Pismo poświęcone filozofii,
historii i literaturze**

Miesięcznik.

Warszawa 1842-1846 (t. 1-20).

Red.: Eleonora Ziemięcka.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Synowie wieku. (UO-56). 1842 t. 1,
4 — 1843 t. 1.

Druk nie dokończony.

2. Nasze życie. 1844 t. 1.

**PISMO DODATKOWE DO GAZETY
PORANNEJ**

Wychodziło dwa razy na tydzień.

Warszawa 1839 (nr 1-100).

Wyd. i red.: Hipolit Skimborowicz.

W 1841 zastąpione przez *Piśmiennictwo Krajo-
we. Dodatek do Gazety Porannej*.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Wędrowki literackie, fantastyczne i hi-
storyczne. Sala 3 cela 5 kobieca. 1839
nr 16.

2. Charakterystyka podań gminnych.
(UO-35). 1839 nr 17.

3. Galileizm. (UO-35). 1839 nr 20.

Por. *Lwowiecianin* 1840 z. 12.

4. Wyjazd w drogę. Pielgrzymka po sto-
licach. (UO-36). 1839 nr 46.

5. O miłosnych przysięgach. 1839 nr 66.

6. Dumania. 1839 nr 66.

Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6).
zob. również Wyd. zbior. poz. 25.

7. Rozstanie. 1839 nr 66.

Fragm. „W świat”, zob. *Bojan* 1838. Por.
UO-54.

8. Wiściarze. Dat. Omelno, 15 sierpnia
1839. 1839 nr 74.

Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6).
Zob. również Wyd. zbior. poz. 25.

9. Pocałunek. Pożegnania i modlitwy.
(Wyj. z powieści: *Świat i poeta*). 1839 nr
78.

Por. UO-33.

10. Wyjątek z Witoloraudy, drukującego
się poematu — *Sekime* (podanie litewskie).
1839 nr 81.

Por. UO-41 i *Tyg. Lit.* 1839 nr 1.

11. Obrazki z natury, artykuł nadesłany.
1839 nr 83-84.

Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6).
Zob. również Wyd. zbior. poz. 25.

**PIŚMIENNICTWO KRAJOWE. Doda-
tek do Gazety Porannej.**

Tygodnik.

Warszawa 1840-1841.

Wyd. i red.: Hipolit Skimborowicz.

Było kontynuacją *Pisma Dodatkowego do Ga-
zety Porannej*.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Styr i Horyń. (UO-45), 1840 oddział
2 nr 8-10.

Por. *Tyg. Lit.* 1839 nr 3.

2. Odwołanie literackie. 1840 oddział 2
nr 24/25.

Dotyczy sprawy honorariów autorskich.

3. Obrazki z natury. Wiejscy muzycy.
1840 oddział 2 nr 28.

4. Sumienie w literaturze. 1841 nr 7.

Por. *Tyg. Petersb.* 1841 nr 7.

PO ZIARNIE. Zbiorek pamiątkowy

Wilno 1861.

Wyd.: Jan Prusinowski, Maurycy Kru-
powicz.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Padewskie nagrobki. Notatka z podróży.
— s. 129-140.

PRACA

Dwa razy, w 1865 trzy razy na tydzień.
Lwów 1863-1865.

Wyd. i red. odp.: Franciszek B. Twar-
dowski.

Red.: Karol Groman i Henryk Jasiński.

Było kontynuacją *Pracy. Pismo zbiorowe* 1861-
-1863.

Utwory J. I. Kraszewskiego:
1. Z Niemiec. 1865 nr 38.

PRZEGLĄD BIBLIOGRAFICZNO — ARCHEOLOGICZNY. Dwutygodnik ilustrowany poświęcony bibliografii, archeologii, numizmatyce, heraldyce, historii, sztuce kom pięknym i literaturze
Warszawa 1881-1882 (t. 1-3).
Wyd. i red.: Cezary Wilanowski.

Utwory J. I. Kraszewskiego:
1. Wojna chocimska Waclawa Potockiego. 1881 t. 1.

PRZEGLĄD EUROPEJSKI, Naukowy, Literacki i Artystyczny
Miesięcznik.
Warszawa 1862-1863 (t. 1-6; od 1 lipca 1862 do 31 grudnia 1863).
Wyd. i red.: J. I. Kraszewski; w 1863 Franciszek Salezy Dmochowski.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Przegląd rzeczy krajowych. Dat. 30 czerwca 1862 — 31 lipca 1862. 1862 t. 1.
2. Przegląd polityczny. Dat. 30 czerwca 1862. 1862 t. 1-2.
3. Przegląd literatury francuskiej. Dat. 30 lipca 1862. 1862 t. 1.
4. Przegląd rzeczy potocznych. Dat. 15 października 1862. 1862 t. 2.
5. Władysław Syrokomla (Ludwik Konradowicz) ur. dnia 17 września 1823, zm. dn. 15 września 1862. Dat. Warszawa, 3 grudnia 1862. (UO-142). 1862 t. 2.
6. Otwarcie Szkoły Głównej w Warszawie. Dat. 10 grudnia 1862. 1862 t. 2.
7. Od Redakcji. (Krótki program pisma). Dat. Warszawa, 3 stycznia 1863. 1863 t. 3.

PRZEGLĄD LITERACKI. Dodatek do **KRAJU.**
Tygodnik.
Petersburg 1882-1890.
Wyd. i red.: Erazm Piltz.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Z księgi krajobrazów. (Rękopis nie wydany). 1887 nr 48.
2. Co ptacy robią? Nieznany wiersz J. I. Kraszewskiego. 1888 nr 35.
Por. *Strzecha* 1868 nr 4; *Opiekun Dom.* 1870 nr 5; *Kur. Codz.* 1888 nr 251; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 10.
3. Hipolit Klimaszewski. Ze wspomnień. 1888 nr 40-41.

Przekłady
Francuskie: J. I.: Hipolit Klimaszewski (1802-1875). Extrait des Mémoires de J. I. Kraszewski. *Bulletin Polonais littéraire, scientifique et artistique* 1889 nr 40-41.

4. Henryk hr. Rzewuski. (Przyczynek do jego charakterystyki). Z pośmiertnych papierów J. I. Kraszewskiego. 1890 nr 32.
Autorstwo tego artykułu zostało zakwestionowane.

PRZEGLĄD LITERACKI I ARTYSTYCZNY. Pismo poświęcone literaturze, sztuce i sprawom społecznym
Kraków 1882-1886.
Wyd. i red. odp.: Jan Blaschke; w 1886 Roman Gałkiewicz.
Red.: Kazimierz Bartoszewicz (do 1884 nr 6 jako główny współpracownik).

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Galeria drezdeńska. Urywek. 1882 nr 1.
2. Pisma ilustrowane. 1882 nr 18.
3. Czeski przekład Pana Tadeusza Elizy Krasnohorskiej. (Rec.). 1883 nr 16/17.
4. Podobizna rękopisu listu do J. Bartoszewicza. 1883 nr 18/19.
5. Album polskie (XVI, XVII i XVIII w.). 1885 nr 1, 3/4, 7/8, 9/10, 11.

„Są to powydzierane kartki z tych książeczek, w których Niemcom się na niezabudź zapisywali Polacy uczeszczający na uniwersytety niemieckie” — 55 kartek z lat 1563-1758.

PRZEGLĄD NAUKOWY literaturze, wiedzy i umnictwo poświęcony
Wychodził co 10 dni.
Warszawa 1842-1848.
Założyciel: Edward Dembowski.
Red.: E. Dembowski i Hipolit Skimborowicz; 1844-1848 H. Skimborowicz.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Poeta, jakich wielu. (Dramat w pięciu obrazach). (UO-53). 1842 t. 1 nr 2.
2. Bessarabia. 1844 t. 2 nr 16.
Por. UO-67.
3. List do H. Skimborowicza pt. Listowanie. 1847 t. 1 nr 4.

PRZEGLĄD POLSKI. Pismo poświęcone polityce i literaturze
Kraków 1866-1914.
Założyciele i członkowie red.: Stanisław Koźmian, Józef Szujski, Stanisław Tarnowski.
Nakładca i red. odp.: Ludwik Wodzicki.
Wyd. i red.: S. Koźmian; od września 1867 Ludwik Podwidaj; od sierpnia 1874

Ignacy Skrochowski; od października 1881 S. Tarnowski; od stycznia 1885 Jerzy Mycielski.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Hybrydy. (UO-170). 1867/68 t. 2-3.

PRZEGLĄD POWSZECHNY

Miesięcznik.

Drezno 1866 (z. 1-4).

Wyd.: Józef Ignacy Kraszewski.

Red.: Mieczysław Dzikowski.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Niewiasta polska. (Z odczytów w Dreźnie). (UO-155). 1866 z. 1.

2. Kronika niemiecka. 1866 z. 2.

3. Henryk hrabia Rzewuski. (UO-160). 1866 z. 3.

4. Wanda. Opera romantyczna(?) w trzech aktach z muzyką Franciszka Dopplera. (Rec.). 1866 z. 4.

PRZEGLĄD TYGODNIOWY życia społecznego, literatury i sztuk pięknych
Warszawa 1866-1905.

Wyd. i red.: Adam Wiślicki.

Tu J. I. Kraszewskiego listy: 1873 nr 21; 1874 nr 13; 1879 nr 17.

PRZEGLĄD WARSZAWSKI literatury, historii, statystyki i różności
Miesięcznik.

Warszawa 1840-1841.

Red.: Jan Budziłowicz; w 1841 także Hipolit Skimborowicz.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Przybycie Witola na grób ojca. 1840 t. 3.

Fragm. Witoloraudy. (UO-41).

2. Życie sieroty. (UO-37). 1840 t. 3.

3. Z fantazji dramatycznej Szatan i kobieta. Noc jedenasta. 1841 t. 2.

Por. UO-49 i *Linksmine* 1841.

4. Poezje. Ustęp z nie wydanej poematu. Obłąkany. 1841 t. 3.

Podpisane kryptonimem: J. K.; autorstwo Kraszewskiego nie potwierdzone.

PRZYJACIEL DOMOWY. Pismo zbiorowe dla ludu

Tygodnik.

Lwów 1851-1886.

Właściciel i wyd.: Hipolit Stupnicki do października 1878, z przerwą; od grudnia 1869 do 30 czerwca 1870 Karol Widman; od 1 listopada 1878 Karol Stupnicki; od

1879 Franciszek Düll; od 1881 Klemens Łukaszewicz; od 1884 Jan Czaiński; w 1886 Stanisław Błotnicki.

Red. (odp.): H. Stupnicki; od 15 lutego 1863 Lucjan Tatomir; od 7 marca 1865 Władysław Czerwieński; od 11 listopada 1865 Karol Groman; od 14 kwietnia 1866 Tadeusz Nowakowski; od 17 listopada 1866 H. Stupnicki; od 1 listopada 1878 K. Stupnicki; w 1879 Franciszek Ksawery Martynowski; w 1880 F. K. Martynowski i Lubin Ilasiewicz; od 1 lipca 1880 L. Ilasiewicz; w 1881 Bronisław Zamorski; od 1 lipca 1881 J. Czaiński; w 1886 Klemens Muczkowski.

Współpracownik red.: w 1882 (do lipca) L. D. Rzuchoński.

Kierownik lit.: w 1882 od 1 czerwca E. Zoryan (Sedlaczek).

Zmiany podtytuł.: od 1853 *Pismo zbiorowe dla gospodarzy*; od 1865 *Pismo zbiorowe*; od 1875 bez podtytułu.

Zmiany częstotliwości: od 1858 do 1865 i 1867 trzy razy na miesiąc; w 1866 tygodnik, od 1868 dwutygodnik.

W 1868 od stycznia do 17 marca w czasie zawieszenia pisma ukazywało się pt. *Przyjaciel Ludu*.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Adam. Wspomnienie akademickie. 1854 nr 24-27.

Por. UO-68 i *Radegast* 1843.

2. Książce Hołuby. (UO-73). 1854 nr 45-50.

Por. *Athenaeum* 1846 t. 6.

3. Stary zamek. Legenda. (UO-113). 1859 nr 25-26.

Por. *Teka Wil.* 1858 nr 5.

4. Wiersz J. I. Kraszewskiego na zgon Władysława Syrokomli. 1864 nr 68.

Por. *Przyj. Dzieci* 1862 nr 84; *Noworocznik Ilustr. dla Polek* 1863.

5. Barbara Radziwiłłówna. 1877 nr 10.

Podpisane kryptonimem: J. I. K.; autorstwo Kraszewskiego nie potwierdzone.

6. Tadeusz Kościuszko. Wyciąg z pamiętników Cieszkowskiego ze Smotryczówki na Podolu. 1881 nr 1-4.

Por. E-21 oraz: *Dzien. Poz.* 1866; *Tyg. Nauk. i Lit.* 1866 nr 1-3.

7. Pamiętnik dziadunia. 1882 nr 1-9.

PRZYJACIEL DZIECI. Pismo tygodniowe ilustrowane, nauczanie i rozrywka młodzieży poświęcone

Warszawa 1861-1914.

Red.: Fryderyk Henryk Lewestam; od maja 1866 Władysław Ludwik Anczyc; od kwietnia 1867 Jan Kanty Gregorowicz; po 1890

kolejno: Emil Skiwski, Jan Skiwski, Wacław Podwiński, Stefan Krzywoszewski, C. Podwiński.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Torebki. Bajeczka. 1861 nr 11.
2. Dziad i baba. (Bajka). (UO-20). 1862 nr 45.
3. Trembowla. 1862 nr 71.
4. Ludwik Kondratowicz (Władysław Syrokomla). 1862 nr 84.
Przedr. zob. *Noworocznik Ilustr. dla Polek* 1863; *Przyj. Dom.* 1864 nr 68.
5. Bracia mleczni. (UO-221). 1873 nr 24-52 (dod.).
6. Szufłada i głowa. (UO-23). 1881 nr 36.
Por. *Towarzysz Piłnych Dzieci* 1879 nr 26.
7. W czarną godzinę. 1886 nr 51.
Por. *Kraj* (Petersb.) 1886 nr 26.

PRZYJACIEL LUDU, czyli tygodnik potrzebnych i pożytecznych wiadomości
Leszno 1834-1849.

Założyciele: Jan Popliński, Antoni Popliński, Józef Łukaszewicz, Jan Tyc.

Wyd.: Ernest Günther.

Red. odp.: Paweł Ciechański; od marca 1839 J. Łukaszewicz; od stycznia 1846 Maksymilian Szymański; od września 1848 Franciszek Wawrowski.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Pińsk i Pińszczyzna. (UO-45). 1837/38 nr 18-19.
Por. *Tyg. Petersb.* 1837 nr 49; *Muz. Dom.* 1837 nr 27/28.
2. O niebieskich migdałach. (UO-17). 1837/38 nr 47.
Por. *Zbiornik Lit. i Polit.* 1837 t. 2.
3. Bekieszówka pod Wilnem. (Wyjątek z tomu IV Historii Wilna). 1838/39 nr 44.
Por. UO-44 i *Biruta* 1838.
4. Świat i poeta. Drugie odwiedzin. (Fragm.). 1839/40 nr 9.
Por. UO-33.
5. Marcin Kaptur. (UO-55). 1840/41 nr 1-3.
Por. *Rozrywki Umysłowe* 1841 t. 3.
6. Synod klechów podgórnich 10 stycznia 1607 roku. (UO-55). 1840/41 nr 46-48.
7. Chory na pana. (UO-50). 1842/43 nr 19.
Por. *Dzien. Mód Paryskich* 1841 nr 19; *Ore-dowenik Nauk.* 1841 nr 36.
8. Dorobkowiec. (UO-50). 1842/43 nr 20.
Por. *Kalendarz Wolnego Miasta Krakowa* 1845.

RADEGAST. Pismo zbiorowe
Wilno 1843.

Wyd.: Adam Honory Kirkor.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Wspomnienie akademickie. Adam. — s. 153-190.

Por. UO-68 oraz *Przyj. Dom.* 1854 nr 24-27.

ROCZNIK LITERACKI, składający się z pism wierszem i prozą celniejszych współczesnych pisarzy naszych

Petersburg 1843-1844, 1846; Wilno 1849 (R. 1-4).

Red.: Romuald Podbereski.

W 1844 pt. *Rocznik Literacki. Pismo zbiorowe.*

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Krzyż na rozstajnych drogach. (UO-51). 1843 s. 3-23.
2. Wyjątek z Mindowsa. (UO-41 fragm.). 1843 s. 24-27.
3. Wspomnienie akademickie. Ezop i Rafael. (UO-68). 1844 s. 47-63.

ROCZNIK TOWARZYSTWA HISTORYCZNO-LITERACKIEGO W PARYŻU. Rok...

Paryż 1866-1879.

Red.: Bronisław Zaleski.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Listy pani Mniszchowej, żony marszałka w. koronnego, pisane do matki pani Zamoyskiej, z domu Poniatowskiej, wojewodziny podolskiej. (Wstęp J. I. Kraszewskiego). (E-22). 1866 s. 174-231.
2. Z pamiętników Jana Kilińskiego (nie wydanych dotąd). (E-23). 1867 s. 253-285.
3. Listy króla Stanisława Augusta do Szczęsnego Potockiego z lat 1768-1792. (Wstęp J. I. Kraszewskiego). (E-24). 1868 s. 259-310.

ROCZNIKI GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

Warszawa 1842-1862.

Wyd. pod kierunkiem Andrzeja Zamoyskiego.

Red.: J. Koniewicz.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Dzierżawca na Wołyniu. 1845 t. 6.

ROCZNIKI KRYTYKI LITERACKIEJ
Wychodziły dwa razy na tydzień, w 1843 dwutygodnik.

Warszawa 1842-1843.

Wyd.: Fryderyk Henryk Lewestam.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. O krytyce. Wyjątki ze studiów literackich. 1842 nr 33.

Por. UO-48 i *Tyg. Petersb.* 1838 nr 83.

ROCZNIKI TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ NAUK POZNAŃSKIEGO
Poznań 1860-1928.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Dante. Studia nad Komedią Boską. (UO-183). 1869 (t. 5).

Por. *Tyg. Ilustr.* 1869-1870.

ROMANS I POWIEŚĆ. Tygodnik beletrystyczny ilustrowany
Warszawa 1881-1898.

Wyd.: Gracjan Unger; w 1883 Marian Gawalewicz; od 1889 Aleksander Pajewski i Józef Śliwowski; od 1895 A. Pajewski.

Red.: G. Unger; od czerwca 1883 M. Gawalewicz; od 1889 J. Śliwowski.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Śniehotowie. (UO-323). 1881 nr 1-21.

ROZMAITOŚCI. (Dodatek do Gazety Lwowskiej)
Tygodnik.

Lwów 1817-1848, 1854-1859.

Red. w okresie działalności J. I. Kraszewskiego: od stycznia 1835 Jan Nepomucen Kamiński; od kwietnia 1848 Mateusz Szreniawa-Sartyni.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Biblioteka Horodecka. 1836 nr 19.

Por. *Tyg. Petersb.* 1836 nr 2.

2. Wspomnienie o Franciszku Karpińskim. 1837 nr 46.

Por. UO-50 oraz *Tyg. Petersb.* 1837 nr 79; *Gas. Codz.* 1837 nr 1950; *Gas. Kr.* 1837 nr 262; *Zbiornik Lit. i Polit.* 1838 t. 1.

3. Próźniactwo, choroba endemiczna niektórych krajów słowiańskich. 1839 nr 34.

Por. *Tyg. Petersb.* 1839 nr 54.

4. J. Kraszewski o „Żydach” Korzeniowskiego. 1844 nr 24.

ROZPRAWY I SPRAWOZDANIA z Posiedzeń Wydziału Historyczno-Filozoficznego Akademii Umiejętności w Krakowie

Kraków 1874-1891 (t. 1-15).

Od 1892 do 1948: *Rozprawy Akademii Umiejętności w Krakowie*

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Projekt encyklopedii starożytności polskich. (UO-248). 1875 (t. 3).

ROZRYWKI UMYSŁOWE

Kraków 1841 (t. 1-3).

Wyd.: Józef Czech.

Red.: Józef Mączyński.

Każdy tomik *Rozrywek* stanowił oddzielną całość i był sprzedawany osobno.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Albertus 1625. Karykatura historyczna. (UO-55). 1841 (t. 2) s. 270-281.

Por. *Tyg. Lit.* 1838 nr 45.

2. Marcin Kaptur. (UO-55). 1841 (t. 3) s. 21-37.

Por. *Przyj. Ludu* 1840/41 nr 1-3.

3. Wieczór w Czarnym Lesie. (UO-55). 1841 (t. 3) s. 6-32.

Por. *Oredownik Nauk.* 1840 nr 5-6.

RUCH LITERACKI. Tygodnik poświęcony literaturze, sztukom pięknym, nauce i rzeczom społecznym

Lwów 1874-1878.

Wyd.: Gubrynowicz i Szmidt; od października 1877 Tadeusz Żuliński; od lipca 1878 B. Teodorowicz.

Red.: Bronisław Zawadzki; od września 1875 Władysław Gubrynowicz; od lipca 1876 T. Żuliński.

Red. odp.: od września 1876 W. Gubrynowicz; od marca 1877 Platon Kostecki; od lipca 1878 Jan Mittag.

Główny współpracownik: od września 1876 Agaton Giller (współwłaściciel od 1 lipca 1876).

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Król i bondarywna. (UO-232). 1874 nr 1 — 1875 nr 9.

2. Listy z Niemiec.

1874 nr 1, 9;

1875 nr 16, 20, 35.

3. Dziennikarstwo. 1874 nr 3.

4. Literatura polska. 1875 nr 1.

5. Wiersz zapisany K. Buszczyńskiemu w jego księdze pamiątek. 1876 nr 47.

Por. *Towarzysz* 1882 nr 10.

6. W pamiętniku P... 1876 nr 48.

7. Gdzie jest szczęście? 1878 nr 26.

Przekłady

Czeskie: F. Chalupa: Kde je štěstí. *Světozor* 1878 nr 30.

RUSAŁKA na rok ...

Wilno 1838-1842 (cz. 1-(5)).

Wyd. i red.: Aleksander Groza.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Wyprawa do Chocimia. (UO-111). 1842 s. 7-28.

Por. *Kalendarz warsz. ilustr.* J. Ungra 1885.

SŁOWO

Dziennik.

Warszawa 1882-1914, 1919.

Wyd.: Antoni Zaleski (do sierpnia 1895).
Red.: Henryk Sienkiewicz (do listopada 1887); potem kolejno: Mściśław Godlewski, Lucjan Wrotnowski, Antoni Donimirski i in.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Listy drezdeńskie. 1882 nr 29-30, 59-60, 79-80, 102-104.

2. Mozaika. I. Mostowniczy. (UO-347). 1882 nr 206-214, 216-217.

3. Mozaika. II. Pączek różany. (UO-347). 1882 nr 218-223.

4. Mozaika. III. Filozof. (UO-347). 1882 nr 231-234.

5. Mozaika. IV. Malowana i żywa. (UO-347). 1882 nr 251-254, 256.

6. Mozaika. V. Nocleg w Boremlu. (UO-347). 1882 nr 260-261, 263-266.

7. Mozaika. VI. Jak się niegdyś listy pisały. (UO-328). 1882 nr 271-275, 277.

8. Mozaika. Kwiryn. (UO-347). 1883 nr 16-20.

9. Mozaika. Koncert w Krynicy. (UO-347). 1883 nr 63-67.

10. Mozaika. Derśniaki. (UO-347). 1883 nr 184-192.

Ponadto listy: 1883 nr 49; 1887 nr 48, 85.

SOBÓTKA. KSIĘGA ZBIOROWA NA UCZCZENIE JUBILEUSZU SEWERYNA GOSZCZYŃSKIEGO

Lwów 1875.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Czyściec. Z Dantego. (Pieśń XI). (P-18). — s. 127-131.

SOBÓTKA. Tygodnik beletrystyczny ilustrowany

Poznań 1869-1871.

Wyd.: Mieczysław Leitgeber.

Red.: 1 stycznia — 31 marca 1869 M. Leitgeber; od 1 kwietnia 1869 Roman Szymański; od 1 kwietnia 1870 „nakład i redakcja Księgarni M. Leitgebra i Spółki

(M. Leitgeber i St. Tułodziecki w Poznaniu)”, obowiązki redaktora nieoficjalnie pełnił Wiktor Hłasko.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. W mętnej wodzie. (UO-189). 1869 nr 12-46.

2. Pałac i folwark. (UO-206). 1871 nr 1-26.

3. Listy z ustronia. 1871 nr 2, 7, 10, 16, 23.

STRZECHA. Pismo ilustrowane dla rodzin polskich

Miesięcznik.

Lwów 1868-1878.

Wyd.: Franciszek Hieronim Richter.

Red. odp.: Franciszek Waligórski; od 1869 F. H. Richter.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Bezimienna. (UO-168 cz. 1). 1868 nr 1-10.

2. W albumie pani B... d'E..., ... 7 czerwca 1866. 1868 nr 2.

3. Co ptacy robią? (Z kantyczek). 1868 nr 4.

Por. *Opiekun Dom.* 1870 nr 5; *Kur. Codz.* 1888 nr 251; *Przeł. Lit. Dod. do Kraju* 1888 nr 35; przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 10.

4. Kronika.

1869 nr 8, 12, 13;

1870 nr 1, 2, 3, 12, 13;

1871 nr 1-12;

1872 nr 1-13;

1873 nr 1-5, 7-17.

5. Czarna perełka. (UO-193). 1870 nr 1-13.

6. Teofilowi w Rzymie (Z albumu T. Lenartowicza). 1871 nr 4.

7. Boża opieka. (UO-210). 1872 nr 1-13.

8. Listy z Drezna i Brukseli.

1872 nr 1-13;

1873 nr 1-5, 7-17.

9. Upiór. (UO-275). 1878 s. 5-8, 29-31, 53-55, 77-79, 101-103, 125-127.

SWOBODA. Czasopismo Polaków w Ameryce

Tygodnik.

Nowy Jork 1872.

(Organ Ogółu Zjednoczonych Polaków pod dyr. dra Maćkiewicza).

Wyd.: Franciszek Tomiński i Piotr Wodzicki.

Red.: Julian Drozdowski.

Utwory J. I. Kraszewskiego:
1. Żeliga. (UO-157). 1872.

Por.: *Kłosy* 1865 nr 1-13; 1866 nr 48-67; *Tydzien* (Lw.) 1876 nr 1 — 1877 nr 30.

SZKICE SPOŁECZNE I LITERACKIE. *Pismo tygodniowe*

Kraków 1875-1876.

Wyd.: Adolf Dygasiński.

Red.: Kazimierz Bartoszewicz.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Trzeci Maja. Dramat historyczny w 5 aktach. (UO-240). 1875 nr 26 — 1876 nr 3.

ŚWIAT. *Dwutygodnik ilustrowany*

Kraków 1888-1895, w tym od września do grudnia 1892 we Lwowie.

Wyd. i red. odp.: Franciszek Głowacki.

Red. główny: Zygmunt Sarnecki.

Sekretarz red.: Juliusz Mien.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Murowanka. 1888 s. 1-3, 25-27, 45-48, 69-74.

ŚWIT. *Tygodnik naukowy, literacki i artystyczny*

Lwów 1872 (nr 1-35).

Właściciele i wyd.: Romuald Starkel i Bronisław Zawadzki.

Red. odp.: Zygmunt Ulanowski.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Radziwiłł w gościnie. (UO-196). 1872 nr 1-7.

ŚWIT. *Pismo tygodniowe ilustrowane dla kobiet, wraz z dodatkiem wzorów robót i ubrań kobiecych*

Warszawa 1884-1887.

Wyd.: Salomon Lewental.

Red.: Maria Konopnicka; od kwietnia 1886 Waleria Marrené-Morzowska.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Listy.

1884 nr 1, 6, 14, 17, 23, 27, 34, 38;

1885 nr 43, 47, 52.

2. Awantura. (UO-355). 1885 nr 44-61.

TEKA WILEŃSKA

Wilno 1857-1858 (t. 1-6).

Wyd.: Adam Honory Kirkor (pod pseud.: Jan ze Śliwina).

Od 1859 pt. *Pismo Zbiorowe Wileńskie*.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Ikonotheka. Zbiór notat o sztuce i artystach w Polsce. (UO-116). 1858 nr 3-6.

Tylko początek pracy. Por. *Kalendarz warsz. ilustr.* J. Ungra 1855, 1856; *Haliczanin* 1858.

2. List do redaktora Teki. Dat. Żyto-
mierz, 26 marca 1858. 1858 nr 5.

3. Stary zamek. Legenda. (UO-113). 1858 nr 5.

Por. *Przyj. Dom.* 1859 nr 25-26.

4. Sztuka u Słowian, szczególnie w Polsce i Litwie przedchrześcijańskiej. (UO-126). 1858 nr 6.

Tylko początek pracy. Por. *Gaz. Codz.* 1854 nr 170-172, 219-220.

TELEGRAF. *Pismo poświęcone wiadomościom miejscowym i zamiejscowym, handlowym, przemysłowym, artystycznym i zabawie*

Dwa razy na tydzień, w 1853 dziennik. Lwów 1852-1854.

Red.: Wojciech Goczalkowski.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Wspomnienie. 1854 nr 29.

TOALETOWY KALENDARZYK DAMSKI

Lwów 1852.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Dziad i baba. (UO-20). — s. 48-50.

TOWARZYSZ PILNYCH DZIECI.

Czasopismo dla młodocianego wieku

Lwów 1875-1882.

Red.: Władysław Belza.

Zmiany tyt.: od 1882 nr 5: *Towarzysz. Dwutygodnik dla dzieci*.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Garbucha. Opowiadanie. (UO-312). 1879 nr 1-2.

2. Szuflada i głowa. Bajka. (UO-23). 1879 nr 26.

Por. *Przyj. Dzieci* 1881 nr 36.

3. Głupi Maciuś. Bajka. (UO-312). 1880 nr 7-8.

4. Bajeczki. (UO-312). 1881 (?).

5. Z chłopą król. (Z podań ludowych). (UO-312). 1882 nr 8-11.

6. W imienniku Kostusia Buszczyńskiego. 1882 nr 10.

Por. *Ruch Lit.* 1876 nr 47.

7. Kwiat paproci. (UO-312). 1882 nr 12-14.

8. Królewicz Bolko. 1882 nr 23.

TYDZIEŃ

Piotrków 1873-1907.

Red.: Antoni Porębski; od 1878 Mirosław Dobrzański.

Utwory J. I. Kraszewskiego:
1. Z Drezna. 1873 nr 6.

TYDZIEŃ Literacki, Artystyczny, Naukowy i Społeczny
Lwów 1874-1881.

Właściciel: Józef Rogosz; od lutego 1877 Adam D. Bartoszewicz; od maja 1878 współwłaściciel Mikołaj Biernacki (Rodoć).

Red.: J. Rogosz; od października 1875 A. J. O. Rogosz; w 1877 od kwietnia do lipca Julian Ochorowicz; od lipca 1877 A. D. Bartoszewicz; od maja 1878 współred. M. Biernacki.

Wyd. i red. odp.: A. J. O. Rogosz (do 1875 współwyd. F. H. Richter); od lutego 1877 Józef Laskownicki; od lipca 1877 M. Biernacki.

Zmiany tyt.: od lutego 1879 w nagłówku *Tydzień Polski*, a na karcie tyt. rocznika *Tydzień Polski Literacki, Artystyczny, Naukowy i Społeczny*.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Serce i ręka. (UO-238). 1874 nr 1 — 1875 nr 8 (z przerwami).

2. Historia powszechna konia przez hr. Mariana Czapskiego. Poznań 1874. (Rec.). 1874 nr 14-15.

Por. *Wiek* 1876 nr 134.

3. Żeliga. (UO-157). 1876 nr 1 — 1877 nr 30.

Por.: *Kłosy* 1865 nr 1-13; 1866 nr 48-67; *Swoboda* 1872.

4. Ze wspomnień 1877 nr 37, 40, 41, 45.

5. Przygoda w podróży. (UO-382). 1877 nr 48-49.

Por. *Nowiny Niedzielne* 1877 nr 32.

6. Krwawe znamię. (UO-171). 1877 nr 1 — 1878 nr 22.

Por. *Tyg. Ilustr.* 1867 nr 423-431 (pt. Ongi).

7. Zadora. (UO-302). 1880 nr 14-27.

Por. *Gaz. Pol.* 1879 nr 239-267.

Ponadto listy: 1879 nr 4; 1880 nr 19; 1881 nr 46.

TYDZIEŃ Polityczny, Naukowy, Literacki i Artystyczny

Drezno 1870-1871 (1 stycznia 1870 — 30 czerwca 1871).

Wyd. i red.: Józef Ignacy Kraszewski.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Nowe książki.

1870 nr 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 34,

35, 36, 37, 38, 39, 41, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52;
1871 nr 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26.

Podpisane pseudonimem: Dr Omega.

2. Kochajmy się. (UO-185). 1870 nr 1-5, 7-27.

3. Instytucja czci i chleba. 1870 nr 17.

4. IMKs. Kazimierz Sosnowski. 1870 nr 22.

5. Nasza solidarność. 1870 nr 24 (dod.).

6. Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy Sybiraków w Krakowie. 1870 nr 26.

7. Zofia Lenartowiczowa. 1870 nr 29.

8. Obrazek z 1794 roku. Relacja J. W. P. Siemaszki. (UO-194). 1870 nr 30-36.

9. O T. Lenartowiczu. Po śmierci żony. 1870 nr 32.

10. Groby królów na Wawelu. 1870 nr 50.

11. Wilhelm Buszkat. Opowiadanie z życia syberyjskiego. Spisał W. F. (Rec.). 1871 nr 1.

12. Z Wiednia. (Korespondencje). 1871 nr 3.

13. Restauracja grobów na Wawelu. 1871 nr 10.

14. Wycieczka do Krakowa. 1871 nr 14-15.

15. Pamiętniki nieznanne J. U. Niemcewicz 1809-1820. 1871 nr 17.

16. Składka narodowa dla rodziny śp. Bosaka-Hauke. 1871 nr 18.

17. Instytucje polskie w Paryżu. 1871 nr 19.

18. Wypadki krakowskie. 1871 nr 21.

19. Akademia Umiejętności w Krakowie. 1871 nr 25.

Ponadto uwagi i notatki redakcyjne, wiadomości bieżące, „rozmaitości” itd. W ostatnim numerze (1871 nr 26) pożegnania z czytelnikami.

TYGODNIK ILUSTROWANY. Pismo obejmujące ważniejsze wypadki społeczne, życiorysy znakomitych ludzi, zabytki i pamiątki krajowe, podróże, powieści i poezje, sprawozdania z dziedziny sztuk pięknych, piśmiennictwa, nauk przyrodzonych, rolnictwa, przemysłu i wynalazków, szkice obyczajowe, humorystyczne, typy ludowe, ubiory i kostiumy, archeologię itd.

Warszawa 1859-1939.

Założyciel: Józef Unger.

Wyd.: Józef Unger; od 1882 Gracjan Unger; od 1883 Gebethner i Wolff.

Red.: Ludwik Jenike; od 1886 Józef Wolff; od 1907 Artur Oppman; po 1918 Zdzisław Dębicki, Artur Oppman i Adam Grzymała-Siedlecki.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Żywot i przygody Imci Pana ... hrabi Godzkiego. (UO-134). 1859 nr 1-3.

2. Wilno. Ostra Brama, kościół Św. Anny. 1859 nr 5.

3. Krzemieniec. 1860 nr 41.

4. J. P. Woronicz. 1860 nr 65.

5. Żytomierz. 1861 nr 101.

6. Pomywaczka. (UO-146). 1863 nr 211-214.

Por. *Mrólka* 1869 nr 27-35.

7. Kronika zagraniczna, literacka, artystyczna i naukowa. 1866 nr 333, 336, 337, 342, 343, 347, 351, 352, 369, 370, 374, 377, 378.

8. Kronika zagraniczna.

1867 nr 390, 391, 394, 395, 398, 399, 409, 410, 412, 413, 418, 419, 423, 424, 428, 429, 430;

1868 nr 2, 3, 6, 7, 13, 19, 22, 27, 31, 34, 41, 44, 52;

1869 nr 60, 61, 64, 68, 70, 74, 80, 88, 95, 96;

1870 nr 107, 108, 141, 142, 147, 150;

1871 nr 158, 160, 167, 205, 208;

1872 nr 215, 221, 223, 224, 226, 230,

235, 242, 243, 246, 252, 254, 256, 257, 260, 261;

1873 nr 264, 268, 270, 272, 273, 276, 282, 283, 286, 287, 289, 290, 295, 298,

303, 304, 307, 308, 312, 313;

1874 nr 317, 318, 323, 325, 331, 332, 333, 339, 340, 342, 354, 355, 357, 359,

363, 364;

1875 nr 369, 370, 373, 374, 376, 381, 386, 389, 397, 398, 404, 405, 408, 409,

412, 413, 416, 417;

1876 nr 5, 7, 12, 13, 17, 18, 21, 22, 24, 31, 32, 34, 38, 50, 52;

1877 nr 57, 61, 62, 65, 66, 74, 75, 78, 84, 89, 90, 91, 92, 94, 95, 99, 100, 104,

105;

1878 nr 108, 114, 117, 118, 120, 127, 128, 130, 135, 140, 142, 147, 151, 156,

157;

1879 nr 161, 165, 170, 173, 178, 179, 183, 186, 187, 190, 196, 203, 205, 209;

1880 nr 213, 214, 219, 221, 226, 227, 229, 231, 235, 242, 244, 247, 251, 255, 260;

1881 nr 265, 268, 273, 279, 283, 286, 290, 291, 295, 299, 304, 308, 312;

1882 nr 319, 321, 325, 326, 330, 334, 335, 337, 338, 345, 346, 348, 349, 351, 352,

355, 360;

1883 nr 4, 8, 11, 17, 19, 20, 35, 37, 38, 41, 46, 50, 51;

1884 nr 55, 59, 64, 70, 77, 83, 88, 95, 99;

1885 nr 106, 114, 116, 118, 122, 124, 125, 131, 138, 139, 140, 143;

1886 nr 158, 164, 167, 176, 180, 185, 186, 190, 193, 197, 200, 204;

1887 nr 209, 212, 217, 218.

Rkps dwu artykułów z 1874 w Bibl. Jagiel. sygn. 17/56 zbiór Władysława Górskiego.

9. Ongi. (UO-171). 1867 nr 423-431.

Por. *Tydzień* (Lw.) 1877 nr 1 — 1878 nr 22 (pt. Krwawe znamie).

10. Dante. Boska komedia. Czyściec. Ilustr. G. Dorégo. Objaśnienia. 1869 nr 90, 99, 103; 1870 nr 124, 156.

Por. UO-183 i *Roczniki Tow. Przyj. Nauk Poz.* 1869.

11. Pamiętnik Mrocza. (UO-163). 1870 nr 129-138.

12. Listy z Niemiec. 1871 nr 172, 174, 177, 183, 186, 191, 195.

13. Listy. 1871 nr 199, 200.

14. Morituri. (UO-220). 1872 nr 244 — 1873 nr 291 (z przerwami).

15. Placyd Jankowski. (John of Dycalp). 1873 nr 285-286.

16. „Sierotka” i „Dzieci litewskie karmiące węże”, rysunki z obrazów Winc. Ślendrańskiego. 1873 nr 305.

17. Szachy śp. Hel. Skirmuntowej. 1873 nr 366.

18. Resurrecturi. (UO-249). 1875 nr 392-417.

19. Karolina z hr. Potockich Nakwaska. (UO-258). 1876 nr 19.

Por. *Dzien. Poz.* 1876 nr 271-272.

20. Wiktor Baranowski. 1877 nr 68.

21. Skrypt Fleminga. (UO-286). 1878 nr 106-142 (z przerwami).

22. Władysław Tarnowski. 1878 nr 132.
Por. *Kłosa* 1877 nr 630.

23. Szczęść Boże! 1878 nr 152.

Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6030.

Jest to artykuł do nru jubileuszowego — 1000.

24. Chore dusze. (UO-304). 1880 nr 210-235.

25. Barani kożuszek. (UO-313). 1881 nr 263-287.
26. Klasztor. (UO-336). 1883 nr 1-20.
27. Jan III Sobieski. Szkic biograficzny. 1883 nr 42-43.
28. Aleksander hr. Krasieński. (Notatki biograficzne). 1883 nr 51.
29. Od kolebki do mogiły. (UO-339). 1884 nr 79-104.
30. Dostojny więzień magdeburgski z powodu 25-lecia „Tygodnika Ilustrowanego” pisze do redaktora naszego. 1884 nr 92.
31. Romuald Chojnacki. 1885 nr 127.
32. Męczennica na tronie. (UO-365). 1886 nr 157-208.
33. Disce. Fragment. 1886 nr 205.
Por. *Tyg. Rzeszowski* 1886 nr 77.
Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6).
34. Trzęsienie ziemi na pomorzu śródziemnym. 1887 nr 219.
35. Noce bezsenne. (UO-350). 1887 nr 221; 1888 nr 262-270, 272-274.
C.d. zob. poz. 37.
36. Ostatni wiersz. (Nie mieć nad głową dachu...). (UO-382). 1887 nr 225.
37. Wspomnienia i fantazje. (UO-350). 1889 nr 358-365.
Jest to cz. 2 Nocy bezsennych, zob. poz. 35.
38. Koza czarna. (UO-271). 1897 nr 12-15.
39. Z puścizny pośmiertnej...: Psalm; Hymn. (UO-382). 1912 nr 30.
Ponadto listy 1876 nr 36; 1881 nr 291; 1886 nr 159; 1906 nr 47.
- TYGODNIK KRAKOWSKI.** *Pismo poświęcone literaturze i wiadomościom politycznym*
Wychodził dwa razy na tydzień. Kraków 1834 (nr 1-50).
Wyd.: Kasper Wielowiejski.
Red. kolejno: Władysław Bogusławski, Józef Wyleżyński, Hilary Meciszewski, Franciszek Gąsiorowski.
- Utwory J. I. Kraszewskiego:
1. Podróż po mojej szkatułce. (Wyjątek z noworocznika wileńskiego „Znicz”). (UO-8). 1834 nr 46.
Por. *Znicz* 1834; *Zbiornik Lit. i Polit.* 1837 t. 2.
- TYGODNIK LITERACKI,** *poświęcony literaturze, sztuce i piękności i krytyce*
Poznań 1838-1845.
- Założyciele: Antoni Popliński i Józef Łukaszewicz.
Red.: A. Popliński i J. Łukaszewicz; od 21 listopada 1839 Antoni Woykowski.
Red. odp.: A. Woykowski.
Główni współpracownicy: w 1840-1841 Karol Libelt i Jędrzej Moraczewski.
- Utwory J. I. Kraszewskiego:
1. Życie po śmierci. Powieść pijaka. Dat. 11 sierpnia 1838. 1838/39 nr 25.
Przedr. UO-59; *Haliczanin* 1864; zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6); przedr. *Piast* 1916 nr 31.
2. Karykatury historyczne: 1. Albertus 1625. (UO-55). 1838/39 nr 45.
Por. *Rozrywki Umysłowe* 1841 t. 2.
Por. także poz. 19.
Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 10).
3. Wyjątki z historii Wilna. (Z tomów dotąd nie drukowanych udzielone redakcji). I. Mase Gercedek. 1838/39 nr 47-48.
Por. UO-44.
4. Wyjątek z Witoloraudy, sekime (podania litewskiej, poematu nie drukowanego. 1839 nr 1.
Por. UO-41 i *Pismo Dod. do Gaz. Por.* 1839 nr 81.
5. Wyjątki z historii Wilna. Z nie drukowanych jeszcze tomów udzielone redakcji „Tygodnika”. Duchowieństwo w Wilnie. 1839 nr 2.
Por. UO-44.
6. Styr i Horyń. (UO-45). 1839 nr 3.
Por. *Piśmiennictwo Krajowe* 1840 oddział 2 nr 8-10.
7. Wyjątki z historii Wilna. Z nie drukowanych jeszcze tomów udzielone redakcji „Tygodnika”. Upiór. 1839 nr 3.
Por. UO-44.
8. Jarmark poleski. Janówka. (UO-45). 1839 nr 4.
Por. *Muzeum Dom.* 1839 t. 2.
9. Wspomnienie snów. (Z moich pamiętników). 1839 nr 10.
10. Karczmy i drogi na Polesiu. (UO-45). 1839 nr 12.
Por. *Muzeum Dom.* 1839 t. 2.
11. Wyjątki z historii Wilna. Z nie drukowanych jeszcze tomów. Bramy i mury w Wilnie. 1839 nr 17.
Por. UO-44.
12. Les Sept cordes de la lyre. Par G. Sand. Dat. Omelno, w czerwcu 1839. (Rec.). 1839 nr 18-19.
13. Literat starozakorny. 1839 nr 27.
14. Droga do piekła. (Wyjątek z życia

czarnoksiężnika Twardowskiego). Co się działo w jego duszy. (Drugi wyjątek z tegoż). 1839 nr 28.

Por. UO-40.

15. List. Dat. wrzesień 1839. (W dziale: Korespondencja literacka. Wg spisu treści: List z Wilna od J. I. Kraszewskiego). 1839 nr 31.

16. Wioska w Polesiu. 1839 nr 35.

Por. UO-45 (Osada Sernicka).

17. Obrzędy i uroczystości w Wilnie i jego okolicach. (Rec.). 1839 nr 39-40.

18. Rzut oka w domowe życie kilku z dawnych pisarzy naszych. (UO-48). 1840 nr 23-28.

19. Karykatury historyczne. Albertus. Część druga: Powrót z wojny. Część trzecia: Albertus znowu klechę. (UO-55). 1842 nr 24-32.

Por. poz. 2.

Przedr. jw. poz. 2.

P o n a d t o prospekt na *Athenaeum* 1840 nr 40.

TYGODNIK LWOWSKI. Pismo literackie

Lwów 1850 (nr 1-39).

Wyd.: Karol Wild.

Red.: Karol Widman.

Ut w o r y J. I. Kraszewskiego:

1. Tomko Prawdzic. (UO-89). 1850 nr 14-23.

TYGODNIK MÓD I NOWOŚCI dotyczących gospodarstwa domowego
Warszawa 1862-1871.

Wyd. i red.: Jan Kanty Gregorowicz.

Poprzednio od 1860 pt. *Magazyn Mód i Nowości*, od czerwca 1871 pt. *Tygodnik Mód i Nowości*.

Ut w o r y J. I. Kraszewskiego:

1. Na cmentarzu — na wulkanie. (UO-145). 1864 nr 29-40, 42-52 (dod.)

2. Wielki nieznajomy. (UO-208). 1871 nr 41-52.

C.d. zob. *Tyg. Mód i Powieści* 1872.

TYGODNIK MÓD I POWIEŚCI

Warszawa 1871-1915.

Wyd.: Jan Kanty Gregorowicz; od stycznia 1877 Emil Skiński; od lipca 1892 Jan Skiński.

Red.: Jan Kanty Gregorowicz; po r. 1890 kolejno: E. Skiński, J. Skiński, Wacław Podwiński, Stefan Krzywoszewski.

Poprzednio pt. *Tygodnik Mód i Nowości dotyczących gospodarstwa domowego*.

Ut w o r y J. I. Kraszewskiego:

1. Wielki nieznajomy. (UO-208). 1872 nr 1-13.

Początek zob. *Tyg. Mód i Nowości* 1871.

2. Do łaskawych czytelników powieści Wielki nieznajomy. Od autora. 1872 nr 26.

3. Macocha. (UO-212). 1873 nr 1-13.

Przedr. z *Gaz. Warsz.* 1872 nr 121-255 (z przerwami).

4. Lalki. Sceny przedślubne. (UO-228). 1873 nr 52 — 1874 nr 20.

5. Kronika zagraniczna. 1874 nr 49, 50; 1875 nr 2, 3, 10, 11, 19, 20, 50, 51; 1876 nr 6, 7, 19, 20, 21, 33, 34, 47, 48.

6. Klin klinem. (UO-244). 1875 nr 6-26 (z przerwami).

7. Zakłęta księżniczka. (UO-265). 1876 nr 46 — 1877 nr 5 (z przerwami).

8. Pogadanka. 1880 nr 15.

Przedr. z *Biesiady Lit.* 1880 nr 221.

9. List z zakątka. (O Macierzy Polskiej). 1881 nr 1.

Przedr. z *Biesiady Lit.* 1880 nr 258.

10. Trzęsienie ziemi. 1887 nr 10.

TYGODNIK NAUKOWY I LITERACKI

Lwów 1866 (nr 1-21).

Red.: Franciszek Bogomirski; od nr 9 Bronisław Zamorski.

Poprzednio pt. *Tygodnik Naukowy*.

Ut w o r y J. I. Kraszewskiego:

1. Tadeusz Kościuszko. Wyciąg z pamiętników Cieszkowskiego ze Smotryczówki na Podolu. Podał do druku J. I. Kraszewski. 1866 nr 1 (okazowy), 2, 3.

Por. E-21 oraz: *Dzien. Poz.* 1866; *Przyj. Dom.* 1881 nr 1-4.

TYGODNIK PETERSBURSKI

Wychodził od 1832 dwa razy tygodniowo. Petersburg 1830-1858.

Założyciel, wyd. i red.: Józef Emanuel Przeclawski; w 1830 współred. Franciszek Malewski.

Główni współpracownicy tworzący w latach ok. 1840-1850 tzw. pentarchię lub „koterię tygodnikową”: Henryk Rzewuski, Michał Grabowski, Ignacy Hołowiński, Ludwik Szyrmer.

Od 5 lipca 1832 podtyt. *Gazeta Urzędowa Królestwa Polskiego*.

- Utwory J. I. Kraszewskiego:
1. Kilka słów z powodu wyjścia książki pt. Kościół Ś. Michałski w Wilnie. 1833 nr 9.
 2. Biblioteka Horodecka. 1836 nr 2.
Por. *Rozmaitości* (Lw.) 1836 nr 19.
 3. Uwagi nad pismem pod tytułem Dzieje starożytne narodu litewskiego przez Teodora Narbutta. Tom pierwszy. 1836 nr 70-71.
Por. *Pam. Nauk.* 1837 t. 2 z. 4.
 4. Do J. K. (UO-54 pt. List do J. K.). 1837 nr 21.
List wierszem do Józefa Krzeczковского.
 5. Literatura w Wilnie w początku XIX w. (Wyjątek z Pamiętników J. I. K....). 1837 nr 30.
 6. Jak się robią książki nowe z starych książek. Rzecz o kradzieży literackiej. 1837 nr 38.
Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 10).
 7. Rozbiór Historii miasta Wilna przez Michała Balińskiego. T. I od założenia do r. 1430 obejmujący. 1837 nr 47.
 8. Pińsk i Pińszczyzna. (Drugi wyciąg z pamiętników J. I. Kraszewskiego). (UO-45). 1837 nr 49.
Por. *Muzeum Dom.* 1837 nr 27/28; *Przyj. Ludu* 1837/38 nr 18-19.
 9. Myśli o gramatyce historyczno-porównawczej języków słowiańskich. 1837 nr 57.
Por. UO-28.
 10. Korona cierniu i wieniec laurowy. Rzecz o sławie pisarskiej. (UO-48). 1837 nr 61.
 11. Do Szymona Konopackiego. Chcemy się zrozumieć. 1837 nr 63.
 12. Ze Swintorohodajnos. Chroniki poetycznej litewskiej J. I. Kraszewskiego wyjątek. (1392). (Inc.: W Maryi grodzie...). 1837 nr 65.
 13. Domy i ludzie. Wyciąg III z pamiętników J. I. Kraszewskiego. (UO-50). 1837 nr 70.
 14. Prużana. Czwarty wyciąg z pamiętników J. I. Kraszewskiego. (UO-50). 1837 nr 79.
Por.: *Gaz. Codz.* 1837 nr 1950; *Gaz. Kr.* 1837 nr 262; *Rozmaitości* (Lw.) 1837 nr 46; *Zbiornik Lit. i Polit.* 1838 t. 1.
 15. Asmodeusz w roku 1837. (UO-27). 1837 nr 83, 95, 98; 1838 nr 1, 3, 6, 12; 1839 nr 12, 13, 14.
Do Wydawcy Tygodnika odpowiedź, wstęp do dalszego ciągu Asmodeusza zawierająca. 1838 nr 46.
 16. Żal przeszłości. Do J. K. (UO-54). 1837 nr 85.
 17. O Herbarzu Niesieckiego. Nowe wydanie w Lipsku. 1837 nr 89.
 18. Choroby moralne XIX wieku.
I. Encyklomania. 1837 nr 93.
II. Legophobia. 1838 nr 45.
Rkps. Bibl. Jagiel. sygn. 5021.
III. Ukrainomania. 1839 nr 17-18.
IV. Próżniactwo, choroba endemiczna niektórych krajów słowiańskich. 1839 nr 54.
Por. *Rozmaitości* (Lw.) 1839 nr 34.
 - V. Tetanos. 1840 nr 18.
 - VI. Zatrzymanie umysłowe. 1841 nr 42.
 - VII. Gorączka paskwiliczna. 1841 nr 55.
Przedr. (bez III) zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 9).
 19. Handel księgarski w Wilnie. (Piąty wyciąg z pamiętników J. I. Kraszewskiego. Wspomnienia Wilna rozdział XV). 1838 nr 7.
Por. poz. 31.
Por.: *Młoda Polska* 1838 nr 7; *Zbiornik Lit. i Polit.* 1838 t. 3.
 20. Odpowiedź nie zapytanego. Do T. B. De lana caprina. 1838 nr 7.
Por. poz. 25.
 21. Kolęda dla dzieci przez ks. Moszyńskiego. 1838 nr 9.
 22. Historia miasta Wilna przez Michała Balińskiego. Tom II, zawierający dzieje miasta od początku rządów Świdrygiełły do śmierci Stefana Batorego, czyli od roku 1430-1586. (Rec.). 1838 nr 9.
 23. Do A. B. C. D. E. F. itd. Pierwsza i ostatnia odpowiedź. 1838 nr 22.
Przedr.: *Biesiada Lit.* 1883 nr 362; Wyd. zbior. poz. 10.
 24. Historia literatury polskiej, nowe wydanie J. Zawadzkiego. (Rec.). 1838 nr 23.
 25. Do T. B. Druga odpowiedź nie zapytanego. 1838 nr 27.
Por. poz. 20.
 26. Przeszłość i przyszłość romansu. (UO-48). 1838 nr 29-30.
Por. *Muzeum Dom.* 1838 t. 1.
 27. Nowiny naukowe. (Artykuł drugi, czwarty, piąty). 1838 nr 35, 51, 60, 99.
 28. Rusalka. Część I wydana przez Aleksandra Grozę. (Rec.). 1838 nr 36.
Przedr. *Młoda Polska* 1838 nr 17.
 29. Podróż po szybach karczemnych. (UO-50). 1838 nr 38.
 30. Do moich przyjaciół. (Improwizacja). (UO-54). 1838 nr 54.

31. Wspomnienia Wilna (1830-1835). (Wyciąg z pamiętników J. I. Kraszewskiego). (UO-50). 1838 nr 62, 63, 65, 68, 71.
Por. poz. 19.
32. I jeszcze o panu Franciszku. 1838 nr 69.
33. O literaturze periodycznej. (UO-48). 1838 nr 75-76.
34. O krytykach i krytyce. (UO-48). 1838 nr 83.
Por. *Roczniki Krytyki Lit.* 1838 t. 1 nr 33.
35. Pracownia Suchodolskiego. 1838 nr 94.
Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6).
36. O poezji szpitalnej. Do M. Gr. 1838 nr 97.
37. Noworocznik Literacki wydany przez ks. Adama Stanisława Krasieńskiego. Petersburg 1838. (Rec.). 1838 nr 98.
38. La Chute d'un ange p. Lamartine. (Rec.). 1839 nr 3.
39. Literatura polska w W. X. Poznańskim w ciągu 1837 i 1838 roku. 1839 nr 4.
40. Zamek i starostwo kobryńskie w r. 1597. (UO-50). 1839 nr 6.
41. Synteza i analiza. 1839 nr 28.
42. O litewskim Palemonie. (Z rozbioru kroniki Strykowskiego wyjątek). 1839 nr 32-33.
Por. *Wizerunki i Roztrząsania Nauk.* 1839 t. 10.
43. O Dodosińskim i powieściach Jada-ma. 1839 nr 35.
44. Podania gminne. (Klechdy Wójcickiego). (UO-48). 1839 nr 44.
Por. poz. 49, 52.
45. Obraz bibliograficzno-historyczny literatury i nauk w Polsce... przez A. Jochera. (Rec.). 1839 nr 53, 81; 1840 nr 48, 78; 1841 nr 62.
46. Pisma M. Gr. Część trzecia. O nowej literaturze francuskiej nazwanej literaturą szaloną. Dat. Kisiele, 8 sierpnia 1839. (Rec.). 1839 nr 58, 64, 68, 82, 83.
Przedr. P. Chmielowski pt. *Literatura i krytyka M. Grabowskiego*, zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 10).
47. Dziady i baby. (Wyjątek). 1839 nr 85.
Por. UO-40 i *Gaz. Codz.* 1839 nr 2670-2672.
Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6).
48. Pamiętniki o dziejach, piśmiennictwie i prawodawstwie Słowian... wyd. Wacław Aleksander Maciejowski. (Rec.). 1839 nr 94.
49. Słowo o obrabianiu podań gminnych. 1839 nr 100.
Por. poz. 44, 52.
50. Dzieła Wiliama Shakespeare, przekładał Ignacy Kefaliński. (Rec.). 1840 nr 2, 40, 41, 58, 59, 60, 79.
Art. pt. *Hamlet w przekładzie Kefalińskiego*, przedr. P. Chmielowski, zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 10).
51. Gawędki o sztuce. 1840 nr 23, 25, 50.
Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 10).
52. O obrabianiu podań gminu i użyciu ich w sztuce. 1840 nr 29.
Por. poz. 44, 49.
53. Niezabudka. Noworocznik wydany przez J. Barszczewskiego w Petersburgu. 1840. (Rec.). 1840 nr 29.
54. Przysłowia ludu litewskiego, zebrał i objaśnił ks. Ludwik Adam Jucewicz. (Rec.). 1840 nr 32.
55. Nowe dzieła. (Nowe książki). 1840 nr 48, 49; 1841 nr 15, 87; 1843 nr 32, 33, 41, 51, 87; 1845 nr 12.
56. Literatura w Warszawie. I. Gazeta Poranna. Piśmiennictwo Krajowe. 1839-1840. 1840 nr 54.
57. Posiedzenie na dachu. (Z powieści: Maciek i Maciuś). 1840 nr 81.
Por. UO-31.
58. Orędownik Naukowy nr 1-10. Poznań 1 października po 3 grudnia 1840. (Rec.). 1841 nr 1.
59. O sumieniu w literaturze. 1841 nr 7.
Por. *Piśmiennictwo Krajowe* 1841 nr 7.
60. List do Wydawcy Tygodnika. (O nieprzyjemnościach życia literata na prowincji). 1841 nr 21.
Przedr. P. Chmielowski pt. *Literat na prowincji*, zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 6).
61. Działalność ogólnej literatury słowiańskiej. (List do Wydawców „Pszczoły Północnej”). 1841 nr 34.
62. Literatura w Galicji. 1841 nr 61.
63. Odpowiedź Redaktora „Athenaeum” na list X. K. umieszczony w nr 54 części XXIV Tygodnika. 1841 nr 66.
64. Pielgrzym, pismo periodyczne pod redakcją E. Ziemięckiej. 1841 nr 89.
Por. *Gaz. Codz.* 1841 nr 333.
65. Do Wydawcy Tygodnika Petersburskiego. I-XI. 1842 nr 21, 31, 33, 34, 35, 38, 39, 47, 49/50, 61, 65, 73, 85.

66. Słówko o ks. biskupie Alojzym Osieńskim. 1843 nr 15.
67. Cukierek z pieprzem dla p. E. Szyrmer. 1843 nr 41.
68. Dzieje wewnętrzne narodu litewskiego z czasów Jana Sobieskiego i Augusta II, królów panujących w Polsce. Tom I-II. Wilno 1843. (Rec.). 1843 nr 80.
69. List do Wydawcy Tygodnika (z opisem podróży do Odessy). 1843 nr 83.
70. Okruchy I, III, IV, V, VI. 1844 nr 25, 39, 45/46, 49, 50.
71. Gawędy literackie. 1844 nr 32.
72. Obraz Cebesa i Drącznik Epikteta. 1845 nr 12.
Rec. przekładów I. Hołowińskiego.
73. Pejzaż. — Michał Kulesza. 1845 nr 43.
74. Pożar Łucka. 1845 nr 54.
75. List p. J. I. Kraszewskiego do wydawcy Tygodnika. 1845 nr 55.
76. List do Wydawcy Tygodnika. 1846 nr 13.
77. Jordan. Fantazja dramatyczna przez Antoniego Sowę. (Rec.). 1846 nr 90.
Podpisane pseud.: Z. Kaniowa.
78. Nekrolog (Justyna Majewskiego). 1848 nr 95.
79. Listy ze wsi. I-XIV.
1849 nr 19, 24, 29, 33, 35, 37, 42, 45, 53, 58, 74, 92;
1850 nr 13, 52.
Listy VI (nr 37) i VII (nr 42) zawierają recenzje utworów J. Korzeniowskiego: Wędrówki oryginalne oraz Powiastki, opowiadania, kilka poezyj mniejszych.
80. Dziwadła. (UO-85). 1849 nr 69-73, 75-80, 84, 86, 88, 92; 1850 nr 24, 70-74.
Druk powieści przerwany.
- Ponadto prospekty Witoloraudy i *Athenaeum*, uwiadomienia i wezwania: 1839 nr 25, 31; 1840 nr 71; 1841 nr 8, 26; 1843 nr 84; 1845 nr 78; 1846 nr 12, 54, 97; 1847 nr 96; 1849 nr 32; 1850 nr 49, 82; 1851 nr 32; 1852 nr 16.
- TYGODNIK POWSZECHNY.** *Pismo ilustrowane, wszelkim gałęziom literatury, nauce, sztuce i polityce poświęcone*
Warszawa 1877-1885.
Wyd.: Feliks Ehrenfeucht i Henryk Perzyński; od czerwca 1877 Kazimierz Julian Jasiński; od stycznia 1878 Maurycy Orgelbrand.
- Red.: H. Perzyński; od czerwca 1877 współred. F. Ehrenfeucht; od listopada 1877 K. J. Jasiński; od stycznia 1878 M. Orgelbrand.
Kierownik lit.: od stycznia 1878 Stanisław Grudziński; od 1883 Marian Gawalewicz.
W 1886 pismo połączyło się z *Tygodnikiem Ilustrowanym*.
- Utwory J. I. Kraszewskiego:
1. Z dziennika starego dziada. (UO-291). 1878 nr 14-23.
 2. Ładny chłopiec. (UO-295). 1879 nr 3-46.
 3. Jeszcze Matice. (List do redakcji). 1879 nr 52.
 4. Wieczorne gawędy. 1880 nr 42.
 5. Pułkownikówna. (UO-320). 1881 nr 35 — 1882 nr 12 (z przerwami).
 6. Rafael Sanzio. 28 marca 1483 — 6 kwietnia 1520. 1883 nr 16.
 7. Cet czy lichy. (UO-327). 1883 nr 23-52.
 8. Fantazja karmazynowa. 1883 nr 27.
- Ponadto listy: 1883 nr 2; 1887 nr 10.
- TYGODNIK POZNAŃSKI**
Poznań 1862-1863.
Założyciel: Władysław Nehring.
Red.: Kazimierz Szulc.
- Tu J. I. Kraszewskiego:
List do redaktora usprawiedliwiający niemożność współpracy z czasopiśmem. Dat. Warszawa, 12 kwietnia 1862. 1862 nr 18 s. 143-144.
- TYGODNIK ROMANSÓW I POWIEŚCI**
Warszawa 1869-1900.
Właściciel i red.: Salomon Lewental.
Kierownik lit.: Kazimierz Kaszewski.
- Utwory J. I. Kraszewskiego:
1. Przygody pana Marka Hińczy. (UO-195). 1870 nr 83-97.
 2. Ewunia. (UO-201). 1871 nr 152 — 1872 nr 167.
 3. Jesienią. (UO-242). 1875 nr 314-339.
 4. U babuni. (UO-288). 1878 nr 471-502.
- TYGODNIK RZESZOWSKI.** *Czasopismo ekonomiczno-rolniczo-przemysłowe*
Kraków 1883.
Red.: Edward Arway.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. List do redaktora „Tygodnika Rzeszowskiego”. (Z Drezna 1882 r.). 1883 nr 1.

2. Disce. Fragment. 1886 nr 77.

Por. *Tyg. Ilustr.* 1886 nr 205.

TYGODNIK WIELKOPOLSKI

Poznań 1871-1874.

Nakładca i red.: 1871-1873 Edmund Callier; w 1873 red. Władysław Maksymilian Olgędzki; w 1874 red. właściwy Władysław Chotomski.

Red. odp.: w 1874 Franciszek Sadowski; od kwietnia Wilhelm Pohl.

Od nr 12 (18 marca 1871) podtyt. *naukowy, literacki i artystyczny*; od początku 1872 podtyt. *Czasopismo naukowe literackie i artystyczne*.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Stanisław August w Kaniowie. (Urywek z historii polskiej). 1871 nr 16.

Por. UO-123a, 247.

2. (H. Kollataj: Listy. Rec.). 1872 nr 23.

La VISTULE. Publication artistique et littéraire au profit des inondés de la Galicie, édition pour la France et l'étranger
Kraków 1885.

Wyd. i red.: Juliusz Mien.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Aphorismes et lettres de Mr J. I. Kraszewski de la prison prussienne de Magdebourg.

Por. *Wisła* 1884.

WARTA. Księga zbiorowa na jubileusz 50-lecia ofiarowana ks. Franciszkowi Bażyńskiemu
Poznań 1874.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Starzy i młodzi. Urywek z komedii. (UO-239). — s. 195-201.

WIEK. Gazeta polityczna, literacka i społeczna

Warszawa 1873-1906.

Wyd. i red.: Fryderyk Henryk Lewestam; w 1874 także Jan Noskowski; od lutego 1875 współwyd. Kazimierz Zalewski; od listopada 1875 wyd. i red. K. Zalewski.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Ilustracje polskie J. Kossaka. Zawsze oni. 1875 nr 26.

Por. *Dzien. Poz.* 1875 nr 24.

2. Kawał literata. (UO-243). 1875 nr 68-119 (z przerwami).

3. Listy z Niemiec.

1876 nr 75, 76, 90, 91, 115, 121, 122, 123, 136, 145, 146, 147, 162, 163, 164, 174, 175, 176, 185, 186, 187, 194, 195, 196, 202, 203, 204, 212, 213, 214, 234, 235, 236, 246, 254, 263, 279, 280, 281, 289;

1877 nr 1, 2, 17, 18, 19, 29, 31, 46, 47, 48, 54, 63, 64, 66, 70, 72, 86, 87, 97, 98, 109, 111, 115, 116, 117, 132, 133, 146, 159, 160, 173, 175, 192, 193, 205, 206.

4. Atlas do historii powszechnej konia M. hr. Czapskiego. Poz. 1874. (Rec.). 1876 nr 134.

Por. *Tydzien Lit.* 1874 nr 14-15.

5. Holota. (UO-270). 1877 nr 268 — 1878 nr 82.

6. Literatura polska. (Rec.). 1878 nr 23.

7. W starym piecu. (UO-289). 1878 nr 292 — 1879 nr 41 (z przerwami).

8. Na tułactwie. (UO-318). 1881 nr 212 — 1882 nr 64 (z przerwami).

Ponadto listy: 1878 nr 112, 240; 1879 nr 38, 47, 70, 74, 79, 93, 201, 286; 1880 nr 5, 119, 123; 1881 nr 16, 184, 235; 1882 nr 177, 276; 1883 nr 101, 180, 226; 1885 nr 66, 249; 1886 nr 69.

WIENIEC. Pismo czasowe ilustrowane

Wychodziło dwa razy w tygodniu.

Warszawa 1872 (nr 1-105).

Wyd.: Hipolit Orgelbrand.

Red.: Mieczysław Orgelbrand (i Władysław Bogusławski).

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Herod-Baba. (UO-211). 1872 nr 1-16, 18-36.

2. Wycieczka do Rawenny. 1872 nr 49.

3. Najstarszy znany kufel. 1872 nr 71.

4. Ramułtowie. (UO-217). 1872 nr 80-105.

WIENIEC. Pismo zbiorowe, ofiarowane

Stanisławowi Jachowiczowi przez pierwszych kraju autorów. Zebrane staraniem Ludwika Pietrusińskiego. T. 1-4.

Warszawa 1857-1858.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Stanisławowi Jachowiczowi w dniu 17 kwietnia 1857. Dat. Żytomierz. — T.1 s. 229-230.

WISŁA. Księga zbiorowa ku uczczeniu 25-letniej rocznicy pracy na polu dziennikarskim Pawła Stalmacha
Kraków 1873.

Utwory J. I. Kraszewskiego:
1. Z notatek 1866 r. Urywki. — s. 240-243.

WISŁA 1884. Ofiarom powodzi
Kraków 1884.
Wyd. i red.: Juliusz Mien.
Por. *La Vistule*.

WIZERUNKI I ROZTRZĄSANIA NAUKOWE
Wychodziło nieregularnie.
Wilno 1834-1843.
Wyd.: Józef Zawadzki.
Red.: w 1834 Leon Rogalski; od 1835 Ignacy Szydłowski.

Utwory J. I. Kraszewskiego.
1. Rękopisma Żelizów z wieku VI-XI: 1835 t. 8.
2. O polskich romansopisarzach. (UO-26). 1836 t. 11.
3. Klonowicz. (UO-52). 1839 t. 8.
4. Maciej Strykowski i jego Kronika. 1839 t. 10.
Por. *Tyg. Petersb.* 1839 nr 32-33.
Przedr. zob. Wyd. zbior. poz. 9 (oddział 10).

WŁOŚCIANIN. Czasopismo ilustrowane dla ludu
Dwutygodnik.
Kraków 1869-1879.
Właściciel i wyd.: C. Lewandowski.
Założyciel i pierwszy redaktor: Czesław Pieniążek; w 1871 red. Wincenty Kornecki; w 1872 H. Jordan; w 1873 Jan Krawecki; w 1876 Antoni Bolesław Koziański; od 1877 Szczepan Kurowski i Ignacy Siemieński.

Utwory J. I. Kraszewskiego:
1. Odpowiedź. (Podziękowanie Maciejowi Szarkowi za wiersz, a redakcji za artykuł z okazji imienin i jubileuszu). 1879 nr 7.
Przedr. S. Pigoń: Wybór pisarzy ludowych. Cz. 1. Pamiętnikarze i publicyści. Wr. 1947.

ZBIERACZ LITERACKI I POLITYCZNY
Wychodził 3 razy na tydzień.
Kraków 1836-1838.
Wyd.: Józef Czech.
Red.: Józef Mączyński.

Utwory J. I. Kraszewskiego:
1. Majster i czeladnik. (UO-13). 1837 t. 2.
Por. *Znicz* 1834.

2. O niebieskich migdałach. (UO-17). 1837 t. 2.

Por. *Przyj. Ludu* 1837/38 nr 47.

3. O poezji żydowskiej. (UO-17). 1837 t. 2.

4. Podróż po mojej szkatułce. (UO-8). 1837 t. 2.

Por. *Znicz* 1834; *Tyg. Kr.* 1834 nr 46.

5. Wieczór, czyli przypadki peruki. (UO-5). 1837 t. 2.

Por. *Noworocznik Litewski na r. 1831*.

6. Pożar zamku wileńskiego r. 1610. 1837 t. 3.

Por. *Biruta* 1837.

7. Raj i piekło. (UO-18). 1837 t. 4.

Por. *Znicz* 1835.

8. Baba kościelna. (UO-17). 1837 t. 4.

9. Wspomnienie o Franciszku Karpińskim. 1838 t. 1.

Por. UO-50 oraz: *Tyg. Petersb.* 1837 nr 79; *Rozmaitości (Lw.)* 1837 nr 46; *Gaz. Codz.* 1837 nr 1950.

10. Handel księgarski w Wilnie. 1838 3. t.

Por.: *Tyg. Petersb.* 1838 nr 7; *Młoda Polska* 1838 nr 7.

11. Nieboszczyk Hoffman. (UO-35). 1838 t. 3.

12. Umieram. Elegie egotyczne. (UO-23). 1838 t. 3.

Por. *Biruta* 1837.

13. Tatarzy na weselu. (UO-34). 1838 t. 4.

Por. *Bojan* 1838.

14. W dzień pożegnania. (UO-54). 1838 t. 4.

Por. *Bojan* 1838.

ZIARNO. Najtańsze codzienne pismo polskie, poświęcone sprawom społecznym, politycznym, ekonomicznym i literackim
Warszawa 1889-1895.

Wyd. i red.: J. K. Korwin-Piotrowski.

Utwory J. I. Kraszewskiego:
1. Jeden z tysiąca. (UO-376). 1889 nr 1-37 (z przerwami).

Utwór nie dokończony.

ZIARNO. Wydawnictwo zbiorowe. Dla głodnych
Warszawa 1880.

Utwory J. I. Kraszewskiego:
1. Słowo wstępne. — s. 2.

2. Faustulus. (Urywek z dramatu). Akt I scena 1. — s. 22.

ZNICZ. Noworocznik

Wilno 1834-1835 (dwa tomy).

Wyd.: Józef Krzeczkowski.

Utwory J. I. Kraszewskiego:

1. Duchy. Melodia. (UO-23). 1834 s. 206-207.

2. Majster i czeladnik. (UO-13). 1834 s. 193-201.

Por. *Zbieracz Lit. i Polit.* 1837 t. 2.

3. Podróż po mojej szkatulce. (UO-8). 1834 s. 89-92.

Por. *Tyg. Kr.* 1834 nr 46; *Zbieracz Lit. i Polit.* 1837 t. 2.

4. Śmierć anioła. Powieść Jana Pawła Rychtera. (P-3). 1834 s. 217-224.

5. Wieńce. Fantazja. (UO-23). 1834 s. 9-16.

6. Dwa słowa. (UO-23). 1835 s. 200-201.
Por. *Kalendarz ilustr. dla Polek* 1861.

7. Dumanie nad Horyniem. (UO-23). 1835 s. 244-247.

8. Raj i piekło. (UO-18). 1835 s. 119-139.
Por. *Zbieracz Lit. i Polit.* 1837 t. 4.

9. Zawsze razem. Fantazja. (UO-23). 1835 s. 110-114.

Wydawnictwa ORGE

Wydawnictwa ORGE
1838 — *Tymczasowe wydawnictwa*, (Lp. 1-10)
1839 — *Wydawnictwa*, (Lp. 11-20)
1840 — *Wydawnictwa*, (Lp. 21-30)
1841 — *Wydawnictwa*, (Lp. 31-40)
1842 — *Wydawnictwa*, (Lp. 41-50)
1843 — *Wydawnictwa*, (Lp. 51-60)
1844 — *Wydawnictwa*, (Lp. 61-70)
1845 — *Wydawnictwa*, (Lp. 71-80)
1846 — *Wydawnictwa*, (Lp. 81-90)
1847 — *Wydawnictwa*, (Lp. 91-100)
1848 — *Wydawnictwa*, (Lp. 101-110)
1849 — *Wydawnictwa*, (Lp. 111-120)
1850 — *Wydawnictwa*, (Lp. 121-130)
1851 — *Wydawnictwa*, (Lp. 131-140)
1852 — *Wydawnictwa*, (Lp. 141-150)
1853 — *Wydawnictwa*, (Lp. 151-160)
1854 — *Wydawnictwa*, (Lp. 161-170)
1855 — *Wydawnictwa*, (Lp. 171-180)
1856 — *Wydawnictwa*, (Lp. 181-190)
1857 — *Wydawnictwa*, (Lp. 191-200)
1858 — *Wydawnictwa*, (Lp. 201-210)
1859 — *Wydawnictwa*, (Lp. 211-220)
1860 — *Wydawnictwa*, (Lp. 221-230)
1861 — *Wydawnictwa*, (Lp. 231-240)
1862 — *Wydawnictwa*, (Lp. 241-250)
1863 — *Wydawnictwa*, (Lp. 251-260)
1864 — *Wydawnictwa*, (Lp. 261-270)
1865 — *Wydawnictwa*, (Lp. 271-280)
1866 — *Wydawnictwa*, (Lp. 281-290)
1867 — *Wydawnictwa*, (Lp. 291-300)
1868 — *Wydawnictwa*, (Lp. 301-310)
1869 — *Wydawnictwa*, (Lp. 311-320)
1870 — *Wydawnictwa*, (Lp. 321-330)
1871 — *Wydawnictwa*, (Lp. 331-340)
1872 — *Wydawnictwa*, (Lp. 341-350)
1873 — *Wydawnictwa*, (Lp. 351-360)
1874 — *Wydawnictwa*, (Lp. 361-370)
1875 — *Wydawnictwa*, (Lp. 371-380)
1876 — *Wydawnictwa*, (Lp. 381-390)
1877 — *Wydawnictwa*, (Lp. 391-400)
1878 — *Wydawnictwa*, (Lp. 401-410)
1879 — *Wydawnictwa*, (Lp. 411-420)
1880 — *Wydawnictwa*, (Lp. 421-430)
1881 — *Wydawnictwa*, (Lp. 431-440)
1882 — *Wydawnictwa*, (Lp. 441-450)
1883 — *Wydawnictwa*, (Lp. 451-460)
1884 — *Wydawnictwa*, (Lp. 461-470)
1885 — *Wydawnictwa*, (Lp. 471-480)
1886 — *Wydawnictwa*, (Lp. 481-490)
1887 — *Wydawnictwa*, (Lp. 491-500)
1888 — *Wydawnictwa*, (Lp. 501-510)
1889 — *Wydawnictwa*, (Lp. 511-520)
1890 — *Wydawnictwa*, (Lp. 521-530)
1891 — *Wydawnictwa*, (Lp. 531-540)
1892 — *Wydawnictwa*, (Lp. 541-550)
1893 — *Wydawnictwa*, (Lp. 551-560)
1894 — *Wydawnictwa*, (Lp. 561-570)
1895 — *Wydawnictwa*, (Lp. 571-580)
1896 — *Wydawnictwa*, (Lp. 581-590)
1897 — *Wydawnictwa*, (Lp. 591-600)
1898 — *Wydawnictwa*, (Lp. 601-610)
1899 — *Wydawnictwa*, (Lp. 611-620)
1900 — *Wydawnictwa*, (Lp. 621-630)
1901 — *Wydawnictwa*, (Lp. 631-640)
1902 — *Wydawnictwa*, (Lp. 641-650)
1903 — *Wydawnictwa*, (Lp. 651-660)
1904 — *Wydawnictwa*, (Lp. 661-670)
1905 — *Wydawnictwa*, (Lp. 671-680)
1906 — *Wydawnictwa*, (Lp. 681-690)
1907 — *Wydawnictwa*, (Lp. 691-700)
1908 — *Wydawnictwa*, (Lp. 701-710)
1909 — *Wydawnictwa*, (Lp. 711-720)
1910 — *Wydawnictwa*, (Lp. 721-730)
1911 — *Wydawnictwa*, (Lp. 731-740)
1912 — *Wydawnictwa*, (Lp. 741-750)
1913 — *Wydawnictwa*, (Lp. 751-760)
1914 — *Wydawnictwa*, (Lp. 761-770)
1915 — *Wydawnictwa*, (Lp. 771-780)
1916 — *Wydawnictwa*, (Lp. 781-790)
1917 — *Wydawnictwa*, (Lp. 791-800)
1918 — *Wydawnictwa*, (Lp. 801-810)
1919 — *Wydawnictwa*, (Lp. 811-820)
1920 — *Wydawnictwa*, (Lp. 821-830)
1921 — *Wydawnictwa*, (Lp. 831-840)
1922 — *Wydawnictwa*, (Lp. 841-850)
1923 — *Wydawnictwa*, (Lp. 851-860)
1924 — *Wydawnictwa*, (Lp. 861-870)
1925 — *Wydawnictwa*, (Lp. 871-880)
1926 — *Wydawnictwa*, (Lp. 881-890)
1927 — *Wydawnictwa*, (Lp. 891-900)
1928 — *Wydawnictwa*, (Lp. 901-910)
1929 — *Wydawnictwa*, (Lp. 911-920)
1930 — *Wydawnictwa*, (Lp. 921-930)
1931 — *Wydawnictwa*, (Lp. 931-940)
1932 — *Wydawnictwa*, (Lp. 941-950)
1933 — *Wydawnictwa*, (Lp. 951-960)
1934 — *Wydawnictwa*, (Lp. 961-970)
1935 — *Wydawnictwa*, (Lp. 971-980)
1936 — *Wydawnictwa*, (Lp. 981-990)
1937 — *Wydawnictwa*, (Lp. 991-1000)

Wydawnictwa ORGE
1838 — *Tymczasowe wydawnictwa*, (Lp. 1-10)
1839 — *Wydawnictwa*, (Lp. 11-20)
1840 — *Wydawnictwa*, (Lp. 21-30)
1841 — *Wydawnictwa*, (Lp. 31-40)
1842 — *Wydawnictwa*, (Lp. 41-50)
1843 — *Wydawnictwa*, (Lp. 51-60)
1844 — *Wydawnictwa*, (Lp. 61-70)
1845 — *Wydawnictwa*, (Lp. 71-80)
1846 — *Wydawnictwa*, (Lp. 81-90)
1847 — *Wydawnictwa*, (Lp. 91-100)
1848 — *Wydawnictwa*, (Lp. 101-110)
1849 — *Wydawnictwa*, (Lp. 111-120)
1850 — *Wydawnictwa*, (Lp. 121-130)
1851 — *Wydawnictwa*, (Lp. 131-140)
1852 — *Wydawnictwa*, (Lp. 141-150)
1853 — *Wydawnictwa*, (Lp. 151-160)
1854 — *Wydawnictwa*, (Lp. 161-170)
1855 — *Wydawnictwa*, (Lp. 171-180)
1856 — *Wydawnictwa*, (Lp. 181-190)
1857 — *Wydawnictwa*, (Lp. 191-200)
1858 — *Wydawnictwa*, (Lp. 201-210)
1859 — *Wydawnictwa*, (Lp. 211-220)
1860 — *Wydawnictwa*, (Lp. 221-230)
1861 — *Wydawnictwa*, (Lp. 231-240)
1862 — *Wydawnictwa*, (Lp. 241-250)
1863 — *Wydawnictwa*, (Lp. 251-260)
1864 — *Wydawnictwa*, (Lp. 261-270)
1865 — *Wydawnictwa*, (Lp. 271-280)
1866 — *Wydawnictwa*, (Lp. 281-290)
1867 — *Wydawnictwa*, (Lp. 291-300)
1868 — *Wydawnictwa*, (Lp. 301-310)
1869 — *Wydawnictwa*, (Lp. 311-320)
1870 — *Wydawnictwa*, (Lp. 321-330)
1871 — *Wydawnictwa*, (Lp. 331-340)
1872 — *Wydawnictwa*, (Lp. 341-350)
1873 — *Wydawnictwa*, (Lp. 351-360)
1874 — *Wydawnictwa*, (Lp. 361-370)
1875 — *Wydawnictwa*, (Lp. 371-380)
1876 — *Wydawnictwa*, (Lp. 381-390)
1877 — *Wydawnictwa*, (Lp. 391-400)
1878 — *Wydawnictwa*, (Lp. 401-410)
1879 — *Wydawnictwa*, (Lp. 411-420)
1880 — *Wydawnictwa*, (Lp. 421-430)
1881 — *Wydawnictwa*, (Lp. 431-440)
1882 — *Wydawnictwa*, (Lp. 441-450)
1883 — *Wydawnictwa*, (Lp. 451-460)
1884 — *Wydawnictwa*, (Lp. 461-470)
1885 — *Wydawnictwa*, (Lp. 471-480)
1886 — *Wydawnictwa*, (Lp. 481-490)
1887 — *Wydawnictwa*, (Lp. 491-500)
1888 — *Wydawnictwa*, (Lp. 501-510)
1889 — *Wydawnictwa*, (Lp. 511-520)
1890 — *Wydawnictwa*, (Lp. 521-530)
1891 — *Wydawnictwa*, (Lp. 531-540)
1892 — *Wydawnictwa*, (Lp. 541-550)
1893 — *Wydawnictwa*, (Lp. 551-560)
1894 — *Wydawnictwa*, (Lp. 561-570)
1895 — *Wydawnictwa*, (Lp. 571-580)
1896 — *Wydawnictwa*, (Lp. 581-590)
1897 — *Wydawnictwa*, (Lp. 591-600)
1898 — *Wydawnictwa*, (Lp. 601-610)
1899 — *Wydawnictwa*, (Lp. 611-620)
1900 — *Wydawnictwa*, (Lp. 621-630)
1901 — *Wydawnictwa*, (Lp. 631-640)
1902 — *Wydawnictwa*, (Lp. 641-650)
1903 — *Wydawnictwa*, (Lp. 651-660)
1904 — *Wydawnictwa*, (Lp. 661-670)
1905 — *Wydawnictwa*, (Lp. 671-680)
1906 — *Wydawnictwa*, (Lp. 681-690)
1907 — *Wydawnictwa*, (Lp. 691-700)
1908 — *Wydawnictwa*, (Lp. 701-710)
1909 — *Wydawnictwa*, (Lp. 711-720)
1910 — *Wydawnictwa*, (Lp. 721-730)
1911 — *Wydawnictwa*, (Lp. 731-740)
1912 — *Wydawnictwa*, (Lp. 741-750)
1913 — *Wydawnictwa*, (Lp. 751-760)
1914 — *Wydawnictwa*, (Lp. 761-770)
1915 — *Wydawnictwa*, (Lp. 771-780)
1916 — *Wydawnictwa*, (Lp. 781-790)
1917 — *Wydawnictwa*, (Lp. 791-800)
1918 — *Wydawnictwa*, (Lp. 801-810)
1919 — *Wydawnictwa*, (Lp. 811-820)
1920 — *Wydawnictwa*, (Lp. 821-830)
1921 — *Wydawnictwa*, (Lp. 831-840)
1922 — *Wydawnictwa*, (Lp. 841-850)
1923 — *Wydawnictwa*, (Lp. 851-860)
1924 — *Wydawnictwa*, (Lp. 861-870)
1925 — *Wydawnictwa*, (Lp. 871-880)
1926 — *Wydawnictwa*, (Lp. 881-890)
1927 — *Wydawnictwa*, (Lp. 891-900)
1928 — *Wydawnictwa*, (Lp. 901-910)
1929 — *Wydawnictwa*, (Lp. 911-920)
1930 — *Wydawnictwa*, (Lp. 921-930)
1931 — *Wydawnictwa*, (Lp. 931-940)
1932 — *Wydawnictwa*, (Lp. 941-950)
1933 — *Wydawnictwa*, (Lp. 951-960)
1934 — *Wydawnictwa*, (Lp. 961-970)
1935 — *Wydawnictwa*, (Lp. 971-980)
1936 — *Wydawnictwa*, (Lp. 981-990)
1937 — *Wydawnictwa*, (Lp. 991-1000)

V. CZASOPISMA I WYDAWNICTWA OBCE

Dane o stałej współpracy J. I. Kraszewskiego z czasopismami obcymi są bardzo fragmentaryczne, mówią one tylko o *L'Art Universel* w Brukseli i *Neue Freie Presse* w Wiedniu, natomiast wiadomo, że wiele czasopism drukowało przekłady utworów Kraszewskiego za jego życia, a więc utrzymywało z nim kontakty. W wykazie, w układzie alfabetycznym, umieszczone są również wydawnictwa zbiorowe.

C Z E S K I E

ČESKÉ NOVINY

1880-1881 — Pan z panów. (UO-307)

HLAS. Brno 1849 — po 1900

1887 — Choroby wieku. (UO-110)

KOLEDA

1879 — Łza w niebie. (UO-72)

KVĚTY. Praga 1834-1848

? — Biruta. (UO-54)

LUMIR. Praga 1851-1863

1856 — Historia o bladej dziewczynce spod Ostrej Bramy. (UO-42)

1862 — Całe życie biedna. (UO-39)

NARODNÍ LISTY. Praga 1861-1867

1864 — Dziecię Starego Miasta. (UO-144)

NASINEC

1874 — Pałac i folwark. (UO-206)

1880 — Przed burzą. (UO-262)

PLZEŇSKÉ LISTY. Pilzno

1879 — Kochajmy się. (UO-185)

1880 — O celu w powieści. (UO-111)

PLZEŇSKÝ KALENDÁŘ na rok 1880. Pilzno 1879

1879 — Sobieradzka. (UO-102)

PODŘÍPAN. Rudnice 1869 — po 1899

1879 — Uczta żebraka. (UO-35)

POSEL ze SLUŠICE

1881 — Złote myśli z dzieł J. I. Kraszewskiego

SLOVANSKÉ LISTY

1879 — Resurrecturi. (UO-249)

SLOVANSKÝ SBORNÍK. Praga

1883 — List do Redakcji (nr 5)

1883 — Pińsk i Polesie pińskie. (UO-45)

1886 — „Ves a Polesi”. (UO-45)

SVĚTOZOR. Praga 1867-1899

1878 — Gdzie jest szczęście? (*Ruch Lit.*)

SVORNOST'

1887 — „Z ogrodu Hesperyd”. (*Kur. Warsz.*)

VLAST'. Praga

1886 — Pamiętniki nieznanego, fragm. (UO-68)

VLASTIMIL

ok. 1840 — Wilhelm de Cabestan. (UO-35)

ZLATÁ PRAHA. Praga

1880 — Mecenas. (UO-102)

1886 — Kunigas. (UO-317)

Ponadto przekłady ogłoszone osobno, zob. UO — 20, 33, 40, 41, 59, 62, 68, 76, 78, 80, 85, 86, 88, 93, 95, 96, 99, 102, 104, 105, 124, 147, 157, 161, 163, 168, 171, 193, 200, 222, 223, 229, 249, 253, 256, 264, 270, 280, 282, 288, 291, 303, 312, 317, 325, 330, 347, 349, 364, 374.

D U Ń S K I E

BERLINSKE TIDENDE. Kopenhaga

1886 — Bez serca. (UO-325)

KØBENHAVNS-POSTEN. Kopenhaga

1888 — Choroby wieku. (UO-110)

Ponadto przekłady ogłoszone osobno, zob. UO — 62, 151, 211, 325.

F R A N C U S K I E

L'ART UNIVERSEL. Bruksela

1873 — (Wiadomość o stałej współpracy podał *Kur. Warsz.* nr 69 s. 5)

BULLETIN POLONAIS LITTÉRAIRE, SCIENTIFIQUE ET ARTISTIQUE, publié par l'Association des anciens élèves de l'École Polonaise des Batignolles. Paryż 1876-1919

1886 — Bez serca, fragm. (UO-325)

1886 — Nad Spreą, fragm. (UO-234)

1889 — Hipolit Klimaszewski. (*Przegl. Lit. Dod. do Kraju*)

Le CONTEMPORAIN. Paryż 1859-?

1881 — Brühl. (UO-229)

L'ESPÉRANCE, Journal international. Gene-
wa

1859-1860 — Ulana. (UO-62)

MESSAGER de L'ORIENT. Wiedeń 1873-1874

1873-1874 — Na Wschodzie. (UO-161)

MESSAGER de VIENNE. Wiedeń 1875 — ?
1878 — Szpieg. (UO-147)
1879 — O powołaniu literackim. (UO-114)
1879 — Przemówienie z dnia 3 października
1879. (UO-297)

*REVUE SLAVE. Publication périodique en lan-
gue française consacré à la littérature, aux sciences
et aux beaux-arts des pays slaves*
Miesięcznik.

Warszawa 1878-1879.
Wyd. i red. Achille Intéring; red. odp., A. de
Fontaine.
1878 — List do redaktora, dat. Drezno, 22
października 1878 (t. 2 s. 195-196)
1879 — Hrabina Cosel. (UO-222)

*REVUE UNIVERSELLE INTERNATIONA-
LE*. Paryż

1885 — „Du mouvement littéraire dans le
Nord”
1885 — „Souvenirs”
1886 — „Le Portrait et l'original”

SEMAINE LITTÉRAIRE. Wiedeń.

1881 — Brühl. (UO-229)
Ponadto przekłady ogłoszone osobno, zob.
UO—20, 33, 40, 62, 85, 96, 105, 115, 128, 151, 158,
220, 222, 234, 249, 277, 323, 325, 328, 347.

L I T E W S K I E

AUŠRA. Rogajnie-Kowno 1883-1886
1885 — Witoldowe boje, fragm. (UO-41)

TWINSKASA. (Kalendarz)
1859 — Witolorausda, fragm. (UO-41)

Ponadto przekłady ogłoszone osobno, zob.
UO—40, 41, 63, 141, 317, 337.

Ł O T E W S K I E

ROLA (?). Ryga
1886-1887 — Jermola. (UO-105)

Ponadto przekłady ogłoszone osobno, zob.
UO—105.

N I E M I E C K I E

BUDAPESTER JOURNAL. Budapeszt
1887 — Chata za wsią. (UO-96)

Die DEUTSCHE ZEITUNG. Wiedeń
1880 — Hrabina Cosel. (UO-222)

FRANKFURTER FAMILIENBLÄTTER.
Frankfurt
1880 — Sfinks. (UO-74)

LESEFRÜCHTE, Poznań
1840 — Poeta i świat, epilog. (UO-33)

*MAGAZIN für die LITERATUR des AUS-
LANDES*. Berlin
1862 — Art. o upadku dziennikarstwa

Das MUSEUM. Frankfurt
1879 — Wybrane myśli z utworów Kraszew-
skiego
1880 — Ułana. (UO-62)

NEUE FREIE PRESSE. Wiedeń
1882 — Bez serca. (UO-325). (Powieść napi-
sana na zamówienie tego pisma)

NEUE ILLUSTRIRTE ZEITUNG. Wiedeń
1881 — Dola i niedola. (UO-143)
1883 — Pamiętnik Mrocza. (UO-163)

NORDISCHE RUNDSCHAU. Rewel (Tallinn)
1884 — Koncert w Krynicy. (UO-347)
1885 — Szalawila. (UO-199)

OST und WEST. Praga
1841 — Jarmark w Janówce; Osada Sernicka;
Włościanie. (UO-45)

PANORAMA des UNIVERSUMS
R. V nr 8 (b. d.) — Faktor

VATERLAND. Wiedeń
1874 — Rzym za Nerona. (UO-151)

VOLKSZEITUNG. Wiedeń 1855-1884(?)
1884 — Na manowcach. (UO-348)

WANDERER. Wiedeń
1868 — „Zukunftmenschen”
1869 — Hybrydy. (UO-170)

Ponadto przekłady ogłoszone osobno, zob.
UO—20, 23, 33, 40, 41, 62, 67, 74, 80, 86, 96,
100, 102, 105, 110, 114, 115, 119, 127, 128, 130,
135, 144, 147, 158, 161, 183, 211, 220, 222, 223,
229, 232, 240, 246, 249, 252, 274, 276, 277, 280,
293, 297, 309, 325.

R O S Y J S K I E

BIBLIOTIEKA dla CZTIENIJA. Petersburg
1834-1865

1856 — Chata za wsią. (UO-96)
1857 — Komedianci. (UO-93)
1858 — Ostap Bondarczuk. (UO-80)
1858 — Ułana. (UO-62)
1859 — Dwa światy. (UO-104)

JEŻENIEDIELNOJE NOWOJE WRIEMIA.
Petersburg (1879-1881)
1880 — Szalona. (UO-309)

LITIERATURNAJA GAZIETA. Petersburg
1840-?
1841 — Tatarzy na weselu. (UO-34)

MIR. Odessa-Charków 1881-?
1882 — Barani kozuszek. (UO-313)

MOSKWITIANIN. Moskwa 1841-1856
1842 — Historia o bladej dziewczynie spod
Ostrej Bramy. (UO-42)
1845 — Było nas dwoje. (UO-19)
1848 — Witolorausda, fragm. (UO-41)

NABLUDATIEL. Petersburg 1882-1904
1882 — Ramultowie. (UO-217)

NIWA. Petersburg 1870-1918
1880 — „Zosia”

NOWOSTI i Birżewaja gazieta. Petersburg
1870-(1905)
1879 — Syn marnotrawny. (UO-274)

OTGOŁOSKI. Petersburg
1881 — Jak się pan Paweł żenił i jak się ożenił.
(UO-280)

*RIEPIERTUAR RUSKAGO I PANTIEON
WSIECH INOSTRANNYCH TEATROW*.
Petersburg 1842-1848, 1850-1856
1847 — Mistrz Twardowski. (UO-40)

RIŽSKIJ WIESTNIK. Ryga
1875 — Z siedmioletniej wojny. (UO-252)
1880 — Historia o Janaszu Korczaku i pięknej
miecznikównie. (UO-231)

- RUSKAJA BIESIEDA.** Moskwa 1856-1860
1859 — „Slawianskij poet russkomu”. (Wiersze)
- RUSSKOJE SLOWO.** Petersburg 1859-1866
1860 — Dwa światy. (UO-104)
- SIEWIER**
1899 — „Niezwanyje gosti”
- SIEWIERNAJA PCZELA.** Petersburg 1825-1860
1841 — Witoloraua. (UO-41)
1851 — Historia o bladej dziewczynie spod Ostrej Bramy. (UO-42)
- SOBRANIJE INOSTRANNYCH ROMANOW, POWIESTIEJ I RASSKAZOW to pierie-tocdie na russkij jazyk.** Petersburg 1856-1885
1859 — Kniazie Holuby. (UO-73)
- SOWRIEMIENNYJ MIR**
1908 — „W izgnanii”
- SYN OTIECZESTWA.** Petersburg 1812-1852
1847 — Wieczera Cagliostro. (UO-35)
- WARSZAWSKIY DNIENNIK.** Warszawa 1864-1915
1876 — Starosta warszawski. (UO-251)
1877 — Macocha. (UO-212)
1879 — Ostatnie chwile księcia wojewody. (UO-245)
- WIEK.** Petersburg 1882-1884
1882 — Ramultowie. (UO-217)
1883 — Grzechy hetmańskie. (UO-292)
1883 — Kunigas. (UO-317)
- WILENSKIY WIESTNIK.** Wilno 1840—?
1886 — Witoldowe boje, fragm. (UO-41)
- ZAPADNAJA POCZTA.** Warszawa 1878-1879
1879 — Grzechy hetmańskie. (UO-292)
1879 — List do redaktora, dat. Drezno, 15 stycznia 1879 (nr 6)
- ŻIWOPIsNOJE OBOZRIENIJE.** Petersburg 1872-1905
1881 — Stara baśń. (UO-253)
Ponadto przekłady ogłoszone osobno, zob. UO — 13, 23, 33, 39, 40, 41, 62, 68, 73, 74, 76, 80, 83, 85, 92, 93, 96, 104, 105, 123, 129, 131, 161, 163, 184, 211, 217, 222, 225, 229, 232, 252, 253, 259, 269, 273, 292, 302, 306, 308, 309, 312, 314, 316, 317, 344, 363, 364, 365, 371, 372; E-10.
- SERBO-CHORWACKIE**
- DANICA ILIRSKA.** Zagrzeb 1835-1849, 1853, 1863-1867
1846 — Tatarzy na weselu. (UO-34)
1853 — Śmierć rabbi Ben Dawida. (UO-35)
- HRVATSKA LIPA**
1875 — „Raskošnikova smrt”
- HRVATSKI SVJETOZOR**
1878 — Dante. Studia nad Boską komedią. (UO-183)
- NARODNE NOVINE**
1875 — Maleparta. (UO-64)
1876 — Jaryna. (UO-86)
1876 — Ostap Bondarczuk. (UO-80)
1883 — „Novovjeke rane”
1886 — Dajmon. (UO-277)
- NEVEN**
1852 — Tatarzy na weselu. (UO-34)
1852 — Wilhelm de Cabestan. (UO-35)
1852 — Śmierć rabbi Ben Dawida. (UO-35)
1853 — Uczta żebraka. (UO-35)
- POZOR**
1885 — Stara baśń. (UO-253)
- VIJENAC.** Zagrzeb
1874 — Maciek i Maciuś. (UO-31)
1886 — Ostatnie chwile księcia wojewody. (UO-245)
- Ponadto przekłady ogłoszone osobno, zob. UO — 33, 62, 76, 105, 110, 171, 211, 220, 222, 249, 253.
- SŁOWACKIE**
- KALENDAR**
1870 — Maciek i Maciuś. (UO-31)
Ponadto przekłady ogłoszone osobno, zob. UO — 253.
- SZWEDZKIE**
- DAGENS NYHETER.** Sztokholm
1881 — Jak się pan Paweł żenił i jak się ożenił. (UO-280)
1886 — Herod-Baba. (UO-211)
Ponadto przekłady ogłoszone osobno, zob. UO — 105, 211, 222, 249, 280.
- UKRAIŃSKIE**
- MOŁODYK UKRAIŃSKI.** Charków
1843 — Historia o bladej dziewczynie spod Ostrej Bramy. (UO-42)
Ponadto przekłady ogłoszone osobno, zob. UO — 252, 312.
- WĘGIERSKIE**
- A HON.** Budapeszt 1863-1882
1879 — Jermola. (UO-105)
- FÖVÁROSI LAPOK.** Budapeszt 1864-1903
1869 — Biruta. (UO-54)
1894 — „Iván halála”
Ponadto przekłady ogłoszone osobno, zob. UO — 184, 220, 280, 325.
- WŁOSKIE**
- GAZZETTA d'ITALIA**
1870 — Emisariusz. (UO-178)
1871 — Art. polityczny
- NUOVA ROMA.** Rzym
1871 — Art. polityczny
- OPINIONE NAZIONALE**
1871 — Szpieg. (UO-147)
1871 — Emisariusz. (UO-178)
- SCOGLIO.** San Remo
1886 — Malowana i żywa. (UO-347)
Ponadto przekłady ogłoszone osobno, zob. UO — 33, 55, 211, 234, 347.
- Ponadto przekłady:
Angielskie: UO — 23, 33, 158, 220, 222, 229, 253.
Bułgarskie: UO — 100, 316, 333, 361.
Estońskie: UO — 317.
Hiszpańskie: UO — 62, 151.
Holenderskie: UO — 105.
Łużyckie: UO — 222.
Słowiańskie: UO — 96, 171.

VI. WYDANIA ZBIOROWE I WYBORY TWÓRCZOŚCI

1. Szkice obyczajowe i historyczne. Powieść 1-8. Wil. 1840-1841. (Nakł. A. Zawadzki).

Zawartość:

- 1: Całe życie biedna. (1840; wyd. 2 1841);
- 2: Mistrz Twardowski. (1840);
- 3: Pan Karol. (1840);
- 4: Historia o bladej dziewczynce spod Ostrej Bramy. (1841);
- 5: Stańczykowa kronika. (1841);
- 6: Cztery wesela. T. 1-2; Było nas dwoje. (1841);
- 7: Poeta i świat. T. 1-2. (1841);
- 8: Ostatnia z książąt Sluckich. T. 1-3; w dodatku: Legenda. Jako Sathan kuśił pustelnika na puszcze. (1841).

2. Pisma J. I. Kraszewskiego z rycinami Henryka Pillatiego. W-wa 1857-1859. (Nakł. H. Natanson).

Nie jest to właściwie wydanie zbiorowe, lecz kilka powieści w wydaniu ilustrowanym dokonanym pod okiem autora. Ukazały się w nim: 1857: Dziwadła; Kordecki; Pod włoskim niebem; Ostrożnie z ogniem; 1858: Całe życie biedna; 1859: Historia o bladej dziewczynce spod Ostrej Bramy; Tomko Prawdzic.

W 1858 i 1859 na karcie tyt. uwaga: „Wydanie nowe, uskutecznione pod okiem autora, poprawione i pomnożone”.

3. Zbiór powieści J. I. Kraszewskiego. Wydanie przejrzane i poprawione przez autora. T. 1-102. Lw. 1872-1876. (Nakł. Piller, Gubrynowicz, Schmidt).

Zawartość:

- t. 1-4 (1872): Dwa światy;
- t. 5-7 (1872): Chata za wsią;
- t. 8-9 (1872): Poeta i świat;
- t. 10 (1872): Pod włoskim niebem;
- t. 11-12 (1872): Stary sługa;
- t. 13-14 (1872): Dziwadła;
- t. 15 (1872): Ostrożnie z ogniem;
- t. 16-19 (1872): Latarnia czarnoksiężka. Seria pierwsza;
- t. 20 (1872): Historia o bladej dziewczynce spod Ostrej Bramy;
- t. 21 (1872): Ładowa pieczara;

- t. 22-23 (1872): Pamiętniki nieznanego;
- t. 24-27 (1872-1873): Powieść bez tytułu;
- t. 28 (1872): Czercza mogiła;
- t. 29-30 (1872): Milion posagu; Krzyż na rozstajnych drogach;
- t. 31 (1872): Ostatni z Siekierzyńskich;
- t. 32-35 (1872-1873): Latarnia czarnoksiężka. Seria druga;
- t. 36-39 (1873): Diabeł;
- t. 40 (1873): Jermola;
- t. 41-44 (1873): Zyguntowski czas;
- t. 45 (1873): Tomko Prawdzic;
- t. 46-49 (1873): Złote jabłko;
- t. 50 (1873): Żacy krakowscy w r. 1549;
- t. 51-54 (1873): Komedianci;
- t. 55 (1874): Podróż do miasteczka;
- t. 56 (1873): Budnik;
- t. 57 (1874): Całe życie biedna;
- t. 58-60 (1874): Metamorfozy;
- t. 61 (1874): Historia kolka w płocie;
- t. 62-63 (1874): Mistrz Twardowski;
- t. 64-67 (1874): Maleparta;
- t. 68-69 (1874): Choroby wieku;
- t. 70 (1874): Ułana;
- t. 71-73 (1874-1875): Boża czeladka;
- t. 74 (1875): Ostap Bondarczuk;
- t. 75 (1875): Jaryna;
- t. 76-79 (1875): Interesa familijne;
- t. 80-83 (1875): Capreä i Roma;
- t. 84-87 (1875): Resztki życia;
- t. 88 (1875): Pan i szewc;
- t. 89 (1875): Stańczykowa kronika;
- t. 90 (1875): Staropolska miłość;
- t. 91 (1875): Improwizacje dla moich przyjaciół;
- t. 92 (1875): Trapezologion;
- t. 93-96 (1875): Kordecki;
- t. 97-99 (1876): Okruszyn;
- t. 100 (1876): Typy i charaktery;
- t. 101-102 (1876): Starościna bełska.

4. Powieści historyczne J. I. Kraszewskiego. I-XXIX. (29 powieści w 78 tomach). Kr.-W-wa 1876-1889. (Nakł. Spółka Wydawnicza Księgarzy w Warszawie; powieści XXVI-XXVII nakł. M. Glücksberg).
Wyd. nast. zob. poz. 11, 12, 13, 14, 16, 26.

Zawartość:

- I (1876): Stařa bañ;
- II (1876): Lubonie;

- III (1876): Bracia zmartwychwstańcy;
 IV (1877): Masław;
 V (1877): Boleszczyce;
 VI (1877): Królewscy synowie;
 VII (1878): Historia prawdziwa o Petru Właście palatynie;
 VIII (1879): Stach z Konar;
 IX (1880): Waligóra;
 X (1880): Syn Jazdona;
 XI (1880): Pogrobek;
 XII (1880): Kraków za Łoktka;
 XIII (1881): Jelita;
 XIV (1881): Król chłopów;
 XV (1882): Biały książę;
 XVI (1882): Semko;
 XVII (1883): Matka królów;
 XVIII (1883): Strzemięńczyk;
 XIX (1884): Jaszka Orfanem zwanego żywota i spraw pamiętnik;
 XX (1884): Dwie królowe;
 XXI (1884): Infantka;
 XXII (1885): Banita;
 XXIII (1885): Bajbuza;
 XXIV (1886): Na królewskim dworze;
 XXV (1886): Boży gniew;
 XXVI (1888): Król Piast;
 XXVII (1888): Adama Polanowskiego... notatki;
 XXVIII (1888): Za Sasów;
 XXIX (1889): Saskie ostatki.

5. Wybór pism J. I. Kraszewskiego. Wydanie jubileuszowe. Wydawnictwo na korzyść Jubilat. T. 1-15. W-wa 1878-1879. (Nakł. J. Unger). (Wyd. autoryzowane).

Toż wyd. 2 W-wa 1885-1886.

Zawartość:

- t. 1 (1878): Rzym za Nerona; Pamiętnik Mrocza;
 t. 2-3 (1878): Dola i niedola;
 t. 4-5 (1878): Jaselka;
 t. 6-7 (1878): Powieść bez tytułu;
 t. 8 (1879): Chata za wsia;
 t. 9 (1879): Król i bondarywna; Dziś i lat temu trzysta;
 t. 10 (1879): Sfinks;
 t. 11 (1879): Ongi;
 t. 12 (1879): Historia o Janaszu Korczaku i pięknej miecznikównie;
 t. 13 (1879): Półdiabie weneckie; Pomywaczka;
 t. 14 (1879): Starościna bełska;
 t. 15 (1879): Łza w niebie; Szalawiła; Podróż do miasteczka.

Wyd. 2 przerwane na tomie 7.

6. Złote myśli z dzieł J. I. Kraszewskiego zebrał Stanisław Wegner, krytycznym przeglądem pism jubilata opatrzył Stefan Buszczyński. Wydanie jubileuszowe na korzyść jubilata, z fotodrukiem rysunku W. Eliasza. Poz. 1879.

7. Wybór pism J. I. Kraszewskiego. Wydanie tanie. T. 1-... W-wa 1882. (Nakł. J. Unger).

Zawartość:

- t. 1-4 (1882): Pamiętniki Jana Duklana Ochockiego; Nad Spreą;
 t. 5 (1882): Serce i ręka.

Na tomie 5 przerwano wydawnictwo.

8. Wybór powieści J. I. Kraszewskiego. Wydanie tanie. Seria II. T. 1-80. W-wa 1883-1886. (Nakł. M. Glücksberg).

Zawartość:

- t. 1 (1883): Boża opieka;
 t. 2-3 (1883): W mętnej wodzie;
 t. 4-6 (1883): Dzieci wieku;
 t. 7 (1883): Piękna pani;
 t. 8-9 (1883): Powrót do gniazda;
 t. 10-13 (1883): Macocha;
 t. 14-15 (1883): Pałac i folwark;
 t. 16 (1883): Na cmentarzu — na wulkanie;
 t. 17 (1883): Papiery po Glince;
 t. 18-20 (1883): Morituri;
 t. 21 (1884): Bracia rywale;
 t. 22-23 (1884): Żeliga;
 t. 24 (1884): Pan na czterech chłopach;
 t. 25-26 (1884): Syn marnotrawny;
 t. 27 (1884): Ostatnie chwile księcia wojewody;
 t. 28-29 (1884): Z życia awanturnika;
 t. 30-32 (1884): Brühl;
 t. 33 (1884): Pamiętnik panicza;
 t. 34 (1884): Dajmon;
 t. 35-37 (1884): Resurrecturi;
 t. 38 (1884): W starym piecu;
 t. 39-40 (1884): Holota;
 t. 41 (1885): Zadora;
 t. 42-43 (1885): Kawal literata;
 t. 44-45 (1885): Orbeka;
 t. 46 (1885): Zaklęta księżniczka;
 t. 47-50 (1885): Ada;
 t. 51 (1885): Nad modrym Dunajem;
 t. 52-55 (1885): Niebieskie migdały;
 t. 56 (1885): Klin klinem;
 t. 57-58 (1885): Sprawa kryminalna;
 t. 59-60 (1885): Cześniakówny; Wioska;
 t. 61-63 (1886): Męczennicy. Cz. 1. Na wysokościach;
 t. 64-65 (1886): Czarna perełka;
 t. 66-68 (1886): Jesienią;
 t. 69-71 (1886): Męczennicy. Cz. 2. Marynka;
 t. 72-74 (1886): Sieroco dole;
 t. 75-76 (1886): Zygaki;
 t. 77 (1886): Pan z panów;
 t. 78-79 (1886): Mogilna;
 t. 80 (1886): Pan major.

9. Wybór pism J. I. Kraszewskiego. Oddział 1-10. W-wa 1884-1895 *Bibl. Najcelniejszych Utworów Literatury Europejskiej*. (Nakł. S. Lewental).

Toż wyd. 2 W-wa 1908-1911.

Zawartość:

- Oddział 1 (1884; wstęp oprac. K. Kaszewski): Powieści sielskie: Ulana; Budnik; Ostap Bondarczuk; Jaryna; Ładowa pieczara; Jermoła.
 Oddział 2 (1885; wstęp oprac. P. Chmielowski): Powieści szlacheckie: Ostatni z Siekierzyńskich; Dwa światy.
 Oddział 3 (1886; wstęp oprac. P. Chmielowski): Powieści społeczne: Boża czeladka; Szalona.
 Oddział 4 (1887; wstęp oprac. T. Korzon): Powieści z dziejów rzymskich: Capreä i Roma; Rzym za Nerona.
 Oddział 5 (1888; wstęp oprac. P. Chmielowski): Powieści z czasów saskich: Hrabina Cosel; Brühl; Z siedmioletniej wojny.
 Oddział 6 (1890; wstęp oprac. P. Chmielowski): Nowele, obrazy i fantazje porządkiem chrono-

logicznym ułożone: Biografia sokalskiego organisty; Wieczór, czyli przypadki peruki; Podróż po mojej szkatulce; Imieniny; Maria; Majster i czeladnik; O babie kościelnej; Raj i piekło; Było nas dwoje; Pożar zamku wileńskiego; Pińsk i Pińszczyzna; Tatarzy na weselu; Jako Sathan kuśił pustelnika na puszcze; Życie po śmierci; Pracownia Suchodolskiego; Jarmark w Janówce; Ossowa Felińskiego; Osada Sernicka; Karczmy, Żydz, drogi; Włocianie; Na Wołyn; Dumania; Wiściarze; Obrazki z natury; Dziady i baby; Stańczyk (biografia); Wieczór w Czarnym Lesie; Marcin Kaptur; Dorotka; Literat na prowincji; Adam; Historia Herszka; Wspomnienie pana szambelana; Sobieradzka; Motyl; Pieśń życia; Historia prawdziwa o Janie Dubeltowym; Abacadabra; Leonia; Paroch; Żywoć i przygody... hrabi Godzkiego, (Urywki); Kobieta. (Fragment); Nauczyciele sieroty; Profesor Milczek; Skarb; Historia cmentarna; Pan starosta kaniowski; Dawny palestrant; Upiór; Z dziennika starego dziada; Loktek na łożu śmierci; Jak się dawniej listy pisały; Koncert w Krynicy; Dowmund; Rada Maciek; Trzej królowie; Disce; Psiarek; Rejent Watróbka; W oknie.

Oddział 7 (1891; wstęp oprac. W. Bogusławski): Utwory dramatyczne: Miód kaszelański; Ciepła wdówka; Kosa i kamień; Panie Kochanku; Radziwiłł w gościnie.

Oddział 8 (1892; wstęp oprac. P. Chmielowski): Kartki z podróży od 1858-1864.

Oddział 9 (1893; wstęp oprac. P. Chmielowski): Zarysy społeczne: Asmodeusz w roku 1837; Choroby moralne XIX wieku; Synowie wieku; Rodzina. (De la famille par F. Béchard. Rec.); Gospodarstwo krajowe. (Rec.); Wieczory wołyńskie; wybór artykułów z *Gazety Codziennej* 1859, 1860, 1861; Odczyty o cywilizacji w Polsce; Listy z Mokotowskiej ulicy; Listy z podróży (1861).

Oddział 10 (1894; wstęp oprac. P. Chmielowski): Studia i szkice literackie: Rzut oka na ścieżkę, którą poszedłem; O polskich romansopisarzach; Jak się robią książki nowe ze starych; O Strykowski i jego Kronice; Literatura i krytyka M. Grabowskiego; Hamlet w przekładzie Kefalińskiego; Gawędki o sztuce; Spojrzenie na dzisiejszą literaturę polską; Studia literackie; Nowe studia literackie; Karykatury historyczne; Słowo o Kazimierzu Brodzińskim; O celu w powieści; Marcin Podrzutek; Listy literackie. (Wybór); Stanisław Trembecki; Legenda wieków; Wrażenia teatralne; O Szyllerze; Gazeta Codzienna w r. 1818 i 1819; Władysław Syrokomla; O romantyzmie polskim. — Tu także: Spis chronologiczny utworów J. I. Kraszewskiego (1830-1887), ułożony przez P. Chmielowskiego.

10. Poezje J. I. Kraszewskiego. Oprac. W. Bełza. Lw. 1888.

Zawartość: prawie wszystkie wiersze ogłoszone za życia pisarza, w szczególności UO-20, 22, 23 t. 1 (uzup. poz. 54 t. 1), 115, 127.

11. Powieści historyczne J. I. Kraszewskiego. Wydanie tanie. 29 powieści (w 78 tomach) przedstawiających dzieje Polski od IX do połowy XVIII w. W-wa 1889-1891. (Nakł. M. Glücksberg).

Toż wyd. 2 W-wa 1896-1898.

Zawartość, iw. poz. 4.

12. Powieści historyczne. Wyd. tanie. W-wa 1900-1904. (Wyd. M. Arct).

Zawartość, iw. poz. 4.

13. Powieści historyczne. T. 1-78. W-wa 1903-1906. (Wyd. M. Arct).

Zawartość, iw. poz. 4.

14. Powieści historyczne. T. 1-78. Z przedmową B. Chlebowskiego. W-wa 1911-1913. (Wyd. M. Arct).

Zawartość, iw. poz. 4.

15. Powieści historyczne obejmujące dzieje Polski. I-XXIX. Wydanie popularne skrócone. Streściła K. Łozińska. (Wyd. M. Arct).

I-VIII. W-wa 1912-1913. (Každy tom z 3 ilustr.).

I, IX-XX. Wyd. popularne skrócone. W-wa 1917-1924.

I-XXII. Poz. 1921-1922;

I-XXIX. W-wa 1925-1929;

I-XXII. W-wa 1930-1934.

Zawartość: poszczególne tomy, iw. poz. 4.

16. Powieści historyczne. T. 1-80. W-wa 1928-1930 *Bibl. Wielkich Pisarzy* Seria I. (Wyd. M. Arcta).

Zawartość: Z cyklu powieści wymienionego w poz. 4 usunieto: Waligóra; Syn Jazdona; Pogrobek; Białe książę; Semko; Matka królów; Bajbuza; Boży gniew; Adama Polanowskiego... notatki; Za Sasów; Saskie ostatki — dodano natomiast: Kunigas; Krzyżacy; Zygmuntofskie czasy; Mistrz Twardowski; Historia o Janaszu Korczaku.

17. Powieści o dawnym obyczaju. T. 1-20. W-wa 1935 *Bibl. Wielkich Pisarzy* t. 121-140. (Wyd. M. Arcta).

Toż wyd. nast.: W-wa 1939.

Zawartość:

t. 1-4: Komedianci;

t. 5-8: Złote jabłko;

t. 9-10: Czarna perelka;

t. 11-14: Morituri;

t. 15-17: Resurrecturi;

t. 18-20: Chata za wsia.

18. „Kraszewski na nowo odczytany”. Wybór zapomnianych powieści pod redakcją, z objaśnieniami i studiami K. W. Zawodzińskiego. Seria pierwsza (12 utworów). Łódź-Wr. (1947). (Wyd. W. Bąka).

Ukazały się:

I: Ulana;

IV: Czercza mogiła;

VII: Papiery po Glince; Ostatnie chwile księcia wojewody;

XI: Szalona.

19. J. I. Kraszewski. II seria. Powieści historyczne. T. 1-16. Łódź-Wr. 1947-1948. (Wyd. W. Bąka).

Ukazały się:

- t. 1: Rzym za Nerona. (1947 i 1948);
- t. 2: Kunigas;
- t. 3: Krzyżacy;
- t. 4: Mistrz Twardowski;
- t. 5: Zygmuntofskie czasy;
- t. 6: Powrót do gniazda;
- t. 7: Historia o Janaszu Korczaku;
- t. 13: Starosta warszawski.

20. J. I. Kraszewski. III seria. Powieści obyczajowe i społeczne. T. 1-16. Łódź-Wr. 1948. (Wyd. W. Bąka).

Ukazały się:

- t. 3: Ostap Bondarczuk;
- t. 4: Jaryna;
- t. 5: Ostatni z Siekierzyńskich;
- t. 6: Chata za wsią;
- t. 9: Historia kółka w płocie;
- t. 11: Czarna perelka.

20a. Bajki i opowiesci. Przejrzał, wybrał i wstępem opatrzył K. Paszkowski. Łódź (1948).

Zawartość: Mitrega; O królownie czarodziejce; Kwiat paproci; Głupi Maciuś; O Krakcu, smoku wawelskim i o królowie Wandzie; Garbucha; Święto Kupaly; Obrona Głogowa; Bitwa pod Warna.

21. Odwieczny wróg. Wyjątki z pism J. I. Kraszewskiego charakteryzujące Niemców i ich stosunek do Polaków. Zebrała i opracowała Iza Ostrowska. Mikołów 1948.

22. Wybór opowiadań. Wstępem poprzedził Z. Mitzner. W-wa 1951. (Czytelnik).

Zawartość: Abracadabra; Życie po śmierci; Adam; Motyl; Historia cementarna; Dawny palestrant; Radca Maciek; Dowmund; Koncert w Krynicy; Profesor Milczek; Rejent Wątróbka; Z dziennika starego dziada; W oknie; Sobieradzka; Psiarek.

23. Bajki i bajeczki. Wybór i oprac. W. Hahn. Ilustr. M. Piotrowski. (W-wa) 1955. (Czytelnik).

Toż. wyd. 2 W-wa 1960.

Zawartość: Głupi Maciuś; Z chłopca król; Kwiat paproci; Bajka o kurce i kogutku; Nauczyciele sieroty; O królowie czarodziejce; Koza czarna; Bajka o trzech braciach; Bajka o Marzannie i urodzie; Dziad i baba.

24. Powieści ludowe. T. 1-2. Ze wstępami W. Kubackiego i S. Świerzeńskiego. W-wa 1955. (Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza).

Zawartość:

- t. 1: Historia Sawki; Ulana; Ostap Bondarczuk; Jaryna; Budnik;
- t. 2: Chata za wsią; Jermoła; Historia kółka w płocie.

25. Skarb. Wybór opowiadań. Oprac. J. L. Kowalczyk. Przedmowę napisał i wyboru dokonał S. R. Dobrowolski. W-wa 1957. (Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza). (Tekst wg wyd. z r. 1890, zob. Wyd. zbior. poz. 9 oddział 6).

Zawartość: Biografia sokalskiego organisty; Imieniny; Majster i czeladnik; Raj i piekło; Tatarzy na weselu; Dumania; Wiścierz; Obrazki z natury; Dziady i baby; Stańczyk; Wieczór w Czarnym Lesie; Wspomnienie pana szambelana; Marcin Kaptur; Sobieradzka; Motyl; Historia prawdziwa o Janie Dubeltowym; Abracadabra; Żywoć i przygody... hrabi Godzkiego; Profesor Milczek; Skarb; Pan starosta kaniowski; Dawny palestrant; Upiór; Jak się dawniej listy pisały; Koncert w Krynicy; Psiarek; Rejent Wątróbka.

26. Cykl powieści historycznych obejmujących dzieje Polski. Redaguje Komitet pod przewodnictwem J. Krzyżanowskiego i W. Danka. W-wa 1958-1963. (Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza).

Komitet red.: L. Brożek, W. Danek, W. Hahn, J. Krzyżanowski, S. Świerzeński, E. Warzenia.

Zawartość (por. poz. 4):

I (1960): Stara baśń, oprac. W. Danek (tu także przedmowa J. Krzyżanowskiego do całego cyklu);

II (1959): Lubonie, oprac. J. Jarowiecki;

III (1962): Bracia zmartwychwstańcy, oprac. Z. Halawa;

IV (1961): Masław, oprac. S. Sierotwiński (tu także przedmowa S. Żółkiewskiego);

V (1959): Boleszyce, oprac. S. Sierotwiński;

VI (1960): Królewcy synowie, oprac. W. Danek;

VII (1960): Historia prawdziwa o Petru Właście, oprac. L. Brożek i J. L. Kowalczyk, posłowie napisał W. Hahn;

VIII (1963): Stach z Konar, oprac. S. Grzeszczuk;

IX (1962): Waligóra, oprac. W. Hahn;

X (1959): Syn Jazdona, oprac. Z. Halawa;

XI (1963): Pogrobek, oprac. E. Warzenia;

XII (1959): Kraków za Łoktka, oprac. W. Danek;

XIII (1959): Jelita, oprac. J. Kijas;

XIV (1963): Król chłopów, oprac. S. Stupkiewicz;

XV (1960): Białe księżę, oprac. L. Brożek i K. Daszkiewicz, posłowie napisał L. Brożek;

XVI (1960): Semko, oprac. K. Daszkiewicz, posłowie napisał W. Hahn;

XVII (1959): Matka królów, oprac. S. Stupkiewicz;

XVIII (1959): Strzemięńczyk, oprac. J. Kajtoch;

XIX (1958): Jaszka ... pamiętnik, oprac. J. Kajtoch;

XX (1960): Dwie królowe, oprac. E. Warzenia;

XXI (1962): Infantka, oprac. W. Hahn;

XXII (1960): Banita, oprac. S. Świerzeński;

XXIII (1959): Bajbuza, oprac. W. Danek;

XXIV (1958): Na królewskim dworze, oprac. D. Brzozowska;

XXV (1958): Boży gniew, oprac. A. Jopek;

XXVI (1959): Król Piast, oprac. S. Świerzeński;

XXVII (1959): Adama Polanowskiego... notatki, oprac. E. Warzenia;

XXVIII (1958): Za Sasów, oprac. S. Świerzeński;

XXIX (1959): Saskie ostatki, oprac. S. Świerzeński.

27. **Dzieła. Powieści obyczajowe. Kr. 1959-...** (Wydawnictwo Literackie).

Nie jest to właściwie wydanie zbiorowe, lecz seria (nie numerowana) wybranych powieści Kraszewskiego. Redaguje Komitet pod kierownictwem J. Krzyżanowskiego: L. Brożek, W. Danek, W. Hahn, C. Zgorzelski.

Dotychczas ukazały się poz. UO — 51, 59, 78, 85, 96, 100, 158, 161, 164, 192, 203, 206, 208, 217, 219, 220, 242, 249, 260, 261, 265, 288.

28. **Dzieła. Powieści historyczne. W-wa 1961- ...** (Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza).

Nie jest to właściwie wydanie zbiorowe, lecz seria (nie numerowana) wybranych powieści

historycznych Kraszewskiego. Redaguje Komitet Redakcyjny: W. Danek, J. Krzyżanowski (przewodniczący), K. Wyka.

Dotychczas ukazały się poz. UO—195, 199, 200, 211, 212, 214, 222, 227, 229, 245, 250, 251, 252, 268, 274, 283, 286, 298, 320, 327, 357.

29. **Kraszewski o powieściopisarzach i powieści. Zbiór wypowiedzi teoretycznych i krytycznych. Oprac. S. Burkot. W-wa 1962.** (Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza).

Z a w a r t o ś ć: 61 wypowiedzi (artykułów, rozpraw, korespondencji i recenzji) z lat 1830-1887.

VII. WYBORY TWÓRCZOŚCI W PRZEKŁADACH

CZESKIE

1. (Złote myśli z dzieł J. I. Kraszewskiego). Tłum. F. A. Hora. *Posel ze Slušice* 1881 nr 28.

2. *Vybrané spisy*. T. 1-3. Praga 1883-1884.

Zawartość:

- t. 1 (1883): Z dziennika starego dziada, tłum. F. Kvapil;
- t. 2 (1883): Typy i charaktery, tłum. F. A. Hora;
- t. 3 (1884): Krwawe znamię, tłum. J. Hudec.

NIEMIECKIE

1. Eine kleine Auswahl von Aussprüchen, entnommen einigen Werken von J. I. von Kraszewski. W książce: S. von Bohdanowicz: J. I. von Kraszewski in seinem Wirken und seinen Werken. Lipsk 1879.

Wybrane myśli z utworów Kraszewskiego.

2. Auszug aus die Berufung zum Schriftstellerthum. Wybór i tłum. V. E. von Szrajber: Nach dem Jubiläum des polnischen Dichters J. I. Kraszewski. *Museum* (Frankfurt) 1879 nr 268.

Wybrane myśli z utworów Kraszewskiego.

3. Ausgewählte Werke. Autorisierte Ausgabe. T. 1-10. Wiedeń 1880-1881.

Zawartość:

- t. 1-2 (1880): Hrabina Cosel, tłum. K. del Norte;
- t. 3 (1880): Ulana, tłum. V. E. Szrajber;
- t. 4-6 (1881): Sfinks, tłum. V. E. Szrajber;
- t. 7 (1881): Trzeci maj; Kosa i kamień, tłum. J. Meixner;
- t. 8 (1881): Jak się pan Paweł żenił i jak się ożenił, tłum. M. Landsberger;
- t. 9 (1881): Syn marnotrawny, tłum. V. Exner;
- t. 10 (1881): Capreä i Roma.

ROSYJSKIE

1. *Sobranije soczinienij*. S. I t. 1-12. Petersburg. 1899 *Biblioteka „Siewiera”*.

Zawartość:

- t. 1-2: Stara baśń;
- t. 3: Kunigas;
- t. 4: Ostap Bondarczuk;
- t. 5-6: Dwa światy;
- t. 7: Dziwadła;
- t. 8: Jermola;
- t. 9: Czarna godzina;
- t. 10: Boży gniew; Pamiętnik Mrocзка;
- t. 11: Ulana;
- t. 12: Męczennica na tronie.

2. *Soczinienija*. S. II t. 1-12. Petersburg. 1900 *Biblioteka „Siewiera”*.

Zawartość:

- t. 1: Król Piast;
- t. 2: Grzechy hetmańskie;
- t. 3: Ramultowie;
- t. 4-5: Król chłopów;
- t. 6-7: Chata za wsią; Kniazie Hołuby;
- t. 8: Ostatni z Siekierzyńskich;
- t. 9: Dwa bogi, dwie drogi;
- t. 10-11: Kordecki;
- t. 12: Sfinks.

3. *Sobranije soczinienij w 52 knigach*. Petersburg. (1915) (dod. do czasop. *Priroda i ludi* za 1915).

Zawartość: Adama Polanowskiego... notatki; Boleszczyce; Boży gniew; Brühl; Budnik; Chata za wsią; Dwa bogi, dwie drogi; Dzieci wieku; Dziwadła; Grzechy hetmańskie; Jermola; Komedjanci; Kraków za Łoktka; Król chłopów; Król Piast; Kunigas; Lubonie; Masław; Mistrz Twardowski; Ostap Bondarczuk; Ostatni z Siekierzyńskich; Ostrońnie z ogniem; Pamiętnik Mrocзка; Pogrobek; Sfinks; Sieroce dole; Stara baśń; Ulana; Z siedmioletniej wojny.

4. *Powiesti*. Moskwa 1956.

Zawartość: Ulana, tłum. K. Sienkiewicz; Historia Sawki, tłum. N. Podolska; Ostap Bondarczuk, tłum. E. Żiwowa; Historia kolka w płocie, tłum. E. Riftina.

PRZEKŁADY NIE ZIDENTYFIKOWANE

ANGIELSKIE

1. The Sea. Tłum. P. Sobolewski; Poets and Poetry of Poland. Chicago 1881; też wyd. nast.: Chicago 1883; Milwaukee 1929.

CZESKIE

1. Muž z lidu. Tłum. V. Špaňhel. Praga 1876; (Wyd. razem z przekł. Ostapa Bondarczuka i Jaryny).

FRANCUSKIE

1. Du mouvement littéraire dans le Nord. *Revue Universelle internationale* (Paryż) 1885 nr 2.
2. Le Portrait et l'original. Tłum. R. I. de Glinka. *Revue Universelle internationale* 1886 nr 17-18.
3. Ma chanson. Tłum. A. L. ... (Lubieńska). Fables et poésies polonaises. Wyd. 2. Kraków-Paryż (1885).
4. Souvenirs. *Revue Universelle internationale* 1885 nr 5, 7.

NIEMIECKIE

1. Zukunftmenschen. Wiedeń 1868. (Nakład Wanderer).

ROSYJSKIE

1. Niezwannyje gosti. Istoriceskij rasskaz. Tłum. N. Gross. *Siewier* 1899 nr 17 szpalta 539-544.

2. Sławianskij poet ruskomu. (Wiersze). Tłum. M. Pietrowski. *Russkaja biesieda* (Moskwa) 1859 nr 3(15) s. 13-14; przedr. N. Gierbiel; Poezija Sławian. Petersb. 1871 s. 518-520; przedr. w zbiorze: Otgołoski sławianskoj poezii. Kazań 1913 s. 5.

3. W izgnanii. (Iz piesien powstanców) Tłum. A. Łukjanow. *Sowriemiennyj mir* 1908 nr 2 s. 148.

4. Zosia. Oczerk. *Niwa* (Petersb.) 1880 nr 26 s. 526-527.

SERBO-CHORWACKIE

1. Novovjeka rane. Tłum. M. Gruber. *Narodne Novine* 1883 nr 200-216.

2. Pogreb kod starih slavena. Tłum. Z. Marković, Pobratim 1910.

3. Raskošnikova smrt. Tłum. Sl. M. *Hrvatska Lipa* 1875 nr 40-42.

WĘGIERSKIE

1. Iván halála. (Elbeszélés). Tłum. L. P. (Podhradzky). *Fővárosi Lapok* 1894 s. 2270-2271; przedr. *Havi Szemle* (Besztercebánya) 1902 s. 148-149.

WŁOSKIE

1. (Artykuł w przekładzie Tkalca). *Gazzetta d'Italia* 1871, wrzesień.

2. (Artykuł w przekładzie W. Kulczyckiego). *Nuova Roma* 1871, wrzesień.

VIII. LISTY

1. Do prababki Konstancji Nowomiejskiej 4 listy z lat 1819-1829; do babki Anny Malskiej 34 listy z lat 1827-1851; do matki Zofii 54 listy z lat 1829-1858; do ojca Jana 131 listów z lat 1830-1863; do rodziców 7 listów z lat 1832-1844; do brata Lucjana 44 listy z lat 1835-1868; do brata Kajetana 337 listów z lat 1841-1886; do braci Kajetana i Lucjana list, dat. Warszawa 1861. Rkpsy w posiadaniu J. Krzyżanowskiego, W-wa.

Por. poz. 2, 263.

2. Do rodziców i rodziny z lat 1827-1861. Fragmenty listów ogł. A. Pług (A. Pietkiewicz): Józef Ignacy Kraszewski. (Życiorys). *Książka jubileuszowa ... J. I. Kraszewskiego*. W-wa 1880.

Tu m. in. list do matki z dn. 4(16) września 1829 z wierszowanym opisem burzy „wczorajszej” na drodze z Dołhego do Krystyanopola.

Por. poz. 1, 263.

3. Do księcia Mikołaja Dołgorukowa 2 listy, dat. 30 listopada 1834 i 10 listopada 1836, oraz prośba do niego, dat. 10 listopada 1836. Ogł. J. Kajtoch: Spadkobiercy Filomatów. (Aresztowanie Kraszewskiego w roku 1830). *Ruch Lit.* 1960 z. 3.

3a. Do Rady Cesarskiego Uniwersytetu św. Włodzimierza w Kijowie 4 listy z 13 listopada i 11 grudnia 1836 oraz 26 marca i 3 maja 1837. Ogł. A. Kaupuz: Dzieje konkursu na Uniwersytecie Kijowskim i praca konkursowa J. I. Kraszewskiego o języku polskim. *Przeł. Hum.* 1964 nr 6. (Tu także 6 listów senatu uniwersyteckiego).

Rkps Arch. Miejskie w Kijowie zespół 16 inwentarz 276 jedn. 762.

Oryginały w języku rosyjskim i francuskim.

4. Do Józefa i Józefa młodszego Zawadzkich 15 listów z lat 1837-1854; do Adama Zawadzkiego 52 listy z lat 1840-1858;

do Macieja Zawadzkiego 3 listy z 1842; do księgarni J. Zawadzkiego, dat. Hubin, 9 sierpnia 1849. Ogł. T. Turkowski: Materiały do dziejów literatury i oświaty na Litwie i Rusi. Z archiwum drukarni i księgarni Józefa Zawadzkiego w Wilnie. T. 3 cz. 1. Wil. 1937.

Por. poz. 10, 32.

5. Do Józefa Przeclawskiego, dat. Omelno, 8 maja 1838. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5021.

6. Do Adama Jochera, dat. Omelno, 2 kwietnia 1839. Ogł. T. Turkowski, jw. poz. 4.

Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 3606.

7. Do Antoniego Woykowskiego, dat. Łuck, 11 kwietnia 1839. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5748.

8. Do Michała Grabowskiego 13 listów z lat 1839-1841. Ogł. A. Bar: Michała Grabowskiego listy literackie. Kr. 1934 *Arch. do Dziejów Literatury i Oświaty w Polsce* S. 11 t. 3.

Rkps-kopia Bibl. Kórń. sygn. 1160.

9. Do Antoniego Poplińskiego 18 listów z lat 1839-1844. Autografy w arch. Poz. Tow. Przyj. Nauk w Poznaniu. Fragm. listów dat. Omelno, 5 października i 16 listopada 1839, ogł. A. Wojtkowski: Spór o przekonania społeczne i zarobki literackie J. I. Kraszewskiego w Poznaniu r. 1839. *Roczniki Hist.* 1935 s. 247-249; fragm. listów dat. 19 listopada 1839 i 30 kwietnia 1840 ogł. A. Wojtkowski: Nowe szczegóły o „Tygodniku Literackim” i „Orędowniku Naukowym”. *Kronika M. Poz.* 1938 nr 3.

10. Do Józefa Zawadzkiego, dat. 27 kwietnia 1840; do Tekli Zmorskiej z lat 1851

-1884; do Adama Miłaszewskiego, dat. 16 września 1884; do nieznanego adresata z 1851, 19 września 1854, 21 marca i 29 września 1879, 11 stycznia 1884; do Warsz. Tow. Dobroczyńności, dat. 8 października 1862; do Henryka (Merzbacha?) wierszem, dat. 24 grudnia 1865; do Władysława Platera, dat. 25 stycznia 1864; do Hipolita Szczawińskiego, dat. 24 stycznia 1870 i 26 sierpnia 1879; do Adama Goltza, dat. 3 marca i 26 marca 1873; do Stanisława i Emilii Lesser z 31 grudnia 1882; do kolonii polskiej w Brukseli — na ręce Henryka Merzbacha (w jęz. franc.), dat. 26 maja 1884. Rkps Muz. Nar. W-wa, Dział Dokumentacji, sygn. 486, 488, 489, 491, 492, 493, 495, 496, 498, 503.

Por. poz. 4, 32, 50, 84, 131, 157, 220, 283.

11. Do Adama Bartoszewicza, dat. Gródek, 16 maja 1841. Ogl. K. Bartoszewicz: *Dawna Biała na Podlasiu we wspomnieniach mego dziadka Adama 1792-1878*. Biała Podlaska 1928.

12. Do Konstantego Podwysockiego, dat. 1841. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 1160.

Por. poz. 14.

13. Do Karola Wittego 2 listy, dat. Gródek, 14 listopada 1841 i 14 marca 1842. Ogl. K. Witte: Dwa listy J. I. Kraszewskiego. *Kur. Warsz.* 1908 nr 79 s. 2-4.

14. Do Konstantego Podwysockiego 78 listów z lat 1841-1862. Rkps Bibl. Krasieńskich sygn. 5398; zniszcz. 1944.

Por. poz. 12.

15. Do ks. Stanisława Chołowieckiego 28 listów z lat 1842-1846. Ogl. A. J. Rolle: Z korespondencji J. I. Kraszewskiego. *Niwa* 1888 z. 313, 315, 317, 319.

16. Do nieznanego adresata z 1843, 1856 i bez daty; do redakcji Biblioteki Warszawskiej 2 listy dat. 1843, 1845; do Wacława Aleksandra Maciejowskiego dat. 1845; do Kazimierza Władysława Wójcickiego 15 listów z lat 1850-1868; do Antoniego Wagi dat. 1852; do Franciszka Salezego Dmochowskiego 3 listy z lat 1859-1863. Rkpsy Bibl. PAN Kr. sygn. 716 (Zbiór autografów Cypriana Walewskiego).

Por. poz. 23, 27.

17. Do Aleksandra Przędzieckiego, dat. Gródek, 15 listopada 1844. Ogl. *Bibl. Warsz.* 1845 t. 1 s. 207-212.

Por. poz. 34.

18. Do Walerego Wróblewskiego z 8 grudnia 1844. Rkps Muz. Mickiewicza W-wa sygn. C/346.

18a. Do Stanisława Moniuszki, dat. Gródek, 5 czerwca 1844; do Aleksandry Moniuszkowej, dat. Drezno, 16 czerwca 1873. Ogl. S. Świerzewski: *J. I. Kraszewski i polskie życie muzyczne XIX wieku*. W-wa 1963.

Por. poz. 72.

19. Do Jana Nepomucena Daszkiewicza 7 listów z lat 1844-1869. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 871.

20. Do Józefa Korzeniowskiego 3 listy z lat 1845-1857. Rkps Bibl. Nar. sygn. Nabytki i Dary 42-M; zniszcz. 1944.

21. Do Hipolita Skimborowicza 37 listów z lat 1845-1876. Arch. Główne Akt Dawnych. Teki Skimborowicza. Inw. 60 Oddz. VI. Rkps XXV. 159.

22. Do Henryka Rzewuskiego, dat. Gródek, 7 października 1846. Ogl. B. Gubrynowicz: Epizod walki J. I. Kraszewskiego z H. Rzewuskim. *Pam. Lit.* R. 28 (1931) s. 309-312.

Por. poz. 25.

23. Do Kazimierza Władysława Wójcickiego 94 listy z lat 1846-1879. Rkps Bibl. Nar. sygn. Nabytki i Dary 51-M; zniszcz. 1944.

Por. poz. 16, 27.

24. Do Antoniego Pietkiewicza 311 listów z lat 1846-1887. Rkps Bibl. Nar. sygn. Ks. Wpł. 530; zniszcz. 1944.

Por. poz. 48, 241, 255.

25. Do Henryka Rzewuskiego i Julii, dat. 1847. Rkps Ossol. sygn. 5997/II.

Por. poz. 22.

26. Do Władysława Syrokomli (Ludwika Kondratowicza) 5 listów z lat 1847-1852. Ogl. W. Korotyński: Kraszewski do Syrokomli. *Kur. Warsz.* 1912 nr 79 s. 4-6; też *Literatura i Sztuka* (dod. do *Dzienia* Poz.) 1912 s. 234-238.

27. Do Kazimierza Władysława Wójcickiego 26 listów z lat 1847-1879. Rkps Bibl. Krasieńskich sygn. 5398; zniszcz. 1944.

Por. poz. 16, 23.

28. Do T., dat. 3 grudnia 1848. Fragm. ogl. *Bibl. Warsz.* 1849 t. 1 s. 216; przedr. *Czas* 1849 nr 51.

Dotyczy sprzedaży Gródka.

29. Do Antoniego Peretiatkowicza z lat 1848-1859. Fragm. listów ogł. P. Chmielowski: Okruczy z korespondencji J. I. Kraszewskiego. *Kur. Warsz.* 1897 nr 77 s. 1-3.
Por. poz. 42.
30. Do Józefa i Stanisławy z Libeltów Łepkowskich 104 listy z lat 1848-1885. Rkps Bibl. Nar. sygn. Nabytki i Dary 90-M; zniszcz. 1944.
Por. poz. 124, 125.
31. Do Maurycego Orgelbranda, dat. 16 grudnia 1849. Ogł. T. Turkowski, jw. poz. 4.
32. Do Adama Zawadzkiego 11 listów z lat 1849-1859. Rkps Bibl. LAN Wil. sygn. A. s. 700.
Por. poz. 4, 10.
33. Do Michała Iwanowskiego 19 listów z lat 1849-1875. Ogł. W. Maślak. *Spr. Dyrekcji Ginn. w Jasle za r. 1893*. Jasło 1893.
34. Do Aleksandra Przeździeckiego. Fragm. bez daty i miejsca ogł. *Bibl. Warsz.* 1850 t. 2 s. 386-387.
Por. poz. 17.
35. Do Gwalberta Pawlikowskiego, dat. 1850; do nieznanego adresata, dat. 1864; do Ludwika Gumpłowicza 2 listy, dat. 1872; do Józefa Tokarzewicza (Hodiego), dat. 1882; do Ignacego Maciejowskiego, dat. 1883; do Dzieduszyckiego, dat. 1884. Rkps Ossol. sygn. 12166/II.
Por. poz. 175, 240.
36. Do Bolesława Podczaszyńskiego 2 listy, dat. Hubin, 31 grudnia 1851 i 19 października 1852. Ogł. *Księga pam. ... A. Mickiewicza (1798-1898)*. T. 1. W-wa (1898).
37. Pismo do Senatu Akademickiego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, dat. Hubin, 9 stycznia 1852. Ogł. H. Barycz: J. I. Kraszewski kandydatem do katedry historii literatury polskiej i powszechnej w Uniwersytecie Jagiellońskim w r. 1851/2. *Księga ku czci J. I. Kraszewskiego*. Łuck 1939.
Oryginał w arch. Uniw. Jagiel. facs. 45 (nr dz. rekt. 1239).
18. Do ks. Sadoka Barącz 7 listów z lat 1852-1861. Rkps Ossol. sygn. 2756/II.
39. Do Maksymiliana Witkowskiego 30 listów z lat 1852-1887. Rkps Bibl. Publ. W-wa sygn. 202.
40. Do Henryka W. Kallenbacha, dat. 1853. Rkps Ossol. sygn. 6524/II.
41. Do Karola Beyera 13 listów z lat 1853-1877. Ogł. w art.: Wyjątki z korespondencji Karola Beyera. *Wiad. Numizmatyczno-Archeol.* 1898 nr 1 s. 393; nr 2/3 s. 457-462; 1899 nr 1 s. 29-35.
Rkps Ossol. sygn. 12521/II.
42. Do Antoniego Peretiatkowicza, dat. 11 stycznia 1854; do Emilii Kraszewskiej, dat. 24 marca 1871; do rodziny Rzepeckich, dat. 27 czerwca 1884 i 2 stycznia 1886; do Michała Bałuckiego, dat. 3 października 1884; do nieznanego adresata, dat. 19 marca 1886. Ogł. w art.: Miscellanea. *Księga ...*, jw. poz. 37.
Por. poz. 29, 257, 259.
43. Do Wacława Szymanowskiego 44 listy z lat 1854-1885. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6399.
44. Do nieznanego adresata, dat. 5 kwietnia 1854, 8 stycznia 1859, 27 grudnia 1860, 18 czerwca 1873, 3 maja 1877, 15 grudnia 1886. Rkps Muz. Mickiewicza W-wa sygn. C/426, C/1346, C/1345, C/431, C/1373, C/430.
45. Do Franciszka Wężyka 10 listów z lat 1855-1861 i bez daty. Rkps Ossol. sygn. 12318/III. List dat. 24 lutego 1858 ogł. Z. Goliński. *Ze Skarbcza Kultury* 1953 z. 1 s. 76-77.
46. Do Edwarda Winiarza, dat. 1856. Rkps Ossol. sygn. 12666/III.
47. Do Jana Dobrzańskiego 8 listów z lat 1856-1860. Rkps Ossol. sygn. 6517/II.
48. Do Adama Pługa (A. Pietkiewicza), dat. 3 sierpnia 1857. Rkps Ossol. sygn. 5968/II.
Por. poz. 24, 241, 255.
49. Do ks. Franciszka Ksawerego Malinowskiego, dat. Żytomierz, 20 listopada 1857. Ogł. J. Kostrzewski. *Pam. Lit. R.* 15 (1917) s. 350-351.
50. Do Adama Miłaszewskiego 138 listów z lat 1857-1887. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5312.
Por. poz. 10.
51. Do Stanisława Krzyżanowskiego, dat. Kisiele, 31 stycznia 1858. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6781.
52. Do Eustachego Tyszkiewicza (Muzeum Starożytności i Komisji Archeologicznej Wileńskiej), dat. Żytomierz, 18 marca 1858. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5099.
53. Do Władysława Górskiego, dat. Żytomierz, 9 lipca 1858. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 7811.

54. Do ks. Hieronima Kajsiewicza, dat. Rzym, 12 lipca 1858. Ogl. P. Smolinkowski: Kolegium Polskie w Rzymie. *Przeł. Powst.* 1895 t. 47 s. 330-331; przedr. w książce: Historia Kolegium Polskiego w Rzymie. Kr. 1896 s. 29.

55. Do Koła Polskiego w Paryżu listy z lat 1858-1861. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 1008; zniszcz. 1944.

56. Do Edwarda Żeligowskiego 9 listów z lat 1858-1864. Rkps Bibl. Czart. sygn. ew. XVII/1470.

57. Do Teofila Lenartowicza 29 listów z lat 1858-1872; do Artura Wołyńskiego 4 listy z lat 1870-1879; jeden list bez adresata dat. 1858. Rkps Ossol. sygn. 3659/II. Listy do Lenartowicza wyd. W. Danek w wyd.: J. I. Kraszewski, T. Lenartowicz: Korespondencja. Wr. 1963.

Por. poz. 122, 148, 152, 155, 176, 280.

58. Do Józefa Bohdana Zaleskiego 46 listów i 1 telegram z lat 1858-1885. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 9203.

Por. poz. 65.

59. Do Michała Pruss-Wiszniewskiego 7 listów z lat 1859-1861. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 4843. List dat. Warszawa, 7 sierpnia 1860, ogł. S. Telega: O niektórych kłopotach redaktorskich Kraszewskiego. *Księga ku czci J. I. Kraszewskiego*. Łuck 1939.

60. Do Jana Chęcińskiego 2 listy z lat 1859-1862. Rkps Ossol. sygn. 4360/II.

61. Do Karola Szajnochy 8 listów z lat 1859-1865. Rkps Ossol. sygn. 5877/II.

62. Do Józefa Konstantego Żupańskiego 44 listy z lat 1859-1865. Ogl. Z. Celichowski: Korespondencja Kraszewskiego z J. K. Żupańskim, *Praca* 1912 nr 30-35.

63. Do Leopolda Kronenberga 82 listy z lat 1859-1874. Ogl. M. Dynowska: Józef Ignacy Kraszewski — Leopold Kronenberg. Korespondencja 1859-1876. Kr. 1929.

Tu także listy L. Kronenberga do J. I. Kraszewskiego.

64. Do nieznanego adresata 2 listy, dat. 1859 i 1878; do Józefa Keniga, dat. 1862; do Marii Konopnickiej, dat. 1881. Rkps Bibl. Nar. sygn. Nabytki i Dary 275-M; zniszcz. 1944.

Por. poz. 106, 260.

65. Do Józefa Bohdana Zaleskiego 10 listów z lat 1859-1882. Odpisy rkpsu Bibl. Czart. sygn. ew. XVII/3312.

Por. poz. 58.

65a. Do Władysława Mickiewicza 196 listów z lat 1859-1887 oraz 3 załączniki; do Bronisława Zaleskiego (prawdopodobnie) 4 listy z lat 1865-1867 i nie dat.; do Edwarda ..., dat. 27 grudnia 1860; do Księgarni Luksemburskiej, dat. 20 lutego 1873; do nieznanego adresata, dat. 22 września 1879. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 101/65.

Por. poz. 85, 104, 108, 112.

66. Do Adama Honorego Kirkora, dat. Żytomierz, 30 stycznia 1860. Odpis rkpsu w posiadaniu J. Krzyżanowskiego, W-wa.

Por. poz. 140.

67. Do Bronisława Ferdynanda Trentowskiego 5 listów z lat 1860-1861 (z *Gaz. Codz.*). Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 9057.

2 listy pisane obcą ręką, oba podpisane przez J. I. Kraszewskiego.

68. Do Józefy Szwytowskiej 22 listy z lat 1860-1875. Rkps Bibl. Nar. sygn. B. O. Z. 1378.

69. Do Józefa Blizińskiego 6 listów z lat 1860-1877. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6699.

70. Do Wacława Hanki 2 listy, dat. Warszawa, 5/17 lutego i 30 marca 1860; do Józefa Wacława Friča, dat. Drezno, 10 maja 1868 i 10 maja 1870 oraz telegram z 25 kwietnia 1870; do redakcji Umieleckiej besedy, dat. Drezno, 5 stycznia 1874; do Edwarda Jelinka 28 listów z lat 1877-1885; do Wilhelma Špaňhela 3 listy z lat 1878-1879; do Franciszka Alojzego Hory 5 listów z lat 1879 i 1885; do Alojzego Wojciecha Šembera, dat. Drezno, 21 grudnia 1879; do Józefa Konerzy 4 listy z lat 1880-1882; do Franciszka Polivki, dat. Magdeburg, 26 grudnia 1884; do Józefa Franciszka Rejzeka z 1884. Ogl. J. Słiziński: Z korespondencji J. I. Kraszewskiego z Czechami. W-wa 1962.

Por. poz. 199, 200, 205, 247.

71. Do Józefa Milkowskiego dat. 11 lipca 1861 (?) i bez daty. Rkps Muz. Mickiewicza W-wa sygn. C/1369, C/1370.

72. Do Stanisława Moniuszki dat. 21 marca 1862. Ogl. S. Świerzewski, jw. zob. poz. 18a.

Rkps Bibl. Warsz. Tow. Muzycznego sygn. 1203/M.

73. Do Zofii Romanowicz i Henryki Sturmówny, dat. Warszawa, 28 czerwca 1862. Fragm. ogł. Z. Romanowiczówna: Ci, których znalazłam. *Gaz. Lw.* 1928 nr 235 s. 4; przedr. w książce: Cienie. (Kilka oderwanych kart z mojego życia). Lw. 1930 s. 65-67.

74. Do Władysława Bentkowskiego, dat. 5 lipca 1862. Ogl. S. Karwowski: *Kraszewski a czerwoni. Przegl. Wielkop.* 1912 nr 40.
75. Do Seweryna Elżanowskiego, dat. 1862. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 1709; zniszcz. 1944.
76. Do Piotra i Marii z Korzeniowskich Falkenhagen-Zaleskich 75 listów z lat 1862-1887. Rkps Bibl. Nar. sygn. Nabytki i Dary 44-M; zniszcz. 1944.
Por. poz. 209.
77. Do Komitetu Centralnego Polskiego w Nowym Jorku, sformowanego na posiedzeniu publicznym dn. 14 marca 1863. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 424; zniszcz. 1944.
78. Do dra Seweryna Gałęzowskiego 7 listów, dat. 1863. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Batignolskie sygn. 2563; zniszcz. 1944.
79. Do Komisji Długu Narodowego w Paryżu listy z lat 1863-1865; do Karola Ruprechta, komisarza Rządu Narodowego przy Komisji Długu Narodowego, dat. 1863/64. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Batignolskie sygn. 2582; zniszcz. 1944.
Por. poz. 80.
80. Do Karola Ruprechta listy z lat 1863-1868. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Batignolskie sygn. 2614; zniszcz. 1944.
Por. poz. 79.
81. Do Józefa Ungra, dat. Drezno, 10 i 11 czerwca 1863; około 10 listów do nieznanych adresatów z lat 1863-1886 (w tym bruliony 2 listów w jęz. francuskim i 2 listów w jęz. rosyjskim); do Ludwika Kuczera, dat. Drezno, 6 grudnia 1864; do Józefa Kremera 3 listy z lat 1867-1870; do Lucjana Weissenhoffa z Drezna 1869; do Zarządu Głównego Tow. Pedagogicznego we Lwowie z 1872 lub 1873; do (Aleksandra ?) Brochockiego z 1873; do Józefa Dietla brulion listu z około 1874; do jednego z założycieli Kasy im. Mianowskiego, dat. Drezno, 28 października 1881; do Feliksa Rybarskiego, dat. Drezno, 2 maja 1882; do Walerego Rzewuskiego 2 listy z 1883; do Karola Drzewieckiego brulion depeszy bez daty (w jęz. rosyjskim); do Juliusza Moczulskiego dwa bruliony depesz bez daty (w jęz. francuskim). Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 7062.
Por. poz. 92, 239, 243.
82. Do nieznanego osoby 2 listy, dat. Drezno, 16 i 21 października 1864. Ogl. w art.: *Z niedalekiej przeszłości. (Przyczynek do dziejów b. Szkoły Głównej w Warszawie).* *Słowo* 1887 nr 85.
83. Do Jana Działyńskiego 10 listów z lat 1864-1869 i bez daty. Rkps Bibl. Kórń. Arch. Dział. p. X. T. 1.
84. Do Henryka Merzbacha 73 listy z lat 1864-1876. Rkps Bibl. Nar. sygn. Ks. wpl. 1896; zniszcz. 1944. Fragm. ogł. A. Kraushar: *Józef Ignacy Kraszewski i redakcja czasopisma „Ojczyzna” w Lipsku. Fragment z roku 1864. Przegl. Hist.* 1912 t. 14; wyd. osob. W-wa 1912 *Miscellanea Hist.* 43.
Por. poz. 10, 220.
85. Do Bronisława Zaleskiego 223 listy z lat 1864-1876. Rkps Bibl. Czart. sygn. ew. XVII/1621.
Por. poz. 65a, 108, 112.
86. Do Zygmunta Miłkowskiego 11 listów z lat 1864, 1874-1886. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 2040; zniszcz. 1944.
Por. poz. 264.
87. Do Kazimierza Kaszewskiego, dat. Drezno, 5 lutego 1865. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 3057.
88. Do Karola Libelta, dat. Drezno, 22 maja 1865. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6004 t. 1.
Por. poz. 118.
89. Do Kazimierza Langiego (prawdopodobnie) 2 listy, dat. Drezno, 25 listopada 1865 i b. d. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 6435.
Por. poz. 94.
90. Do Edwarda Leo (?), dat. 1865. Rkps Ossol. sygn. 12000/III.
Por. poz. 160, 162, 168.
91. Do Juliana Fontany listy z lat 1865-1869. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Batignolskie sygn. 2567; zniszcz. 1944.
92. Do Walerego Rzewuskiego 9 listów z lat 1865-1879 (w tych listach 3 kopie). Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 4951.
Por. poz. 81, 239.
93. Do Henryka Schmitta 2 listy z lat 1865 i 1882. Rkps Ossol. sygn. 5916/II.
94. Do Karola i Tadeusza Langiego 43 listy z lat 1865-1884. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 7062. List dat. Drezno, 5 września 1865, ogł. W. Danek: *Nieznany artykuł J. I. Kraszewskiego. Księga pam. ku czci S. Pigionia.* Kr. 1961.
Por. poz. 89.
95. Do Franciszka Polkowskiego, dat. Drezno, 12 maja 1866. Rkps Muz. Mickiewicza W-wa sygn. C/387.

96. Do Leonarda Niedźwieckiego, dat. 1866. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2406.
97. Do Józefa Chociszewskiego, dat. Drezno, 26 kwietnia 1866; do Alodii z Gólkowskich Chociszewskiej, dat. Drezno, 20 marca 1869. Ogl. J. Kostrzewski: Nieznane listy Kraszewskiego. *Kur. Poz.* 1916 dod. do nr 85.
98. Do Aleksandra Kremera 2 listy, dat. Drezno, 17 grudnia 1866 i 24 kwietnia 1875. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 155/59.
99. Do Politycznego Biura Korespondencyjnego w Konstantynopolu listy z lat 1866-1879. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 790; zniszcz. 1944.
100. Do Walerego Eliasza (Radzikowskiego) 78 listów z lat 1866-1883. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 7206.
Na k. 21 kopia listu Adama Mickiewicza do Gotarda Sobańskiego z 1827 r., sporządzona przez J. I. Kraszewskiego.
101. Do Stefana Buszczyńskiego 84 listy z lat 1866-1886. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2064 t. 1-4.
102. Do Marii Hńickiej 20 listów z lat 1866-1886. Rkps Bibl. Krasieńskich sygn. 5132; zniszcz. 1944.
103. Do bratanka Bogusława 13 listów z lat 1866-1886. Rkps w posiadaniu J. Krzyżanowskiego, W-wa.
104. Do Władysława Mickiewicza 47 listów z lat 1866-1887. Fragm. ogl. W. Mickiewicz: Pamiętniki. T. 1-2. W-wa 1926-1927.
Por. poz. 65a
105. Do Władysława Łozińskiego, dat. Drezno, 20 listopada 1867. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 123/56.
106. Do Józefa Keniga 8 listów z lat 1867-1880. Rkps Bibl. Krasieńskich sygn. 5119; zniszcz. 1944.
Por. poz. 64.
107. Do Ksawerego Liskego 5 listów z lat 1867-1881. Rkps Ossol. sygn. 11555/I.
108. Do Bronisława Zaleskiego, dat. Drezno, 2 marca 1868, oraz fragment listu z 25 stycznia b. r. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 9239.
Por. poz. 65a, 85, 112.
109. Do Franciszka (nazwisko nieznane), dat. Drezno, 28 września 1868. Rkps Bibl. Jagiel. nie skatalogowany.
110. Do Ksawerego Godebskiego, dat. 1868. Rkps Ossol. sygn. 5865/II.
111. Do Stanisława Dunina 7 listów z lat 1868-1878. Ogl. A. Czartkowski. *Ruch Lit.* 1931 nr 1.
112. Do Bronisława Zaleskiego 2 listy z 1868 i 1879. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2440.
Por. poz. 65a, 85, 108.
113. Do Tadeusza Romanowicza, dat. 1868; do Wincentego Rapackiego, dat. 1870; do Michała Jurczaka, dat. 1881; do dra Gölandnay 5 listów z lat 1881-1885; do Henryka Bukowskiego, dat. 1883; do Krzystowskiego, dat. 1886. Razem listów 17. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 1925; zniszcz. 1944.
114. Do dra Juliana Łukaszewskiego 24 listy z lat 1868-1887. Rkps Ossol. sygn. 4397/I.
115. Do Żegoty Paulego, dat. Drezno, 11 maja 1869. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5755.
116. Do Mikołaja Akielewicza, dat. 1869. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2490.
117. Do Wojciecha Kętrzyńskiego, dat. 1869. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Dział. p. XII. T. 3.
Por. poz. 202.
118. Do Karola Libelta 5 listów z lat 1869-1870. Rkps Bibl. Nar. sygn. Nabytki i Dary 86-M; zniszcz. 1944.
Por. poz. 88.
119. Do Stanisława Egberta Koźmiana 4 listy z lat 1869-1876. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2210/II t. 3.
120. Do nie określonego bliżej małżeństwa, mieszkającego w Krakowie, 12 listów z lat 1869-1881. Rkps był w Książnicy Miejskiej w Toruniu do 1939.
121. Do Stanisława Nowińskiego 23 listy z lat 1869-1887. Rkps Ossol. sygn. 5248/I.
122. Do Artura Wołyńskiego 41 listów z lat 1869-1887. Rkps Bibl. Krasieńskich sygn. 5132; zniszcz. 1944.
Por. poz. 57, 176.
123. Do Feliksa Michałowskiego, dat. Drezno, 24 kwietnia 1870. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 9237.
124. Do Józefa Łepkowskiego, dat. Drezno, 14 czerwca 1870. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 4665.
Por. poz. 30, 125.
125. Do Józefa Łepkowskiego, dat. 21 września 1870. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3156.
Por. poz. 30, 124.

126. Do Antoniny Biedermannówny, dat. Drezno, 14 października 1870. Ogl. w art.: Z nieznanych listów Kraszewskiego. *Tęcza* 1937 nr 12. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 104/62.
127. Do nieznanym, dat. Drezno, 14 października 1870. Ogl. *Praca* 1912 nr 37 s. 1179.
Tu pisze o trudnościach pracy pisarskiej.
128. Do Karola Chłapowskiego, dat. Drezno, 12 grudnia 1870. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 9138.
129. Do Antoniego Małeckiego 2 listy, dat. 1870 i bez daty. Rkps Ossol. sygn. 12036/III.
130. Do Juliana Kołaczewskiego z lat 1870-1880. Rkps Ossol. sygn. 5968/II.
131. Do Tekli Zmorskiej 11 listów z lat 1870-1884. Rkps Bibl. Krasieńskich sygn. 5132; zniszcz. 1944.
Por. poz. 10.
132. Do Mieczysławów Darowskich (ojca i syna) 30 listów z lat 1870-1886. Rkps Ossol. sygn. 6788/II.
133. Do Wojciecha Eliasza 12 listów z lat 1870-1887. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 7398.
134. Do Agatona Gillera 76 listów z lat 1870-1887. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 1900; zniszcz. 1944.
Por. poz. 147.
135. Do Władysława Kulczyckiego 115 listów z lat 1870-1887. Rkps Bibl. Nar. sygn. Ks. Wpł. 2424; zniszcz. 1944.
Por. poz. 165, 185.
136. Do Konrada Dobrskiego 2 listy, dat. Drezno, 12 kwietnia i 29 maja 1871. Ogl. I. Chrzanowski: Kilka słów o powstaniu pierwszej powieści Sienkiewicza. *Tyg. Ilustr.* 1901 nr 1-2; toż przedr. w książce: Okruchy literackie. W-wa 1903 s. 175-178.
137. Do księgarni Krzyżanowskiego w Krakowie, dat. Drezno, 26 lipca 1871. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 7472.
List pisany po francusku.
138. Do Aleksandra Kraushara bez daty (ok. 1871). Rkps Bibl. Nar. sygn. 2729.
Por. poz. 251.
139. Do redakcji czasopisma *Przyszłość*, wydawanego przez Tow. Młodzieży Polskiej w Zurychu, listy z lat 1871-1874. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 2080; zniszcz. 1944.
140. Do Adama H. Kirkora 116 listów z lat 1871-1880. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6028.
Por. poz. 66.
141. Do Jana Wańkowicza (prawdopodobnie) 3 listy, dat. Drezno, 9 kwietnia 1871 i 20 sierpnia 1877, Hyères, 6 kwietnia 1881. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. autografy Z. Ciechanowskiej.
142. Do Władysława Maleszewskiego listy z lat 1871-1886 (oraz „Korespondencje do Biesiady Literackiej” z czasów pobytu w więzieniu w Magdeburgu i San Remo 1884-1886). Razem listów 134. Rkps Ossol. sygn. 5631/II.
Por. poz. 173.
143. Do dra Alberta Camsa, dat. Drezno, 28 maja 1872. Rkps niegdyś w posiadaniu Abrahama Schwadrona w Złoczowie, odpis sporządzony na podstawie autografu przez Wiktora Hahna w posiadaniu jego rodziny, W-wa.
144. Do Władysława Bogusławskiego, dat. Meran w Tyrolu, 16 października 1872. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 7890.
145. Do Leona Zienkowicza, dat. 1872. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 1627; zniszcz. 1944.
146. Do Władysława Belzy 12 listów z lat 1872-1875. Rkps Ossol. sygn. 12420/I.
Por. poz. 156, 163, 183, 213, 225, 233, 237, 250.
147. Do redakcji *Ruchu Literackiego* i *Gazety Narodowej* we Lwowie na ręce Agatona Gillera listy z lat 1872-1876. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 1896; zniszcz. 1944.
Por. poz. 134.
148. Do Teofila Lenartowicza 100 listów z lat 1872-1887. Wyd. W. Danek, jw. zob. poz. 57.
Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2028 t. 3.
Por. poz. 57, 152, 155, 280.
149. Do Franciszka Salezego (Salomona) Lewentala 10 listów z lat 1872-1887. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7093.
Por. poz. 159.
150. Do Polskiego Akademickiego Stowarzyszenia „Ognisko” w Wiedniu 2 listy, dat. Drezno, 19 marca 1873 i 20 marca 1876. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2442/I.
Por. poz. 188.
151. Do Romualda Hubego, dat. Drezno, 10 lipca 1873. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5007.
152. Do Teofila Lenartowicza, dat. 22 września 1873. Ogl. I. Chrzanowski: Z albumu Lenartowicza. *Sfinks* 1912. Wyd. W. Danek, jw. zob. poz. 57.
Por. poz. 57, 148, 155, 280.

153. Do Aleksandra Bolesława Brzostowskiego 16 listów z lat 1873-1886. Rkps Bibl. Publ. W-wa sygn. 48.
154. Do generała Ludwika Bystrzonowskiego, dat. Drezno, 26 sierpnia 1874. Rkps Bibl. Czart. sygn. ew. XVII/1753.
155. Do Teofila Lenartowicza, dat. 1874. Wyd. W. Danek, jw. zob. poz. 57. Rkps Ossol. sygn. 5244/I.
Por. poz. 57, 148, 152, 280.
156. Do Władysława Bełzy, dat. Drezno 1874; do Józefa Supińskiego 3 listy, dat. Drezno 1876, Florencja 1878, Ems 1882. Rkps w Bibl. Miejskiej w Bydgoszczy.
Por. poz. 146, 163, 183, 213, 225, 233, 237, 250.
157. Do Władysława Platera listy z lat 1874-1883. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 2240; zniszcz. 1944.
Por. poz. 10, 283.
158. Do Franciszka i Seweryny Duchieńskich 2 listy z 1874 i 1884. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 1950; zniszcz. 1944.
159. Do Salomona Lewentala 52 listy z lat 1874-1887. Rkps Bibl. Krasieńskich sygn. 6100; zniszcz. 1944.
Por. poz. 149.
160. Do Edwarda Leo, dat. Drezno, 27 stycznia 1875. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 7890.
Por. poz. 90, 162, 168.
161. Do Jadwigi Kuleszy 11 listów z lat 1875-1877. Ogl. W. Danek: Muza „Starej baśni”. *Pam. Lit. R.* 49 (1958) z. 3. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 7062.
162. Do Edwarda Leo 23 listy z lat 1875-1887. Rkps Bibl. Krasieńskich sygn. 4769; zniszcz. 1944.
Por. poz. 90, 160, 168.
163. Do Władysława Bełzy 20 listów z lat 1876-1877. Rkps Ossol. sygn. 12421/I.
Por. poz. 146, 156, 183, 213, 225, 233, 237, 250.
164. Do Koła Prasowego w Paryżu 5 listów z lat 1876-1877. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 2029; zniszcz. 1944.
165. Do Władysława Kulczyckiego 5 listów z lat 1876-1877. Fragm. ogł. A. Czartkowski: J. I. Kraszewski a próby ruchu zbrojnego. *Kur. Warsz.* 1931 nr 313 s. 9-11.
Por. poz. 135, 185.
166. Do nieznanego adresata 2 listy z 1876 i 1886. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2849. Ze zbiorów Juliana Ochorowicza.
167. Do Henryka Struvego 3 listy z lat 1876-1886. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6/60.
168. Do Edwarda Leo (?), dat. 9 czerwca 1877. Rkps w posiadaniu J. Krzyżanowskiego, W-wa.
Por. poz. 90, 160, 162.
169. Do Wawrzyńca Engeströma (?), dat. Drezno, 22 sierpnia 1877. Rkps Bibl. Uniw. Poz.
Por. poz. 206.
170. Do syna Jana 2 listy, dat. Drezno, 24 października 1877 i 19 sierpnia 1882. Rkps w posiadaniu J. Krzyżanowskiego, W-wa.
171. Do Cezara Correntiego, dat. Drezno, 15 grudnia 1877. Ogl. *Gaz. Nar.* 1877 nr 297.
Por. poz. 191.
172. Do Aleksandry Borkowskiej z 1877. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1352.
173. Do Władysława Maleszewskiego 3 listy z lat 1877-1884 i bez daty. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7055.
Por. poz. 142.
174. Do Alberta Zippera 36 listów z lat 1877-1887. Ogl. *Wiedeński Kur. Pol.* 1917 nr 906-927.
175. Do Józefa Tokarzewicza (Hodiego), dat. Florencja, 18 lutego 1878. Ogl. *Listy Polskie (Paryż)* 1878 nr 2 s. 9-10.
Por. poz. 35.
176. Do A. Wołyńskiego 2 listy z 6 maja 1878 i 11 grudnia 1878. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5845.
Por. poz. 57, 122.
177. Do jednego z członków zarządu Tow. Przemysłowców Polskich w Berlinie, dat. Drezno, 9 maja 1878. Ogl. w art.: Co słycać za granicą. *Kur. Por.* 1878 nr 138.
178. Do Waleriana Wróblewskiego, dat. Drezno, 27 maja 1878. Rkps Bibl. LAN Wil. sygn. A. s. 2024.
179. Do Piotra Parylaka, dat. Drezno, 25 sierpnia 1878. Ogl. *Gaz. Nar.* 1878 nr 206.
180. Do Redaktora *Revue Slave*, dat. Drezno, 22 października 1878. Ogl. *Revue Slave (W-wa)* 1878 t. 2 s. 195-196; też w przekł. pol. *Wiek* 1878 nr 240 s. 3.
181. Do Władysława Bartynowskiego 6 listów, dat. 1878. Kopie rkpsu Ossol. sygn. 12527/II.
182. Do redakcji *Echa Muzycznego i Teatralnego*, dat. 1878. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7093.

183. Do Władysława Belzy 14 listów z lat 1878-1879. Rkps Ossol. sygn. 12422/I.
Por. poz. 146, 156, 163, 213, 225, 233, 237, 250.
184. Do Gothilfa Kohna 7 listów z lat 1878-1886. Ogl. G. Kohn: *Wieniec wspomnień o Kraszewskim. Rocznik (Przemyśl) 1888/89.*
185. Do nieznanych adresatów, dat. Florencja, 28 lutego 1878, 27 grudnia 1879, Hyères, 6 kwietnia 1881, bez miejsca i daty; do Władysława Kulczyckiego 12 listów i pocztówka z lat 1880-1887. Autografy w Archives and Museum of the Polish Rom. Cath. Union, Chicago; fotokopie w posiadaniu rodziny Wiktora Hahna, W-wa.
Por. poz. 135, 165.
186. Do Leonida Niestierowa, redaktora Zapadnoj poczty, dat. Drezno. 15 stycznia 1879. Ogl. *Zapadnaja poczta* (W-wa) 1879 nr 6; przedr. K. Ciałowicz: *Rosjanie wobec jubileuszu 50-lecia pracy literackiej J. I. Kraszewskiego. Przegl. Współcz.* 1937 t. 63 nr 186 s. 135-136.
187. Do dra Mikołaja Zyblikiewicza, prezydenta miasta Krakowa, dat. Drezno, 10 lutego 1879. Ogl. *Tydzień Pol.* 1879 nr 4 s. 63.
Odpowiedź na zaproszenie na obchód jubileuszu w Krakowie.
Por. poz. 236.
188. Do Polskiego Akademickiego Stowarzyszenia „Ognisko” w Wiedniu, dat. Drezno, 17 lutego 1879. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 3894.
Por. poz. 150.
189. Do Brunony Rogalskiej 3 listy, dat. Drezno, 17 marca i 9 kwietnia 1879, 22 grudnia 1881. Ogl. R. Petelenz-Łukasiewicz: *Nieznane listy J. I. Kraszewskiego. Kur. Warsz.* 1932 nr 33.
190. Do Feliksa Kwietnia (prawdopodobnie), dat. Drezno, 15 kwietnia 1879. Rkps Bibl. Jagiel. autografy nie skatalogowane.
191. Do Cezara Correntiego, dat. Drezno, 5 czerwca 1879. Ogl. *Bibl. Warsz.* 1879 t. 3 s. 300.
Por. poz. 171.
192. Do Jerzego Kotuli, dat. Drezno, 8 sierpnia 1879. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2544.
193. Do Franciszka Kowalczewskiego, dat. Drezno, 1 września 1879. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 111/62.
194. Do Spółki Wydawniczej w sprawie książki pamiątkowej, dat. 22 lipca 1879. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 4497 z. 4.
195. Do Mieczysława Błażowskiego, dat. Drezno, 15 października 1879. Ogl. w art. (inc.): *Przemyskiemu Towarzystwu imienia J. I. Kraszewskiego ... San 1879 nr 42 s. 3.*
196. Do Józefa Kukaczaka, dat. Drezno, 25 października 1879. Ogl. w art. (inc.): *Jeszcze jeden list sędziwego Jubilata ... San 1879 nr 46 s. 3.*
- 196a. Do ks. Michała Hórnik, dat. Drezno 30 października, 7 listopada, 22 grudnia 1879. Ogl. P. Nowotny: *Nowe szczegóły o kontaktach J. I. Kraszewskiego z Łużyczanami. Pam. Słowiański t. 14 (1964).*
Rkps Arch. Kultury Łużyckiej przy Instytucie Łużyckim w Budziszynie sygn. M 5 XXXIII/3a.
Por. poz. 221.
197. Do Elizy Orzeszkowej 2 listy, dat. Drezno, 11 listopada 1879 i Hyères, luty 1881. Ogl. L. B. Świdorski w książce: E. Orzeszkowa: *Listy. T. 1: Dwugłosy.* W-wa 1937.
198. Do Wandy Zaborowskiej 2 listy, bez daty i dat. 27 listopada 1879. Ogl. S. Vrtel-Wierczyński: J. I. Kraszewski w sprawie wydania autografu Tymona Zaborowskiego. *Pam. Lit. R.* 13 (1914/15) s. 360-361.
199. Do Alojzego Wojciecha Šembera, dat. Drezno, 31 grudnia 1879. Ogl. W. A. Franczew: *Słowiańskie elementy w literaturnej diejatełności J. I. Kraszewskiego.* W-wa 1913 s. 33-34.
Por. poz. 70.
200. Do F. A. Hory, bez daty (1879). Ogl. w art.: *Kronika czeška. Przegl. Tyg.* 1879 nr 17 s. 209.
Por. poz. 70, 205.
201. Do Józefa Jurewicza, dat. 1879. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2738.
202. Do Wojciecha Kętrzyńskiego, dat. 1879. Rkps Ossol. sygn. 6215/II.
Por. poz. 117.
203. Do Józefa Łozińskiego, dat. 1879. Rkps Ossol. sygn. 6515/I.
204. Do Teodora Wierzbowskiego 6 listów z lat 1879-1882. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 1881 t. 3, 4, 6.
205. Do F. A. Hory 5 listów z lat 1879-1885. Z arch. Narodného Výboru w Pilźnie ogl. J. Śliziński: *Korespondencja J. I. Kraszewskiego i F. A. Hory. Pam. Lit. R.* 42 (1951) z. 3/4 s. 1049-1056.
Tu także listy F. A. Hory do J. I. Kraszewskiego.
Por. poz. 70, 200.
206. Do Wawrzyńca Engeströma 96 listów

- z lat 1879-1887. Rkps (oprawiony) Bibl. PAN W-wa sygn. 1.
Por. poz. 169.
207. Do Stanisława Ptaszyckiego, dat. Drezno, 27 lutego 1880. Ogł. w art.: Z pamiątek po Kraszewskim. *Ruch Lit.* 1933 nr 4.
208. Do Walerego Przyborowskiego, dat. Drezno, 9 kwietnia 1880. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 87/58.
209. Do Jana Falkenhagen-Zaleskiego, dat. 11 października 1880. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 3774.
Por. poz. 76.
210. Do ks. Franciszka Białoskórskiego, dat. Drezno, 20 października 1880; do Ziomków, ta sama data. Ogł. Z. Hierowski: Kraszewski o Karpińskim. *Kur. Lit. Nauk.* 1934 nr 42.
211. Do Stanisława Zacharyasa (Towarzystwo Bratniej Pomocy Uczniów Uniw. Jagiel.), dat. Drezno, 16 grudnia 1880. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 157/59.
212. Do Dyrekcji Teatru we Lwowie (Bolesław Ładnowski), dat. Drezno, 20 grudnia 1880. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 155/60.
213. Do Władysława Belzy 12 listów, dat. 1880. Rkps Ossol. sygn. 12423/I.
Por. poz. 146, 156, 163, 183, 225, 233, 237, 250.
214. Do Juliusza Mien, dat. 1880. Rkps Ossol. sygn. 11985/II.
215. Do Ignacego Radlińskiego 2 listy, dat. 1880. Rkps Bibl. Publ. W-wa sygn. 30.
216. Do Justyna Wojewódzkiego z 1880. Rkps Bibl. Nar. sygn. Akc. 48/59.
217. Do Izabeli Zbiegniewskiej 3 listy z 1880, 1882 i bez daty. Rkps Ossol. sygn. 4805/I.
218. Do Bohdana Żebrowskiego 4 listy z lat 1880-1882. Ogł. M. Rolle: Pierwsze podwaliny „Macierzy Polskiej” we Lwowie. *Gaz. Lw.* 1902 nr 221; toż: *Macierz Polska. Spr. z działalności Macierzy Polskiej i Komitetu Fundacji im. T. Kościuszki za r. 1902.* Lw. 1903 s. 29-33; przedr. M. Rolle: Z minionych stuleci. Lw. 1908.
219. Do Mariana Dubieckiego 11 listów z lat 1880-1887. Ogł. T. Dubiecki: Korespondencja Kraszewskiego z Marianem Dubieckim. *Księga ku czci J. I. Kraszewskiego.* Łuck 1939.
Tu także listy M. Dubieckiego do J. I. Kraszewskiego.
220. Do Henryka M. (Merzbacha), dat. Hyères, 19 lutego 1881. Fragm. ogł. *Kur. Warsz.* 1881 nr 51 s. 4.
Por. poz. 10, 84.
221. Do ks. Michała Hórnik, dat. 8 marca 1881. Ogł. W. Taszycki: J. I. Kraszewski a Łużycanie. *Przeł. Współcz.* 1938 t. 64 nr 191.
Por. poz. 196a.
222. Do Kornela Ujejskiego, dat. 23 maja 1881. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7149.
223. Do Zdzisławowej Lubomirskiej, dat. Drezno, 11 listopada 1881. Rkps Mus. Mickiewicza W-wa sygn. C/1306.
224. Do Adama Asnyka, dat. Drezno, 24 grudnia 1881. Ogł. A. J. Mikulski: Z korespondencji i autografów Adama Asnyka. *Pam. Lit.* R. 33 (1936) s. 964-965; toż wyd. osob. Lw. 1938 s. 12.
Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 9079.
225. Do Władysława Belzy 10 listów, dat. 1881. Rkps Ossol. sygn. 12424/I.
Por. poz. 146, 156, 163, 183, 213, 233, 237, 250.
226. Do Floriana Ziemiakowskiego, dat. 1881. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7028.
227. Do Wacława Gasztowtta 2 listy z 1881 i 1882. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 1982; zniszcz. 1944.
228. Do Feliksa Wesółowskiego 11 listów z lat 1881-1882. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6029.
W zbiorze listów znajdują się 2 kopie podań J. I. Kraszewskiego: do cara i ministra spraw wewnętrznych hr. Ignatiewa.
229. Do Adama Rzązewskiego (Aëra) listy z lat 1881-1884. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 1937; zniszcz. 1944.
230. Do Stefana Dembego 2 listy z 1881 i 1886. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2737.
231. Do dra Brzezińskiego, przewodniczącego Komitetu Zjazdowego Techników Polskich w Krakowie, dat. Drezno, 19 sierpnia 1882. Ogł. w art.: Zjazd techników polskich w Krakowie. *Czas* 1882 nr 194.
232. Do Gebethnera i Wolffa, dat. Drezno, 29 sierpnia 1882. Ogł. w art.: Oficyna Gebethnera i Wolffa. *Tyg. Ilustr.* 1906 nr 47 s. 1038-1039.
Życzenia na 25-lecie oficyny.
233. Do Władysława Belzy 48 listów, dat. 1882. Rkps Ossol. sygn. 12425/I.
Por. poz. 146, 156, 163, 183, 213, 225, 237, 250.
234. Do Komitetu Zjazdu Techników Polskich. Ogł. *Kur. Poz.* 1882 nr 196.

235. Do Włodzimierza Rużyckiego de Rosenwertha, kustosa Muzeum Narodowego Polskiego w Raperswilu, dat. 1882. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 2287; zniszcz. 1944.
236. Do dra Mikołaja Zyplikiewicza, marszałka krajowego, 3 listy z 1882. Jeden list ogł. *Czas* 1882 nr 219 s. 2; toż *Kraj* (Petersb.) 1882 nr 12; toż w art.: List J. I. Kraszewskiego. *Kur. Warsz.* 1882 nr 215.
W sprawach Macierzy Polskiej.
Por. poz. 187.
237. Do Władysława Bełzy 78 listów z lat 1882-1887. Rkps Ossol. sygn. 6200/II.
Por. poz. 146, 156, 163, 183, 213, 225, 233, 250.
238. Do Redakcji czasop. *Slovanský sborník*, dat. Drezno, 20 marca 1883. Ogł. *Slovanský sborník* 1883 nr 5.
239. Do Walerego Rzewuskiego 2 listy, dat. Drezno, 2 kwietnia i 12 grudnia 1883. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 4955.
Por. poz. 81, 92.
240. Do Ignacego Maciejowskiego (Sewera), dat. Pau (maj-czerwiec?) 1883. Ogł. *Nowa Reforma* 1883 nr 108.
Por. poz. 35.
241. Do Adama Pługa (A. Pietkiewicza), dat. 1 lipca 1883. Ogł. *Nowa Reforma* 1884 nr 8.
Por. poz. 24, 48, 255.
242. Do sekretarza Tow. Przyj. Nauk w Poznaniu, dat. Berlin (Moabit), 11-12 lipca 1883; do dra W. Łebskiego, dat. Berlin, 2 sierpnia 1883. Ogł. w art.: Dar J. I. Kraszewskiego. *Czas* 1883 nr 184.
243. Do Aleksandra hr. Dienheim-Brochockiego, dat. Moabit, 17 lipca 1883. Ogł. *Dzien. Pol.* 1883 nr 173; toż *Gaz. Warsz.* 1883 nr 171 s. 3.
Por. poz. 81.
244. Do dobrego znajomego w Krakowie, dat. Drezno, 11 sierpnia 1883. Fragm. ogł. w art.: W sprawie Kraszewskiego. *Czas* 1883 nr 183.
245. Do Dyrekcji Teatru Poznańskiego, dat. Drezno, 6 października 1883. Ogł. *Wiek* 1883 nr 226 s. 3.
246. Do Antoniego (nazwisko nieznane), dat. 1883. Rkps Bibl. Kórn. sygn. 2449.
247. Do Edwarda Jelinka, dat. 1883. Ogł. *Czas* 1883 nr 264 s. 3.
Por. poz. 70.
248. Do Lucjana Tatomira, dat. 1883. Rkps Ossol. sygn. 12751/II.
249. Do jednego z przyjaciół zamieszkałego w Wiedniu, bez daty i adresu. Ogł. *Dzien. Pol.* 1883 nr 179.
250. Do Władysława Bełzy 13 listów z lat 1883-1887. Rkps Ossol. sygn. 12653/III.
Por. poz. 146, 156, 163, 183, 213, 225, 233, 237.
251. Do Aleksandra Kraushara 28 listów z lat 1883-1887. Fragm. ogł. A. Kraushar: Z pamiętnika. *Biesiada Lit.* 1907 nr 1-6, 8-11; *Lechita* 1907 nr 1-4; przedr. pt. Stosunki z J. I. Kraszewskim. Wyd. w książce: Kartki z pamiętnika Alkara. T. 1. Kr. 1910.
Por. poz. 138.
252. Do Dionizego Zaleskiego 7 listów z lat 1883-1887. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 9242.
253. Do S. Orgelbranda i S-wie, dat. Drezno, 3 stycznia 1884. Ogł. w art.: Materiały do historii księgarstwa. *Przeegl. Księgarski* 1918/19 nr 2 s. 60.
254. Do Stanisława Tomkowicza, dat. Drezno, 7 maja 1884. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2461/II t. 10.
255. Do Adama Pługa (A. Pietkiewicza), dat. Lipsk, 23 maja 1884. Ogł. *Gaz. Warsz.* 1884 nr 123 s. 2.
Por. poz. 24, 48, 241.
256. Do Kazimierza Szwykowskiego, dat. Magdeburg, 6 czerwca 1884. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 9238.
List w jęz. francuskim.
Por. poz. 283.
257. Do Michała Bałuckiego, dat. Magdeburg, 3 października 1884. Ogł. F. Bielak: Nieznany list Kraszewskiego z więzienia pruskiego. *Głos Narodu* 1924 nr 294 s. 12; przedr.: *Księga ku czci J. Kraszewskiego*. Łuck 1939.
Por. poz. 42, 259.
258. Do Adolfa Pawińskiego, dat. Magdeburg, 16 listopada 1884. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 7834.
List w jęz. francuskim.
259. Do Michała Bałuckiego, dat. Magdeburg, 1884 (?). Ogł. w art.: Koleżeński obchód jubileuszu prac M. Bałuckiego. *Gaz. Nar.* 1884 nr 238.
Por. poz. 42, 257.
260. Do Marii Konopnickiej, dat. 1884. Rkps Bibl. Publ. W-wa bez sygn. Zbiory Wolskiego.
Por. poz. 64.
261. Do Koła Literackiego we Lwowie, list pisany z fortecy magdeburkiej, bez

daty. Ogl.: β : Uroczystość w Kole Literackim. *Gaz. Lw.* 1884 nr 258.

Por. poz. 266.

262. Do Józefa Gałęzowskiego 2 listy z 1884 i 1885. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 2036; zniszcz. 1944.

263. Do Kajetana Kraszewskiego listy z lat 1884-1885. Fragm. ogł. M. R.: Józef Ignacy i Kajetan Kraszewscy (1827-1887-1927). *Kur. Warsz.* 1927 nr 77 s. 5-7.

Por. poz. 1, 2.

264. Do Teodora Tomasza Jeża (Zygmunta Miłkowskiego) 3 listy z lat 1884-1885. Fragm. ogł. T. T. Jeż: Wspomnienia o J. I. Kraszewskim. W-wa 1888.

Por. poz. 86.

265. Do Erazma Piltza 12 listów z lat 1884-1885. Rkps Bibl. Krasieńskich sygn. 6221; zniszcz. 1944.

266. Do Koła Literackiego we Lwowie, bez daty. Ogl. *Gaz. Lw.* 1885 nr 85.

Podziękowanie za życzenia świąteczne.

Por. poz. 261.

267. Do literata B., bez daty. Ogl. w art.: Wiadomość o Kraszewskim. *Gaz. Lw.* 1885 nr 79.

Podziękowanie za zapowiedź nadesłania baby wielkanocnej.

268. Do Kazimierza Bartoszewicza, dat. Magdeburg, 5 września 1885. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 129/62.

List w jęz. niemieckim.

269. Do Stanisława Kronenberga, dat. Genua, 15 listopada 1885. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 7887.

270. Do Władysława Schmidta 3 listy z lat 1885-1887. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6781.

271. Do p. Adama, dat. San Remo, 19 marca 1886. Ogl. *Czas* 1886 nr 70 s. 4.

272. Do Jana Giżyckiego 4 listy, dat. San Remo, 26 października, 8 listopada, 8 i 25 grudnia 1886. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6030.

273. Do dra Kotwicz-Kalickiego 6 listów, dat. San Remo 1886. Ogl. Redakcja: Sześć listów. (Kartka ze wspomnień o Kraszewskim). *Kur. Warsz.* 1890 nr 78 s. 1-3.

274. Do Jana Prauna, dat. 1886. Rkps Ossol. sygn. 6519/I.

275. Do Józefa i Wiktorii Radomińskich

8 listów, dat. 1886. Rkps Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie sygn. 2253; zniszcz. 1944.

276. Do Adama Krechowickiego 4 listy z 1886 i 1887. Rkps Ossol. sygn. 12584/II. Fragm. listów dat. 5 grudnia i 25 grudnia 1886 oraz 2 listy z 1887 ogł. A. Krechowicki: Józef Ignacy Kraszewski. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) s. 371-383.

277. Do Attilia Begey, dat. San Remo, 28 lutego 1887. Ogl. M. Bersano-Begey. *Ruch Lit.* 1932 nr 9.

278. Do Pauliny Wilkońskiej. Ogl. *Dom Polski* 1889 nr 22 s. 175.

279. Do Franciszka Dobrowolskiego. Ogl. *Goniec Wielkopolski* 1896 nr 295.

280. Do Teofila Lenartowicza, nie dat. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2073.

Por. poz. 57, 148, 152, 155.

281. Do Henryka Teleżyńskiego. Rkps Ossol. sygn. 5810/II.

282. Listy w Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu: do Ignacego Domejki, sygn. 1018; do Romualda Jaworowskiego, sygn. 1079; do Armanda Levy'ego, sygn. 1035; do Franciszka Malewskiego, sygn. 955; do Wojniśława Kazimierza Sawicz-Zabłockiego, sygn. 1074.

283. Listy nie datowane w Bibl. Nar. Zbiory Raperswilskie, zniszcz. 1944; do Mariana Gorzkowskiego, sygn. 532; do Józefa Hauke Bosaka, sygn. 885; do Zygmunta Kaczkowskiego, sygn. 274; do Ludwika i Zofii Nabelaków, sygn. 268; do Krystyna Ostrowskiego, sygn. 751; do Władysława Platara, sygn. 886; do Elżbiety de Sailhas, sygn. 432; do Wojciecha Stattlera, sygn. 185; do Kazimierza Szwykowskiego, sygn. 326; do Józefa Bohdana Wagnera, sygn. 1989; do redakcji czasopisma *Der Weisse Adler*, sygn. 890; do Towarzystwa Polskiego „Kościuszko” w St. Gallen, sygn. 2006; do Wydawnictwa Biblioteka Domowa, sygn. 272.

Por. poz. 10, 157, 256.

284. Korespondencja do J. I. Kraszewskiego ułożona w 101 tomach w Bibl. Jagiel. Rkps sygn. 6456-6546, 6932-6941, 8917.

Wykaz autorów listów zestawił Adam Bar: Indeks korespondencji Józefa Ignacego Kraszewskiego, przechowywanej w zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej. Kr. 1929 *Prace Bibl. Kr. Koła Związku Bibliotekarzy Pol.* 6.

IX. MATERIAŁY

1. Prospekt na „Kilka obrazów towarzyskich” w częściach dwóch a tomach trzech. Zawiera dwie powiastki z XIV w. przez Kleofasa Fakunda Pasternaka. Wyd. jako dod. do *Kur. Wil.* 1830 nr 76.

Egz. Bibl. Jagiel. rkps sygn. 8923.

Zapowiedziany zbiór nie ukazał się z braku prenumeratorów.

2. Jeszcze jeden prospekt (na Witoloraudę). Dat. w guberni wołyńskiej przez Łuck 1838. *Tyg. Petersb.* 1839 nr 25 s. 141.

3. Notatka dla J. Zawadzkiego na rachunek Kraszewskiego (ręką Kraszewskiego), dat. 27 listopada 1839. Ogl. T. Turkowski: Materiały do dziejów literatury i oświaty na Litwie i Rusi. Z archiwum drukarni i księgarni Józefa Zawadzkiego w Wilnie. T. 3 cz. 1. Wil. 1937 s. 19-20.

4. Prospekt „Athenaeum”. *Tyg. Lit.* 1840 nr 40; *Tyg. Petersb.* 1840 nr 71; 1843 nr 84; 1845 nr 78; 1846 nr 12, 97; 1847 nr 96; 1849 nr 32; *Athenaeum* 1841 t. 5; 1842 t. 5; 1843 t. 1, 3, 5; 1845 t. 5; 1848 t. 6; *Bibl. Warsz.* 1849 t. 3.

5. Umowa pomiędzy J. I. Kraszewskim a Adamem Zawadzkim, dat. 20 kwietnia 1841 (na Witoloraudę). Ogl. T. Turkowski, jw. poz. 3, s. 48-49.

Podpisany jest tylko Zawadzki.

6. Umowa z księgarnią Zawadzki i Węcki w Warszawie, dat. Łuck, 30 sierpnia 1843 (na druk Maleparty). Ogl. T. Turkowski, jw. poz. 3, s. 97.

Rkps umowy Bibl. LAN Wil. sygn. A. s. 701.

7. List w sprawie zamierzonego „Słownika artystów polskich”. *Bibl. Warsz.* 1846 t. 4 s. 186-188; też *Dzien. Mód Paryskich* 1846 nr 23 s. 182-183.

8. Odezwa do wszystkich posiadających jakiegokolwiek materiały do opracowującego się „Słownika malarzy polskich”. Wil. 1846.

9. Umowa (ręką Kraszewskiego) z Adamem Zawadzkim, właścicielem drukarni w mieście Wilnie, dat. Hubin, 7 maja 1849 (na druk Athenaeum). Ogl. T. Turkowski, jw. poz. 3, s. 124-125.

10. Dziennik. (Z papierów rodzinnych za upoważnieniem p. F. Kraszewskiego). *Kur. Warsz.* 1888 nr 1, 79-81, 83, 99-100; 1889 nr 76.

11. Memoriał w sprawie włościańskiej. Dat. Kisiele, 29 stycznia 1858. Przesłany Wincentemu Korwin Piotrowskiemu. Streszczenie podaje P. Chmielowski: Józef Ignacy Kraszewski. Zarys historyczno-literacki. Kr. 1888 s. 287-289; fragm. ogł. Z. L. S. (W. Przyborowski): Historia dwóch lat. T. 1. Kr. 1892 s. 301-302.

Rkps Muz. Nar. W-wa, Dział Dokumentacji sygn. 490. (Tu także „notaty do projektu o reformie włościańskiej”). — Inny rkps w Muz. Kraszewskiego w Romanowie (pow. włodawski).

12. Rewers na 410 rubli srebrem pożyczonych od Adama Miłaszewskiego, dat. 20 listopada 1858. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5312.

13. Plan wydawnictwa „Biblioteki Ludowej” przez J. I. Kraszewskiego; „Biblioteka Ludowa” J. I. Kraszewskiego. Nakładem Spółki; Szkic do powieści „Kopciuszek”; Szkic do komedii. Z notatek własnoręcznych J. I. Kraszewskiego udostępnionych przez B. Kraszewskiego ogł. K. B. (Bartoszewicz): Materiały literackie. 1. Do twórczości Kraszewskiego. *Przeł. Lit.* 1897 nr 17/18. (Powst. 1862.)

14. Catalogue d'une collection iconographique polonaise, composée des dessins originaux, gravures, xylographies, lithographies, illustrant l'histoire, la géographie, antiquités, costumes, moeurs, coutumes, meubles etc. de l'ancienne Pologne, de ses provinces et pays limitrophes. Drezno 1865.
15. Odezwa w sprawie pomocy sierotom po Syrokomli, dat. Drezno, 18 maja 1869. *Dzien. Poz.* 1869 nr 113; też *Gaz. Nar.* 1869 nr 123.
16. Autobiografia. Powst. 1871. Rkps Ossol. sygn. 3659.
17. Catalogue des livres anciens, italiens, latins, allemands, français etc. de l'histoire, littérature, mélange. Livre I. Drezno 1871.
18. *Księga pam. jubileuszu J. I. Kraszewskiego 1879 roku.* Kr. 1881.
Tu m. in.: Adresy; Dary; Dyplomy udzielone J. I. Kraszewskiemu; I. Polkowski: Medale i medaliki wybite ku uczczeniu jubileuszu J. I. Kraszewskiego; Telegramy od Polaków z ziem dawnej Polski.
19. Odpowiedź drezdeńskim Polakom na uczcie z powodu 50-letniego jubileuszu J. I. Kraszewskiego. Dat. Drezno, 18 marca 1879. *Poz.* 1879.
20. Oświadczenie: Niech mi wolno będzie... Drezno 1879. :
21. Oświadczenie: Z niezmierną przykrością... Drezno 1879.
22. Kopia umowy między p. Anczycem a Kirkorem i Szczepańskim o kierunek wydawnictwa dzieła Pam. Jubileuszu WP. J. I. Kraszewskiego.
Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5312.
Podpisana przez J. I. Kraszewskiego.
23. Odezwa J. I. Kraszewskiego w „Dzienniku Poznańskim” nr 14, dat. 18 stycznia 1880, w sprawie szkółki polskiej w Jassach. (Drezno 1880).
24. List fundacyjny Macierzy Polskiej z 1882. Rkps Ossol. sygn. 12664/III.
25. Dar Kraszewskiego. (List J. I. Kraszewskiego zawiadamiający o ofiarowaniu Muzeum T. P. N. w Poznaniu darów otrzymanych w dzień swego jubileuszu). *Kur. Poz.* 1883 nr 183.
26. Testament, dat. Drezno, 24 marca 1883. *Bibl. Warsz.* 1887 t. 2 s. 480-481.
27. Notatki pisane od 19 maja 1884 do 28 stycznia 1886 w więzieniu w Lipsku i Magdeburgu oraz rysunki, słowniczek złodziejski, „napisy na łyżki”, wycinki z gazet niemieckich. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 7089. *Fragm. ogł. A. Bar: Zapiski więzienne J. I. Kraszewskiego. Silva Rerum* 1925 z. 5 i odb.
28. M. Pawlik: Katalog księgozbioru, rękopisów, dyplomów, rycin, map, atlasów, fotografii, jako też osobistych dyplomów, adresów itp. pozostałych po śp. Józefie Ignacym Kraszewskim, staraniem Franciszka Kraszewskiego uporządkował i spisał ... Lw. 1888.
29. Notaty, kartoteki, wypisy z dzieł innych autorów, papiery charakteryzujące działalność oświatową i kulturalną J. I. Kraszewskiego oraz drobne varia. Rkpsy były w Bibl. Nar. sygn. Ks. wpł. 1088-1384; zniszcz. 1944.
30. Notatki, kopie pamiętników z lat szkolnych i uniwersyteckich, szkicownik z podróży do Odessy w 1843, dokumenty prawne, książki Kraszewskiego z dedykacjami, książki obce z uwagami marginesowymi oraz ok. 1500 rysunków — wśród papierów rodzinnych po Bogusławie Kraszewskim w Muz. Kraszewskiego w Romanowie (pow. włodawski).
31. Notatki i wypisy z książek. Arch. Główne Akt Dawnych. Teki Skimborowicza. Inw. 60 Oddz. VI. Rkps XXV. 159.
Por. Listy poz. 21.
32. Papiery różne z różnych lat, m. in. notatnik-szkicownik z 1848 r., korespondencja dotycząca teatru w Żytomierzu; fragment katalogu biblioteki (częściowo pisany ręką Kraszewskiego), notatki, zaproszenia, rachunki gospodarcze z okresu jubileuszu i więzienia w Magdeburgu, wycinki z gazet z adnotacjami ręką Kraszewskiego. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 8915, 8918-8923.
33. Zbiór luźnych wierszy z różnych czasów ofiarowanych Kraszewskiemu, m. in. wiersz Józefa Bohdana Zaleskiego z adnotacjami Kraszewskiego. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 4839.
- Ponadto Bibl. Jagiel. posiada zbiory kilkudziesięciu autografów utworów dedykowanych Kraszewskiemu oraz nadsyłane mu artykuły, wiersze, felietony, m. in. z teki redakcyjnej *Gazety Codziennej* i *Gazety Polskiej* 1860-1862 (sygn. 6369-6384).
- Wiadomości o pominiętych wyżej pamiętkach ze spuścizny po Kraszewskim i o jego rysunkach i obrazach podają prace wymienione w bibliografii opracowań, w rozdziałach: Rysunki Kraszewskiego (s. 203); Spuścizna po Kraszewskim (s. 204).

WIEDZA O AUTORZE

I. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

1. S. Bohdanowicz: Ein vollständiges chronologisches Verzeichniss sämmtlicher Werke auch der noch ungedruckten von J. I. Kraszewski. Wyd. w książce: J. I. von Kraszewski in seinem Wirken und seinen Werken. Eine biographisch-kritische Skizze. Lipsk 1879.
2. W. (Engeström): Prace literackie Józefa Ignacego Kraszewskiego w chronologicznym porządku zebrane i przedstawione. *Lech* 1879 nr 15; przedr. *Pamiętka obchodu uroczystości imienin J. I. Kraszewskiego w Dreźnie w roku jego jubileuszowym 1879*. Z polecenia komitetu medalowego zebrał i wydał ... Poz. 1879.
3. K. Estreicher: Pięćdziesiąt lat pracy J. I. Kraszewskiego (1830-1879). Kr. 1879; wyd. 2 pomnożone Kr. 1879.
Por. poz. 8.
4. A. Nowolecki: Spis chronologiczny pism J. I. Kraszewskiego z lat 1829-1879. Wyd. w książce: W. Sabowski i A. Nowolecki: Pół wieku pracy. Rys życia i zasług J. I. Kraszewskiego z powodu pięćdziesiątej rocznicy jego działalności. Kr. 1879; toż wyd. 2 poprawione i pomnożone Kr. 1879.
5. L. Kurtzmann: Die polnische Litteratur in Deutschland bibliographisch zusammen gestellt. Poz. 1881.
6. W. Wisłocki: Bibliografia obchodu uroczystości jubileuszowych J. I. Kraszewskiego. *Księga pam. jubileuszu J. I. Kraszewskiego 1879 r.* Kr. 1881 i odb.
7. K. Estreicher: Obliczenie stronicy i wierszy druku w osobno wydanych dziełach J. I. Kraszewskiego, tudzież w powieściach umieszczonych po czasopismach. *Zycie* 1887 nr 28-29.
8. K. Estreicher: Sześćdziesiąt lat pracy J. I. Kraszewskiego (1828-1887). Abecedłowe i chronologiczne zestawienie działalności naukowej i literackiej, z wymienieniem wszystkich wydań dzieł Jego i przekładów na obce języki. Kr. 1887.
Por. poz. 3.
9. E. J. (Jelinek): J. I. Kraszewski. *Słowanský sborník* 1887 nr 5.
10. T. P.: Chronologiczne zestawienie działalności naukowej i literackiej J. I. Kraszewskiego (1828-1887). *Życie* (W-wa) 1887 nr 17.
11. Zr. (A. Zipper): Przyczynek do bibliografii J. I. Kraszewskiego. Utwory umieszczone w czasopismach i podobnych zbiorowych publikacjach. *Przew. Nauk. i Lit.* R. 15 (1887).
12. P. Chmielowski: Spis chronologiczny utworów J. I. Kraszewskiego (1830-1887). Dod. do wyd.: Wybór pism, zob. Wyd. zbior. poz. 9 oddział 10.
13. J. Lorentowicz: La Pologne en France. Essai d'une bibliographie raisonnée. T. 1. Paryż 1935.
14. M. M. Bersano-Beghey: La Polonia in Italia. Saggio bibliografico 1799-1948. Turyn 1949.
15. M. Morszczynier: Chudożestwiennaja litieratura stran narodnoj diemokratii w pieriewodach na russkij jazyk. Bibliograficeskij ukazatel. Polsha (koniec XVIII w. — 1950 g.). Moskwa 1951.
16. K. Oliva: Przekłady czeskie z literatury polskiej. Zarys bibliografii druków zwartych. *Przeł. Zach.* 1951 nr 3/4.

17. W. Hahn: Przyczynki do bibliografii J. I. Kraszewskiego. Przekłady duńskie i szwedzkie. *Biuletyn Instytutu Bibliograficznego* 1952 nr 6.

18. S. Burkot: Bibliografia powieści Kraszewskiego od r. 1863. Powieści współczesne; Powieści historyczne. W art.:

Józef Ignacy Kraszewski a wydawcy (po roku 1863). *Pam. Lit.* R. 49 (1958) z. 1.

19. S. Kozoca i G. Radó: Kraszewski Józef Ignacy 1812-1887. (W przekładach na jęz. węgierski). Maszynopis u autorów, kopia w IBL, W-wa.

ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

[Faint, mostly illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

1. S. Bohdanowicz: Bibliograficzny...
2. W. Hahn: Przyczynki do bibliografii...
3. K. Kraszewski: [illegible]...
4. A. Nowicki: [illegible]...
5. L. Kraszewski: [illegible]...
6. W. Witwicki: [illegible]...
7. K. [illegible]...

II. MONOGRAFIE I ZARYSY MONOGRAFICZNE

K. W. WÓJCICKI: Józef Ignacy Kraszewski. Wyd. w książce: Życiorysy znakomitych ludzi. W-wa 1850. —

S. BUSZCZYŃSKI: J. I. Kraszewski w życiu i w pismach. *Kłosa* 1876 nr 578-583; przedr. jako wstęp do wyd.: Złote myśli z dzieł J. I. Kraszewskiego. Zebrał Stanisław Wegner. Poz. 1879. —

B. BARANOWSKI: Pogląd na życie i pisma J. I. Kraszewskiego. (Rzecz odczytana przez ... na walnym zgromadzeniu Tow. Pedagog. w Brodach, dnia 21 lipca 1879). *Józef Ignacy Kraszewski, jego życie i zasługi. Książka pamiątkowa*. ... Lw. 1879; wyd. osob. pt. Józef Ignacy Kraszewski, jego życie i zasługi. Lw. 1887. —

S. BOHDANOWICZ: J. I. von Kraszewski, in seinem Wirken und seinen Werken. Eine biographisch-kritische Skizze. Lipsk 1879. —

ST. KIJ. (S. KIJEŃSKI): Portrety. Józef Ignacy Kraszewski. W-wa 1879. —

S. KRZEMIŃSKI: Józef Ignacy Kraszewski. *Bluszcz* 1879 nr 1-5, 7-11; przedr. w książce: Nowe szkice literackie. W-wa 1911. —

E. MICHAŁOWSKI: O życiu i zasługach J. I. Kraszewskiego. Czytał na uroczystym obchodzie pięćdziesiątej rocznicy działalności Kraszewskiego w Tarnopolu dnia 6 października 1879. Tarnopol 1879. —

W. SABOWSKI i A. NOWOLECKI: Pół wieku pracy. Rys życia i zasług J. I. Kraszewskiego z powodu pięćdziesiątej rocznicy jego działalności. Kr. 1879; wyd. 2 poprawione i pomnożone Kr. 1879. —

L. DĘBICKI: Józef Ignacy Kraszewski. Szkic biograficzno-krytyczny. *Czas* 1887 nr 67-70; wyd. osob. Kr. 1887. [Rec.: Z. HORDYŃSKI, *Kwart. Hist.* 1887 z. 4]. —

WILEJKA (M. OGONOWSKA): Kraszewski. *Revue Internationale* (Florence-Rzym) 1887 t. 16; odb. Rzym 1887. —

A. BORUCKI: Józef Ignacy Kraszewski. Jego życie i zasługi. Cieszyn 1888 *Bibl. Tamich Książeczek dla Ludu i Młodzieży* t. 32-33. [Rec.: *Ateneum* 1889 t. 1; *Przegl. Powsz.* 1889 t. 21]. —

P. CHMIEŁOWSKI: Józef Ignacy Kraszewski. Zarys historyczno-literacki. Kr. 1888. [Rec.: A. N. *Prawda* 1888 nr 17-18; (Ch). *Czas* 1888 nr 65; C. JELLENTA: Epopeja pracy. *Kur. Warsz.* 1888 nr 188-189; J. I. Kraszewski ... przez P. Chmielowskiego. *Życie* 1888 nr 24; J. KALLENBACH: Józef Ignacy Kraszewski. *Tyg. Ilustr.* 1888 nr 279; K. KASZEWSKI. *Kłosa* 1888 nr 1220; W. ŁOZIŃSKI. *Kwart. Hist.* 1888 z. 4; C. PIENIAŻEK. *Przegl. Powsz.* 1888 t. 18; S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1888/89 t. 1; J. TRETIAK: Studium o Kraszewskim. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1888 nr 25-26; przedr. w książce: Szkice literackie. Seria II. Kr. 1901; *Bluszcz* 1888 nr 26; *Gaz. Pol.* 1888 nr 59]. —

K. PROMYK (PRÓSZYŃSKI): Józef Ignacy Kraszewski. O jego życiu i wielkiej pracy pisarskiej. W-wa 1888; wyd. 2 W-wa 1914. —

M. MAZANOWSKI: Charakterystyki literackie pisarzy polskich. XV. Józef Ignacy Kraszewski. Lw.-Złoczów (1894) *Bibl. Powsz.* nr 531-533; toż wyd. nowe uzup. *Złoczów* 1930. —

J. NITOWSKI: Józef Ignacy Kraszewski i jego dzieła. W-wa 1905 *Książki dla Wszystkich* nr 246. —

F. L. HOVORKA: Josef Ignác Kraszewski. Praga 1912 *Knihovna česko-polská* nr 1. [Rec.: *Ilustr. Kur. Codz.* 1912 nr 297]. —

C. KĘDZIERSKI: Józef Ignacy Kraszewski, jego życie i zasługi. W setną rocznicę urodzin. Poz. 1912. —

S. ŁAM: Józef Ignacy Kraszewski, pisarz-obywatel. Lw. 1912 *Książki dla Narodu Pol.* ks. VII. —

III. BIOGRAFIA

a) Ogólne ujęcie życiorysu i przyczynki do życiorysu

F. L. V-ЕК: J. I. Kraševský. (Životopis). *Lumír* (Praga) 1854 dod. do nr 1-3. — J. N. FRITZ: Biographische Skizze des Autors. W wyd. przekł.: Ostap und Jaryna. T. 1. Wr. 1856. — K. KASZEWSKI: Józef Ignacy Kraszewski. *Tyg. Ilustr.* 1860 nr 17. — K. VÁVRA: J. I. Kraszewski. *Životopis. Obrazy života* (Praga-Litomysl) 1862 s. 44, 52. — F. H. L. (LEWESTAM): Kraszewski Józef Ignacy. *Enc. powsz. Orgelbranda*. T. 16 (1864). — J. I. Kraszewski. *Životopis. Posel z Prahy. Kalendář*. Praga 1866. — J. I. Kraszewski. *Životopis. Květy* (Praga) 1867 nr 4. — K. WIDMAN: J. I. Kraszewski. *Tyg. Lw.* 1867 nr 7-8. — A. D. BARTOSZEWICZ: Józef Ignacy Kraszewski. *Mrówka* 1869 nr 18. — WŁADYSŁAWA G.: Krótki życiorys J. I. Kraszewskiego. *Przyj. Dzieci* 1874 nr 29. — P. LÖBENSTEIN: Vorwort. W wyd. przekł.: Jermola der Töpfer. Lipsk (1877). — Józef Ignacy Kraszewski. *Gwiazda* (Poz.) 1879 nr 12. — F. KOZUBOWSKI: Wstęp do wyd.: W sprawie szkół ludowych na Szląsku. Kilka uwag dla nauczycieli. Cieszyn 1879. — Pracowitość Kraszewskiego. *Kur. Warsz.* 1879 nr 109. — W.: Józef Ignacy Kraszewski. *Lech* 1879 nr 11. — F. A. HORA: J. I. Kraszewski. *Kalendář plzeňský* 1880. — Józef Ignacy Kraszewski. *Piast. Kalendarz pol. lud. na r. 1880*. — A. PŁUG (A. PIETKIEWICZ): Józef Ignacy Kraszewski. (Życiorys). *Książka jubileuszowa ... J. I. Kraszewskiego*. W-wa 1880. — A. PŁUG: Józef Ignacy Kraszewski. *Wieczory Rodz.* 1880 nr 1-8. — Józef Ignacy Kraszewski. „*Gwiazda*”. *Kalendarz petersb. ... 1881*. Petersb. 1881. — Józef

Ignacy Kraszewski. *Ojczyzna* 1881 nr 2. — Józef Ignacy Kraszewski. *Pamiętka z obchodu 80-letniej i 70-letniej rocznicy urodzin Józefa Bohdana Zaleskiego i Józefa Ignacego Kraszewskiego 19 marca 1882 r. w Przemysłu*. Przemysł 1882. —

Biedny Kraszewski! *Goniec Wielkopolski* 1887; przedr. *Strażnica Pol.* 1887 nr 8. — BOŻYDAR (E. BOGDANOWICZ?): J. I. Kraszewski. Szkic biograficzny. *Kur. Warsz.* 1887 nr 81-83. — CH.....A: Kraszewski jako działacz na polu pedagogicznym. *Przełg. Pedag.* 1887 s. 57-58. — M. GAWALEWICZ: Józef Ignacy Kraszewski. (Życiorys). *Tyg. Ilustr.* 1887 nr 221. — L. JENIKE: Z lat ubiegłych. *Tyg. Ilustr.* 1887 nr 221. — J. KOTARBIŃSKI: J. I. Kraszewski jako działacz społeczny. Szkic literacki. *Kłosy* 1887 nr 1139-1148. [Por.: Notatki z prasy periodycznej. O religijności Kraszewskiego p. Józef Kotarbiński pisze w „Kłosach” ... *Przełg. Katolicki* 1887 nr 19]. — Kraszewski. *Il Diritto* (Rzym) 1887 nr 81, 83. — T. SAMOLIŃSKA: Mowa wypowiedziana na obchodzie pogrzebowym J. I. Kraszewskiego, dnia 18 czerwca w Chicago. *Zgoda* (Milwaukee) 1887 nr 28-29. — POSEL PRAWDY (A. ŚWIĘTOCHOWSKI): Libero veto. Po pogrzebie. Wielki pan literatury. Czemu Kraszewski nie mieszkał wśród swoich. *Prawda* 1887 nr 17. —

K. KASZEWSKI: Ze wspomnień osobistych. *Tyg. Ilustr.* 1889 nr 354. — Józef Ignacy Kraszewski. *Polski Lud* 1893 nr 2. — M. WYŚLOUCHOWA: J. I. Kraszewski *Przyj. Ludu* 1897 nr 11-14. — J. BIELIŃSKI: Uniwersytet Wileński (1579-1831). T. 2-3. Kr. 1899-1900. — P

CHMIELEWSKI: Józef Ignacy Kraszewski 1812-1887. *Album biogr. zasłużonych Polaków i Polek w. XIX*. T. 2. W-wa 1903. — H. BIEGELEISEN: Nieznana autobiografia J. I. Kraszewskiego. *Kur. Lw.* 1907 nr 80. — S. (S. KRZEMIŃSKI): Kraszewski Józef Ignacy. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 40 (1907). — Józef Ignacy Kraszewski. *Dzien. Chicagowski* 1911 nr 44. — L. BIEDERMANN: Portret grafologiczny, czyli charakterystyka J. I. Kraszewskiego na podstawie jego pisma. *Praca* 1912 nr 37. — W. KOSIAKIEWICZ: Kraszewski. *Słowo* 1912 nr 204. — J. KOTARBIŃSKI: Wspomnienie o Kraszewskim. *Sfinks* 1912 t. 4. — B. LUTOMSKI: Żywotność umysłowa Kraszewskiego. *Kur. Warsz.* 1912 nr 79; przedr. *Dzien. Chicagowski* 1912 nr 177. — Sąd arcybiskupa Z. S. Felińskiego o Kraszewskim. *Kronika Rodz.* 1912 nr 11. — St. L.: Przedmowa do wyd.: O pracy. Lw. 1912. — J. TERPIŁOWSKA: Przyczynek do wspomnień o J. I. Kraszewskim. *Kronika Rodz.* 1912 nr 30. —

Materiały do historii księgarstwa. *Przeł. Księgarski* 1918/19 nr 2. — M. R.: Józef Ignacy i Kajetan Kraszewscy (1827-1887-1927). *Kur. Warsz.* 1927 nr 77. — T. GRYF-KLESZCZYŃSKI: Józef Ignacy Kraszewski w Krakowie. *Tydzień Kult.-Lit.* 1937 nr 23. — S. LUBODZIECKI: Z powodu wspomnień o J. I. Kraszewskim i jego synu. *Sybirak* 1938 nr 4. —

J. FICOWSKI: Józef Ignacy Kraszewski. *Młodzi idą* 1948 nr 12. — H. MUSZYŃSKA-HOFFMANOWA: Pierwsza i ostatnia miłość pana Józefa. *Zwierciadło* 1948 nr 30. — I. OSTROWSKA: Józef Ignacy Kraszewski w służbie społecznej. Wyd. w książce: *Odwieczny wróg. Wyjątki z pism J. I. Kraszewskiego* charakteryzujące Niemców i ich stosunek do Polaków. Zebrała i oprac. ... Mikołów 1948. — S. BURKOT: Józef Ignacy Kraszewski a wydawcy (po roku 1863). *Pam. Lit. R.* 49 (1958) z. 1. — S. STRUMPH-WOJTKIEWICZ: Burzliwe dzieje T. T. Jeża. Z pamiętników, pism i listów wybrał i oprac. ... W-wa 1961.

b) Dzieciństwo i młodość (1812-1836)

P. SZWYKOWSKI: List do Jana Kraszewskiego, dat. Wilno, 9 marca 1832 r. Rkps w posiadaniu J. Krzyżanowskiego, W-wa. —SKI (A. KRASIŃSKI): Lublin, 20 lutego. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 60. — Z okoliczności przedstawionej w Żytomierzu komedii Kraszewskiego. ... *Kur. Warsz.* 1857 nr 103. — K. KRASZEWSKI: Monografia domu Kraszewskich vel Kraszowskich Jastrzębczyków. Z herbarzy, kronik, dokumentów i papierów rodzinnych. Poz. 1861. — J. GŁOGER: Szkoły białskie i czteroletni w nich pobyt Józefa Kraszewskiego. *Kłosa* 1879 nr 744-746; wyd. osob. pt. Szkoła białka i czteroletni w niej pobyt J. I. Kraszewskiego (1822-1826). Wspomnienie kolegi szkolnego. Biała Podlaska 1928 *Bibl. Białka* nr 3. — A. PŁUG (A. PIETKIEWICZ): Objaśnienia do rycin i do wiersza pod tytułem „Wspomnienia Romanowa”. *Kłosa* 1879 nr 744. — W. M.: Świsłocz. Kilka wspomnień. *Kłosa* 1879 nr 744-747. — Dr I. T.: Szczegół z młodości J. I. Kraszewskiego. *Przeł. Lit. Dod. do Kraju* 1887 nr 38. — Kraszewski w Białej. *Tyg. Powsz.* 1887 nr 13. — Kronika bieżąca. Młeczny brat Kraszewskiego. *Słowo* 1887 nr 85; przedr. *Zgoda* (Milwaukee) 1887 nr 19. —

Gdzie się urodził Kraszewski? *Gaz. Lw.* 1905 nr 50. — K. KASZEWSKI: Gdzie się Kraszewski urodził. *Gaz. Pol.* 1905 nr

24. — D. K. LILJENFELD: Nieco z młodych lat J. I. Kraszewskiego. *Gaz. Kujawska* 1912 nr 166. — L. OSTEN: Kraszewski w Lublinie w r. 1826. *Przeł. Wielkopolski* 1912 nr 30. — W. HAHN: Gdzie mieszkał Kraszewski w Lublinie w r. 1826 i 1827? *Przeł. Lubelsko-Kresowy* 1924/25 nr 12. — J. (C. JANKOWSKI): Kraszewski w Wilnie. *Słowo* (Wil.) 1924 nr 235. — K. BARTOSZEWICZ: Kraszewski uczniem Akademii białskiej. Wyd. w książce: *Dawna Biała na Podlasiu. Biała Podlaska* 1928. — Józef Ignacy Kraszewski. *Podlasiak* 1928 nr 39. — W. NADRATOWSKI: Z Tyszkiewiczowskiej Świsłoczy. *Kur. Warsz.* 1930 nr 288. — B. ZDZIARSKI: Pradziadowie Kraszewskiego. *Gaz. Warsz.* 1934 nr 142 (dod.). — J. I. Kraszewski w Białej. *Warsz. Dzien. Nar.* 1937 nr 125. —

K. CZACHOWSKI: Młody Kraszewski. *Przekrój* 1945 nr 14. — T. CHABROS: Lubelskie lata J. I. Kraszewskiego. *Kamena* 1955 nr 5/7. — J. KAŁTOCH: Spadkobiercy Filomatów. (Aresztowanie Kraszewskiego w roku 1830). *Ruch Lit.* 1960 z. 3. — J. SIWKOWSKA: Z okazji Roku Kraszewskiego. Połóg w zajeździe. *Problemy* 1962 nr 12. — A. KAUPUŻ: Dzieje konkursu na Uniwersytecie Kijowskim i praca konkursowa J. I. Kraszewskiego o języku polskim. *Przeł. Hum.* 1964 nr 6.

c) Okres wołyński (1837-1859)

E. K. (KIERSKI): *Geniusze. Gaz. Wielkiego Księstwa Poz.* 1839 s. 1395-1396. [Polemika: A. M. Tamże s. 1648]. — A. WILKOŃSKI: 4 listy do J. I. Kraszewskiego z lat 1842-1843. Ogł. K. Bartoszewicz: *Listy Wilkońskiego do J. I. Kraszewskiego. Echo Lit.-Artyst.* 1913 z. 9-10. — Au. Wi. Ch. Fil. (A. WILKOŃSKI): Józef Ignacy Kraszewski w Warszawie. *Dzwon Lit.* 1846 t. 3; wyd. osob. pt. Kraszewski w Warszawie. Lw. 1883. (Tu razem: Salon literacki; Wspomnienie). — A. WILKOŃSKI: 3 listy do J. I. Kraszewskiego, dat. 12 listopada, 4 i 12 grudnia 1846; 5 listów do Jana Kraszewskiego (ojca J. I. Kraszewskiego), dat. 16 i 26 lutego, 29 marca i 2 grudnia 1847 oraz bez daty. Ogł. K. Bartoszewicz: Wilkoński i Kraszewscy. *Przeł. Lit.* 1897 nr 9. — K. KACZKOWSKI: Wspomnienie o Krzemieńcu. (List do Szymona Konopackiego). *Gwiazda* nr 3 (1848). — Rozmaitości. Słówek objaśnienia. Z powodu Listu I ze wsi P. Kraszewskiego. *Tyg. Petersb.* 1849 nr 21, 30. — Wiadomości krajowe. *Dzien. Warsz.* 1851 nr 43, 115, 187, 206, 210. — List Teodora Tripplina do J. I. Kraszewskiego, dat. Warszawa, 7 marca 1852. *Księga pam. na uczczenie setnej rocznicy urodzin A. Mickiewicza (1798-1898)*. T. 1. W-wa (1898). — (H. RZEWUSKI): „Jeszcze się ten nie urodził, co by wszystkim dogodził”. *Dzien. Warsz.* 1852 nr 182. — †: Kronika warszawska i krajowa. *Gaz. Codz.* 1854 nr 38. — *(J. BARTOSZEWICZ): Ze świętego obowiązku donieść musimy... *Dzien. Warsz.* 1854 nr 44. — J. I. Kraszewski w życiu domowym. *Szkółka dla Młodzieży* 1854 nr 5-8. — K. W. Wójcicki: List do Redakcji „Gazety Codziennej”. *Gaz. Codz.* 1856 nr 199-200, 207. — Kronika. *Wiad. Pol.* (Paryż) 1857 nr 18. — T.: Korespondencja Kroniki. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1857 nr 94. — W nr 38 „Kuriera Warszawskiego” ... *Wiad. Pol.* 1857 nr 8. — Z przyjemnością donosimy ... *Dzien. Lit.* 1857 nr 141. — A. K.: Korespondencja Kroniki. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1858 nr 15. — Dla p. J. Kraszewskiego... *Dzien. Lit.* 1858 nr 58. — T. PADALICA (Z. FISZ): Korespondencja Gazety Warszawskiej. *Gaz. Warsz.* 1858 nr 139. — K.: Odjazd J. I. Kraszewskiego za granicę. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1858 nr 124. — S. OKRASZEWSKI: Żytomierz i jego teatr, jest temu lat trzydzieści a teraz. *Gaz. Warsz.* 1858 nr 226. — Polacy w Rzymie się znajdujący ... *Dzien. Lit.* 1858 nr 85. — P. SEMENENKO: Dziennik.

Powst. 1858. *Fragm. ogł. E. Elter. Sacrum Poloniae Millennium*. T. 2. Rzym 1955. — OBYWATEL WOŁYŃSKI: Korespondencja „Gazety Codziennej”. *Żytomierz. Gaz. Codz.* 1859 nr 150. — (A. WERYHA DAROWSKI): Mala verba provocant... Bruksela 1859. — (J. DOBRZAŃSKI): Zapiski literackie. *Dzien. Lit.* 1860 nr 7. — Korespondencja. (Listy z podróży). Z Podola rosyjskiego. *Dzien. Lit.* 1860 nr 25-26. —

DR ANTONI J. (J. A. ROLLE): Józef Ignacy Kraszewski i ksiądz Stanisław Choleńkowski. *Przew. Nauk. i Lit.* R. 6 (1878) i odb. — F. BOGACKI: J. I. Kraszewski i Towarzystwo Słowiańskie w Odessie. *Przeł. Tyg.* 1879 nr 14. — P. CHMIEŁOWSKI: J. I. Kraszewski w Warszawie w 1838 r. *Biesiada Lit.* 1879 nr 203. — A. TYSZYŃSKI: J. I. Kraszewski w Warszawie w grudniu 1846 roku. *Kłosy* 1880 nr 808. — E. HELENIUSZ (IWANOWSKI): Pamiętki polskie z różnych czasów. T. 2. Kr. 1882. — P. JAJA BYKOWSKI: Z księgi wspomnień. Luźne kartki. *Kur. Warsz.* 1887 nr 100. — DR ANTONI J. (J. A. ROLLE): Zatarg wołyński 1859 r. Kartka z życia J. I. Kraszewskiego. *Przew. Nauk. i Lit.* R. 17 (1889). [Rec.: Z. HORDYŃSKI. *Kwart. Hist.* 1890]. — E. M. GALLI: Pamiętniki. Powst. przed 1893. Ogł. *Przeł. Nar.* 1913 nr 8-11 i odb. — T. BOBROWSKI: Pamiętniki. T. 2. Powst. przed 1894. Wyd. Lw. 1900. — Z. S. FELIŃSKI: Pamiętniki. Cz. 1: 1822-1851. Powst. przed 1895. Wyd. Kr. 1897. — Korzeniowski i Kraszewski. *Kur. Warsz.* 1897 nr 79. — E. HELENIUSZ (IWANOWSKI): Listki wichrem do Krakowa z Ukrainy przyniesione. T. 1. Kr. 1901. —

K. BARTOSZEWICZ: Kandydatura Kraszewskiego na profesora Uniwersytetu Krakowskiego. *Nova Reforma* 1912. — M. DUBIECKI: Pobyt J. I. Kraszewskiego w Żytomierzu (1853-1860). *Dzien. Kijowski* 1912 nr 130, 132-134, 136, 138-139, 142-143, 146-147; przedr. w książce: Na Kresach i za Kresami. Wspomnienia i szkice. Kijów 1914. — W. KOROTYŃSKI: Kraszewski do Syrokomli. *Kur. Warsz.* 1912 nr 79; przedr. *Dzien. Chicański* 1912 nr 177. — N. POPRUZENKO: J. I. Kraszewskij w Odiessie. Odesa 1912. — K. BARTOSZEWICZ: Egeria Wielopolskiego. *Tyg. Ilustr.* 1913 nr 27-30; przedr. w książce: Muza margrabiego. W-wa 1914 *Popularna Bibl. Hist.* — K. BARTOSZEWICZ: Kraszewski i Korzeniowski. *Przeł. Nar.* 1913 nr 9. — K. BARTOSZEWICZ: Listy Wilkońskiego

do J. I. Kraszewskiego. *Echo Lit.-Artyst.* 1913 z. 9-10. — J. TRETIAK: Bohdan Zaleski na tulaćwie. Życie i poezja na tle dziejów emigracji polskiej. Cz. 2: 1838-1886. Kr. 1914. —

B. GUBRYNOWICZ: Epizod walki J. I. Kraszewskiego z H. Rzewuskim. *Pam. Lit.* R. 28 (1931). — A. BAR: J. I. Kraszewski na Wołyniu. *Rocznik Wołyński* R. 4 (1935) i odb. — A. WOJTKOWSKI: Spór o przekonania społeczne i zarobki literackie J. I. Kraszewskiego w Poznaniu r. 1839. *Roczniki Hist.* R. 11 (1935) i nadd. — A. BAR: J. I. Kraszewski a Wacław Szymanowski. *Tydzień Kult.-Lit.* 1937 nr 13 (dod. *Głosu Narodu*). — W. DOBACZEWSKA: Dzieje kultury wileńskiej pomiędzy dwoma powstaniami. Wil. 1937. — S. PIGOŃ: „Fakundotyp” Kraszewskiego. (Z dziejów pewnej nieprzyjazni literackiej). *Tydzień Kult.-Lit.* 1937 nr 20 (dod. *Głosu Narodu*). — A. BAR: Za kulisami „Tygodnika Literackiego”. *Kronika M. Poz.* 1938 nr 2. — F. ŁYSZEK: Z przeżyć Kraszewskiego na Wołyniu. *Rocznik Wołyński* R. 7 (1938). — A. WOJTKOWSKI: Nowe szczegóły o „Tygodniku Literackim” i „Ogrodniku Naukowym”. *Kronika M. Poz.* 1938 nr 3. — *Księga ku czci J. I. Kraszewskiego*. Łuck 1939. (Tu m. in.: A. BAR: Teatr szlachty wołyńskiej; H. BARYCZ: J. I. Kraszewski kandydatem do katedry historii literatury polskiej i powszechnej w Uniwersytecie Jagiellońskim w r. 1851/2; F. BIELAK: Między „Tygodnikiem Petersburskim” a „Gwiazdą” kijowską; J. MIODUSZEWSKI:

J. I. Kraszewski jako działacz regionalny; J. NIEĆ: J. I. Kraszewski — badacz przeszłości Wołynia, i odb.). — S. DĄBROWSKI: O „teatrze szlachty wołyńskiej”. (Uwagi i uzupełnienia). *Ziemia Wołyńska* 1939 nr 5. —

J. MACIEJEWSKI: Słowacki w Wielkopolsce. Szkice i materiały. Wr. 1955 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 27. — R. TABORSKI: Apollo Korzeniowski, ostatni dramatopisarz romantyczny. Wr. 1957 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 9. — A. TREPIŃSKI: Interlokucja papieska do Kraszewskiego. (Przełomowy rok w życiu pisarza). *Twórczość* 1958 nr 7. — H. PAWLICKI: W sprawie „Interlokucji papieskiej do Kraszewskiego”. *Twórczość* 1958 nr 10. — J. HARHALA: Jeszcze w sprawie „Interlokucji papieskiej do Kraszewskiego”. *Twórczość* 1959 nr 1. — T. S. GRABOWSKI: Z pogranicza polsko-białoruskiego. *Księga pam. ku czci S. Pigonia*. Kr. 1961. — S. ŚWIERZEWSKI: Kraszewski w Warszawie. *Stolica* 1962 nr 12. — H. BARYCZ: Kazimierz Józef Turowski i jego „Biblioteka Polska”. W książce: Wśród gawędziarzy, pamiętnikarzy i uczonych galicyjskich. *Studia i sylwety z życia umysłowego Galicji XIX w.* T. 1. Kr. 1963. — M. INGLÓT: Poglądy Kraszewskiego na materialne podstawy zawodu pisarskiego (lata 1830-1863). *Zeszyty Prasoznawcze* 1964 nr 1/2. — B. BILIŃSKI: Viaggiatori polacchi a Venezia nei secoli XVII-XIX. *Venezia e la Polonia nei secoli XVII-XIX*. Wenecja 1965 *Atti del Convegno Italo-Polacco. Fondazione G. Cini*.

d) Okres warszawski (1860-1862)

Zaonęgdaj redaktor „Gazety Polskiej” J. I. Kraszewski pożegnał... *Kur. Warsz.* 1862 nr 297. — K. BARTOSZEWICZ: Kraszewski i Kronenberg. *Kur. Warsz.* 1912 nr 153-166. — K. BARTOSZEWICZ: Kraszewski w r. 1859-1862. *Nowa Reforma* 1912. — K. BARTOSZEWICZ: Kraszewski w r. 1861-1863. *Nowa Reforma* 1912. — A. KRAUSHAR: Kraszewski i Wielopolski. (Kartka z lat 1861-1863). *Świat* 1912 nr 11-12; wyd. osob. W-wa 1912 *Miscellanea Hist.* nr 42. [Rec.: Z. L. S. (W. PRZYBOROWSKI). *Kwart. Hist.* 1913]. — A. KRAUSHAR: Kraszewsciana. Pierwsze i ostatnie miejsce pobytu J. I. Kraszewskiego w Warszawie (1812-1863). *Świat* 1912 nr 30; przedr. w książce: Echa przeszłości. W-wa 1917. — KUSTOSZ: Kraszewski w Warszawie 1860-1863. *Biesiada Lit.* 1912 nr 30. — I. BARANOWSKI: Pamiętni-

ki (1840-1862). Powst. przed 1919. Wyd. A. Wrzosek. Poz. 1923. —

J. GRABIEC: Ostatni szlachcic. Aleksander hrabia Wielopolski margrabia Gonzaga Myszkowski na tle dziejów. T. 2. W-wa-Kr. 1924. — Z. ROMANOWICZÓWNA: Ci, których znalazłam. *Gaz. Lw.* 1928 nr 234-236; przedr. w książce: Cienie. (Kilka oderwanych kart z mojego życia). Lw. 1930. — Z. DEBICKI: Kraszewski i Kronenberg. *Kur. Warsz.* 1930 nr 34. — P. MUSIOL: Józef Lompa w świetle swych listów do J. I. Kraszewskiego. *Zaranie Śląskie* 1932 nr 2. — J. GALICZ: Józef I. Kraszewski i „Gwiazdka Cieszyńska”. (Stosunek w latach 1856-1862). *Zaranie Śląskie* 1936 nr 2. — J. K. URBACH: Udział Żydów w walce o niepodległość Polski. (Łódź) 1938. — Tydzień kulturalny. „Zjednany” Kraszewski. *Prosto z mostu* 1938 nr 31. —

A. M. SKAŁKOWSKI: Aleksander Wielopolski w świetle archiwów rodzinnych. T. 3. Poz. 1947. — T. MIKULSKI: Nulla dies sine linea. W książce: Spotkania wrocławskie. Wr. 1950; wyd. 2 Kr. 1954. — W. ROSZKOWSKA: Z dziejów polsko-nie-

mieckich stosunków kulturalnych w XIX wieku. Jan Mikołaj Przewłocki, lektor wrocławski 1849--1870. *Przegl. Zach.* 1952 nr 11/12 i odb. — P. JASIEŃCICA: Dwie drogi. O powstaniu styczniowym. W-wa 1960; wyd. 2 W-wa 1963.

e) Okres drezdeński (1863-1883)

C. NORWID: 6 listów do J. I. Kraszewskiego z lat 1866-1882. Ogl. S. Pigoń: Garsć listów C. K. Norwida. *Mysł Nar.* 1935 nr 22-23, 25, 48; przedr. w odb. uzup. pt. C. Norwid: Słowo i litera w rozwoju dziejowym uważane. Garsć listów z lat 1846-1883. W-wa 1935 (1936). — C.: Z Poznańskiego. *Dzien. Lit. i Polit.* 1867 nr 24. — K. ESTRICHER, M. i F. FALEŃSCY: Korespondencja ... (1867-1903). Z autografu wyd. i komentarzem opatrzyła J. Rudnicka. Wr. 1957 *Arch. Lit. t. 3.* — J. I. Kraszewski we Lwowie. *Dzien. Lit. i Polit.* 1867 nr 20-21. — Kraszewski w Poznaniu. *Dzien. Poz.* 1867 nr 119. — Pan J. Kraszewski ... *Gaz. Nar.* 1867 nr 106. — Sprzeczności. *Dzien. Pol.* 1867 nr 30. — Uczta i wieczór na cześć Kraszewskiego. (Lw. 1867). — (w): Z Poznańskiego. *Gaz. Tor.* 1867 nr 130; przedr. pt. Kraszewski w Objezierzu. *Praca* 1912 nr 30. — Wiadomości miejscowe i prowincjonalne. *Poznań. Gaz. Tor.* 1867 nr 122. — **: Odezwa p. J. I. Kraszewskiego w sprawie wdowy i sierot Syrokomli. *Kalina* 1869 nr 12. — Dobrze wysłużona nagroda. *Przegl. Lw.* 1871 t. 2. — Kandydatura p. Kraszewskiego. *Tyg. Katolicki* 1871 nr 6. — Kandydatura p. Kraszewskiego w Poznaniu. *Gaz. Nar.* 1871 nr 57. — Kronika tygodniowa. *Tyg. Wielkopolski* 1871 nr 5. — Najznakomitszy i najuczciwszy p. Kraszewski ... *Przegl. Lw.* 1871 t. 2. — Pamiątka drukarni J. I. Kraszewskiego w Dreźnie. 1868-1871. Drezno 1871. — Z Wielkopolski. (Lipiec). *Przegl. Lw.* 1871 t. 2. — E. ORZESZKOWA: 8 listów do J. I. Kraszewskiego z lat 1872-1881. W książce: Listy. T. 1: Dwugłosy. W-wa 1937. — Korespondencja Przeglądu. P. Kraszewski. *Przegl. Lw.* 1873 t. 5. — Józef Ignacy Kraszewski. *Przegl. Tyg.* 1874 nr 12. — List Jana A. Kraszewskiego do Kajetana Kraszewskiego, dat. Warszawa, 20 października 1877. Rkps w posiadaniu J. Krzyżanowskiego, W-wa. —

Co słyhać nowego. *Kur. Por.* 1878 nr 274. — Muzeum Kopernika w Rzymie. *Kur. Codz.* 1878 nr 206, 208, 215. — Pan Kraszewski i adres Polaków „zamieszkałych we Włoszech”. (?) *Warta* 1878 nr 198. — Wiadomości bieżące. Jó-

zef Ignacy Kraszewski. *Wiek* 1878 nr 96. — Kronika. J. I. Kraszewski. *Dzien. Pol.* 1879 nr 133. — Kronika miejscowa i zagraniczna. Przyjazd J. I. Kraszewskiego do Warszawy. *Tyg. Romansów i Powieści* 1880 nr 592. — **: Międzynarodowy kongres literacki w Wiedniu. *Echo* 1881 nr 212, 214. — A. B. BRZOSTOWSKI: J. I. Kraszewski, nowa jego willa i życie domowe w Dreźnie. *Kur. Warsz.* 1881 nr 180, 182-184. — Kongres literacki. *Dzien. Pol.* 1881 nr 218. — Wiadomości bieżące zagraniczne. Mowa J. I. Kraszewskiego, jako prezesa honorowego kongresu literackiego międzynarodowego w Wiedniu. *Wiek* 1881 nr 212. — J. I. Kraszewski u siebie. *Biesiada Lit.* 1882 nr 358-359, 362-363. — E. JELÍNEK: Návštěva u Kraszewského. Vzpomínka. *Slovanský sborník* (Praga) 1883 z. 10. — C. JAN-KOWSKI: W willi Kraszewskiego. *Kur. Warsz.* 1884 nr 206. —

Z. GŁOGER: Ze wspomnień. *Klasy* 1887 nr 1137. — M. WOŁOWSKI: Co mówił o sobie? (Wspomnienie osobiste. Warszawa, 11 kwietnia 1887 r.). *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1887 nr 185. — Z niedalekiej przeszłości. (Przyczynek do dziejów b. Szkoły Głównej w Warszawie). *Słowo* 1887 nr 85. — G. KOHN: Wieniec wspomnień o Kraszewskim. Studium krytyczno-literackie. *Rocznik* (Sambor) 1888/89. — M. MOTTY: Przechadzki po mieście. *Dzien. Poz.* 1888; wyd. osob. t. 1. Poz. 1888; wyd. nast. oprac. Z. Grot. W-wa 1957. —

M. SZAREK: Bieg mego życia. *Przyj. Ludu* 1895 nr 20-24; 1896 nr 9-10 i odb.; przedr. *Gaz. Opolska* 1897 nr 75-86; przedr. *Wieś* 1945 nr 18; przedr. fragm. S. Pigoń: Wybór pisarzy ludowych. Cz. 1: Pamiętnikarze i publicyści. Wr. 1947. — K. BARTOSZEWICZ: Korespondencja J. I. Kraszewskiego. *Przegl. Lit.* 1897 nr 24; 1898 nr 1-11, 14/15-18/19; 1899 nr 2/3-4/5. — A. B. BRZOSTOWSKI: Ze wspomnień o Kraszewskim (1880-1887). W dziesiątą rocznicę jego zgonu. *Rocznik* (Sambor) 1897; wyd. 2 pt. Ze wspomnień o Kraszewskim w setną rocznicę jego urodzin, a dwudziestą piątą zgonu. W-wa 1912 *Bibl. Dziel. Wyborowych*. [Rec.: J. WOŁANT. *Przegl. Lit.* 1897 nr 10; P. CHMIEŁOWSKI: Z życia Kraszewskiego.

- Kur. Codz.* 1898 nr 78; W. HAHN. *Pam. Lit.* R. 11 (1912)]. — JUL. ADAM: W stolicy Saksonii. *Biesiada Lit.* 1898 nr 20. — A. B. BRZOSTOWSKI: Józef Ignacy Kraszewski. Jego niegdyś pracownia i korespondencja. *Wędrowiec* 1902 nr 13. — A. B. BRZOSTOWSKI: Ze wspomnień o J. I. Kraszewskim. *Biesiada Lit.* 1902 nr 12. — A. B. BRZOSTOWSKI: Życie domowe Kraszewskiego w Dreźnie. *Kur. Codz.* 1902 nr 78. — T. T. JEŻ (Z. MILKOWSKI): Od kolebki przez życie. Wspomnienia. T. 3. Powst. 1906-1909. Wyd. A. Lewak. Kr. 1937. —
- K. BARTOSZEWICZ: Kandydatura Kraszewskiego na profesora literatury polskiej w Szkole Głównej. *Kur. Warsz.* 1912 nr 327. — Dzień pracy Kraszewskiego. *Dzienn. Kijowski* 1912 nr 189. — M. FRĄCKIEWICZ: Józef Ignacy Kraszewski w Krakowie i we Lwowie w r. 1867 i odczyty jego o Dantem. Wspomnienia z przeszłości w setną rocznicę urodzin. Kr. 1912. [Rec.: S. VRTEL. *Pam. Lit.* R. 11 (1912)]. — S. KARWOWSKI: Kraszewski a Czerwoni. *Przeł. Wielkopolski* 1912 nr 40. — A. KRAUSHAR: Kraszewski i Merzbach. Kartka z roku 1865. *Pam. Lit.* R. 11 (1912)]. — AL. K. (KRAUSHAR): Villa Bieda J. I. Kraszewskiego pod Dreznem. (Kartka z r. 1864). *Kur. Warsz.* 1912 nr 79. — M. R.: Drukarnia J. I. Kraszewskiego w Dreźnie: 1868-1871. *Grafika* 1912. — J. SOKULSKI: Stosunki J. I. Kraszewskiego z Agatonem Gillerem (1876-1887). Na podstawie korespondencji Kraszewskiego. Lw. 1912. — ST. W. (WASYLEWSKI): Kraszewski we Lwowie. *Gaz. Wiecz.* 1912 nr 587. — Ze wspomnień o Kraszewskim. *Słowo* 1912 nr 204. —
- W. MICKIEWICZ: Pamiętniki. T. 1-3. W-wa 1926-1933. — Dom J. I. Kraszewskiego w Dreźnie. *Kur. Poz.* 1929 nr 406. — F. RAWITA-GAWROŃSKI: J. I. Kraszewski w roku 1877. *Kur. Warsz.* 1929 nr 281. — M. H.: Pamiętki polskie w Dreźnie. *Tęcza* 1930 nr 4. — M. WALEWSKA z PRZEŹDZIECKICH: Polacy w Paryżu, Florencji i Dreźnie. Sylwetki i wspomnienia. W-wa 1930. — A. CZARTKOWSKI: J. I. Kraszewski a próby ruchu zbrojnego. *Kur. Warsz.* 1931 nr 313. — F. HOESICK: Tatry i Zakopane. Przeszłość i terażniejszość. T. 4. Kr. 1931 s. 71-74; przedr. w książce: Legendowe postacie zakopiańskie. Wybór z „Tatr i Zakopanego”. W-wa 1959. — J. ZBOROWSKI: 1863 czy 1866? Przyczynki do pobytu J. I. Kraszewskiego w Zakopanem. *Wierchy* 1933. — Z. HIEROWSKI: Kraszewski o Karpińskim. *Kur. Lit.-Nauk.* 1934 nr 42. —
- S. PIGOŃ: Oprac. wyd.: Garść listów C. K. Norwida, jw. — J. ZBOROWSKI: Skutki artykułu o „Kraszewskim w Zakopanem”. *Wierchy* 1935. — J. HULEWICZ: Walka kobiet o dostęp na uniwersytety. *Przeł. Współcz.* 1936 nr 170. — F. KULISIEWICZ: Dwa przyczynki historyczne z bibliotek cieszyńskich. *Zaranie Śląskie* 1936 nr 3. — P. CEGIELSKA: Kraszewski w Poznaniu przed 70 laty. *Kur. Poz.* 1937 nr 238. — T. KLESZCZYŃSKI: Kraszewski we Lwowie. *Lwów Lit.* 1937 nr 5. — J. POPOWSKA: W pokoju J. I. Kraszewskiego. *Tęcza* 1937 nr 12. — J. SOKULSKI: Józef Ignacy Kraszewski a Sybir. *Sybirak* 1938 nr 1/2. — W. TASZYCKI: J. I. Kraszewski a Łużycanie. *Przeł. Współcz.* 1938 nr 191 i odb. — T. DUBIECKI: Korespondencja między J. I. Kraszewskim a Marianem Dubieckim. *Księga ku czci J. I. Kraszewskiego*. Łuck 1939 i odb. —
- Z. GROT: Hipolit Cegielski. *Poz.* 1947. — J. M. MIKA: J. I. Kraszewski w Poznaniu. *Głos Wielkopolski* 1947 nr 135. — W. RAPACZYŃSKI: Pisarz ludowy Maciej Szarek w życiu J. I. Kraszewskiego. *Świat* 1949 nr 18. — F. MIEDZIŃSKI: Zemsta prymasa na J. I. Kraszewskim. *Nowa Kultura* 1952 nr 50. — W. DANEK: Droga Kraszewskiego do pisania „Rachunków”. *Pam. Lit.* R. 47 (1956) i nadb. — W. DANEK: Kraszewski i ultramontanizm. *Życie Lit.* 1956 nr 21. — W. SULEWSKI: Kraszewski o Komunie Paryskiej. *Świat* 1956 nr 12. — W. DANEK: W 70 rocznicę śmierci J. I. Kraszewskiego. *Polonistyka* 1957 nr 4. — I. FABIANI-MADEYSKA: Odwiedziny Gdańska w XIX wieku. *Gdańsk* 1957 *Bibl. Gdańska. Seria Źródł Hist.* nr 2. — W. DANEK: Muza „Starej baśni”. *Pam. Lit.* R. 49 (1958) z. 3. — W. DANEK: Kraszewski w Dreźnie. (Szkic biograficzny). *Roczn. Wr.* t. 3/4 (1959/60). — M. ORZECHOWSKI: Stosunki Kraszewskiego z organizacjami polskimi we Wrocławiu. Tamże. — M. ORZECHOWSKI: Szkice z dziejów Polonii wrocławskiej. *Wr.* 1960. — W. DANEK i J. NOWAKOWSKI: Kraszewski i Lenartowicz. Dzieje przyjaźni. *Pam. Lit.* R. 52 (1961) z. 1. — D. KUCHARSKA-ZARZYCKA: Uroniony list Jana Kasprowicza do J. I. Kraszewskiego. *Ruch. Lit.* 1962 z. 6. — S. KIENIEWICZ: Polska działalność dyplomatyczna w Niemczech. W zbiorze: Polska działalność dyplomatyczna 1863-1864. T. 2. W-wa 1963. — J. HULEWICZ: Związki Karola Estreichera z Akademią Umiejętności w Krakowie. *Księga pam. ku czci K. Estreichera (1827-1908)*. Kr. 1964. — P. NOWOTNY: Nowe szczegóły o kontaktach J. I. Kraszewskiego z Łużyczanami. *Pam. Słowiński* t. 14 (1964).

f) Jubileusz

Przygotowania do jubileuszu: *Gaz. Nar.* 1876 nr 119. — L. JEŃNIKI. *Tyg. Ilustr.* 1877 nr 90. — T. T. JEŻ (Z. MILKOWSKI). *Wiek* 1877 nr 279. — T. T. JEŻ. *Dzien. Pol.* 1877 nr 292. — A. PÓLKOZIC (NIEWIAROWSKI). *Echo* 1877 nr 196, 262. — A. PILECKI. *Tyg. Powsz.* 1877 nr 36. — *Dzien. Pol.* 1877 nr 225. — *Gwiazdka Cieszyńska* 1877 nr 51. — *Kronika Rodz.* 1877 nr 24. — *Tydzien* (Lw.) 1877 nr 15, 16. — *Wiek* 1877 nr 275. — K. ESTREICHER. *Gaz. Lw.* 1878 nr 94-95 i odb. — J. GRAJNERT. *Wiek* 1878 nr 221. — S. KRZEMIŃSKI. *Bluszcz* 1878 nr 2, 18, 50. — A. MOSTOWSKI. *Wiek* 1878 nr 4. — JACEK SOPLICA (W. OŁĘDZKI). *Niwa* 1878 t. 13. — OMIKRON (W. SABOWSKI). *Kur. Por.* 1878 nr 78. — *Q.* *Kur. Warsz.* 1878 nr 39, 143. — T. J. ROLA (PIEKARSKI): J. I. Kraszewski. Z powodu pięćdziesięciolecia pracy i zasług jego dla społeczeństwa. W-wa 1878. [Rec.: *Gaz. Pol.* 1878 nr 48]. — *Ate-neum* 1878 t. 2. — *Czas* 1878 nr 93, 271. — *Echo* 1878 nr 104. — *Gaz. Nar.* 1878 nr 151, 225. — *Gwiazdka Cieszyńska* 1878 nr 19, 20. — *Kłosy* 1878 nr 673, 693, 731. — *Kur. Codz.* 1878 nr 94, 285. — *Kur. Por.* 1878 nr 73, 92, 110, 124, 138, 192, 277, 323, 325. — *Lech* 1878 nr 44. — *Ruch Lit.* 1878 nr 2, 6, 19, 26. — *Tyg. Mąd i Powzięści* 1878 nr 9, 41. — *Wiek* 1878 nr 12, 44, 75, 78, 101. — G. KOHN: Die Kraszewski-Medaille. *Numismatische Blätter* (Wiedeń) 1879 nr 3; przedr. w art. pt. Wieniec wspomnień o Kraszewskim. Studium krytyczno-literackie. *Rocznik* (Sambor) 1888/89. — W. MARRENÉ-MORZKOWSKA: Słówo kobiety o jubileuszu Kraszewskiego. *Tyg. Ilustr.* 1879 nr 192. — X. E. P. (E. PODOLSKI). *Przepl. Lw.* 1879 t. 18. — M. WEBER: Bliższe wyjaśnienia o jubileuszu urządzonym na pamiątkę J. I. Kraszewskiego. Kr. 1879. — *Bibl. Warsz.* 1879 t. 2. — *Gaz. Lw.* 1879 nr 38. — *Kronika Rodz.* 1879 nr 18, 24. — *Kur. Codz.* 1879 nr 42. — *Lech* 1879 nr 22. — *Tydzien* (Piotrków) 1879 nr 18. — *Tyg. Ilustr.* 1879 nr 165. — *Wiek* 1879 nr 93. —

Uroczystości poza Krakowem: A. Z. *Czas* 1878 nr 291. — E. JEŃNIKI: Oslava padesátilete činnosti J. I. Kraszewského. *Koleda* 1878 s. 349. — *Kur. Codz.* 1878 nr 102. — *Ruch Lit.* 1878 nr 19. — *Wiek* 1878 nr 60, 278. — W. (ENGESTRÖM). *Dzien. Poz.* 1879 nr 68-69. — E. JEŃNIKI. *Národní listy* (Praga) 1879 nr 21. — E. JEŃNIKI: Uroczystość J. I. Kraszewskiego, obchodzona w Pra-

dze 11 grudnia 1878. Wieczór słowiański. *Lech* 1879 nr 1 i odb. — E. JEŃNIKI. *Przepl. Tyg.* 1879 nr 1. — L. ... *Czas* 1879 nr 70; toż *Gaz. Nar.* 1879 nr 71. — B. PRAWDOMOWSKI (Z. MAŁACHOWSKI): Wspomnienia o literacko-społecznym jubileuszu J. I. Kraszewskiego. Lw.-Kr. 1879. — JACEK SOPLICA (W. OŁĘDZKI). *Niwa* 1879 t. 15. — *Pamiętka obchodu uroczystości imienin J. I. Kraszewskiego w Dreźnie w roku jego jubileuszowym 1879*. Z polecenia komitetu medalowego zebrał i wydał Wawrzyniec hr. Engeström. Poz. 1879. — *Dzien. Pol.* 1879 nr 2, 72, 133. — *Gaz. Nar.* 1879 nr 229. — *Gwiazdka Cieszyńska* 1879 nr 13-14. — *Kronika Rodz.* 1879 nr 8. — *Lech* 1879 nr 1, 24. — *Tyg. Ilustr.* 1879 nr 170. — Jubileusz J. I. Kraszewskiego w Italii. Artykuły, telegramy dziennikarskie zebrał, ułożył i czcigodnemu Jubilatowi ofiarował Dr A. Wołyński z Warszawy. Florencja 1880. (Egz. znajduje się w Bibl. Uniw. Poz. sygn. 218642 II). — Sławność Kraszewskiego w Koterové. *Plzeňské listy* 1880 nr 13. —

Uroczystości jubileuszowe w Krakowie (1879): Program uroczystości jubileuszu J. I. Kraszewskiego w Krakowie d. 3, 4 i 5 października 1879 r. Kr. 1879. — V. ARNESE. *Gazzetta d'Italia* (Rzym) nr 299. — B. BARANOWSKI: Jubileusz 50-letniej pracy literackiej J. I. Kraszewskiego obchodzony w Krakowie w d. 3, 4 i 5 październ. 1879 r. (Sprawozdanie). *Szkola*. — A. BEGEY. *Gazzetta di Torino* nr 304, 314, 316. — A. DIETRICH. *Messenger de Vienne* nr 41. — A. DOBROWOLSKA. *Gaz. Pol.* nr 62. — DR Ω. *Przepl. Lw.* t. 18. — C. D'ESCOLEAUX. *Le Figaro* (Paryż) nr 283. — G. *Magasin für die Literatur des Auslandes* (Lipsk) nr 48. — DR GERMAN. *Tamże* nr 47. — DR T. G. (T. GERSTMAN). *Szkola*. — J. HOLEČEK. *Slovanské listy* nr 54-56. — J. J. T. *Květy* (Praga). — K. D. *Wiestnik Jewropy* t. 6 i nadb. — ENS. (K. KANTECKI). *Gaz. Lw.* nr 227. — Kraszewski et Siemiradzki à Vienne. *Messenger de Vienne* nr 42. — E. LIPNICKI. *Le Français* (Paryż) nr 280. — Mściwoj K. (F. K. MARTYNOWSKI). *Przyj. Dom.* nr 20, 21. — N. T. *Le XIX-e siècle* nr 2848. — C. PETZET. *Breslauer Zeitung* nr 437. — J. PETZHOLDT: J. I. Kraszewski's 50-jähriges Schriftsteller-Jubiläum. *Neuer Anzeiger für Bibliographie und Bibliothekswissenschaft*. Drezno s. 381-383. — T. RAMM. *Schlesische Zeitung* (Wr.) nr 500. — H. SOKOLOV. *Ruch*

(Praga) nr 88. — W. SPASOWICZ: Jubileusz Kraszewskiego. *Ateneum* t. 4; przedr. w książce: Pisma. T. 6. Petersburg. 1892. — LIGEZA (Z. SUMIŃSKI). *Niwa* t. 16. — S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* t. 2. — J. J. TOUŽIMSKY. *Květy* (Praga). — F. VY-SLOUŽIL. *Akademické listy* (Praga) s. 142, 145. — W. M. KRONIKA. *Rodz.* nr 20. — F. WILLFORT: Ein polnisches Nationalfest. *Wiener Sonn- und Montagszeitung* nr 81. — Z. C. CZAS nr 228-231. — (W. ZAWADZKI). *Tyg. Ilustr.* nr 199-200. — Zgoda w Krakowie. *Goniec Wielkopolski* nr 231. —

Il Bersagliere. Giornale politico-letterario nr 271. — *Czas* nr 208, 212, 215-232. — *Dzien. dla Wszystkich* nr 83. — *Dzien. Poz.* nr 217-218, 228-239. — *The Evening Standard* (Londyn) nr 17, 224. — *Fővárosi Lapok* (Budapeszt) nr 227, 241. — *Fővárosi Únnepek* (Budapeszt) nr 239. — *Fremden-Blatt* (Wiedeń) nr 294. — *Gaz. Nar.* nr 226-232, 237-238. — *Gazzetta d'Italia* nr 278, 280. — *Gazzetta Illustrata* (Mediolan) nr 47. — *Gaz. Kielecka* nr 87. — *Golos* (Petersb.) nr 295. — *Goniec Wielkopolski* nr 229-230. — *Gwiazdka Cieszyńska* nr 40, 41. — *Hon* (Budapeszt) nr 231. — *Kłosy* nr 745-746. — *Kölnische Zeitung* nr?. — *Kur. Warsz.* nr 191, 221-227, 235-237, 241, 258-259, 263, 269, 271, 278, 282. — *The Morning Call* (San Francisco) nr 27. — *Neue Freie Presse* (Wiedeń) nr 5422, 5425. — *Niwa* t. 16. — *Nowiny* nr 19, 21. — *Noworossijskij telegraf* (Odessa) nr 1354. — *L'Opinione. Giornale quotidiano* (Rzym) nr 274. — *Plzeňské listy* nr 81. — *Pokrok* (Praga) nr 235. — *Przegl. Lw.* t. 18. — *Przegl. Pol.* t. 2. — *Przódka* nr 20. — *San* (Przemysł) nr 6, 28, 36, 41-42. — *St. Petersburger Herald* nr 274. — *St. Pietierburgskije wiadomości* nr 263. — *Světozor* (Praga). — *Szkola.* — *Towarzystwo Pilnych Dzieci* nr 29. — *Tydzień* (Piotrków) nr 42-43. — *Tydzień Pol.* nr 33, 35, 37-39. — *Tyg. Ilustr.* nr 173. — *Tyg. Powsz.* nr 41-42. — *L'Univers* (Paryż) nr 4389. — *Das Vaterland* (Wiedeń) nr 269. — *Wiek* nr 225, 227. — *Wieniec* nr 20-21. — Przegląd historyczny czynności Towarzystwa Naukowego w Toruniu. *Rocznik Tow. Nauk. w Tor.* t. 2 (1880). — A. H. K. (KIRKOR): Jubileusz J. I. Kraszewskiego. *Gwiazda. Kalendarz petersb.* ... 1881. Petersburg. 1881. —

Przemówienia (w Krakowie): Adres Towarzystwa Pedagogicznego złożony J. I. Kraszewskiemu w dzień jego jubileuszu. *Szkola* 1879. — Czcigodny Panie! (Powinszowanie drukarń). W wyd.: Hymny boleści. Kr. 1879. — J. GLAJ-

CAR: Przemówienie na jubileuszu J. I. Kraszewskiego. *Wieniec* 1879 nr 21; przedr. *Gwiazdka Cieszyńska* 1879 nr 42; przedr. S. PIGOŃ: Wybór pisarzy ludowych. Cz. 1: Pamiętnikarze i publicyści. Wr. 1947. — B. JASTRZĘBSKI: Odpowiedź na toast J. I. Kraszewskiego ... Drezno 1879. — Mowa Marszałka hr. Wodzickiego przy bankiecie na cześć Kraszewskiego. *Przegl. Pol.* 1879/80 t. 2. — Osiem przemówień na jubileuszu J. I. Kraszewskiego. Rkpś Bibli. KUL sygn. 89. — *Książka jubileuszowa ... J. I. Kraszewskiego*. W-wa 1880. — (J. SZUJSKI): Sprawozdania z posiedzeń Wydziału i komisji wydziałowych. Posiedzenie dnia 7 października. *Rozpr. i Spr. AU* t. 7 (1880). —

Echa pojubileuszowe: Echa jubileuszowe. *Strażnica Pol.* 1879 nr 15. — Das Kraszewski's Jubiläum und die russische Presse. *Allgemeine Zeitung* 1879 nr 295. — Po powodu jubileja Kraszewskiego. *Gazeta A. Galcuka* (Moskwa) 1879 nr 41. — Po powodu jubileja Kraszewskiego. *Molwa* (Petersb.) 1879 nr 302, 304. — La presse russe et Kraszewski. *Messenger de Vienne* 1879 nr 44. — Rektoru Lwowskiego Uniwersytetu po powodu jego otwiera Spasowicz na jubileje Kraszewskiego. *Nowoje wriemnia* (Petersb.) 1879 nr 1293. — „St. Petersburgskie wiadomości” o jubileuszu Kraszewskiego. *Gaz. Nar.* 1879 nr 243. — N. STOROZENKO: Po powodu jubileja Kraszewskiego. *Russkij kurier* (Moskwa) 1879 nr 38. — S. KOŹMIAN i K. MORAWSKA: I z bliska i z daleka. Poczest stu felietonów umieszczonych w Kurierze Poznańskim od października 1878 do września 1880 w skróceniu. Poz. 1881. — *Księga pamiątkowa jubileuszu J. I. Kraszewskiego 1879 r.* Kr. 1881. (Tu m. in.: Adresy; A. BELCİKOWSKI: Głosy prasy zagranicznej; A. BELCİKOWSKI: Zakończenie; Dary; Dyplomy udzielone J. I. Kraszewskiemu; A. H. K. (KIRKOR): Współdziaław w obchodach jubileuszowych ludów pobratymczych; I. POŁKOWSKI: Medale i medaliki wybite ku uczczeniu jubileuszu J. I. Kraszewskiego; A. SZCZEPAŃSKI: Rok jubileuszowy; A. SZCZEPAŃSKI: W Krakowie; Telegramy od Polaków z ziem dawnej Polski). — Nie do uwierzenia, a przecież prawda. *Gaz. Kr.* 1881 nr 47. —

O mówienia późniejsze: M. SZAREK: Bieg mego życia. *Przyj. Ludu* 1895 nr 20-24; 1896 nr 9-10 i odb.; przedr. *Gaz. Opolska* 1897 nr 75-86; przedr. *Wieś* 1945 nr 18; fragm. przedr. S. PIGOŃ: Wybór pisarzy ludowych. Cz. 1: Pamiętnikarze i publicyści. Wr. 1947. —

J. I. Kraszewski i Sukiennice. *Słowo Pol.* (Lw.) 1905 nr 483. — W. SZRAJBER: Z młodości uroczych dni. *Kur. Warsz.* 1906 nr 79. — E. KRASZEWSKA: Wspomnienie o jubileuszu J. I. Kraszewskiego. *Kronika Rodz.* 1912 nr 30-31. — Jubileusz Kraszewskiego w Krakowie. *Słowo* 1912 nr

4. — J. KOSTRZEWSKI: A. Cieszkowski wobec jubileuszu Kraszewskiego. *Kur. Poz.* 1916 dod. do nr 209. — K. CIAŁOWICZ: Rosjanie wobec jubileuszu 50-lecia pracy literackiej J. I. Kraszewskiego. W pięćdziesiątą rocznicę śmierci J. I. Kraszewskiego. *Przeł. Współcz.* 1937 nr 186-187.

g) Proces i więzienie

Aresztowanie (1883): *Czas* nr 139, 143. — *Dzien. dla Wszystkich* nr 19. — *Dzien. Pol.* nr 139-142, 145, 147, 149, 171-173, 176, 184. — *Echo* nr 177. — *Gaz. Kr.* nr 136-139, 141-142, 150. — *Gaz. Lw.* nr 183. — *Gaz. Nar.* nr 161, 183. — *Gaz. Pol.* nr 152. — *Gaz. Warsz.* nr 146. — *Kraj* nr 24-26, 32. — *Kur. Paryski* nr 44-47. — *Przeł. Rzeszowski* nr 13. — *Przeł. Tyg.* nr 33. — *Rola* nr 25, 31-32, 37, 43. — *Zábavné listy.* —

179. — *Kur. Warsz.* 1884 nr 148a, 149a. — *Przeł. Rzeszowski* 1884 nr 12. — *Tyg. Ilustr.* 1884 nr 74. — *Wiek* 1884 nr 61. — DR J. S. S.: Co jest tajemnicą wojskową? (Z powodu sądu niemieckiego nad Kraszewskim). *Nowa Reforma* 1885 nr 163-164; przedr. *Zgoda* (Milwaukee) 1885 nr 24-25. —

Akt oskarżenia (1884): G. SMÓLSKI. *Gaz. Pol.* nr 108-111. — *Gaz. Nar.* nr 63, 111, 113. — *Gaz. Pol.* nr 107-110. — *Kur. Paryski* nr 7. —

Sprawa Kraszewskiego: S. BUCZYŃSKI: Kraszewski więzień i Niemcy. Rozmyślanie. Kr. 1883. — Kraszewski-Brochocki-Arnese. *Goniec Wielkopolski* 1883 nr 173, 184. — Kraszewski elfogatas. (Lengyelb részletek). *Pesti Hirlap* (Budapeszt) 1883 nr 167-168, 176. — *Czas* 1883 nr 182. — *Echo* 1883 nr 136, 142-143, 151-152, 160, 165, 171-172, 174, 176, 178-180, 233, 268. — *Gaz. Nar.* 1883 nr 178. — *Kraj* 1883 nr 31. — **: Poogląd na sprawę Kraszewskiego w Niemczech. *Kur. Por.* 1884 nr 136. — T. CH. (T. JESKE CHOIŃSKI): Z powodu sprawy Kraszewskiego. *Niwa* 1884 t. 25. — Kraszewski. Sua condanna per alto tradimento. *La Civiltà Cattolica* (Rzym) S. XII t. 7 (1884). — Kraszewski elitélve. *Pesti Hirlap* (Budapeszt) 1884 nr 140. — A. PŁUG (A. PIETKIEWICZ): Po wyroku. *Kłosy* 1884 nr 987. — A. REMBOWSKI: Kiedy zionący na nas nienawiścią... *Gaz. Pol.* 1884 nr 116; przedr. pt. Kraszewski przed sądem w Lipsku. Wskazę: Pisma. T. 2. W-wa 1902. — (AËR) (A. RZAŻEWSKI). *Dzien. Poz.* 1884 nr 115, 121. — St. M. RZ. (RZĘTKOWSKI): Szczegóły o uwięzieniu Kraszewskiego. *Tyg. Ilustr.* 1884 nr 74. — W. SĄBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1884 nr 73. — D. SCOSSA: A „honarulás bünös”-e. *Fővárosi Lapok* (Budapeszt) 1884 nr 121. — W. SZYMANOWSKI: Między czarą a ustami. *Kur. Warsz.* 1884 nr 140a. — POSEŁ PRAWDY (A. ŚWIĘTOCHOWSKI): Nowy komentarz do sprawy Kraszewskiego. *Prawda* 1884 nr 23. — S. ZALEWSKI: Kilka uwag prawnika o procesie Kraszewskiego. W-wa 1884. — *Dzien. Pol.* 1884 nr 63, 136. — *Gaz. Kr.* 1884 nr 85, 117, 178. — *Gaz. Nar.* 1884 nr 69. — *Gaz. Warsz.* 1884 nr 121. — *Goniec Wielkopolski* 1884 nr

135-136, 138, 141, 150. — W. H. (HOLEWIŃSKI). *Wędrowiec* nr 22-24. — r. *Gaz. Lw.* nr 112, 114, 115, 116, 117, 119. — (D. SCOSSA). *Fővárosi Lapok* (Budapeszt) nr 121. — (S) (G. SMÓLSKI). *Gaz. Lw.* nr 111. — G. SMÓLSKI. *Gaz. Pol.* nr 114-115, 117-118. — G. SMÓLSKI. *Kraj* nr 19. — B. WOŁOWSKI. *Gaz. Warsz.* nr 123. — z. i. *Przeł. Tyg.* nr 22. — *Biesiada Lit.* nr 20, 22. — *Czas* nr 110-112, 114-117, 119. — *Dzien. Łódzki* nr 108, 110. — *Dzien. Pol.* nr 111-119, 127. — *Dzien. Poz.* nr 110, 112-119, 121, 125. — *Gaz. Kr.* nr 111-115, 117-118, 123. — *Gaz. Lw.* nr 117. — *Gaz. Nar.* nr 104-105, 113-119, 124, 134. — *Gaz. Pol.* nr 110, 113-114, 116-117. — *Gaz. Warsz.* nr 107-115, 117, 120. — *Gwiazdka Cieszyńska* nr 20-21. — *Kłosy* nr 986. — *Kraj* dod. do nr 20. — *Kur. Paryski* nr 11. — *Kur. Warsz.* nr 131a, b, 132a, b, 133a, 134a, 135a, b, 136a, b, 137a, 138, 139a, b, 140a, b, 141, 143a, 145, 146b, 150b. — *Nowa Reforma* nr 112-118. — *Prawda* nr 20-21. — *Przeł. Rzeszowski* nr 10. — *Przeł. Tyg.* nr 20-21. — *Rola* nr 19-22. — *Schlesische Volkszeitung* nr 217, 219, 221, 223, 225, 227, 232. — *Słowo* nr 109-114, 118. — *Świt* nr 8-9. — *Wiek* nr 108-115, 122. —

Pobyty w więzieniu w Magdeburgu (1884): s. s. *Gaz. Pol.* nr 157. — *Biesiada Lit.* nr 23. — *Gaz. Nar.* nr 145. — *Gaz. Pol.* nr 171. — *Gaz. Warsz.* nr 152, 173. — *Kraj* nr 25. — *Kur. Paryski* nr 15. — *Pesti Hirlap* nr 228. — *Rola* nr 32. — *Nowa Reforma* 1885 nr 159. — *Zgoda* (Milwaukee) 1885 nr 18. — *Chwila* 1886 nr 2. — *Dzien. Pol.* 1886 nr 19. —

Uwolnienie z więzienia za kaucją: Il poeta liberato. *Il Secolo* (Mediolan) 1885 nr 7040. — J. LERMINA: La presse italienne à propos de la mise en liberté provisoire de J. I. Kraszewski et de son arrivée à Milan. Quelques extraits traduits des journaux italiens. Rzym 1885. — *Chwila* 1885 nr 24. — *Gaz. Warsz.* 1885 nr 169. — T. T. JEŻ (Z. MILKOWSKI): Kronika dnia. *Chwila* 1886 nr 4. — POSEŁ PRAWDY (A. ŚWIĘTOCHOWSKI). *Prawda* 1886 nr 24. — *Dzien. Pol.* 1886 nr 3. — *Prawda* 1886 nr 10. — *Polak w Ameryce* 1887 nr 11. —

Omówienia późniejsze: A. B. BRZOSTOWSKI: Ze wspomnień o Kraszewskim (1880-1887). W dziesiątą rocznicę jego zgonu. *Rocznik* (Sambor) 1897 i odb.; wyd. 2 pt. Ze wspomnień o Kraszewskim w setną rocznicę jego urodzin a dwudziestą piątą zgonu. W-wa 1912. [Rec.: J. WOLANT. *Przeł. Lit.* 1897 nr 10; P. CHMIEŁOWSKI: *Z życia Kraszewskiego. Kur. Codz.* 1898 nr 78; W. HAHN. *Pam. Lit. R.* 11 (1912)]. — A. B. BRZOSTOWSKI: J. I. Kraszewski wśród tłumu „przyjaciół” i ... „wielbicieli”. (Ze wspomnień w 15-tą rocznicę jego zgonu). *Głos* 1902 nr 15. — A. B. BRZOSTOWSKI: W 15-tą rocznicę śmierci J. I. Kraszewskiego. *Gaz. Pol.* 1902 nr 77-78, 80, 82. — A. KRAUSHAR: Z pamiętnika. *Biesiada Lit.* 1907 nr 1-6, 8-11; *Lechita* 1907 nr 1-4; przedr. pt. Stosunki z J. I. Kraszewskim. Wyd. w książce: Kartki z pamiętnika Alkara.

T. 1. Kr. 1910. [Rec.: W. JANKOWSKI. *Pam. Lit. R.* 11 (1912)]. — Bismark przeciw Kraszewskiemu. *Dzien. Kijowski* 1912 nr 194. — J. SOKULSKI: Stosunki J. I. Kraszewskiego z Agatonem Gillerem (1876-1887). Na podstawie korespondencji Kraszewskiego. Lw. 1912. —

A. BAR: „Zapiski więzienne” J. I. Kraszewskiego. *Silva Rerum* 1925 z. 5 i odb. — T. KR.: Proces J. I. Kraszewskiego w r. 1884. *Kur. Warsz.* 1934 nr 136. — T. A. GORZYCKI: Poznańskie echo procesu J. I. Kraszewskiego sądownego za zdradę stanu przez sąd Rzeszy w Lipsku w r. 1884. *Kur. Poz.* 1935 nr 399. — I. TUROWSKA: Konopnicka i Kraszewski. (Z nieznanej korespondencji). *Mysł Nar.* 1936 nr 41-42. — S. RYGIEL: Kraszewski i Feldman. *Wiad. Lit.* 1937 nr 17. —

Miejsce uwięzienia J. I. Kraszewskiego. *Głos Wielkopolski* 1945 nr 65. — W. KIESZKOWSKA: Niemcy wobec pisarza polskiego. *Dziś i jutro* 1948 nr 35. — J. WYSZOMIRSKI: Kraszewski szpiegiem francuskim. *Express Wiecz.* 1948 nr 187. — R. ZULIŃSKI: Więzienne tarapaty Kraszewskiego. *Wiedza i Życie* 1953 nr 5. — W. DANEK: Sprawa procesu i skazania Kraszewskiego. *Twórczość* 1955 nr 10. — H. M. DĄBROWOLSKA: Zagadka procesu J. I. Kraszewskiego. *Twórczość* 1955 nr 7. — Z. RABSKA: Moje życie z książką. Wspomnienia. T. 1. Wr. 1959. — J. W. BOREJSZA: Dossier B a/1133. *Nova Kultura* 1961 nr 35.

h) Ostatnie lata życia i śmierć

J. I. Kraszewski przybył... *Chwila* 1885 nr 50. — Kraszewski. *Rola* 1885 nr 44, 46-47, 50. — J. LAM: J. I. Kraszewski i A. Grabowski w San Remo. *Gaz. Lw.* 1885 nr 278. — O Kraszewskim. *Kur. Por.* 1885 nr 360. — O stanie zdrowia J. I. Kraszewskiego. *Wiek* 1885 nr 285. — A. PŁUG (A. PIETKIEWICZ): J. I. Kraszewski na urlopie. *Kłosy* 1885 nr 1065. — Przegląd prasy polskiej. *Chwila* 1885 nr 53. — SORDELLO: Kraszewski in Italia. *Capitano Fracasso* (Rzym) 1885 nr 313. — A. ARRONI: In occasione della serata di galla ad onore del poeta Kraszewski. San Remo 1886. — J. I. Kraszewski w San Remo. *Biesiada Lit.* 1886 nr 6. — Kronika dnia. *Chwila* 1886 nr 55. — Kronika tygodnia. *Chwila* 1886 nr 52, 62, 67. — KURACJUSZ: Z San Remo. *Kur. Warsz.* 1886 nr 7. — B. E. MAINERI: G. I. Kraszewski. *Il Diritto* (Rzym) 1886 nr 214. — Przegląd prasy polskiej. *Chwila* 1886 nr 52. — Z miasta. *Gaz. Pol.* 1886 nr 111, 121, 131. —

Z San Remo. *Kur. Warsz.* 1886 nr 129b, 334a. —

W 1887: A. B. BRZOSTOWSKI: Z księgi wspomnień. Luźne kartki. *Kur. Warsz.* nr 95. — Czy „stronictwo klerykałne” rozniosło wieść o religijnym zgonie Kraszewskiego? *Przeł. Katolicki* nr 18. — Głos Kraszewskiego. *Kur. Warsz.* nr 78. — Głosy prasy naszej o Kraszewskim na wieść o jego zgonie. *Kłosy* nr 1135-1137. — Głosy prasy o śp. J. I. Kraszewskim. *Dzien. Pol.* nr 89. — CHORAŻY (S. GODLEWSKI): Śp. J. I. Kraszewski. Wrażenie wywołane w kraju jego zgonem. *Niwa* t. 31. — J. I. Kraszewski. *Gaz. Warsz.* nr 73, 77-78. — J. I. Kraszewski. *Kur. Kr.* nr 67-68. — J. I. Kraszewski. *Kur. Warsz.* nr 81-83, 87-88, 90, 94. — KAMIENNY (J. JELEŃSKI): Na posterunku. Raport Jeża w „Prawdzie” o ostatnich chwilach Kraszewskiego. *Rola* nr 19. — Jeszcze Kraszewski... *Przeł. Katolicki* nr 20. — Jeszcze o Kraszewskim. *Zgoda*

- (Milwaukee) nr 15. — Korespondencja zagraniczna. *Bluszcz* nr 18. — T. T. JEŻ (Z. MILKOWSKI): O Kraszewskim i o tych, w których oczach umarł. *Prawda* nr 17. — T. T. JEŻ: Ostatnie chwile Kraszewskiego. *Gaz. Warsz.* nr 79. — Z. M. (MILKOWSKI): Śp. J. I. Kraszewski. *Genewa. Kur. Por.* nr 90. — T. T. JEŻ: Tragedia skonu. *Kur. Warsz.* nr 82. — T. T. J. (Z. MILKOWSKI): Z *Genewy. Gaz. Pol.* nr 66. — T. T. JEŻ: Znad łoża śmierci. *Kur. Warsz.* nr 81. — O Kraszewskim. *Gaz. Pol.* nr 65, 67. — Opis ostatnich dni życia Kraszewskiego. *Przegl. Katolicki* nr 14. — Ostatnie chwile J. I. Kraszewskiego. *Dzien. Poz.* nr 68-69. — Ostatnie chwile J. I. Kraszewskiego. *Kur. Warsz.* nr 64. — Ostatnie chwile J. I. Kraszewskiego. *Słowo* nr 63-64. — Ostatnie chwile J. I. Kraszewskiego. *Zorza* nr 13. — Ostatnie chwile Kraszewskiego. *Kur. Por.* nr 78. — Ostatnie chwile Kraszewskiego. *Wiek* nr 64. — Prasa o Kraszewskim. *Zgoda* (Milwaukee) nr 17. — Prasa zagraniczna i Kraszewski. *Polak w Ameryce* nr 10. — QUIS: Pogawędka. *Bluszcz* nr 13. — F. RAWITA (GAWROŃSKI): J. I. Kraszewski w Genewie. *Kłosy* nr 1137-1138. — ROMAN: San Remo. *Tyg. Powsz.* nr 10. — S. M. RZĘTKOWSKI: Ostatnie chwile Kraszewskiego. *Życie* nr 17. — S. RZĘTKOWSKI: Zgon Kraszewskiego. *Tyg. Ilustr.* nr 221. — G. S. (SMÓLSKI): Ostatnie dni. *Kur. Warsz.* nr 88. — G. SMÓLSKI: Śmierć J. I. Kraszewskiego. *Nowa Reforma* nr 67, 69-71, 76, 78-79. — G. S. (SMÓLSKI): Willa „Miraflores”. *Kur. Warsz.* nr 96. — Stan J. I. Kraszewskiego. *Słowo* nr 61. — Śmierć i pogrzeb Kraszewskiego. *Gaz. Lw.* nr 67. — Śmierć i pogrzeb Kraszewskiego. *Gaz. Nar.* nr 69. — Śmierć J. I. Kraszewskiego. (Oryginalne sprawozdanie Dz. Polskiego). *Dzien. Pol.* nr 85. — Śp. J. I. Kraszewski. *Dzien. Pol.* nr 88. — Śp. J. I. Kraszewski. *Dzien. Poz.* nr 71. — Śp. J. I. Kraszewski. (Ostatnie chwile Kraszewskiego). *Kur. Por.* nr 84. — Świadeństwo Jeża o śmierci Kraszewskiego. *Przegl. Katolicki* nr 15. — Testament J. I. Kraszewskiego. *Słowo* nr 96. — F. T. (TRAWIŃSKI): Les derniers moments et les funérailles de Kraszewski. *Bulletin Polonais littéraire, scientifique et artistique* nr 33. — W. Cz.: Zgon J. I. Kraszewskiego. *Tyg. Powsz.* nr 11. — W jak niefortunnym otoczeniu Kraszewski umierał. *Przegl. Katolicki* nr 18. — Wspaniałomyślność niemiecka. *Zgoda* (Milwaukee) nr 24. — Y: Nowiny paryskie. *Bluszcz* nr 14. — Z. M.: Z San Remo do grobu. *Biesiada Lit.* nr 13. — Z powodu Kraszewskiego. *Dzien. Poz.* nr 67. — W. ZAWADZKI: Korespondencja zagraniczna. *Lwów. Bluszcz* nr 15. — Zgon i pogrzeb Kraszewskiego. *Gaz. Lw.* nr 69. — Zgon J. I. Kraszewskiego. *Gaz. Nar.* nr 70. — Zgon Kraszewskiego. *Ognisko Dom.* nr 106. — Zgon Kraszewskiego. *Zgoda* (Milwaukee) nr 17. — Zgon śp. Kraszewskiego. *Gaz. Lw.* nr 70. —
- KAMIENNY (J. JELEŃSKI): Na posterunku. Rzekomy sąd Kraszewskiego. *Rola* 1888 nr 14. — T. T. JEŻ (Z. MILKOWSKI): Wspomnienia o J. I. Kraszewskim. W-wa 1888. [Rec.: W. GOMULICKI: Jeż o Kraszewskim. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1888 nr 27; POSEŁ PRAWDY (A. ŚWIĘTOCHOWSKI): Liberum veto. Wspomnienia o Kraszewskim Jeża. *Prawda* 1888 nr 14; -wg-. *Kur. Warsz.* 1888 nr 200; Wiadomości literackie i naukowe. *Bluszcz* 1888 nr 26]. — HAJOTA (H. J. ROGOZIŃSKA PAJZDERSKA): „Na Rivierze”. *Kur. Warsz.* 1888 nr 316. — F. E. POLZEŃSKI: Ostatnie chwile Kraszewskiego. *Dla głodnego ludu. Jednodniówka akademicka*. Kr. 1890. — A. B. BRZOSTOWSKI: Ostatnie chwile życia J. I. Kraszewskiego. *Dzien. Chicagowski* 1902 nr 84-85. — M. SYNORADZKI: Ostatnie lata i zgon Kraszewskiego. *Biesiada Lit.* 1912 nr 30. —
- j. pietrz. (J. PIETRZYCKI): Ostatnia pracownia Kraszewskiego. *Rzeczpospolita* (Kr.) 1920 nr 175. — J. PIETRZYCKI: Wspomnienie o Kraszewskim w San Remo. *Ilustr. Kur. Codz.* 1923 nr 195. — A. ŚWIĘTOCHOWSKI: Z pamiętnika. *Wiad. Lit.* 1932 nr 17. — W. DANEK: Nad trumną Kraszewskiego (w 70 rocznicę). *Życie Lit.* 1957 nr 12. —
- Nektologi (1887): ZBARASKI (W. FELDMAN). *Ojczyzna* nr 1. — Gocchie d'inchiostro. *Capitano Fracasso* (Rzym) nr 82. — J. K. G. *Tyg. Mód i Powieści* nr 13. — J. I. Kraszewski. *Scincille* (Zara). — E. J. (JELINEK). *Slovanský sborník* (Praga) nr 5. — T. Ch. (JESKE-CHOIŃSKI). *Niwa* t. 31. — Kleine Chronik. Josef Ignaz Kraszewski. *Breslauer Zeitung* nr 201. — REDAKCJA „ROZNIKÓW SAMBORSKICH” (G. KOHN). *Rocznik* (Sambor) 1886/87. — Kraszewski. *Capitano Fracasso* (Rzym) nr 80. — Kraszewski. *La Riforma* (Rzym) nr 80. — (A. MAZANOWSKI). *Przegl. Tyg.* nr 13. — Z. MILKOWSKI. *Gaz. Nar.* nr 72. — A. PÓLKOZIC (NIEWIAROWSKI). *Dzien. dla Wszystkich* nr 62. — AL. N. (NIEWIAROWSKI). *Słowo* nr 62. — Polszeli mcerali Kraszewski. *Iweria* (Kwira) nr 54. — O. VIOLA. *Tyg. Romansów i Powieści* nr 952. —

Ateneum t. 2. — *Biesiada Lit.* nr 12. — *Bluszcz* nr 12. — *Czas* nr 66. — *Dzien. Pol.* nr 88, 89. — *Dzien. Poz.* nr 70. — *Gaz. Nar.* nr 74, 76, 79. — *Gaz. Rolnicza* nr 12. — *Gaz. Warsz.* nr 74. — *Głos* nr 13. — *Goniec* nr 4. — *Gwiazdka Cieszyńska* nr 13. — *Izraelita* nr 12. — *Kłosa* nr 1134. — *Kronika Rodz.* nr 7. — *Kur. Lw.* nr 80. — *Kur. Pol. w Paryżu* nr 79. — *Kur. Por.* nr 79. — *Kur. Warsz.* nr 79. — *Nowa Reforma* nr 66, 88. —

Pogoń nr 7. — *Polak w Ameryce* nr 1. — *Prawda* nr 13. — *Przeł. Katolicki* nr 13. — *Przyj. Dzieci* nr 15. — *Rola* nr 13, 18. — *Słowo* nr 62. — *Świt* nr 156. — *Tydzien (Piotrków)* nr 13. — *Tyg. Powsz.* nr 9. — *Wędrowiec* nr 12. — *Wieczory Rodz.* nr 15. — *Wiek* nr 63, 65-66, 74. — *Wielkopolanin* nr 66. — *Życie (W-wa)* nr 13.

Ponadto zob. Wspomnienia pośmiertne, s. 171—172.

i) Pogrzeb

Uroczystości pogrzebowe za granicą (1887): G. S. *Kur. Warsz.* nr 92, 95. — H. *Kur. Warsz.* nr 83. — PRAWDA. *Gaz. Pol.* nr 69. — G. SMÓLSKI. *Dzien. Pol.* nr 96. — *Dzien. Poz.* nr 70-74. — *Gaz. Lw.* nr 66, 70-78. — *Gaz. Nar.* nr 68. — *Kłosa* nr 1137. — *Słowo* nr 65-66. — *La Tribune de Genève* nr 66. — *Zgoda (Milwaukee)* nr 20. —

Przygotowania do pogrzebu (1887): (A). *Kur. Warsz.* nr 96, 107-108. — JÓZEF Z. *Kur. Warsz.* nr 95. — QUIS. *Bluszcz* nr 15. — (§) (H. SIENKIEWICZ). *Gaz. Pol.* nr 76, 79. — *Dzien. Pol.* nr 97, 99. — *Dzien. Poz.* nr 67, 80. — *Gaz. Lw.* nr 68, 78, 84. — *Gaz. Pol.* nr 64, 69, 90. — *Kraj* nr 14. — *Kur. Kr.* nr 67. — *Kur. Por.* nr 83. — *Słowo* nr 75. —

Pogrzeb (1887): Program pogrzebu śp. Kraszewskiego. *Dzien. Poz.* nr 83; toż *Gaz. Warsz.* nr 95. — ∞. *Gaz. Pol.* nr 90. — D... *Wiek* nr 86. — J. N. z OLEKSOWA GNIEWOSZ. *Strażnica Pol.* nr 9. — (H.). *Gaz. Lw.* nr 87-88. — J. O. S. *Przeł. Pedag.* nr 8. — (K). *Gaz. Pol.* nr 90. — K. J. *Biesiada Lit.* nr 13. — KAROL (J. KOTARBIŃSKI). *Kłosa* nr 1135, 1137. — M. G. *Bluszcz* nr 17. — MAZUR. *Kraj* nr 15. — T. T. JEŻ (Z. MIŁKOWSKI). *Kur. Warsz.* nr 86, 91. — M. MORAWSKI. *Przeł. Powsz.* t. 14. —

(§) (H. SIENKIEWICZ). *Gaz. Pol.* nr 84-86. — ...SKI. *Tyg. Ilustr.* nr 225. — L. STRASZEWICZ. *Ateneum* t. 2. — POSEŁ PRAWDY (A. ŚWIĘTOCHOWSKI). *Prawda* nr 13-14, 18. — W. K. *Ognisko Dom.* nr 110. — W. M. *Biesiada Lit.* nr 19. — W. P. *Prawda* nr 17. — Z. Fc. *Gaz. Nar.* nr 88-89. — *Czas* nr 66-90. — *Dzien. Pol.* nr 96, 104, 106, 109-110, 112. — *Dzien. Poz.* nr 85, 87, 90-91, 94. — *Gaz. Handlowa* nr 89. — *Gaz. Lw.* nr 75, 79, 82. — *Gaz. Warsz.* nr 97-98, 101, 103. — *Kłosa* nr 1138-1140. — *Kur. Kr.* nr 71-87. — *Kur. Pol. w Paryżu* nr 81. — *Kur. Por.* nr 107-108. — *Kur. Warsz.* nr 88, 106. — *Nemzet (Węgry)* nr 106. — *Nowa Reforma* nr 88-91. — *Ojczyzna* nr 3. — *Polak w Ameryce* nr 9. — *Przeł. Katolicki* nr 19. — *Przeł. Tyg.* nr 19. — *Przyj. Dzieci* nr 18. — *Rola* nr 13-15, 17. — *Słowo* nr 82, 86. — *Tyg. Mód i Powieści* nr 17. — *Tyg. Paryski* nr ?. — *Wiek* nr 72, 91. — *Zgoda (Milwaukee)* nr 15-19, 28-29. — *Zorza* nr 17. — *Życie (W-wa)* nr 17. —

Obchody (1887): (J. B.). *Dzien. Pol.* nr 111. — *Il Diritto (Rzym)* nr 94. — *Dzien. Pol.* nr 94. — *Gaz. Pol.* nr 72. — *Ojczyzna* nr 4. — *Rola* nr 17. — *Słowo* nr 67. — *Zgoda (Milwaukee)* nr 16, 26, 32.

IV. OPRACOWANIA TWÓRCZOŚCI

a) Ogólne charakterystyki i przyczynki

- Za życia pisarza: J. KULESA: Mości Redaktorze! *Lwowianin* 1840 z. 11. — S. ORGELBRAND: 24 listy do J. I. Kraszewskiego z lat 1841-1856. Ogl. J. Kajtoch: Z korespondencji Kraszewskiego. (Wybór listów Samuela Orgelbranda). *Pam. Lit.* R. 49 (1958) z. 1. — W. A. WOLNIEWICZ: Kraszewski, Krasziński, Czajkowski. Spojrzenie na literaturę. *Dzien. Dom.* 1842 nr 4. — A. DE NOIRVILLE (A. PRZEZDZIECKI): Préface du traducteur. W wyd. przekł.: *Le Poète et le monde.* Paryż 1843. — M. GRABOWSKI: O nowszych powieściach polskich. *Tyg. Petersb.* 1847 nr 59-61, 81-82, 86-87. — (E. SZPACZYŃSKI): Listy konwersacyjne Wandalina Habdanka do Redaktora „Gwiazdy”. List 2. *Gwiazda* nr 4 (1849). — K. ALKSNIS: Do Wydawcy Pamiętnika. (List). *Pam. Nauk. i Lit.* 1850 z. 6. — J. BARTOSZEWICZ: Nowa epoka literatury historycznej polskiej. *Bibl. Warsz.* 1851 t. 2. — REDAKCJA: List ten zamyka szereg pierwszej serii listów ... *Gaz. Warsz.* 1852 nr 179. — Wiadomości krajowe. *Dzien. Warsz.* 1852 nr 314. — A. Z.W.: Do pana A. A. (Dziennik Warszawski z r. 1854 nr 58). *Gaz. Warsz.* 1854 nr 128. — I. W.: Korespondencja „Gazety Codziennej”. Listy z Wasylówki. *Gaz. Codz.* 1854 nr 85. — F. H. LEWESTAM: Powieści jako literacka oznaka czasu. *Gaz. Codz.* 1855 nr 225-226. — W. W.: Celniejsi współcześni pisarze polscy. *Gwiazdka Cieszyńska* 1855 nr 29-31. — A. Z. W.: Gawędka o niektórych pismach p. Kraszewskiego. *Gaz. Warsz.* 1856 nr 201, 203. — F. S. DMOCHOWSKI: O nowo-stylu i składni polskiej. Odezwa do pp. Korzeniowskiego, Kraszewskiego i Kaczkowskiego. *Gaz. Codz.* 1856 nr 189. — J. N. FRITZ: J. I. Kraszewski. *Illustrirte Zeitung* (Lipsk) 1856. — J. N. FRITZ: J. I. Kraszewski, der Wiedererwecker der polnischen Novelle. *Magazin für die Literatur des Auslandes* (Lipsk) 1856 nr 44. — K. KOZMIAN, F. WĘŻYK: Korespondencja literacka ... (1845-1856). Zebrał, objaśnił i wstępem opatrzył S. Tomkowicz. *Arch. do Dziejów Literatury i Oświaty w Polsce* t. 14 (1914) i odb. — M. GRABOWSKI: Przegląd literatury krajowej. Kraszewski. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856 nr 222-224, 226-228; 1857 nr 6-7. — Kronika warszawska i krajowa. *Gaz. Codz.* 1856 nr 187. — A. Z. W.: Uwagi nad zdaniem Pana M. Grabowskiego o powieści i o Kraszewskim. *Gaz. Warsz.* 1857 nr 38-40. — Dziennikarstwo polskie. *Dzien. Lit.* 1857 nr 21. — A. N. (A. MARCINKOWSKI): List... *Gaz. Warsz.* 1857 nr 281. — Przegląd piśmiennictwa. *Wiad. Pol.* (Paryż) 1837 nr 2-3. — Stronnicze zdania. *Dzien. Lit.* 1857 nr 25. — S. BUSZCZYŃSKI: Pogląd na sztukę i stanowisko Kraszewskiego w literaturze naszej. *Teka Wil.* 1858 nr 3. — PŁAC. SZCZEP. (K. ESTREICHER): Józef Ignacy Kraszewski. *Rozmaitości* (Lw.) 1858 nr 29-33. — K. KASZEWSKI: Józef Ignacy Kraszewski. *Tyg. Ilustr.* 1860 nr 17. — Przegląd piśmiennictwa. *Wiad. Pol.* (Paryż) 1860 nr 28. — K. W. W. (WÓJCICKI): Józef Ignacy Kraszewski. *Postęp* (Wiedeń) 1860 nr 12. — W. POL: Pamiętnik o literaturze polskiej XIX wieku. Lw. 1866 s. 287-289. — K. ESTREICHER, M. i F. FALEŃSCY: Korespondencja ... (1867-1903). Z autografu wyd. i komentarzem opatrzyła J. Rudnicka. Wr. 1957 *Arch. Lit.* t. 3. — F. WALIGÓRSKI: Wizerunki żyjących znakomitości narodowych. *Strzecha* (Lw.) 1868 nr 1. — K. ESTREICHER: Józef Ignacy Kraszewski. Przypomnienie czterdziestolecia zasług piśmienniczych. *Kraj* 1871 nr 61-63; odb. pt. Józef Ignacy Kraszewski. Przypomnienie czterdziestolecia zasług piśmienniczych i pracy. Kr. 1871. — WIELISŁAW (E. SKRO-

dzki): Sądy o Kraszewskim. Opowiadanie. *Tyg. Ilustr.* 1871 nr 188. — W odpowiedzi Panu Kraszewskiemu. *Przeł. Lw.* 1871 t. 1. — Zdanie generała Franc. Morawskiego o p. Józefie Ignacym Kraszewskim. *Przeł. Lw.* 1871 t. 1. — (L. JENIKE): Krajobraz J. I. Kraszewskiego. *Tyg. Ilustr.* 1872 nr 241. — (E. TYSZKIEWICZ): Listi mieszkańca lasów do pana J. I. Kraszewskiego. Wil. 1873. — W. MARRENÉ (MORZKOWSKA): Kilka słów o działalności literackiej Kraszewskiego. *Tyg. Ilustr.* 1874 nr 328-332. —

W. KOROTYŃSKI: J. I. Kraszewski. *Biesiada Lit.* 1876 nr 12. — J. I. Kraszewski. *Slovenec* (Lublana) 1877 nr 130. — F. H. LEWESTAM: J. I. Kraszewski i jego pisma. *Kłosy* 1877 nr 614-615. [Rec.: Prelekcja o Kraszewskim. *Wiek* 1877 nr 55; Prelekcje naukowe w Warszawie prof. H. Lewestama: O J. I. Kraszewskim. *Przeł. Tyg.* 1877 nr 11]. — E. LIPNICKI: J. I. Kraszewski. *Obzor* (Zagrzeb) 1877 nr 256. — E. LIPNICKI: J. I. Kraszewski. *Politik Prag.* 1877 nr 300. — A. P. (PILECKI): Józef Ignacy Kraszewski. *Antrakt* 1877 nr 68, 71. — E. J.: J. I. Kraszewski. *Světozor* (Praga) 1878 nr 30. — A. DE GUBERNATIS: Giuseppe Kraszewski, letterato polacco. *Nuova antologia.* Rzym 1878. — H. SK.: Ignacy Krasicki i Józef Ignacy Kraszewski. *Połymlaci XVIII i XIX w.* *Bluszcz* 1878 nr 44-45. — JANEK MRÓWKA (J. JELEŃSKI): Kto jest Kraszewski i co zrobił? W-wa 1878. — E. LIPNICKI: J. I. Kraszewski. *Europa* (Lipsk) 1878 nr 5. — Notatki literackie o powieściach Kraszewskiego. *Tyg. Powisz.* 1878-1885. — P. (S. H. PELTYN): J. I. Kraszewski. *Izraelita* 1878 nr 10. — A. PŁUG (A. PIETKIEWICZ): Z powodu notatki bibliograficznej Karola Estreichera o Kraszewskim. *Kłosy* 1878 nr 654. — L. SOWIŃSKI: Ze wspomnień o Kraszewskim oraz o wpływie jego na jednego z ciżby. *Echo* 1878 nr 233-235, 237-241, 243, 247, 249, 250, 253, 256, 259-260, 262. — Statystyka dzieł Kraszewskiego. *Nowiny* 1878 nr 140. — Twórczość Kraszewskiego. *Szkola* 1878 nr 3. —

W 1879: WŁ. B. (BELZA): Józef Ignacy Kraszewski. *Towarzysz Piłnych Dzieci* nr 26. — H. B. (BLUMENSTOCK): J. I. Kraszewski. *Die Presse* (Wiedeń) nr 271. — P. CHMIEŁOWSKI: Józef Ignacy Kraszewski. *Niwa* t. 16. — Z. C. (CIESZKOWSKI) i L. D. (DĘBICKI): J. I. Kraszewski i pięćdziesięcioletni jego jubileusz. *Czas* nr 228-234. — L. CSOPEY: Kraseszkiej József. *Vasárnapi Újság* (Budapeszt) nr 40. — W. GOLDBAUM: Einiges über polnische Dichter. *Frankfurter Zeitung* nr 166. — S. GRANVIL: Un mot sur J. I. Kra-

szewski. *Revue Slave* (W-wa) nr 9/10. — S. GRUZIŃSKI: J. I. Kraszewski. *Tyg. Powisz.* nr 39. — A. F. HORA: J. I. Kraszewski. *Plzeňské listy* (Pilzno) nr 20-26; przedr. *Vlast* (Praga) nr 10-11; 1880 nr 1-4; przedr. *Kalendář plzeňský* 1880. — F. L. HOVORKA: J. I. Kraszewski. *Národní listy* (Praga) nr 236. — F. L. HOVORKA: J. I. Kraszewski. Studie k padesátilet jubileu. *Květy* (Praga). — F. L. HOVORKA: Muž železného ducha na poli vědeckém. *Ruch* (Praga) nr 1. — M. ILNICKA: Stanowisko J. I. Kraszewskiego w literaturze. *Bluszcz* nr 40-45. — J.: Głos niemiecki o J. I. Kraszewskim. *Dzien. Poz.* nr 229. — J. I. Kraszewski. *Česká věsta.* — J. I. Kraszewski. *Fremden-Blatt* (Wiedeń) nr 269. — J. I. Kraszewski. *Illustriertes Wiener Extrablatt* nr 269. — J. I. Kraszewski. *Lužičan* (Budziszyn) nr 5. — J. I. Kraszewski. *Neue Illustrierte Zeitung* (Wiedeń) nr 51. — J. V. F.: J. I. Kraszewski. *Neues Wiener Tageblatt* nr 272. — E. JEAN: J. I. Kraszewski. *Wiener Abendpost* nr 225-226. — E. JELÍNEK: J. I. Kraszewski. *Akademické listy* nr 1. — Jubileusz J. I. Kraszewskiego. *Dzien. Poz.* nr 226. — Kraszewskij i polskoje obszczestwo. *Pravda* (Lw.) nr 110. — L. KURTZMANN: Auch ein Wort über polnische Dichter. *Neue Frankfurter Presse* nr 268. — Lettres de Russie et de Pologne. *L'Univers* (Paryż) nr 4389. — E. LIPNICKI: Joseph Ignaz Kraszewski. *Illustrierte Zeitung* nr 1895. — E. LIPNICKI: J. I. Kraszewski. *Politik Prag.* nr 272. — J. M. (MEIKNER): Von Kraszewski. *Deutsche Zeitung* (Wiedeń) nr 2778. — E. MICHAŁOWSKI: O życiu i zasługach J. I. Kraszewskiego. Czytał ... na uroczystym obchodzie pięćdziesiątej rocznicy działalności Kraszewskiego w Tarnopolu dnia 6 października 1879. Tarnopol 1879. — O. MOKRÝ: Józef Ig. Kraszewski. *Osvěta* z. 5. — Niemcy o Kraszewskim. *Kur. Warsz.* nr 42. — A. NOWOSIELSKI: J. I. Kraszewski w literaturze i społeczności naszej. *Tyg. Mód i Powieści* nr 23-30. — E. ORZESZKOWA: List do T. T. Jeża, dat. Grodno, kwiecień 1879. W książce: *Listy*. T. 1: Dwugłosy. W-wa 1937. —

P. PARYŁAK: Mowa wygłoszona w Stanisławowie d. 5 X 1879 na wieczorku jubileuszowym w cześć J. I. Kraszewskiego. *Szkola*; przedr. *Pamiętka obchodu jubileuszu 50-letniej pracy i zasług J. I. Kraszewskiego w Stanisławowie*. Stanisławów 1879. — R. F.: Na katedrze odczytowej. Za staraniem i na obchód Towarzystwa Dobroczynności. O Kraszewskim wypowiedział P. Chmielowski. *Biesiada Lit.* nr 163. — H. SOKOLOV: Muž železného

ducha. Příspěvek k poznání činnosti J. I. Kraszewského na poli vědeckém. *Ruch* (Praga) nr 1. — F. SVOBODA: J. I. Kraszewski. *Naši mladezi* (Praga) 1879-1880. — V. E. SZRAJBER: Nach dem Jubiläum des polnischen Dichters Joseph Ignatz Kraszewski. *Museum* nr 268. — AUTOR DRAMATU „LITWA” (S. TOMKIEWICZ): J. I. Kraszewski. Szkic z biografii i działalności literackiej. *Gwiazdka Cieszyńska* nr 2-8. — R. WALDMÜLLER (E. DUBOC): Joseph Ignatz Kraszewski. *Die Gegenwart* (Berlin) nr 15. — R. WALDMÜLLER (E. DUBOC): Kraszewski. *Neue Freie Presse* (Wiedeń) nr 5424. — A. WOLYŃSKI: Opere di Giuseppe Kraszewski. *Rivista Europea*. — K. W. WÓJCICKI: J. I. Kraszewski. (Z księgi moich wspomnień). *Tyg. Powisz.* nr 32-33. — Z Pobereża. *Tyg. Mód i Powieści* nr 47. — J. ZACHARIASIEWICZ: Kobieta Kraszewskiego. *Kłosy* nr 744-747. —

E. JELÍNEK: J. I. Kraszewski. *Srpska zora* 1880 nr 1. — NIE...JA: Opyt ocenki w nastojaszczem swiecie zaslug Kraszewskiego. *Rossijskaja bibliografija* (Petersb.) 1880 nr 2-3. — V. E. SZRAJBER: Joseph Ignatz von Kraszewski. *Frankfurter Presse* 1880 nr 183, 186. — J. I. Kraszewski. *Československa koleda* 1881. — L. KURTZMANN: J. I. Kraszewski. W wyd. przekł.: Capreae und Rom. Lipsk 1881. — (Ch. DE NOIRE-ISLE — K. PRZEDZIECKI): Joseph-Ignace Kraszewski. Avant propos. W książce: Poètes illustres de la Pologne au XIX-e siècle. Nicea-Paryż 1881 s. 6. — A. TOMIĆ: Josip Ignjat Kraszewski. W wyd. przekł.: Kolibar. Zagrzeb 1882. — E. JELÍNEK: Navštěva u Kraszewského. *Slovenský sborník* (Praga) 1883 s. 514. — Kraszewski József lengyel regényíró. *Vasárnapi Újság* (Budapeszt) 1883 nr 27. — Spadek literacki po Kraszewskim. *Prawda* 1885 nr 16. — A. HOLYŃSKI: Avant propos du traducteur. W wyd. przekł.: Sur la Sprée. Paryż 1886. — L. ULBACH: Préface. W wyd. przekł.: Sans coeur. Paryż 1886. —

Wspomnienia pośmiertne (1887): A. BELCİKOWSKI: J. I. Kraszewski. *Nova Reforma* nr 70-75. — W. BOGUSŁAWSKI: Duch Kraszewskiego. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* nr 184-185. — P. CHMIEŁOWSKI: J. I. Kraszewski. (Wspomnienie pośmiertne). *Ateneum* t. 2. — D. CIAMPOLI: G. I. Kraszewski. *Fanfulla della Domenica* (Rzym) nr 15; przedr. w książce: Studi letterari. Catania 1891. — E. Z.: Próba charakterystyki. *Tyg. Powisz.* nr 10. — E. (K. ESTREICHER): Feniks polski. *Gaz. Lw.* nr 80-81.

— K. ESTREICHER: Obliczenie stronice i wierszy druku w osobno wydanych dziełach J. I. Kraszewskiego tudzież w powieściach umieszczonych po czasopismach. *Życie* nr 28-29. — V. GASZTOWTT: J. I. Kraszewski (1812-1887). *Bulletin Polonais littéraire, scientifique et artistique* nr 33. — Il poeta Kraszewsky. *La Capitale* (Rzym) nr 6004. — Ile Kraszewski napisał. *Szkola*. — J. I. Kraszewski. *Gaz. Nar.* nr 66. — J. I. Kraszewski. *Kur. Poz.* nr 66. — J. I. Kraszewski. *Przegl. Tyg.* nr 13. — J. I. Kraszewski. *Wieczory Rodz.* nr 15. — J. I. Kraszewski. Wspomnienie pośmiertne. *Ruch* nr 7. — J. I. Kraszewski. Wspomnienie pośmiertne. *Szkola*. — K. JAROWSKI: O Józefie Ignacym Kraszewskim. *Dzien. Poz.* nr 66; przedr. *Dzien. Poz.* 1928 nr 71. — Josef Ignac Kraszewski. *Květy* (Praga) z. 4. — M. KARASOWSKI: Z księgi wspomnień o J. I. Kraszewskim. *Polak w Ameryce* nr 24-25. — Kraszewsky. *L'Illustrazione Italiana* (Mediolan) nr 14. — A. K. (KRECHOWIECKI): J. I. Kraszewski. *Gaz. Lw.* nr 65. — Literacka puścizna po Kraszewskim. *Kur. Kr.* nr 77. — W. NIEDZIAŁKOWSKA: Pamięci J. I. Kraszewskiego. Wspomnienie wygłoszone w czytelni kobiet w dniu 29 marca 1887 r. Lw. 1887. — A. PÓLKOZIC (NIEWIAROWSKI): Literatura polska poniosła... *Dzien. dla Wszystkich* nr 62. — Niewygasłej pamięci J. I. Kraszewski zmarł w Genewie 19-go marca o godz. 3 min. 38 po południu w 75-tym roku zasłużonego żywota. *Gaz. Pol.* nr 62. — Obcy o naszych „Kraszewski”. *Kur. Por.* nr 81. — Pamięci J. I. Kraszewskiego. *Kraj* nr 11. — Pamięci Kraszewskiego. *Gaz. Warsz.* nr 86-87, 99. — A. PŁUG (A. PIETKIEWICZ): Śp. J. I. Kraszewski. *Kłosy* nr 1135-1140. — Pozostałe rękopisma Kraszewskiego. *Kronika Rodz.* nr 8. — Pracowitość J. I. Kraszewskiego. *Zgoda* (Milwaukee) nr 19. — Pracowitość Kraszewskiego. *Gaz. Nar.* nr 87. — Pracowitość Kraszewskiego. *Polak w Ameryce* nr 12. — S. RZĘTKOWSKI: Zgon Kraszewskiego. *Tyg. Ilustr.* nr 221. — S. E.: Joseph Ign. Kraszewski. *Bulletin Polonais littéraire, scientifique et artistique...* nr 33. — G. SMÓLSKI: Notatki J. I. Kraszewskiego. *Dzien. Pol.* nr 97. — G. SMÓLSKI: Spuścizna literacka po J. I. Kraszewskim. *Dzien. Pol.* nr 96. — G. SMÓLSKI: Spuścizna po Kraszewskim. *Gaz. Pol.* nr 76-77. — Spuścizna literacka po J. I. Kraszewskim. Pogrzeb Kraszewskiego. *Rola* nr 16. — Spuścizna literacka po Kraszewskim. *Zgoda* (Milwaukee) nr 18. — Spuścizna po J. I. Kraszewskim. *Dzien. Pol.* nr 202. — Spuścizna po J. I. Kra-

szewskim. *Wiek* nr 161. — Spuścizna po Kraszewskim. *Polak w Ameryce* nr 9. — Spuścizna po Kraszewskim. *Wiek* nr 78. — Spuścizna po śp. Kraszewskim. *Dzien. Pol.* nr 156. — A. SZCZEPAŃSKI: J. I. Kraszewski. *Local-Anzeiger der „Presse“* (Wiedeń) nr 31. — Śp. J. I. Kraszewski. *Dzien. Poz.* nr 66. — Śp. J. I. Kraszewski. *Wędrowiec* nr 12. — S. TARNOWSKI: J. I. Kraszewski. (Wspomnienie pośmiertne). *Przegl. Pol.* t. 4. — Towarzystwo Patriotyczne Polskie w Milwaukee J. I. Kraszewskiemu. *Zgoda* (Milwaukee) nr 13. — W. M.: Z pamiętek po J. I. Kraszewskim. *Biesiada Lit.* nr 13. — Z kartki wspomnień. Luźne kartki. *Kur. Warsz.* nr 97. — B. UBALDUS (ZAMORSKI): J. I. Kraszewski. *Ognisko Dom.* nr 107-114. — Ze wspomnień o J. I. Kraszewskim. *Kur. Por.* nr 87. —

Ponadto zob. Nekrologi, s. 167-168.

Po śmierci pisarza: ***: Józef Ignaz Kraszewski. *Jüdische Zeitung* (Lw.) 1887 nr 6; przedr. w art. pt. Dwa zdania prasy niemieckiej o Kraszewskim. *Rocznik* (Sambor) 1888/89. — AL. N.: J. I. Kraszewski. *Słowo* 1887 nr 62. — A. B. BRZOSTOWSKI: Jak Kraszewski pracował. *Tyg. Ilustr.* 1887 nr 221. — P. CHMIEŁOWSKI: Henryk hr. Rzewuski. Wyd. w książce: Nasi powieściopisarze. Zarysy literackie. Kr. 1887. — P. CHMIEŁOWSKI: Spuścizna po Kraszewskim. *Zycie* 1887 nr 17. — W. CHOTKOWSKI: Mowa powiedziana przy zwłokach śp. J. I. Kraszewskiego w kościele N. Panny Maryi w Krakowie dnia 18 kwietnia 1887 r. *Czas* 1887 nr 89-90 i odb.; przedr. *Zgoda* (Milwaukee) 1887 nr 20-22. — F. B.: Kraszewski József. *Torontól* 1887 nr 12. — F. (W. FELDMAN): Konkurs Kraszewskiego o kwestii żydowskiej. *Ojczyzna* 1887 nr 1. — J. N. z OLEKSOWA GNIEWOSZ: Śp. J. I. Kraszewski. *Strażnica Pol.* 1887 nr 7. — W. GOLDBAUM: J. I. Kraszewski. *Neue Freie Presse* (Wiedeń) 1887 nr 8118; przedr. w art. pt. Dwa zdania prasy niemieckiej o Kraszewskim. *Rocznik* (Sambor) 1888/89. — M. ILNICKA: Charaktery kobiet u Kraszewskiego. *Bluszcz* 1887 nr 14-17. — J. I. Kraszewski. *Kur. Kr.* 1887 nr 65-69. — K. KASZEWSKI: Kraszewski jako powieściopisarz. *Tyg. Ilustr.* 1887 nr 221. — Sacher-Masoch o Kraszewskim. *Kłosa* 1887 nr 1139. — G. SMÓLSKI: Notatki J. I. Kraszewskiego. *Dzien. Pol.* 1887 nr 97. — R. WALDMÜLLER (E. DUBOC): Joseph Ignaz Kraszewski. Ein literarischer Essay. *Unsere Zeit* (Lipsk) 1887 z. 5. — A. N.: J. I. Kraszewski. *Prawda* 1888 nr 17-18.

— K.: Nowy przyczynek do spuścizny po Kraszewskim. *Kur. Warsz.* 1888 nr 110. — W. KOZŁOWSKI: Kraszewski jako „płytki sangwinik czystej wody” (!!!?). *Prawda* 1888 nr 32. — Wiadomości literackie i artystyczne. Spuścizna po Kraszewskim. *Dzien. Pol.* 1888 nr 267. — Ze spuścizny literackiej J. I. Kraszewskiego. *Nowa Reforma* 1888 nr 112. — K. KASZEWSKI: Ze wspomnień osobistych. *Tyg. Ilustr.* 1889 nr 354. — POSEŁ PRAWDY (A. ŚWIĘTOCHOWSKI): Liberyum veto. Działalność pisarska Kraszewskiego po śmierci. *Prawda* 1889 nr 48. — Wiadomości różne. Spuścizna po śp. J. I. Kraszewskim... *Niwa* 1889 nr 3. —

P. CHMIEŁOWSKI: Wstęp. (Artyzm w powieściach Kraszewskiego). W wyd.: Wybór pism. Oddział VI: Nowele, obrazki i fantazje... W-wa 1890; przedr. jako wstęp do wyd.: Nowele, obrazki, fantazje. W-wa 1911. — M. OLSZEWSKA: L'ultimo dei poeti polacchi: I. G. Kraszewski. *Nuova antologia*. Rzym 1890. — E. GOSSE: Introduction. W wyd. przekł.: The Jew. Londyn 1893; toż wyd. nast. Londyn 1906. — P. PARYŁAK: Pamięci J. I. Kraszewskiego. *Szkola* 1893. — L. PODHRADZKY: Kraszewski. (Egy lengyel költő s egyik regénye). *Fővárosi Lapok* (Budapeszt) 1893 nr 292. — T. JE-SKE-CHOIŃSKI: Poglądy społeczne i religijne Kraszewskiego. *Kur. Warsz.* 1894 nr 9. — I. MATUSZEWSKI: Figury demoniczne w utworach poetów polskich. W książce: Diabeł w poezji. Studium krytyczno-porównawcze. W-wa 1894; wyd. 2 znacznie powiększone i przerobione pt. Diabeł w poezji. Historia i psychologia postaci uosabiających zło w literaturze pięknej wszystkich narodów i wieków. Studium literacko-porównawcze. W-wa 1899. — Z. S. FELIŃSKI: Pamiętniki. Cz. 1: 1822-1851. Powst. przed 1895. Wyd. Kr. 1897. — Ł. W-SKIJ: Iosif Ignatij Kraszewskij. (Rod. 12-go jula 1812 g., umier 19 marta 1887 g.). W wyd. przekł.: Książ i kmiety. Petersb. 1895. — B. L.: J. I. Kraszewski. *Biesiada Lit.* 1897 nr 12-14, 16. — K. B. (BARTOSZEWICZ): Materiały literackie. Do twórczości Kraszewskiego. *Przegl. Lit.* 1897 nr 17/18. — Dziesiąta rocznica zgonu Kraszewskiego. *Rodzina i Szkola* 1897 nr 7. — J. B.: Dwie rocznice. *Wieczory Rodz.* 1897 nr 15. — S. KRZEMIŃSKI: Józef Ignacy Kraszewski. (W dziesiątą rocznicę zgonu). *Tydzien* 1897 nr 14. — Pamięci J. I. Kraszewskiego. *Gaz. Warsz.* 1897 nr 75. — Przedr. stu laty. J. I. Kraszewski. *Wędrowiec* 1897 nr 12. — POSEŁ PRAWDY (A. ŚWIĘTOCHOWSKI): Obywatela w literaturze. *Prawda* 1897 nr 39. — J. ZAHORSKI: Szekspir

w Polsce. Lw. 1897. — M. ZDZIECHOWSKI: Byron i jego wiek. Studium porównawczo-literackie. T. 2. Kr. 1897. — M. SOŚNOWSKI: Dwaj Józefowie. *Niedziela* (Lw.) 1898 nr 12. — P. CHMIEŁOWSKI: Metodyka historii literatury polskiej. W-wa 1899. — S. C. DE SOISSONS: Introduction. W wyd. przekł.: *The Countess Cosel*. Londyn 1901; toż wyd. nast. Londyn 1905. — E. BARWIŃSKI: Z nie ogłoszonych autografów J. I. Kraszewskiego. *Nowe Słowo Pol.* 1902 nr 101. — A. B. BRZOSTOWSKI: Olbryzmia twórczość Kraszewskiego, jej zalety i wady. (Ze wspomnień w 15-tą rocznicę jego zgonu). *Bluszcz* 1902 nr 16. — F. RAWITA-GAWROŃSKI: Rok 1863 na Rusi. Ukraina, Wołyń, Podole. T. 2. Lw. 1903. — K. WOJCIECHOWSKI: Werter w Polsce. Lw. 1904; wyd. 2 Lw. 1925. — A. S.: Autorowie mało czytani. *Tyg. Mód i Powieści* 1905 nr 16. — W. FELDMAN: Piśmiennictwo polskie 1880-1904. T. 1. Lw. 1905 i wyd. nast. — L. DĘBICKI: Portrety i sylwetki z dziewiętnastego stulecia. Seria II. T. 1. Kr. 1906. —

ARBOR: J. I. Kraszewski. (Z okazji nadchodzącej rocznicy). *Ilustr. Kur. Codz.* 1912 nr 118. — W. B-SKI: Oracz niestrudzony. *Kur. Litewski* 1912 nr 160. — I. BALIŃSKI: Rocznica Kraszewskiego. *Słowo* 1912 nr 204. — K. BARTOSZEWICZ: J. I. Kraszewski. (28 VII 1812 — 19 III 1887). *Tyg. Pol.* 1912 nr 24-25. — K. BARTOSZEWICZ: J. I. Kraszewski. *Ognisko* 1912 nr 8. — K. BARTOSZEWICZ: J. I. Kraszewski. (W setną rocznicę urodzin). *Straż Pol.* 1912 nr 7. — K. BARTOSZEWICZ: Kraszewski i Syrokomla. *Kur. Litewski* 1912 nr 201-209, 211, 214, 216-217. — K. BARTOSZEWICZ: Polemika kobiet z Kraszewskim. (Echo sprzed lat siedemdziesięciu). *Bluszcz* 1912 nr 29-30. — K. BARTOSZEWICZ: Z Warszawy. *Biesiada Lit.* 1912 nr 32. — R. BAUDOIN DE COURTENAY: Wspomnienie o J. I. Kraszewskim i list jego do studentki. *Ster* 1912 nr 15. — B. CHLEBOWSKI: J. I. Kraszewski. 1812-1912. (Stanowisko Kraszewskiego w literaturze i życiu społeczeństwa). *Bibl. Warsz.* 1912 t. 1 i odb.; przedr. streszcz. *Spr. Tow. Nauk. Warsz.* 1912 nr 1; przedr. całości *Kur. Litewski* 1912 nr 158, 161, 163, 165, 168, 170, 173, 175, 177, 180, 182. [Rec.: K. WOJCIECHOWSKI. *Pam. Lit. R.* 11 (1912); M. KRIDL. *Książka* 1913 s. 243]. — I. CHRZANOWSKI: J. I. Kraszewski. W setną rocznicę urodzin. *Tyg. Ilustr.* 1912 nr 30. — E. CZEKAŁSKI: J. I. Kraszewski. *Jutro* 1912 nr 2. — Człowiek żelaznej pracy. *Ilustr. Kur. Codz.* 1912 nr 171. —

Der Schöpfer des polnischen Romans. *Berliner Börsen Courier* 1912. —

Z. DĘBICKI: Pamięci J. I. Kraszewskiego. *Głos Narodu* 1912 nr 69. — Z. DĘBICKI: Pamięci J. I. Kraszewskiego. (W stulecie urodzin i 25-tą rocznicę śmierci). *Kur. Warsz.* 1912 nr 79; przedr. *Dzien. Chicagowski* 1912 nr 177. — T. GRABOWSKI: J. I. Kraszewski. (W setną rocznicę urodzin). *Przew. Oświatowy* 1912 nr 10. — S. HANDELSMAN: Kraszewski a kwestia żydowska. *Gaz. Kujawska* 1912 nr 270. — A. HERMANÓWNA: O J. I. Kraszewskim. *Przyjaciel* 1912 nr 11. — J. B.: J. I. Kraszewski. *Słowo Pol.* 1912 nr 345. — J. I. Kraszewski. W setną rocznicę urodzin. *Ilustr. Kur. Codz.* 1912 nr 171. — J. I. Kraszewski. W setną rocznicę urodzin. *Polak. Kalendarz historyczno-powieściowy na rok Pański 1912*. Kr. 1912. — J. I. Kraszewski. (W setną rocznicę urodzin). *Wisła* 1912 nr 17. — J. I. Kraszewski. (W setną rocznicę jego urodzin: 26 lipca 1812-1912). *Wyzwolenie* 1912 nr 9. — J. I. Kraszewski jako budzieli oświaty narodowej. *Przegl. Oświatowy* 1912 nr 8. — J. I. Kraszewski w życiu i dziełach. *Gaz. Kujawska* 1912 nr 166. — J. W.: J. I. Kraszewski. *Przegl. Wil.* 1912 nr 29/30. — T. JESKE-CHOIŃSKI: J. I. Kraszewski. Przypomnienie. *Kronika Powsz.* 1912 nr 11. — S. KARWOWSKI: J. I. Kraszewski. *Przegl. Wielkopolski* 1912 nr 30. — Kilka idei Kraszewskiego. *Słowo* 1912 nr 204. — J. KLINK: Kraszewski jako wychowawca narodu. (W 100-lecie urodzin i 25 rocznicę zgonu). *Szkola* 1912. — T. KOŃCZYC: Kraszewski. (W setną rocznicę urodzin). *Bluszcz* 1912 nr 4-9. — W. KOROTYŃSKI: J. I. Kraszewski. *Złoty Róg* 1912 nr 49. — W. KOSIAKIEWICZ: J. I. Kraszewski. *Czas* 1912 nr 341. — W. KOSIAKIEWICZ: Z tygodnia na tydzień. *Tyg. Mód i Powieści* 1912 nr 33. — J. KOTARBIŃSKI: J. I. Kraszewski. *Tyg. Mód i Powieści* 1912 nr 11. — E. KRASZEWSKA: Religijność w życiu i pismach J. I. Kraszewskiego. *Kronika Rodz.* 1912 nr 11-13. — A. KRECHOWIECKI: J. I. Kraszewski. *Gaz. Lw.* 1912 nr 171-174. — A. KRECHOWIECKI: J. I. Kraszewski. *Pam. Lit. R.* 11 (1912). — Ku czci Kraszewskiego. *Nowości Ilustr.* 1912 nr 51. — KUJAWIANKA: W setną rocznicę. *Drużyna* 1912 nr 8-9. —

(ST. AD.) (S. LAM): Bóg i wiara w pismach J. I. Kraszewskiego. *Kronika Powsz.* 1912 nr 33. — M. LEMNICKI: Tendencje w powieści Kraszewskiego. *Gaz. Warsz.* 1912 nr 28; przedr. *Dzien. Chicagowski* 1912 nr 220. — J. LORENTOWICZ: J. I. Kraszewski 1812-1887

- Lit. i Sztuka* (dod. do *Nowej Gaz.*) 1912 nr 10. — C. ŁAGIEWSKI: Najpracowitszy. (Wobec rocznic J. I. Kraszewskiego). *Kronika Rodz.* 1912 nr 11. — K. ŁOZIŃSKA: J. I. Kraszewski w życiu i w dziełach. *Dzien. Kijowski* dod. ilustr. na r. 1912. — K. ŁOZIŃSKA: Wstęp do wyd.: Nigdzie nie drukowane poezje i urywki prozą. W-wa 1912. — MAĆKO z BOGDANCA: Setna rocznica Kraszewskiego. *Dzien. Kijowski* 1912 nr 95. — W. MICKIEWICZ: Ze wspomnień o Kraszewskim. (Odczyt wygłoszony na obchodzie jubileuszowym we Lwowie d. 20 listopada r. 1912). *Kronika Powsz.* 1912 nr 48-51. — Z. MIŁKOWSKI: Przyczynek do psychologii J. I. Kraszewskiego. *Słowo Pol.* 1912 nr 345, 347. — J. OBST: W 100 rocznicę urodzin J. I. Kraszewskiego. *Litwa i Ruś* 1912 z. 1. — Pamięci J. I. Kraszewskiego. *Zgoda* (Chicago) 1912 nr 35. — Pamięci Kraszewskiego. *Bibl. Warsz.* 1912 t. 2. — M. RETTINGER: O technice powieści Kraszewskiego. Uwagi ogólne. *Pam. Lit.* R. 11 (1912). — N. SCHIPPER: J. I. Kraszewski. 1812-1912. *Wychowanie i Oświata* 1912 nr 70. — Setna rocznica urodzin J. I. Kraszewskiego. *Straż Pol.* 1912 nr 7. — A. WERYTUS (A. SKRZYŃSKI): Kraszewski. (W setną rocznicę urodzin). *Rola* 1912 nr 30. — ST. OR.: J. I. Kraszewski (1812-1887). *Sprawa* (Kr.) 1912 nr 4. — 100-lecie Kraszewskiego. *Czas* 1912 nr 580. — M. SYNORADZKI: Z Warszawy. *Biesiada Lit.* 1912 nr 30. — T. M. S.: J. I. Kraszewski. *Dzien. Kijowski* 1912 nr 340. — W 25-letnią rocznicę zgonu J. I. Kraszewskiego. *Gaz. Kujawska* 1912 nr 68. — W setną rocznicę urodzin. *Przyj. Ludu* 1912 nr 32. —
- K. BARTOSZEWICZ: „Wojna żydowska” w roku 1859. *Przeł. Nar.* 1913 nr 1-3. — W. A. FRANCEW: Sławiąskie elementy w literaturnej działalności J. I. Kraszewskiego. W-wa 1913. — J. G.: Korzeniowski i Kraszewski. *Przeł. Katolicki* 1913 nr 41-43. — J. LERMINA: Le centenaire de Kraszewski. *La Vie* 1913, 4 stycznia. — W. BOROWY: Ignacy Chodźko. (Artyzm i umysłowość). Kr. 1914 *Prace Hist.-Lit.* nr 4. — A. KRĘCHOWIECKI: O wielkim pisarzu. *Kłosy Ukraińskie* 1914 nr 2-6. — P. BYKOW: I. Kraszewskij. Kriticzno-biograficzeskij очерk. W wyd. przekł.: Osada Czenstochowa (Kordieckij). Petersb. 1915. — Sz. P.: 1812-1887. J. I. Kraszewski. (W trzydziestą rocznicę zgonu). *Ilustr. Kur. Codz.* 1917 nr 78. —
- Z. SZWEJKOWSKI: Powieści historyczne Henryka Rzewuskiego. W-wa 1922. — A. BAR: Charakterystyka i źródła powieści Kraszewskiego w latach 1830-1850. Kr. 1924. [Rec.: I. CHRZANOWSKI. *Rzeczpospolita* 1924 nr 213; W. HAHN. *Pam. Lit.* R. 21 (1924/25) i odb.; Polemika: A. BAR: Odpowiedź na recenzję prof. dra W. Hahna pracy pt. Charakterystyka i źródła powieści Kraszewskiego, pomieszczoną w Pamiętniku Literackim R. 21. *Pam. Lit.* R. 24 (1927); Odpowiedź W. Hahna. Tamże]. — R. DYBOSKI: Modern Polish Literature. Oxford-Londyn 1924. — W. HAHN: Sienkiewicz i Kraszewski. *Głos Lubelski* 1924 nr 294. — A. LANGE: La littérature polonaise contemporaine. *Le Journal de Pologne* (W-wa) 1924 nr 229. — W. HAHN: Lublin w twórczości J. I. Kraszewskiego. Lublin 1925. — K. WOJCIECHOWSKI: Pierwsze powieści Kraszewskiego. Wyd. w książce: Historia powieści w Polsce. Lw. 1925. —
- A. KOPCZEWSKA: O autorze „Dziada i baby”. W 40-tą rocznicę śmierci. *Iskry* 1927 nr 16. — W. WOJUTYŃSKI: Pierwsi polscy powieściopisarze. *Nasz Kraj* 1927 nr 24. — H. MOŚCICKI: Nie ma przyszłości bez przeszłości. *Książki* 1928 nr 6-7. — J. MOTOR: Kraszewski a ruiny. *Podlasiak* 1928 nr 39. — J. M. CH.: Twórczość J. I. Kraszewskiego. *Rodzina Pol.* 1929 nr 2. — W. KUBSKI: J. I. Kraszewski. (W 53 rocznicę śmierci). *Świat Szkolny* 1930 nr 7. — O niepodległość. IX seria powieści J. I. Kraszewskiego. *Mies. Książki* 1930 nr 3. — W. ARCIMOWICZ: Jak się Kraszewski zasłużył Ojczyźnie. (Z powodu setnej rocznicy od chwili rozpoczęcia pracy literackiej). *Kur. Wil.* 1931 nr 227. — A. BRONARSKI: Stosunki intelektualne polsko-szwajcarskie w ciągu wieków. *Przeł. Współcz.* 1931 nr 112-113. — M. WAWRZENIECKI: Z czasów Niemcewicza i Kraszewskiego. *Wolnomysłiciel Pol.* 1932 nr 8. — J. KRZYŻANOWSKI: Z dziejów walterskotyzmu polskiego. *Przeł. Współcz.* 1933 nr 130; przedr. pt. O walterskotyzmie polskim. W książce: W świecie romantycznym. Kr. 1961. — M. JANIK: Na drogach myśli ludowej. Studia historyczno-literackie. Lw. 1936. — J. KRZYŻANOWSKI: J. I. Kraszewski. *Pion* 1936 nr 21. — Z. SZWEJKOWSKI: Rozwój powieści w Polsce. Powieść w latach 1776-1930. *Dzieje literatury pięknej w Polsce PAU*. Wyd. 2. Kr. 1936. — S. WASYLEWSKI: Fenomen Kraszewskiego. *Tęcza* 1936 nr 10. —
- I. CHRZANOWSKI: J. I. Kraszewski. W 50 rocznicę śmierci. *Myśl Nar.* 1937 nr 53; przedr. *Kur. Poz.* 1937 nr 127. — K. KROBICKI: Tytaniczny trud Kraszewskiego. W 50-lecie zgonu wielkiego powieściopisarza: 19 marca 1887 — 19 marca 1937. *Kur. Lit.-Nauk.* 1937 nr 12. —

- B. MICIŃSKI: Są „ludzie — oceany”. *Apel* 1937 nr 3. — W. OSTEN: J. I. Kraszewski o sprawie żydowskiej. *Warsz. Dzień. Nar.* 1937 nr 219. — 50-lecie zgonu J. I. Kraszewskiego. *Rola* 1937 nr 11. — Pionier polskiego czytelnictwa (1887-1937). *Świat* (Tarnów) 1937/38 nr 1. — Polski Dumas. *Robotnik* (Radom) 1937 nr 163. — L. ŚLIWIŃSKI: J. I. Kraszewski (1812-1887). *Pol-ska Zbrojna* 1937 nr 80. — A. ŚWIĘTOCHOWSKI: Wielki jedyny. (Na 50-lecie zgonu J. I. Kraszewskiego). *Kur. Warsz.* 1937 nr 1. — I. TUROWSKA: Tytan pracy. W pięćdziesiątą rocznicę zgonu J. I. Kraszewskiego. *Kultura* (Poz.) 1937 nr 13; przedr. *Tydzien Kult.-Lit.* 1937 nr 13 (dod. do *Głosu Narodu*). — W 50-lecie śmierci J. I. Kraszewskiego. *Świat Szkolny* 1937 nr 5. — S. WINDAKIEWICZ: Romantyzm w Polsce. Kr. 1937. —
- K. CZACHOWSKI: Znaczenie J. I. Kraszewskiego w dziejach polskiej powieści i obecny stan badań krytycznych. *Kur. Lit. Nauk.* 1938 nr 34. — Z. KOSIDOWSKI: Z okresu złotego kultury Poznania. „Tygodnik Literacki” 1838-1845. Poz. 1938. — LUDW. LEW.: Ruś w życiu umysłowym kraju po rozbiorach. *Sprawy Otwarte* (Wil.) 1938 nr 6. — A. PISKOR: Najpracowitszy pisarz. *Prosto z mostu* 1938 nr 1. — S. WOYZBUN: J. I. Kraszewski, męczennik idei i tytan pracy. *Nowa Rzeczpospolita* 1938 nr 128. — I. CHRZANOWSKI: Czym Kraszewski Polsce się zasłużył. *Kur. Poz.* 1939 nr 242. — I. CHRZANOWSKI: Przedmowa. *Księga ku czci J. I. Kraszewskiego*. Łuck 1939. — K. CZACHOWSKI: O Kraszewskim. *Gaz. Pol.* 1939 nr 181. — K. KRZEWSKI: Sąd nad J. I. Kraszewskim. *Gaz. Pol.* 1939 nr 112-113. — J. KRZYŻANOWSKI: Geniusz pracy. *Gaz. Pol.* 1939 nr 143. — Z. SZWEYKOWSKI: Klasyfikacja powieści Kraszewskiego pisanych po r. 1863. *Księga ku czci J. I. Kraszewskiego*. Łuck 1939 i odb. — W. WOŚ: Orzeszkowa a Kraszewski. Tamże i odb. — K. W. ZAWODZIŃSKI: Kraszewski — nasz współczesny. Tamże i odb.; przedr. w książce: *Opowieści o powieści*. Oprac. C. Zgorzelski. Kr. 1963. —
- K. W. ZAWODZIŃSKI: Orientacja antyniemiecka Kraszewskiego. *Życie Lit.* 1945 nr 11/12. — Predgower. W wyd. przekł.: *Kniażet i kmetowete*. Sofia 1946. — K. W. ZAWODZIŃSKI: Powieść współczesna a powieść historyczna. Wygl. na Zjeździe Nauk.-Lit. im. B. Prusa w r. 1946; ogł. w książce: *Opowieści o powieści*, jw. — J. ANDRZEJEWSKI: Na marginesie wznowień Kraszewskiego. *Odrodzenie* 1947 nr 42. — AR.: J. I. Kraszewski. *Trybuna Dolnośląska* 1947 nr 213. — A. BAR: Pisarz z niecodziennego zdarzenia. (W sześćdziesiątą rocznicę śmierci J. I. Kraszewskiego). *Młoda Rzeczpospolita* 1947 nr 11. — J. BUDKOWSKA: Toruń — Kraszewskiemu w hołdzie. *Głos Pomorski* 1947 nr 91. — K. CZACHOWSKI: Kraszewski na nowo odczytany. *Dzień. Lit.* 1947 nr 9. — K. CZACHOWSKI: Literatura łużycka. *Nowiny Lit.* 1947 nr 20. — B. MAŁDORSKI: Pamięci dwóch wielkich solenizantów. *Odnova* 1947 nr 11. — m. (R. MATUSZEWSKI): Autor sześciuset książek. *Polska Zbrojna* 1947 nr 217. — MIT.: Wieczory literackie. *Arkona* 1947 nr 3/4. — M. TONGWIN: Tytan pracy. J. I. Kraszewski 1812-1887 r. — w 60 rocznicę śmierci. *Głos Katolicki* 1947 nr 15. — K. W. ZAWODZIŃSKI: Fenomen literatury polskiej. W sześćdziesiątą rocznicę śmierci J. I. Kraszewskiego. *Wiedza i Życie* 1947 nr 4. — H. M. DĄBROWSKA: Kraszewski o kobiecie. *Ilustr. Kur. Pol.* 1948 nr 59. — M. DĄBROWSKA: Kraszewski dzisiaj. *Robotnik* 1948 nr 73. — W. DROP: Czy można jeszcze czytać Kraszewskiego. *Tyg. Warsz.* 1948 nr 6. — W. DROP: Kraszewski — malarz Prusaków. *Tyg. Warsz.* 1948 nr 36. — R. HOROSZKIEWICZ: Książę z rycerskiego roman-su. *Odra* 1948 nr 18. — S. PAPÉE: Nowe prace prof. Hahna. *Dzień. Lit.* 1948 nr 8. — J. PIECHOCKI: Renesans Kraszewskiego. *Ziemia Pomorska* 1948 nr 217. — A. TREPİŃSKI: Odnowiony wizerunek J. I. Kraszewskiego. *Tyg. Powsz.* 1948 nr 10. — W. PREISNER: Stosunki literackie polsko-włoskie w latach 1800-1939 w świetle bibliografii. Tor. 1949. — K. W. ZAWODZIŃSKI: Wielki bazar. Powst. 1948-1949. Ogł. w książce: *Opowieści o powieści*, jw. — K. W. ZAWODZIŃSKI: Religia i sprawy religijne w powieści Kraszewskiego; *Powieść — chleb powszedni; Problematyka wychowania w powieści Kraszewskiego*. Szkice fragmentaryczne powst. przed 1950, nie druk. Rkpsy w posiadaniu C. Zgorzelskiego, Lubl. — Z. MITZNER: Wstęp do wyd.: *Wybór opowiadań*. W-wa 1951. — J. SZELĄG (Z. MITZNER): Kraszewski satyrykiem. *Twórczość* 1951 nr 12. — M. ŚWIĘCICKI: Kraszewski w obronie praw człowieka. *Przegl. Powsz.* 1952 z. 2. — S. ŻÓŁKIEWSKI: Spór o Mickiewicza. Wr. 1952 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 16. —
- W. BORTNOWSKI: Kraszewski wiecznie żywy. *Głos Robotniczy* 1955 nr 67. — A. CZERMİŃSKI: Umarłe wskrzeszać do życia. *Gaz. Zielonogórska* 1955 nr 31. — O. SCHERER-VIRSKI: The Modern Polish Short Story. Haga 1955. — S. MORAW-

- ski: Program sztuki narodowej w polskiej krytyce artystycznej okresu romantyzmu. *Myśl. Filoz.* 1956 z. 3. — L. BROŻEK: Wstęp do wyd.: Pamiętnik Mroczka. W-wa 1957. — A. CZERMIŃSKI: W 70-lecie tragicznego zgonu. Kraszewski z lewego profilu. *Nowiny Rzeszowskie* 1957 nr 71. — W. DANEK: W 70 rocznicę śmierci J. I. Kraszewskiego. *Polonistyka* 1957 nr 4. — S. R. DOBROWOLSKI: J. I. Kraszewski. Wstęp do wyd.: Semko. W-wa 1957. — S. R. DOBROWOLSKI: Przedmowa do wyd.: Skarb. Wybór opowiadań. W-wa 1957. — J. ODROWĄŻ-PIENIAŻEK: Korespondencja literacka Sybiraka. (Ignacy Orpiszewski). *Slavia Orientalis* 1957. — M. ZMIGRODZKA: Edward Dembowski i polska krytyka romantyczna. W-wa 1957. — S. BURKOT: J. I. Kraszewski a wydawcy (po roku 1863). *Pam. Lit.* R. 49 (1958) z. 1. — J. KAJTOCH: Z korespondencji Kraszewskiego. (Wybór listów Samuela Orgelbranda). *Pam. Lit.* R. 49 (1958) z. 1. — M. SKWARŃSKI: Między Kraszewskim a Camusem. *Tyg. Powsz.* 1958 nr 26. — Stan prac badawczych nad twórczością J. I. Kraszewskiego. *Biul. Polon. IBL PAN* 1958 z. 2. — A. STERN: Kraszewski mniej znany. *Przegl. Kult.* 1958 nr 43. — W. BLACHUT: Szczęście przeszłości. *Gaz. Kr.* 1960 nr 91. — W. DANEK: O program badań nad życiem i twórczością Kraszewskiego. *Pam. Lit.* R. 51 (1960) z. 1. — D. KADLUBIEC: Józef I. Kraszewski (28 VII 1812-1887). *Głos Ludu* (Ostrawa) 1960 nr 91. — S. PIGOŃ: Początki pracy badawczej nad dziejami literatury polskiej. III. W dobie romantyzmu. *Ruch Lit.* 1960 z. 1/2; przedr. w książce: *Miłe życia drobniaki*. W-wa 1964. — D. ŚWIRKO: Folklorystyka J. I. Kraszewskiego. *Literatura Lud.* 1960 nr 2/3. — J. KAJTOCH: Gospodarka cenzury we wczesnych powieściach Kraszewskiego. (Streszcz.). *Spr. PAN.* Kr. 1961; całość ogł. pt. Ingerencja cenzury we wczesnych powieściach Kraszewskiego. *Pam. Lit.* R. 53 (1962) z. 2. — J. KRZYŻANOWSKI: Literatura i folklor. W książce: *Paralele. Studia porównawcze z pogranicza literatury i folkloru*. W-wa 1961. — K. POKLEWSKA: „Dziennik Literacki” (1852-1870) wobec ogólnopolskiej dyskusji nad powieścią. *Zeszyty Nauk. Univ. Łódzkiego* z. 20. Łódź 1961. — Z. BARAŃSKI: Polska literatura pozytywistyczna w Rosji w epoce przelomu. W książce: *Literatura polska w Rosji na przełomie XIX i XX wieku*. Wr. 1962 *Prace Wr. Tow. Nauk.* S. A nr 78. — S. BURKOT: Kraszewski jako teoretyk powieści. *Ruch Lit.* 1962 z. 6. — (W. DANEK): J. I. Kraszewski. *Leben und Werk des grossen polnischen Dichters*. (Berlin 1962). — W. DANEK: Sylwetka ideowa J. I. Kraszewskiego. *Ruch Lit.* 1962 z. 6. — H. PAŃCZYK: Twórczość literacka Narczyży Żmichowskiej. Poz. 1962. — J. POCIECHA: Dlaczego Kraszewski? *Tyg. Powsz.* 1962 nr 29. [Polemika. *Tyg. Powsz.* 1962 nr 32]. — Rozmaitości. Kraszewski i Litwa. *Nowa Kultura* 1962 nr 35. — J. ŚLIZIŃSKI: Kraszewski a Czechy. W książce: *Z korespondencji J. I. Kraszewskiego z Czechami*. W-wa 1962 *Prace Wyd. Filol. Univ. Warsz.* III. — A. TREPIŃSKI: Nad Prusem i Kraszewskim. *Stolica* 1962 nr 24. — E. WARZENICA: Józef Ignacy Kraszewski. W 150 rocznicę urodzin. *Polonistyka* 1962 nr 3. — A. ŻYGA: Kraszewski a Turgienie. *Życie Lit.* 1962 nr 49. — A. BARTOSZEWICZ: Walka o powieść tendencyjną u schyłku okresu międzypowstańczego. *Ruch Lit.* 1963 z. 5/6. — A. BARTOSZEWICZ: Z dziejów polskiej terminologii literackiej pierwszej połowy XIX wieku. *Pam. Lit.* R. 54 (1963) z. 3. — J. Z. BIAŁEK: Zawodziński o Kraszewskim. *Ruch Lit.* 1963 z. 2. — W. BLACHUT: W kręgu Kraszewskiego. *Dzien. Lud.* 1963 nr 35. — S. BURKOT: Kraszewski w oczach pozytywistów. *Wyższa Szkoła Pedag. w Kr. Roczn. Nauk.-Dydaktyczny* z. 17. *Filologia pol. Prace hist.-lit.* Kr. 1963. — W. DANEK: Kraszewski i Walter Scott. Tamże. — W. DANEK: Sprawy słowiańskie w życiu i twórczości Kraszewskiego. *Pam. Lit.* R. 54 (1963) z. 2. — J. DEGLER: Problem dramatu historycznego w polskiej krytyce literackiej lat 1830-1848. *Acta Universitatis Wratislaviensis* nr 13. *Prace Lit. V. Wr.* 1963. — S. GOGLUSKA: Józef Ignacy Kraszewski. *Żołnierz Pol.* 1963 nr 5. — S. ŚWIERZEWSKI: Wstęp w książce: *J. I. Kraszewski i polskie życie muzyczne XIX wieku*. W-wa 1963 (tu m. in. listy z lat 1840-1886 do Kraszewskiego od W. Każyńskiego, A. Kątskiego, S. Moniuszki i in.). — E. WARZENICA: „Powieści romantyczne” J. I. Kraszewskiego. *Z teorii i historii literatury. Prace poświęcone V Międzynarodowemu Kongresowi Slavistów w Sofii*. Wr.-W-wa-Kr. 1963. — B. ZAKRZEWSKI: Tygodnik Literacki 1838-1845. Zarys monograficzny. W-wa 1964 *Historia i Teoria Literatury. Studia. Hist. Lit.* 5. — A. ŻYGA: Problem żydowski w twórczości J. I. Kraszewskiego. *Roczn. Komisji Hist.-lit. PAN w Kr.* II. Wr. 1964.

b) Twórczość młodzieńcza

UO — 1-38.

R. W.: O dziełku p. Kraszewskiego pt. Kościół Święto-Michalski w Wilnie. *Tyg. Petersb.* 1833 nr 28. — (Rok ostatni panowania Zygmunta III. Rec.): (R. W.). *Tyg. Petersb.* 1833 nr 47. — A. G. (GORCZYŃSKI): Z Wilna. *Rozmaitości* (Lw.) 1834 nr 35. — T. B.: List do Wydawcy. *Tyg. Petersb.* 1835 nr 14. — (J. E. PRZECŁAWSKI): Od Wydawcy. *Tyg. Petersb.* 1837 nr 46. — A. TYSZYŃSKI: Przypis w książce: Amerykanka w Polsce. T. 1. *Petersb.* 1837 s. 270. — E. W. (WASIŁEWSKI): J. I. Kraszewski. *Pam. Nauk.* 1837 nr 7. — M. Gr. (GRABOWSKI): Kilka słów o artykułach Pana Kraszewskiego. *Tyg. Petersb.* 1838 nr 10. — (Wędrowki literackie, fantastyczne i historyczne. Rec.): *Muzeum Dom.* 1838 t. 2; *Tyg. Lit.* 1838/39 nr 40-41; *Lwovianin* 1839 z. 5. — E. K. (J. MORACZEWSKI): Geniusze. *Gaz. Wielkiego Księstwa Poz.* 1839 nr 229. — PIETRUSZKA SPOD WILNA: Gawęda P. Pietruszki o P. Pasternaku i jego następcy. *Pismo Dod. do Gaz. Por.* 1839 nr 28. — (A. POPLIŃSKI): Oświadczenie Redakcji „Tygodnika Literackiego”. *Gaz. Wielkiego Księstwa Poz.* 1839 nr 230. — A. M. (POPLIŃSKI): Rozmaite wiadomości. *Gaz. Wielkiego Księstwa Poz.* 1839 nr 271. — S. (H. SKIMBOROWICZ): Kilka słów z powodu gawędki Pana Pietruszki spod Wilna. *Pismo Dod. do Gaz. Por.* 1839 nr 30-31. — M. GRABOWSKI: Literatura romansu w Polsce. Cz. 2. Powieści wydawane pod pseudonimem Fakunda Pasternaka. Wyd. w książce: Literatura i krytyka. T. 2. Wil. 1840. — (Wędrowki literackie, fantastyczne i historyczne. Rec.). *Tyg. Lit.* 1840 nr 8-9. — A. ZAWADZKI: Kilka słów wydawcy. W wyd.: Szkice obyczajowe i historyczne. Powieść pierwsza: Całe życie biedna. Wil. 1840. — (J. E. PRZECŁAWSKI): Działalność ogólnej literatury słowiańskiej. (List do wydawcy „Pszczoly Północnej”). *Tyg. Petersb.* 1841 nr 34. — (Szkice obyczajowe i historyczne. Rec.): A. (ROŚCISZEWSKI). *Rozmaitości* (Lw.) 1841 nr 15. — (Wędrowki literackie, fantastyczne i historyczne. Rec.): R. *Bibl. Warsz.* 1841 t. 1. — W.: Kraszewski. *Orędownik Nauk.* 1841 nr 15-16. — (Obrazy z życia i podróży. Rec.): Ż. KOSTROWIEC (I. HOŁOWIŃSKI). *Tyg. Petersb.* 1842 nr 82. — GERWAZY BOMBA (L. SZTYRMER): List z Polesia. *Tyg. Petersb.* 1842 nr 88. — H. SKIMBOROWICZ: J. I. Kraszewski i ostatnia z wydanych prac jego pt. Obrazy z życia i podróży. *Przeł. Nauk.* 1843 nr 1-2;

c. d. pt. J. I. Kraszewski i ostatnie pisma jego. Tamże 1844 nr 24. — S. TOMICKI: Obrazy z życia i podróży p. J. I. Kraszewskiego. *Tyg. Lit.* 1843 nr 30. — (Improwizacje dla moich przyjaciół. Rec.). *Tyg. Lit.* 1844 nr 32-33. — Księgarnia Zawadzkiego i Weckiego... *Kur. Warsz.* 1844 nr 229. — Stanisława Strąbskiego Kalendarz, czyli Rocznik na rok przestępny 1852. *Gaz. Codz.* 1852 nr 13. —

A. G. B. (BEM): Odczyty o J. I. Kraszewskim Piotra Chmielowskiego. *Nowiny* 1879 nr 33-34. — S. G.: Piotr Chmielowski o J. I. Kraszewskim. *Echo* 1879 nr 28. — Prelekcje na dochód Towarz. Dobroczynności. Dr P. Chmielowski: „Pierwsze dziesięć lat działalności literackiej J. I. Kraszewskiego”. (Sprawozdanie). *Kur. Codz.* 1879 nr 26-27. — Prelekcje publiczne. Dra P. Chmielowskiego: Pierwsze dziesięć lat działalności literackiej J. I. Kraszewskiego. (Sprawozdanie). *Przeł. Tyg.* 1879 nr 6. — P. CHMIEŁOWSKI: Powieściopisarstwo. Powieść obyczajowa. Pierwsze dziesięciolecie (1830-1840). *Książka jubileuszowa ... J. I. Kraszewskiego.* W-wa 1880. — P. CHMIEŁOWSKI: J. I. Kraszewski. (Pierwsze dziesięciolecie). Wyd. w książce: Nasi powieściopisarze. T. 1. Kr. 1887. — DR I. T.: Najpierwsze druki J. I. Kraszewskiego. (Notatka bibliograficzna). *Przeł. Lit. Dod. do Kraju* 1887 nr 34. — V. G. (GASZTOWTT): Les débuts littéraires de J. I. Kraszewski (1829-1839). *Bulletin Polonais littéraire, scientifique et artistique* (Paryż) 1887 nr 34. — K. KRASZEWSKI: Jeszcze słówko o najpierwszych drukach J. I. Kraszewskiego. *Przeł. Lit. Dod. do Kraju* 1887 nr 38. — B. K. KRASZEWSKI: Najdawniejszy rękopis J. I. Kraszewskiego. *Przeł. Lit. Dod. do Kraju* 1887 nr 23; przedr. *Ruch* 1887 nr 14. — H. ŁOPACIŃSKI: Legenda o pustelniku skuszonym przez diabła dla popelnienia trzech grzechów. *Wisła* 1897 z. 3. — H. MOŚCICKI: Pierwszy utwór J. I. Kraszewskiego. *Pam. Lit. R.* 4 (1905). — K. WOJCIECHOWSKI: Kilka uwag o zadaniu i technice pierwszych „obrazów” Kraszewskiego. *Pam. Lit. R.* 11 (1912). —

J. JANÓW: Exemplum o czarcie wiodącym do zbrodni przez opilstwo. (Przyczynek do legendy Kraszewskiego oraz do „przykładów” Powodowskiego i Grzegorza Kwitki-Osnowianenki). *Lud* 1932 t. 31 i odb. — S. RABINOWICZÓWNA: Wilno w powstaniu roku 1830/31. Wil. 1932. — E. P. (T. MIKULSKI): Kraszewski na szlakach Reja. *Mysł Nar.* 1934 nr 7; przedr. w książce:

Rzeczy staropolskie. Wr. 1964. — M. ŻMI-GRODZKA: Walka o realizm w estetyce i krytyce literackiej kraju w l. 1831-1848. *Pam. Lit. R.* 44 (1953) z. 1. — A. STERN: Kraszewski wciąż żywy. *Przeł. Kult.* 1958 nr 50. — A. TREPIŃSKI: Powrót z księżycy. *Przeł. Kult.* 1958 nr 50. — M. INGLOT: Balamut Petersburski 1830-1836. Zarys monografii czasopisma. *Acta Universitatis*

Wratislaviensis 1962 nr 2. — M. INGLOT: Nieznany epizod twórczości J. I. Kraszewskiego w latach 1830-1833. *Ruch Lit.* 1962 z. 6. — E. WARZENICA: Debiut literacki J. I. Kraszewskiego. *Przeł. Hum.* 1963 nr 4. — K. WYKA: „Pan Tadeusz”. Studia o poemacie. W-wa 1963 *Historia i Teoria Literatury. Studia. Hist. Lit.* 1.

c) Powieści ludowe

UO — 59, 62, 76, 80, 86, 94, 96, 105, 123.
(Ostap Bondarczuk. Rec.): *Kur. Warsz.* 1847 nr 252; *Przeł. Poz.* 1847 t. 5. — J. DZIERZKOWSKI: Sfinks i Ostap Bondarczuk Kraszewskiego. Rozbiór. *Bibl. Nauk. Zakładu im. Ossol.* 1848 t. 1. — (Budnik. Rec.). *Przeł. Poz.* 1849 t. 9. — (Jaryna. Rec.): *Przeł. Poz.* 1850 t. 10; LEON P.: Uwagi nad Jaryną, która jest dopełnieniem Ostapa Bondarczuka pióra J. I. Kraszewskiego. Z listu do siebie w r. 1850 pisanego udzielił Jakub J. (Jurkiewicz). *Dzien. Warsz.* 1852 nr 144-146. — Budnik powieść Kraszewskiego wyszła już w tłumaczeniu rosyjskim... *Dzien. Warsz.* 1851 nr 101. — (Ładowa pieczara. Rec.): G. KOSTRZEWA (A. WIENIARSKI). *Gaz. Codz.* 1852 nr 329; K. T. G. *Gaz. Codz.* 1853 nr 188. — (Jermola. Rec.): F. S. DM. (DMOCHOWSKI). *Gaz. Codz.* 1856 nr 244; W. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856 nr 254; *Dzien. Lit.* 1856 nr 60-61. — (Ostap Bondarczuk. Rec.): *Dzien. Warsz.* 1856 nr 10, 42; *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856 nr 1; *Schlesische Zeitung* (Wr.) 1856 nr 181, 187. — (Jaryna. Rec.). *Schlesische Zeitung* 1856 nr 181, 187. —
H. DOBRZYCKI: J. I. Kraszewski jako pisarz ludowy. *Kłosy* 1879 nr 744-746. — K. KASZEWSKI: Powieściopisarstwo. 2. Powieść ludowa. *Książka jubileuszowa ... J. I. Kraszewskiego.* W-wa 1880. — K. KASZEWSKI: Wstęp do wyd.: Wybór pism. Oddział I. Powieści sielskie. W-wa 1884. — J. I. Kraszewski jako obrońca praw chłopskich. *Tyg. Pozsz.* 1887 nr 10. — ZOFIA L.: O Kraszewskim jako przyjacielu ludu wiejskiego. *Zorza* 1887 nr 14. — OSTOJA (J. SAWICKA): Postacie ludowe w beletryście. *Przeł. Lit. Dod. do Kraju* 1888 nr 30-33. — S. ZDZIARSKI: Pierwiastek ludowy w poezji polskiej XIX w. Studia porównawczo-literackie. W-wa 1901. — P. CHMIEŁOWSKI: J. I. Kraszewski do roku 1850; Geneza Budnika; Układ Budnika i charakterystyka osób; Ogólny pogląd na powieści Kraszewskiego. W wyd.: Budnik. Brody 1902 *Arcy-*

dziela Pol. i Obcych Pisarzy t. 15. — G. DUBIEL: Ludowe powieści Kraszewskiego. *Spr. c. k. Dyrekcji Gimn. I w Tarnowie za r. szk. 1912/13.* Tarnów 1913 i odb. —

W. HAHN: Wstęp i objaśnienia do wyd.: Budnik. Kr. 1923 *BN I*, 55. — M. JANIK: J. I. Kraszewski jako pisarz ludowy. *Piast* 1939 nr 1. — J. KRZYŻANOWSKI: Zagadka „Jermoly”. (Kraszewski i George Eliot). *Księga ku czci J. I. Kraszewskiego.* Łuck 1939 i odb.; przedr. w książce: *W świecie romantycznym.* Kr. 1961. — (ts) (T. SINKO): Angielski sobowtór „Jermoly” Kraszewskiego. *Ilustr. Kur. Codz.* 1939 nr 154. —

K. CZACHOWSKI: Polskie powieści chłopskie przed Reymontem. *Od A do Z* 1947 nr 1; przedr. w książce: *Pod piórem.* Kr. 1947. — W. HAHN: Wstęp do wyd.: *Historia kolka w płocie.* Łódź-Wr. 1948. — W. HAHN: Wstęp do wyd.: *Jaryna.* Łódź-Wr. 1948. — W. HAHN: Wstęp do wyd.: Ostap Bondarczuk. Łódź-Wr. 1948. — J. KRZYŻANOWSKI: Wstęp do wyd.: *Jermola.* Wr. 1948 *BN I*, 128. [Rec.: Z. HIEROWSKI: „Biblioteka Narodowa”. *Odra* 1948 nr 23]. — J. J. LIPSKI: „Jermola” Kraszewskiego. *Nowiny Lit.* 1948 nr 42. — S. PAPÉE: Wznowienie „Jermoly”. *Dzien. Lit.* 1948 nr 24. — K. W. ZAWODZIŃSKI: Twórca polskiej powieści ludowej. *Odrodzenie* 1948 nr 39; przedr. w książce: *Opowieści o powieści.* Oprac. C. Zgorzelski. Kr. 1963. [Polemika: k.k.n.: *Historia literatury dla krytyków.* *Wieś* 1948 nr 42]. — S. DĄBROWSKI: Ideologia ludowa w powieściach J. I. Kraszewskiego. W wyd.: *Historia kolka w płocie.* W-wa 1949. — S. DĄBROWSKI: Podłoże ideowe powieści wiejskich Kraszewskiego. *Kuźnica* 1949 nr 3. —

E. WARZENICA: Powieść ludowa Kraszewskiego (1841-1847). W książce: K. Budzyk, J. Z. Jakubowski: *Materiały do nauczania historii literatury polskiej.* Wybór artykułów krytyczno-literackich. T. 1: *Romantyzm — pozytywizm.* W-wa 1950. — E. WARZENICA: *Awans pańszczyźniaka.*

Wiś 1951 nr 11. — E. WARZENICA: Wstęp do wyd.: Jaryna. W-wa 1951; toż wyd. nast. W-wa 1954. — E. WARZENICA: Wstęp do wyd.: Ostap Bondarczuk. W-wa 1951. — E. WARZENICA: „Powieść ludowa”. *Wiś* 1952 nr 12. — E. WARZENICA: Wstęp do wyd.: Ostap Bondarczuk. Wyd. nowe. W-wa 1953 i wyd. nast. — E. WARZENICA: Wstęp do wyd.: Historia kołka w płocie. W-wa 1953; toż wyd. 2 W-wa 1953. — W. HAHN: Przedmowa do wyd.: Budnik. W-wa 1954. — J. KRZYŻANOWSKI: Przedmowa do wyd.: Jermola. W-wa 1954; przedr. pt. Obrazki ludowe Kraszewskiego. W książce: W świecie romantycznym. Kr. 1961. — Z. MITZNER: Przedmowa do wyd.: Historia kołka w płocie. W-wa 1954. — E. WARZENICA: Przedmowa do wyd.: Historia Sawki. W-wa 1954. — J. KIJAS: Wstęp do wyd.: Historia Sawki. Wr. 1955 *Nasza Bibl.* — W. KUBACKI: O ludowych powieściach Kraszewskiego. W wyd.: Powieści ludowe. T. 1. W-wa 1955. — J. KAJTOCH: Materiały do twórczości Kraszewskiego. *Zeszyty Nauk. Univ. Jagiel. Filologia* z. 3. Kr. 1957. — J. KIJAS: Kraszewski wobec kwestii chłopskiej w latach 1840-1862. Tamże. — J. IWASZKIEWICZ: Jermola. *Życie W-wy* 1962 nr 36. —

U l a n a: E. DEMBOWSKI: Ulana, powieść poleska przez J. I. Kraszewskiego. *Przegl. Nauk.* 1843 nr 16; przedr. w książce: Pisma. T. 3. W-wa 1955. — L. P.: Ulana, powieść poleska, nowy utwór pióra J. I. Kraszewskiego. *Bibl. Warsz.* 1843 t. 3. — O. HELLER: „Ulana” eine Dorfgeschichte von J. I. Kraszewski. *Das Magazin für die Literatur des In- und Auslandes* 1881 nr 16. — Dzienniki francuskie, a zwłaszcza Figaro, ... *Przegl. Lw.* 1883 t. 26. (Notatka o tłum. Ulany). — Ulana Kraszewskiego przetłumaczoną została... na język francuski... *Rola* 1883 nr 33. — P.: (Ulana. Rec. przekł. hiszp.). *Kur. Warsz.* 1885 nr 150b. — F. DE MAS Y OTZET: Cuatro palabras del Traductor. W wyd. przekł.: Ulana. Madryt 1885. — Z teatrów ogródkowych. *Kur. Por.* 1887 nr 178. — W. HAHN: Posłowie do wyd.: Ulana. Łódź-Wr. 1948. — REDAKCJA: Wstęp do wyd.: Ulana. W-wa 1950; wyd. 2 W-wa 1951. — J. K.: Wstęp do wyd.: Ulana. Wyd. 3. W-wa 1951. — J. KIJAS: Wstęp do wyd.: Ulana. Wr. 1951 *Nasza Bibl.*; toż wyd. nast. — Przedmowa do

wyd.: Ulana. W-wa 1952. — Wstęp do wyd.: Ulana. W-wa 1953. — W. NOWACKA: Wstęp do wyd.: Ulana. Wr. 1953 *Bibl. Powsz.* — E. WARZENICA: Wstęp do wyd.: Ulana. W-wa 1953; toż wyd. nast. W-wa 1954. — W. KUBACKI: Przedmowa do wyd.: Ulana. Wyd. 5. W-wa 1954. — M. SZCZEGŁOW: Krestianskije powiesti Kraszewskiego. W wyd. przekł.: Powiesti. Moskwa 1956. —

Chata z a wsi ą (Rec.): B. DOŁĘGA (J. JURKIEWICZ). *Gaz. Codz.* 1855 nr 96-97. — F. H. LEWESTAM. *Gaz. Codz.* 1855 nr 133. — W. DOBRZYŃSKI i A. KRZYŃSKI: J. I. Kraszewski: Chata z wsi ą. Tarnów 1931 *Bibl. Kryt. Arcydział Lit. Pol.* nr 45; wyd. nast. Kr. 1947. — E. KLICH: Cygańszczyzna w „Chacie z wsi ą” Kraszewskiego. *Prace Filol.* 1931 t. 15 cz. 2 i odb. [Rec.: K. CZACHOWSKI. *Wiad. Lit.* 1932 nr 4]. — S. TUROWSKI: Wstęp do wyd.: Chata z wsi ą. Lw. 1934 *BN* I, 122. [Rec. wyd.: A. BRÜCKNER. *Nowa Książka* 1935 z. 5; J. UJEJSKI. *Polonistyka* 1935 t. 2]. — F. ŁYSEK: Z przeżyć Kraszewskiego na Wołyniu. Geneza i tło „Chaty z wsi ą”. *Rocznik Wołyński.* R. 7. Równe 1938. — Od Wydawnictwa. W wyd.: Chata z wsi ą. Łódź-Wr. (1948). — W. HAHN: Pierwsza powieść polska o Cyganach. W wyd.: Chata z wsi ą. Łódź-Wr. 1948. — J. FICOWSKI: Przedmowa do wyd.: Chata z wsi ą. W-wa 1954; toż wyd. 3 W-wa 1956; toż wyd. 4 W-wa 1956. — Inscenizacje teatralne (Rec.): — a. — *Gaz. Pol.* 1884 nr 180. — * * * (A. KRUCHOWIECKI). *Gaz. Lw.* 1884 nr 271. — W. MARRENÉ (MORZKOWSKA). *Dzien. Łódzki* 1884 nr 193. — O. B. (OSTASZEWSKI-BARAŃSKI). *Dzien. Pol.* 1884 nr 271. — W. T. (TRAMPCZYŃSKI). *Dzien. Łódzki* 1884 nr 259. — *Gaz. Kr.* 1884 nr 292. — *Kur. Por.* 1884 nr 219. — *Dzien. Poz.* 1885 nr 288. — wp. (W. PROKESCH). *Kur. Kr.* 1887 nr 2. — *Dzien. Pol.* 1887 nr 101. — w. b. — *Kur. Litewski* 1909 nr 99. — W. D. (DYBZYŃSKI). *Gaz. Por.* 2 grosze 1915 nr 108. — *Gaz. Kr.* 1915 nr 284. — VEDELIS. *Straż Litwy* 1921 nr 40. — L. B. *Kino dla Wszystkich* 1926 nr 3. — *Gaz. Lit.* 1926 nr 4. — E. RAJEWSKA: Debiut Teatru Ludowego. *Wr. Kur. Ilustr.* 1948 nr 143. — J. MUSZKAT. *Walbrzyskie Słowo Pol.* 1948 nr 139.

d) Powieści społeczno-obyczajowe

U O — 33, 39, 42, 51, 56, 57, 59, 60, 65, 68, 72, 74, 78, 83, 85, 89, 92, 93, 95, 97, 98, 100, 101, 102, 103, 104, 108, 109, 110, 111, 117, 118, 119, 122, 123, 124, 131, 135, 136, 145, 155, 162, 164,

165, 170, 179, 184, 185, 189, 191, 192, 203, 206, 208, 215, 217, 218, 219, 220, 221, 224, 225, 226, 228, 234, 241, 242, 244, 246, 249, 254, 260, 261, 265, 266, 267, 270, 271, 275, 276, 277, 280, 282,

288, 289, 291, 295, 303, 304, 307, 309, 311, 312, 314, 318, 321, 324, 325, 328, 330, 336, 338, 339, 343, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 359, 360, 364, 366, 368, 369, 370, 374, 376, 378, 379, 380, 381, 384.

(Całe życie biedna. Rec.): K. P. *Tyg. Petersb.* 1840 nr 66. — (Historia o bladej dziewczynce spod Ostrej Bramy. Rec.): J. A. CZAJKOWSKI: Szkice obyczajowe i historyczne J. I. Kraszewskiego. *Przegl. Warsz.* 1841 t. 1; S. J. (JASZKOWSKI). *Rozmaitości* (Lw.) 1841 nr 25; LUDWIK z POKIEWIA (A. JUCEWICZ): Kilka słów do Pana J. I. Kraszewskiego, z powodu jego powieści o bladej dziewczynce spod Ostrej Bramy. *Tyg. Petersb.* 1841 nr 43; MICROS (J. E. PRZECLAWSKI). *Tyg. Petersb.* 1841 nr 18; *Rt. Bibl. Warsz.* 1841 t. 1; R. ZMORSKI. *Nadwiślanin* 1841 t. 1. — (Latarnia czarnoksięska. Rec.): A. J. S. *Bibl. Warsz.* 1843 t. 4; A. K. *Bibl. Nauk. Zakładu im. Ossol.* 1843 t. 8; *Gaz. Codz.* 1843 nr 220; *Kur. Warsz.* 1843 nr 201; KŁ. *Bibl. Warsz.* 1844 t. 3; X.: Uwagi nad powieścią „Latarnia czarnoksięska”. *Orełownik Nauk.* 1844 nr 8-9, 12-14; *Kur. Warsz.* 1844 nr 178. — (Powieść składana. Rec.): C. z K. *Przegl. Nauk.* 1844 nr 5-6; R. *Tyg. Petersb.* 1844 nr 76; WŁ. (K. W. WÓJCICKI). *Bibl. Warsz.* 1844 t. 2. — (Pod włoskim niebem. Rec.). *Przegl. Poz.* 1845 t. 2. —

(Pamiętniki nieznanego. Rec.): F. N. J. (J. B. DZIEKOŃSKI). *Dzwon Lit.* 1846 t. 2; J. S. *Bibl. Warsz.* 1846 t. 3; K. W. (WÓJCICKI). *Bibl. Warsz.* 1846 t. 3; E. ZIEMIĘCKA. *Pielgrzym* 1846 t. 4; *Przegl. Nauk.* 1846 nr 27. — P. C.: Gawędka i kilka uwag czytelnika wiejskiego o „Niezapominajkach”, noworoczniku na rok 1847, i o „Milionie posagu”, powieści J. I. Kraszewskiego. (Wyjątek z listu). *Dzwon Lit.* 1846 t. 3. — (Powieść składana. Rec.). *Kur. Warsz.* 1846 nr 54. — Coś na kształt zdania o powieści Kraszewskiego: Pod włoskim niebem. *Gwiazda* nr 2 (1847). — J. DOBRZAŃSKI: Nowsze powieści polskie. *Dzien. Mód Paryskich* 1847 nr 1. — (Milion posagu. Rec.). *Przegl. Nauk.* 1847 nr 7. — (Pamiętniki nieznanego. Rec.). *Przegl. Poz.* 1847 t. 5. — (Sfinks. Rec.): A. TYSZYŃSKI. *Bibl. Warsz.* 1847 t. 4; *Kur. Warsz.* 1847 nr 159. — J. DZIERŻKOWSKI: „Sfinks” i „Ostap Bondarczuk” Kraszewskiego. *Rozbiór. Bibl. Nauk. Zakładu im. Ossol.* 1848 t. 1. — (Ostrożnie z ogniem. Rec.): M. *Dod. Lit. do Czasu* 1849 nr 2; J. ALEKSANDER. *Gaz. Pol.* 1850 nr 13-14; *Przegl. Poz.* 1850 t. 10; *Dzien. Warsz.* 1851 nr 177. — Nowa powieść Kraszewskiego „Komedianci”... *Dzien. Warsz.* 1851 nr 157. —

O ruchu literackim. *Gaz. Warsz.* 1851 nr 247, 250. — (Ostatni z Siekierzyńskich. Rec.): J. N. FRITZ; J. I. Kraszewski's neuster Roman. *Magazin für die Literatur des Auslandes* (Lipsk) 1851 nr 62; F. H. L. (LEWESTAM). *Dzien. Warsz.* 1851 nr 18; *Czas* 1851 nr 157-158; *Dzien. Warsz.* 1851 nr 145; *Gaz. Warsz.* 1851 nr 92-93. — W. WRÓ... (WRÓBLEWSKI): O powieści „Stary sluga” przez J. I. Kraszewskiego. *Dzien. Warsz.* 1851 nr 251, 253. —

(Interesa familijne. Rec.): *Kur. Warsz.* 1852 nr 110; T. PADALICA (Z. FISZ). *Dzien. Warsz.* 1853 nr 127. — (Złote jabłko. Rec.): *Kur. Warsz.* 1852 nr 306; A. Z. W. *Gaz. Warsz.* 1854 nr 128. — (Dziwadła. Rec.): A. NOWOSIELSKI (MARCINKOWSKI): Listy z N***. O charakterze ironii w powieści „Dziwadła” Kraszewskiego. *Dzien. Warsz.* 1853 nr 211-212; A. TYSZYŃSKI. *Powst.* 1853; przedr. w książce: Pisma krytyczne. T. 1: Pisma do roku 1866. Kr. 1904; K. W. (WITTE). *Gaz. Warsz.* 1853 nr 118, 121; K. WŁ. W. (WÓJCICKI). *Dzien. Warsz.* 1853 nr 69; *Gaz. Codz.* 1853 nr 239, 241. —

(Pamiętniki nieznanego. Rec.): F. H. LEWESTAM. *Gaz. Codz.* 1854 nr 279. — (Powieść bez tytułu. Rec.): L. JAKUBOWSKI. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 270, 272; F. H. LEWESTAM. *Gaz. Codz.* 1854 nr 203; A. NOWOSIELSKI (MARCINKOWSKI). *Gaz. Warsz.* 1854 nr 219, 221-223; A. PŁUG (A. PIETKIEWICZ). *Gaz. Warsz.* 1854 nr 297, 302, 304, 308. — Szanowny Redaktorze! Tylko co skończona... (Podziękowanie J. I. Kraszewskiemu za „Powieść bez tytułu”). *Gaz. Warsz.* 1854 nr 201. — SZLACHCIC H. NOWINA: Szanowny Redaktorze! Chciej zamieścić ... *Kur. Warsz.* 1854 nr 339. — *** (G. WALISZEWSKI): Korespondencja z powiatu wrocławskiego. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 287, 291-292. — (Złote jabłko. Rec.): A. A. *** (MARCINKOWSKI). *Dzien. Warsz.* 1854 nr 58. — (Czercza Mogiła. Rec.): *Gaz. Warsz.* 1855 nr 153; *Nowiny* 1855 nr 73-74; F. H. LEWESTAM. *Gaz. Codz.* 1856 nr 96. —

(Dwa światy. Rec.): L. FALKIEWICZ. *Gaz. Codz.* 1855 nr 324; F. H. LEWESTAM: Powieści jako literacka oznaka czasu. „Dwa światy”... *Gaz. Codz.* 1855 nr 225-226; WACŁAW P.: Słowo z powodu artykułu Pana H. Lewestama, umieszczonego w „Gazecie Codziennej” nr 225 i 226 pt. ... *Gaz. Warsz.* 1855 nr 275; F. H. LEWESTAM: Słowo o słówkach z powodu moich recenzji „Dwóch światów” J. I. Kraszewskiego i Historii literatury powszechnej Lucjana Siemieńskiego. *Gaz. Codz.* 1855 nr 283-285, 288; K. W.

O powieści „Dwa światy” Kraszewskiego i o sędzie na nią P. Lewestama w numerach 225 i 226 „Gazety Codziennej” wydrukowanym. *Gaz. Warsz.* 1855 nr 284-288; W. T. (TOMASZEWICZ): Postronne zdańko o tendencyjnym i filozoficznym romansie. (Przyczynek do sporu p. Lewestama z oponentami ex re „Dwóch światów” p. Kraszewskiego). *Gaz. Warsz.* 1856 nr 61, 64; J. (J. DZIERZKOWSKI). *Dzien. Lit.* 1856 nr 55-58; A. PŁUG (A. PIETKIEWICZ). *Gaz. Codz.* 1856 nr 37-38; (K. SZAJNOCHA): Półrocze literackie. *Rozmaitości* (Lw.) 1857 nr 2. —

(Choroby wieku. Rec.). *Dzien. Lit.* 1856 nr 68-71. — (Komedianci. Rec.): F. S. D. (DMOSCHOWSKI). *Gaz. Codz.* 1856 nr 85; *Dzien. Lit.* 1856 nr 30. — E. ZIEMIĘCKA: Spowiedź piśmiennicza, czyli przegląd gazet naszych. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856 nr 234, 236. — (Boża czeladka. Rec.): (J. DZIERZKOWSKI). *Dzien. Lit.* 1857 nr 95-100; A. N. (A. MARCINKOWSKI): List... *Gaz. Warsz.* 1857 nr 224; E. ZIEMIĘCKA. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1857 nr 230-231; BOLESŁAW-WIKTOR. *Bibl. Warsz.* 1859 t. 1. — L. G.: List do Redakcji w powodu powieści Kraszewskiego „Choroby wieku”, w „Kronice” zamieszczonej. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1857 nr 57, 59-60. — * * *: Sprawozdanie z dziełka: Wieczory wołyńskie. *Przegl. Rzeczy Pol.* 1859, 16 listopada. — Kilka słów o narodowym stanowisku J. I. Kraszewskiego. *Przegl. Rzeczy Pol.* 1859, 20 października. —

(Jasełka. Rec.): A. JANOWICZ. *Tyg. Poz.* 1862 nr 38. — (Dziś i lat temu trzysta. Rec.): W. GÓRSKI. *Dzien. Powsz.* 1863 nr 33. — (Kopciuszek. Rec.): W. GÓRSKI. *Dzien. Powsz.* 1863 nr 33; J. S. *Dzien. Lit.* 1863 nr 101-103. — (Wieczory drezdeńskie. Rec.). *Dzien. Poz.* 1866 nr 87. — J. N. FRITZ: Das Haus am Langen Ring. *Schlesische Zeitung* 1867 nr 97. — (Hybrydy. Rec.): ...CH... *Nowiny* 1868 nr 46; J. GORDON. *Reforma* (Sanok) 1868 nr 7; Ajo. *Mróvka* 1869 nr 6. — (Kamienica w Długim Rynku. Rec.). *Dzien. Poz.* 1869 nr 17. — (Czarna perłka. Rec.): O. Tyg. *Wielkopolski* 1870 nr wstępny; D. HENKIEL. *Tyg. Ilustr.* 1871 nr 209; *Przegl. Lw.* 1871 t. 1; K. KASZEWSKI. *Bluszcz* 1872 nr 1-2. — (Dzieci wieku. Rec.): P. CHMIEŁOWSKI. *Przegl. Tyg.* 1870 nr 8; L. POWIDAJ. *Przegl. Pol.* 1870/71 t. 4. — (Złoty Jasiętko. Rec.): H. CIEMNIEWSKI. *Gaz. Pol.* 1870 nr 70; K. KASZEWSKI. *Kłósy* 1870 nr 250; O...LE (W. OLENDZKI). *Kalina* 1870 nr 6; M. S. RZĘTKOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1870 nr 117. — (W mętnej wodzie,

Rec.): K. KASZEWSKI. *Bluszcz* 1870 nr 38; *Dzien. Poz.* 1870 nr 155. —

(Mogilna. Rec.): D. HENKIEL. *Opiekun Dom.* 1871 nr 27-28. — (Piękna pani. Rec.): L. P. (POWIDAJ). *Przegl. Pol.* 1870/71 t. 4; Br. Ł. (ŁOZIŃSKI). *Tyg. Mód* 1871 nr 19-20; *Przegl. Tyg.* 1871 nr 34. — (Obrazki współczesne. Rec.): K. K. (KANTECKI). *Opiekun Dom.* 1872 nr 32. — (Pałac i folwark. Rec.): K. KASZEWSKI. *Bluszcz* 1872 nr 27; A. ŚWIĘTOCHOWSKI. *Przegl. Tyg.* 1872 nr 2. — (Z życia awanturnika. Rec.): J. K. KOTARBIŃSKI. *Przegl. Tyg.* 1872 nr 39; J. M. (MOTTY). *Tyg. Wielkopolski* 1872 nr 35; K. KASZEWSKI. *Bluszcz* 1873 nr 6; W. B. *Gaz. Pol.* 1873 nr 97. — (Sieroco dole. Rec.). *Wiek* 1873 nr 88. — (Pałac i folwark. Rec.). *Opiekun Dom.* 1874 nr 22. — (Nad Spreą. Rec.): H. Z. *Przegl. Kryt.* 1874 nr 5. — (Pamiętnik panicza. Rec.): J. WOLICKI. *Szkice Społ. i Lit.* 1875 nr 11. — (Roboty i prace. Rec.). *Gaz. Pol.* 1875 nr 179, 181-183. — (Morituri; Resurrecturi. Rec.). *Gaz. Pol.* 1876 nr 231-239. — (Niebieskie mgłały. Rec.): G. C. *Wiek* 1877 nr 1-2. —

Co słycać nowego. *Kur. Por.* 1878 nr 263. (Dot. „Nad Spreą”). — (Krwawe znamię. Rec.): *Kur. Codz.* 1878 nr 112; P. CH. (P. CHMIEŁOWSKI). *Niwa* 1879 t. 15. — P. LÖBENSTEIN: Vorwort. W wyd. przekł.: Morituri. Lipsk 1878. [Rec.: *Niwa* 1879 t. 15]. — (Morituri. O przekł. niem.). *Gaz. Warsz.* 1878 nr 248. — (Zdzienika starego dziada. Rec.): S. GRUDZIŃSKI. *Echo* 1878 nr 256; K. GRZYMAŁA (S. GRUDZIŃSKI). *Niwa* 1878 t. 13; P. CH. (CHMIEŁOWSKI). *Niwa* 1879 t. 15. — P. LÖBENSTEIN: Vorwort. W wyd. przekł.: Resurrecturi. Lipsk 1879. — (U babuni. Rec.). *Gaz. Warsz.* 1879 nr 258. —

P. CHMIEŁOWSKI: Powieściopisarstwo. Powieść obyczajowa. Pierwsze dziesięciolecie (1830-1840). *Książka jubileuszowa... J. I. Kraszewskiego.* W-wa 1880. — M. GAWAŁEWICZ: Powieściopisarstwo. Powieść obyczajowa. Trzecie dziesięciolecie (1850-1855). Tamże. — S. GRUDZIŃSKI: Powieściopisarstwo. Powieść obyczajowa. Czwarte dziesięciolecie (1860-1870). Tamże. — D. HENKIEL: Powieściopisarstwo. Powieść obyczajowa. Piąte dziesięciolecie (1870-1880). Tamże. — E. LUBOWSKI: Powieściopisarstwo. Powieść obyczajowa. Piąte dziesięciolecie (1870-1880). Tamże. — W. MARRENÉ (MORZKOWSKA): Powieściopisarstwo. Powieść obyczajowa. Trzecie dziesięciolecie (1855-1860). Tamże. — E. ORZESZKOWA: Powieściopisarstwo. Powieść obyczajowa. Drugie dziesięciolecie (1840-1850). Tamże. —

(Chore dusze. Rec.): H. SIENKIEWICZ. *Niwa* 1880 t. 18; przedr. w książce: Pisma. T. 48. W-wa 1902; przedr. w książce: Pisma w układzie I. Chrzanowskiego. T. 46. Lw. 1937; przedr. w książce: Dzieła. Wyd. zbior. pod red. J. Krzyżanowskiego. T. 50. W-wa 1950. — (Dwa bogi, dwie drogi. Rec.): § (H. SIENKIEWICZ). *Gaz. Pol.* 1880 nr 287. — (Przypadki pana Marka Hińczy. Rec.): § (H. SIENKIEWICZ). *Gaz. Pol.* 1880 nr 262; R. B. *Niwa* 1881 t. 20. — SZLACHCIC NA ZAGRODZIE: J. I. KRASZEWSKI a zakon szlachecki. a) Powieść „Morituri”. b) Powieść „Resurrecturi”. Wyd. w książce: Głos szlachcica polskiego. Lw. 1880. —

P. LÖBENSTEIN: Vorwort. W wyd. przekł.: Alte und neue Zeit. Lipsk 1881. — (Pan z panów. Rec.): M. K. *Kłosa* 1881 nr 833. — (Ramutowie. Rec.): § (H. SIENKIEWICZ). *Gaz. Pol.* 1881 nr 34. — (Sama jedna. Rec.): *N. Czas* 1881 nr 187. — D. SCOSSA: A „Dämon”. *Fövárosi Lapok* (Budapeszt) 1881 nr 152. — W. ZYNDRAM-KOŚCIALKOWSKA: Nasi noweliści. Szkic z współczesnego piśmiennictwa. *Niwa* 1881 t. 19. — P. LÖBENSTEIN: Vorwort. W wyd. przekł.: Der Dämon. Lipsk 1882. — (Na tułactwie. Rec.): H. SIENKIEWICZ. *Słowo* 1882 nr 155; L. SOWIŃSKI. *Kłosa* 1882 nr 897; W. P. *Echo* 1882 nr 172; R. B. *Niwa* 1883 t. 24. — (Bajeczki. Rec.). *Szkola* 1883. — (Mozaika. Rec.): L. *Biesiada Lit.* 1883 nr 406; -Qs-. *Gaz. Pol.* 1883 nr 248; R. *Rola* 1883 nr 38; *Kłosa* 1883 nr 961; *Tyg. Potusz.* 1883 nr 43; *Wędrowiec* 1883 nr 48; T. (JESKE) CHOIŃSKI. *Niwa* 1884 t. 25. — (Bez serca. Rec.): Z. KOMAR. *Prawda* 1884 nr 46; W. MARRÉNÉ (MORZKOWSKA). *Dziew. Łódzki* 1884 nr 227. — (Klasztor. Rec.): T. (JESKE) CHOIŃSKI. *Niwa* 1884 t. 25. — (Noc majowa. Rec.): T. CH. (JESKE CHOIŃSKI). *Niwa* 1884 t. 25; -Qs-. *Gaz. Pol.* 1884 nr 29. — (Obrazki; Mozaika. Rec.): T. Z. (ZADUROWICZ). *Gaz. Kr.* 1884 nr 7-8. — (Złoto i błoto. Rec.): W. Z. (ZAWADZKI). *Dziew. Pol.* 1884 nr 154. —

P. CHMIEŁOWSKI: Wstęp. (Szlachta i panowie w powieściach Kraszewskiego). W wyd.: Wybór pism. Oddział II. Powieści szlacheckie. W-wa 1885; przedr. w wyd.: Powieści szlacheckie. W-wa 1911. — M. G. (GAWALEWICZ): Dwie nowe książki. (Od kolebki do mogiły. Rec.). *Gaz. Pol.* 1885 nr 89. — (Jak się pan Paweł żenił i jak się ożenił. Rec.). *Chwila* 1885 nr 19. — (Bez serca. Rec.). *Chwila* 1886 nr 19. — P. CHMIEŁOWSKI: Wstęp. (Tendencje w utworach Kraszewskiego). W wyd.: Wybór pism. Oddział III. Powieści społeczne. W-wa 1886; przedr.

w wyd.: Powieści społeczne. W-wa 1911. — J. LERMINA: J. Kraszewski: „Sans coeur”. *Revue Universelle internationale* 1886, 16 lutego. — (Morituri. Rec.): SZ-NÉ ILLESY PIROSKA: Kraseszky „Morituri”-ja. *Fövárosi Lapok* (Budapeszt) 1887 nr 272; G. SMÓLSKI. *Dziew. Pol.* 1887 dod. do nr 96; Sz. (I. SZABÜ). *Fövárosi Lapok* 1887 nr 272. — (Czarna godzina. Rec.): (A. N.) (NOWICKI). *Życie* 1888 nr 28; *Gaz. Warsz.* 1888 nr 56; *Ateneum* 1889 t. 4. — (Nad przepaścią. Rec.): A. N. *Prawda* 1888 nr 23; (A. N.) (NOWICKI). *Życie* 1888 nr 28. —

P. CHMIEŁOWSKI: Wstęp. (Poglądy społeczne Kraszewskiego). W wyd.: Wybór pism. Oddział IX. Zarysy społeczne. W-wa 1893. — E. W-R (WEER): Josef Ignatius Kraszewski. W wyd. przekł.: Adelskronan. Sztokholm 1893. — L. JENIKE: Przed laty dwudziestu. (W sprawie powieści J. I. Kraszewskiego „Nad Tybrem”). *Tyg. Pol.* 1898 nr 5. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Przedmowa do wyd.: Czarna perelka. W-wa 1898. — Od Redakcji. *Tyg. Pol.* 1898 nr 4. — AROLD C.: G. I. Kraszewski. W wyd. przekł.: Sulla Sprea. Mediolan 1900. — (Resurrecturi. Rec.): A. SZYCOWNA. *Książka* 1902 s. 423. — G.: Z powodu „Morituri”. *Głos Płocki* 1909 nr 83-85, 87-90. — A. KRZCHOWIECKI: J. I. Kraszewski. *Pam. Lit.* R. 11 (1912). (O „Nocach bezsennych”). — (Nera. Rec.): Z. SKOROBOHATA-STANKIEWICZ. *Bluszcz* 1912 nr 33. — B. CZARNIK: Balzac i „Jaselka” J. I. Kraszewskiego. *Pam. Lit.* R. 14 (1916) i odb. —

W. HAHN: Wstęp do wyd.: Morituri. Kr. 1925 BN I, 86. — E. KORECKI: Morituri J. I. Kraszewskiego. W-wa 1931 *Charakterystyki Lit.* nr 83. — J. SŁOTWIŃSKI: Bridż przed stu laty. *Kur. Lit.-Nauk.* 1938 nr 10. — K. CZACHOWSKI: Kraszewski jako epik Wołynia. *Tęcza* 1939 nr 4. — W. HAHN: Wołyń w „Latarni czarnoksiężkiej” J. I. Kraszewskiego. *Księga ku czci J. I. Kraszewskiego*. Łuck 1939. — W. BOROWY: En relisant Kraszewski. Notatki krytyczne. Powst. 15 grudnia 1940. Rkps Bibli. Nar. sygn. 1610/13a. — Z. DEBICKI: Przedmowa do wyd.: Nera. W-wa b. r. —

W. HAHN: Wstęp do wyd.: Czarna perelka. Łódź-Wr. 1948. — Od Wydawnictwa. W wyd.: Ostatni z Siekierzyńskich. Łódź-Kr. 1948. — K. W. ZAWODZIŃSKI: Niezwyczajne wartości zapomnianej książki. Wstęp do wyd.: Czercza Mogiła. Łódź-Wr. 1948; przedr. w książce: Opowieści o powieści. Oprac. C. Zgorzelski. Kr. 1963. — K. W. ZAWODZIŃSKI: Unowocześniony powrót Ody-

sa. Powst. 1949. Wyd. w książce: Opo-
wieści o powieści, jw. — K. W. ZAWO-
DZIŃSKI: Pierwsza nowożytna powieść
polska. Powst. 1949. Wyd. jw. — Z. MITZ-
NER: Wstęp do wyd.: *Holota*. W-wa 1951.
— J. SZELAĞ (Z. MITZNER): Wstęp do
wyd.: *Pamiętnik panicza*. W-wa 1951
Bibl. Szpilek nr 21. — Z. MITZNER:
Wstęp do wyd.: *Złote jabłko*. W-wa 1952
i wyd. nast. — Z. MITZNER: Wstęp
do wyd.: *Dziennik Serafiny*. W-wa
1953. — Z. MITZNER: Wstęp do wyd.:
Pamiętnik panicza. W-wa 1953. — E. WA-
RZENICA: Posłowie do wyd.: *Latarnia czar-
noksięska*. W-wa 1954. — F. PRZYŁUB-
SKI: Posłowie do wyd.: *Interesa familijne*.
W-wa 1955 i wyd. nast. — A. WRÓBLEW-
SKI: *Z Alei Jerozolimskich... do Wiednia*.
W książce: *Fragetowe łyżeczki, czyli jak
się robi fortunę*. W-wa 1955. — E. WA-
RZENICA: Przedmowa do wyd.: *Cale życie
biedna*. W-wa 1956. — J. KAJTOCH: Ma-
teriały do twórczości Kraszewskiego. *Ze-
szyty Nauk. Univ. Jagiel. Filologia* z. 3.
Kr. 1957. — J. W. GOMULICKI: J. I. Kra-
szewski. W książce: *Iskry z popiołów*.
25 zapomnianych opowiadań polskich
XIX wieku. W-wa 1959. — Nota wy-
dawcy. W wyd.: *Wielki nieznajomy*. Kr.
1960. — M. INGLÓT: *Realia Fantaze-
go*. *Zeszyty Nauk. Univ. Wr. S. A.*
Nauki Społ. Prace Lit. II nr 32. Wr.
1961. — Nota wydawcy. W wyd.:
Niebieskie migdały. T. 3. Kr. 1961. —
Nota wydawcy. W wyd.: *Ramultowie*. Kr.
1961. — J. KAJTOCH: Nota wydawcy.
W wyd.: *Powieść bez tytułu*. Kr. 1962. —
J. POCIECHA i A. TREPIŃSKI: Nota wy-
dawcy. W wyd.: *Jesienią*. Kr. 1962. —
A. TREPIŃSKI i R. HENNEL: Nota wy-
dawcy. W wyd.: *Pałac i folwark*. Kr. 1962.
— E. WARZENICA: „*Latarnia czarnoksię-
ska*” wobec oświeceniowej tradycji lite-
rackiej. *Ruch Lit.* 1962 z. 6. — E. LE-
WICKI: Pedagogika afirmacji życia w
powieściach J. I. Kraszewskiego. *Wyższa
Szkoła Pedagog. w Kr. Roczn. Nauk.-Dy-
daktyczny* z. 17. *Filologia pol. Prace hist.-
lit.* Kr. 1963. —

Poeta i świat (Rec.):ANKI
z MŁAWY. *Gaz. Codz.* 1839 nr 2663. —
S. J. (JASZOWSKI). *Rozmaitości* (Lw.) 1839
nr 41. — Kraszewskiego Świat i poeta.
Pismo Dod. do Gaz. Por. 1839 nr 73. —
Przyj. Ludu 1839/40 nr 9. — K. Po. *Tyg.*
Petersb. 1840 nr 27. — *Vlastimil* 1840. —
M. GRABOWSKI: Świat i poeta przez J. I.

Kraszewskiego. *Athenaeum* 1841 t. 3. —
Krauskie tłumaczenie książki polskiej...
Kur. Warsz. 1844 nr 273. — F. P. VO-
LÁK: Úvod. W wyd. przekł.: *Svět a bá-
snik*. Praga 1852. — K. T. G. *Gaz.*
Codz. 1853 nr 188. — WIELISŁAW (E.
SKRODZKI): *Wieczory piątkowe*. Wspom-
nienia z literackiego świata Warszawy.
Bluszcz 1887 nr 32; przedr. w książce:
Wieczory piątkowe i inne gawędy. Oprac.
M. Opalek. W-wa 1962. — L. PODHRADZ-
KY: *Krasevski*. (Egy lengyel költő s egyik
regénye). *Havi Szemle*. Bystrica Banska
1902. — K. CZACHOWSKI: W stulecie
„*Poety i świata*”. *Kur. Lit. Nauk.* 1939
nr 5. — J. ŚWIERZOWICZ: Dwie rocznice
J. I. Kraszewskiego. *Myśl Nar.* 1939 nr
35. — J. WILHELM: Wstęp do wyd.:
Poeta i świat. W-wa 1951. —

S z a l o n a (Rec.): *Tyg. Powoz.* 1881 nr
50. — R. BUCZYŃSKI: Trzy powieści
J. I. Kraszewskiego. *Niwa* 1882 t. 22. —
D. ZGLIŃSKI. *Prawda* 1882 nr 7. —
DR ZITEK. *Slovanský sborník* 1883 nr 2. —
K. W. ZAWODZIŃSKI: Niespodziewana
bohaterka Kraszewskiego. *Skamander*
1939 z. 102-104. — K. W. ZAWODZIŃSKI:
Studencki wamp sprzed lat osiemdzie-
sięciu. Jedyna „grande amoureuse” lite-
ratury polskiej bohaterką Kraszewskiego.
Co można znaleźć pod okładką starej pocz-
ciwej powieści? *Wiad. Lit.* 1939 nr 2. —
L. BUDRECKI: Z okien folwarku. *Wiś*
1947 nr 23. — W. HAHN: „*Szalona*”
J. I. Kraszewskiego. *Pam. Lit. R.* 37
(1947); odb. W-wa 1948. — G. TIMO-
FIEJEW: *Szalona*. *Polska Zach.* 1947 nr
46. — K. W. ZAWODZIŃSKI: Kobieta wy-
zwolona w powieści Kraszewskiego. *Kuź-
nica* 1947 nr 8; przedr. jako wstęp do
wyd.: *Szalona*. Łódź-Wr. (1948); przedr.
w książce: *Opowieści o powieści, jw.* —
A. NOFER: Dworek miał zatrzymać histo-
rię. *Wiś* 1948 nr 8/9. — M. ROMAN-
KÓWNA: Kraszewski potępiał *Szaloną*. *Tyg.*
Powoz. 1949 nr 10. — Z. E. KWIATKOW-
SKA (M. ROMANKÓWNA): Niespodziewana
kariera. *Tyg. Powoz.* 1949 nr 4. — K. W.
ZAWODZIŃSKI: Ostatnie słówko w obronie
„*Szalonej*”. *Tyg. Powoz.* 1949 nr 10. —
Z. MITZNER: Bohaterka Kraszewskiego na
barykadach Komuny. *Życie Lit.* 1951 nr
11. — Z. MITZNER: Wstęp do wyd.: *Sza-
lona*. W-wa 1951 i wyd. nast. — W. NA-
TANSON: J. I. Kraszewski. *Szalona*. *Twór-
czość* 1951 nr 11.

e) Powieści historyczne

UO — 10, 15, 34, 40, 43, 46, 55, 58, 64, 70, 71,
73, 79, 87, 88, 90, 99, 113, 120, 121, 134, 143,
146, 157, 163, 168, 169, 171, 178, 181, 188, 194,
195, 199, 200, 201, 206, 209, 210, 211, 212, 214,

222, 227, 229, 231, 232, 233, 236, 237, 238, 243,
245, 250, 251, 252, 255, 257, 262, 263, 268, 274,
282, 283, 285, 286, 290, 292, 296, 298, 302, 313,
317, 320, 322, 323, 327, 329, 334, 336, 341, 357, 365,

(Mistrz Twardowski. Rec.): *Rozmaitości* (Lw.) 1840 nr 41; J. A. CZAJKOWSKI. *Przegl. Warsz.* 1841 t. 1; S. J. JASZOWSKI. *Rozmaitości* (Lw.) 1841 nr 4; LAERTES. *Galizia* 1841 nr 5-6; K. PODWYSOCKI. *Tyg. Petersb.* 1841 nr 39; W. SIECIECH. *Bibl. Warsz.* 1841 t. 1; L. Z. (ZIELIŃSKI). *Lwówianin* 1841 z. 7; *Orędownik Nauk.* 1841 nr 17; J. A. W. *Lwówianin* 1842 z. 1. — (Ostatnia z ksiąg Słuckich. Rec.): M. (A. SZABRAŃSKI). *Bibl. Warsz.* 1841 t. 4; F. H. L. (LEWESTAM). *Roczniki Krytyki Lit.* 1842 nr 21-23; H. SKIMBOROWICZ. *Przegl. Nauk.* 1842 nr 7; *Kur. Warsz.* 1842 nr 14. — (Stańczykowa kronika. Rec.): W. L. (K. W. WÓJCICKI). *Bibl. Warsz.* 1841 t. 1. — E. DEMBOWSKI: Powiastki i obrazy historyczne przez J. I. Kraszewskiego. *Przegl. Nauk.* 1843 nr 16; przedr. w książce: Pisma. T. 3. W-wa 1955. — (Maleparta. Rec.): *Bibl. Warsz.* 1844 t. 4; *Kur. Warsz.* 1844 nr 245; *Przegl. Poz.* 1845 t. 1. — (Żacy krakowscy. Rec.): Najnowsza powieść J. I. Kraszewskiego. *Dzien. Mód Paryskich* 1845 nr 19. —

(Kordecki. Rec.): A. Cz. *Tyg. Petersb.* 1852 nr 50; JUL. B. (BARTOSZEWICZ). *Dzien. Warsz.* 1852 nr 78; K. W. *Gaz. Warsz.* 1852 nr 86; *Dzien. Lit.* 1852 nr 25. — (Diabel. Rec.): R. *Dzien. Lit.* 1853 nr 42-43; W. SZYMANOWSKI. *Dzien. Warsz.* 1853 nr 264-265, 267-268; †. *Gaz. Codz.* 1854 nr 18; L. JAKUBOWSKI. *Bibl. Warsz.* 1854 t. 4; *Nowiny* 1855 nr 48-51. — K. UJEJSKI: List do J. I. Kraszewskiego, dat. Podlipce, 17 października 1856. *Ogl. Przegl. Lit.* 1897 nr 17/18. — Wiadomości krajowe. (Zapowiedź Historii Zygmunta Augusta). *Gaz. Codz.* 1856 nr 4. — (Starościna beńska. Rec.): (J. DZIERZKOWSKI). *Dzien. Lit.* 1857 nr 116-123; A. NOWOSIELSKI (MARCINKOWSKI). *Gaz. Warsz.* 1858 nr 88. — F.: Kilka słów o szkole historycznej, o Korzeniowskim i o Kraszewskim. *Dzien. Lit.* 1858 nr 119-120. — (Staropolska miłość. Rec.): BOLESŁAW-WIKTOR. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1859 nr 37. —

(Dola i niedola. Rec.): K. KASZEWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1865 nr 318-319. — APG. (W. ŁOZIŃSKI): Najnowsza powieść Bolesławity. Tułacz. *Dzien. Lit.* 1867 nr 47-49. — (Póldiable weneckie. Rec.): K. KASZEWSKI. *Bluszcz* 1867 nr 27-28; AL. K. (KRAUSHAR). *Kółko Dom.* 1867; K. DRZEWIECKA. *Opiekun Dom.* 1870 nr 12. — K-1 (J. KOTARBIŃSKI): Ostatnie powieści polskie. *Przegl. Tyg.* 1868 nr 45. — (Orbeka. Rec.): *Ź.* *Kur. Warsz.* 1868 nr 71; W. SKIBA. *Przegl. Tyg.* 1868 nr 23. — (Bezimienna. Rec.): Ajo. *Mrów-*

ka 1869 nr 6. — (Emisariusz. Rec.): ŁUKASZ WIELKOPOLANIN. *Mrówka* 1869 nr 13. — (Sto diabłów. Rec.). *Dzien. Poz.* 1870 nr 161. —

(Boża opieka. Rec.): K. KANTECKI. *Gaz. Lw.* 1873 nr 157; K. KASZEWSKI. *Bluszcz* 1873 nr 45-46. — (Macocho. Rec.): A. G. BEM. *Niwa* 1873 t. 4; A. G. BEM. *Opiekun Dom.* 1873 nr 33; K. KASZEWSKI. *Bluszcz* 1873 nr 45-46; *Wiek* 1873 nr 73, 76-77. — (Sprawa kryminalna. Rec.): W. B. *Gaz. Pol.* 1873 nr 97. — (Historia o Janaszu Korczaku... Rec.): A. PILECKI. *Opiekun Dom.* 1875 nr 24-25; *Gaz. Pol.* 1875 nr 90. — (Kawał literata. Rec.): K. KASZEWSKI. *Bluszcz* 1875 nr 52; L. POWIDAJ. *Przegl. Pol.* 1876/77 t. 1. — L. SZ. W.: Słowo o dwóch najnowszych historycznych powieściach Kraszewskiego (Krzyżacy, Powrót do gniazda). *Tyg. Ilustr.* 1875 nr 396-397. — (Król i bondarywna. Rec.): F. H. L. (LEWESTAM). *Wiek* 1875 nr 207. — (Ostatnie chwile księcia wojewody. Rec.): A. M. JAWORNICI. *Kaliszczanin* 1875 nr 62; A. P. (PILECKI). *Opiekun Dom.* 1875 nr 48; ZYG. SAR. (SARNECKI). *Wiek* 1875 nr 207; *Gaz. Pol.* 1875 nr 223; K. KASZEWSKI. *Bluszcz* 1876 nr 7-8. — (Sceny sejmowe. Grodno 1793. Rec.): W. Ł. (ŁOŚ). *Dzien. Mód* 1875 nr 25. — (Z siedmioletniej wojny. Rec.): W. ŁOŚ. *Szkice Spół. i Lit.* 1876 nr 10; *Tyg. Mód i Powieści* 1876 nr 10. —

Ψ: Powieści historyczne Kraszewskiego. *Kronika Rodz.* 1877 nr 13. — (Bracia rywale. Rec.): K. KASZEWSKI. *Bluszcz* 1877 nr 43-44. — (Sekret pana Czuryły. Rec.): K. KASZEWSKI. *Kłosa* 1877 nr 617. — (Starosta warszawski. Rec.): K. KASZEWSKI. *Bluszcz* 1877 nr 43-44; (Notatka). *Kur. Codz.* 1878 nr 79. — A. TYSZYŃSKI: Józef Kraszewski i jego „powieści historyczne”. *Ateneum* 1877 t. 3-4; przedr. w książce: Pisma krytyczne. T. 2. Kr. 1904. — (Krzyżacy; O Janaszu Korczaku; Ostatnie chwile księcia wojewody. Rec.): W. *Tyg. Mód i Powieści* 1877 nr 45-46. — E. ŚWIERZAWSKI: Pięć ustępów z cyklu powieści historycznych J. I. Kraszewskiego. *Bibl. Warsz.* 1878 t. 1-2 i odb. — (Pan na czterech chłopach. Rec.): A. G. B. (BEM). *Nowiny* 1879 nr 27. — H. MAX: Vorwort. W wyd. przekł.: Meister Twardowski. Wiedeń (ok. 1879). — J. MEIXNER: Der polnische Faust. *Deutsche Zeitung* (Wiedeń) 1879 nr 2271. —

M. BOBRZYŃSKI: Powieść historyczna. *Książka jubileuszowa ... J. I. Kraszewskiego*. W-wa 1880. — (Bratanki. Rec.): P. CHMIEŁOWSKI. *Niwa* 1880 t. 17. — (Grzechy hetmańskie. Rec.). *Tyg. Powsz.*

1880 nr 4. — K. JAROCHOWSKI: Powieść historyczna. Epoka saska. *Książka jubileuszowa ... J. I. Kraszewskiego*. W-wa 1880. — T. KORZON: Powieść historyczna. Tamże. — W. NEHRING: Powieść historyczna. Wiek XVI i XVII. Tamże. — W. SMOLEŃSKI: Powieść historyczna. Czasy Stanisława Augusta w powieściach J. I. Kraszewskiego. Tamże; przedr. w książce: Pisma historyczne. T. 3. Kr. 1901. — (Barani kożuszek. Rec.): *N. Czas* 1881 nr 187. — (Krzyżacy. Rec.): § (H. SIENKIEWICZ). *Gaz. Pol.* 1881 nr 246; J. K. K. *Prawda* 1882 nr 11; *Ateneum* 1882 t. 1. — P. LÖBENSTEIN: Vorwort. W wyd. przekł.: *Hetmansünden*. Lipsk 1881. — (Pod Błachą. Rec.): *N. Czas* 1881 nr 187; § (H. SIENKIEWICZ). *Gaz. Pol.* 1881 nr 28; *Ateneum* 1881 t. 1; R. BUCZYŃSKI: Trzy powieści J. I. Kraszewskiego. *Niwa* 1882 t. 22. — (Pamiętnik Mrocza. O przekł. niem.). *Kraj* 1882 nr 10. — (Klasztor. Rec.): *Przegl. Tyg.* 1883 nr 49; E. Ż. *Kłosy* 1884 nr 992; T. (JESKE) CHOIŃSKI. *Niwa* 1884 t. 25; K. M. *Kronika Rodz.* 1884 nr 19; -Qs-. *Gaz. Pol.* 1884 nr 182; Kraszewski i Krzyżacy. *Strażnica Pol.* 1884 nr 4. — (W pocie czoła. Rec.): E. SEDLACZEK. *Kłosy* 1884 nr 990. — (Wilczek i Wilczkowa. Rec.): T. CH. (JESKE CHOIŃSKI). *Niwa* 1884 nr 25; -Qs-. *Gaz. Pol.* 1884 nr 23. — (Dola i niedola. Rec.). *Chwila* 1886 nr 13. — M. SZELIGA: (Herod-Baba. Polemika o przeróbce). *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1886 nr 120. — A. KRAUSHAR: Kraszewski jako historyk. *Tyg. Ilustr.* 1887 nr 221. — (Król w Nieświeżu. Rec.): -wg-. *Kur. Warsz.* 1887 nr 317; *Gaz. Warsz.* 1887 nr 292; CEZARY JEL. (JELLENTA). *Prawda* 1888 nr 5; T. (JESKE) CHOIŃSKI. *Niwa* 1888 t. 33; W. Z. *Gaz. Pol.* 1888 nr 50. — P. CHMIEŁOWSKI: Wstęp. (Powieści Kraszewskiego z czasów saskich). W wyd.: Wybór pism. Oddział V. Powieści z czasów saskich. W-wa 1888. — (Tulące. Rec.): DELTA (E. BOGDANOWICZ). *Wiek* 1897 nr 274. — A. PŁUG (A. PIETKIEWICZ): Wstęp do wyd.: Tulące. W-wa 1897 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 2. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Powieści historyczne J. I. Kraszewskiego. W wyd.: Barani kożuszek. W-wa 1898 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 60. — P. CHMIEŁOWSKI: Historia w powieściach naszych. *Pogląd na Świat* 1902. — P. CHMIEŁOWSKI: J. I. Kraszewski jako historyk. *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 16. — B. CHLEBOWSKI: Słowo wstępne. 1812-1912. J. I. Kraszewski jako twórca powieści historycznych. W wyd.: Powieści historyczne. W-wa 1910; toż wyd. nast.

W-wa 1912; przedr. fragm. pt. Józef Ignacy Kraszewski... *Józef Ignacy Kraszewski. Powieści historyczne*. W-wa 1928. — K. M. MORAWSKI: Z wieku Łazienek. Kr. 1913. — (Przygody żaka. Rec.): S. STUDNICKA. *Kur. Litewski* 1913 nr 282. — I. JASIŃSKI: Priedisłowie riedaktora. W wyd. przekł.: Osada Czenstochowa (Kordieckij). Petersb. 1915. — W. HAHN: Do genezy „Bezmiennej” J. I. Kraszewskiego. *Pam. Lit.* R. 15 (1917). —

W. HAHN: Wstęp do wyd.: Historia o Janaszu Korczaku ... Kr. 1924 *BN* I, 81. — (Kunigas. Rec.). *Droga* 1928 nr 12. — R.: Powieści historyczne J. I. Kraszewskiego. *Polska* 1929 nr 316. — W. RZUTKOWSKI: Powieści historyczne J. I. Kraszewskiego. *Polska* 1929 nr 280. — F. A. OSSENDOWSKI: Historyczna powieść Kraszewskiego. *ABC* 1930 nr 329. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Kraszewski odnowiony. *Kur. Warsz.* 1932 nr 344. — W. DOBROWOLSKA: Czasy Zygmunta III w powieści polskiej. *Kur. Lit.-Nauk.* 1934 nr 38. — S. DANKE: Powieści historyczne J. I. Kraszewskiego. *Świt* (Tarnów) 1937/38 nr 6. —

T. BRANDOWSKI: Wśród czcigodnych pamiątek. Rękopisy i autografy biblioteki miejskiej w Bydgoszczy. *Arkona* 1946 nr 6/7. — J. LECHOŃ: Polska powieść historyczna. Wyd. w książce: O literaturze polskiej. Nowy Jork 1946. — Od Wydawnictwa. W wyd.: Kunigas. Łódź-Wr. 1946. — S. PAPÉE: Kraszewski o Kościuszcze. *Tyg. Warsz.* 1946 nr 26. — bs.: Dwie powieści historyczne. (Kunigas. Rec.). *Dzien. Lit.* 1947 nr 69. — W. HAHN: Wstęp do wyd.: Historia o Janaszu Korczaku. W-wa 1947; toż wyd. nast. W-wa 1948. — S. L. ŚWIERZEWSKI: Posłowie do wyd.: Kunigas. W-wa 1947. — K. W. ZAWODZIŃSKI: Kraszewski na nowo odczytany. Inne wcielenie literackiej postaci „Panie Kochanku”. *Arkona* 1947 nr 3/4; przedr. w wyd.: Ostatnie chwile księcia wojewody. Łódź-Wr. (1948); przedr. w książce: Opowieści o powieści. Oprac. C. Zgorzelski. Kr. 1963. —

E. CZEKAŁSKI: „Pod Błachą” J. I. Kraszewskiego. *Odrodzenie* 1948 nr 27. — W. HAHN: Wstęp do wyd.: Pod Błachą. W-wa 1948. — W. HAHN: Wstęp do wyd.: Starosta warszawski. W-wa 1948. — W. HAHN: Wstęp do wyd.: Z siedmioletniej wojny. W-wa 1948. — Od Wydawnictwa. W wyd.: Historia o Janaszu Korczaku. Łódź-Wr. 1948. — Od Wydawnictwa. W wyd.: Krzyżacy. Łódź-Wr. 1948. — Od Wydawnictwa. W wyd.: Mistrz Twardowski. Łódź-Wr. 1948. — J. PIECHOCKI: W kręgu epoki saskiej.

- Ziemia Pomorska* 1948 nr 231. — Wstęp do wyd.: Starosta warszawski. Łódź-Wr. 1948. — Posłowie do wyd.: Starosta warszawski. W-wa 1952. — Wstęp do wyd.: Zadora. Wyd. 2. W-wa 1953. — S. ŚWIERZEWSKI: Przedmowa do wyd.: Kunigas. W-wa 1954 i wyd. nast. — W. HAHN: Wstęp do wyd.: Mistrz Twardowski. W-wa 1955; toż wyd. 2 W-wa 1957. — J. Z. JAKUBOWSKI: Wstęp do wyd.: Kawał literata. Wyd. 2. W-wa 1955. — J. SIERKIERA: Wstęp do wyd.: Historia o Janaszu Korczaku. W-wa 1955 i wyd. nast. — S. ŚWIERZEWSKI: O zbiorach J. I. Kraszewskiego i rysunkach M. Płońskiego. W wyd.: Sto diabłów. W-wa 1956. — L. BROŻEK: Wstęp do wyd.: Pamiętnik Mrocza. W-wa 1957. — W. KUBACKI: Wątpliwy awans szewca. O balladzie Mickiewicza „Pani Twardowska”. *Adam Mickiewicz. Materiały Śląskiej Sesji Mickiewiczowskiej WSP. Katowice 10 i 11 kwiecień 1956*. Kat. 1958. — Z. HIEROWSKI: Posłowie do wyd.: Krzyżacy. Kat. 1959 *Bibl. K. Miarki* t. 1; toż wyd. 3 Kat. 1962. — J. MAJDA: Kraszewski — nauczyciel historii. *Tyg. Powsz.* 1959 nr 8. —
- J. JAROWIECKI: Stosunek Kraszewskiego do źródeł historycznych w powieściach stanisławowskich. *Ruch Lit.* 1960 z. 1/2. — M. GRABOWSKA: Posłowie do wyd.: Przygody pana Marka Hińczy. W-wa 1961. Z. HALAWA: Posłowie do wyd.: Cet czy licho. W-wa 1961. [Rec.: *Nowe Książki* 1961 nr 18]. — J. JAROWIECKI: Powieść historyczna Kraszewskiego o księciu Józefie Poniatowskim i jej źródła. *Wyższa Szkoła Pedagog. w Kr. Roczn. Nauk.-Dydaktyczny*. Kr. 1961. — S. SIEROTWIŃSKI: Posłowie do wyd.: Macocha. W-wa 1961. — S. STUPIKIEWICZ: Posłowie do wyd.: Syn marnotrawny. W-wa 1961. — W. DANEK: Posłowie do wyd.: Król w Nieświężu. W-wa 1962. — W. DANEK: Posłowie do wyd.: Szalawiła. W-wa 1962. — S. GRZESZCZUK: Posłowie do wyd.: Raptularz pana Mateusza Jasienieckiego. W-wa 1962. — J. KIJAS: O „Krzyżakach” Kraszewskiego. *Ruch Lit.* 1962 z. 6. — J. JAROWIECKI: Posłowie do wyd.: Czasy Kościuszkowskie. W-wa 1963. — J. JAROWIECKI: Źródła powieści historycznych J. I. Kraszewskiego o czasach stanisławowskich. *Wyższa Szkoła Pedagog. w Kr. Roczn. Nauk.-Dydaktyczny* z. 17. *Filologia pol. Prace hist.-lit.* Kr. 1963. — J. KAJTOCH: Posłowie do wyd.: Z siedmioletniej wojny. W-wa 1963. — W. DANEK: O małżeństwie powieści z historią. *Ruch Lit.* 1964 z. 1. — J. KAJTOCH: Posłowie do wyd.: Żywy i sprawy ... Medarda ... Pelki. W-wa 1964. —
- A. PIORUNOWA: Posłowie do wyd.: Skrypty Fleminga. W-wa 1964. — S. STUPIKIEWICZ: Posłowie do wyd.: Starosta warszawski. W-wa 1964. —
- Zygmuntowskie czasy (Rec.): L. Z. *Bibl. Warsz.* 1846 t. 4. — Z. W. J. *Dzwon Lit.* 1846 t. 2; toż *Dziew. Lit.* 1846 t. 2. — *Kur. Warsz.* 1846 nr 238. — Kilka słów o stanie obecnym literatury polskiej, a w szczególności o powieściach J. I. Kraszewskiego „Czasy Zygmuntowskie” i J. Korzeniowskiego „Kollokacja”. *Przyj. Ludu* 1847/48 nr 21-23. — A. BAR: Wstęp do wyd.: Zygmuntowskie czasy. Kr. 1926 *BN I*, 91. — M. HARTLEB. *Ruch Lit.* 1927 nr 3. — Od Wydawnictwa. W wyd.: Zygmuntowskie czasy. Łódź-Wr. 1947. — W. HAHN: Przedmowa do wyd.: Zygmuntowskie czasy. W-wa 1954 i wyd. nast. — W. BLACHUT: Krakowskie „Zygmuntowskie czasy”. *Gaz. Kr.* 1960 nr 252. — W. BLACHUT. *Więści* 1960 nr 41. —
- Hrabina Cosel (Rec.): *Wiek* 1874 nr 156. — K. KASZEWSKI. *Bluszcz* 1875 nr 16. — L. Sz. W. *Tyg. Mód i Powieści* 1875 nr 6. — *Gaz. Pol.* 1875 nr 104, 106, 108. — W. ŁOŚ. *Szkice Spół. i Lit.* 1876 nr 10. — A. BAR. *Scena i Sztuka* 1908 nr 35. — A. BAR: Wstęp do wyd.: Hrabina Cosel. W-wa 1947. [Rec.: Z. M. *Książka i Kultura* 1947 nr 12; TOP. (A. ZIEMNY). *Przekrój* 1947 nr 128; R. M. FRENKEL: Kraszewski na nowo. *Odra* 1948 nr 7]. — Wstęp do wyd.: Hrabina Cosel. Wyd. 3. W-wa 1952; toż wyd. 4 W-wa 1956. — J. KAJTOCH: Posłowie do wyd.: Hrabina Cosel. W-wa 1962. —
- Brühl (Rec.): -B-. *Kur. Warsz.* 1874 nr 197, 237, 285. — K. KASZEWSKI. *Bluszcz* 1875 nr 16. — L. Sz. W. *Tyg. Mód i Powieści* 1875 nr 6. — L. POWIDAJ. *Przeł. Mies.* 1875 nr 8. — *Gaz. Pol.* 1875 nr 109-110. — W. ŁOŚ. *Szkice Spół. i Lit.* 1876 nr 10. — J. FELDMAN: Wstęp do wyd.: Brühl. Kr. 1928 *BN I*, 114; toż wyd. nast. — W. HAHN: Wstęp do wyd.: Brühl. W-wa 1947; toż wyd. 2 W-wa 1949. — Z. LIBERA: Posłowie do wyd.: Brühl. W-wa 1955. — Posłowie do wyd.: Brühl. Wyd. 5. W-wa 1956. — Rozmaitości. Kraszewski po niemiecku. *Nowa Kultura* 1962 nr 30. — S. STUPIKIEWICZ: Posłowie do wyd.: Brühl. W-wa 1962. —
- Powrót do gniazda (Rec.): K. KASZEWSKI. *Bluszcz* 1874 nr 42-44. — SZŁĄSKOWSKI. *Ognisko Dom.* 1874 nr 12-13; 1875 nr 14. — L. Sz. W.: Słówko o dwóch najnowszych historycznych powieściach Kraszewskiego (Krzyżacy, Powrót do

gniazda). *Tyg. Ilustr.* 1875 nr 397. — L. POWIDAJ. *Przegl. Mies.* 1875 nr 4. — L. POWIDAJ. *Przegl. Pol.* 1874/75 t. 3. — *Gaz. Pol.* 1875 nr 90. — *Przegl. Tyg.* 1875 nr 23-24. — W. *Tyg. Mód i Powieści* 1877 nr 45-46. — W. HAHN: Wstęp do wyd.: Powrót do gniazda. Kr. 1923 *BN I*, 58; toż wyd. 2 Kr. 1928. — REDAKCJA: Przedmowa do wyd.: Powrót do gniazda. W-wa 1926. — L. OGIŃSKA: Powrót do

gniazda J. I. Kraszewskiego. W-wa (1930?) *Charakterystyki Lit.* nr 79. — K. BORKIEWICZ: J. I. Kraszewski: Powrót do gniazda. Powieść historyczna. (Komentarz). Lw. 1931 *Bibl. Krytyk Lit.* S. II, 70. — J. PIETRUSIEWICZOWA: Wstęp do wyd.: Powrót do gniazda. W-wa 1947 *Bibl. Pisarzy Pol. i Obcych* 11. — S. S.: Przedmowa do wyd.: Powrót do gniazda. W-wa 1954.

f) Cykl powieści historycznych z dziejów Polski

UO—253, 256, 259, 269, 272, 273, 279, 287, 299, 301, 306, 308, 315, 316, 326, 332, 333, 335, 337, 342, 344, 345, 358, 363, 367, 371, 372, 377.

(Lubonie. Rec.): P. CHMIEŁOWSKI. *Niwa* 1876 t. 10; St. M. Rz. (RZĘTKOWSKI). *Kur. Warsz.* 1876 nr 194; *Gaz. Pol.* 1876 nr 249-251; B. CZERWIŃSKI. *Tydzień* 1877 nr 7-8, 10. — P. CHMIEŁOWSKI: Powieści historyczne J. I. Kraszewskiego. *Niwa* 1877 t. 11-12. — (Bracia zmartwychwstańcy. Rec.): (b c.) (B. CZERWIŃSKI). *Dzien. Pol.* 1877 nr 43, 45. — (Boleszyce. Rec.): G. C. *Wiek* 1877 nr 148; K. KASZEWSKI. *Kłosy* 1877 nr 631; *Kronika Rodz.* 1877 nr 15; B. Cz. (CZERWIŃSKI). *Tydzień Pol.* 1879 nr 8. — (Królewscy synowie. Rec.): W. B. *Gaz. Pol.* 1877 nr 288; *Dzien. Pol.* 1877 nr 279; K. KASZEWSKI. *Kłosy* 1878 nr 663-664; A. PIŁECKI. *Tyg. Powsz.* 1878 nr 4; W. S. *Przegl. Tyg.* 1878 nr 15; *Wiek* 1878 nr 2. — (Masław. Rec.): P. CHMIEŁOWSKI. *Niwa* 1877 t. 11; G. C. *Wiek* 1877 nr 112-114; K. KASZEWSKI. *Kłosy* 1877 nr 622; B. Cz. (CZERWIŃSKI). *Tydzień Pol.* 1879 nr 3. — A. PIŁECKI: J. I. Kraszewski. Powieści historyczne. *Tyg. Powsz.* 1877 nr 17, 27-31, 33. — (Historia prawdziwa o Petruku Właście. Rec.): P. CHMIEŁOWSKI. *Niwa* 1878 t. 14; G. C. *Wiek* 1878 nr 219; K. KASZEWSKI. *Kłosy* 1878 nr 695; St. M. Rz. (RZĘTKOWSKI). *Kur. Por.* 1878 nr 267; S. T. D.: Nowa powieść Kraszewskiego. *Lech* 1878 nr 42; A. W. (WIŚLIŃSKI). *Przegl. Tyg.* 1878 nr 37; *Kur. Codz.* 1878 nr 217-218. —

B. CZERWIŃSKI: Powieści historyczne J. I. Kraszewskiego. *Gaz. Nar.* 1879 nr 225. — (Stach z Konar. Rec.): B. Cz. (CZERWIŃSKI). *Tydzień Pol.* 1879 nr 32; G. C. *Wiek* 1879 nr 149; S. W. *Tyg. Mód i Powieści* 1879 nr 38, 40. — (Pogrobek. Rec.): B. SPAUSTA. *Gaz. Warsz.* 1880 nr 225. — (Syn Jazdona. Rec.): B. S. *Tydzień Pol.* 1880 nr 37; B. SPAUSTA. *Gaz. Nar.* 1880 nr 145; *Tyg. Powsz.* 1880 nr 30. — A. TYSZYŃSKI: Powieści historyczne J. Kraszewskiego. *Ateneum*

1880 t. 1-2; przedr. w książce: Pisma krytyczne. T. 2. Kr. 1904. — (Waligóra. Rec.): B. S. *Tydzień Pol.* 1880 nr 37; B. SPAUSTA. *Gaz. Nar.* 1880 nr 118. — (Jelita. Rec.): K. ZALEWSKI. *Wiek* 1881 nr 267; *Tyg. Powsz.* 1881 nr 41. — (Król chłopów. Rec.): K. *Kłosy* 1881 nr 855; *Tyg. Powsz.* 1881 nr 45. — (Białe książę. Rec.). *Tyg. Powsz.* 1882 nr 8. — R. BUCZYŃSKI: Trzy powieści... *Niwa* 1882 t. 22. — (Semko. Rec.): *Gaz. Pol.* 1882 nr 285; J. G. *Kłosy* 1883 nr 924; *Tyg. Powsz.* 1883 nr 5. — S. KRZEMIŃSKI: Trzy najnowsze powieści historyczne J. I. Kraszewskiego. *Bluszcz* 1883 nr 25-26. — (Matka królów. Rec.): *Tyg. Powsz.* 1883 nr 5; J. G. *Kłosy* 1884 nr 966. — (Dwie królowe; Infantka. Rec.): (T.) (L. TATOMIR). *Gaz. Lw.* 1884 nr 273. — Powieści historyczne J. I. Kraszewskiego. *Gaz. Warsz.* 1884 nr 33. — Kronika bieżąca. Curiosum wydawnicze. *Rola* 1888 nr 43. — (Adama Polanowskiego... notatki; Król Piast. Rec.): A. N. (NOWICKI). *Życie* 1888 nr 28. —

T. S. GRABOWSKI: Edin roman na Kraszewski ot wremoto na Władysław Warneńczyk. *Polsko bałgarski pregled* 1924 nr 22. — T. MARKOWSKI: Historia Polski w powieści J. I. Kraszewskiego. *Przegl. Oświatowy* 1927 nr 7-8. — J. KLEINER: Koncepcje literackie tragedii Samuela Zborowskiego. *Teatr* 1928/29 nr 7. — S. ZABIEROWSKI: Samuel Zborowski jako motyw literacki. *Pam. Lit.* R. 27 (1930). — W. DOBROWOLSKA: Śląsk i Ślązacy w powieści polskiej. *Zaranie Śląskie* 1931 z. 1. — W. DOBROWOLSKA: Czasy Zygmunta III w powieści polskiej. *Kur. Lit.-Nauk.* 1934 nr 38. — J. KLEINER: Samuel Zborowski w literaturze polskiej. Wyd. w książce: W kręgu Mickiewicza i Goethego. W-wa 1938. —

S. ŻÓŁKIEWSKI: „Masław” Kraszewskiego. *Kuźnica* 1948 nr 45; przedr. jako przedmowa do wyd.: Masław. W-wa 1948 i wyd. nast. — W. HAHN: Wstęp do wyd.: Saskie ostatki. W-wa 1949. — J. R.: Zamiast wstępu. W wyd.: Król chłopów,

W-wa 1949. — W. J.: Zamiast wstępu. W wyd.: Kraków za Łoktka. W-wa 1949. — Zamiast wstępu. W wyd.: Królewscy synowie. W-wa 1949; toż wyd. nast. W-wa 1951. — Zamiast wstępu. W wyd.: Lubonie. W-wa 1949. — REDAKCJA: Przedmowa do wyd.: Boleszczyce. W-wa 1950; toż wyd. nast. W-wa 1951. — REDAKCJA: Wstęp do wyd.: Bracia zmartwychwstańcy. W-wa 1950; toż wyd. 2 W-wa 1951. — REDAKCJA: Wstęp do wyd.: Stach z Konar. W-wa 1950. —

S. ARNOLD: Posłowie do wyd.: Adama Polanowskiego ... notatki. W-wa 1951; toż wyd. 2 W-wa 1954. — J. K.: Wstęp do wyd.: Historia prawdziwa o Petрку Właście. W-wa 1951; toż wyd. nast. W-wa 1953. — S. A.: Przedmowa do wyd.: Kraków za Łoktka. Wyd. 2. W-wa 1951. — S. A.: Posłowie do wyd.: Syn Jazdona. W-wa 1951. — (T. WOJEŃSKI): Wstęp do wyd.: Bitwa pod Płowcami. W-wa 1951; toż wyd. 2 W-wa 1953. — Wstęp do wyd.: Banita. W-wa 1951; toż wyd. nast.: W-wa 1952; W-wa 1953. — Wstęp do wyd.: Chłopi i magnaci. W-wa 1951. — J. K.: Przedmowa do wyd.: Kraków za Łoktka. Wyd. 3. W-wa 1952; toż wyd. 5 W-wa 1953. — J. K.: Wstęp do wyd.: Królewscy synowie. Wyd. 3. W-wa 1952; toż wyd. 4 W-wa 1953. — Przedmowa do wyd.: Boleszczyce. Wyd. 3. W-wa 1952; toż wyd. 5 W-wa 1953. — Wstęp do wyd.: Lubonie. W-wa 1952; toż wyd. nast. W-wa 1953. —

Przedmowa do wyd.: Bracia zmartwychwstańcy. Wyd. 3. W-wa 1953; toż wyd. 4 W-wa 1956. — Przedmowa do wyd.: Jelita. Wyd. 3. W-wa 1953. — Przedmowa do wyd.: Król chłopów. Wyd. 5. W-wa 1953. — (J. KLEJNY): Przedmowa do wyd.: Stach z Konar. Wyd. 2. W-wa 1953. — Przedmowa do wyd.: Syn Jazdona. Wyd. 3. W-wa 1953. — J. S. (SIEKIERA): Przedmowa do wyd.: Banita. Wyd. 5. W-wa 1954; toż wyd. 6 W-wa 1956. — T. O.: Wstęp do wyd.: Król chłopów. Wyd. 4. W-wa 1954 i wyd. nast. — L. BAKULA: Wstęp do wyd.: Strzemieńczyk. W-wa 1955. — L. BROŻEK: Wstęp do wyd.: Białe książe. W-wa 1955 — W. HAHN: Wstęp do wyd.: Infantka. W-wa 1955; toż wyd. 2 W-wa 1956. — S. IWASZKIEWICZ: Śląsk w powieściach Kraszewskiego. *Dzienn. Zach.* (Stalinogród) 1955 nr 1. — J. SIEKIERA: Wstęp do wyd.: Dwie królowe. W-wa 1955; toż wyd. 2 W-wa 1957. — W. HAHN: Wstęp do wyd.: Historia prawdziwa o Petрку Właście. Wyd. 4. W-wa 1956. — W. HAHN: Wstęp do wyd.: Królewscy synowie. Wyd. 5. W-wa 1956. — W. HAHN: Wstęp do wyd.: Waligóra.

W-wa 1956. — W. DANEK: Wstęp do wyd.: Bajbuza. W-wa 1957. — J. K. (KLEJNY): Przedmowa do wyd.: Stach z Konar. Wyd. 3. W-wa 1957. — Z. MITZNER: Wstęp do wyd.: Matka królów. W-wa 1957. — E. WARZENICA: Wstęp do wyd.: Pogrobek. W-wa 1957. —

D. BRZOZOWSKA: Posłowie do wyd.: Na królewskim dworze. W-wa 1958. — A. JOPEK: Posłowie do wyd.: Boży gniew. W-wa 1958. — J. KAJTOCH: Posłowie do wyd.: Jaszka Orfanem zwanego żywota i spraw pamiętnik. W-wa 1958. — S. ŚWIERZEWSKI: Posłowie do wyd.: Za Sasów. W-wa 1958. — W. DANEK: Posłowie do wyd.: Bajbuza. W-wa 1959. — W. DANEK: Posłowie do wyd.: Kraków za Łoktka. W-wa 1959. — W. HAHN: Posłowie do wyd.: Historia prawdziwa o Petрку Właście. W-wa 1959. — Z. HAŁAWA: Posłowie do wyd.: Syn Jazdona. W-wa 1959. — J. JAROWIECKI: Posłowie do wyd.: Lubonie. W-wa 1959. — J. KAJTOCH: Posłowie do wyd.: Strzemieńczyk. W-wa 1959. — J. KIJAS: Posłowie do wyd.: Jelita. W-wa 1959. — S. SIEROTWIŃSKI: Posłowie do wyd.: Boleszczyce. W-wa 1959. — S. STUPKIEWICZ: Posłowie do wyd.: Matka królów. W-wa 1959. — S. ŚWIERZEWSKI: Posłowie do wyd.: Król Piast. W-wa 1959. — S. ŚWIERZEWSKI: „Saskie ostatki” na tle ówczesnych kierunków w historiografii polskiej. W wyd.: Saskie ostatki. W-wa 1959. — E. WARZENICA: Posłowie do wyd.: Adama Polanowskiego ... notatki. W-wa 1959. —

W. BLACHUT: Pochwała mądrości. *Więści* 1960 nr 4. — L. BROŻEK: Posłowie do wyd.: Białe książe. W-wa 1960. — W. DANEK: Posłowie do wyd.: Królewscy synowie. W-wa 1960. — S. GRZESZCZUK: Kraszewski a Kadłubek, czyli o walce kleru o władzę w Polsce w powieści „Stach z Konar”. (Z problematyki laicyzmu w nauczaniu historii). *Wiad. Hist.* 1960 nr 4. — W. HAHN: Posłowie do wyd.: Semko. W-wa 1960. — J. KRZYŻANOWSKI: J. I. Kraszewskiego „Historia w powieści”. Wyd. jako wstęp do wyd.: Stara baśń. W-wa 1960 i wyd. nast.; przedr. w książce: W świecie romantycznym. Kr. 1961. — S. ŚWIERZEWSKI: Posłowie do wyd.: Banita. W-wa 1960. — E. WARZENICA: Posłowie do wyd.: Dwie królowe. W-wa 1960. — S. SIEROTWIŃSKI: Posłowie do wyd.: Masław. W-wa 1961. — W. HAHN: Posłowie do wyd.: Infantka. W-wa 1962. — W. HAHN: Posłowie do wyd.: Waligóra. W-wa 1962. — Z. HAŁAWA: Posłowie do wyd.: Bracia zmartwychwstańcy. W-wa 1962. — S. GRZESZCZUK: Posłowie do wyd.: Stach z Konar. W-wa 1963. — S.

STUPKIEWICZ: Posłowie do wyd.: Król chłopów. W-wa 1963. — E. WARZENICA: Posłowie do wyd.: Pogrobek. W-wa 1963. —

Stara baśń (Rec.): P. CHMIEŁOWSKI: Powieści historyczne J. I. Kraszewskiego. *Niwa* 1876 t. 10. — F. H. L. (LEWES-TAM). *Wiek* 1876 nr 191. — *Gaz. Pol.* 1876 nr 190-191. — C. NORWID: Piast i jego rewolucja. Do J. I. Kraszewskiego. Powst. 1876. Ogl. *Echo Lit.-Artyst.* 1913 z. 5; przedr. w książce: Pisma polityczne i filozoficzne. Zebrał i ułożył Z. Przesmycki (Miriam). Londyn 1957. — St. M. Rz. (RZĘTKOWSKI). *Kur. Warsz.* 1876 nr 194. — *W. Tyg. Mód i Powieści* 1876 nr 47. — B. CZERWIŃSKI. *Tydzień* 1877 nr 2-3. — A. PILECKI. *Tyg. Powsz.* 1877 nr 12. — W. ELIASZ: Na artystach ciąży obowiązek... *Kur. Codz.* 1878 nr 18. —

Rec. teatr.: W.: „Stara baśń” Kraszewskiego na scenie krakowskiej. *Czas* 1882 nr 227; *Gaz. Nar.* 1882 nr 249; *Przeł. Lit. i Artyst.* 1882 nr 13. — *Przeł. Lw.* 1883 t. 26. — M. WOŁOWSKI. *Tyg. Romansów i Powieści* 1885 nr 848. — A. MAŁECKI: Lechici w świetle historycznej krytyki. Lw. 1897; wyd. 2 Lw. 1907. — W. G. (GOMULICKI): Światelka gwiazdkowe. *Kraj* 1899 nr 51. — Stara baśń. (Nowa opera Żeleńskiego). *Kur. Liteński* 1907 nr 56. — W. DOLEŻAN: J. I. Kraszewski. Stara baśń. Tarnów 1909 *Bibl. Krytyczna Arcydzieł Lit. Pol.* nr 6; wyd. nowe, poprawione i rozszerzone przygotował do druku W. Dobrzyński. Kr. 1946. —

K. WOJCIECHOWSKI: Wstęp do wyd.: Stara baśń. Kr. 1922 *BN* 1, 53; toż wyd. 4 Lw. 1934. — J. K-LECKI: Stara baśń. Powieść z IX wieku J. I. Kraszewskiego. Genez, streszczenie, charakterystyki, tematy do ćwiczeń. W-wa 1925 *Charakterystyki Lit.* nr 22. — S. PAZURKIEWICZ: Przedmowa do wyd.: Stara baśń. Częstochowa 1925. — J. BIRKENMAJER: „Stara baśń” Kraszewskiego a „Prelekcje” Mickiewicza. *Ruch Lit.* 1928 nr 4. — J. FELDHORN: Wstęp do wyd.: Stara baśń. Kr. 1928. — J. STER: Wstęp do wyd.: Stara baśń. Łódź 1929. — M. A. LEWICKA: Stara baśń J. I. Kraszewskiego. W-wa 1930 *Książnica Komentarzy* S. I t. 48. — J. STER: J. I.

Kraszewski: Stara baśń. Dokładna treść. Charakterystyka osób. Rozbiór krytyczny oraz komentarz literacki. Łódź 1930 *Książnica Krytyk Lit.* nr 21. — S. F.: Stara baśń — nowa treść. *Tyg. Ilustr.* 1937 nr 33. —

(zm): Nowa „Stara baśń”. *Tyg. Powsz.* 1945 nr 41. — J. KOSTRZEWSKI: Tło prehistoryczne w „Starej baśni” J. I. Kraszewskiego. *Przeł. Wielkopolski* 1946 nr 1. — (Rec.). *Książka i Kultura* 1946 nr 1-3. — K. W. ZAWODZIŃSKI: Wciąż ta sama „Stara baśń”. *Kuźnica* 1946 nr 22. — B. URBAŃSKI: J. I. Kraszewski. Stara baśń. Poz. 1947 *Literatura Pol. XIX i XX w. w Komentarzach* nr 11. — A. B. (BAR): Nota wydawcy. W wyd.: Stara baśń. Wyd. 2. Kr. 1949 *Bibl. Arcydzieł Poezji i Prozy* nr 29. —

I. K. GORSKI: Priedisłowieje. W wyd. przekł.: Staroje priedianje. Moskwa 1950; toż wyd. 2 Moskwa 1956. — Wstęp do wyd.: Nad Gopłem. W-wa 1951. — A. GIEY-SZTOR: Posłowie do wyd.: Stara baśń. W-wa 1952 i wyd. nast. — J. MAZÁKOVÁ: Doslov. W wyd. przekł.: Stará báje. Praga 1952. — Przedmowa do wyd.: Stara baśń. Wyd. 4. W-wa 1952. — E. W. (WARZENICA): Wstęp do wyd.: Stara baśń. Wyd. 5. W-wa 1954; toż wyd. 6 W-wa 1957. — K. HANDKE: Archaizacja językowa w „Starej baśni” J. I. Kraszewskiego. *Rozpr. Komisji Język. Łódzkiego Tow. Nauk.* 1959 t. 6. —

Z. KWIECIŃSKI: „Stara baśń” jako widowisko na wolnym powietrzu. *Teatr Lud.* 1959 nr 10. — B. Nycz: O „Starej baśni” w Kruszwicy. (Refleksje kierownika kursu). *Teatr Lud.* 1959 nr 10. — W. DANER: Posłowie do wyd.: Stara baśń. W-wa 1960; przedr. w wyd.: Stara baśń. T. 3. W-wa 1962 *Bibl. Powsz.* — J. KRZYŻANOWSKI: O Starej baśni. *Teatr Lud.* 1960 nr 5. — Z. K. (KWIECIŃSKI): Adaptacja sceniczna „Starej baśni” już do nabycia. *Teatr Lud.* 1960 nr 6. — W. NOWICKI: Widowisko plenerowe „Stara baśń” w Jasle. *Teatr Lud.* 1960 nr 9. — J. WIECZERSKA-ZABŁOCKA: Wstęp do wyd.: Stara baśń. Wr. 1960 *Nasza Bibl.* — J. KIJAS: Stara baśń J. I. Kraszewskiego. W-wa 1964 *Bibl. Analiz Lit.* 12.

g) Obrazki współczesne o tematyce narodowej

UO—144, 147, 148, 149, 150, 158, 161, 169, 177. (Szpieg. Rec.): Kr. *Ojczyzna* 1864 nr 126; *Dzien. Lit.* 1864 nr 21. — (Moskal. Rec.): Z..... *Dzien. Poz.* 1865 nr 234. — (My i oni. Rec.): Z..... *Dzien. Poz.* 1865 nr 87. — (Żyd. Rec.): -w (W. Łoziński). *Dzien. Lit.* 1866 nr 27;

M. B. *Dzien. Lit.* 1866 nr 29; *Dzien. Poz.* 1866 nr 97. — PREKLADATEL (A. HANS-GIRG): Predmlúva do wyd. przekł.: Na východě. Praga 1872. —

K. GREGOROWICZ: Pogląd krytyczny na wypadki z roku 1861, 1862 i 1863. Zaczernięte z nich wskazówki polityczne

z powodu prac Bolesławity. *Gaz. Nar.* 1879 nr 196-199, 202-212, 215-224, 228, 230, 236-247, 251, 255-256; wyd. osob. Lw. 1880. — I. K.: „Żyd” Kraszewskiego. *Ojczyzna* 1883 nr 3, 6. — H. GOLDSCHMIDT: Kraszewski. W wyd. przekł.: Der Jude. B. m. 1890. — Z. S. L. (W. PRZYBOROWSKI): Historia dwóch lat. 1861-1862. T. 1-5. Kr. 1892-1896. — Vorwort. W wyd. przekł.: Der Jude. Metz 1902. — L. KWAŚNICKI: Rok 1863 w powieści Bolesławity. *Sprawa* 1913 nr 1-3. — D. K. L.: Rok 1863 w powieściach Bolesławity. *Sprawa Pol.* 1916 nr 8-10. —

K. CZACHOWSKI: Rok 1863 w powieści polskiej. *Kur. Lit.-Nauk.* 1938 nr 4. — S. HERTEL: 1863-1938. Poglądy Kraszewskiego na powstanie styczniowe w świetle jego powieści. *Ziemia Wołyńska* 1938 nr 1. — A. GOLDBERGOWA: J. I. Kraszewski a rok 1863. Rkps udostępniony S. Hertlowi do jego studium pt. Noc styczniowa w powieściach Kraszewskiego. *Księga ku czci J. I. Kraszewskiego*. Łuck 1939. — S. HERTEL: Noc styczniowa w powieściach Kraszewskiego. Tamże i odb. —

W. KIESZKOWSKA: Patriotyzm, niezadradność, bezbronność. (Stosunek Kraszewskiego do spraw powstania styczniowego). *Dziś i Jutro* 1947 nr 21. — H. PAWLICKI: Do Redakcji „Dziś i Jutro”. *Dziś i Jutro* 1947 nr 23, 25. — B. OSMÓLSKA-PISKORSKA: Powstanie styczniowe w powieści polskiej. *Zeszyty Nauk. Univ. ... Tor. Nauki Hum.-Społ.* z. 3. Tor. 1960. — S. BURKOT: Dwa listy w sprawie „Przebudzonych” Elpidona. *Ruch Lit.* 1961 z. 2. — S. FRYBES: Znaczenie powstania styczniowego dla rozwoju literatury polskiej. *Powstanie styczniowe 1863*. W-wa 1963. — B. OSMÓLSKA-PISKORSKA: Powstanie styczniowe

w twórczości J. I. Kraszewskiego. Tor. 1963 *Tow. Nauk. w Tor. Prace Wyd. Filol.-Filoz.* t. 14. z. 2. [Rec.: S. BURKOT: Rok 1863 w powieściach Kraszewskiego. *Ruch Lit.* 1964 z. 1; H. MARKIEWICZ: Od Kraszewskiego do L. M. Staffa. *Życie Lit.* 1964 nr 32]. — J. KRZYŻANOWSKI: Legenda powstania styczniowego (1863-1963). *Dziedzictwo literackie powstania styczniowego. Praca zbior.* ... W-wa 1964. — E. WARZENICA: Koncepcja patriotyzmu w powieściach Kraszewskiego o powstaniu styczniowym. Tamże. — A. ŻYGA: Problem żydowski w twórczości J. I. Kraszewskiego. *Roczn. Komisji Hist.-lit. PAN w Kr.* II. Kr. 1964. —

Dziecię Starego Miasta (Rec.): L. P. (POWIDAJ ?). *Dzien. Lit.* 1863 nr 58-59. — *Dzien. Poz.* 1863 nr 160. — *Dzien. Lit.* 1864 nr 15. — J. L. POPLAWSKI: Wstęp do wyd.: Dziecię Starego Miasta. Kr. 1898. — A. C. S.: Zapiski. „Wielka Biblioteka”. *Kur. Lw.* 1922 nr 288. — W. HAHN: Wstęp do wyd.: Dziecię Starego Miasta. Kr. 1924 *BN I*, 71; toż wyd. 2 Kr. 1928. — J. STER: J. I. Kraszewski. Dziecię Starego Miasta. Łódź 1929 *Książnica Krytyk Lit.* nr 22. — E. KORECKI: Dziecię Starego Miasta J. I. Kraszewskiego. W-wa 1931 *Charakterystyki Lit.* nr 82. — Wstęp do wyd.: Dziecię Starego Miasta. W-wa 1946. — A. B. (BAR): Nota wydawcy do wyd.: Dziecię Starego Miasta. Kr. 1947 *Bibl. Arcydzieł Poezji i Prozy* nr 21. — T. K.: (Rec.). *Chłopi i Państwo* 1948 nr 22. — A. MIĘSTERSKA: Przedmowa do wyd.: Dziecię Starego Miasta. Wyd. 5. Poz. 1958. — W. DANEK: Wstęp do wyd.: Dziecię Starego Miasta. Wyd. 3 zmienione. Wr.-Kr. 1959 *BN I*, 71; toż wyd. 4 Wr. 1960.

h) Powieści rzymskie

UO — 128, 151.

(Rzym za Nerona. Rec.): K. KASZEWSKI. *Bluszcz* 1871 nr 40-42. — T. KORZON: Powieść historyczna. Z dziejów rzymskich. *Książka jubileuszowa ... J. I. Kraszewskiego*. W-wa 1880; przedr. w książce: Listy otwarte. T. 3. W-wa 1916. — T. KORZON: Wstęp do wyd.: Wybór pism. Oddział IV. Powieści z dziejów rzymskich. W-wa 1887. —

T. SINKO: Rzymskie powieści Kraszewskiego. Capreae i Roma. Rzym za Ne-

rona. Wyd. w książce: Hellada i Roma w Polsce. Przegląd utworów na tematy klasyczne w literaturze polskiej ostatniego stulecia. Lw. 1933. — Wstęp do wyd.: Rzym za Nerona. Lw. 1933. — S. PILCH: Wpływ Tacyty na powieści rzymskie Kraszewskiego. *Przegl. Klas.* 1935 nr 4 i odb. — J. BIELATOWICZ: Rzym za Nerona Kraszewskiego a Quo vadis Sienkiewicza. *Przegl. Klas.* 1936 nr 3. — Od Wydawnictwa. W wyd.: Rzym za Nerona. Łódź-Wr. 1947; toż Łódź-Wr. 1948.

i) Utwory poetyckie

UO — 20, 22, 23, 41, 54, 63, 115, 127, 362, 382, 385, 386, 387.

(Dwa słowa. Wzmianka): T. B. Tyg. *Petersb.* 1835 nr 25. — M. GR...SKI

(GRABOWSKI): Rozbiór pierwszego tomu poezji J. I. Kraszewskiego. *Tyg. Petersb.* 1838 nr 79-81; przedr. *Tyg. Lit.* 1838 nr 32-34. — (Poezje. Rec.). *Muzeum Dom.*

1838 t. 2. — N. N.: Duch poezji Pana Kraszewskiego. *Tyg. Petersb.* 1839 nr 81. — Prenumerata na najnowszy poemat Kraszewskiego... *Gaz. Codz.* 1839 nr 2607. — (Witolorauada. Rec.): S. J. (JASZOWSKI). *Rozmaitości* (Lw.) 1840 nr 44; A. PRZEŹDZIECKI. *Tyg. Petersb.* 1840 nr 101; H. RZEWUSKI. *Tyg. Petersb.* 1840 nr 94; M. GRABOWSKI. *Tyg. Petersb.* 1841 nr 8-10; W. A. MACIEJOWSKI: „Witolorauada” J. I. Kraszewskiego pod względem historycznym. *Bibl. Warsz.* 1841 t. 2; A. Tysz... (TYSZYŃSKI). *Bibl. Warsz.* 1841 t. 1. — (Mindows. Rec.): M. GRABOWSKI: Korespondencja literacka. T. 1. Wil. 1842 s. 89-100, 136-138; Treść najnowszego poematu Kraszewskiego. *Przegl. Nauk.* 1842 nr 16; Wiadomość o poemacie nowym J. I. Kraszewskiego pt. Mindows. *Bibl. Warsz.* 1842 t. 2; *Kur. Warsz.* 1843 nr 193. — E. DEMBOWSKI: Poezje J. I. Kraszewskiego. *Przegl. Nauk.* 1843 nr 14; przedr. w książce: Pisma. T. 3. W-wa 1955. — (Anafielas. Rec.): Z. KOSTROWIEC (I. HOŁOWIŃSKI). *Tyg. Petersb.* 1843 nr 45-49; A. T. (TYSZYŃSKI). *Bibl. Warsz.* 1843 t. 3; J. CZECZOT: Niektóre uwagi szczególnie pod względem stylu nad pieśnią trzecią Anafielas: „Witoldowe boje” przez P. Kraszewskiego w r. 1845 w Wilnie u Zawadzkiego wydaną. *Tyg. Petersb.* 1845 nr 100; wyd. osob. Wil. 1846; M. GRABOWSKI. *Tyg. Petersb.* 1845 nr 34-36; F. KOL... *Tyg. Petersb.* 1845 nr 100; W tych dniach zjawiał się tu nowy poemat Kraszewskiego... *Kur. Warsz.* 1845 nr 40; ZATORSKI: Trzy pieśni „Anafielas” J. I. Kraszewskiego. *Przegl. Nauk.* 1846 nr 25; A. TYSZYŃSKI: Rozbiory i krytyki. T. 3. *Petersb.* 1854 s. 36-99. — L. K.: Poezje J. I. Kraszewskiego. *Bibl. Warsz.* 1843 t. 1. —

(Wioska. Sielanka. Rec.): BOLESŁAW-WIKTOR. *Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1859 nr 10; D. (J. DOBRZAŃSKI). *Dzien. Lit.* 1859 nr 16. — A. NOWOSIELSKI: J. I. Kraszewski w literaturze i społeczności naszej. *Tyg. Mód i Powieści* 1879 nr 23-30. — W. KOROTYŃSKI: Poezja. *Książka jubileuszowa ... J. I. Kraszewskiego.*

j) Utwory dramatyczne

UO — 21, 38, 49, 53, 61, 106, 107, 111, 125, 129, 159, 166, 173, 176, 196, 202, 223, 239, 240, 264, 278, 305, 319, 331, 383.

(Szatan i kobieta. Rec.): L. N. *Przegl. Warsz.* 1841 t. 2; MICROS (J. E. PRZECŁAWSKI). *Tyg. Petersb.* 1841 nr 57; RT. (A. SZABRAŃSKI). *Bibl. Warsz.* 1841 t. 4. — (Tęczyńscy. Rec.): WŁ. (K. W. WÓJCICKI). *Bibl. Warsz.* 1844 t. 3. —

W-wa 1880. — B. TRENTOWSKI: Panteon wiedzy ludzkiej. T. 3. Poz. 1881. — (Witolorauada. Dot. przekł.). *Chwila* 1886 nr 64. —

W. KOROTYŃSKI: Kraszewski jako poeta. *Tyg. Ilustr.* 1887 nr 221. — Z. PRZESMYCKI: Twórczość poetycka J. I. Kraszewskiego. *Życie* 1887 nr 17-29. — (Poezje. Rec.): *Z. Gaz. Nar.* 1887 nr 227; M. KONOPNICKA. *Gaz. Pol.* 1888 nr 156; -wg-. *Kur. Warsz.* 1888 nr 135; (Zr.) (A. ZIPPER). *Gaz. Lw.* 1888 nr 23; *Ate-neum* 1888 t. 1; *Tyg. Powz.* 1888 nr 21. — J. H. RYCHTER: Z notatek J. I. Kraszewskiego. *Biesiada Lit.* 1888 nr 1. — J. H. R. (RYCHTER): Wiązanka poezyjek J. I. Kraszewskiego. *Bukiet dla Pań* 1892. — A. G. BEM: Teoria poezji polskiej. *Petersb.* 1899. — L. MÉYET: Nieznany wiersz J. I. Kraszewskiego. *Biesiada Lit.* 1900 nr 28. — S. ZDZIARSKI: „Anafielas” Kraszewskiego a poezja ludowa litewska. *Świat* 1901 nr 30-32. — (Poezje i urywki proza. Rec.): C. WALEWSKA. *Lit. i Sztuka* 1913 nr 13 (dod. do *Nowej Gaz.*); W. HAHN. *Pam. Lit.* R. 21 (1924/25). —

L. KOMARNICKI: Inscenizacja „Dziada i baby” J. Kraszewskiego. *Teatr Lud.* 1925 nr 8. — J. GRZYC: Nieznane poezje J. I. Kraszewskiego. *Kur. Lit.-Nauk.* 1926 nr 16. — P. SZNAJDER: Próba inscenizacji wiersza: „Dziad i baba” J. I. Kraszewskiego. *Głos Młodej Wsi* 1938 nr 5. —

K. W. Z. (ZAWODZIŃSKI): * * *. „Ogłoszony wiersz...”. *Twórczość* 1947 nr 6. [Polemika: L. BROŻEK: Do Redaktora „Twórczości”. *Twórczość* 1947 nr 9]. — J. W. GOMULICKI: J. I. Kraszewski 1812-1887. W książce: J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX wieku. T. 1. W-wa 1954; toż wyd. 2 W-wa 1956. — T. ORACKI: Ignacy Kraszewski a sprawy mazurskie. *Życie Olsztyńskie* 1956 nr 4. — S. TREUGUTT: Pisarska młodość Słowackiego. Wr. 1958 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 18. — A. TREPIŃSKI: Kraszewski — poeta. Dookoła zagadki literackiej. *Stolica* 1962 nr 19.

Mozaika dziennikarska. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 285-286. — F. H. LEWESTAM: Dwie komedijki przez J. I. Kraszewskiego. *Gaz. Codz.* 1856 nr 39. — Do Gazety Warszawskiej piszą... *Dzien. Lit.* 1857 nr 45. — (Stare dzieje. Rec.): L. SIEMIENSKI. *Czas. Dod. Mies.* 1859 t. 15; *Dzien. Lit.* 1859 nr 17; *Przegl. Poz.* 1859 t. 28. — (Ciepła wdówka. Rec.): J. S. (STAR-

KEL). *Dzien. Lit.* 1866 nr 43; K. KASZEWSKI. *Bluszcz* 1867 nr 39-40. — (Równy wojewodzie. Rec.): J. S. (STARKEL). *Dzien. Lit.* 1866 nr 47; *Dzien. Lw.* 1867 nr 6; *Kalina* 1867 nr 33. — (Zakróża Sasa. Rec.): (L.). *Gaz. Nar.* 1867 nr 231; J. S. (STARKEL). *Dzien. Lit. i Polit.* 1867 nr 41; *Dzien. Lw.* 1867 nr 153. — (Trzeci Maja. Rec.): BOLESŁAW CZ. *Dzien. Pol.* 1874 nr 97-98; *Czas* 1874 nr 102; *Czas* 1879 nr 271. — (Słomiana wdowa. Rec.): S. KRZEMIŃSKI. *Bluszcz* 1877 nr 33; F. H. L. (LEWESTAM). *Kłosy* 1877 nr 637. — W. BOGUSŁAWSKI: *Dramat. Książka jubileuszowa ... J. I. Kraszewskiego*. W-wa 1880; przedr. pt. Wstęp. (Twórczość dramatyczna Kraszewskiego). W wyd.: Wybór pism. Oddział VII. Utwory dramatyczne. W-wa 1890; przedr. w wyd.: *Utwory dramatyczne*. W-wa 1911. [Rec.: *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1891 nr 406]. — L. SIEMIENSKI: *Teoria socjalna w komedii*. Wyd. w książce: *Dzieła*. T. 2. W-wa 1881. — (Rodzina. Rec.). *Gaz. Kr.* 1882 nr 20. — W. BOGUSŁAWSKI: *Kraszewski jako dramaturg*. *Tyg. Ilustr.* 1887 nr 221. — S. M. RZĘTKOWSKI; J. I. Kraszewski jako autor dramatyczny. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1887 nr 182. — (Za króla Sasa. Rec.): W. P. (PROKESCH). *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1890 nr 344. — (Trzeci Maja. Rec.). *Dzien. Pol.* 1894 nr 123. — W. HAHN: *Zapomniany fragment komedii Kraszewskiego „Starzy i młodzi”*. *Pam. Lit. R.* 11 (1912). — A. PISKOZUB: *Dramaturgia J. I. Kraszewskiego. Kronika Powsz.* 1912 nr 11. — A. BAR: *Nieznana komedia Kraszewskiego. Nowa Reforma* 1927 nr 89. — A. BAR: *Nieznane fragmenty Kraszewskiego dramatu o Fauście*. *Pam. Lit. R.* 26 (1929). — W. URBAN: *„Stare dzieje” Kraszewskiego*. *Tyg. Powsz.* 1963 nr 7. —

Miód kasztelański (Rec. teatr.): *Dzien. Lit.* 1862 nr 11. — AL. *Dzien. Warsz.* 1865 nr 57. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1866 nr 372. — *Dzien. Poz.* 1866 nr 132. — *Czas* 1868 nr 221. — *Dzien. Pol.* 1887 nr 109. — -A-. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1888 nr 253. — Z. *Kraj* 1891 nr 9. — A. D. (DOBROWOLSKI). *Kur. Pol.* 1892 nr 237. — ZOIL (H. GLIŃSKI). *Kraj* 1892 nr 48. — AL. R. (RAJCHMAN). *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1893 nr 502. — NIKŁ. *Dzien. Pol.* 1894 nr 148. — P. CHMIEŁOWSKI: *Przedmowa do wyd.: Miód kasztelański*. Wyd. 2. Kijów 1899. — -A-. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1900 nr 45. — K. Ł. *Dzien. Kijowski* 1906 nr 91. — C. *Kur. Litewski* 1910 nr 99. — L. R. *Dzien. Ki-*

jowski 1911 nr 344. — J. L. (LORENTOWICZ). *Nowa Gaz.* 1912 nr 324. — Z. STEFAŃSKI: *Jubileuszowe przedstawienie ku czci J. I. Kraszewskiego*. *Czas* 1912 nr 434. — T. K. (KOSTECKI). *Gaz. Por.* 2 *grosze* 1913 nr 269. — St. M. *Gaz. Por.* 2 *grosze* 1915 nr 152. — *Gaz. Por.* 2 *grosze* 1915 nr 149. — E. H. *Naprzód* 1925 nr 22. — H. P. *Gaz. Warsz.* 1933 nr 95b. — J. K. (KORNACKI). *Epoka* 1933 nr 14. —

Panie Kochanku (Rec. teatr.): K. KASZEWSKI. *Bluszcz* 1867 nr 42. — J. S. (STARKEL). *Dzien. Lit. i Polit.* 1867 nr 19. — X... *Czas* 1867 nr 11. — *Dzien. Pol.* 1867 nr 23. — *Gaz. Nar.* 1867 nr 105. — *Kalina* 1867 nr 33. — SPECTATOR. *Kraj* 1883 nr 1-2. — Z... *Dzien. Pol.* 1891 nr 229. — J. Ł. (ŁOZIŃSKI). *Nowy Kur. Pol.* 1893 nr 18. — (c). *Dzien. Pol.* 1896 nr 165. — -A-. *Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1901 nr 25. — Ad. D. (DOBROWOLSKI). *Kur. Por.* 1901 nr 144. — Łuc. Kość. *Kur. Codz.* 1901 nr 145. — S. ŚLIWOWSKI. *Dzien. dla Wszystkich* 1901 nr 136. — K. ZALEWSKI. *Wiek Ilustr.* 1901 nr 166. — -WB-. *Kur. Litewski* 1909 nr 213. — E. WĘSŁAWSKA. *Goniec Wil.* 1909 nr 213. — WLW. (W. WĄSOWICZ). *Gaz. Powsz.* 1910 nr 250. — W. BUKOWIŃSKI. *Sfinks* 1912 t. 4. — M. DIENSTL. *Gaz. Warsz.* 1912 nr 112. — Fr. H. *Kur. Litewski* 1912 nr 7. — W. G. (GRUBIŃSKI). *Kur. Por.* 1912 nr 291. — (r.). *Nowa Gaz.* 1912 nr 483. —

St. W. *Gaz. Kraj.* 1921 nr 202. — W. GR. (GRUBIŃSKI). *Kur. Por.* 1922 nr 231. — K. MAKUSZYŃSKI. *Rzeczpospolita* 1922 nr 231 (por.). — S. PIENKOWSKI. *Gaz. Warsz.* 1922 nr 232. — S. P. O.: *Bluszcz* 1922 nr 36. — PILAWA (W. STANISŁAWSKA). *Dzien. Wil.* 1925 nr 27. — J. KOLLAR. *Dzien. Poz.* 1926 nr 242. — E. BREITER. *Głos Prawdy* 1929 nr 124. — T. BOY-ZELEŃSKI: *Premiera w Teatrze Narodowym*. *Kur. Por.* 1929 nr 125; przedr. w książce: *Flirt z Melpomeną. Wieczór dziesiąty*. W-wa 1930. — J. A. H. (HERTZ). *Echo Tygodnia* 1929 nr 17. — K. IRZYKOWSKI. *Robotnik* 1929 nr 127. — J. K. (KAWECKI). *Gaz. Warsz.* 1929 nr 130. — J. LORENTOWICZ. *Dzien. Pol.* 1929 nr 122. — S. MIŁASZEWSKI. *Rzeczpospolita* 1929 nr 123. — Z. P. (POTOCKA). *Kobieta Współcz.* 1929 nr 19. — Z. W. (WASILEWSKI). *Myśl. Nar.* 1929 nr 20. — J. WOŁOSZYŃSKI. *Epoka* 1929 nr 125. —

Radziwiłł w gościnie (Rec. teatr.): X. Y. *Sobótka* 1871 nr 17. — P. CH. (CHMIEŁOWSKI). *Opiekun Dom.* 1872 nr 26. — *Czas* 1872 nr 265. —

ZOIL (H. GLIŃSKI). *Kraj* 1892 nr 5. — (f) (W. FELDMAN). *Dzien. Kr.* 1896 nr 204. — ALB.: Z legendy o Radziwille. *Życie i Sztuka* 1904 nr 49. — B.: Gościna Radziwilla. *Gaz. Warsz.* 1904 nr 319. — W. BUKOWIŃSKI. *Prawda* 1904 nr 51. — H. C. (CEYSINGER). *Tyg. Mód i Powieści* 1904 nr 50. — Gościna Radziwilla. *Dzien. dla Wszystkich* 1904 nr 274. — J. LORENTOWICZ: „Gościna Radziwilla”. *Kur. Codz.* 1904 nr 331. — B. L. (LUTOMSKI). *Gaz. Pol.* 1904 nr 328. — J. ŁOZ. (ŁOZIŃSKI). *Kur. Por.* 1904 nr 330. — K. ZALEWSKI. *Wiek Ilustr.* 1904 nr 330. —

Kosa i kamień (Rec.): L. P. *Dzien. Mód* 1873 nr 16. — *Gaz. Pol.* 1873 nr 169. — *Przeł. Pol.* 1872/73 t. 4. — -J-. *Kur. Codz.* 1875 nr 52. — K. KASZEWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1875 nr 376. — F. H. L. (LEWESTAM). *Wiek* 1875 nr 52. — L. NIEMOJOWSKI. *Tyg. Mód i Powieści* 1875 nr 11. — -Q-. *Kur. Warsz.* 1875 nr 52. — H. S. (SIENKIEWICZ). *Niwa* 1875 t. 7. — *Dzien. Warsz.* 1875 nr 47. — W. BUKOWIŃSKI. *Sfinks* 1912 t. 4. — M. DIENSTL. *Gaz. Warsz.* 1912 nr 112. — W. G. (GRUBIŃSKI). *Kur. Por.* 1912 nr 291. — (r.). *Nowa Gaz.* 1912 nr 483.

k) Kraszewski jako podróżopisarz

UO — 45, 50, 67, 77, 133.

(Wspomnienia Wołynia, Polesia i Litwy. Rec.): S. J. (JASZOWSKI). *Rozmaitości* (Lw.) 1840 nr 24; B. DOŁĘGA (J. JURKIEWICZ). *Tyg. Petersb.* 1840 nr 33-34; *Tyg. Lit.* 1840 nr 18-20. — L. ZIELIŃSKI: Wilno i взгляд na literaturę krajową. *Lwówianin* 1841 z. 9. — (Obrazy z życia i podróży. Rec.): Ż. KOSTROWIEC (I. HOŁOWIŃSKI). *Tyg. Petersb.* 1842 nr 82; H. SKIMBOROWICZ. *Przeł. Nauk.* 1843 nr 1-2; 1844 nr 24; S. TOMICKI. *Tyg. Lit.* 1843 nr 30. — (Wspomnienia Odessy, Jedysanu i Budżaku. Rec.): K. W. (WITTE). *Bibl. Warsz.* 1846 t. 2. — (Druskieniki. Rec.): Wł. *Bibl. Warsz.* 1851

t. 3. — (Kartki z podróży. Rec.): F. F. *Dzien. Poz.* 1866 nr 113; Przy panującej w wydawnictwie ciszy... *Kur. Warsz.* 1866 nr 21; *Gaz. Pol.* 1866 nr 40, 43-44, 46; *Tyg. Mód* 1866 nr 12. — A. BĄDKIEWICZ: Podróżopisarstwo krajowe. *Książka jubileuszowa... J. I. Kraszewskiego.* W-wa 1880. — P. CHMIEŁOWSKI: Wstęp. (Kraszewski jako podróżopisarz). W wyd.: Wybór pism. Oddział VIII. Kartki z podróży. W-wa 1892; przedr. w wyd.: Kartki z podróży 1858-1864. W-wa b. r. — M. WITANOWSKI RAWITA: J. I. Kraszewski jako krajoznawca. *Ziemia* 1912 s. 642-644, 658-659. — J. MIODUSZEWSKI: J. I. Kraszewski jako działacz regionalny. *Księga ku czci J. I. Kraszewskiego.* Łuck 1939.

l) Kraszewski jako publicysta

UO — 27, 139, 154, 156, 175, 186, 187, 216, 294, 300, 373.

M. GR... (GRABOWSKI): Kilka uwag nad szkołami poezji polskiej. *Tyg. Petersb.* 1839 nr 36-37. — J. ŻOCHOWSKI: Uwagi nad artykułem P. Józefa Kraszewskiego pod napisem: Dziady i baby, umieszczonym w „Tygodniku Petersburskim”. *Tyg. Petersb.* 1840 nr 39. — WYDAWCA TYGODNIKA (J. E. PRZECLAWSKI): Dopisek Wydawcy „Tygodnika”. *Tyg. Petersb.* 1846 nr 13. — (WYDAWCA) (J. JURKIEWICZ): Wznowione przez p. Kraszewskiego przymiery literackie z „Tygodnikiem”. *Gwiazda* nr 4 (1849). — Małańka odpowiedź p. Kraszewskiemu. *Dzien. Warsz.* 1851 nr 212-213. — J. KOZMIAN: O piśmiennictwie periodycznym (1857). Wyd. w książce: Pisma. T. 3. Poz. 1881. — S. MONIUSZKO: Parę uwag z powodu listów J. I. Kraszewskiego do „Gazety Warszawskiej”. *Ruch Muzyczny* 1857 nr 11. — O periodycznym piśmiennictwie literackim, a w szczególności o dodatku miesięcznym do „Czasu”. *Przeł.*

Poz. 1857 t. 24. — Pisma czasowe. *Wiad. Pol.* (Paryż) 1857 nr 46. — Korespondencja z Poznańskiego. *Dzien. Lit.* 1858 nr 36-38. — K. KACZKOWSKI: Sprawozdanie złożone Stowarzyszeniu Księgarsko-Wydawniczemu w Żytomierzu dn. 22 kwietnia 1859 r. Kijów 1859. — S. KONOPACKI: Uwagi nad listami z Żytomierza w „Gazecie Warszawskiej” pod nrem 54 i 99 ogłoszonymi. *Gaz. Warsz.* 1859 nr 143. — K. MIKULICZ: (Korespondencja Gazety Warszawskiej). *Gaz. Warsz.* 1859 nr 129. —

(Wieczory drezdeńskie. Rec.). *Dzien. Poz.* 1866 nr 87. — Prorocy „Tygodnia drezdeńskiego”. *Tyg. Katolicki* 1870 nr 47. — Dobrze wysłużona nagroda. *Przeł. Lw.* 1871 t. 2. — Najznakomitszy i najuczestniejszy p. Kraszewski... *Przeł. Lw.* 1871 t. 2. — Pierwszy sprawca niezgody. *Tyg. Katolicki* 1871 nr 10. — Rachunek z pismem p. Kraszewskiego „Tydzień” z 1870 roku. *Tyg. Katolicki* 1871 nr 6-7. — Rachunek z rachmistrzem. *Przeł. Lw.* 1871 t. 2. —

Słowo do ludzi dobrej woli. *Tyg. Katolicki* 1871 nr 10. — W odpowiedzi Panu Kraszewskiemu. *Przeł. Lw.* 1871 t. 1. — (Program polski na rok 1872. Rec.); *Dzien. Poz.* 1872 nr 262; *Gaz. Nar.* 1873 nr 64-65; *Przeł. Lw.* 1873 t. 5. — Co słyhać nowego. *Kur. Por.* 1878 nr 116. — K. ESTREICHER: O autorstwie przypisywanej J. I. Kraszewskiemu broszury „Papież i Polska”. *Czas* 1879 nr 226. — A. KRAUSHAR: Wspomnienia. Kartka z niedawnej przeszłości. *Książka jubileuszowa ... J. I. Kraszewskiego.* W-wa 1880. — Wniosek Ratisbonne'a i list J. I. Kraszewskiego. *Dzien. Pol.* 1881 nr 227. — J. I. Kraszewski jako współpracownik „Neue Freie Presse”. *Strażnica Pol.* 1882 nr 8. — J. I. Kraszewski przeciw całemu dziennikarstwu. *Gaz. Kr.* 1884 nr 85. — T. J. (JESKE) CHOIŃSKI: Ziarna i plewy. XX. Polemika. J. I. Kraszewski i „Niwa”. *Niwa* 1884 t. 25. — JACEK SOPLIKA (W. OŁĘDZKI): Sprawy bieżące. *Niwa* 1884 t. 25. —

J. KENIG: Kraszewski jako dziennikarz. *Tyg. Ilustr.* 1887 nr 221. — X.: Nieznany programat J. I. Kraszewskiego. *Przeł. Lit. Dod. do Kraju* 1887 nr 13. — A. MIESZKOWSKI: Kraszewski w „Tygodniku”. *Tyg. Ilustr.* 1889 nr 354. — W. M. KOZŁOWSKI: Kraszewski jako publicysta. *Gaz. Pol.* 1895 nr 80. — S. JARKOWSKI: Czasopiśmiennictwo polskie w Saksonii. *Przeł. Nar.* 1911 nr 2 i odb. — A. KRAUSHAR: J. I. Kraszewski i redakcja czasopisma „Ojczyzna” w Lipsku. Fragment z roku 1864. *Przeł. Hist.* 1912 t. 14; wyd. osob. W-wa 1912 *Miscellanea Hist.* nr 43. [Rec.: J. BIELIŃSKI. *Książka* 1912 nr 11]. — F. LUBIERZYŃSKI: J. I. Kraszewski jako publicysta. *Złoty Róg* 1912 nr 50. — M. SYNORADZKI: Z Warszawy. *Biesiada Lit.* 1916 nr 9. —

K. BARTOSZEWICZ: Współpracownictwo Kraszewskiego w „Gazecie Warszawskiej”. *Gaz. Warsz.* 1924 nr jubileuszowy (337). — K. BARTOSZEWICZ: Kraszewski i „Gazeta Warszawska”. *Gaz. Warsz.* 1925 nr 233-240, 242-243, 245. — J. KORPALA: J. I. Kraszewski jako współpracownik „Słowa” za redakcji Henryka Sienkiewicza. *Kur. Lit.-Nauk.* 1931 nr 32. — I. TUROWSKA: Konopnicka i Kraszewski. (Z nieznannej korespondencji). *Mysł Nar.* 1936 nr 41-42. — K. CZACHOWSKI: Drezdeńska publicystyka Kraszewskiego. *Dzien. Poz.* 1939 nr 129; przedr. *Dzien. Pol.* 1945 nr 236. — K. KRZEWSKI: Broszura polityczna J. I. Kraszewskiego. *Księga ku czci J. I. Kraszewskiego.* Łuck 1939 i odb. — W. DANEK: Publicystyka J. I. Kraszewskiego w latach 1859-1872. Wr.

1957 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 17. — W. SULEWSKI: Kraszewski a Komuna Paryska. *Ilustr. Kur. Pol.* 1957 nr 85. — I. CSAPLÁROS: Literatura węgierska w Polsce (1830-1918). *Przeł. Hum.* 1958 nr 3. — I. CSAPLÁROS: Magyarország Kraszewski publicisztikai munkásságában. *Roczn. Bibl. PAN Kr.* R. 4 (1958). Wyd. Kr. 1960 i nadb.; przedr. w książce: Kraszewski és Magyarország, zob. niżej. — A. BARTOSZEWICZ: Spór o powieść historyczną w połowie XIX wieku na tle antagonizmu między „Dziennikiem Warszawskim” a „Gazetą Warszawską”. *Zeszyty Nauk. Uniw. ... Tor. Nauki Hum.-Społ.* z. 2. Tor. 1959. — E. WARZENICA: Publicystyka literacka młodego Kraszewskiego. *Przeł. Hum.* 1959 nr 6. — A. TREPIŃSKI: Józef I. Kraszewski — dziennikarz. *Zeszyty Prasoznawcze* 1960 nr 4 i odb. — W. DANEK: Nieznany artykuł J. I. Kraszewskiego. *Księga pam. ku czci S. Pigonia.* Kr. 1961. — M. INGLOT: Poglądy literackie koterii petersburskiej w latach 1841-1843. Wr. 1961 *Prace Wr. Tow. Nauk. S. A* nr 73. [Rec.: M. STRASZEWSKA. *Pam. Lit. R.* 53 (1962) z. 2; A. BARTOSZEWICZ. *Ruch Lit.* 1963 z. 2]. — W. DANEK: J. I. Kraszewski jako współpracownik „Diabła”. *Ruch Lit.* 1962 z. 6. — I. CSAPLÁROS: Józef Ignacy Kraszewski und seine Beziehungen zu Ungarn. *Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae* t. 9 (1963) z. 1/4 i nadb. — I. CSAPLÁROS: Kraszewski és Magyarország. Budapeszt 1963 *Irodalomtörténeti Füzetek* nr 39; toż w jęz. pol. pt. Kraszewski a Węgry. W-wa 1964. [Rec.: W. BILLIP. *Nowe Książki* 1964 nr 21; F. FORMALCZYK. *Tyg. Kult.* 1964 nr 35; W. NAWROCKI. *Życie Lit.* 1964 nr 40; J. ŚLASKI. *Przeł. Hum.* 1964 nr 6; M. TYROWICZ. *Zeszyty Prasoznawcze* 1964 nr 4]. —

Rachunki: Królestwo Polskie po ostatnim rozbięciu. Kilka słów napisanych z powodu rozdziałów III i V Rachunków z 1866 r. B. Bolesławity. Drezno 1867. — WOJTUŚ (M. MOTTY): De omnibus rebus et quibusdam aliis. *Dzien. Poz.* 1867 nr 93. — J. S. (STARKEL). *Dzien. Lit. i Polit.* 1867 nr 19-20. — S. *Gaz. Tor.* 1867 nr 95. — *Dzien. Poz.* 1867 nr 106, 160. — *Gaz. Nar.* 1867 nr 90, dod. do nr 93, 94, nr 101. — K. L. *Dzien. Lit.* 1868 nr 32-33, 35-37. — I. LIPCZYŃSKI: Trzy listy otwarte do p. Bogdana Bolesławity. *Dzien. Lw.* 1868 nr 200-205 i odb. — MIECZYSLAWITA: List ze wsi o „Rachunkach” Bolesławity. *Czas* 1868 nr 222. — S. TARNOWSKI. *Czas* 1868 nr 237-240. — S. TARNOWSKI. *Przeł. Pol.* 1868/69 t. 2;

przedr. w książce: Studia do historii literatury polskiej w. XIX. T. 1. Kr. 1895. — w-1. *Dzien. Lw.* 1868 nr 183, 188, 190. — (Z. C.). *Gaz. Tor.* 1868 nr 210-221. — *Dzien. Poz.* 1868 nr 195-198. — *Gaz. Nar.* 1868 nr 180, 182, 185, 189. — *Kalina* 1868 nr 17. — Fr. B. *Dzien. Lw.* 1869 nr 201-205. — K. L. *Dzien. Lit.* 1869 nr 35-38. — (L.) (J. LAM): Trzeci rocznik „Rachunków” Bolesławicy. *Gaz. Nar.* 1869 nr 200, 202, 204, 207. — J. SZUJSKI: Bohdanowi Bolesławiczie przed zamknięciem „Rachunków” na rok 1868.

Dzien. Lit. 1869 nr 16. — Odpowiedź. *Dzien. Poz.* 1870 nr 258, 264. — *Dzien. Poz.* 1869 nr 189-191; 1870 nr 233, 236. — Pan Kraszewski i ostatni tom „Rachunków”. *Tyg. Katolicki* 1870 nr 41. — Prowincje polskie pod rządem pruskim przed czterdziestu laty. *Lechita* 1908 nr 39. — W. DANEK: Droga Kraszewskiego do pisania „Rachunków”. *Pam. Lit. R.* 47 (1956) z. 1 i nadb. — W. DANEK: Publicystyka J. I. Kraszewskiego w latach 1859-1872. Wr. 1957 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 17.

b) Kraszewski jako redaktor

(Athenaeum. Rec.): S. *Bibl. Warsz.* 1841 t. 4; L. ZIELIŃSKI: „Athenaeum”, pismo poświęcone historii... *Lwówianin* 1841 z. 10; E. DEMBOWSKI. *Przegl. Nauk.* 1842 nr 18; przedr. w książce: Pisma. T. 2. W-wa 1955. — M. GLISZCZYŃSKI: „Gazeta Codzienna” i Kraszewski. *Czas. Dod. Mies.* 1860 t. 17. — P. Kraszewski i „Gazeta Codzienna”. *Przegl. Poz.* 1860 t. 29. — J. N. FRITZ: Monatsbericht aus und über Polen. *Breslauer Zeitung* 1862 nr 431. — Z. BERLINA. *Czas* 1869 nr 54. — DEL. (W. ŁOZIŃSKI): Tygodnik lwowski. *Czas* 1870 nr 234. — Pan Kraszewski — jego „Tydzień” i książd-patriota. *Przegl. Lw.* 1871 t. 1. — W. SPASOWICZ: Publicystyka. Wydawnictwo wileńskiego „Athenaeum”. Ustęp z życia J. I. Kraszewskiego (1841-1852). *Książka jubileuszowa ... J. I. Kraszewskiego*. W-wa 1880. — E. SULICKI: Publicystyka. Działalność J. I. Kraszewskiego jako redaktora „Gazety Polskiej”. Tamże. — Z. L. SULIMA: J. I. Kraszewski i „Gazeta Codzienna”. Przyczynek biograficzny. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1889 nr 37. — P. CHMIEŁOWSKI: J. I. Kraszewski jako redaktor. *Gaz. Pol.* 1897 nr 64-65, 68, 70-79. — Prze-

gląd przeglądów. Kraszewski jako redaktor. *Przegl. Lit.* 1897 nr 7. — W. CIECHOŃSKI: Czasopisma polskie na Litwie. *Kwart. Litewski* 1910 t. 2-4 i odb. —

M. DYNOWSKA: Przedmowa do wyd.: Józef Ignacy Kraszewski — Leopold Kronenberg. Korespondencja 1859-1876. Kr. 1929. — W. DOBACZEWSKA: Dzieje kultury wileńskiej pomiędzy dwoma powstaniami. Wil. 1937. — S. TELEGA: Kłopoty redaktora J. I. Kraszewskiego z „odrzynającym korespondentem”. *Kur. Lit.-Nauk.* 1938 nr 49. — M. PIŚOWICZOWA: Poprzednicy Kraszewskiego na niwie dziennikarskiej Wołynia. *Ziemia Wołyńska* 1939 nr 5. — S. TELEGA: O niektórych kłopotach redaktorów Kraszewskiego. *Księga ku czci J. I. Kraszewskiego*. Łuck 1939 i odb. — Z. SIERP-SZCZAKOWSKI: Program literacki „Athenaeum” wileńskiego redagowanego przez J. I. Kraszewskiego w latach 1841-1852. *Prace Polon.* S. IV (1946). — Z. SIERP-SZCZAKOWSKI: Dorobek literacko-naukowy „Athenaeum” pod redakcją J. I. Kraszewskiego. *Prace Polon.* S. V (1947) i odb. — A. TREPIŃSKI: J. I. Kraszewski w „Gazecie Codziennej”. *Stolica* 1961 nr 14/15.

m) Kraszewski jako krytyk i estetyk

UO — 26, 30, 48, 52, 57, 114, 130, 132, 142, 160, 180, 183, 190, 281, 310, 340.

S. KONOPACKI: Na objawioną tajemnicę, jak się robią książki. *Tyg. Petersb.* 1837 nr 56. — J. I. Kraszewskiego spojrzenie na literaturę dzisiejszą polską. *Dzien. Dom.* 1841 nr 11. — W. P.: List do Redaktorów „Biblioteki Warszawskiej”. *Lwówianin* 1841 z. 11. — (Studia literackie. Rec.): A. J. S. *Bibl. Warsz.* 1842 t. 1; E. DEMBOWSKI. *Przegl. Nauk.* 1842 nr 7, 13; przedr. w książce: Pisma. T. 1. W-wa 1955; M. GRABOWSKI: Korespondencja literacka. T. 1. Wil. 1842 s. 174-184,

192-196; t. 2. Wil. 1843 s. 30-33; W. ZIELIŃSKI. *Roczniki Krytyki Lit.* 1842 nr 40; *Kur. Warsz.* 1842 nr 190. — F. N. J. (J. B. DZIEKOŃSKI): Uwagi nad pochwałą poematu „Dzieciątka Jezus” X. Hołowińskiego, umieszczoną przez J. I. Kraszewskiego w „Bibliotece Warszawskiej”. *Dzwon Lit.* 1846 t. 2. — A. GRYF (A. MARCINKOWSKI): O dziełach Eugeniusza Sue z powodu artykułu o „Żydzie tułacz”, umieszczonym w 1-m zeszytku „Athenaeum” z r. 1846. *Gwiazda* nr 2 (1847). — ZOFIA K. z BRZOZÓWKI (Z. KLIMAŃSKA): Efekt hubińskiej krytyki. (List do Wy-

dawcy). *Gwiazda* nr 4 (1849); wyd. na nowo R. Podbereski. Wil. 1850. — LITOGRAF WARSZAWSKI: Odpowiedź na niektóre uwagi co do litografii... *Dzien. Warsz.* 1851 nr 228-230. — R. ZIENKIEWICZ: List do J. I. Kraszewskiego, dat. Wil., 1 listopada 1851. *Księga pam. ... A. Mickiewicza (1798-1898)*. T. 1. W-wa (1898). — J. I. Kraszewski i zdanie jego o Witwickim. *Czas* 1852 nr 68. — Lucjana Siemieńskiego powieści. *Gaz. Codz.* 1852 nr 156, 159, 162. — T. PADALICA (Z. Fisz): Gawęda o tym i o owym. (Do Antoniego Nowosielskiego). *Dzien. Warsz.* 1854 nr 15-16. — J. ŚMIGIELSKA: Korespondencje panny Śmigielskiej. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 296. — Typy i charaktery przez J. I. Kraszewskiego. *Nowiny* 1854 nr 34-35. — JEDEN Z CZYTELNIKÓW *Gaz. Warsz.* (W. WIECZORKOWSKI): O przeglądzie literackim „Gazety Warszawskiej”. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 239. — Kronika warszawska i krajowa. *Gaz. Codz.* 1856 nr 116. — E. ZIEMIĘCKA: Przegląd gazet warszawskich, czyli spowiedź piśmiennicza. Artykuł I-szy. *Kronika Wiad. Kraj. i Zogr.* 1856 nr 129-132. — Wiadomości bieżące. Piśmiennictwo. *Przegl. Poz.* 1857 t. 24. — A. A. K. (KRAJEWSKI): Gawędy o literaturze i sztuce przez J. I. Kraszewskiego. *Bibl. Warsz.* 1858 t. 2. — M. A. K.: Korespondencje. *Dzien. Lit.* 1860 nr 40. — (Władysław Syrokomla, Rec.): W. GÓRSKI. *Dzien. Powsz.* 1863 nr 80. — S. T. D.: Korespondencje. (Odczyty J. I. Kraszewskiego). *Dzien. Lit.* 1865 nr 85-86; 1866 nr 1, 3, 52. — D.: Korespondencje. Z *Dreżna*. (O odczytach J. I. Kraszewskiego). *Dzien. Lit. i Polit.* 1867 nr 1, 4/5, 7. — Dante i jego poemat. Cztery odczyty J. I. Kraszewskiego. (Sprawozdanie). *Kalina* 1867 nr 19-20. — Kronika. *Gaz. Nar.* 1867 nr 113. — Kronika. Wykłady pana J. I. Kraszewskiego. *Gaz. Warsz.* 1867 nr 109. — (W. ŁOŹŃSKI): Odczyty J. I. Kraszewskiego o Dancie i jego poemacie. *Dzien. Lit. i Polit.* 1867 nr 20-21. — Odczyty polskie w Dreźnie. *Czas* 1869 nr 10. — (Krasicki. Życie i dzieła. Rec.): H. T. Z.: I. Krasicki przez J. I. Kraszewskiego. *Kur. Codz.* 1878 nr 194-195; *Kur. Codz.* 1878 nr 38; W ostatnim zeszytzie „Ateneum”... *Kur. Codz.* 1878 nr 61; P. CHMIEŁOWSKI. *Nowiny* 1879 nr 328; *Czas* 1879 nr 216; P. CHMIEŁOWSKI. *Niwa* 1880 t. 17. — R. PLENKIEWICZ: Krytyka literacka. *Książka jubileuszowa ... J. I. Kraszewskiego*. W-wa 1880. — I. A. SCAR-TAZZINI: Zur Dante-Bibliographie. *Jahrbuch der Deutschen Dante-Gesellschaft*. T. 3 (1880). — E. SCHNOBRICH: Schiller w Polsce. 3. Głosy i studia o Schillerze w lite-

raturze polskiej. *Ateneum* 1885 t. 4. —

G. KOHN: Wieniec wspomnień o Kraszewskim. Studium krytyczno-literackie. *Rocznik* (Sambor) 1888/89. — DAMJAN: Kraszewski o Rzewuskim. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1890 nr 44. — K. KRASZEWSKI: Z powodu artykułu o Henryku Rzewuskim. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1890 nr 34. — P. CHMIEŁOWSKI: Poglądy literackie J. I. Kraszewskiego. Wstęp do wyd.: Wybór pism. Oddział X. Studia i szkice literackie. W-wa 1894. — S. KOZŁOWSKI: Kraszewski jako estetyk 1836-1860. *Bibl. Warsz.* 1895 t. 2. — R. L. (H. ŁOPACIŃSKI): Bibliografia. *Wisła* 1895 s. 151-153. — P. CHMIEŁOWSKI: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. W-wa 1902. — M. FRACKIEWICZ: Streszczenie odczytów. Żywot Dantego, jego wykształcenie. Boska komedia. Piekło. Czyszciec. Raj. Wyd. w książce: Józef Ignacy Kraszewski w Krakowie i we Lwowie w r. 1867 i odczyty jego o Dancie. Wspomnienia z przeszłości w setną rocznicę urodzin. Kr. 1912. — S. VRTEL (WIERCZYŃSKI): J. I. Kraszewski w sprawie wydania autografów Tymona Zaborowskiego. *Pam. Lit. R.* 13 (1914/15). — Szlachectwo. *Świat Chrześcijański* (Wiedeń) 1919 nr 3-4. (Dot. studium o Kłonowiczu). —

W. HAHN: J. I. Kraszewski o „Ogniu i mieczem” Sienkiewicza. *Ruch. Lit.* 1929 nr 4. — S. PRGOŃ: Jan Kochanowski w sądach romantyków. *Pam. Zjazdu Nauk. im. J. Kochanowskiego*. Kr. 1931; przedr. w książce: Na wyżynach romantyzmu. Kr. 1936; przedr. w książce: Studia literackie. Kr. 1951. — T. (BOY) ŻELEŃSKI: Podróż w czasie. Wyd. w książce: Słowa cienkie i grube. W-wa 1931. — A. BAR: Stanowisko polityczne Michała Grabowskiego. *Prace historyczno-literackie. Księga zbior. ku czci J. Chrzczanowskiego*. Kr. 1936. — F. BIELAK: Między „Tygodnikiem Petersburskim” a „Gwiazdą” kijowską. *Księga ku czci J. I. Kraszewskiego*. Łuck 1939. — W. BOROWY: Kraszewski jako krytyk literatury europejskiej. Tamże i odb.; przedr. w książce: Studia i rozprawy. T. 1. Wr. 1952. — K. CZACHOWSKI: Artykuł Kraszewskiego z r. 1838 o dramacie polskim, o Fredrze i o Korzeniowskim. Tamże. — I. TUROWSKA-BAROWA: Kraszewski i Bałucki. (Z nieznannej korespondencji). Tamże. —

M. STRASZEWSKA: Czasopisma literackie w Królestwie Polskim w latach 1832-1848. Cz. 1 (1832-1840). Wr. 1953 *IBL. Studia Hist.-lit.* t. 22. [Rec.: A. BARTOSZEWICZ. *Pam. Lit. R.* 52 (1961 z. 2)]. — K. ROGIŃSKI: Kraszewski i Turgieniew. *Dziś i jutro* 1954 nr 19. — S. MORAWSKI: Program

sztuki narodowej w krytyce i teorii artystycznej lat 1830-1860. W-wa 1955 *Z Materiałów Dyskusyjnych Roku Mickiewiczowskiego*. (Na prawach rkp.). — M. STRASZEWSKA: J. I. Kraszewski. W zbiorze: Polska krytyka literacka (1800-1918). Materiały. T. 2. W-wa 1959. — Z. SZMYDTOWA: Wstęp. Tamże. — E. WARZENICA: Publicystyka literacka młodego Kraszewskiego. *Przegl. Hum.* 1959 nr 6; nadb. W-wa 1959. — Z. ŻYDANOWICZ: Recepcja „Legendy wieków” w Polsce. *Przegl. Hum.* 1959 nr 5. — A. BARTOSZEWICZ: Polemiki wokół powieści francuskiej w polskiej krytyce literackiej okresu międzypowstaniowego (1831-1863). *Zeszyty*

Nauk. Univ. ... Tor. Nauki Hum.-Społ. z. 3. Tor. 1960. — A. GORJACZKO-BORKOWSKA: Z zagadnień galicyjskiego słowianofilstwa. *Zeszyty Nauk. Univ. Wr.* Seria A: *Nauki Społ. Prace Lit.* nr 32. Wr. 1961. — S. PIŁOŃ: Twórczość A. Fredry w sądach współczesnych. 2. Napastnicy i obrońcy. W książce: *Z ognia życia i literatury*. Rozprawy. Wr. 1961. — S. BURKOT: Udział Kraszewskiego w sporach o powieść w polskiej krytyce literackiej XIX w. W wyd.: *Kraszewski o powieściopisarzach i powieści*. Zbiór wypowiedzi teoretycznych i krytycznych. W-wa 1962. — M. JANION: Zmierzch romantyzmu. *Pam. Lit.* R. 54 (1963) z. 4.

n) Prace historyczne

UO — 24, 44, 66, 69, 82, 153, 167, 174, 182, 205, 247, 361, 375.

(Wilno od początków jego do roku 1750. Rec.): J. D. Tyg. *Petersb.* 1839 nr 61-63; M. HOMOLICKI: *Wizerunki i Roztrząsania Nauk.* 1841 t. 22; 1842 t. 23; M. GRABOWSKI: *Korespondencja literacka*. T. 1. Wil. 1842 s. 202-205; *Roczniki Krytyki Lit.* 1842 nr 62; M. PELKA-POLIŃSKI: *Wizerunki i Roztrząsania Nauk.* 1842 t. 23; 1843 t. 24. — (Litwa za Witolda. Rec.): F. Z. (ZIELIŃSKI). *Bibl. Warsz.* 1851 t. 2. — (Polska w czasie trzech rozbiorów. Rec.): K. KANTECKI. *Gaz. Lw.* 1873 nr 282; *Dzien. Poz.* 1873 nr 272; 1874 nr 153; *Przegl. Lw.* 1873 t. 6; L. POWIDAJ. *Przegl. Pol.* 1874/75 t. 2; 1875/76 t. 1; B. CZERWIŃSKI. *Tydzien (Lw.)* 1875 nr 36-37; R. KACZYŃSKI: Polska w chwili swego upadku. *Przegl. Lw.* 1875 t. 10. — S. TOMKOWICZ: Barbara Radziwiłłówna u historyków, w rzeczywistości i w poezji. *Przegl. Pol.* 1874/75 t. 3-4. — J. KARŁOWICZ: *Dziejopisarstwo*. II. Litwa. T. 1. *Książka jubileuszowa ... J. I.*

Kraszewskiego. W-wa 1880. — A. H. KIRKOR: *Dziejopisarstwo*. I. (Wilno od początków jego do roku 1750). Tamże. — K. SKIRMUNT: *Dziejopisarstwo*. III. (Litwa. T. 2: Litwa za Witolda). Tamże. — (Wizerunki książąt i królów polskich. Rec.): (L.) (L. FINKEL). *Gaz. Lw.* 1888 nr 61; A. N. (NOWICKI). *Życie* 1888 nr 33; *Gaz. Pol.* 1888 nr 5. — S. ASKENAZY: *Przedmowa do wyd.: Polska w czasie trzech rozbiorów*. T. 1. W-wa 1902. — (Polska w czasie trzech rozbiorów. Rec.): A. R. *Bibl. Warsz.* 1902 t. 4; S. ASKENAZY. *Kur. Warsz.* 1902 nr 103-105; H. C. (CEYSINGER). *Tyg. Mód i Powieści* 1902 nr 18, 45; 1903 nr 9; A. REMBOWSKI. *Słowo* 1902 nr 166-169; K. *Kronika Rodz.* 1903 nr 10; H. ŁOPACIŃSKI: Z powodu jednej ilustracji w drugim wydaniu „Polski w czasie trzech rozbiorów” J. I. Kraszewskiego. *Ogniw* 1903 nr 5; A. KRAUSHAR: *Odpowiedź*. *Ogniw* 1903 nr 6. — M. LIMAŃSKI: 100 lat temu pisał Kraszewski o Wilnie. *Słowo* 1938 nr 319. — M. HANDELSMAN: Adam Czartoryski. T. 2. W-wa 1949.

o) Prace edytorskie

(Pomniki do historii obyczajów w Polsce z XVI i XVII w. Rec.): WŁ. (K. W. WÓJCICKI). *Bibl. Warsz.* 1843 t. 4. — HR. S.: Do Redakcji „Biblioteki Warszawskiej”. *Bibl. Warsz.* 1854 t. 4. — O Bibliotece Warszawskiej artykuł trzeci. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 287. — (Pamiętniki J. D. Ochockiego. Rec.): (J. DZIERŻKOWSKI). *Dzien. Lit.* 1857 nr 61-65. — (Pamiętniki J. Drzewieckiego. Rec.). *Dzien. Lit.* 1858 nr 100-104. — (Pamiętnik anegdotyczny z czasów Stanisława Augusta. Rec.): (W. ŁOZIŃSKI). *Dzien. Lit. i Polit.* 1867 nr 4/5; *Dzien.*

Poz. 1867 nr 11. — (Biblioteka pamiętników i podróży po dawnej Polsce... Rec.): *Dzien. Poz.* 1870 nr 290; X. *Przegl. Lw.* 1871 t. 2. — *Silva rerum. Kronika Rodz.* 1874 nr 22. — (Pamiętniki Wawrzyńca hr. Engeströma... Rec.). *Przegl. Lw.* 1875 t. 10. — (Listy Jana Śniadeckiego. Rec.): P. CHMIEŁOWSKI. *Niwa* 1878 t. 14; WŁ. S. (SMOLEŃSKI). *Nowiny* 1878 nr 31; W. P. *Wiek* 1878 nr 185. — J. K. PLEBAŃSKI: O pamiętnikach historycznych wydanych przez J. I. Kraszewskiego. *Książka jubileuszowa ... J. I. Kraszewskiego*. W-wa 1880. —

(Listy Z. Krasińskiego. (T. 1). Rec.): *Dwutyg. dla Kobiet* 1881/82 nr 15. — J. KORPALA: Kraszewski jako wydawca pism Brodzińskiego. *Silva Rerum* 1928 z. 1-2 i odb. — J. KORPALA: Brodziński i Kraszewski. *Kur. Lit.-Nauk.* 1929 nr 43.

p) Inne prace naukowe

UO — 12, 25, 28, 63, 81, 84, 91, 116, 126, 137, 138, 140, 141, 152, 198, 204, 230, 235, 248, 258, 284, 293, 297.

Gramatyka historyczno-porównawcza języków słowiańskich. *Pam. Nauk.* 1837 nr 6. — A. (ROŚCISZEWSKI): Z Petersburga. *Rozmaitości* (Lw.) 1837 nr 35. — M. GRABOWSKI: Kilka słów do p. Kraszewskiego. *Tyg. Petersb.* 1841 nr 17. — (A. MARCINKOWSKI): Kilka słów o pisarzach uprawiających filozoficzną grzędę na polu „Tygodnika Petersburskiego”. *Gwiazda* nr 2 (1847). — (System Trentowskiego. Rec.). *Przeł. Poz.* 1847 t. 5. — S. ZIENOWICZ: List Stefana Zienowicza profesora Uniwersytetu Kijowskiego do Henryka hrabiego Rzewuskiego, obejmujący pomysły autora o całym obrębie nauk przyrodzonych, razem z odpowiedzią PP. J. I. Kraszewskiemu, Karolowi Kaczkowskiemu, Ludmiłowi Wołyńskiemu itd. Wil. 1851. — J. I. Kraszewski ukończył w tych czasach... *Gaz. Codz.* 1854 nr 3. — A. NOWOSIELSKI (MARCINKOWSKI): Listy z N**** (do J. I. Kraszewskiego). *Dzien. Warsz.* 1854 nr 124, 127. — A. NOWOSIELSKI (MARCINKOWSKI): O posagach pogańskich, zwanych pospolicie babami. *Dzien. Warsz.* 1854 nr 45, 47-49. — (O pracy. Rec.): W. GÓRSKI. *Dzien. Powsz.* 1862 nr 226; F. KRUPIŃSKI. *Bibl. Warsz.* 1869 t. 3. —

W. GERSON: Sztuki piękne w dziełach J. I. Kraszewskiego. *Książka jubileuszowa ... J. I. Kraszewskiego.* W-wa 1880. — H. STRUVE: J. I. Kraszewski w stosunku do filozoficznych dążeń swego czasu. Tamże. — K. W. WÓJCICKI: Projekt encyklopedii starożytności polskich J. I. Kraszewskiego. Tamże. — ŁADA (L. BOHDANOWICZ): Najnowsze wydawnictwa ludo-

we. *Niwa* 1884 t. 25. — W. ŁOŚ: Kraszewski jako zbieracz zabytków. *Tyg. Ilustr.* 1887 nr 240-241. —

„Ikonoteka” J. I. Kraszewskiego. *Przew. AntykwarSKI* 1911 nr 4. — A. FISCHER: Kraszewski jako etnograf. *Kronika Powsz.* 1912 nr 11. — M. RULIKOWSKI: Kraszewski jako archeolog i historyk sztuki. *Kur. Warsz.* 1912 nr 79; przedr. *Dzien. Chicagowski* 1912 nr 177. — A. CZARTKOWSKI: Kraszewski o Matejce. *Wiad. Lit.* 1932 nr 29. — A. BAR: Zwolennicy i przeciwnicy filozofii Hegla w polskim czasopiśmiennictwie (1830-1850). *Kr. 1933 Arch. Komisji do Badania Historii Filozofii w Polsce* t. 5. — S. NOSEK: Pionierzy archeologii. 4. J. I. Kraszewski. *Z otchłani wieków.* R. 11 (1936). — S. NOSEK: J. I. Kraszewski jako archeolog. *Księga ku czci J. I. Kraszewskiego.* Łuck 1939 i odb. — Z. REWSKI: Kraszewski jako inwentaryzator zabytków Wołynia. Tamże i odb. —

W. HAHN: Zapomniana praca J. I. Kraszewskiego z zakresu archeologii starożytnej. *Meander* 1951 z. 8/9 i nadb. — I. JAKIMOWICZ: Z dziejów sporu o rację bytu polskiej sztuki narodowej. *Materiały do Studiów i Dyskusji z Zakresu Teorii i Historii Sztuki* 1951 nr 6. — S. ŚWIERZEWSKI: J. I. Kraszewski jako badacz sztuki (1830-1864). Tamże 1952 nr 2/3 i odb. — S. ŚWIERZEWSKI: J. I. Kraszewski i jego stosunek do sztuki narodowej. *Przeł. Kult.* 1953 nr 13. — S. ŚWIERZEWSKI: Kraszewski — mecenas i kolekcjoner. *Wiedza i Życie* 1956 nr 10. — S. ŚWIERZEWSKI: Kraszewski jako muzyk i organizator kultury muzycznej w Polsce. *Muzyka* 1959 z. 1/2 i nadb. — S. ŚWIERZEWSKI: Poglądy Kraszewskiego na kulturę antyczną. *Meander* 1962 nr 11/12.

r) Przekłady Kraszewskiego

(„Plauta parafrazy” przez J. I. Kraszewskiego. Rec.): (Zr) (A. ZIPPER). *Gaz. Lw.* 1887 nr 87, 279; *Gaz. Pol.* 1887 nr 92; *Wiek* 1887 nr 88. — E. GRABOWSKI: Najnowsze przekłady obcych poetów. *Przeł. Lit. Dod. do Kraju* 1888 nr 17. — Wrażenia literackie. *Ateneum* 1888 t. 1. — A. ZIPPER: Das Manuskript von Kra-

szewskis Dante-Übersetzung. *Zeitschrift für Vergleichende Literaturgeschichte* (Berlin) 1895. — A. ZIPPER: O J. I. Kraszewskiego przekładzie „Boskiej komedii”. *Dzien. Pol.* 1895 nr 255. — J. NIEMIR-HORECKI: J. I. Kraszewski i Paul de Kock. (W 50-tą rocznicę śmierci śp. J. I. Kraszewskiego). *Kur. Warsz.* 1937 nr 177.

s) Przekłady utworów Kraszewskiego

W. SYROKOMLA (L. KONDRATOWICZ): Słódko o przekładzie rosyjskim dzieł Kraszewskiego i Korzeniowskiego pod tytułem: Galeria pisarzy polskich. *Gaz. Warsz.* 1852 nr 267. — OMIKRON (W. SĄBOWSKI): Przekład francuski powieści Kraszewskiego. Inne nowe prace tegoż autora. *Dzien. Mód* 1874 nr 6. — Wiadomości bieżące. *Nowiny* 1879 nr 303. — Przekłady utworów Kraszewskiego. *Dzien. Pol.* 1887 nr 94. — M. SAWKA: Kraszewski in deutscher Übersetzung. Lipsk 1887. — H. KUCZAŁSKA: Kraszewski na koźle dorozkarskim. (Wspomnienie z podróży). *Sami sobie. Książka zbior. na rzecz Warszawskiej Kasy Literackiej „Grosz do grosza”*. W-wa 1900. — K. BART. (BARTOSZEWICZ): Tłumacz rosyjski Kraszewskie-
go. *Świat* 1912 nr 31. — K. OLIVA:

Przekłady czeskie z literatury polskiej. Zarys bibliografii druków zwartych. *Przeł. Zach.* 1951 nr 3/4. — W. HAHN: Przyczynki do bibliografii J. I. Kraszewskiego. Przekłady duńskie i szwedzkie. *Biul. Instytutu Bibliogr.* 1952 nr 6. — F. HRYNIEWICZ: Niemiecki czytelnik polskiej literatury. *Głos Wielkopolski* 1955 nr 32. — J. ŚLIZIŃSKI: J. I. Kraszewski a Czechy. *Kalendarz „Zwrotu” na r. 1957. Cieszyn Czeski 1957.* — J. ŚLIZIŃSKI: Kraszewski a Czechy. W książce: *Z korespondencji J. I. Kraszewskiego z Czechami. W-wa 1962 Prace Wydz. Filol. Univ. Warsz.* III. — J. WIERZBICKI: Kraszewski w Chorwacji. *Pam. Słowiański* t. 13 (1963). — P. NOWOTNY: Nowe szczegóły o kontaktach J. I. Kraszewskiego z Łużyczanami. *Pam. Słowiański* t. 14 (1964).

V. KORESPONDENCJA

Spuścizna literacka po J. I. Kraszewskim. *Warta* 1887 nr 672. — DR ANTONI J. (J. A. ROLLE); Z korespondencji J. I. Kraszewskiego (1842-1846). *Niwa* 1888 t. 33. — P. CHMIEŁOWSKI: Okruchy z korespondencji J. I. Kraszewskiego. *Świat* (Kr.) 1891 nr 11. — K. BARTOSZEWICZ: Korespondencja J. I. Kraszewskiego. *Przegl. Lit.* 1897 nr 24; 1898 nr 1-11, 14/15-18/19; 1899 nr 2/3-4/5. — Wyjątki z korespondencji Karola Beyera. *Wiad. Numizmatyczno-Archeol.* 1898 nr 2-3. — A. B. BRZOSTOWSKI: J. I. Kraszewski. Jego niegdyś pracownia i korespondencja. *Wędrowiec* 1902 nr 13. — K. WITTE: Dwa listy J. I. Kraszewskiego. *Kur. Warsz.* 1908 nr 79. — G. KORBUT: Listy J. I. Kraszewskiego do panny Olimpii S. (Streszcz.). *Spr. Tow. Nauk. Warsz.* 1909 t. 2. — K. BARTOSZEWICZ: Z korespondencji Kraszewskiego. *Słowo* 1912 nr 143. — Z. CELICHOWSKI: Korespondencja J. I. Kraszewskiego z J. K. Żupańskim. *Praca* 1912 nr 30-35. — W. KOROTYŃSKI: Kraszewski do Syrokomli. *Kur. Warsz.* 1912 nr 79; przedr. *Dzien. Chicagowski* 1912 nr 177. — K. BARTOSZEWICZ: Listy Wilkońskiego do J. I. Kraszewskiego. *Echo Lit. - Artyst.* 1913 nr 11-12. — J. KOSTRZEWSKI: Nieznane listy Kraszewskiego. *Kur. Poz.* 1916 nr 85 (dod.).

K. BARTOSZEWICZ: Echa wielkopolskie o roku 1863 w listach Pauliny Wilkońskiej. *Rzeczpospolita* 1924 nr 18 (por.). — F. BIELAK: Nieznany list Kraszewskiego z więzienia pruskiego. *Głos Narodu* 1924 nr 294. — Nieznane listy Stanisława Moniuszki do J. I. Kraszewskiego. *Przegl. Muzyczny* 1925 nr 12, 17-18, 20. — A. BAR: Indeks korespondencji J. I. Kraszewskiego przechowywanej w zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej. Kr. 1929. — Z. DEBICKI: Kraszewski i Kronenberg. *Kur. Warsz.* 1930 nr 34. — K. DOB-

ROWOLSKI: Listy Józefa Lompy do J. I. Kraszewskiego z lat 1860-1862. Wyd. i wstępem poprzedził... Kat. 1931 *Wyd. Muzeum Śląskiego w Kat.* dział II nr 2. — K. DRESDNER: Z korespondencji J. I. Kraszewskiego. Listy Armanda Lévy. *Przegl. Hum.* 1931. — M. R.: Onegdaj i wczoraj. (Korespondencja Kraszewskiego i Kronenberga). *Tyg. Ilustr.* 1931 nr 13. — M. BERSANO BEGEY: Nieznany list J. I. Kraszewskiego do A. Begeya. *Ruch Lit.* 1932 nr 9. — R. PETELEŃ-ZŁAKSIEWICZ: Nieznane listy J. I. Kraszewskiego. *Kur. Warsz.* 1932 nr 33. — S. PTASZYCKI: Z pamiątek po Kraszewskim. *Ruch Lit.* 1933 nr 4. — A. BAR: Michała Grabowskiego listy literackie. Kr. 1934 *Arch. do Dziejów Lit. i Oświaty w Polsce* S. II t. 3. — T. TURKOWSKI: Materiały do dziejów literatury i oświaty na Litwie i Rusi. T. 3. Wil. 1937. — J. W. ZAKRZEWSKI: Nieznane listy wielkiego pisarza do naczelnego redaktora „Dziennika Poznańskiego”. *Dzien. Poz.* 1937 nr 171. — Miscellanea. Nieznane listy J. I. Kraszewskiego. *Księga ku czci J. I. Kraszewskiego.* Łuck 1939. — M. RULIKOWSKI: Korespondencja Kraszewskiego. Tamże i odb. —

T. MIKULSKI: Materiały. Z korespondencji Kraszewskiego. Listy wrocławskie 1862-1885. *Przegl. Zach.* 1950 z. 7-8 i odb.; przedr. w książce: Temat Wrocław. Szkice śląskie. Wr. 1961. — J. ŚLIŹIŃSKI: Korespondencja J. I. Kraszewskiego i F. A. Hory. *Pam. Lit. R.* 42 (1951) z. 3/4 i odb. — S. ŚWIERZEWSKI: Nieznane listy Stanisława Moniuszki do J. I. Kraszewskiego. *Nowa Kultura* 1952 nr 24. — J. KAJTOCH: Z korespondencji Kraszewskiego. (Wybór listów Samuela Orgelbranda). *Pam. Lit. R.* 49 (1958) z. 1. — Praca nad wydaniem korespondencji J. I. Kraszewskiego. *Biul. Polon.* 1958 z. 2. — J. KONIECZNY: Listy z Pomorza do J. I. Kra-

szewskiego. *Ruch Lit.* 1962 z. 6. — J. ŚLI-
ZIŃSKI: Z korespondencji J. I. Kraszew-
skiego z Czechami. W-wa 1962 *Prace*
Wydz. Filol. Univ. Warsz. III. — W. DA-
NEK: Przedmowa i oprac. wyd.: J. I. Kra-
szewski, T. Lenartowicz: Koresponden-
cja. Wr. 1963. [Rec.: P. HERTZ: Uwagi
o nowo wydanej korespondencji Krasze-
wskiego i Lenartowicza. *Życie Lit.* 1964

nr 37; J. IWASZKIEWICZ: Nędze starości.
Życie Warszawy 1964 nr 113; T. S. (SYGA):
Kraszewski — Lenartowicz. *Stolica* 1964
nr 20; W. S. *Ruch Lit.* 1964 z. 3]. —
S. ŚWIERZEWSKI: J. I. Kraszewski i pol-
skie życie muzyczne XIX wieku. W-wa
1963. — S. PIĘKUT: Rzymska przyjaźń
Kraszewskiego. *Kultura* (Paryż) 1964 nr
1/2.

VI. WYDANIA

W sprawie wydawnictwa jubileuszowego „Wyboru pism” J. I. Kraszewskiego. *Nowiny* 1877 nr 66; toż *Tyg. Powoz.* 1877 nr 51; toż *Wędrowiec* 1877 nr 52. — Odezwa. *Gwiazdka Cieszyńska* 1878 nr 20. — T. J. ROLA (PIEKARSKI): Józef Ignacy Kraszewski, z powodu 50-lecia i zasług jego dla społeczeństwa ... *Kur. Codz.* 1878 nr 48. — Wiadomości bieżące. Sprawy jubileuszu Kraszewskiego. *Wiek* 1878 nr 59. — Wiadomości bieżące. Wydawnictwo jubileuszowe dzieł Kraszewskiego idzie bardzo pomyślnie. *Wiek* 1878 nr 81. — Wydawnictwo jubileuszowe powieści J. I. Kraszewskiego. *Tyg. Mód i Powieści* 1878 nr 6. — Nadeszły do Warszawy Złote myśli, wyjęte z dzieł... *Kur. Codz.* 1879 nr 74. — Wiadomości bieżące krajowe. W sprawie wydawnictwa jubileuszowego „Wyboru dzieł” J. I. Kraszewskiego. *Wiek* 1879 nr 273. — Wydawnictwo jubileuszowe „Wyboru pism” Kraszewskiego ... *Kur. Codz.* 1879 nr 101. — Wydawnictwo jubileuszowe „Wybór dzieł” J. I. Kraszewskiego. *Gaz. Pol.* 1884 nr 12. —

(Wybór pism. Oddział VI. Rec.): Cz. J. (JANKOWSKI): Małe utwory wielkiego pisarza. *Kur. Warsz.* 1890 nr 114; F. RAWITA (GAWROŃSKI). *Kłosa* 1890 nr 1303; *Ateneum* 1890 t. 2. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Pisma wyborowe J. I. Kraszewskiego. *Wiek* 1891 nr 215. — (Wybór pism. Oddział X. Rec.): R. L. (H. ŁOPACIŃSKI). *Wisła* 1895 s. 151-153. — Józef Ignacy Kraszewski. *Czas* 1912 nr 339. — Z teki pośmiertnej Kraszewskiego. *Dzien. Kijowski* 1912 nr 341. —

WYDAWCY (M. ARCT): J. I. Kraszewski i jego powieści historyczne. *Józef Ignacy Kraszewski. Powieści historyczne*. W-wa 1928. — W. DE BONDY: W tragicznym dla Polski okresie podjął Józef Ignacy Kraszewski pracę ... Tamże. — Z. SZWEJKOWSKI: Kraszewski — jak wiadomo powszechnie... Tamże. — Prasa o Kraszewskim. *Książki* 1928 nr 8. — J. E. S.: Nowe wydanie Kraszewskiego. *Tyg. Ilustr.* 1930 nr 2. — E. M. SCHUMMER: W księgarniach. *Echo Tygodnia* 1931 nr 10. — (J.): Kraszewski w edycji Arcta. *Gaz. Warsz.* 1933 nr 89. —

K. CZACHOWSKI: Kraszewski na nowo odczytany. *Dzien. Lit.* 1947 nr 9. — S. WOYNA-GWIAZDZIŃSKI: Kraszewski — znowu czytany. *Kur. Popularny* 1947 nr 305. — Wydawnictwo Wł. Bąka. *Robotnik* 1947 nr 229. — B. K.: Żeromski, Jeź, Kraszewski w wydaniu „Czytelnika”. *Rzeczpospolita* 1948 nr 356. — H. M. DĄBROWOLSKA: Kraszewski dzisiaj. *Robotnik* 1948 nr 72. — S. PODLEWSKI: Nowe wydanie dzieł J. I. Kraszewskiego. *Dziś i Jutro* 1950 nr 39-40. — Stan przygotowań edycji dzieł J. I. Kraszewskiego. *Biul. Polon.* 1958 z. 2. — E. WARZENICA: Nowe wydanie dzieł J. I. Kraszewskiego. *Polonistyka* 1959 nr 2. — S. PODLEWSKI: Wciąż młody pan Józef Ignacy. *Za i Przeciw* 1960 nr 26. — A. BROMBERG: Kraszewski nadal na czele tabeli — polskie bestsellery 1960. *Przeł. Kult.* 1961 nr 49. — VEX: O Kraszewskim inaczej. *Nova Kultura* 1963 nr 7. — S. GRZESZCZUK: Kroniki powieściowe J. I. Kraszewskiego. *Ruch Lit.* 1964 z. 3.

VII. RYSUNKI KRASZEWSKIEGO

W. GERSON: Działalność J. I. Kraszewskiego na niwie sztuk pięknych plastycznych. *Biesiada Lit.* 1879 nr 204. — Kraszewski jako ... rysownik. *Kur. Warsz.* 1885 nr 195a. — A. PŁUG (A. PIETKIEWICZ): Rysunki J. I. Kraszewskiego. (Winiety z jego listów). *Kłosa* 1887 nr 1156. — A. P. (PIETKIEWICZ): Rysunki pozostałe po śp. J. I. Kraszewskim. *Kłosa* 1887 nr 1159. — Winiety i szkice J. I. Kraszewskiego. *Biesiada Lit.* 1887 nr 13. — Po Kraszewskim. *Dzien. Pol.* 1894 nr 90. — M. OLSZEWSKI: J. I. Kraszewski jako rysownik. *Tydzien* 1906 nr 2. — Kraszewski jako malarz. *Praca* 1912 nr 32. — A. KRAUSHAR: Pamiątki artystycznej twór-

czości J. I. Kraszewskiego. *Tyg. Ilustr.* 1912 nr 30. — -MRE- (M. ROLLE): J. I. Kraszewski przy sztalugach malarskich. *Gaz. Lw.* 1931 nr 177. — J. W. KOBYLAŃSKI: Więzienne rysunki J. I. Kraszewskiego. *Tyg. Ilustr.* 1932 nr 36. — Z. REWSKI: Z materiałów konserwatorskich. *Ziemia Wołyńska* 1938 nr 11. — S. ŚWIERZEWSKI: J. I. Kraszewski artysta-malarz. W wyd.: Powieści ludowe. T. 1. W-wa 1955. — S. ŚWIERZEWSKI: O zbiorach J. I. Kraszewskiego i ilustracjach do cyklu powieści „Dzieje Polski”. W wyd.: Saskie ostatki. W-wa 1959. — S. ŚWIERZEWSKI: Kraszewski — malarz. *Problemy* 1962 nr 3.

VIII. SPUŚCIZNA PO KRASZEWSKIM

- Jubileuszowe dary J. I. Kraszewskiego. *Orędownik* (Poz.) 1885 nr 48. — J. R.: Biblioteka J. I. Kraszewskiego. *Kur. Kr.* 1887 nr 265. — (G. S.): Korespondencje. *Gaz. Lw.* 1887 nr 75, 77-78. — M. PAWLIK: Spuścizna po J. I. Kraszewskim. *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1887 nr 32. — Silva rerum. Pozostałe rękopisma Kraszewskiego. *Kronika Rodz.* 1887 nr 8. — Silva rerum. Zbiory po J. I. Kraszewskim. *Kronika Rodz.* 1887 nr 15. — G. SMÓLSKI: J. I. Kraszewski. San Remo, dnia 27-go marca. *Gaz. Pol.* 1887 nr 73. — G. SMÓLSKI: Spuścizna literacka po J. I. Kraszewskim. *Dzien. Pol.* 1887 nr 96. — G. SMÓLSKI: Spuścizna po Kraszewskim. (Z wycieczki do miejsc przedśmiertnego jego pobytu). *Przegl. Lit. Dod. do Kraju* 1887 nr 14. — Spuścizna Kraszewskiego. *Bluszcz* 1887 nr 31. — Spuścizna literacka po Kraszewskim. *Słowo* 1887 nr 76; przedr. *Zgoda* (Milwaukee) 1887 nr 18. — Spuścizna po Kraszewskim. *Polak w Ameryce* 1887 nr 9. — M. PAWLIK: Katalog księgozbioru, rękopisów, dyplomów, rycin, map, atlasów, fotografii, jako też osobistych dyplomów, adresów itp. pozostałych po śp. Józefie Ignacym Kraszewskim staraniem Franciszka Kraszewskiego uporządkował i spisał ... Lw. 1888. — Katalog księgozbioru ... *Gaz. Lw.* 1888 nr 239. — J. H. RYCHTER: Biblioteka i zbiory J. I. Kraszewskiego. *Ognisko Dom.* 1888 nr 131. — Silva rerum. Biblioteka Kraszewskiego. *Kronika Rodz.* 1888 nr 21. — Spuścizna po Kraszewskim. *Gaz. Lw.* 1888 nr 35. — Spuścizna po Kraszewskim. *Gaz. Pol.* 1888 nr 36. — Spuścizna po Kraszewskim. *Kur. Codz.* 1888 nr 28. — W przedmiocie biblioteki pozostałej po śp. J. I. Kraszewskim... *Gaz. Pol.* 1888 nr 70. — Zbiory Kraszewskiego. *Kur. Warsz.* 1891 nr 87. — Biblioteka po J. I. Kraszewskim. *Gaz. Warsz.* 1901 nr 34. — Co się też stało z biblioteką Kraszewskiego. *Gaz. Warsz.* 1901 nr 26. — F. KRASZEWSKI: Biblioteka po śp. J. I. Kraszewskim. *Gaz. Warsz.* 1901 nr 43. — J. ŁOZIŃSKI: Biblioteka po śp. J. I. Kraszewskim. *Gaz. Warsz.* 1901 nr 30. — M. R-SKI: Biblioteka J. I. Kraszewskiego. *Kur. Warsz.* 1908 nr 122. —
- Proces o spadek po J. I. Kraszewskim. *Ilustr. Kur. Codz.* 1930 nr 150. — Spór rodziny o spuściznę po J. Kraszewskim. *Kur. Por.* 1930 nr 150. — J. POPOWSKA: W pokoju J. I. Kraszewskiego. *Tęcza* 1937 nr 12. — J. FIRZKE: Pamiątki po J. I. Kraszewskim w Muzeum Wołyńskim. *Ziemia Wołyńska* 1939 nr 5. — K. W. ZAWODZIŃSKI: W sprawie Kraszewskiego. List do Redaktora „Przekroju”. *Przekrój* 1948 nr 170. — O bibliotece Kraszewskiego. *Trybuna Robotnicza* 1955 nr 270. — L. BROŻEK: Biblioteka Kraszewskiego w Cieszynie. *Przemiany* 1957 nr 6.

IX. KULT KRASZEWSKIEGO

a) Księgi zbiorowe

Album uczącej się młodzieży polskiej poświęcone Józefowi Ignacemu Kraszewskiemu z powodu jubileuszu jego pięćdziesięcioletniej działalności literackiej. Lw. 1879. [Rec.: M. CHYLIŃSKI: Kronika literacka. *Echo* 1879 nr 281]. —

Józef Ignacy Kraszewski, jego życie i zasługi. Książka pamiątkowa, wydana w pięćdziesięcioletnią rocznicę pracy literackiej J. I. Kraszewskiego przez Towarzystwo Pedagogiczne. Z portretem jubilata. Lw. 1879. —

Pamiętka obchodu uroczystości imienin Józefa Ignacego Kraszewskiego w Dreźnie w roku jego jubileuszowym 1879. Z polecenia komitetu medalowego zebrał i wydał Wawrzyniec hrabia Engeström. Poz. 1879. —

Upominek wileński. Pismo zbiorowe poświęcone Józefowi Ignacemu Kraszewskiemu, na pamiątkę pięćdziesięcioletniej rocznicy jego zawodu literackiego. Wil. 1879. [Rec.: W.: Kronika literacka. *Wiek* 1880 nr 56]. —

Książka jubileuszowa dla uczczenia pięćdziesięcioletniej działalności literackiej J. I.

Kraszewskiego. W-wa 1880. [Rec.: S. K. (KRZEMIŃSKI). *Bluszcz* 1879 nr 50; *Bibl. Warsz.* 1880 t. 2-3; -N.: „Książka jubileuszowa”. *Kur. Warsz.* 1880 nr 52; A. NIEMIROWSKI. *Echo* 1880 nr 3, 12, 16, 19, 32, 35, 38, 62, 65, 69; Pogadanki literackie. *Czas* 1880 nr 79; T. N.: Piśmiennictwo. *Szkola* 1880]. —

Księga pamiątkowa jubileuszu J. I. Kraszewskiego 1879 roku. Kr. 1881. — J. ŁUKASZEWSKI: Słówko o wydawcach księgi pamiątkowej jubileuszu J. I. Kraszewskiego w Krakowie 1881. *Dzien. Pol.* 1881 nr 223. —

Księga ku czci Józefa Ignacego Kraszewskiego. Pod redakcją Ignacego Chrzanowskiego. Łuck 1939. [Rec.: *Warsz. Dzien. Nar.* 1938 nr 215; K. Cz. (CZACHOWSKI): Wołyńska księga ku czci J. I. Kraszewskiego. *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 35; J. HOFFMAN: Księga ku czci Kraszewskiego. *Wiadomości* (Londyn) 1964 nr 4]. —

Ruch Literacki. Dwumiesięcznik. 1962 z. 6. *Zeszyt specjalny w stu pięćdziesiątą rocznicę urodzin i siedemdziesięciopięćlecie śmierci Józefa Ignacego Kraszewskiego.*

b) Pomniki

BR. B.: Korespondencja „Gazety Narodowej”. Krynica. (Odślonienie pomnika Kraszewskiego w Krynicy). *Gaz. Nar.* 1881 nr 177. — Odślonienie pomnika Kraszewskiego w Krynicy. *Gaz. Kr.* 1881 nr 30. — QUIS: Pogawędka. *Bluszcz* 1887 nr 20. — Silva rerum. Pomnik dla Kraszewskiego. *Kronika Rodz.* 1887 nr 24. — Silva rerum. Tablica pamiątkowa dla Kraszewskiego. *Kronika Rodz.* 1887 nr 10. — POSEŁ PRAWDY (A. ŚWIĘTOCHOWSKI): Dr Jordan przed pomnikiem Kraszewskiego. *Prawda* 1887 nr 16. —

W sprawie pamiętki pośmiertnej. *Dzien. Pol.* 1887 nr 131. — *Wiadomości z Warszawy.* (Uczczenie pamięci Kraszewskiego). *Dzien. Pol.* 1887 nr 94. — „Pomnik”. *Kur. Warsz.* 1888 nr 148. — Pomnik J. I. Kraszewskiego. *Gaz. Warsz.* 1888 nr 210. — Projekt pomnika dla Kraszewskiego. *Kłosa* 1888 nr 1205. — Silva rerum. Pomnik dla J. I. Kraszewskiego w kościele Św. Krzyża. *Kronika Rodz.* 1888 nr 16. — Silva rerum. Pomnik dla Kraszewskiego. *Kronika Rodz.* 1888 nr 24. — *Wiadomości warszawskie.* *Wiek*

1888 nr 177. — Pomnik dla Kraszewskiego. *Kur. Warsz.* 1890 nr 37. — Pomnik Kraszewskiego. *Kur. Warsz.* 1890 nr 120. — Pamiętnik. Pomnik Kraszewskiego. *Prawda* 1895 nr 36. — A. PŁUG (A. PIETKIEWICZ): List do Redakcji. W sprawie pomnika śp. Kraszewskiego. *Gaz. Pol.* 1895 nr 201. — A. PŁUG: O pomnik Kraszewskiego. *Kur. Warsz.* 1895 nr 244. — URBANUS: Kronika warszawska. Warszawa. Kraszewski będzie miał pomnik. *Kraj* 1895 nr 36. — A. PŁUG: Pomnik J. I. Kraszewskiego w kościele Św. Krzyża w Warszawie. *Wędrowiec* 1897 nr 18. — Pomnik Kraszewskiego. *Kur. Warsz.* 1908 nr 204. — O pomnik Kraszewskiego w Krakowie. *Dzienn. Chicagowski* 1911 nr 218. — Przegląd prasy. Pomnik Kraszewskiego. *Kur. Warsz.* 1911 nr 247. — Pamiętki po Kraszewskim. *Biesiada Lit.* 1912 nr 33. —

Cz. (J. CZEMPIŃSKI): Pomnik J. I. Kraszewskiego. *Kur. Warsz.* 1928 nr 146. — P. KRZOWSKI: Pomnik J. I. Kraszewskiego. *Epoka* 1928 nr 243. — Odświeżenie

pomnika Kraszewskiego w Białej Podlaskiej. *Gaz. Por.* 1928 nr 200. — Pomnik J. I. Kraszewskiego. *Gaz. Por.* 1928 nr 269. — Pomnik J. I. Kraszewskiego. *Podlasiak* 1928 nr 39. — Pomnik J. I. Kraszewskiego w stolicy. *Przeł. Księgarski* 1928 nr 30. — Pomnik Kraszewskiego. *Rzeczpospolita* 1928 nr 208. — Konkurs na projekt pomnika J. I. Kraszewskiego na placu 3-ch Krzyży w Warszawie. *Gaz. Warsz.* 1929 nr 10. — A. WOLMAR: Pomnik Kraszewskiego. *Kur. Warsz.* 1929 nr 77. —

W. DANEK: Odświeżenie w Dreźnie tablicy pamiątkowej ku czci Kraszewskiego. *Pam. Lit. R.* 49 (1958) z. 4. — Kraszewski rediivus. *Życie Warszawy* 1960 nr 191. — T. ŚCIAŻKO: Kraszewski w ruinie. *Życie Warszawy* 1960 nr 184. — B. BILIŃSKI: Inaugurazione della lapide in onore di G. I. Kraszewski a Venezia. *Venezia e la Polonia nei secoli XVII-XIX*. Wenecja 1965 *Atti del Convegno Italo-Polacco. Fondazione G. Cini*. (O odświeżeniu tablicy w dniu 1 czerwca 1963).

c) Obchody

(1): Korespondencje Dziennika Poznańskiego. Berlin, 1 czerwca. *Dzienn. Poz.* 1867 nr 129. (Spr. z uczczenia Kraszewskiego w Berlinie przez młodzież polską tam studiującą). — Kronika lwowska. *Dzienn. Poz.* 1867 nr 118. — Obiad dla Kraszewskiego w Poznaniu. *Dzienn. Poz.* 1867 nr 121. — Uczta na cześć Kraszewskiego. *Dzienn. Poz.* 1867 nr 116. — Wiadomości miejscowe i potoczne. *Dzienn. Poz.* 1867 nr 124. — Wieczór na cześć Kraszewskiego. *Dzienn. Pol.* 1867 nr 29. — Wiadomości bieżące i zagraniczne. *Gaz. Pol.* 1873 nr 68. — Kronika miejscowa i zagraniczna. (Album dla J. I. Kraszewskiego). *Tyg. Romansów i Powieści* 1874 nr 273. — Kronika miejscowa i zamiejscowa. Program przyjęcia Kraszewskiego. *Gaz. Nar.* 1882 nr 19. — Wieczorek na cześć J. B. Zaleskiego i J. I. Kraszewskiego. *San* (Przemyśl) 1882 nr 13. —

Wiadomości z Warszawy. (Uczczenie pamięci Kraszewskiego). *Dzienn. Pol.* 1887 nr 94. — Kronika. *Ojczyzna* 1888 nr 7. — Nabożeństwo za Kraszewskiego. *Kur. Warsz.* 1888 nr 77, 80. — (S. P.) (S. SCHNÜR PEPLOWSKI): Obchód rocznicy zgonu Kraszewskiego. *Dzienn. Pol.* 1888 nr 79-80. — Z Krakowa. *Kur. Warsz.* 1888 nr 83. — Z Krakowa. Rocznicą zgonu będzie obchodzona uroczystym wie-

czorem. *Kur. Warsz.* 1888 nr 64. — Wieczór na cześć Kraszewskiego. *Czas* 1889 nr 64. — Dwie rocznice. *Dzienn. Kr.* 1897 nr 369. — KRYSZYNA O.: Wieczór J. I. Kraszewskiego. *Dzienn. Wil.* 1907 nr 12. —

Śląsk w hołdzie Kraszewskiemu. *Dzienn. Cieszyński* 1911 nr 189. — GBR. (B. GUBRYNOWICZ): Uroczysty wieczór ku czci J. I. Kraszewskiego. *Gaz. Lw.* 1912 nr 269. — (H.): Z teatru. Jubileusz Kraszewskiego. *Naprzód* 1912 nr 217. — Jubileusz Kraszewskiego. *Słowo Pol.* 1912 nr 345. — Jubileusz Kraszewskiego w Dreźnie. *Kur. Warsz.* 1912 nr 79. — Jubileusz Kraszewskiego we Lwowie. *Słowo Pol.* 1912 nr 204. — Ku czci Kraszewskiego. *Głos Płocki* 1912 nr 36. — K. LUBECKI: Mowa przy złożeniu wieńców na sarkofagu J. I. Kraszewskiego na Skalce. *Straż Pol.* 1912 nr 12. — RED: Zapomniany. *Kronika Powusz.* 1912 nr 41. — Rocznicą Kraszewskiego. *Kronika Powusz.* 1912 nr 47. — WŁOSZER: Obchód Kraszewskiego. *Dzienn. Kijowski* 1912 nr 118. — Ze świata. Jubileusz J. I. Kraszewskiego we Lwowie. *Kur. Warsz.* 1912 nr 75. — J. LERMINA: Le centenaire de Kraszewski. *La Vie* (Paryż) 1913, 4 stycznia. — M. ROLLE: W roku jubileuszów. Wyd. w książce: In illo tempore. Brody 1914. —

K. HOFFMAN: Tytan pracy. Biała Podlaska. *Kur. Warsz.* 1928 nr 265. — J. K.: Czyją pamięć czcila w tych dniach Biała Podlaska. (Wspomnienie o J. I. Kraszewskim). *Chłopski Sztandar* 1928 nr 42; toż *Wyzwolenie* 1928 nr 42. — Ku czci J. I. Kraszewskiego. *Obrona Kultury* 1939 nr 8. — Ku czci Kraszewskiego. *Robotnik* (Radom) 1939 nr 67. — (rf.); Uroczystości ku czci Kraszewskiego. *Ilustr. Kur. Codz.* 1939 nr 82. — (rf.); Wołyń uczci pamięć J. I. Kraszewskiego licznymi obchodami. *Ilustr. Kur. Codz.* 1939 nr 96. — Wołyń ku czci Kraszewskiego. *Obrona Kultury* 1939 nr 10-11. —

J. DUŻYK: Pisarz, którego życie było ciągłą pracą. *Młoda Rzeczpospolita* 1947 nr 11. — ec.: Sześćdziesięciolecie śmierci J. I. Kraszewskiego. *Książka i Kultura* 1947 nr 7/8. — A. ZDANIUKIEWICZ: Kraszewski — bliski sercu Wielkopolan. *Gaz. Poz.* 1955 nr 67. — Kronika kulturalna. Rocznica J. I. Kraszewskiego w Penclubie. *Nowiny Lit.* 1957 nr 9. — W. DANEK: Odsłonięcie w Dreźnie tablicy pamiątkowej ku czci Kraszewskiego. *Pam. Lit.* R. 49 (1958) z. 4. —

J. MAJDA: Przed rokiem Kraszewskiego. *Tyg. Powsz.* 1960 nr 43. — I. BAR: Wystawa J. I. Kraszewskiego w Bibliotece Jagiellońskiej. *Ruch Lit.* 1962 z. 6. — P. DĄBEK: Tytanowi myśli twór-

czej. Z przemówienia przewodniczącego PWRN w Lublinie ... na otwarciu muzeum J. I. Kraszewskiego w Romanowie Podlaskim. *Kamena* 1962 nr 16. — (Fr. P): O J. I. Kraszewskim w Berliner Welle NRD. *Stolica* 1962 nr 48. — J. Z. JAKUBOWSKI: Rocznice literackie 1962 roku. J. I. Kraszewski. *Polonistyka* 1962 nr 1. — K. KRZYŻAKOWA: Kraszewski-Haus. *Stolica* 1962 nr 29. — Rozmaitości. Uroczystości ku czci Kraszewskiego w Żytomierzu. *Nowa Kultura* 1962 nr 36. — A. TREPIŃSKI: Podwójna rocznica Kraszewskiego. *Życie Warszawy* 1962 nr 66. — A. TREPIŃSKI: Rok Kraszewskiego 1962. *Stolica* 1962 nr 22, 25, 27, 30, 32, 33, 34, 37-43, 45, 47, 48, 51, 52. — S. TREUGUTT: Kraszewski w gablotkach. *Przegl. Kult.* 1962 nr 33. — M. WARNEŃSKA: O Kraszewskim na Litwie. *Trybuna Ludu* 1962 nr 217. — J. J.: 150 rocznica urodzin J. I. Kraszewskiego. *Ruch Lit.* 1963 z. 2. — S. KANIA: J. I. Kraszewski na Ziemi Lubuskiej. *Polonistyka* 1963 nr 4. — W. KUBACKI: Dwa jubileusze J. I. Kraszewskiego. *Nowa Kultura* 1963 nr 3. — A. PTORUNOWA: Sesja naukowa w 150 rocznicę urodzin J. I. Kraszewskiego. Warszawa 7-8 grudnia 1962. *Pam. Lit.* R. 54 (1963) z. 1. — E. WARZENICA: Sprawozdanie z sesji naukowej poświęconej twórczości Kraszewskiego. *Przegl. Hum.* 1963 nr 2.

d) Muzeum

K. W. ZAWODZIŃSKI: Dom Kraszewskiego. *Pion* 1936 nr 21. —

J. PARANDOWSKI: Muzeum literatury im. J. I. Kraszewskiego. *Przekrój* 1945 nr 27. — K. W. ZAWODZIŃSKI: Dom Kraszewskiego. *Odrodzenie* 1945 nr 32. — H. M. DĄBROWSKA: Dom na Mokotowskiej. *Świat* 1955 nr 5. — J. SZELĄG (Z. MITZNER): Nasza kronika. *Świat* 1956 nr 22, 24. — R. WIŚNIEWSKI: Tradycjonalista contra rozsądek. *Po prostu* 1956 nr 23. — A. TREPIŃSKI: O muzeum Kraszewskiego w Warszawie. *Przegl. Hum.* 1959 nr 6; nadb. W-wa 1959. —

J. DĘBSKI: Dom Kraszewskiego w Dreźnie. *Dzien. Lud.* 1960 nr 289. — A. MAUERSBERGER: Muzeum Kraszewskiego w Dreźnie. *Nowa Kultura* 1960 nr 36. — Muzeum Kraszewskiego w Dreźnie. *Życie Warszawy* 1960 nr 178. — Otwarcie „Domu Kraszewskiego” w Dreźnie. *Gaz. Kr.* 1960 nr 283. — (be) (B. So-

WIŃSKA): Muzeum J. I. Kraszewskiego w Dreźnie. *Życie Warszawy* 1960 nr 278. — (t. s.) (T. SYGA): Miłośnicy książek w akcji. *Stolica* 1960 nr 42. — M. WARNEŃSKA: Gniazdo „Starej baśni”. *Trybuna Ludu* 1960 nr 221. — M. WARNEŃSKA: Przed otwarciem muzeum J. I. Kraszewskiego w Dreźnie. *Trybuna Ludu* 1960 nr 325. — W. DANEK: Otwarcie muzeum Kraszewskiego w Dreźnie. *Ruch Lit.* 1961 z. 2. — J. KOPROWSKI: Kraszewski w Dreźnie. *Życie Lit.* 1961 nr 19. — Z. SKIERSKI: Dom Kraszewskiego w Warszawie. *Słowo Powsz.* 1961 nr 41. — W. SZEWCZYK: Odwiedziny u Kraszewskiego w Dreźnie. *Trybuna Rob.* 1961 nr 36. — H. GAWARECKI: Muzeum w Romanowie. *Kamena* 1962 nr 6. — A. TREPIŃSKI: Muzeum J. I. Kraszewskiego w Romanowie. *Ruch Lit.* 1962 z. 6. — A. TREPIŃSKI: Romanów w Roku Kraszewskiego. *Kamena* 1962 nr 19.

PSEUDONIMY I KRYPTONIMY
używane przez J. I. Kraszewskiego

- X
- (X)
- B. B.
- B... B...
- B. Bolesławita
- Bohdan Kaniowa
- Bolesławita, zob. również B. Bolesławita
- Dr Omega
- J. I. K.
- J. I. Kr.
- J. K.
- K****
- K. F. Pasternak
- Kaniowa, zob. również Bohdan Kaniowa, Z. Kaniowa
- Kleofas Fakund Pasternak
- O.
- Omega, zob. Dr Omega
- Pasternak, zob. K. F. Pasternak, Kleofas Fakund Pasternak
- R.
- R. d.
- X. Y. Z.
- XX
- Z. Kaniowa

INDEKS TYTUŁÓW

Indeks obejmuje wszystkie tytuły i odmiany tytułów utworów Kraszewskiego lub ich ogłoszonych oddzielnie fragmentów, wymienionych w dziale „Twórczość” — z pominięciem przedruków wymienionych w rozdziale „Wydania zbiorowe”, do których kierują odsyłacze przy poszczególnych pozycjach. Obejmuje również tytuły przeróbek utworów Kraszewskiego, lecz nie podaje tytułów przekładów na obce języki. Utwory tłumaczone przez Kraszewskiego i jego prace edytorskie są podane pod swoimi polskimi tytułami; jeśli nazwisko autora tych utworów nie jest zawarte w tytule, następuje ono tuż po nim w nawiasie.

Tytuły oznaczone numerami w rozdziałach: „Utwory oryginalne”, „Przekłady”, „Prace edytorskie i redakcyjne” — są zaznaczone tylko przy tej pozycji, która zawiera pełny zapis podstawowy, natomiast tytuły z rozdziału „Publikacje w czasopismach i wydawnictwach zbiorowych” są zaznaczone tyle razy, ile w nim występują.

Oboczności tytułów i incipity są podawane w wyjątkiem przypadków, kiedy są mało znaczące i dotyczą raczej formy zapisu, np. „Pożar zamku wileńskiego. 1610” i „Pożar zamku wileńskiego r. 1610”. Podtytuły są podawane tylko wtedy, kiedy są konieczne do zrozumienia tytułu głównego. Tytuły złożone, np. „Obrazki z natury. Wiejscy muzycy”, są podawane pod obu członami tytułowymi. W niektórych przypadkach tytuły są zaopatrzone w objaśnienia ułatwiające ich zrozumienie i identyfikację, np. „Przechadzki. (Wspomnienia Wilna)”. Dotyczy to również różnych „listów”, „przeглядów” itp. w różnych czasopismach. „Wstępy”, „dodatki” i „słówka autora” nie stanowiące oddzielnej pozycji zostały pominięte. Podobnie ogólne drobne „listy” wyliczone w zakończeniu wykazów czasopiśmienniczych.

Parokrotne wystąpienie tego samego tytułu na jednej stronie, zresztą spotykane bardzo rzadko, nie jest zaznaczane.

A toż nie bajka?	104	Akademia Umiejętności w Krakowie	116
A. W. Schlegel (L.) (P-13)	79, 86	Akademik. (Wspomnienia Wilna) —	
Abracadabra (UO-108)	53, 90	zob. Obrazy z życia i podróży	
Ada (UO-254)	67, 98	(UO-50)	46
Adam — zob. Pamiętniki niezna-		Akta babińskie (UO-57)	47
mego (UO-68)	48, 111, 112	Akta męczeństwa 1863 roku	
Adama Polanowskiego... notatki		(UO-167)	59
(UO-371)	77	Albertus 1596-1625 — zob. Po-	
Aforyzmy. (Fragment z fizjologii		wiadki i obrazki historyczne	
dziennikarstwa)	103	(UO-55)	47

- Albertus 1625 — zob. Powiastki i
obrazki historyczne (UO-55) 47, 113
- Albertus. Cz. 2. Powrót z wojny —
zob. Karykatury historyczne, zob.
Powiastki i obrazki historyczne
(UO-55) 47, 119
- Albertus. Cz. 3. Albertus znowu
klechę — zob. Karykatury histo-
ryczne, zob. Powiastki i obrazki
historyczne (UO-55) 47, 119
- Albertus z wojny... 1613 (E-3) 81
- Album Muzeum Narodowego w Rap-
perszyl. Rok 1876 (E-25) 83*
- Album polskie (XVI, XVII i XVIII w.) 110
- Album widoków rysowanych... Cz. 1.
Podlasie (UO-138) 56
- Album wileńskie J. K. Wilczyńskiego
(UO-84) 50, 86
- Aleksander hr. Krasieński 118
- Aleksander hr. Przeździecki 93
- Aleksander Lesser 102
- Anafielas (UO-41) 44
- Andrzej Chénier — zob. Chénier
(P-16) 79, 86
- Andrzej hr. Mniszech 102
- Angielskie szkółki dla biednych 86
- Anioł śmierci — zob. Nigdzie nie
drukowane poezje... (UO-382) 78
- Anna Maria a Schurman — zob.
Wędrowki... (II) (UO-36) 44
- Aphorismes et lettres de Mr J. I. Kra-
szewski de la prison prusienne
de Magdebourg 123
- Archaizmy — zob. Studia literackie
(UO-48) 46
- Archeologia i sztuki piękne 95
- Artykuł wstępny o wojnie w Nowej
Zelandii. 98
- Artykuły wstępne (*Gaz. Codz.*) 95
- Artykuły wstępne (*Gaz. Pol.*) 96
- Asmodeusz w roku 1837 (UO-27). 43, 120
- Athenaeum* (E-1) 81, 84
- Atlas do historii powszechnej konia
M. hr. Czapskiego 123
- Autograf Kraszewskiego z dn. 5 mar-
ca 1887 r. 102
- Autografy do dziejów Polski i Rosji
z familijnego zbioru Ig. Kułakow-
skiego (E-2) 81, 85
- Awantura (UO-355) 76, 115
- Baba kościelna — zob. Improwizacje
dla moich przyjaciół (UO-17) 42, 124
- Bajbuza (UO-334) 75
- Bajeczki (UO-312) 72, 115
- Bajka o gacku dla starych i młodych
dzieci (UO-369) 77, 104
- Bajka o kurce i kogutku — zob. Żacy
krakowscy w r. 1549 (UO-71) 49
- Bajka o Marzannie i urodzie
(UO-381) 78, 104
- Bajka o trzech braciach... (UO-
-379) 78, 104
- Bajki dla starych i młodych dzieci
— zob. Koza czarna (UO-271) 69
- Banita (1843) (UO-58) 47, 85
- Banita (1884) (UO-342) 75
- Barani Kożuszek (UO-313) 72, 118
- Barbara — zob. Poezje (1838)
(UO-23) 42
- Barbara Radziwiłłówna 111
- Baronet Harleigh (P-4) 79
- Bądź pozdrowiona, bądź błogosławio-
na... 107
- Bedlam — zob. Wędrowki... (I)
(UO-35) 44
- Bekieszówka pod Wilnem — zob.
Wilno... T.1-4 (UO-44) 45, 88, 112
- Bessarabia 110
- Bez serca (UO-325) 74, 104
- Bezimienna (UO-168) 59, 114
- Biała na Podlasiu — zob. Obrazy
z życia i podróży (UO-50) 46, 84
- Biały książę (UO-326) 74
- Biblioteka Horodecka 113, 120
- Biblioteka Pamiątek i Podróży po
Dawnej Polsce* (P-19; E-9, 26, 27,
29, 30) 80, 81, 82
- Biedny chłopiec — zob. Poezje
(1838) (UO-23) 42
- Bietka — zob. Typy i charaktery
(UO-102) 52, 108
- Biografia sokalskiego organisty
(UO-2) 41, 107
- Biruta 1331-1416 — zob. Poezje
(1848) (UO-54) 47, 88
- Bitwa pod Płowcami — zob. Jelita
(UO-315) 73

- Błogo! W książce pam. A. Mickiewicza w Karłowich Warach — zob. Nigdzie nie drukowane poezje... (UO-382) 78
 Błogosławieni (UO-362) 77
 Bocian — zob. Wioska (UO-127) 55, 99
 Bolesław Chrobry. (K. Szajnocha. Rec.) — zob. Okruszyny (UO-111) 53, 86
 Boleszczyce (UO-269) 68
 Borysow — zob. Okruszyny (UO-111) 53, 86
 Boska komedia. (Dante) (P-18) 79
 Boża czeladka (UO-109) 53, 98
 Boża opieka (UO-210) 62, 114
 Boże dary — zob. Bajeczki (UO-312) 72
 Boży gniew (UO-363) 77, 89
 Bój Witola z Raudonem. Z poematu „Witolaurada” — zob. Anafielas (UO-41) 45, 102
 Bracia mleczni (UO-221) 63, 112
 Bracia rywal (UO-255) 67, 103
 Bracia zmartwychwstańcy (UO-256) 67
 Bramy i mury w Wilnie — zob. Wilno. T. 1-4 (UO-44) 45
 Branka — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42
 Bratanki (UO-200) 61, 102
 Brühl (UO-229) 64, 87
 Budnik (UO-76) 49, 87
 Burza — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42
 Był sobie dziad i baba — zob. Dziad i baba (UO-20) 42
 Było ich dwoje (UO-303) 71, 88
 Było nas dwoje (UO-19) 42, 88
 Całe życie biedna (UO-39) 44, 91
 Capreà i Roma (UO-128) 55, 98
 Catalogue d'une collection iconographique polonaise (UO-152) 58
 Cet czy lichy (UO-327) 74, 122
 Cham — zob. Zadora (UO-302) 71
 Charaktery. Wspomnienia ludzi — zob. Obrazy z życia i podróży (UO-50) 46
 Charakterystyka podań gminnych — zob. Wędrówki... (I) (UO-35) 44, 109
 Chata za wsią (UO-96) 51, 87
 Chénier. (J. Méry) (P-16) 79, 86
 Chłopi i magnaci — zob. Król chłopów (UO-316) 73
 Chorągwie — zob. Ikonotheka (UO-116) 54, 101
 Chore dusze (UO-304) 71, 117
 Choroby moralne XIX wieku 120
 Choroby wieku (UO-110) 53, 103
 Chory na pana — zob. Obrazy z życia i podróży (UO-50) 46, 92, 101, 108, 112
 Chrzęszczewskiego nie wydany dotąd Pamiętnik — zob. Pamiętnik... (E-11) 81
 Chrzcielnice — zob. Ikonotheka (UO-116) 54, 101
 Ciche wody (UO-276) 69, 98
 Ciepła wdówka (UO-159) 58, 92
 Ciężko doświadczać nas wypadki 103
 Co ptacy robią? 104, 108, 110, 114
 Co się działo w jego duszy — zob. Mistrz Twardowski (UO-40) 44, 119
 Congrès international d'anthropologie et d'archéologie préhistorique. Session de 1874 à Stockholm (UO-230) 64
 Cudze pieniądze — zob. Jaselka (UO-135) 56
 Cukierek z pieprzem dla p. E. Sztyrmer 122
 Cygańskie dziecko — zob. Chata za wsią (UO-96) 51
 Cyknodia — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42
 Cywilizacja i przyszłość buraka — zob. Akta babińskie (UO-57) 47
 Czarna godzina (UO-364) 77, 102
 Czarna perelka (UO-193) 61, 114
 Czarna polewka (UO-169) 59, 91, 97
 Czarny duch — zob. Rapsod 1252, zob. Poezje (1843) (UO-54) 47, 105
 Czartorysk, Okońsk itd. — zob. Wspomnienia Polesia, Wołynia i Litwy (UO-45) 45
 Czcigodni ziomkowie... (*Gaz. Nowojorska*) 96
 Czemu — zob. Z nie drukowanych nigdzie poezji 89
 Czercza Mogiła (UO-103) 52, 106
 Czerwoni i biali 78
 Czeski przekład Pana Tadeusza Elizy Krasnohorskiej 110
 Cześnikówny (UO-257) 68, 87
 Człowieczek — zob. Dola i niedola (UO-143) 57
 Cztery pory roku 108
 Cztery wesela (UO-16) 42

- Czy powróci — zob. Poezje (1838)
(UO-23) 42, 88
- Czy to wiosna... 88
- Czyścić. Z Dantego. (Pieśń XI) —
zob. Boska komedia (P-18). . . 79, 114
- Dajmon (UO-277) 69, 96, 98
- Dajnos. Pieśni litewskie (UO-63) 48, 85
- Dajny — zob. Dajnos (UO-63) . . . 48
- Dante. Boska komedia. Czyścić.
Objaśnienia 117
- Dante. Komedia Boska. Trzy ostat-
nie pieśni — zob. Boska komedia
(P-18) 79, 87
- Dante. Studia nad Komedią Boską
(UO-183) 60, 113
- Dary moje ubogie... — zob. Wiersz
posłany na dzień ślubu... 98
- Davisona pierwsze lata w zawodzie
dramatycznym 99
- Dawna literatura hiszpańska.
(W. H. Prescott) (P-17) 79, 87
- Dawne i obecne czasy 103
- Dawne wspomnienia. (Wiersz) . . . 108
- Dawny palestrant — zob. Typy i
charaktery (UO-102) 52, 101
- Derśniaki — zob. Mozaika (UO-347)
. 76, 114
- Dezydery Chłapowski 100
- Diabeł (UO-99) 52, 98
- Dialog wielkanocny — zob. Powias-
tki i obrazki historyczne (UO-55) 47
- Diariusz podróży... de Bröhl Platera
(E-12) 81, 90
- Disce 118, 123
- Dla chorych 104
- Dla pogorzalców — zob. Spod ciem-
nych krat... 91
- Do... — zob. Spod ciemnych krat... 91
- Do... (Znasz-li ten kraj...) 103
- Do A. B. C. D. E. F. itd. Pierwsza
i ostatnia odpowiedź 88, 120
- Do Agrykoli 104
- Do biografii W. Pola mały przypisek
— zob. Pamięci Wincentego Pola
(UO-213) 62, 93
- Do H. Merzbacha — zob. Nigdzie
nie drukowane poezje... (UO-382) 78
- Do J. K. — zob. Poezje (1842)
(UO-54) 47, 120
- Do konfederatów — zob. Tułacze
(UO-181) 60
- Do łaskawych czytelników powieści
Wielki nieznajomy. Od autora . . 119
- Do moich przyjaciół — zob. Poezje
(1842) (UO-54) 47, 120
- Do niej. Melodia — zob. Poezje
(1838) (UO-23) 42
- Do nowonarodzonego — zob. Poezje
(1838) (UO-23) 42
- Do pana F. T. Rakowicza 97
- Do pana Jerzego Kotuli w Cieszynie
— zob. W sprawie szkół ludowych
na Szląsku (UO-300) 71
- Do Redakcji Dziennika Literackiego 92
- Do Redakcji „Kłosów” 102
- Do Szymona Konopackiego. Chciej-
my się zrozumieć 120
- Do T. B. Druga odpowiedź nie zapy-
tanego 120
- Do W. Ambrożego Grabowskiego
w Krakowie 86
- Do Wydawcy Tygodnika odpowiedź,
wstęp do dalszego ciągu Asmodeu-
sza zawierająca 120
- Do Wydawcy Tygodnika Petersbur-
skiego 121
- Dobry człowiek — zob. Typy i cha-
raktery (UO-102). 52
- Dola i niedola (UO-143) 56, 97
- Dolorita — zob. Poezje (1838)
(UO-23) 42
- Dolhe — zob. Nigdzie nie drukowane
poezje... (UO-382) 78
- Dom biały. (P. de Kock) (P-2) . . . 79
- Domy. (Wspomnienia Wilna) — zob.
Obrazy z życia i podróży (UO-50) 46
- Domy i ludzie. Wędrowka 1836 roku
— zob. Obrazy z życia i podróży
(UO-50) 46, 101, 120
- Dorobkowicze — zob. Obrazy z ży-
cia i podróży (UO-50). . . 46, 101, 112
- Dorotka — zob. Powiastki i obrazki
historyczne (UO-55) 47, 108
- Dostojny więzień magdeburgski z po-
vodu 25-lecia „Tygodnika Ilustro-
wanego” pisze do redaktora naszego 118
- Dowcip — zob. Typy i charaktery
(UO-102) 52, 99

- Dowcipni — zob. Typy i charaktery (UO-102) 52
- Downund (UO-343) 75, 94
- Dr Antoni Matecki 102
- Dramat — zob. Studia literackie (UO-48) 46
- Drążkarze. (Wspomnienia Wilna) — zob. Obrazy z życia i podróży (UO-50) 46
- Droga do piekła — zob. Mistrz Twardowski (UO-40) 44, 118
- Drohiczyn. Podróż po szybach karczemych — zob. Obrazy z życia i podróży (UO-50) 46
- Drugie odwiedziny — zob. Poeta i świat (UO-33) 43
- Druskieniki (UO-77) 49
- Dubno w czasie kontraktów — zob. Obrazy z życia i podróży (UO-50) 46
- Duchowieństwo w Wilnie — zob. Wilno. T. 1-4 (UO-44) 45
- Duchy. Melodia — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42, 125
- Dumania 109
- Dumanie nad Horyniem — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42, 125
- Dwa a dwa cztery, czyli piekarz i jego rodzina (UO-9) 41
- Dwa bogi, dwie drogi (UO-314) 73
- Dwa najważniejsze... 105
- Dwa słowa — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42, 100, 125
- Dwa światy (UO-104) 52, 98
- Dwa typy kobiece: 1. Bietka; 2. Krysztyna Poniatowska — zob. Typy i charaktery (UO-102) 52
- Dwaj poeci — zob. Ze świata (*Dzien. Poz.*) 91, 93
- Dwie cnoty — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42
- Dwie jałmużny (UO-278) 69
- Dwie komedyjki. (Portret; Łatwiej popsuć niż naprawić) (UO-106, 107) 53
- Dwie królowe (UO-344) 75
- Dziad i baba (prozą) 89
- Dziad i baba (wiersz) (UO-20) 42, 102, 112, 115
- Dziadunio (UO-177) 60, 97
- Dziady i baby — zob. Mistrz Twardowski (UO-40) 44, 94, 121
- Dziady. XVII wiek. (Peregrynacja dziadowska. Kr. 1614) — zob. Powiastki i obrazki historyczne (UO-55) 47
- Działalność ogólnej literatury słowiańskiej. (List do wydawców „Pszczoly Północnej”) 121
- Dzieci wieku (UO-184) 60, 102
- Dzieciątko Jezus. (Opowiadanie ks. Hołowińskiego) 87
- Dziecię Starego Miasta (UO-144) 57
- Dzieciństwa — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42
- Dzieje miasta Kowna na Litwie 105
- Dzieje starożytne narodu litewskiego przez T. Narbutta — por. Uwagi nad pismem... 108, 120
- Dzieje wewnętrzne narodu litewskiego z czasów Jana Sobieskiego i Augusta II, królów panujących w Polsce 122
- Dzieła dramatyczne. (W. Shakespeare) (E-34) 83
- Dzieła Wiliama Shakespeare, przekładał Ignacy Kefaliński 121
- Dziennik czynności wojennych generała Dąbrowskiego — zob. Pamiętniki wojenne 1792—1812 (E-30) 83
- Dziennik J. I. Kraszewskiego. (Rok 1852—1853) 105
- Dziennik kampanii w r. 1812 — zob. Pamiętniki wojenne 1792-1812 (E-30) 83
- Dziennik, Kraj i Czas — zob. *Omnibus* (UO-187) 61
- Dziennik. (Rok 1850) 105
- Dziennik Serafyny (UO-241) 65, 96
- Dziennikarstwo (*Ruch Lit.*) 115
- Dziennikarstwo — zob. Gawędy o literaturze i sztuce (UO-114) 54, 91
- Dziennikarstwo — zob. Rachunki (UO-175) 60
- Dzień 8 lipca 1869 — zob. *Omnibus* (UO-187) 61
- Dzierżawca — zob. Wyjątki ze szlachtygrafii. § 8. Dzierżawca 92, 108
- Dzierżawca na Wołyniu 112
- Dziewczę z chaty za wsią — zob. Chata za wsią (UO-96) 51

- Dziewięć pokoleń Litwy — zob. Po-
ezje (1842) (UO-54) 47, 89
- Dziś i lat temu trzysta (UO-132) 56, 95
- Dziś nie żyć sobą... — zob. Wiersz
w albumie J. H. 93
- Dziwadła (UO-85) 50, 122
- Dziwi się świat, że tyle lat... 78
- Dzwony — zob. Ikonotheka
(UO-116) 54, 99, 101
- Echa z Niemiec (*Echo*) 94
- Echo z Włoch (*Echo*) 94
- Ekscerpt z manuskryptu własnej ręk-
ki... Jana III — zob. Notatki gene-
rala J. L. ... (E-9) 81
- Elekcja Michała Wiśniowieckiego.
(Ch. Chavagnac) (P-7) 79, 84
- Elżbieta Urbanowska 98
- Emigracja nasza w Dreźnie 100
- Emisariusz (UO-178) 60
- Encyklomania — zob. Choroby mor-
ralne XIX wieku 120
- Europa w r. 1867 — zob. Rachunki
(UO-175) 60
- Ewunia (UO-201) 61, 122
- Ezop i Rafael — zob. Pamiętniki nie-
znajomego (UO-68) 48, 112
- Faktor. (Wspomnienia Wilna) — zob.
Obrazy z życia i podróży (UO-50) 46
- Fantazja karmazynowa 122
- Fantazyjka z ulubionej śpiewki na for-
tepian (UO-384) 78
- Faust 97
- Faustulus. Fragm. brulionowe dra-
matu 61
- Faustulus. (Urywek dramatu) 124
- Filozof — zob. Mozaika
(UO-347) 76, 114
- Filozofia — zob. Akta babińskie
(UO-57) 47
- Filozofia natury według Hegla
(P-8) 79, 85
- Fiolek 96
- Formy. Język — zob. Studia literac-
kie (UO-48) 46
- Fragment 102
- Fragment. (Spojrzyjcie, proszę, jest-
li co na świecie...) 107
- Fragment. (Wiersz) 106
- Franciszek Wiktor Dmochowski 85
- Fraszki 90
- Galeria drezdeńska. Urywek 110
- Galicja — zob. Rachunki (UO-175) 60
- Galileizm — zob. Wędrowki... (I)
(UO-35) 44, 105, 109
- Garbucha — zob. Bajeczki
(UO-312) 72, 115
- Gawędki o sztuce 121
- Gawędy literackie (*Tyg. Petersb.*) 122
- Gawędy naukowe... (A. Zagórski)
(E-14) 82
- Gawędy o literaturze i sztuce
(UO-114) 54
- Gazeta Codzienna* (E-15) 82, 94
- Gazeta Polska* (E-17) 82, 96
- Gdybyśmy chcieli, raj byłby na zie-
mi mieli 99
- Gdzie jest szczęście? 113
- Generała Dziewanowskiego początki
kampanii w roku 1812 — zob. Pa-
miętniki wojenne 1792-1812
(E-30) 82
- Gerhard Ruda — zob. Poezje (1838)
(UO-23) 42
- Głupi Maciuś — zob. Bajeczki
(UO-312) 72, 115
- Gorączka paskwiliczna — zob. Cho-
roby moralne XIX wieku 120
- Gospodarstwo — zob. Wspomnienia
Polesia, Wołynia i Litwy (UO-45) 45
- Gospodarstwo Krajowe. (Rec.) 86
- Górą Radziwiłł — zob. Ostatnie chwile
księcia wojewody (UO-245) 65
- Gramatyka historyczno-porównawcza
języków słowiańskich (UO-28) 43
- Groby królów na Wawelu 100, 116
- Grzechy hetmańskie (UO-293) 70, 102
- Grzeź z Sanoka — zob. Strzemiń-
czyk (UO-333) 75
- Gwiazdom, kwiatom, ptakom, pieś-
ni... — zob. Nigdzie nie drukowane
poezje... (UO-382) 78
- Halszka (UO-21) 42
- Hamlet w przekładzie Kefalińskiego
— zob. Dzieła W. Shakespeare 121
- Handel księgarski w Wilnie 105, 120, 124
- Henryk hrabia Rzewuski (UO-160) 58, 111

- Henryk hr. Rzewuski. (Przyczynek do jego charakterystyki) 110
- Henrykowi Merzbachowi za jego książkę „Z jesieni” 104
- Herbarz szlachty polskiej wyd. przez J. K. Wilczyńskiego 95
- Herod-Baba (UO-211) 62, 123
- Hipolit Cegielski — zob. Rachunki (UO-175) 60
- Hipolit Klimaszewski 110
- Historia — zob. Studia literackie (UO-48) 46
- Historia cementarna 101
- Historia cywilizacji w Polsce (UO-292) 70
- Historia Herszka — zob. Latarnia czarnoksiężska (UO-59) 47
- Historia karczmy. (Studia z historii obyczajów) 101
- Historia kolka w płocie (UO-123) 55, 98
- Historia literatury polskiej, nowe wydanie J. Zawadzkiego 120
- Historia miasta Wilna przez Michała Balińskiego. Tom II 120
- Historia o bladej dziewczynce spod Ostrej Bramy (UO-42) 45
- Historia o Janaszu Korczaku i pięknej miecznikównie (UO-231) 64, 89
- Historia Pardwiczów — zob. Akta bałińskie (UO-57) 47
- Historia powszechna konia, przez hr. Mariana Czapskiego 116
- Historia prawdziwa o Grzesiu z Sano — zob. Strzemieńczyk (UO-333) 74
- Historia prawdziwa o Janie Dubeltowym — zob. Podróż do miasteczka (UO-119) 54, 94
- Historia prawdziwa o Petрку Właście palatynie, którego zwano Duninem (UO-279) 69
- Historia Sawki — zob. Latarnia czarnoksiężska (UO-59) 47, 85
- Historia Wilna — zob. Wilno od początków... (UO-44) 45
- Hogarth — zob. Wędrowki... (III) (UO-37) 44, 89
- Holota (UO-270) 68, 123
- Honoré de Balzac. (Correspondance 1819—1850) 89
- Horodec — zob. Wspomnienia Polesia, Wołynia i Litwy (UO-45) 45
- Hrabina Cosel (UO-222) 63, 87
- Hryć Soroka — zob. Ładowa pieczara (UO-94) 51
- Hulaj dusza! — zob. Mistrz Twardowski (UO-40) 44
- Hybrydy (UO-170) 59, 110
- Hymn — zob. Nigdzie nie drukowane poezje... (UO-382). 78, 118
zob. Z nie drukowanych nigdzie poezji... 89
- Hymny boleści (UO-115) 54
- I jak się pan Paweł ożenił — zob. Jak się pan Paweł żenił (UO-280) 70
- I jeszcze o panu Franciszku 121
- I świat, i walka, i boleść nie straszą... 87
- Idea systematu Hegla. (A. Ott) (P-10) 79, 85
- Idealni — zob. Powieść bez tytułu (UO-100) 52
- Ikonotheka (UO-116) 54, 115
- Il fanatico per la musica — zob. Improwizacje dla moich przyjaciół (UO-17) 42
- Ilustracje polskie. J. Kossak. Zawsze oni 93, 123
- Imieniny (UO-7) 41
- IMKs. Kazimierz Sosnowski 116
- Improwizacja (w drodze dnia 7 stycznia 1834 roku) — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42
- Improwizacje dla moich przyjaciół. Książeczka do zapalania fajek (UO-17) 42
- Infantka (UO-345) 75
- Inflanty polskie. (F. Schulz) (P-19) . 80
- Instytucja czci i chleba 116
- Instytucje polskie w Paryżu 116
- Interesa familijne (UO-97). 52, 98
- Intermezzo — zob. Nigdzie nie drukowane poezje... (UO-382) 78
- J. I. Kraszewski o Z. Kaczkowskiego najnowszej powieści 91
- J. Kraszewski o „Żydach” Korzeniowskiego 113

- JMKs. Kazimierz Sosnowski, dr św. teologii, administrator diecezji lubelskiej 100
- J. P. Woronicz 117
- Jadło i napoje w dawnych Niemczech 101
- Jadwiga, królowa Polski — zob. Semko (UO-332). 74
- Jak kwiat ku słońcu... 103
- Jak muszki... — zob. Wiązanka nieznanych poezijek. 88
- Jak się czytać uczy 101
- Jak się dawniej listy pisały (UO-328) 74
- Jak się niegdyś listy pisały — zob. Jak się dawniej... (UO-328) . . 74, 114
- Jak się pan Paweł żenił (UO-280) 70, 104
- Jak się pan Paweł żenił i jak się ożenił — zob. Jak się pan Paweł żenił (UO-280) 70, 104
- Jak się piszą krytyki — zob. Akta babińskie (UO-57) 47
- Jak się robią książki nowe z starych książek. Rzecz o kradzieży literackiej. 120
- Jak to bywało. (Ustęp z pamiętnika) 101
- Jako Sathan kusił pustelnika na puszcze (UO-29) 43, 90, 99
- Jako ta księga, życie się z białych kartek składa... 105
- Jakoś to będzie (UO-305) 71
- Jaksowie — zob. Bracia zmartwychwstańcy (UO-256) 67
- Jan Kochanowski. 102
- Jan Kochanowski — zob. Nowe studia literackie (UO-52) 46
- Jan III Sobieski 118
- Jan z Nepomuk — zob. Pierwszy akt dramatu Jan z Nepomuk (UO-38) 44, 85
- Jarmark poleski. Janówka (UO-45) 45, 106, 118
- Jarmark w Janówce — zob. Wspomnienia Polesia, Wołnyia i Litwy (UO-45) 45
- Jaryna (UO-86) 50
- Jaselka (UO-135) 56, 95
- Jaszka Orfanem zwanego żywota i spraw pamiętnik (UO-335) . . . 75
- Jeden z tysiąca (UO-376) 78, 124
- Jeden z wielu 88
- Jelita (UO-315) 73
- Jeremiasz Falck. (Wyjątek ze Słownika artystów...) — zob. Ikonoteka (UO-116) 54, 86
- Jermola (UO-105) 53, 87
- Jesienią (UO-242) 65, 122
- Jeszcze filozofia — zob. Akta babińskie (UO-57) 47
- Jeszcze Maticze. (List do Redakcji) 122
- Jordan. Fantazja dramatyczna przez Antoniego Sowę 122
- Józef Drzewiecki 98
- Julian Jaraczewski 92
- Justka (UO-356) 76, 89
- Kalendarz 101
- Kalendarz gospodarski* *Ź. I. Kraszewskiego na r. 1870* (E-25) 82
- Kalendarz wydawany przez Warszawskie Towarzystwo Dobroczynności na rok 1863* (E-18) 82
- Kamienica w Długim Rynku (UO-179) 60, 89
- Kampania oddziału wojsk polskich pod generałem Sierakowskim w r. 1794 odbyta, opisana przez Zenowicza — zob. Pamiętniki wojenne 1792-1812 (E-30) 82
- Karczmy i drogi na Polesiu — zob. Wspomnienia Polesia, Wołnyia i Litwy (UO-45) 45, 106, 118
- Karczmy, Żydzi, drogi — zob. Wspomnienia Polesia, Wołnyia i Litwy (UO-45) 45
- Karolina z hr. Potockich Nakwaska (UO-258) 68, 93, 117
- Kartki z podróży 1858-1864 (UO-133) 56
- Kartki z przejażdżki po Europie — zob. Kartki z podróży (UO-133) 56, 95
- Karykatury historyczne: 1. Albertus 1625 — zob. Powiastki i obrazki historyczne (UO-55) 47, 118
- Karykatury historyczne. Albertus... Powrót z wojny... Albertus znowu klechę — zob. Powiastki i obrazki historyczne (UO-55) 47, 119
- Kasztelan i wojewoda — zob. Ostatnia z książąt Śluczych (UO-46) . . 46

- Kawal literata (UO-243) 65, 123
- Kawalek drogi przez Polesie na Wołyń — zob. Wspomnienia Polesia, Wołynia i Litwy (UO-45) 45
- Kawiarnie-Traktiery. (Wspomnienia Wilna) — zob. Obrazy z życia i podróży (UO-50) 46
- Kazimierz Wielki — zob. Król chłopów (UO-316) 73
- Kiejstut 1382 — zob. Poezje (1842) (UO-54) 47, 89
- Kilka listów w sprawach publicznych z lat 1742-1744 — zob. Notatki generała J. L. (E-9) 81
- Kilka obrazów towarzyskich 148
- Kilka rysów Polesia 100
- Kilka słów z powodu wyjścia książki pt. Kościół Ś. Michalski w Wilnie 120
- Kilka uwag dla ludu wiejskiego 94, 109
- Kiosk z kół fabryki Michała Podberskiego w Wysokim Dworze 102
- Klasztor (UO-336) 75, 118
- Klasztor na górze (UO-1) 41
- Klín klinem (UO-244) 65, 119
- Klonowicz — zob. Nowe studia literackie (UO-52) 46, 124
- Kniazie Hołuby — zob. Podania heraldyczne (UO-73) 49, 85, 111
- Kobieta. Fantazja — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42, 106
- Kochajmy się (UO-185) 60, 116
- Kodeń nad Bugiem — zob. Obrazy z życia i podróży (UO-50) 46, 85
- Kolęda 105
- Kolęda dla dzieci przez ks. Moszyńskiego 120
- Komedia rybałtowska. XVII wiek — zob. Powiastki i obrazki historyczne (UO-55) 47, 108
- Komedianci (UO-93) 51
- Komedij pięciu parafrazy. (Plautus) (P-21) 80
- Kometa 1843 roku — zob. Akta babińskie (UO-57) 47
- Komisja Edukacyjna, jej prace i zasługi na polu wychowania publicznego 105
- Koncert w Krynicy — zob. Mozaika (UO-347) 76, 114
- Konie, wozy, uprzęże. Notatki do historii obyczajowej 101
- Kopciuszek (UO-136) 56, 95, 97
- Kordecki (UO-90) 51
- Korespondencja Gazety Codziennej 94
- Korespondencja literacka (*Athenaeum*) 86
- Korespondencja z Drezna (*Ojczyzna*) 108
- Korespondencja znad Słuczy (*Gaz. Codz.*) 95
- Korona cierniu i wieniec laurowy. Rzecz o sławie pisarskiej — zob. Studia literackie (UO-48) 46, 120
- Kosa i kamień (UO-223) 63, 93
- Koszyk — zob. Komedij pięciu parafrazy. (Plautus) (P-21) 80
- Kościół, Uroczystości. (Wspomnienia Wilna) — zob. Obrazy z życia i podróży (UO-50) 46
- Kościół Święto-Michalski w Wilnie (UO-10) 41
- Kościuszkowo w Petersburgu — zob. Bezimienna (UO-168) 59
- Kotlety (UO-3) 41, 87
- Koza czarna (UO-271) 69, 118
- Krajobrazy — zob. Gawędy o literaturze i sztuce (UO-114) 54, 91, 98
- Kraków za Łoktka (UO-306) 71
- Krasicki. Życie i dzieła (UO-281) 70, 84
- Kraszewski odpowiada (*Goniec Wielkop.*) 99
- Kraszewskiego odpowiedź panu Polowi 91
- Kronika (*Strzecha*) 114
- Kronika — zob. Akta babińskie (UO-57) 47
- Kronika drezdeńska (*Kraj, Kr.*) 103
- Kronika literacka polska za rok 1882 87
- Kronika niemiecka (*Przełg. Powsz.*) 111
- Kronika zagraniczna (*Tyg. Ilustr.*) 117
- Kronika zagraniczna (*Tyg. Mód i Powieści*) 119
- Kronika zagraniczna, literacka, artystyczna i naukowa (*Kłosa*) 101
- Kronika zagraniczna, literacka, artystyczna i naukowa (*Tyg. Ilustr.*) 117
- Król 78
- Król chłopów (UO-316) 73
- Król i bondarywna (UO-232) 64, 113
- Król Jan Sobieski, obrońca chrześci-

- jaństwa — zob. Pamiętnik Mrocz-
 ka (UO-163) 59
 Król Piast (UO-372) 77
 Król w Nieświeżu 1784 (UO-357) 76, 103
 Królewicz Bolko 115
 Królewicz Bolko — zob. Królewscy
 synowie (UO-272) 69
 Królewscy synowie (UO-272) 69
 Królów i książąt polskich wizerunki—
 zob. Wizerunki... (UO-361) 76
 Krwawe zamię — zob. Ongi
 (UO-171) 59, 116
 Krystyna Poniatowska — zob. Typy
 i charaktery (UO-102) 52, 85
 Krytyka — zob. Studia literackie
 (UO-48) 46
 Krzemieniec 117
 Krzyż na rozstajnych drogach
 (UO-51) 46, 112
 Krzyżacy 1410 (UO-233) 64, 102
 Ks. Stanisław Choloniewski — zob.
 Okruszyny (UO-111) 53, 85
 Książd Baka S. J. (UO-30) 43
 Książka pra-prababki — zob. Nigdzie
 nie drukowane poezje... (UO-382) 78
 Książki 87
 Książki ludowe. Piosnki wiejskie dla
 ochronek z przegrywką T. Lenar-
 towicza 93
 Kto mi nasz wiek wytłumaczy... 105
 Kto swojego życia wiosną... — zob.
 Poezje (1842) (UO-54) 47
 zob. Fraszkki 90
 Ktoś (UO-346) 76, 89
 Kunigas (UO-317) 73, 102
 Kwiat paproci — zob. Bajeczki
 (UO-312) 72, 115
 Kwiryn — zob. Mozaika
 (UO-347) 76, 114
 L. W. Gostkowscy i zegarmistrzo-
 stwo polskie w Genewie 88, 104, 108
 La Chute d'un ange p. Lamartine 121
 Lalki (UO-228) 64, 119
 Lasy poleskie — zob. Wspomnienia
 Polesia, Wołynia i Litwy (UO-45) 45
 Latarnia czarnoksiężska (UO-59) 47
 Legophobia — zob. Choroby moral-
 ne XIX wieku 120
 Leon — Leontyna — zob. Wędrow-
 ki... (I) (UO-35) 44
 Leonia — zob. Mogiły (UO-118) 54
 Leopold Kronenberg 84
 Leosia — zob. Panie Kochanku
 (UO-173) 59
 Les Sept cordes de la lyre. Par G.
 Sand 118
 Lettres sur l'Allemagne (UO-294) 71
 Lewek kruchowski 94
 Liber generationis seu Synopsis ca-
 thalogi gentis chami plebeiorum se-
 cundum alphabetum Carepini mo-
 do conscriptus (E-39) 83
 Lipiec 1869 — zob. Omnibus (UO-187) 61
 List Adama Naruszewicza z dn. 5
 marca 1790 do Stanisława Trem-
 beckiego 94
 List B. Bolesławity do autora (A. Ja-
 sieńczyka) (UO-153) 58
 List do Anonima jako wstęp do Ra-
 chunków — zob. Rachunki
 (UO-175) 60
 List do H. Skimborowicza pt. Listo-
 wanie 110
 List do J. K. — zob. Poezje (1842)
 (UO-54) 47, 120
 List do „Kuriera Warszawskiego”
 (Gaz. Pol.) 97
 List do Ludwika Wodzickiego 90
 List do ofiarodawców Albumu 106
 List do Redakcji (Gaz. Nowoyorska.
 Inc.: Czcigodni ziomkowie...) 96
 List do Redakcji (Kronika Rodz.) 103
 List do redakcji „Hasła” 99
 List do redakcji „Kroniki” 103
 List do redakcji „Orędownika” 108
 List do redakcji projektowanego
 w Wilnie pisma „Tydzień Nauko-
 wo-Literacki” 90
 List do redakcji w sprawie Szczerbca
 Bolesławowego 87
 List do redakcji z Turynu (ostatni)
 (Gaz. Pol.) 97
 List do redaktora (Kur. Kr.) 104
 List do redaktora (Revue Slave) 127
 List do redaktora.. (Tyg. Poz.) 122
 List do redaktora (Zapadnaja poczta) 128
 List do redaktora Dziennika Literac-
 kiego 91

- List do redaktora Teki 115
- List do redaktora „Tygodnika Rzeszowskiego” 123
- List do Wydawcy (*Lwowiec*) 105
- List do Wydawcy Tygodnika 122
- List do Wydawcy Tygodnika. (O nieprzyjemnościach życia literata na prowincji) 121
- List do Wydawcy Tygodnika (z opisem podróży do Odessy). 122
- List do Wydawcy z więzienia (*Gaz. Pol.*) 97
- List (*Grosz wdowi*) — zob. Nie byłem ani brzegi rwącą rzeką... 99
- List J. I. Kraszewskiego (1882) 104
- List o Mikołaju hr. Worcellu. 93
- List o śmierci Gustawa Olizara 90
- List o Tadeuszu Czackim. (Wyd.) 85
- List otwarty do księcia Jerzego Lubomirskiego (UO-154) 91
- List p. J. I. Kraszewskiego do Wydawcy Tygodnika 122
- List p. Kraszewskiego (do *Gazety Warszawskiej*) 91
- List-pożegnanie z „*Gazetą Polską*” 87
- List w odpowiedzi na adres jubileuszowy nauczycieli elementarnych z okolic Ostrowa 99
- List w sprawie kongresu literackiego w Wiedniu 92, 96
- List w sprawie krytyki „Witoldowych bojów” 87
- List w sprawie użycia elektryczności do fotografowania 93
- List z więzienia magdeburgskiego do redaktora „*Kraju*” 97
- List z Wilna od J. Kraszewskiego (1839) 119
- List z zakątka. (O Macierzy Polskiej) 119
- Listowanie — zob. List do Skimborowicza pt. Listowanie 110
- Listy (*Gaz. Kr.*) 96
- Listy (*Gaz. Lw.*) 96
- Listy (*Kłosy*) 101
- Listy (*Świt*) 115
- Listy (*Tyg. Ilustr.*) 117
- Listy Alojzego Felińskiego (E-20) 82, 106
- Listy do A. Kraushara 88
- Listy do córki, Amalii hr. Mniszchowej. (H. Brühl) (E-37) 83
- Listy do nieznanego 102
- Listy do redakcji *Gazety Warszawskiej* 97
- Listy drezdeńskie (*Hasło*) 99
- Listy drezdeńskie (*Kraj*) 103
- Listy drezdeńskie (*Słowo*) 114
- Listy H. Kollątaja. (Rec.) 123
- Listy I. Krasickiego (E-42) 83
- Listy Jana Śniadeckiego w sprawach publicznych... (E-38) 83
- Listy Kazimierza Nestora księcia Sapiehy... do matki (E-8) 81, 86
- Listy króla Stanisława Augusta do Szczęsnego Potockiego (E-24) 82, 112
- Listy literackie (*Athenaeum* 1846) 85
- Listy literackie: 1. O celu w powieści. 2. Marcin Podrzutek. — zob. Okruszyny (UO-111) 53, 86
- Listy pani Mniszchowej... pisane do matki (E-22) 82, 112
- Listy przeszłego wieku. (10 listów F. K. Branickiego) 86
- Listy redaktora (*Gaz. Codz.*) 95
- Listy redaktora z podróży (*Gaz. Codz.*) 95
- Listy redaktora z Warszawy (*Gaz. Codz.*) 95
- Listy z Drezna i Brukseli (*Strzecha*) 114
- Listy z Magdeburga (*Bluszcz*) 89
- Listy z Mokotowskiej ulicy (*Gaz. Pol.*) 97
- Listy z Niemiec (*Echo Muzyczne i Teatr.*) 94
- Listy z Niemiec (*Gaz. Pol.*) 97
- Listy z Niemiec (*Ruch Lit.*) 113
- Listy z Niemiec (*Tyg. Ilustr.*) 117
- Listy z Niemiec (*Wiek*) 123
- Listy z podróży (*Gaz. Pol.*) 97
- Listy z podróży do Odessy (*Gaz. Warsz.*) 98
- Listy z podróży króla Stanisława Augusta do Kaniowa. (K. K. Bröl Plater) (E-13a) 82
- Listy z San Remo (*Gaz. Nar.*) 96
- Listy z tamtego świata (*Gaz. Codz.*) 95
- Listy z ustronia (*Sobótka*) 114
- Listy z wycieczki do Szwecji (*Kłosy*) 102
- Listy z wygnania (*Hasło*) 100
- Listy z zagranicy (*Bluszcz*) 89

- Listy z zagranicy (*Dwutyg. dla Kobiet*) 91
 Listy (z zagranicy) (*Kłosa*) 101
 Listy z zakątka (*Biesiada Lit.*) 88
 Listy z zakątka (*Chwila*) 90
 Listy z zakątka włoskiego (*Biesiada Lit.*) 88
 Listy ze wsi (*Tyg. Petersb.*) 122
 Listy Zygmunta Krasieńskiego (E-41) 83
 Literaci na księżycu 109
 Literat na prowincji — zob. List do Wydawcy Tygodnika 121
 Literat starozakonny 118
 Literatura — zob. Rachunki (UO-175) 60
 Literatura i krytyka M. Grabowskiego — zob. Pisma M. Gr. 121
 Literatura jako sztuka — zob. Nowe studia literackie (UO-52) 46
 Literatura obca. (Rec. książki Ks. Branickiego) 93
 Literatura periodyczna — zob. Studia literackie (UO-48) 46
 Literatura polska (*Dzien. Poz.*) 92
 Literatura polska (*Ruch Lit.*) 113
 Literatura polska (*Wiek*) 123
 Literatura polska w W. X. Poznańskim w ciągu 1837 i 1838 roku . . 121
 Literatura. Przepis na historyczny romans — zob. Akta babińskie (UO-57) 47
 Literatura w Galicji 121
 Literatura w Warszawie. I. Gazeta Poranna. Piśmiennictwo Krajowe. 1839-1840 121
 Literatura w Wilnie w początku XIX w. 120
 Litwa starożytna (UO-82) 50
 Litwa za Witolda (UO-87) 50, 86
 Lublana (UO-282) 70, 89
 Lublin — zob. Obrazy z życia i podróży (UO-50) 46
 Lubonie (UO-259) 68
 Lucjan Siemieński 102
 Ludwik Kondratowicz (Władysław Syrokomla) 112
 Ludwik Wołowski 93
 Ludzie lecą po ziemi, jak liście jesieni... — zob. Fraszki 90
 Ludzie silni. (Z historii obyczajów w dawnej Polsce) 101
 Ładna młynarka (P-5) 79
 Ładny chłopiec (UO-295) 71, 122
 Ładowa pieczara (UO-94) 51
 Łatwiej popsuć niż naprawić (UO-106) 53
 Łoktek na łożu śmierci — zob. Król chłopów (UO-316) 73
 Łuck; Historia tego miasta. Witold — zob. Wspomnienia Polesia, Wołynia i Litwy (UO-45) 46
 Łza w niebie (UO-72) 49, 87, 101
 Maciej Strykowski i jego Kronika 124
 Maciek i Maciuś (UO-31) 43
 Macocha (UO-212) 62, 98, 119
 Magnat wielkopolski — zob. Pamiętniki J. D. Ochockiego (E-10) 81, 107
 Majster Bartłomiej, czyli piekarz i jego rodzina (UO-32) 43
 Majster i czeladnik (UO-13) 41, 124, 125
 Maleparta (UO-64) 48
 Malowana i żywa — zob. Mozaika (UO-347) 76, 114
 Mały książę — zob. Zygmuntofskie czasy (UO-70) 48
 Marcin Kaptur — zob. Powiastki i obrazki historyczne (UO-55) 47, 112, 113
 Marcin Podrzutek. (E. Sue. Rec.) — zob. Okruszyny (UO-111) 53, 86
 Maria — zob. Kościół Święto-Michalski w Wilnie (UO-10) 41
 Maria Magdalena — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42
 Marynka — zob. Męczennicy (UO-311) 72, 99
 Marzyć — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42
 Mase Gercedek — zob. Wilno T. 1-4 (UO-44) 45, 118
 Maskarada. (Wspomnienia Wilna) — zob. Obrazy z życia i podróży (UO-50) 46
 Masław (UO-273) 69
 Materiały do historii panowania Jana III 85
 Materiały do historii sztuki w dawnej Polsce 86
 Materiały do historii sztuki w Polsce (UO-91) 51, 86

- Matka królów (UO-337) 75
- Mecenas — zob. Typy i charaktery (UO-102) 52, 101
- Meran. (Tyrol Południowy) 93
- Metamorfozy (UO-117) 54, 98
- Męczennica na tronie (UO-365) 77, 118
- Męczennicy (UO-311) 72, 99
- Michał Choński 98
- Michał i Kazimierz Girdwojn 93
- Mieczysław hr. Dzieduszycki 93
- Międzyrzecz Korecki i Rańniki — zob. Wspomnienia Polesia, Wołynia i Litwy (UO-45) 45, 91
- Międzyrzecz Korecki, Ołyka — zob. Wspomnienia Polesia, Wołynia i Litwy (UO-45) 45
- Mikołaj Sęp Szarzyński — zob. Nowe studia literackie (UO-52) 46
- Milda — zob. Anafielas (UO-41) 45
- Milion posagu (UO-78) 49
- Mindows — zob. Anafielas (UO-41) 45
- Miód kasztelański (UO-129) 55
- Mistrz Twardowski (UO-40) 44
- Mitologia słowiańska i prusko-litewska. (I. J. Hanusch) — zob. Okruszyny (UO-111) 53, 85
- Mitrega — zob. Bajeczki (UO-312) 72
- Młynów, Dubno — zob. Wspomnienia Polesia, Wołynia i Litwy (UO-45) 46
- Mnie żal starej wioski... 88
- Moc charakteru niewieściego — zob. Typy i charaktery (UO-102) 52, 101
- Modlitwa w czasie burzy 94
- Mogilna (UO-203) 62, 89
- Mogiły (UO-118) 54, 90
- Mogiły — zob. Rachunki (UO-175) 60
- Moje wspomnienia z kampanii 1792 r. ks. J. Poniatowskiego — zob. Pamiętniki wojenne 1792—1812 (E-30) 82
- Monastery Wschodu. (R. Curzon) (P-14) 79, 86
- Monomachia wiatru z chmurą — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42
- Morituri (UO-220) 63, 117
- Moskal (UO-148) 57
- Moskwa — zob. Rachunki (UO-175) 60
- Mostowniczy — zob. Mozaika (UO-347) 76, 114
- Motyl — zob. Typy i charaktery (UO-102) 52
- Mozaika (UO-347) 76, 114
- Możnowładcy i sierota — zob. Ostatnia z książąt Śluckich (UO-46) 46
- Módl się za nas, dziecino 108
- Mój Boże, jak wam trzeba hałasu i wrzasku... — zob. Wiązanka nieznanych poezjek 88
- Mój śmiech 87
- Murowanka 115
- My i oni (UO-149) 57
- Myśli o gramatyce historyczno-porównawczej języków słowiańskich 120
- Myśli otrzęsione ze starej głowy — zob. Akta babińskie (UO-57) 47
- Na Baranek Boży. 88
- Na bialskim zamku (UO-329) 74, 89
- Na cmentarzu — na wulkanie (UO-145) 57, 119
- Na królewskim dworze (UO-358) 76
- Na manowcach (UO-348) 76
- Na Nowy Rok (1882) 104
- Na Polesiu (UO-338) 75, 89
- Na scenie 99
- Na śmierć J. Czeczota w Druskiennikach — zob. Nigdzie nie drukowane poezje... (UO-382) 78
- Na tulactwie (UO-318) 73, 123
- Na Wołyni — zob. Wspomnienia Polesia, Wołynia i Litwy (UO-45) 45
- Na wschodzie (UO-161) 58, 88, 92
- Na wysokościach — zob. Męczennicy (UO-311) 72, 99
- Nad Gopłem — zob. Stara baśń (UO-253) 67
- Nad modrym Dunajem (UO-260) 68, 96
- Nad morzem — zob. Nigdzie nie drukowane poezje... (UO-382) 78
- Nad przepaścią (UO-349) 76, 92
- Nad Spreą (UO-234) 65, 93
- Nad Tybrem — zob. Chore dusze (UO-304) 71
- Nadworny poeta — zob. Typy i charaktery (UO-102) 52
- Nagrobek dziecięciu — zob. Fraszki 90
- Najnowsze wydania Akademii Umiejętności w Krakowie 93

- Najstarszy znany kufel 123
 Nakłady Biblioteki Kórnickiej 93
 Nana. (E. Zola. Rec.) 96
 Naruszewicz jako poeta — zob. Nowe studia literackie (UO-52) 46
 Nasz pan — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42
 Nasza gawędka o szarej godzinie — zob. Wędrówki... (I) (UO-35) 44
 Nasza solidarność 116
 Nasze życie 109
 Nauczyciele sieroty (UO-162) 58
 Nekrolog (Justyna Majewskiego) 122
 Nekrologia — zob. Rachunki (UO-175) 60
 Nekrologia. (Antonina Działowska. Edward Klink) 102
 Nera (UO-380) 78, 97
 Neron. (Fragment) 88
 Nie byłem ani brzegi rwącą rzeką... 99, 107
 Nie mieć nad głową dachu... — zob. Ostatni wiersz, zob. Nigdzie nie drukowane poezje... (UO-382) 78, 118
 Nie żądaj pan ode mnie żadnych nowin literackich... 86
 Niebieskie migdały (UO-261) 68
 Nieboszczyk Hoffman — zob. Wędrówki... (I) (UO-35) 44, 124
 Nieprospekt — zob. Akta babińskie (UO-57) 47
 Nieulekniony — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42
 Niewiasta polska (UO-155) 58, 111
 Niezabudka. Noworocznik wydany przez J. Barszczewskiego w Petersburgu 121
 Nieznany gość — zob. Król chłopów (UO-316) 73
 Nigdzie nie drukowane poezje i urywki prozą (UO-382) 78
 Noc — zob. Akta babińskie (UO-57) 47
 Noc majowa (UO-330) 74, 88
 Noc Sylwestrowa 104
 Noce bezsenne (UO-350) 76, 118
 Nocleg w Boremlu — zob. Mozaika (UO-347) 76, 114
 Notariusz wiejski. (J. Eotwas. Rec.) 86
 Notatki drezdeńskie (UO-186) 60
 Notatki generała J. L. ... (E-9) 81, 87
 Notatki lekarza w czasie morowego powietrza 1623 r. we Lwowie 86
 Notatki Waleriana Puchalskiego — zob. Notatki generała J. L. ... (E-9) 81
 Notaty generała brygady — zob. Notatki generała J. L. ... (E-9) 81
 Noty generała Zajączka z r. 1811 — zob. Pamiętniki wojenne 1792-1812 (E-30) 82
 Nowa literatura — zob. Studia literackie (UO-48). 46
 Nowe dzieła. (Nowe książki) (*Tyg. Petersb.*) 121
 Nowe dzieła (*Opiekun Dom.*) 108
 Nowe książki (*Tydzień*) 116
 Nowe pamiętniki Lamartine'a (P-15) 79, 86
 Nowe poezje Juliana Korsaka 108
 Nowe studia literackie (UO-52) 46
 Nowe życie — zob. Bezimienna (UO-168) 59
 Nowiny literackie (*Orełdownik Nauk.*) 108
 Nowiny naukowe (*Tyg. Petersb.*) 120
 Noworocznik literacki wydany przez ks. Adama Stanisława Krasieńskiego 121
 Nowości literackie (*Kraj*) 103
 Nowy Rok (1865) 100
 Nowy Rok (1883) 104
 Nowy Rok (dat. 1886) 102
 Nuit d'été (Une) 78
 O babie kościelnej — zob. Improwizacje dla moich przyjaciół (UO-17) 42
 O celu w powieści — zob. Okruszyny (UO-111) 53, 86
 O charakterze języka polskiego — zob. Rozprawa konkursowa... (UO-25) 43
 O diablach — zob. Improwizacje dla moich przyjaciół (UO-17) 42, 91
 O Dodosińskim i powieściach Jadama 121
 O Fransiu i jego matuli — zob. Dziecię Starego Miasta (UO-144) 57
 O gdyby się kiedy cała... — zob. Wstęp do Hymnów boleści 87
 O gryczanej kaszy — zob. Improwizacje dla moich przyjaciół (UO-17) 42
 O Herbarzu Niesieckiego. Nowe wydanie w Lipsku 120
 O! jak mi smutno — zob. Z nie drukowanych nigdzie poezji... 89

- O krajobrazie 107
- O królownie czarodziejce — zob. Stara baśń (UO-253) 67
- O krytyce — zob. Studia literackie (UO-48) 46, 113
- O krytykach i krytyce — zob. Studia literackie (UO-48) 46, 121
- O literaturze periodycznej — zob. Studia literackie (UO-48) 46, 121
- O litewskim Palemonie. (Z rozbioru Kroniki Strykowskiego wyjątek) 121
- O miłosnych przysięgach 109
- O, morze! — zob. Nigdzie nie drukowane poezje... (UO-382) 78
zob. Z nie drukowanych nigdzie poezji. 89
- O niebieskich migdałach — zob. Improwizacje dla moich przyjaciół (UO-17) 42, 112, 124
- O obowiązkach pisarzy chrześcijańskich. (A. F. Ozanam) (P-17a) 79
- O obrabianiu podań gmin i użyciu ich w sztuce 121
- O osłach i innych zwierzętach — zob. Improwizacje dla moich przyjaciół (UO-17) 42
- O pamiętnikach Józefa Drzewieckiego — zob. Pamiętniki... (E-13) 82
- O pannie chorążance — zob. Improwizacje dla moich przyjaciół (UO-17) 42
- O panslawizmie (UO-373) 77, 90
- O pięknej królownie wiedźmie — zob. Stara baśń (UO-253) 67
- O poezji szpitalnej. Do M. Gr. 121
- O poezji żydowskiej — zob. Improwizacje dla moich przyjaciół (UO-17) 42, 124
- O polskich romansopisarzach (UO-26) 43, 123
- O pomniku dla wieszczka 103
- O postępie (UO-204) 62, 103
- O powołaniu literackim — zob. Gawędy o literaturze i sztuce (UO-114) 54, 91
- O pracy (UO-140) 56
- O przyjaźni i przyjaciółach — zob. Akta babińskie (UO-57) 47, 106
- O Psalterzu słowiańskim 87
- O psiech gończych. (J. Ostroróg) (E-6) 81
- O romantyzmie polskim — zob. „Romantyzm i jego skutki” 102
- O różnych rzeczach — zob. Wędrowki... (I) (UO-35) 44
- O Schillerze (UO-130) 56, 95
- O sławie pisarskiej — zob. Studia literackie (UO-48) 46
- O sumieniu w literaturze 121
- O śmieciach — zob. Improwizacje dla moich przyjaciół (UO-17) 42
- O T. Lenartowiczu. Po śmierci żony 116
- O uwłaszczeniu chłopów. 78
- O, wiosko polska... — zob. Wieczory drezdeńskie (UO-156) 58
- O wykopalisku siedlikowskim 104
- O zapisie śp. Konstantego Świdzińskiego 106
- Obce kraje — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42
- Obchód uroczystości Bożego Ciała w Wenecji. 108
- Obecna chwila w literaturze 91
- Oblężenie Częstochowy przez Szwedów (UO-79) 49, 85
- Obląkany — zob. Poezje. Ustęp z nie wydanego poematu 111
- Obraz bibliograficzno-historyczny literatury i nauk w Polsce... przez A. Jochera 121
- Obraz Cebesa i Drącznik Epikteta 122
- Obrazek z 1794 r. Relacja JWP Siemaszki (UO-194) 61, 116
- Obrazki z natury, artykuł nadesłany 109
- Obrazki z natury. Wiejscy muzycy 109
- Obrazy przeszłości — zob. Gawędy o literaturze i sztuce (UO-114) 54, 91
- Obrazy z życia i podróży (UO-50) 46
- Obrona Głogowa — zob. Królewscy synowie (UO-272) 69
- Obrzędy i uroczystości w Wilnie i jego okolicach 119
- Od kolebki do mogiły (UO-339) 75, 118
- Od Redakcji. (Krótki program pisma) (*Przełgl. Europejski*) 110
- Odbijanego — zob. Pan starosta kaniowski (UO-236) 65

- Odczyt o Galerii Drezdeńskiej (UO-235) 65
- Odczyt o księciu Józefie Poniatowskim (UO-205) 62
- Odczyty o cywilizacji w Polsce (UO-137) 56, 97
- Odezwa (*Dzien. Lit.*) 92
- Odpowiedź nie zapytanego. Do T. B. De lana caprina 120
- Odpowiedź. (Podziękowanie Maciejowi Szarkowi za wiersz...) 124
- Odpowiedź Redaktora „Athenaeum” na list X. K. 121
- Odrodzony — zob. Dziwadła (UO-85) 50
- Odwolanie literackie 109
- Ogłoszenie ustawy 3 Maja 1791 — zob. Polska w czasie trzech rozbiorów (UO-247) 66
- Ogrody warszawskie w roku 1784. (S. B. A. Zug) (P-11) 79, 85
- Ojczyzna (Znasz-li ten kraj...) — zob. Do... 103
- Okruchy (*Tyg. Petersb.*) 122
- Okruszyny (UO-111) 53
- Okruszyny — zob. Akta babińskie (UO-57) 47
- Omnibus* (UO-187) 60
- Ongi (Krwawe znamię) (UO-171) 59, 117
- Ongi (Pamiętnik Mrocza) (UO-163) 58
- Opis historyczny czynności ósmego korpusu — zob. Pamiętniki wojenne 1792-1812 (E-30) 83
- Opis obyczajów i zwyczajów za panowania Augusta III księdza Kitowicza 85
- Orbeka (UO-172) 59, 102
- Orędownik Naukowy nr 1-10. (Rec.) 121
- Osada Sernicka — zob. Wspomnienia Polesia, Wołynia i Litwy (UO-45) 45
- Ossowa Felińskiego — zob. Wspomnienia Polesia, Wołynia i Litwy (UO-45) 45
- Ostap Bondarczuk (UO-80) 49
- Ostatni wiersz (Nie mieć nad głową dachu...) — zob. Nigdzie nie drukowane poezje... (UO-382) . 78, 118
- Ostatni z Siekierzyńskich (UO-92) . 51
- Ostatnia z książąt Śluckich (UO-46) 46
- Ostatnie chwile Bohdana Zaleskiego 107
- Ostatnie chwile księcia wojewody (UO-245) 65, 103
- Ostrożnie z ogniem (UO-83) 50
- Ostróg, książęta Ostrogskie — zob. Wspomnienia Polesia, Wołynia i Litwy (UO-45) 46
- Otwarcie Szkoły Głównej w Warszawie 110
- Owidiopol, Dniestr, Akerman 87
- Padewskie nagrobki 109
- Paliwoda i zawalidroga — zob. Typy i charaktery (UO-102) 52, 106
- Pałac i folwark (UO-206) 62, 114
- Pamiętka drukarni J. I. Kraszewskiego w Dreźnie (UO-207) 62
- Pamiętki historyczne Łowicza. Według W. H. Gawareckiego 85
- Pamięci Karola Drzewieckiego — zob. Pisma Karola Drzewieckiego (E-40) 83
- Pamięci. Wiersz w imionniku panny Sabiny Woronicz — zob. Poezje (1842) (UO-54) 47, 105
- Pamięci Wincentego Pola (UO-213) 62, 93
- Pamiętnik A. Chrzęszczewskiego (E-11) 81
- Pamiętnik anegdotyczny z czasów Stanisława Augusta (E-21) . . . 82, 92
- Pamiętnik dziadunia 111
- Pamiętnik Hansa Schweinichena do dziejów Szląska i Polski 1552—1602 (E-26) 82
- Pamiętnik Jana Władysława Poczebuta Odlanickiego (E-36) . . . 83, 100
- Pamiętnik Mrocza (UO-163) . . . 58, 117
- Pamiętnik panicza (UO-246) 66
- Pamiętniki Jana Duklana Ochockiego (E-10) 81, 98
- Pamiętniki Józefa Drzewieckiego (E-13) 82
- Pamiętniki nieznanego (UO-68) . . 48
- Pamiętniki nieznanego J. U. Niemcewicza 1809—1820 116
- Pamiętniki o dziejach, piśmiennictwie i prawodawstwie Słowian... wyd. Wacław Aleksander Maciejowski 121
- Pamiętniki Seweryna Bukara (E-29) 82

- Pamiętniki Stanisława Augusta Po-
niatowskiego (E-27) 82
- Pamiętniki Wawrzyńca hr. Engeströ-
ma (P-20) 80
- Pamiętniki wojenne 1792-1812
(E-30) 82
- Pan Czurzyło — zob. Zygmunrowskie
czasy (UO-70) 48
- Pan i człowiek — zob. Poezje (1838)
(UO-23) 42
- Pan i szewc (UO-88) 50, 86
- Pan Karol (UO-14) 41
- Pan major (UO-164) 59, 89
- Pan na czterech chłopach
(UO-283) 70, 103
- Pan profesor Milczek — zob. Profe-
sor Milczek (UO-215) 62, 101
- Pan starosta kaniowski (UO-236) 65, 101
- Pan Walery (UO-4) 41
- Pan z panów (UO-307) 72, 93, 98
- Pani d'Épinay. (L. Percy et G. Mau-
gras. Rec.) 89
- Panie Kochanku (UO-173) 59
- Panowie. (Charaktery) — zob. Obra-
zy z życia i podróży (UO-50) 46
- Paolo (UO-22) 42
- Papiery po Glince (UO-214) 62, 106
- Para czerwona (UO-150) 57
- Parę słów o Franciszku Karpińskim
— zob. Obrazy z życia i podróży
(UO-50) 46, 94, 95
- Paroch — zob. Metamorfozy
(UO-117) 54
- Pasożyt — zob. Komedij pięciu para-
frazy. (Plautus) (P-21) 80
- Pastusze piosenki na fortepian prze-
pisane (UO-386) 78, 102
- Pączek różany — zob. Mozaika
(UO-347) 76, 114
- Pejzaż. Michał Kulesza 122
- Peregrynacja dziadowska... 1614 (E-4) 81
- Piast — zob. Stara baśń (UO-253) 67
- Pielgrzym, pismo periodyczne pod
redakcją E. Ziemięckiej 94, 121
- Pielgrzym. (Wiersz) 97
- Pielgrzymka po stolicach — zob. Wę-
drówki... (II) (UO-36) 44, 109
- Pierwiastek narodowy w literaturze
dawnej — zob. Studia literackie
(UO-48) 46
- Pierwsza i druga miłość 105
- Pierwsze prace Tadeusza Czackiego
S. N. (UO-69) 48, 85
- Pierwszy akt dramatu Jan z Nepomuk
(UO-38) 44, 85
- Pierwszy autograf Kraszewskiego
z r. 1819 102
- Pieśni, piosenki i piosneczki 108
- Pieśń życia — zob. Podróż do mia-
steczka (UO-119) 54, 94, 106
- Piękna pani (UO-131) 56
- Pijani — zob. Z rozmyślań. Pijani 88
- Pijany — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42
- Pińsk i Pińszczyzna — zob. Wspom-
nienia Polesia, Wołynia i Litwy
(UO-45) 45, 106, 112, 120
- Pińsk i Polesie pińskie — zob. Wspom-
nienia Polesia, Wołynia i Litwy
(UO-45) 45
- Piosnka — zob. Wioska (UO-127) 55
- Piosnka sieroty 94
- Piosnki wiejskie dla ochronek z prze-
grywką T. Lenartowicza. 93
- Pisarze i czytelnicy — zob. Studia li-
terackie (UO-48) 46
- Pisma ilustrowane 110
- Pisma. (K. Brodziński) (E-31) 83
- Pisma Karola Drzewieckiego zebrane
i wydane (E-40) 83
- Pisma M. Gr. Część trzecia. O nowej
literaturze francuskiej nazwanej li-
teraturą szaloną 121
- Piśmiennictwo — zob. Rachunki
(UO-175) 60
- Placyd Jankowski. (John of Dycalp) 117
- Po śmierci — zob. Latarnia czarno-
księżka (UO-59) 47, 99
- Po tej ręczce, piosnka (UO-385) 78
- Pocałunek — zob. Poeta i świat
(UO-33) 43, 109
- Początek wiersza „Popas” 96
- Pod Blachą (UO-296) 71
- Pod Grunwaldem — zob. Krzyżacy
1410 (UO-233) 65
- Pod katowskim toporem — zob. Ba-
nita (UO-342) 75
- Pod włoskim niebem (UO-65) 48
- Podania gminne. (Klechy Wójcickie-

- go) — zob. Studia literackie (UO-48) 46, 121
- Podania gminu — zob. Studia literackie (UO-48) 46
- Podania heraldyczne. Kniazie Hołuby (UO-73) 49, 85
- Podobizna rękopisu listu do J. Bartoszewicza 110
- Podróż do miasteczka (UO-119) . . 54, 94
- Podróż króla Stanisława Augusta do Kaniowa w r. 1787 (UO-123a) . 55, 98
- Podróż p. L. S. M. A. S. D. P. z roku 1776 101
- Podróż po mojej szkatułce (UO-8) 41, 118, 124, 125
- Podróż po szymbach karczemnych — zob. Obrazy z życia i podróży (UO-50) 46, 120
- Podróże i poselstwa polskie do Turcji (E-16) 82
- Podróże i przechadzki po Haliczu (K. V. Zap. Rec.) 85
- Podróże Inflantczyka z Rygi do Warszawy — zob. Polska w r. 1793 według podróży F. Schulza (P-19) . 80
- Poeta 99
- Poeta i świat (UO-33) 43
- Poeta, jakich wielu (UO-53) . . . 46, 110
- Poezja — zob. Studia literackie (UO-48) 46
- Poezja polska XIX w. Zygmunt Kraśiński (UO-180) 60
- Poezja szlachecka, legendy herbowne — zob. Gawędy o literaturze i sztuce (UO-114) 54, 91, 98
- Poezje (1838) (UO-23) 42
- Poezje (1842) (UO-54) 46
- Poezje Marii Konopnickiej. 102
- Poezje Mieczysława Romanowskiego 107
- Poezje. Ustęp z nie wydanego poematu. Obląkany 111
- Pogadanka 119
- Pogadanki (*Czytelnia Niedzielną*) . . 90
- Pogadanki o sztuce. Do Kazimierza Komornickiego 85
- Pogrobek (UO-308). 72
- Pogrom Krzyżaków — zob. Krzyżacy 1410 (UO-233) 65
- Pogrzeb rybaka — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42, 88
- Poleszanka — zob. Ulana (UO-62) . 47
- Polonez — zob. Z nie drukowanych nigdzie poezji. 89
- Polska gospodyni, czyli poradnik dla niewiast naszych (T. z S. skich Twardowskiej) 95
- Polska i Moskwa — zob. Rachunki (UO-175) 59
- Polska i Rosja — zob. Rachunki (UO-175) 60
- Polska i Włochy 103
- Polska na wystawie paryskiej 1867 — zob. Rachunki (UO-175) 60
- Polska pod panowaniem pruskim — zob. Rachunki (UO-175) 60
- Polska pod względem obyczajów i zwyczajów do pierwszej połowy XVII w. według W. A. Maciejowskiego . 48, 85
- Polska pruska — zob. Rachunki (UO-175) 60
- Polska w czasie trzech rozbiorów (UO-247) 66
- Polska w połowie XVIII w. (A. Roepel. Rec.) 84
- Polska w r. 1793 według podróży Fryderyka Schulza (P-19). 80
- Polskie kraję pod panowaniem Moskwy — zob. Rachunki (UO-175) . 60
- Polsko, Ojczyzno moja, męczennico święta. 78
- Polskość wobec Moskali i zdrajców ukraińskich 78
- Pomniki do historii obyczajów w Polsce z XVI i XVII wieku (E-3, 4, 5, 6, 7) 81
- Pomywaczka (UO-146) . . . 57, 106, 117
- Popas — zob. Początek wiersza „Popas” 96
- Popas w Utrechcie — zob. Wędrowniki. . . (II) (UO-36) 44
- Popychadło (UO-383) 78
- Poranek — zob. Improwizacje dla moich przyjaciół (UO-17) 42
- Portret (UO-107). 53
- Posąg Bogarodzicy 102
- Posiedzenie na dachu — zob. Maciek i Maciuś (UO-31) 43, 121
- Posłaniec — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42
- Potrzeba pod Byczyną i uwolnienie Maksymiliana 85
- Powiatki i obrazki historyczne (UO-55) 47

- Powieść bez tytułu (UO-100) . . . 52, 98
- Powieść składana (UO-60) 47
- Powrót do gniazda (UO-237) . . . 65, 103
- Pożar Łucka 122
- Pożar zamku wileńskiego r. 1610 88, 124
- Pożegnania i modlitwy — zob. Poeta i świat (UO-33) 43, 109
- Póldiable weneckie (UO-165) . . . 59, 90
- Prace organiczne — zob. Rachunki (UO-175) 60
- Pracownia Suchodolskiego 121
- Prilwitzkie wykopaliska 94
- Prof. Marceli Moty 102
- Profesor Milczek (UO-215) 62
- Program pisma (*Hasło*) 99
- Program Polski 1872 r. (UO-216) . . . 62
- Projekt encyklopedii starożytności polskich (UO-248) 66, 113
- Prolog na otwarcie teatru polskiego we Lwowie (UO-319) 73
- Protest strukczaszego — zob. Szala-wiła (UO-199) 61
- Próby poetyczne 103
- Próżniactwo, choroba endemiczna niektórych krajów słowiańskich — zob. Choroby moralne XIX wieku. 113, 120
- Prusy zachodnie — zob. Rachunki (UO-175) 60
- Prużana — zob. Obrazy z życia i podróży (UO-50) 46, 120
- Prużana. Karpiński — zob. Obrazy z życia i podróży (UO-50) 46
- Przechadzka po bibliotece — zob. Wędrowki... (II)(UO-36) 44
- Przechadzki. (Wspomnienia Wilna) — zob. Obrazki z życia i podróży (UO-50) 46
- Przed burzą (UO-262) 68, 88, 93
- Przed sejmem — zob. *Omnibus* (UO-187) 61
- Przedmowa do: A. Muchliński: Listy Władysława IV... (UO-174) 59
- Przedmowa do: B. Osiecki: Gawędy polskiego legionisty (UO-375) . . . 78
- Przedmowa do: G. Manteuffel: Inflan-tanty polskie (UO-284) 70
- Przedmowa do: Złota przedza... (UO-340) 75
- Przegląd Europejski* (E-19) 82, 110
- Przegląd literacki* (*Kur. Warsz.*) . . . 104
- Przegląd literacko-polityczny* (*Oj-czynna*)! 108
- Przegląd literatury francuskiej* (*Przegl. Europejski*) 110
- Przegląd polityczny* (*Gaz. Pol.*) . . . 97
- Przegląd polityczny* (*Przegl. Europej-ski*) 110
- Przegląd rzeczy krajowych* (*Przegl. Europejski*) 110
- Przegląd rzeczy potocznych* (*Przegl. Europejski*) 110
- Przemówienie na międzynarodowym kongresie literackim w Wiedniu. 96
- Przemówienie podczas uroczystości w Krakowie... — zob. Przemówie-nie w Krakowie (UO-297) . . . 71, 99
- Przemówienie w Krakowie dnia 30 września 1879 (UO-297). 71
- Przemówienie w Krakowie dnia 3 pa-ździernika 1879 — zob. Przemó-wienie w Krakowie... (UO-297) . . 71
- Przeor paulinów — zob. Kordecki (UO-90) 51
- Przepis na historyczny romans —zob. Akta babińskie (UO-57) 47
- Przesławnego wjazdu do Krakowa... opisanie. (M. Strykowski) (E-7) 81
- Przeszłość i przyszłość romansu — zob. Studia literackie (UO-48) 46, 106, 120
- Przybłąda (UO-351) 76, 105
- Przybycie Witola na grób ojca — zob. Anafielas (UO-41) 44, 111
- Przygoda w podróży — zob. Nigdzie nie drukowane poezje... (UO-382) 78, 107, 116
- Przygody pana Marka Hińczy (UO-195) 61, 122
- Przygody Stacha (UO-352) 76, 87, 89
- Przygody żaka — zob. Zygmunto-wskie czasy (UO-70) 48
- Przysłowia i zwyczaje gospodarskie 100
- Przysłowia ludu litewskiego, zebrął i objaśnił ks. Ludwik Adam Juce-wicz 121
- Przywileje miasta Brześcia (Litewskie-go) — zob. Obrazy z życia i podróży (UO-50) 46
- Psalm 118

- Psiarek (UO-374) 78, 88
 Psiawiarą (UO-341) 75, 102
 Pułaski i Kościuszko w Ameryce —
 zob. Tulacze (UO-181) 60
 Pułkownikówna (UO-320) 73, 122
- Rachunki (UO-175) 59
 Rachunki z r. 1869 — zob. Rachunki
 (UO-175) 59, 103
 Radca Maciek (UO-359) 76, 88
 Rady główne i życzenia na Nowy Rok 100
 Radziwiłł Panie Kochanku — zob.
 Panie Kochanku (UO-173) 59
 Radziwiłł w gościnie (UO-196) 61, 115
 Rafael Sanzio 122
 Raj i piekło (UO-18) 42, 124, 125
 „Raj” pieśni (trzy ostatnie) — zob.
 Boska komedia (P-18) 79
 Ramułtowie (UO-217) 62, 123
 Rapsod 1252. Czarny duch — zob.
 Poezje (1842) (UO-54) 47, 105
 Raptularz pana Mateusza Jasieniec-
 kiego (UO-298) 71, 104
 Raz, dwa, trzy... dwanaście!... — zob.
 Wstęp (*Ananas*) 84
 Reformator — zob. Typy i charakte-
 ry (UO-102) 52
 Rejent Wątróbka (UO-366) 77, 88
 Relacja życia J. W. J. Pana Jana Karo-
 la... Dolskiego... Przez J. O. Książ-
 żeńca JMści Janusza Wiśniowiec-
 kiego 85
 Restauracja grobów na Wawelu . . . 116
 Resurrecturi (UO-249) 66, 117
 Resztki życia (UO-124) 55, 103
 Rękopisma Żelizów z wieku VI-XI 124
 Roboty i prace (UO-224) 63, 106
 Rodzeństwo (UO-353) 76, 92
 Rodzina (UO-331) 74, 87
 Rodzina. (De la famille par F. Bé-
 chard. Rec.) — zob. Okruszyny
 (UO-111) 53, 86
 Rok Nowy, witajmy Rok Nowy! . . . 92
 Rok ostatni panowania Zygmunta III
 (UO-15) 42
 Rok 1794 i Tadeusz Kościuszko
 (UO-197) 61
 Romanów — zob. Nigdzie nie druko-
 wane poezje... (UO-382) 78
- Romanów — zob. Obrazy z życia
 i podróży (UO-50) 46
 „Romantyzm i jego skutki” 102
 Romeo i Julia — zob. Wędrowki...
 (I) (UO-35) 44
 Romuald Chojnacki. 118
 Rosja i Polska 93
 Rotmistrz Jakubowski — zob. Typy
 i charaktery (UO-102) 52, 106
 Rozbiór historii miasta Wilna przez
 Michała Balińskiego. T. I. 120
 Rozbitki — zob. Komedij pięciu pa-
 rafrazy. (Plautus) (P-21) 80
 Rozbójnicze gniazdo — zob. Historia
 o Janaszu Korczaku... (UO-231) . . 64
 Rozmowa — zob. Poezje (1838)
 (UO-23) 42
 Rozmowa ze starym rokiem 104
 Rozprawa konkursowa do katedry ję-
 zyka polskiego... (UO-25) 43
 Rozstanie 109
 Rozwój sztuk plastycznych w Polsce
 (UO-198) 61
 Równy wojewodzie (UO-166) 59
 Rumani 98
 Rusalka. Część I wydana przez Alek-
 sandra Grozę 120
 Ruysdaël. Album Bronisława Zale-
 skiego 93
 Ryngala — zob. Poezje (1842)
 (UO-54) 47
 Rys dziejów języka polskiego — zob.
 Rozprawa konkursowa... (UO-25) 43
 Rys historii filozofii według Hegla
 (P-9) 79, 85
 Rzeczy ogólne — zob. Rachunki
 (UO-175) 59
 Rzut oka na literaturę angielską (Ph.
 Chasles) 84
 Rzut oka na literaturę niemiecką
 (Marmier) 84
 Rzut oka na ścieżkę, którą poszedłem
 (UO-11) 41
 Rzut oka w domowe życie kilku z da-
 wnych pisarzy naszych — zob.
 Studia literackie (UO-48) . . . 46, 119
 Rzym za Nerona (UO-151) 57, 90
- Sabina Marcja — zob. Rzym za Ne-
 rona (UO-151) 57

- Sahara i wielka pustynia 86
- Sala 3 cela 5 kobieca — zob. Wędrowki literackie... 109
- Sama jedna (UO-321) 74, 89
- Samochwał — zob. Komedyj pięciu parafrazy. (Plautus) (P-21) 80
- San Remo 102
- Saskie ostatki (UO-367) 77
- Sąd krytyki i czytelników — zob. Nowe studia literackie (UO-52) 46
- Sąd sejmowy 1827—1829 na przestępców stanu (E-33) 83
- Sąsiedzi (UO-285) 70, 89
- Sceny sejmowe. Grodno 1793 (UO-250) 66, 93
- Sekime (podanie litewskie) — zob. Anafielas (UO-41) 44, 109
- Sekret pana Czuryły (UO-263) 68, 89
- Semko (UO-332) 74
- Serce i ręka (UO-238) 65, 116
- Seweryn Gołębiowski 98
- Seweryn hr. Mielżyński 93
- Sewerynowa z Wilkxyckich hr. Mielżyńska 93
- Sfinks (UO-74) 49
- Sieroce dole (UO-225) 64, 89
- Sierota książęcy — zob. Zygmuntofskie czasy (UO-70) 48
- „Sierotka” i „Dzieci litewskie karmiące węże”, rysunki z obrazów Winc. Ślodzińskiego 117
- Silva rerum (*Gaz. Codz.*) 95
- Skarb (UO-226) 64, 101
- Skąpiec (UO-112) 54
- Składka narodowa dla rodziny śp. Bosaka-Hauke 116
- Skrypt Fleminga (UO-286) 70, 117
- Sławuta — zob. Wspomnienia Poleśia, Wołynia i Litwy (UO-45) 45
- Słomiana wdowa (UO-264) 68, 88
- Słońce — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42
- Słownik polsko-rosyjsko-francuski (UO-12) 41
- Słowo o obrabianiu podań gminnych 121
- Słowo wstępne (*Album Muz. Nar. w Rapperswyl*, 1876) 84
- Słowo wstępne (*Album Muz. w Rapperswyl*, 1872) 84
- Słowo wstępne (*Ziarno*) 124
- Słowo o Albumie N. Ordy 105
- Słowo o Kazimierzu Brodzińskim 85
- Słowo o ks. biskupie Alojzym Osinśkim 122
- Słowo o książkach ilustrowanych 102
- Słowo o prawdzie w romansie historycznym — zob. Nowe studia literackie (UO-58) 46
- Słowo o teatrze 107
- Sobieradzka — zob. Typy i charakterzy (UO-102) 52
- Spod ciemnych krat w wasz jasny świat... 91
- Spojrzenie na dzisiejszą literaturę polską 84
- Spojrzenie na miasto i mieszkańców. (Wspomnienia Wilna) — zob. Obrazki z życia i podróży (UO-50) 46
- Spojrzyjcie, proszę, jest-li co na świecie... — zob. Fragment (Spojrzyjcie...) 107
- Sprawa kryminalna (UO-218) 63, 93
- Sprawa polska w roku 1861 (UO-139) 56
- Stach z Konar (UO-287) 70
- Stan obecny — zob. Rachunki (UO-175) 59
- Stanica Hulajpolska (UO-47) 46
- Stanica Hulajpolska, powieść przez M. Tarszę 108
- Stanisław August w Kaniowie 123
- Stanisławowi Jachowiczowi w dniu 17 kwietnia 1857 123
- Stańczyk. Biografia — zob. Powiastki i obrazki historyczne (UO-55) 47, 105
- Stańczykowa kronika (UO-43) 45
- Stara baśń (UO-253) 66
- Stara panna (UO-322) 74, 104
- Stare dzieje (UO-125) 55
- Stare gawędy i obrazy napisał K. W. Wójcicki 85
- Staropolska miłość (UO-120) 54, 87
- Starosta kaniowski — zob. Pamiętnik anegdotyczny (E-21) 82, 101
- Starosta warszawski (UO-251) 66, 98
- Starościna bełska (UO-121) 55, 91, 95
- Stary sługa (UO-95) 51, 97
- Stary zamek (UO-113) 54, 111, 115
- Starzy i młodzi (UO-239) 65, 123

- Stepań — zob. Wspomnienia Pole-
sia, Wołynia i Litwy (UO-45) . . . 45
- Sto diabłów (UO-188) . . . 61, 103
- Sto lat 1771-1872 — zob. Polska
w czasie trzech rozbiorów (UO-247) 66
- Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy
Sybiraków w Krakowie 116
- Strelimussa — zob. Żacy krakowscy
w r. 1549 (UO-71) 49
- Strzebieńczyk (UO-333) 74
- Studia literackie (UO-48) 46
- Styr i Horyń — zob. Wspomnienia
Polesia, Wołynia i Litwy
(UO-45) 45, 109, 118
- Sumienie w literaturze 109
- Sybir — zob. Rachunki (UO-175) . . 60
- Syn Jazdona (UO-299) 71
- Syn marnotrawny (UO-274) 69, 87
- Synod klechów podgórskich 10 sty-
cznia 1607 roku — zob. Powiastki
i obrazki historyczne (UO-55) 47, 112
- Synowie wieku (UO-56) 47, 109
- Synteza dwóch światów H. Struvego 102
- Synteza i analiza 121
- Syrena — zob. Piękna pani
(UO-131) 56, 95
- System Trentowskiego treścią i roz-
biorem analityki loicznej okazany
(UO-81) 50
- Szachy śp. Hel. Skirmunttowej . . 117
- Szalone (UO-309) 72, 84
- Szaławila (UO-199) 61
- Szatan i kobieta (UO-49) 46
- Szczęście ziemskie 99
- Szczęście Boże! 117
- Szkice charakterystyczne. I. Chory na
pana; II. Dorobkowicze — zob.
Obrazy z życia i podróży
(UO-50) 46, 101
- Szkice drezdeńskie (*Noworocznik
ilustr. dla Polek*) 107
- Szkice Franciszka Smuglewicza. . . 85
- Szkice obyczajowe i historyczne . . 129
- Szlachcic — zob. Typy i charaktery
(UO-102) 52
- Szopen. (M. Karasowski. Rec.) . . 89
- Szpieg (UO-147) 57
- Sztuka — zob. Rachunki (UO-175) . 60
- Sztuka dramatyczna i teatr dzisiejszy
w Anglii. (Ph. Chasles) (P-6) 79, 84
- Sztuka dramatyczna w Polsce — zob.
Gawędy o literaturze i sztuce
(UO-114) 54, 91
- Sztuka i rzemiosło 94
- Sztuka przerabiania narodów — zob.
Rachunki (UO-175) 59
- Sztuka u Słowian, szczególnie w Pol-
sce i Litwie przedchrześcijańskiej
(UO-126) 55, 115
- Sztuka w Niemczech 84
- Szufłada i głowa — zob. Poezje (1838)
(UO-23) 42, 112, 115
- Szwedzi w Częstochowie — zob.
Kordecki (UO-90) 51
- Szymon Czechowicz 94
- Ślepa babka — zob. Poezje (1838)
(UO-23) 42
- Śmierć anioła. (J. P. Richter)
(P-3) 79, 125
- Śmierć rabbi Ben Dawida — zob.
Wędrowki... (I) (UO-35) 44
- Śmierć szaleńca — zob. Wędrowki...
(III) (UO-37) 44
- Śniehotowie (UO-323) 74, 113
- Śp. Albin Korwin Piotrowski 93
- Śp. Dr Jan Pilecki 93
- Śp. Karol Drzewiecki 99
- Śp. ks. Ignacy Hołowiński 98
- Śpiewnik domowy pana Moniuszki . 95
- Świat i poeta — zob. Poeta i świat
(UO-33) 43, 112
- Świat i ziemia (UO-141) 56
- Światowa rokosz z ochmistrem
swoim i ze dwunastą swych służ-
bnych panien. (H. Morstin) (E-5). 81
- Świetna partia 88
- Świsłocz — zob. Obrazy z życia i po-
dróży (UO-50) 46
- Tadeusz Kościuszko — zob. Pamięt-
nik anegdotyczny... (E-21) 82, 111, 119
- Tajemnica na dworze królewskim —
zob. Bracia zmartwychwstańcy
(UO-256) 68
- Tajemnice klasztorów — zob. *Omni-
bus* (UO-187) 61
- Tajemnice wód 108
- Tatarzy na weselu (UO-34) . 43, 90, 124
- „Tatry” B. Z. Stęczyńskiego. Rec. . 95

- Teatr — zob. Rachunki (UO-175) . . . 60
- Teatr na strychu. (Wspomnienia Wilna) — zob. Obrazy z życia i podróży (UO-50) 46
- Teatr w średnich wiekach i sztuka dramatyczna w Polsce do wieku XVII (UO-310) 72
- Teka Stańczyka — zob. *Omnibus* (UO-187) 61
- Teofil Lenartowicz 93
- Teofilowi w Rzymie 114
- Testament — zob. Umieram 88
- Testament śp. Konstantego Świdzińskiego 98
- Tetanos — zob. Choroby moralne XIX wieku 120
- Tęczyńscy (UO-61) 47, 87
- Tomko Prawdziec (UO-89) 50, 119
- Torebki 112
- Towarzystwo Pedagogiczne — zob. *Omnibus* (UO-187) 61
- Traktat toruński 19 października 1466 93
- Trapezologion (UO-101) 52, 93
- Trembowła 112
- Triumf wiary — zob. Lubonie (UO-259) 68
- Trojak — zob. Komedij pięciu parafrazy. (Plautus) (P-21) 80
- Trojlistek (UO-368) 77, 96, 97
- Trojplomyk — zob. Nigdzie nie drukowane poezje... (UO-382) 78
- Trupia główka — zob. Pan Karol (UO-14) 41
- Trzeci Maja (UO-240) 65, 115
- Trzej królowie (UO-360) 76, 88
- Trzęsienie ziemi (*Gaz. Nar.*) 96
- Trzęsienie ziemi (*Tyg. Mód i Powieści*) 119
- Trzęsienie ziemi na pomorzu śródziemnym 118
- Trzęsienie ziemi. San Remo 97
- Trzy doby w historii postępów umysłu ludzkiego — zob. Nowe studia literackie (UO-52) 46
- Tułacze (UO-181) 60
- Tydzień Polityczny, Naukowy, Literacki i Artystyczny* (E-28) 82, 116
- Typy i charaktery (UO-102) 52
- Tyś w początku, jam prawie u końca zawodu 104, 107
- U babuni (UO-288) 70, 122
- U kolebki — zob. Nigdzie nie drukowane poezje... (UO-382) 78
- Uczeni i pisarze zakonu kaznodziejskiego w Polsce — zob. Okruszyny (UO-111) 53, 86
- Uczta żebraka — zob. Wędrowniki... (I) (UO-35) 44, 105
- Ukrainomania — zob. Choroby moralne XIX wieku 120
- Ułana (UO-62) 47
- Umieram. Elegie egotyczne — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42, 88, 124
- Upiór — zob. Wilno. T. 1-4 (UO-44) 45
- Upiór (UO-275) 69, 114
- Urywek. (Wiersz) 85
- Urywek z autobiografii 105
- Urywki. (W walce z życiem i ze światem...) 91, 104
- Ustęp z powieści Hryc Soroka — zob. Ładowa pieczara (UO-94) 51, 87
- Uwagi nad pismem pod tytułem Dzieje starożytne narodu litewskiego przez T. Narbutta. Tom pierwszy 120
- W albumie pani B... d'E... 7 czerwca 1866 114
- W czarną godzinę 103, 112
- W dzień pożegnania. 15 kwietnia 1836 r. — zob. Poezje (1842) (UO-54) 47, 90, 124
- W hotelach 88
- W imienniku Kostusia Buszczyńskiego — zob. Wiersz zapisany K. Buszczyńskiemu... 113, 115
- W Maryi grodzie... — zob. Ze Swintorohodajnos. 120
- W mętnej wodzie (UO-189) 61, 114
- W oknie (UO-370) 77, 88
- W pamiętniku P... 113
- W pocie czoła (UO-324) 74, 104
- W sprawie czytelnictwa 99
- W sprawie pomnika Hoffmanowej 102
- W sprawie szkół ludowych na Szląsku (UO-300) 71
- W starym piecu (UO-289) 70, 123

- W świat — zob. Poezje (1842)
(UO-54) 47, 90
zob. Rozstanie 109
- W walce z życiem i ze światem...
— zob. Urywki 91
- Walerka (UO-378) 78, 88
- Walery Eliasz 102
- Waligóra (UO-301) 71
- Wanda. Opera romantyczna... F.
Dopplera 111
- Warszawa w 1794 roku (UO-227) 64, 93
- Wczorajsza i dzisiejsza — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42
- Wędrówka ziemska 99
- Wędrówki literackie, fantastyczne i historyczne (I) (UO-35) 44
- Wędrówki literackie, fantastyczne i historyczne (II) (UO-36) 44
- Wędrówki literackie, fantastyczne i historyczne (III) (UO-37) 44
- Wędrówki literackie, fantastyczne i historyczne. Sala 3 cela 5 kobieca. 109
- Wiązanka nieznanymi poezjami 88
- Wieczera Cagliostro — zob. Wędrówki... (I) (UO-35) 44
- Wieczorne gawędy (*Tyg. Potwz.*) 122
- Wieczory drezdeńskie (UO-156) 58
- Wieczory wołyńskie (UO-122) 55, 91
- Wieczór, czyli przypadek peruki (UO-5) 41, 107, 124
- Wieczór w Czarnym Lesie — zob. Powiastki i obrazki historyczne (UO-55) 47, 108, 113
- Wiejscy muzycy — zob. Obrazki z natury. Wiejscy muzycy 109
- Wieki katakumbowe (UO-182) 60, 103
- Wielki nieznamy (UO-208) 62, 119
- Wielki świat małego miasteczka (UO-6) 41
- Wielkie Księstwo Poznańskie — zob. Rachunki (UO-175) 60
- Wiem, niezbadane, Panie, są wyroki Twoje... — zob. Nigdzie nie drukowane poezje... (UO-382) 78
zob. Wiązanka nieznanymi poezjami 88
- Więńce. Fantazja — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42, 125
- Wiersz bez tytułu do T. Lenartowicza 78
- Wiersz J. I. Kraszewskiego na zgon Władysława Syrokomli 111
zob. Władysławowi Syrokomli 107
- Wiersz Kraszewskiego w albumie H. M. Agrykoli — zob. Tyś w początku, jam prawie u końca zawodu 104
- Wiersz posłany na dzień ślubu pp. Pietkiewiczom (A. Pługowi): Dary moje ubogie... 98
- Wiersz w albumie J. H. (Dziś nie żyć sobą...) 93
- Wiersz zapisany K. Buszczyńskiemu w jego księdze pamiątek 113
- Wiś i miasto 100
- Wiktor Baranowski 117
- Wiktor Każyński po wtóre 85
- Wilczek i Wilczkowa (UO-290) 70, 88
- Wilhelm Buszkat. Opowiadanie z życia syberyjskiego. Spisał W. F. 116
- Wilhelm de Cabestan — zob. Wędrówki... (I) (UO-35) 44
- William Shakespeare — zob. Dzieła dramatyczne. (W. Shakespeare) (E-34) 83
- Wilno od początków jego do roku 1750. T. I (UO-24) 43
- Wilno od początków jego do roku 1750. T. 1-4 (UO-44) 45
- Wilno. Ostra Brama, kościół Św. Anny 117
- Wioska (UO-127) 55, 91
- Wioska w Polesiu — zob. Wspomnienia Polesia, Wołynia i Litwy (UO-45) 45, 119
- Wiściarze 109
- Witoldowe boje — zob. Anafielas (UO-41) 45
- Witolaurada — zob. Anafielas (UO-41) 44
- Wizerunki książąt i królów polskich (UO-361) 76
- Władysław hr. Tarnowski 102, 117
- Władysław Syrokomla 106
- Władysław Syrokomla (Ludwik Kondratowicz) (UO-142) 56, 110
- Władysławowi Syrokomli 107
- Włast, czyli pierwsi chrześcijanie w Polsce — zob. Lubonie (UO-259) 68
- Włościanie — zob. Wspomnienia Polesia, Wołynia i Litwy (UO-45) 45

- Wojna chocimska Wacława Potoc-
kiego 110
- Wołyń — zob. Wspomnienia Polesia,
Wołynia i Litwy (UO-45) 46
- Wspomnienia i fantazje — zob. Noce
bezsenne (UO-350) 76, 118
- Wspomnienia Odessy, Jedyssanu
i Budżaku (UO-67) 48
- Wspomnienia Polesia, Wołynia i Li-
twy (UO-45) 45
- Wspomnienia Wilna (1830-1835) —
zob. Obrazy z życia i podróży
(UO-50) 46, 121
- Wspomnienia. (Wspomnienia Wil-
na) — zob. Obrazy z życia i po-
dróży (UO-50) 46
- Wspomnienie akademickie. Adam —
zob. Pamiętniki nieznanego
(UO-68) 48, 112
- Wspomnienie akademickie. Ezop i
Rafael — zob. Pamiętniki niezna-
jomego (UO-68) 48, 112
- Wspomnienie księży trynitarzy —
zob. Okruszyny (UO-111) 53, 85
- Wspomnienie młodości 93
- Wspomnienie o Franciszce Krasień-
skiej — zob. Podróż do miasteczka
(UO-119) 54, 98
- Wspomnienie o Franciszku Karpiń-
skim — zob. Obrazy z życia i po-
dróży (UO-50) 46, 113, 124
- Wspomnienie o Józefie Drzewiec-
kim — zob. Pamiętniki Józefa Drze-
wieckiego (E-13) 82
- Wspomnienie pana szambelana —
zob. Okruszyny (UO-111) 53, 86, 101, 107
- Wspomnienie pośmiertne (o Kon-
stantym Podwysockim) 97
- Wspomnienie snów 118
- Wspomnienie. (Wiersz) 87, 115
- Wspomnienie zgasłemu przyjacielowi
Konstantemu Podwysockiemu 93
- Wstęp do Hymnów boleści: O gdyby
się kiedy cała... 87
- Wstęp do: W. Cybulski: Odczyty o
poezji polskiej... (UO-190) 61
- Wstęp. (Inc.: Raz, dwa, trzy... dwa-
naście!...) (*Ananas*) 84
- Wszystko minie — zob. Poezje (1838)
(UO-23) 42
- Wychodźstwo — zob. Rachunki
(UO-175) 60
- Wyciągi z pamiętnika pana Chrzász-
czewskiego — zob. Pamiętnik...
(E-11) 81
- Wycieczka do Anglii. Hogarth —
zob. Wędrowki... (III) (UO-37) 44
- Wycieczka do Krakowa 116
- Wycieczka do Rawenny 123
- Wycieczka do Rouen 89
- Wycieczka na wielki świat wielkiego
miasta. Maciek i Maciuś — zob.
Wędrowki... (III) (UO-37) 44
- Wydanie podróży malowniczej po
dawnej Polsce J. H. Müntza 92
- Wyjazd w drogę — zob. Wędrowki...
(II) (UO-36) 44, 109
- Wyjątek z Mindowsa — zob. Ana-
fielas (UO-41) 44, 112
- Wyjątek z Witoloraudy, drukującego
się poematu Sekime (podanie litew-
skie) — zob. Anafielas (UO-41) 44, 109
- Wyjątek z Witoloraudy, sekime (po-
dania) litewskiej, poematu nie dru-
kowanego — zob. Anafielas
(UO-41) 44, 118
- Wyjątki z historii Wilna... Bramy
i mury w Wilnie — zob. Wilno. T.
1-4 (UO-44) 45, 118
- Wyjątki z historii Wilna... Ducho-
wienieństwo w Wilnie — zob. Wilno.
T. 1-4 (UO-44) 45, 118
- Wyjątki z historii Wilna... Mase Ger-
cedek — zob. Wilno. T. 1-4
(UO-44) 45, 118
- Wyjątki z historii Wilna... Upiór —
zob. Wilno. T. 1-4 (UO-44) 45, 118
- Wyjątki z pamiętników Seweryna
Bukara — zob. Pamiętniki...
(E-29) 82
- Wyjątki z szlachtografii — zob. Ob-
razy z życia i podróży
(UO-50) 46, 92, 108
- Wyjątki z szlachtografii. § 8. Dzier-
żawca. 92, 108
- Wykopaliska 104
- Wyleciała baba z kwasu — zob. Węd-
rowki... (I) (UO-35) 44

- Wynalazek Daguerra i Liepmana . . . 84
 Wypadki krakowskie 116
 Wyprawa do Chocimia — zob. Okruszyny (UO-111) 53, 101, 114
 Wysokie progi (UO-354) 76, 104
 Wystawa sztuk pięknych paryska
 1840. (G. Planche) 84
 Wyznanie wiary. (Oświadczenie skierowane do *Dzian. Poz.*) 99
- Z chłopą król — zob. Bajeczki (UO-312) 72, 115
 Z daleka przychodzę... (Wiersz do Fr. Kostrzewskiego) 78
 Z dni kłeski 102
 Z dramatu historycznego Halszka — zob. Halszka (UO-21) 89
 Z Drezna (*Kłosy*) 101
 Z Drezna (*Tydzien*). 116
 Z dziennika J. I. Kraszewskiego . . . 104
 Z dziennika starego dziada (UO-291) 70, 122
 Z fantazji dramatycznej Szatan i kobieta — zob. Szatan i kobieta (UO-49) 46, 105, 111
 Z Florencji 88
 Z Hof-Gastein 88
 Z Homburga 88
 Z korespondencji J. I. Kraszewskiego (*Nitwa*) 106
 Z księgi krajobrazów 110
 Z listów do Juliusza Słowackiego (Z. Krasińskiego) 94
 Z listu J. I. Kraszewskiego do „Gazety Warszawskiej” (O T. Lenartowiczu) 107
 Z nie drukowanych nigdzie poezji J. I. Kraszewskiego. 89
 Z Niemiec (*Praca*) 110
 Z notatek 1866 r. Urywki 124
 „Z ogrodu Hesperyd”. Pozdrowienie noworoczne (1887) 104
 Z pamiętnika Jana Zbrozka 100
 Z pamiętników Jana Kilińskiego (E-23) 82, 112
 Z pamiętników pana Jacka Hreczyny 1610 — zob. Powiastki i obrazki historyczne (UO-55) 47, 108
 Z pośmiertnych rękopisów — zob. Jak kwiat ku słońcu. 103
- Z powinszowaniem na Nowy Rok (1874) 106
 Z powinszowaniem Nowego Roku (1884) 100
 Z roku... Rachunki — zob. Rachunki (UO-175) 59, 60
 Z rozmyślań. Pijani 88
 Z San Remo (*Kłosy*) 102
 Z siedmioletniej wojny (UO-252) . . 66, 87
 Z Syberii. (J. Gieysztor) (E-32) . . . 83
 Z trzeciego na czwarty grudnia 1863. Urywek z pamiętnika B. Bolesławity 84
 Z Wenecji 103
 Z wieczorów na Riwierze. Fragment
 Z Wiednia. (Korespondencje) (*Tydzien*). 116
 Z wycieczki do Tatrów 102
 Z życia awanturnika (UO-219) . . . 63, 93
 Z życia wielkiego ekonomisty . . . 104
 Za króla Sasa (UO-176) 60
 Za Sasów (UO-377) 78
 Za ukochanego naczelnika — zob. Bezimienna (UO-168) 59
 Zabezpieczenie od bólu w operacjach
 Zabór pruski — zob. Rachunki (UO-175) 60
 Zadora (UO-302) 71, 97, 116
 Zagadki (UO-191) 61, 93
 Zagroba (UO-75) 49, 99
 Zając jedynek 105
 Zakłęta księżniczka (UO-265) . . . 68, 119
 Zakład zegarmistrzowski Gostkowskich w Genewie 90
 Zamek i starostwo kobryńskie w roku 1597 — zob. Obrazy z życia i podróży (UO-50) 46, 121
 Zamki itd. — zob. Wspomnienia Polesia, Wołynia i Litwy (UO-45) . . . 45
 Zamknięcie (*Athenaeum*) 87
 Zapis śp. Józefa Mrówczyńskiego
 Zaporozie. (A. Skalkowski. Rec.) — zob. Okruszyny (UO-111) 53, 85
 Zatrzymanie umysłowe — zob. Choroby moralne XIX wieku 120
 „Zawsze oni” K. Suffczyńskiego . . . 96
 Zawsze razem — zob. Poezje (1838) (UO-23) 42, 125
 Zbawienie świata — zob. Capreä i Roma (UO-128) 55

- Zdanie J. I. Kraszewskiego o ks. Ba-
ce — zob. Książd Baka S. J.
(UO-30) 43
- Ze Swintorohodajnos 120
- Ze świata (*Dzien. Poz.*) 93
- Ze wspomnień 107, 116
- Zemsta Czokołdowa (UO-209) . . . 62, 98
- Zemsta krwi — zob. Stara baśń
(UO-253) 67
- Ziarna Boże — zob. Nigdzie nie dru-
kowane poezje... (UO-382) 78
- Ziemio! — zob. Nigdzie nie druko-
wane poezje... (UO-382) 78
- Zimą u komina — zob. Bajka o gac-
ku... (UO-369) 77
- Zjazd historyczny imienia Długosza
w Krakowie 87
- Zjazd łucki 1429 r. — zob. Litwa za
Witolda (UO-87) 50
- Złota legenda artystów. (A. Jameson
Brownell) (P-12) 79, 85
- Złote jabłko (UO-98) 52
- Złote sny młodości — zob. Pamięt-
niki nieznanego (UO-68) 48
- Złoto i błoto (UO-266) 68, 98
- Złoty Jasieńko (UO-192) 61, 89
- Zmarli w roku 1868 — zob. Rachun-
ki (UO-175) 60
- Znad Buga (*Echo*) 94
- Znajomi — zob. Poezje (1838)
(UO-23) 42
- Znasz-li ten kraj... — zob. Do... 103, 105
- Zofia Lenartowiczowa 116
- Związki Polski z Krymem i Portą
- Zwycięzcy w imię krzyża — zob.
Rzym za Nerona (UO-151) 57
- Zygmunt Krasiński — zob. Poezja
polska XIX w. (UO-180) 60
- Zygmuntowskie czasy (UO-70) . . . 48
- Zygzaki (UO-267) 68, 97
- Żacy krakowscy w r. 1549 (UO-71) . 48
- Żal przeszłości. Do J. K. — zob. Po-
ezje (1842) (UO-54) 47, 120
- Żeliga (UO-157) 58, 101, 115, 116
- Życie Cyncerona z Plutarcha (P-1) . 79
- Życie domowe kilku pisarzy polskich
— zob. Studia literackie (UO-48) . 46
- Życie i obyczaj w dawnej Polsce —
zob. Niewiasta polska (UO-155) . 58
- Życie i śmierć — zob. Poezje (1838)
(UO-23) 42
- Życie i wychowanie w Niemczech
w klasach średnich 89
- Życie po śmierci — zob. Latarnia
czarnoksięska (UO-59) 47, 118
- Życie sieroty — zob. Wędrowki...
(III) (UO-37) 44, 111
- Życie umysłowe — zob. Studia lite-
rackie (UO-48) 46
- Żyd (UO-158) 58
- Żyd tułacz. (E. Sue. Rec.) 85
- Żytomierz 117
- Żywot i przygody... hrabi Godzkiego
(UO-134) 56, 117
- Żywot i sprawy J M Pana Medarda
z Gołczwi Pełki (UO-268) 68

INDEKS TYTUŁÓW CZASOPISM I WYDAWNICTW ZBIOROWYCH
zawierających utwory J. I. Kraszewskiego za życia pisarza

<i>A Hon</i>	128	<i>Dwutygodnik dla Kobiet</i>	91
<i>Album Muzeum Narodowego w Rapperswyl</i> (Lw. 1876)	84	<i>Dziennik Domowy</i>	91
<i>Album Muzeum w Rapperswyl</i> (Poz. 1872)	84	<i>Dziennik Literacki</i>	91
<i>Ananas. Kalendarz</i>	84	<i>Dziennik Mód Paryskich</i>	92
<i>L'Art Universel</i>	126	<i>Dziennik Polski</i>	92
<i>Ateneum</i>	84	<i>Dziennik Powieści</i>	92
<i>Athenaeum</i>	84	<i>Dziennik Poznański</i>	92
<i>Auŝra</i>	127	<i>Dziennik Warszawski</i>	93
<i>Balamut Petersburski</i>	87	<i>Dzwonek</i>	93
<i>Berlinske Tidende</i>	126	<i>Echo</i>	94
<i>Biblioteka Warszawska</i>	87	<i>Echo Muzyczne, Teatralne i Artystyczne</i>	94
<i>Biblioteka dla czcienija</i>	127	<i>L'Espérance</i>	126
<i>Biesiada Literacka</i>	87	<i>Fővárosi Lapok</i>	128
<i>Biruta. Noworocznik</i>	88	<i>Frankfurter Familienblätter</i>	127
<i>Bluszcz</i>	89	<i>Gazeta Codzienna</i>	94
<i>Bojan</i>	89	<i>Gazeta Handlowa i Przemysłowa</i>	95
<i>Budapester Journal</i>	127	<i>Gazeta Krakowska (1796—1849)</i>	95
<i>Bulletin Polonais littéraire, scientifique et artistique</i>	126	<i>Gazeta Krakowska (1881—1885)</i>	95
<i>České noviny</i>	126	<i>Gazeta Lwowska</i>	96
<i>Chwila</i>	90	<i>Gazeta Narodowa</i>	96
<i>Le Contemporain</i>	126	<i>Gazeta Nowoyorska</i>	96
<i>Czas</i>	90	<i>Gazeta Polska (Chicago) (Przedr. UO-168, 234)</i>	59, 65
<i>Czas. Dodatek Miesięczny</i>	90	<i>Gazeta Polska (W-wa)</i>	96
<i>Czytelnia Niedzielną</i>	90	<i>Gazeta Toruńska</i>	97
<i>Dagens Nyheter</i>	128	<i>Gazeta Warszawska</i>	97
<i>Danica Ilirska</i>	128	<i>Gazzetta d'Italia</i>	128
<i>Die Deutsche Zeitung</i>	128	<i>Goniec Wielkopolski</i>	99
<i>Dla Pogorzalców</i>	90	<i>Grosz Wdowi</i>	99
<i>Dla Zagrzebia</i>	91	<i>Gwiazda. Kalendarz petersburski</i>	99
<i>Dodatek Tygodniowy przy Gazecie Lwowskiej</i>	91	<i>Gwiazda. Książka składkowa</i>	99

<i>Gwiazdka Cieszyńska</i>	99	<i>Listy Polskie</i> (Paryż) (Listy poz. 175)	143
<i>Haliczanin. Kalendarz</i>	99	<i>Litieraturnaja gazieta</i>	127
<i>Hasło</i>	99	<i>Lumir</i>	126
<i>Hlas</i>	126	<i>Lwowianin</i>	105
<i>Hrvatska Lipa</i>	128	<i>Lowiec</i>	105
<i>Hrvatski Svjetozor</i>	128	<i>Magazin für die Literatur des Auslan-</i>	
<i>Ilustrowany powszechny kalendarz kra-</i>		<i>des</i>	127
<i>kowski</i>	100	<i>Magazyn Mód</i>	105
<i>Jeżemiedielnoje nowoje wriemia</i>	127	<i>Messenger de l'Orient</i>	126
<i>Jutrzenka</i>	100	<i>Messenger de Vienne</i>	127
<i>Kalendar</i>	128	<i>Mir</i>	127
<i>Kalendarz gospodarski</i>	100	<i>Młoda Polska</i>	105
<i>Kalendarz ilustrowany dla Polek</i>	100	<i>Molodyk ukraiński</i>	128
<i>Kalendarz ludowy ilustrowany</i>	100	<i>Moskwitianin</i>	127
<i>Kalendarz Macierzy Polskiej</i>	100	<i>Mrówka</i>	105
<i>Kalendarz polski ilustrowany J. Jawor-</i>		<i>Das Museum</i>	127
<i>skiego</i>	100	<i>Muzeum Domowe</i>	106
<i>Kalendarz powszechny J. Wildta</i>	100	<i>Na dziś. Pismo zbiorowe</i>	106
<i>Kalendarz poznański J. Leitgebera</i>	100	<i>Na pamiątkę stuletniej rocznicy usta-</i>	
<i>Kalendarz warszawski ilustrowany J.</i>		<i>nowienia Komisji Edukacji Narodo-</i>	
<i>Ungra</i>	100	<i>wej</i>	106
<i>Kalendarz Wolnego Miasta Krakowa</i>	101	<i>Nabludatel</i>	127
<i>Kalendarz wydawany przez Warszaw-</i>		<i>Nadwiślanin. Kalendarz</i>	106
<i>skie Towarzystwo Dobroczynności</i>	100	<i>Narodne novine</i>	128
<i>Kłosy</i>	101	<i>Narodni listy</i>	126
<i>København-Posten</i>	126	<i>Nasinec</i>	126
<i>Koleda</i>	126	<i>Neue Freie Presse</i>	127
<i>Kraj (Kr.)</i>	103	<i>Neue Illustrierte Zeitung</i>	127
<i>Kraj (Petersb.)</i>	103	<i>Neven</i>	128
<i>Kronika Rodzinna</i>	103	<i>Niezapominajki. Noworocznik</i>	106
<i>Kronika Wiadomości Krajowych i Za-</i>		<i>Niwa (Petersb.)</i>	127
<i>granicznych</i>	103	<i>Niwa (W-wa)</i>	106
<i>Książka zbiorowa ofiarowana Kazim.</i>		<i>Nordische Rundschau</i>	127
<i>Wł. Wójcickiemu</i>	103	<i>Nowa Reforma (Listy poz. 241)</i>	146
<i>Kurier Codzienny</i>	104	<i>Nowiny (Lw.)</i>	106
<i>Kurier Krakowski</i>	104	<i>Nowiny (W-wa)</i>	107
<i>Kurier Paryski</i>	104	<i>Nowiny Niedzielne</i>	107
<i>Kurier Poranny</i>	104	<i>Noworocznik ilustrowany dla Polek</i>	107
<i>Kurier Poznański (Listy poz. 234)</i>	145	<i>Noworocznik Litewski na rok 1831</i>	107
<i>Kurier Warszawski</i>	104	<i>Nowosti i Birżewaja gazieta</i>	127
<i>Květy</i>	126	<i>Nuova Roma</i>	128
<i>Lech</i>	105	<i>Ognisko Domowe (Lw.)</i>	107
<i>Lesefrüchte</i>	127	<i>Ognisko Domowe (W-wa)</i>	107
<i>Linksmine</i>	105	<i>Ojczyzna (Lipsk)</i>	107
		<i>Ondyna Druskienickich Źródeł</i>	108
		<i>Opiekun Domowy</i>	108

<i>Opinione Nazionale</i>	128	<i>Romans i powieść</i>	113
<i>Oredownik Naukowy</i>	108	<i>Rozmaitości (Lw.)</i>	113
<i>Ost und West</i>	127	<i>Rozprawy i Sprawozdania z Posiedzeń Wydziału Historyczno-Filozoficznego Akademii Umiejętności w Krakowie</i>	113
<i>Oświata</i>	108	<i>Rozrywki Umysłowe</i>	113
<i>Otgołoski</i>	127	<i>Ruch Literacki</i>	113
<i>Pamiętnik Naukowy</i>	108	<i>Rusalka</i>	113
<i>Panorama des Universums</i>	127	<i>Russkaja biesieda</i>	128
<i>Panorama Literatury Krajowej i Zagranicznej</i>	109	<i>Ruskoje słowo</i>	128
<i>Piast. Kalendarz</i>	109	<i>San (Listy poz. 195, 196)</i>	144
<i>Pielgrzym</i>	109	<i>Scolio</i>	128
<i>Pismo Dodatkowe do Gazety Porannej</i>	109	<i>Semaine Littéraire</i>	127
<i>Piśmiennictwo Krajowe. Dodatek do Gazety Porannej</i>	109	<i>Siewier</i>	128
<i>Plzeňské listy</i>	126	<i>Siewiernaja pčzela</i>	128
<i>Plzeňský kalendář</i>	126	<i>Słowanské listy</i>	126
<i>Po ziarnie. Zbiorek pamiątkowy</i>	109	<i>Słowanský sborník</i>	126
<i>Podřipan</i>	126	<i>Słowo</i>	114
<i>Posel ze Slušice</i>	126	<i>Sobótka</i>	114
<i>Pozor</i>	128	<i>Sobótka. Księga zbiorowa na uczczenie jubileuszu Seweryna Goszczyńskiego</i>	114
<i>Praca</i>	109	<i>Sobranije inostrannych romanow, powiestiej i rasskazow</i>	128
<i>Przegląd Bibliograficzno-Archeologiczny</i>	110	<i>Sowremiennyj mir</i>	128
<i>Przegląd Europejski</i>	110	<i>Strzecha</i>	114
<i>Przegląd Literacki. Dodatek do Kraju</i>	110	<i>Světozor</i>	126
<i>Przegląd Literacki i Artystyczny</i>	110	<i>Svornost'</i>	126
<i>Przegląd Naukowy</i>	110	<i>Swoboda</i>	114
<i>Przegląd Polski</i>	110	<i>Syn otieczestwa</i>	128
<i>Przegląd Powszechny</i>	111	<i>Szkice Społeczne i Literackie</i>	115
<i>Przegląd Tygodniowy</i>	111	<i>Świat (Kr.)</i>	115
<i>Przegląd Warszawski</i>	111	<i>Świt (Lw.)</i>	115
<i>Przyjaciół Domowy</i>	111	<i>Świt (W-wa)</i>	115
<i>Przyjaciół Dzieci</i>	111	<i>Teka Wileńska</i>	115
<i>Przyjaciół Ludu</i>	112	<i>Telegraf</i>	115
<i>Radegast. Pismo zbiorowe</i>	112	<i>Toaletowy kalendarzyk damski</i>	115
<i>Revue Slave</i>	127	<i>Towarzysz Pilnych Dzieci</i>	115
<i>Revue Universelle internationale</i>	127	<i>Twinskasa</i>	127
<i>Riepiertuar ruskogo i pantieon wstiech inostrannych tieatrow</i>	127	<i>Tydzień (Piotrków)</i>	115
<i>Rižskij wiestnik</i>	127	<i>Tydzień Literacki, Artystyczny, Naukowy i Społeczny (Lw.)</i>	116
<i>Rocznik Literacki</i>	112	<i>Tydzień Polityczny, Naukowy, Literacki i Artystyczny (Drezno)</i>	116
<i>Rocznik Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu</i>	112	<i>Tygodnik Ilustrowany</i>	116
<i>Roczniki Gospodarstwa Krajowego</i>	112	<i>Tygodnik Krakowski</i>	118
<i>Roczniki Krytyki Literackiej</i>	112	<i>Tygodnik Literacki</i>	118
<i>Roczniki Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego</i>	113		
<i>Rola (Ryga)</i>	127		

<i>Tygodnik Lwowski</i>	119	<i>Warta. Księga zbiorowa na jubileusz</i>	
<i>Tygodnik Mód i Nowości.</i>	119	50-lecia ofiarowana ks. Francisz-	
<i>Tygodnik Mód i Powieści</i>	119	kowi Bażyńskiemu	123
<i>Tygodnik Naukowy i Literacki</i>	119	<i>Wiek</i> (Petersb.)	128
<i>Tygodnik Petersburski</i>	119	<i>Wiek</i> (W-wa)	123
<i>Tygodnik Powieściowo-Naukowy</i> (Chi-		<i>Wieniec</i>	123
ago) (Przedr. UO-168)	59	<i>Wieniec. Pismo zbiorowe ofiarowane</i>	
<i>Tygodnik Powszechny</i>	122	Stanisławowi Jachowiczowi przez	
<i>Tygodnik Poznański</i>	122	pierwszych kraju autorów	123
<i>Tygodnik Romansów i Powieści</i>	122	<i>Wilenskiej wiestnik</i>	128
<i>Tygodnik Rzeszowski</i>	122	<i>Wisła. Księga zbiorowa ku uczczeniu</i>	
<i>Tygodnik Wielkopolski</i>	123	25-letniej rocznicy pracy na polu	
		dziennikarskim Pawła Stalmacha	124
		<i>Wisła 1884. Ofiarom powodzi</i>	124
<i>Vaterland</i>	127	<i>Wizerunki i Roztrząsania Naukowe</i>	124
<i>Vijenac</i>	128	<i>Włóścianin</i>	124
<i>La Vistule</i>	123	<i>Zapadnaja poczta</i>	128
<i>Vlast'</i>	126	<i>Zbieracz Literacki i Polityczny</i>	124
<i>Vlastimil</i>	126	<i>Ziarno</i>	124
<i>Volkszeitung</i>	127	<i>Ziarno. Wydawnictwo zbiorowe. Dla</i>	
		głodnych	124
<i>Wanderer</i>	127	<i>Złota Praha</i>	126
<i>Warszawskij dzienik</i>	128	<i>Znicz. Noworocznik</i>	125
		<i>Żiwopisnoje obozrienije</i>	128

INDEKS OSOBOWY

Indeks obejmuje również nazwy instytucji — adresatów listów J. I. Kraszewskiego

- * — zob. Bartoszewicz Julian
- *** — zob. Krechowiecki Adam
- *** — zob. Waliszewski G.
- *** (*Przeł. Rzeczy Pol.* 1859) 181
- ** — (*Echo* 1881) 161
- ** (*Kalina* 1869) 161
- ** (*Kur. Por.* 1884) 165
- ** (*Jüdische Zeitung* 1887) 172
- Δ (*Kur. Warsz.* 1887) 168
- ◊ (*Gaz. Codz.* 1854) 159, 184
- ψ (*Kronika Rodz.* 1877) 184
- ∞ (*Gaz. Pol.* 1887) 168
- § — zob. Sienkiewicz Henryk
- (*) — zob. Sienkiewicz Henryk
- β (*Gaz. Lw.* 1884) 147
- 3- (*Kur. Warsz.* 1868) 184
- a- (*Echo Muzyczne, Teatr. i Artyst.* 1888, 1900, 1901) 192
- a- (*Gaz. Pol.* 1884) 179
- A. — zob. Rościszewski Adam
- A. A.*** — zob. Marcinkowski Antoni
- A. A. (*Dziennik Warszawski* z r. 1854 nr 58) 169
- A. A. K. — zob. Krajewski Aleksander
- A. B. — zob. Bar Adam
- A. C. S. (*Kur. Lw.* 1922) 190
- A. Cz. (*Tyg. Petersb.* 1852) 184
- A. D. — zob. Dobrowolski Adam
- A. G. — zob. Gorczyński Adam
- A. G. B. — zob. Bem Antoni Gustaw
- A. H. — zob. Holyński Aleksander
- A. H. K. — zob. Kirkor Adam Honory
- A. J. S. — zob. Szabrański Antoni Józef
- A. K. — zob. Krechowiecki Adam
- A. K. — zob. Krośnicka A.
- A. K. — zob. Kwiatkowski Andrzej
- A. K. (*Bibl. Nauk. Zakładu im. Ossol.* 1843) 180
- A. L. ... — zob. Łubieńska Adela
- A. M. — zob. Popliński Antoni
- A. M. (*Gaz. Wielkiego Księstwa Poz.* 1839) 159
- A. N. — zob. Marcinkowski Antoni
- A. N. — zob. Nowicki Adam
- A. N. (*Prawda* 1888) 155, 172, 182
- A. P. — zob. Pietkiewicz Antoni
- A. P. — zob. Pilecki Antoni
- A. R. — zob. Rembowski Aleksander
- A. S. (*Tyg. Mód i Powieści* 1905) 173
- A. T. — zob. Tyszyński Aleksander
- A. Tysz... — zob. Tyszyński Aleksander
- A. W. — zob. Wiślicki Adam
- A. Z. (*Czas* 1878) 163
- A. Z. W. — zob. Wicherski Aleksander Zygmunt
- Ad. D. — zob. Dobrowolski Adam Adam (adresat listu z 19 marca 1886) 147
- A...dis (przeróbka Starej baśni) 67
- Adler Arnim 31, 33, 34
- Aër — zob. Rzązewski Adam
- Afanasjew A. 48, 49, 50
- Agrykola — zob. Merzbach Henryk
- Agrykola H. M — zob. Merzbach Henryk
- Ajo (*Mrówka* 1869) 181, 184
- Akielewicz Mikołaj 141
- Al (*Dzien. Warsz.* 1865) 192

- Al. K. — zob. Kraushar Aleksander
 Al. N. — zob. Niewiarowski Aleksander
 Al. R. — zob. Rajchman Aleksander
 Al. T. — zob. Tomić Al.
 Alb. (*Życie i Sztuka* 1904) 193
 Aleksander J. — zob. J. Aleksander
 Aleksandrowski Piotr 104
 Alkar — zob. Kraushar Aleksander
 Alksnis K. 169
anki z Mławy 183
 Anczyc Władysław Ludwik 54, 111, 149
 Andriejewski A. 52
 Andriolli Michał Elviro 66, 67, 72, 73
 Andrzejewski Jerzy 175
 Anna Jagiellonka, królowa 75
 Anonim Podolanin 81, 82, 101, 111, 119
 Antoni (adresat listu z 1883) 146
 Antoni J. — zob. Rolle Antoni Józef
 Apg — zob. Łoziński Władysław
 Ar. (*Trybuna Dolnośląska* 1947) 175
 Arbor (*Ilustr. Kur. Codz.* 1912) 173
 Arbre Monkiewicz Théodore de l' 63, 66
 Arcimowicz Władysław 174
 Arct Michał 131, 202
 Arctowa Maria Buyno — zob. Buyno-Arc-
 towa Maria
 Arndt H. A. 57
 Arnese Vincente 32, 163, 165
 Arnold Stanisław 77, 188
 Aroldo C. 65, 182
 Arroni Alfredo 166
 Arway Edward 122, 123
 Askenazy Szymon 66, 197
 Asnyk Adam 33, 145
 Aspis Bogumił 108
 Au. Wi. ch. fil. — zob. Wilkoński August
 August II Mocny, król 60, 61, 62, 63, 64,
 70, 78, 122, 130, 131, 188
 August III, król 60, 61, 62, 64, 66, 70,
 73, 74, 77, 78, 85, 130, 131, 188, 192
 Author of Mehalah — zob. Baring-Go-
 uld S.
 Autor dramatu „Litwa” — zob. Tomkie-
 wicz
 Awgustinowicz F. 63
 -b- (*Kur. Warsz.* 1874) 186
 B. (*Gaz. Warsz.* 1904) 193
 B. (literat, 1885) 147
 B. (*Moskwitianin* 1845) 42
 (b. c.) — zob. Czerwieński Bolesław
 B. Cz. — zob. Czerwieński Bolesław
 B... d'É... 114
 B. K. (*Rzeczpospolita* 1948) 202
 B. L. — zob. Lutomski Bolesław
 B. L. (*Biesiada Lit.* 1897) 172
 B. S. (*Tydzień Pol.* 1880) 187
 Badeni Kazimierz 72
 Baka Józef 43, 44
 Bakula Leszek 74, 188
 Baliński Ignacy 173
 Baliński Michał 87, 120
 Balzac Honoré 89, 182
 Bałucki Michał 138, 146, 190, 196
 Bandrowski Aleksander 67
 Bar Adam 10, 37, 48, 57, 61, 63, 67, 136,
 147, 149, 160, 166, 174, 175, 186, 189,
 190, 192, 196, 198, 200
 Bar Irena — zob. Turowska-Barowa
 Irena
 Baranowski Bolesław 155, 163
 Baranowski Ignacy 160
 Baranowski, prezes Izby Handlowej w
 Krakowie 72
 Baranowski Wiktor 117
 Barański Zbigniew 176
 Barącz Sadok 138
 Barbara Radziwiłłówna, królowa 111, 197
 Baring-Gould S. 63
 Barszczewski Jan 121
 Bartłomiejczyk Edmund 42
 Bartoszewicz Adam 16, 137
 Bartoszewicz Adam D. 116, 157
 Bartoszewicz Antonina 156, 176, 194, 196,
 197
 Bartoszewicz Julian 16, 93, 103, 110, 159,
 169, 184
 Bartoszewicz Kazimierz 56, 84, 104, 110,
 115, 137, 147, 148, 158, 159, 160, 161,
 162, 172, 173, 174, 194, 199, 200
 Bartynowski Władysław 143
 Barwiński Eugeniusz 173
 Barycz Henryk 138, 160
 Barzicow 52
 Batory Stefan — zob. Stefan Batory, król
 Baudouin de Courtenay Romualda 173
 Baumsetzer E. 42
 Bażyński Franciszek 65, 123
 Bądzkiewicz Antoni 193
 Bąk Władysław 131, 132, 202

- Bąkowska Józefa 89
(be) — zob. Sowińska Beata
Beaupré Antoni 90
Bécharde Frédéric 53, 86, 131
Begey Attilio 32, 36, 92, 147, 163, 200
Belcikowski Adam 164, 171
Belza Władysław 72, 74, 115, 131, 142, 143, 144, 145, 146, 170
Bem Antoni Gustaw 177, 184, 191
Benni Herman 84
Bentkowski Władysław 92, 140
Bereska H. 66
Bernstein Karol 95
Bersano-Begey Maria 147, 153, 200
Bersano-Begey Marina 153
Beyer Karol 138, 200
Białek Józef Zbigniew 176
Białoskórski Franciszek 145
Białoszyński Jan Nepomucen 92
Bieczyński Tadeusz 83
Biedermann L. 158
Biedermannówna Antonina 142
Biegeleisen Henryk 158
Bielak Franciszek 146, 160, 196, 200
Bielatowicz Jan 190
Bielawski Bruno 94
Bieliński Józef 157, 194
Bielowski August 92
Bieniektow Władimir 43
Biernikowski Mikołaj 45
Biernacki Mikołaj (Rodoć) 116
Biliński Bronisław 10, 160, 206
Billip Witold 156, 194
Birkenmajer Józef 189
Biruta 47, 88, 126, 128
Birzyska Michał 48
Bismarck Otto 35, 166
Bittner Jerzy 64
Blaschke Jan 110
Bliziński Józef 139
Blumenfeld Maria z Szymanowskich 51
Blumenfeld Michał von 51
Blumenstock Henryk 170
Błachut Władysław 176, 186, 188
Błażowski Mieczysław 144
Błaszynski Jan 108
Błotnicki Stanisław 111
Bobrowski Tadeusz 159
Bobrzyński Michał 184
Bodnicki Władysław 67
Bogacki Feliks 159
Bogdanowicz Edmund 157, 185
z Bogdańca Maćko — zob. Maćko z Bogdańca
Bogusławski Władysław 118, 123, 131, 142, 171, 192
Bohdanecký E. 66, 72
Bohdanowicz Leon 198
Bohdanowicz Szczepan 5, 43, 60, 71, 134, 153, 155
Bolesław Chrobry, król 15, 53, 67, 86, 87
Bolesław Cz. — zob. Czerwieński Bolesław
Bolesław Krzywousty, książę 69
Bolesław Szczodry, król 68
Bolesław-Wiktor — zob. Budziński Stanisław
Bolesław Wstydlivy, książę 71
Bolewski Wincenty 92
Bolko królewicz — zob. Bolesław Krzywousty, książę
Bomba Gerwazy — zob. Szyrmer Ludwik
Bona, królowa 75
Bondy W. de 202
Borejsza Jerzy W. 166
Borkiewicz K. 187
Borkowska Aleksandra z Chomętowskich 103, 143
Borkowska Anna Goriaczko — zob. Goriaczko-Borkowska Anna
Borkowski Aleksander 92
Borkowski Józef 92
Borowski Leon 16
Borowy Waclaw 174, 182, 196
Bortnowski Władysław 175
Borucki Aleksander 155
Bosacki Józef 106
Bosak Hauke Józef — zob. Hauke-Bosak Józef
Bourgbouleaux G. de 50
Boy-Żeleński Tadeusz — zob. Żeleński Tadeusz (Boy)
Bożydar — zob. Bogdanowicz Edmund
Br. B. (*Gas. Nar.* 1881) 205
Br. Ł. — zob. Łoziński Bronisław
Brandowski Teodor 185
Branicki Franciszek Ksawery 86
Branicki Ksawery 93
Branicki Władysław 26, 29

- Breiter Emil 192
 Brochocki Aleksander — zob. Dienheim-Brochocki Aleksander
 Brodziński Kazimierz 83, 85, 131, 198
 Brodzki Wiktor Łódzia — zob. Łódzia-Brodzki Wiktor
 Broekère L. de 55, 57
 Brokowski Z. 72
 Bröl (Bröhl) Plater Kazimierz Konstanty de 55, 81, 82, 90, 98
 Bromberg Adam 202
 Bronarski Alfons 174
 Bronikowski Stanisław 92
 Browińska Sława 89
 Brownell A. Jameson 79, 85
 Browning Robert 79
 Broz I. 43, 48, 65
 Brożek Ludwik 58, 74, 132, 133, 176, 186, 188, 191, 204
 Brückner Aleksander 179
 Brühl Henryk 64, 83, 87, 126, 127, 130, 134, 186
 z Brühlów Mniszchowa Amalia — zob. Mniszchowa Amalia z Brühlów
 Brzeziński dr 145
 Brzeziński Mieczysław 51
 Brzostowski Aleksander Bolesław 6, 33, 143, 161, 162, 166, 167, 172, 173, 200
 Brzozowska Danuta 132, 188
 Brzozowski S. 48
 z Brzozówki Zofia K. — zob. Klimañska Zofia
 B-ski W. — zob. W. B-ski
 Buczek Danuta 74
 Buczyński Roman 183, 185, 187
 Budkowska Janina 175
 Budrecki Lech 183
 Budziłowicz Jan 111
 Budziński Stanisław 181, 184, 191
 Budzyk Kazimierz 178
 Bukar Seweryn 81, 82
 Bukowiński Władysław 192, 193
 Bukowski Henryk 141
 Bulwer Lytton Edward 79
 Burkot Stanisław 58, 71, 133, 154, 158, 176, 190, 197
 Buszczyński Konstanty (Kostuś) 113, 115
 Buszczyński Stefan 130, 141, 155, 165, 169
 Buszkat Wilhelm 116
 Butler Johnston 31
 Buyno-Arctowa Maria 67, 75
 Bydżowski Alois B. 55
 Bykow P. W. 51, 174
 Bykowski Piotr Jaxa — zob. Jaxa Bykowski Piotr
 Byron George Gordon 173
 Bystrzonowski Ludwik 143
 (c) (*Dzien. Pol.* 1896) 192
 C. (*Dzien. Lit. i Polit.* 1867) 161
 C. (*Kur. Litewski* 1910) 192
 C. Aroldo — zob. Aroldo C.
 C. z K. (*Przeegl. Nauk.* 1842) 180
 Cagliostro Alessandro 44, 128
 Callier Edmund 92, 123
 Cams Albert 142
 Camus Albert 176
 Carepinus 83
 Čáslavský Ferdinand H. 58, 68
 Cebes 122
 Cegielska Paulina 162
 Cegielski Hipolit 60, 92, 162
 Čelakowský Jaromir 32
 Celichowski Zygmunt 139, 200
 Ceysinger Helena 193, 197
 Cezary Jel. — zob. Jellenta Cezary ...ch... (*Nowiny* 1868) 181
 (Ch) (*Czas* 1888) 155
 Ch....a (*Przeegl. Pedag.* 1887) 157
 Chabros Tadeusz 158
 Chalupa F. 113
 Charles de Noire-Isle — zob. Przezdzięcki Karol
 Chasles Philarète 79, 84
 Chavagnac Gaspard 79, 84
 Chełmoński Józef 68
 Chénier André 79, 86
 Chęciński Jan 139
 Chlebowski Bronisław 131, 156, 173, 185
 Chłapowski Dezydery 100
 Chłapowski Karol 103, 142
 Chmielowski Piotr 5, 6, 7, 30, 31, 41, 49, 54, 55, 56, 73, 84, 95, 98, 102, 121, 130, 131, 138, 148, 153, 155, 158, 159, 161, 166, 170, 171, 172, 173, 177, 178, 181, 182, 184, 185, 187, 189, 192, 193, 195, 196, 197, 200
 Chociszewska Alodia z Gólkowskich 141
 Chociszewski Józef 105, 141
 Chodźkiewicz Władysław 73

- Chodźko Ignacy 53, 174
 Choiński (Jeske) Teodor — zob. Jeske-
 -Choiński Teodor
 Chojnacki Romuald 21, 118
 Chołodecki Józef 78
 Chołoniewski Stanisław 19, 53, 85, 106,
 137, 159
 z Chomętowskich Borkowska Aleksandra
 — zob. Borkowska Aleksandra z Cho-
 mętowskich
 Choński Michał 98
 Chopin Fryderyk 89
 Chorąży — zob. Godlewski Stefan
 Chotkowski Władysław 36, 172
 Chotomski Władysław 123
 Chrzanowski Ignacy 84, 142, 173, 174,
 175, 182, 196, 205
 Chrzęszczewski Antoni 81
 Chyliński Michał 90, 205
 Ciałowicz Kazimierz 144, 165
 Ciampoli Domenico 171
 Ciechanowska Zofia 142
 Ciechański Paweł 112
 Ciechowski Waclaw 195
 Ciemniewski Hieronim 181
 Cieszkowski August 87, 165
 Cieszkowski Ludwik — zob. Anonim Po-
 dolanin
 Cieszkowski Stanisław 95
 Cieszkowski ze Smotryczówki — zob. Ano-
 nim Podolanin
 Cieszkowski Zygmunt 170
 Cini Giorgio 160, 206
 Ciszewski Karol 91
 Constant W. — zob. Wurzbach Constan-
 tin
 Correnti Cesare 143, 144
 Cosel Anna Konstanza 63, 87, 127, 130,
 134, 173, 186
 Csapláros Istvan 194
 Csopey László 170
 Curzon Robert 79, 86
 Cybulski Wojciech 61
 Cycero 16, 79
 Cz. — zob. Czempiński Jan
 Cz. J. — zob. Jankowski Czesław
 Czachowski Kazimierz 158, 175, 178, 179,
 182, 183, 190, 194, 196, 202, 205
 Czacki Tadeusz 48, 85
 Czaiński Jan 107, 111
 Czajkowski Józef Antoni 180, 184
 Czajkowski Michał 169
 Czapski Marian 54, 116, 123
 Czarliński Leon 103
 Czarnecki Stanisław 103
 Czarnik Bronisław 182
 Czarnowski Stanisław 107
 Czartkowski Adam 141, 143, 162, 198
 Czartoryscy 11, 33
 Czartoryska Izabela 20
 Czartoryski Adam 197
 Czartoryski Jerzy 103
 Czech Józef 113, 124
 Czechowicz Szymon 94
 Czeczot Jan 78, 191
 Czekalski Eustachy 173, 185
 Czempiński Jan 206
 Czermiński Adrian 175, 176
 Czerwieński Bolesław 187, 189, 192, 197
 Czerwieński Władysław 99, 111
 Czubek Jan 51
 D. — zob. Dobrzański Jan
 D. (*Dzien. Lit. i Polit.* 1867) 196
 D... (*Wiek* 1887) 168
 D. K. L. (*Sprawa Pol.* 1916) 190
 D. T. (tłum. ros. 1859) 49
 Daguerre Jacques 84
 Damjan (*Przeł. Lit. Dod. do Kraju* 1890)
 196
 Danek Wincenty 10, 57, 61, 62, 65, 67,
 71, 75, 76, 132, 133, 139, 140, 142, 143,
 156, 162, 166, 167, 176, 186, 188, 189,
 190, 194, 195, 201, 206, 207
 Danica (tłum. serbo-chorwacki) 53
 Danielewski Cyryl 64
 Danielewski Ignacy 97
 Danke S. 185
 Dante Alighieri 28, 60, 79, 80, 87, 113,
 114, 117, 128, 162, 196, 198
 Darowski Aleksander Weryha — zob.
 Weryha Darowski Aleksander
 Darowski Mieczysław (ojciec) 142
 Darowski Mieczysław (syn) 142
 Daszkiewicz Jan Nepomucen 137
 Daszkiewicz Kazimierz 47, 52, 67, 69, 73,
 74, 75, 132
 Davison Bogumił 99
 Dawidowicz J. 56
 Dąbek Paweł 207

- Dąbrowska Halina Maria 156, 166, 175, 202, 207
Dąbrowski Bonawentura 19
Dąbrowski Jan Henryk 82
Dąbrowski Józef (Grabiec Józef) 160
Dąbrowski Saturnin 55, 178
Dąbrowski Stanisław 160
Degler Janusz 176
Del. — zob. Łoziński Władysław
Delta — zob. Bogdanowicz Edmund
Demińska S. 64
Dembowski Edward 110, 176, 179, 184, 191, 195
Demby Stefan 145
Dest A. 72
Dębicki Ludwik 155, 170, 173
Dębicki Zdzisław 78, 117, 160, 173, 182, 200
Dębski J. 207
Dienheim-Brochocki Aleksander 140, 146, 165
Dienstl Marian 192, 193
Dietl Józef 140
Dietrich August Edgar 32, 163
Dittmann G. 56
Długosz Jan 34, 87
Dłuska, przełożona klasztoru wizytek 17
Dmochowski Franciszek Ksawery 82
Dmochowski Franciszek Salezy 18, 19, 25, 83, 103, 106, 110, 137, 169, 178, 181
Dmochowski Franciszek Wiktor 85
Dobaczewska Wanda 160, 195
Dobkiewicz Franciszek 50
Dobrowolska A. 163
Dobrowolska Wanda 185, 187
Dobrowolski Adam 192
Dobrowolski Franciszek 61, 92, 147
Dobrowolski Kazimierz 200
Dobrowolski Stanisław Ryszard 74, 132, 176
Dobroski Konrad 142
Dobrzański Jan 27, 91, 92, 96, 106, 138, 159, 180, 191
Dobrzański Mirosław 115
Dobrzycki Henryk 178
Dobrzyński Władysław 179, 189
Dodosiński — zob. Skarbek Fryderyk
Doerfel (tłum. niem.) 46
Doleżan Wiktor 189
Dolski Jan Karol 85
Dołęga Benedykt — zob. Jurkiewicz Jakub
Dołgorukow Nikołaj 17, 18, 43, 136
Dombrowskij F. 49, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 73
Domejko Ignacy 147
Donimirski Antoni 114
Donimirski Teodor 28
Doppler Franciszek 111
Doré Gustave 117
Dr Ω (*Przełg. Lw.* 1879) 163
Dr Antoni J. — zob. Rolle Antoni Józef
Dr German — zob. German Ludomił
Dr I. T. (*Przełg. Lit. Dod. do Kraju* 1887) 158, 177
Dr J. S. S. (*Nowa Reforma* 1885) 165
Dr T. G. — zob. Gerstman Teofil
Dr. W. (tłum. niem.) 58
Drażkiewicz, rytownik 55
Dresdner Karol 200
Drop Władysław 175
Drozdowski Julian 114
Drzewiecka Kornelia 184
Drzewiecki Józef 21, 81, 82, 98, 197
Drzewiecki Karol 20, 51, 54, 83, 99, 140
Dubiecki Marian 145, 159, 162
Dubiecki Tadeusz 145, 162
Dubiel Gabriel 178
Duboc Ed. 171, 172
Duchińska Seweryna 143
Duchiński Franciszek 143
Düll Franciszek 111
Dumałowa Ewa 68, 73
Dumas Aleksander (ojciec) 5, 175
Dunajewski Albin 32, 36
Dunin — zob. Piotr Włast
Dunin Stanisław 69, 141
Dunin Wąsowicz Mieczysław 100
Dużyk Józef 207
Dvořáková Vlasta 67
Dybczyński Włodzimierz 179
Dyboski Roman 174
Dygasiński Adolf 115
Dynowska Maria 139, 195
Dyrekcja Teatru Poznańskiego 146
Dyrekcja Teatru we Lwowie 145
Działowska Antonina 102
Działyński Jan 140
Dzieduszycki 138
Dzieduszycki Mieczysław 93

- Dzieduszycki Wojciech 69
 z Dzieduszyckich Morska — zob. Morska
 z Dzieduszyckich
 Dziekoński Józef Bohdan 180, 195
 Dzierzkowski Józef 178, 180, 181, 184, 197
 Dzierwanowski Jan 83
 Dzikowski Mieczysław 27, 111
 Dzwonkowski Adam 100, 107
- E. — zob. Estreicher Karol
 E. H. (*Naprzód* 1925) 192
 E. J. — zob. Jelinek Edward
 E. K. — zob. Kierski Emil
 E. K. — zob. Moraczewski Jędrzej
 E. P. — zob. Mikulski Tadeusz
 E. W. — zob. Warzenica Ewa
 E. W. — zob. Wasilewski Edmund
 E. W-r — zob. Wester Ellen
 E. Z. (*Tyg. Powsz.* 1887) 171
 E. Ż. (*Kłosy* 1884) 185
 ec (*Książka i Kultura* 1947) 207
 Edward (adresat listu z grudnia 1860) 139
 Ehrenfeucht Feliks 122
 Eichhorn C. 63
 Eliaz Walery 102, 130, 141
 Eliaz Wojciech 142, 189
 Eliot George 178
 Elpidon — zob. Bałucki Michał
 Elter Edmund 159
 Elżanowski Seweryn 140
 Elżbieta, królowa 75
 Engeström Wawrzyniec, poseł szwedzki
 w XVIII w. 80, 197
 Engeström Wawrzyniec, przyjaciel pisa-
 rza 5, 32, 80, 143, 144, 153, 163, 205
 Ens — zob. Kantecki Klemens
 Eotwas Josséf 86
 Epiktet 122
 Épinay Louise de la Live d' 89
 Escoleaux C. d' 163
 Estreicher Karol 5, 6, 11, 58, 78, 83, 153,
 161, 162, 163, 169, 170, 171, 194
 Exner Val. 69, 134
- (f) — zob. Feldman Wilhelm
 F. — zob. Feldman Wilhelm
 F. — zob. Jurković J.
 F. (*Dzien. Lit.* 1858) 184
 F. B. (*Torontál* 1887) 172
 F. D. — zob. Dobkiewicz Franciszek
 F. F. (*Dzien. Poz.* 1866) 193
 F. F. (*Kur. Por.* 1884) 165
 F. H. L. — zob. Lewestam Fryderyk Hen-
 ryk
 F. Kol... (*Tyg. Petersb.* 1845) 191
 F. L. V-ek (*Lumir* 1854) 157
 F. M. — zob. Morzycka Faustyna
 F. N. J. — zob. Dziekoński Józef Bohdan
 F. S. D. — zob. Dmochowski Franciszek
 Salezy
 F. S. Dm. — zob. Dmochowski Franci-
 szek Salezy
 F. T. — zob. Trawiński Florentyn
 F. Z. — zob. Zieliński Feliks
 Fabiani-Madeyska Irena 162
 Falck Jeremiasz 54, 86
 Falconieri-Carpegna Ludwika z Holyń-
 skich 76
 Faleńska Maria 63, 161, 169
 Faleński Felicjan 161, 169
 Falkenhagen-Zaleska Maria z Korze-
 niowskich 140
 Falkenhagen-Zaleski Jan 145
 Falkenhagen-Zaleski Piotr 140
 Falkiewicz Lucjan 180
 Fecht Wilhelm 56
 Feldhorn Józef 67, 189
 Feldman Józef 64, 186
 Feldman Wilhelm 166, 167, 172, 173, 193
 Feldmanowski Hieronim 82, 92
 Felińska Ewa 20
 Feliński Alojzy 45, 82, 106, 131
 Feliński Juliusz 23
 Feliński Zygmunt Szczęsny 20, 158, 159,
 172
 Ficowski Jerzy 51, 158, 178
 Filasiewicz Hilary 103
 Finkel Ludwik 197
 Finkielhaus Jan 107
 Fischer Adam 198
 Fisz Zenon 99, 159, 180, 196
 Fitzke J. 204
 Fleming — zob. Flemming Jakub Henryk
 Flemming Jakub Henryk 70, 117, 186
 Fleury, comte 57
 Fontaine A. de 127
 Fontana Julian 140
 Fornalczyk Feliks 194
 Fr. B. (*Dzien. Lw.* 1869) 195

- Fr. H. (*Kur. Litewski* 1912) 192
 (Fr. P.) (*Stolica* 1962) 207
 Francew Władimir A. 144, 174
 Franciszek (adresat listu z 28 września 1868) 141
 Franciszek Józef, cesarz 32, 33
 Frankowski Czesław 92
 Frąckiewicz Michał 80, 162, 196
 Fredro Aleksander 196, 197
 Frenkel Mieczysław R. 186
 Frič Josef Václav 139
 Frič Liposlav Coelestyn 47
 Fritz Johann Nicolaus 22, 24, 26, 27, 48, 49, 50, 157, 161, 169, 180, 181, 195
 Fritzsche A. F. 27
 Frybes Stanisław 190
 Fryze Feliks 35, 104
 Fuks J. 71
- G. (*Głos Płocki* 1909) 182
 G. (*Magasin für die Literatur des Auslandes* 1879) 163
 G. C. (*Wiek* 1877, 1878, 1879) 181, 187
 G. S. — zob. Smólski Grzegorz
 G. S. (*Kur. Warsz.* 1887) 168
 (G. S.) — zob. Smólski Grzegorz
 G. Władysława — zob. Władysława G.
 Gadomski Jan 96
 Gadowski Jan 95
 Galasiewicz Jan Kazimierz 51
 Galicz Jan 160
 Galli Edward Marian 159
 Gałcuk A. 164
 Gałęzowski Józef 147
 Gałęzowski Seweryn 140
 Garlicka J. 65
 Gasztowtt Waclaw 145, 171, 177
 Gaszyński Konstanty 83
 Gawalewicz Marian 89, 113, 122, 157, 181, 182
 Gawarecki Henryk 207
 Gawarecki Wincenty Hipolit 85
 Gawiński Antoni 66, 67, 68, 75
 Gawroński Franciszek Rawita — zob. Rawita-Gawroński Franciszek
 Gąsiorowski Franciszek 118
 Gątkiewicz Roman 110
 Gbr. — zob. Gubrynowicz Bronisław
 Gebethner i Wolff (księgarnia) 77, 104, 117, 145
- German Ludomił 163
 Gerson Wojciech 198, 203
 Gerstman Teofil 163
 Gębarski Stefan 55, 59
 Gębka Tomasz 94
 Gierbiel Nikolaï 43, 45, 135
 Gieysztor Aleksander 67, 189
 Gieysztor Jakub 83
 Giller Agaton 26, 90, 108, 113, 142, 162, 166
 Girdwojn Kazimierz 93
 Girdwojn Michał 93
 Giżycki Jan 147
 Glajcar J. 164
 Glinka Rodolphe I. de 135
 Glinkiewicz Józef 97
 Gliński Henryk 99, 192, 193
 Gliszczyński Michał 195
 Gloger Jan 41, 158
 Gloger Zygmunt 161
 Glücksberg Jan 105
 Glücksberg Michał 89, 129, 130, 131
 Glücksberg Natan 41
 Glücksberg Teofil 17, 19, 20, 84
 Głębocki Józef 92
 Głowacki Franciszek 115
 Gniewosz Jan Nepomucen 168, 172
 Goczałkowski Wojciech 115
 Godebski Cyprian 34
 Godebski Ksawery 141
 Godlewski Marcei 103
 Godlewski Mścisław 106, 114
 Godlewski Stefan 166
 Goethe Johann Wolfgang 33, 97, 187
 Gogłuska Stanisław 176
 Gölandnay dr 141
 Goldbaum Wilhelm 74, 170, 172
 Goldbergowa A. 190
 Goldschmidt Henryk 58, 190
 Goldschmidt J. 57
 Goliński Zbigniew 138
 Goltz Adam 137
 Gołębiowski Seweryn 98
 Gomulicki Juliusz Wiktor 183, 191
 Gomulicki Wiktor 167, 189
 Gorczyński Adam 121, 177
 Gordon Jakub — zob. Jatowtt Maksymilian
 Goriaczko-Borkowska Anna 197
 Gorskij I. K. 189

- Gorzowski Marian 147
 Gorzycki T. A. 166
 Gosse E. 172
 Gostiša I. 67
 Gostkowscy L. W. 88, 90, 104, 108
 Goszczyński Seweryn 79, 114
 z Gólkowskich Chociszewska Alodia —
 zob. Chociszewska Alodia z Gólkow-
 skich
 Górski L. 72
 Górski Władysław 117, 138, 181, 196, 198
 Grabianka Andrzej 55
 Grabiec Józef — zob. Dąbrowski Józef
 Grabińska B. 72
 Grabowska Maria 61, 186
 Grabowski A. 166
 Grabowski Ambroży 86
 Grabowski Edward 198
 Grabowski Jan 67
 Grabowski Michał 19, 20, 46, 108, 119,
 121, 131, 136, 169, 177, 183, 190, 191,
 193, 195, 196, 197, 198, 200
 Grabowski Tadeusz 173
 Grabowski Tadeusz Stanisław 160, 187
 Grajert Józef 163
 Gralichowski Stanisław 103
 Gramatyka-Ostrowska A. 42
 Granvil S. 170
 Gregorowicz Jan Kanty 94, 111, 119, 167
 Gregorowicz Kazimierz 189
 Grochowska Wanda 57
 Groman Karol 96, 109, 111
 Gronowski Tadeusz 69
 Gross J. V. 45
 Gross N. 41, 77, 135
 Grossman Ludwik 72
 Grot-Bęczkowski Alfred — zob. Kończyc
 Tadeusz
 Grot Zdzisław 161, 162
 Groza Aleksander 23, 89, 113, 120
 Gruber M. 53, 69, 135
 Grubiński Wacław 192, 193
 Grudziński Stanisław 122, 170, 181
 Grycz Józef 191
 Gryf Albert — zob. Marcinkowski An-
 toni
 Gryf-Kleszczyński Tadeusz 158, 162
 Grzegorz z Sanoka 74, 75
 Grzeszczuk Stanisław 71, 132, 186, 188, 202
 Grześ z Sanoka — zob. Grzegorz z Sanoka
 Grzymała K. — zob. Grudziński Sta-
 nisław
 Grzymała-Siedlecki Adam 117, 185
 Gubernatis Angelo de 170
 Gubrynowicz Bronisław 137, 160, 206
 Gubrynowicz i Szmidt (wydawcy) 113, 129
 Gubrynowicz Władysław 113
 Gumowski Franciszek 108
 Gumpłowicz Ludwik 103, 138
 Günther Ernest 112
 Gwiazdziński S. Woyna — zob. Woyna-
 -Gwiazdziński S.
 (h.) (*Naprzód* 1912) 206
 H. (*Kur. Warsz.* 1887) 168
 (H.) (*Gaz. Lw.* 1887) 168
 H. B. — zob. Blumenstock Henryk
 H. C. — zob. Ceysinger Helena
 H. P. (*Gaz. Warsz.* 1933) 192
 H. S. — zob. Sienkiewicz Henryk
 H. Sk. (*Bluszcz* 1878) 170
 H. T. Z. (*Kur. Codz.* 1878) 196
 H. Z. (*Przegl. Kryt.* 1874) 181
 Habdank Wandalin — zob. Szpaczyń-
 ski E.
 Hahn Wiktor 9, 10, 44, 48, 49, 52, 55,
 57, 62, 63, 64, 65, 66, 69, 71, 76, 77,
 132, 133, 142, 144, 154, 156, 158, 162,
 166, 174, 175, 178, 179, 182, 183, 185,
 186, 187, 188, 190, 191, 192, 196, 198,
 199
 Hajota — zob. Rogozińska Pajzderska He-
 lena Janina
 Halawa Zygmunt 61, 62, 70, 74, 132, 186,
 188
 Handelsman Marceli 197
 Handelsman S. 173
 Handke Kwiryna 189
 Handzel K. 78
 Hanka Václav 139
 Hansgirk Antonin 58, 189
 Hanusch Ignacy Jan 85
 Harambašić August 67
 Hardy de Beaulieu Ch. de 56
 Harhala Jan 160
 Hartleb Mieczysław 186
 Hauke-Bcsak Józef 116, 147
 Hawel Jan 100

- Hegel Georg Wilhelm Friedrich 79, 85, 198
- Heinitz Flora 33, 35
- Heleniusz Eustachy — zob. Iwanowski Eustachy Antoni
- Heller O. 179
- Henisz Krzysztof 52
- Henkiel Dionizy 96, 181
- Hennel Adolf 103
- Hennel Roman 62, 183
- Henryk Walezy, król 81
- Hensch Franciszek 31, 33, 34, 35
- Hermann Alois 64, 66
- Hermann L. 66
- Hermanówna A. 173
- Hertel Stanisław 190
- Hertz Jan Adolf 192
- Hertz Paweł 201
- Hibłówna Wiktoria 75
- Hierowski Zdzisław 64, 145, 162, 178, 186
- Hiż Józef 104
- Hlasko Wiktor 114
- Hoesick Ferdynand 162
- Hoffman Jakub 205
- Hoffman Karol 207
- Hoffmanowa Antonina 33
- Hoffmanowa Hanna Muszyńska — zob. Muszyńska-Hoffmanowa Hanna
- Hoffmanowa Klementyna z Tańskich 102
- Hogarth William 44, 89
- Holeček Josef 163
- Holewiński Władysław 165
- Hołowiński Ignacy 19, 20, 87, 98, 119, 121, 122, 131, 177, 191, 193, 195
- Holyński Aleksander 58, 65, 171
- z Holyńskich Falconieri-Carpegna Ludwika — zob. Falconieri-Carpegna Ludwika z Holyńskich
- Homo Quidam-ck (tłum. estoński) 73
- Homolicki Michał 197
- Hora František Alcis 52, 54, 60, 105, 134, 139, 144, 157, 170, 200
- Horain Juliusz 96
- Hordyński Zdzisław 155, 159
- Horne Henry 79
- Horoszkiewicz Roman 175
- Horsky H. 62
- Hovorka František Ladislav 49, 50, 51, 155, 170
- Hórník Michał 144, 145
- Hr. S. — zob. Skórczewski
- Hryniewicz F. 199
- Hube Romuald 142
- Hubner O. 56
- Hudec Jan 52, 59, 71, 134
- Hugo Victor 31
- Hulewicz Jan 162
- Humbert I, król włoski 32, 34, 35
- Hunt Leigh 79
- (i) (*Dzien. Poz.* 1867) 206
- I. F. (przeróbka: Kazimierz Wielki, 1898) 73
- I. K. (*Ojczyzna* 1883) 190
- I. W. (*Gaz. Codz.* 1854) 169
- Ignatiew Nikołaj 145
- Ilasiewicz Lubin 111
- Ilinicz Z. 48
- Ilnicka Maria 70, 89, 141, 170, 172
- Inglot Mieczysław 160, 178, 182, 194
- Intering Achille 127
- Irzykowski Karol 192
- Iwanowski Eustachy Antoni 159
- Iwanowski Michał 138
- Iwazkiewicz Jarosław 156, 179, 201
- Iwazkiewicz S. 188
- Iżycki Władysław 95
- J. — zob. Dzierzkowski Józef
- J. — zob. Jankowski Czesław
- J. (*Dzien. Poz.* 1879) 170
- J- (*Kur. Codz.* 1875) 193
- (J.) (*Gaz. Warsz.* 1933) 202
- J. A. H. — zob. Hertz Jan Adolf
- J. A. W. (*Lwovianin* 1842) 184
- J. Aleksander (*Gaz. Pol.* 1850) 180
- J. B. (*Słowo Pol.* 1912) 173
- J. B. (*Wieczory Rodz.* 1897) 172
- (J. B.) (*Dzien. Pol.* 1887) 168
- J. D. (*Tyg. Petersb.* 1839) 197
- J. E. S. (*Tyg. Ilustr.* 1930) 202
- J. G. (*Kłosa* 1883, 1884) 187
- J. G. (*Przeegl. Katolicki* 1913) 174
- J. H. (Wiersz w albumie J. H.) 93
- J. H. R. — zob. Rychter Józef Hieronim
- J. I. (*Bulletin Polonais* 1889) 110
- J. J. (*Ruch Lit.* 1963) 207
- J. J. T. (*Květy* 1879) 163
- J. K. — zob. Kawecki Janusz

- J. K. — zob. Kijas Juliusz
 J. K. — zob. Klejny Jerzy
 J. K. — zob. Kornacki Jerzy
 J. K. — zob. Krzeczowski Józef
 J. K. (*Chłopski Sztandar* 1928) 207
 J..... K.....e — zob. Kuleszanka Jadwiga
 J. K. G. — zob. Gregorowicz Jan Kanty
 J. K. K. (*Prawda* 1882) 185
 J. K-lecki 189
 J. L. — zob. Lipski Jan
 J. L. — zob. Lorentowicz Jan
 J. Ł. — zob. Łoziński Józef
 J. Łoz. — zob. Łoziński J.
 J. M. — zob. Meixner Julius
 J. M. — zob. Motty Jan
 J. M. Ch. (*Rodzina Pol.* 1929) 174
 J. N. z Oleksowa Gniewosz — zob. Gniewosz Jan Nepomucen
 J. O. S. (*Przegl. Pedag.* 1887) 168
 j. pietrz. — zob. Pietrzycki Jan
 J. R. (*Kur. Kr.* 1887) 204
 J. R. (wstęp do wyd.: *Król chłopów*, 1949) 73, 187
 J. S. — zob. Siekiera Jan
 J. S. — zob. Starkel Juliusz
 J. S. (*Bibl. Warsz.* 1846) 180
 J. Sz. (tłum. czeski) 44
 J. T. — zob. Tumpach Josef
 J. V. F. (*Neues Wiener Tageblatt* 1879) 170
 J. W. (*Przegl. Wil.* 1912) 173
 Jabłoński Adolf 58
 Jacek Soplica — zob. Olendzki Władysław Maksymilian
 Jachowicz Stanisław 123
 Jadam — zob. Gorczyński Adam
 Jadwiga, królowa 74
 Jadwiga S. — zob. S. Jadwiga
 Jadwiga z Łobzowa — zob. Strokowa Jadwiga z Zubrzyckich
 Jagiellonki 75
 Jagielski Ludwik 92
 Jagiełło — zob. Władysław Jagiełło
 Jagiełłowicze 75
 Jakimowicz Irena 198
 Jakub J. — zob. Jurkiewicz Jakub
 Jakubowski Jan Zygmunt 65, 178, 186, 207
 Jakubowski L. 180, 184
 Jakubowski, rotmistrz z XVII w. 52, 106
 Jan J. 53
 Jan Kazimierz, król 33, 68, 77
 Jan III Sobieski, król 59, 64, 68, 74, 77, 81, 85, 118, 122
 Jan z Nepomuk 44, 53, 85
 Jan ze Śliwina — zob. Kirkor Adam Honory
 Janek Mrówka — zob. Jeleński Jan
 Janik Michał 174, 178
 Janion Maria 197
 Jankowski Czesław 76, 158, 161, 202
 Jankowski Placyd 19, 47, 117
 Jankowski Władysław 166
 Janowicz A. 181
 Janów Jan 177
 Januszewicz, adresat listów J. Śniadeckiego 83
 Januszkiewicz Eustachy 105
 Jaraczewski Julian 92
 Jarkowski Stanisław 194
 Jarochocki Kazimierz 171, 185
 Jarosz Adam 63
 Jaroszewski ks. 51
 Jaroszyński Edward 19, 83
 Jarowiecki Jerzy 64, 66, 132, 186, 188
 Jasienica Paweł 161
 Jasińczyk — zob. Jabłoński Adolf
 Jasińska Alicja z Jasienki 45
 Jasiński Henryk 109
 Jasinskij I. 185
 Jasiński Kazimierz Julian 122
 Jasiński Stanisław 55
 Jaskulski Szczepan 92
 Jastrzębski B. 164
 Jaszowski Stanisław 180, 183, 184, 191, 193
 Jatowtt Maksymilian (Gordon Jakub) 181
 Jawornicki A. M. 184
 Jaworowski Romuald 147
 Jaworski Jan 100, 108
 Jaworski Władysław Leopold 37
 Jaxa Bykowski Piotr 159
 Jean E. 170
 Jeden z czytelników *Gaz. Warsz.* — zob. Wiczorkowski Władysław
 Jedlicz A. 55
 Jėkabs A. 53
 Jeleński Jan 166, 167, 170
 Jelínek Edvard 44, 51, 139, 146, 153, 161, 163, 167, 170, 171
 Jellenta Cezary 155, 185

- Jenike Ludwik 75, 117, 157, 163, 170, 182
 Jeske-Choiński Teodor 61, 72, 165, 167,
 172, 173, 182, 185, 194, 202
 Jezierski Feliks 87
 Jezierski Michał 73
 Jeż Teodor Tomasz — zob. Miłkowski
 Zygmunt
 Jocher Adam 121, 136
 Jodelka Tomasz 70
 John of Dycalp — zob. Jankowski Placyd
 Jókai Mór 37
 Jopek Antoni 132, 188
 Jordan dr 205
 Jordan H. 124
 Jorick Poor — zob. Poor Jorick
 Józef Z. (*Kur. Warsz.* 1887) 168
 Jucewicz Ludwik Adam 105, 121, 180
 Jul. Adam (*Biesiada Lit.* 1898) 162
 Jul. B. — zob. Bartoszewicz Julian
 Julian Mörs z Poradowa — zob. Tuszow-
 ska Julia
 Jundziłł Adam 79
 Jurczak Michał 141
 Jurewicz Józef 144
 Jurkiewicz Jakub 99, 178, 179, 193
 Jurković J. 44

 (k) (*Gaz. Pol.* 1887) 168
 K. (*Kłosa* 1881) 187
 K. (*Kronika Rodz.* 1903) 197
 K. (*Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1858)
 159
 K. (*Kur. Warsz.* 1888) 172
 K. B. — zob. Bartoszewicz Kazimierz
 K. Bart. — zob. Bartoszewicz Kazimierz
 K. Cz. — zob. Czachowski Kazimierz
 K. D. (*Wiadnik Jęworopy* 1879) 163
 K. J. (*Biesiada Lit.* 1887) 168
 K. K. — zob. Kantecki Klemens
 k. k. n. (*Wieś* 1948) 178
 K. L. (*Dzien. Lit.* 1868, 1869) 194, 195
 K. Ł. (*Dzien. Kijowski* 1906) 192
 K. M. (*Kronika Rodz.* 1884) 185
 K. P. (*Tyg. Petersb.* 1840) 180
 K. Po. (*Tyg. Petersb.* 1840) 183
 K. T. G. (*Gaz. Codz.* 1853) 178, 183
 K. W. — zob. Witte Karol
 K. W. (*Gaz. Warsz.* 1852) 184
 K. W. W. — zob. Wójcicki Kazimierz
 Władysław

 K. W. Z. — zob. Zawodziński Karol Wik-
 tor
 K. Wł. W. — zob. Wójcicki Kazimierz
 Władysław
 Kaczkowski Karol 23, 24, 159, 193, 198
 Kaczkowski Zygmunt 91, 147, 169
 Kaczyński Roman 197
 Kadłubek Wincenty 188
 Kadłubiec D. 176
 Kadziłiew D. 73
 Kajsiewicz Hieronim 139
 Kajtoch Jacek 10, 47, 52, 63, 66, 68, 132,
 136, 158, 169, 176, 179, 183, 186, 188,
 200
 Kalicki Bernard 94
 Kallenbach Henryk W. 106, 138
 Kallenbach Józef 155
 Kamienny — zob. Jeleński Jan
 Kamiński Napoleon Ludwik 91
 Kamiński Antoni 94
 Kamiński Jan Nepomucen 73, 96, 113
 Kania Stanisław 207
 Kantecki Klemens 163, 181, 184, 197
 Karasowski Maurycy (Moritz) 89, 171
 Karłowicz Jan 197
 Karol — zob. Kotarbiński Józef Karol
 Karpiński Franciszek 46, 94, 95, 113, 121
 124, 145, 162
 Karwowski Stanisław 140, 162, 173
 Kasa im. Mianowskiego (jeden z założy-
 cieli) 140
 Kasproicz Jan 162
 Kaszewski Kazimierz 31, 101, 122, 130,
 140, 155, 157, 158, 169, 172, 178, 181,
 184, 186, 187, 190, 192, 193
 Kaupuż Anna 43, 136, 158
 Kawecki Janusz 192
 Kazimierz Sprawiedliwy, książę 70
 Kazimierz Wielki, król 73, 130, 132
 Każyński Wiktor 49, 85, 176
 Kątski Apolinary 176
 Kefaliński Ignacy — zob. Hołowiński
 Ignacy
 Kenig Józef 97, 139, 141, 194
 Kędziński Czesław 155
 Kętrzyński Wojciech 141, 144
 K-i — zob. Kotarbiński Józef Karol
 Kiciński Bruno 104
 Kiejstut, wielki książę litewski 47, 89
 Kieniewicz Stefan 162

- Kierski Emil 159
 Kieszkowska Wanda 166, 190
 Kijas Juliusz 47, 132, 179, 186, 188,
 189
 Kijeński Stanisław 155
 Kiliński Jan 82, 112
 Kirchmajer Wincenty 90
 Kirkor Adam Honory 85, 106, 112, 115,
 139, 142, 149, 164, 197
 Kirša F. 45
 Kitowicz Jędrzej 85
 Kl. (*Bibl. Warsz.* 1844) 180
 Kleczyński Jan 94
 Kleiner Juliusz 187
 Klejny Jerzy 69, 70, 72, 179, 188
 Kleszczyński Tadeusz — zob. Gryf-
 -Kleszczyński Tadeusz
 Kleszczyński Tadeusz Gryf — zob.
 Gryf-Kleszczyński Tadeusz
 Klich Edward 179
 Klimañska Zofia 195
 Klimaszewski Hipolit 17, 107, 110, 126
 Klink Edward 102
 Klink J. 173
 Klonowicz Sebastian Fabian 46, 124, 196
 K-lecki J. — zob. J. K-lecki
 Kłobukowski Antoni 90
 Knowles Sheridan 79
 Kobylański Józef Władysław 203
 Kochanowski Jan 46, 102, 196
 Koçi Josef 76
 Kock Charles Paul de 17, 79, 198
 Kohn Gothilf 144, 161, 163, 167, 196
 Kol... F. — zob. F. Kol...
 Kollar J. 192
 Kolumna Zygmunt — zob. Nowolecki
 Aleksander
 Kolaczkowski Julian 142
 Kollataj Hugo 83, 123
 Koło Literackie we Lwowie 146, 147
 Koło Polskie w Paryżu 139
 Koło Prasowe w Paryżu 143
 Komar Zygmunt 182
 Komarnicki Lucjusz 191
 Komisja Długu Narodowego w Paryżu
 140
 Komitet Centralny Polski w Nowym Jor-
 ku 140
 Komitet Zjazdu Techników Polskich 145
 z Komorowskich Potocka Gertruda —
 zob. Potocka Gertruda z Komorow-
 skich
 Komornicki Kazimierz 85
 Konarski Michał 87
 Kondratowicz Ludwik 21, 43, 46, 51,
 53, 56, 106, 107, 110, 111, 112, 131, 137,
 149, 159, 161, 173, 196, 199, 200
 Koněrza Josef 49, 58, 67, 68, 70, 74, 139
 Konieczny Jerzy 200
 Koniewicz J. 112
 Konopacki Szymon 24, 120, 159, 193, 195
 Konopnicka Maria 102, 115, 139, 146, 166,
 191, 194
 Konstanty, wielki książę (1854) 22
 Kończyc Tadeusz 173
 Kopczewska Anna 174
 Kopczyńska Anna 72
 Kopernik Mikołaj 15, 29, 30, 35, 161
 Koprowski Jan 207
 Korbut Gabriel 10, 200
 Kordecki Augustyn 22, 49, 51, 86, 129,
 134, 174, 184, 185
 Korecki Eugeniusz 182, 190
 Kornacki Jerzy 192
 Kornecki Wincenty 54, 124
 Korotyński Wincenty 31, 170, 191
 Korotyński Władysław 137, 159, 173, 200
 Korpała Józef 194, 198
 Korsak Julian 108
 Korwell Karol 106
 Korwin-Piotrowski Albin 93
 Korwin-Piotrowski J. K. 124
 Korwin Piotrowski Wincenty 23, 148
 Korzeniewski J. 108
 Korzeniowski Apollo Nałęcz 160
 Korzeniowski Józef 50, 52, 113, 122, 137,
 159, 169, 174, 184, 186, 196, 199
 z Korzeniowskich Falkenhagen-Zaleska
 Maria — zob. Falkenhagen-Zaleska
 Maria z Korzeniowskich
 Korzon Tadeusz 31, 130, 185, 190
 Kosiakiewicz Władysław 158, 173
 Kosidowski Zenon 175
 Kosiłowski Ildefons 30
 Kosiński Władysław 92
 Kossak Juliusz 44, 70, 93, 123
 Kostecki Platon 96, 113
 Kostecki T. 192

- Kostrowiec Żegota — zob. Hołowiński Ignacy
 Kostrzewa G. — zob. Wieniarski Antoni
 Kostrzewski Franciszek 55, 78
 Kostrzewski Józef 138, 141, 165, 189, 200
 Kościalkowska Wilhelmina Zyndram — zob. Zyndram-Kościalkowska Wilhelmina
 Kościelniak Mieczysław 67, 73
 Kościuszko Tadeusz 59, 60, 61, 64, 66, 82, 111, 119, 145, 185, 186
 Kotarbiński Józef Karol 157, 158, 168, 173, 181, 184, 185
 Kotík Antonín 57
 Kott Aniela 63
 Kotula Jerzy 71, 144
 Kotwicz-Kalicki dr 147
 Kowalczewski Franciszek 144
 Kowalczyk Józef Lech 50, 51, 55, 58, 61, 62, 64, 66, 69, 70, 73, 75, 132
 Kowalewska L. 58
 Kowalski E. 42
 Koziański Antoni Bolesław 124
 Kozłowska D. 72
 Kozłowski Stanisław 196
 Kozłowski Władysław 172
 Kozłowski Władysław Marian 194
 Kozocsa Sándor 154
 Kozubowski Feliks 157
 Koźmian Andrzej 83
 Koźmian Jan 193
 Koźmian Kajetan 83, 169
 Koźmian Stanisław 90, 110
 Koźmian Stanisław Egbert 83, 141, 164
 Kr. (*Ojczyzna* 1864) 189
 Krajewski Adam 92
 Krajewski Aleksander 196
 Krasicki Aleksander 70
 Krasicki Ignacy 70, 83, 84, 170, 196
 Krasieńscy 83, 137, 141, 142, 143, 147
 Krasieńska Franciszka 54, 98
 Krasieński A. 158
 Krasieński Adam 87
 Krasieński Adam Stanisław 121
 Krasieński Aleksander 118
 Krasieński Zygmunt 19, 60, 83, 94, 169, 198
 Krasnohorská Eliška 110
 Kraszewscy herbu Jastrzębiec (Jastrzębczyzy) 15, 158
 Kraszewska Anna, później Łuniewska Anna 15
 Kraszewska Augusta 21, 25, 32, 33
 Kraszewska Emilia 138, 165, 173
 Kraszewska Joanna, później Moraczewska Joanna 15
 Kraszewska Konstancja 19, 24, 26
 Kraszewska Maria z Rulikowskich 32, 54, 105
 Kraszewska Stefania z Sulkowskich 32, 54, 75
 Kraszewska Zofia z Malskich, matka pisarza 15, 45, 136
 Kraszewska Zofia z Woroniczów, żona pisarza 18, 19, 20, 22, 25, 32, 45
 Kraszewski Bogusław, bratanek pisarza 36, 141, 148, 149
 Kraszewski Bogusław Krzysztof 177
 Kraszewski Bogusław, porucznik wojsk polskich 42
 Kraszewski Fabian, pradziad pisarza 15
 Kraszewski Franciszek, prawnuk pisarza 37
 Kraszewski Franciszek, syn pisarza 20, 25, 26, 28, 32, 33, 34, 36, 37, 76, 80, 105, 148, 149, 204
 Kraszewski Jan A. 161
 Kraszewski Jan, ojciec pisarza 15, 16, 17, 18, 45, 136, 158, 159
 Kraszewski Jan, syn pisarza 19, 24, 25, 26, 28, 32, 36, 37, 63, 143
 Kraszewski Kajetan 15, 32, 51, 54, 70, 78, 136, 147, 158, 161, 177, 196
 Kraszewski Lucjan 15, 26, 32, 34, 47, 52, 54, 71, 136
 Kratter Franciszek 96
 Kraushar Aleksander 34, 75, 88, 140, 142, 146, 160, 162, 166, 184, 185, 194, 197, 203
 Krawecki Jan 124
 Krechowicki Adam 9, 76, 96, 147, 171, 173, 174, 179, 182
 Kremer Aleksander 141
 Kremer Józef 21, 52, 140
 Kridl Manfred 173
 Krobicki K. 174
 Kronenberg Leopold 24, 25, 26, 27, 30, 84, 87, 94, 96, 139, 160, 195, 200
 Kronenberg Stanisław 147
 Krośnicka A. 66

- Królikowski Jan 33
 Krścić I. 62
 Krupiński Franciszek 102, 198
 Krupowicz Maurycy 109
 Krupski Jan Nepomucen 94
 Krystyna O. 206
 Krzczkowski Józef 18, 47, 50, 88, 120, 125
 Krzemiński Stanisław 155, 158, 163, 172, 187, 192, 205
 Krzewski Karol 175, 194
 Krzowski Paweł 206
 Krzyśiński A. 179
 Krzystowski 141
 Krzywicki Kazimierz 25
 Krzywoszewski Stefan 112, 119
 Krzyżakowska Krystyna 207
 Krzyżanowski Julian 10, 53, 75, 98, 100, 132, 133, 136, 139, 141, 143, 158, 161, 174, 175, 176, 178, 179, 182, 188, 189, 190
 Krzyżanowski Stanisław 138
 Krzyżanowskiego księgarnia w Krakowie 142
 Księgarnia Luksemburska w Paryżu 139
 Kubacki Wacław 47, 132, 179, 186, 207
 Kubski W. 174
 Kucharska-Zarzycka Danuta 162
 Kucz Karol 104
 Kuczalska Helena 199
 Kuczker Ludwik 140
 Kuczyński Alojzy 108
 Kujawianka (*Drużyna* 1912) 173
 Kukaczak Józef 144
 Kulczycki Tomasz 92
 Kulczycki Władysław Sas 29, 30, 32, 135, 142, 143, 144
 Kulesza J. 169
 Kulesza Jadwiga — zob. Kuleszanka Jadwiga
 Kulesza Michał 122
 Kuleszanka Jadwiga 67, 143
 Kulisiewicz Franciszek 162
 Kulakowski Ignacy 81, 85
 Kuracjusz (z San Remo) 166
 Kurc Adolf 87
 Kurc Aleksander 87
 Kurowski Szczepan 124
 Kurtzmann Ludwik 153, 170, 171
 Kustos (z *Biesiada Lit.* 1912) 160
 Kwapil František 45, 70, 134
 Kwaśnicki L. 190
 Kwiatkowska Z. E. — zob. Romankówna Mieczysława
 Kwiatkowski Andrzej 159
 Kwiecień Feliks 144
 Kwieciński Zdzisław 189
 Kwitko-Osnowianenko Grzegorz 177
 L. (*Athenaeum* 1847) 79, 86
 L. (*Biesiada Lit.* 1883) 182
 (L.) — zob. Finkel Ludwik
 (L.) — zob. Lam Jan
 (L.) (*Gaz. Nar.* 1867) 192
 L... (*Czas* 1879) 163
 L. B. (*Kino dla Wszystkich* 1926) 179
 L. B-r (tłum. szwedzki) 53
 L. D. — zob. Dębicki Ludwik
 L. G. (*Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1857) 181
 L. K. (*Bibl. Warsz.* 1843) 191
 L. N. (*Przeł. Warsz.* 1841) 191
 L. P. — zob. Podhradzki L.
 L. P. — zob. Powidaj Ludwik
 L. P. (*Bibl. Warsz.* 1843) 179
 L. P. (*Dzien. Mód* 1873) 193
 L. R. (*Dzien. Kijowski* 1911) 192
 L. S. M. A. S. D. P. (1776) 101
 L. Sz. W. — zob. Szczerbowicz-Wieczór Ludwik
 L. T. — zob. Trynkowski Ludwik
 L. Z. — zob. Zieliński Ludwik
 L. Z. (*Bibl. Warsz.* 1846) 186
 L. Zofia — zob. Zofia L.
 Laertes (*Galizja* 1841) 184
 Lafontaine Jean de 16
 Lam Jan 92, 166, 195
 Lam Stanisław 155, 173
 Lamartine Alphonse de 79, 86, 121
 Landsberger Malwina 70, 134
 Lange Antoni 174
 Langie Karol 140
 Langie Kazimierz 140
 Langie Tadeusz 140
 Laskownicki Józef 92, 116
 Laskowski Zygmunt 36
 Lec Edward 96
 Lechoń Jan 185
 Ledóchowski Mieczysław 30
 Leidejai (tłum. litewski) 48

- Leitgeber Jarosław 100
Leitgeber Mieczysław 114
Leliwa Wanda 68
Lemnicki M. 173
Lemonnier Camille 65
Lenartowicz Teofil 29, 36, 60, 76, 78, 93,
107, 114, 116, 139, 142, 143, 147, 162,
201
Lenartowicz Zofia 57, 60, 116
Leo Edward 140, 143
Leon P. (*Dzien. Warsz.* 1852) 178
Lermina Jules 166, 174, 182, 206
Leskow Nikołaj 63
Lesser Aleksander 102
Lesser Emilia 137
Lesser Stanisław 137
Leszek Biały, książę 71
Leszek Czarny, książę 71
Lesznowski Antoni 97
Lévy Armand 147, 200
Lewak Adam 162
Lewandowski C. 124
Lewental Franciszek Salezy — zob. Le-
wental Salomon
Lewental Salomon 100, 101, 115, 122, 130,
142, 143
Lewestam Fryderyk Henryk 31, 94, 101,
111, 112, 123, 157, 169, 170, 179, 180,
181, 184, 189, 191, 192, 193
Lewicka M. A. 189
Lewicki E. 183
Libelt Karol 118, 140, 141
z Libeltów Łepkowska Stanisława — zob.
Łepkowska Stanisława z Libeltów
Libera Zdzisław 64, 186
Libicki Stanisław 104
Liepman 84
Lietuvis J. A. W. — zob. Wysztelewski
J. A.
Ligeza — zob. Sumiński Zygmunt
Ligoń Stanisław 48
Lilienfeld D. K. 158
Limanowski Mieczysław 197
Lipczyński I. 194
Lipkowski Leon 23
Lipnicki Eugeniusz 163, 170
Lipski Jan 81, 87
Lipski Jan Józef 178
Liske Ksawery 141
Litograf Warszawski (1851) 196
Löbenstein Philipp 53, 63, 66, 69, 70, 157,
181, 182, 185
Lompa Józef 160, 200
Lorentowicz Jan 153, 173, 192, 193
Lövey K. 70
Löwenfeld R. 72, 76
Lubecki Kazimierz 206
Lubierzyński F. 194
Lubodziecki S. 158
Lubomirska Zdzisławowa 145
Lubomirski Henryk 20
Lubomirski Jerzy 58
Lubowski Edward 181, 192
Ludw. Lew. (*Sprawy Otwarte* 1938) 175
Ludwik Węgierski, król 74
Ludwik z Pokiewia — zob. Jucewicz Adam
Ludwik
Lutomski Bolesław 158, 193
Ł. W-skiej 172
Łada — zob. Bohdanowicz Leon
Ładnowski Bolesław 145
Łagiewski C. 174
Łaguna Stosław 84
Łebiński Władysław 92, 97, 146
Łepkowska Stanisława z Libeltów 138
Łepkowski Józef 138, 141
Łepicki Adam 90
z Łobzowa Jadwiga — zob. Strokowa z
Zubrzyckich Jadwiga
Łódzia – Brodzki Wiktor 72, 73
Łoktek — zob. Władysław Łokietek
Łopaciński Hieronim 54, 177, 196, 197, 202
Łoś Wincenty 184, 186, 198
Łozińska Konstancja 78, 131, 174
Łoziński Bolesław 24, 26
Łoziński Bronisław 181
Łoziński J. 192, 193, 204
Łoziński Józef 105, 144
Łoziński Walery 94
Łoziński Władysław 91, 94, 96, 141, 155,
184, 189, 195, 196, 197
Łubieńska Adela 135
Łubieński Leon 87
Łuc. Kość. (*Kur. Codz.* 1901) 192
Łukasz Wielkopolanin 184
Łukaszewicz B. 107
Łukaszewicz Józef 108, 112, 118
Łukaszewicz Klemens 107, 111
Łukaszewicz Lesław 108

- Łukaszewski Julian 141, 205
 Łukjanow A. 135
 Luniewski Gabriel 15
 Łuski Stefan 97
 Lysek W. 160, 179
 Łyszkowscy (ojciec i syn, 1833) 94

 m. — zob. Matuszewski Ryszard
 M. — zob. Szabrański Antoni Józef
 M. (*Dod. Lit. do Czasu* 1849) 180
 M. A. K. (*Dziew. Lit.* 1860) 196
 M. B. — zob. Birzyska Michał
 M. B. — zob. Buyno-Arctowa Maria
 M. B. (*Dziew. Lit.* 1866) 189
 M. B. (przeróbka: Jaksowie, 1898) 67
 M. G. — zob. Gawalewicz Marian
 M. G. — zob. Merzbach Henryk i Goldschmidt J.
 M. G. (*Bluszcz* 1887) 168
 M. G. (przeróbka: Grześ z Sanoka, 1899) 74
 M. Gr. — zob. Grabowski Michał
 M. Gr... — zob. Grabowski Michał
 M. Gr...ski — zob. Grabowski Michał
 M. H. (*Tęcza* 1930) 162
 M. K. (*Kłosa* 1881) 182
 M. O. (przeróbka: Stara baśń, 1908) 67
 M. R. — zob. Rulikowski Mieczysław
 M. R. (*Grafika* 1912) 162
 M. R. (*Tyg. Ilustr.* 1931) 200
 M. R-ski (*Kur. Warsz.* 1908) 204
 Machoczy 30, 31
 Maciejewski Jarosław 160
 Maciejowski Ignacy (Sewer) 103, 138, 146
 Maciejowski Wacław Aleksander 48, 85, 121, 137, 191
 Mackiewicz, dr 114
 Maćko z Bogdańca (*Dziew. Kijowski* 1912) 174
 Madeyska Irena Fabiani — zob. Fabiani-Madeyska Irena
 Magniant M. 57
 Magnussen I. 62
 Maineri B. E. 166
 Maj Jan 95
 Majda Jan 186, 207
 Majer Józef 36
 Majeranowski Konstanty 95
 Majewski Justyn 122
 Majewski Wincenty 87
 Maksymilian, arcyksiążę austriacki 85
 Makuszyński Kornel 192
 Maleszewski Władysław 87, 142, 143
 Malewski Franciszek 119, 147
 Malinowski Franciszek Ksawery 138
 Malscy 15
 Malska Anna, babka pisarza 16, 136
 z Malskich Kraszewska Zofia — zob. Kraszewska Zofia z Malskich
 Mały Jakub 73
 Małachowski Zygmunt 163
 Małdorski B. 175
 Małecki Antoni 102, 142, 189
 Maniecki Wojciech 91
 Mann Maurycy 90
 Manteuffel Gustaw 70
 Manojlović-Rajko Nikola 43, 53, 62
 Marcel E. — zob. Thuez Caroline
 Marcinkowski Antoni 99, 169, 170, 180, 181, 184, 191, 195, 196, 198
 Markiewicz Henryk 190
 Marković Z. 67, 135
 Markowska Wanda 72
 Markowski T. 187
 Marmier 84
 Marrené-Morzowska Waleria 115, 163, 170, 179, 181, 182
 Martynowski Franciszek Ksawery 111, 163
 Mas y Otzet F. de 48, 179
 Masław 69, 130, 134, 187, 188
 Masłowski Ksawery 90
 Maślak Włodzimierz 138
 Matejko Jan 198
 Matica J. 63, 66
 Matuszewski Ignacy 172
 Matuszewski Ryszard 175
 Matzke Henryk 36
 Mauersberger Adam 207
 Maugras Gaston 89
 Max Hans — zob. Päumann Johann
 Mayenowa Maria Renata 10
 Mazáková Jaromira 67, 189
 Mazanowski Antoni 167
 Mazanowski Mikołaj 155
 Mazur (*Kraj* 1887) 168
 Mączyński Józef 113, 124
 Mączyński Witold 36
 Mecherzyński Karol 28
 Meciszewski Hilary 118

- Meixner Julius 62, 63, 65, 134, 170, 184
 Mellerowa Zofia 51
 Méry Joseph 79, 86
 Merzbach Henryk 26, 57, 78, 104, 107,
 108, 137, 140, 145, 162
 Merzbach Ludwik 92
 Méyet Leopold 88, 191
 Miarka Karol 64, 186
 Miaskowscy (bracia, 1840) 94
 Miaskowski Feliks 94
 Michał Korybut Wiśniowiecki, król 68,
 77, 79, 84, 130, 132, 134, 187, 188
 Michalek Edward 92
 Michałowski Emil 155, 170
 Michałowski Feliks 141
 Michelet Jules 79
 Miciński Bolesław 175
 Mickiewicz Adam 32, 33, 76, 78, 137, 138
 139, 140, 141, 145, 147, 159, 175, 186
 187, 189, 196, 197
 Mickiewicz Władysław 30, 48, 74, 139,
 141, 162, 174
 Micros — zob. Przeclawski Józef Ema-
 nuel
 Mieczynski Adam 108
 Mieczysław I, książę 68
 Mieczysławita (*Czas* 1868) 194
 Miedziński Florian 162
 Mielżyńska Franciszka z Wilkxyckich 60,
 66, 93
 Mielżyński Seweryn 28, 60, 66, 93
 Mien Juliusz 57, 63, 64, 115, 123, 124, 145
 Mieszkowski Antoni 104, 194
 Mika J. M. 162
 Mikulicz Karol 24, 193
 Mikulski Antoni Józef 145
 Mikulski Tadeusz 161, 177, 200
 Miłska Anna 72
 Miłski A. 92
 Miłaszewska Joanna 59
 Miłaszewski Adam 37, 59, 73, 137, 138,
 148
 Miłaszewski Stanisław 192
 Miłkowska Anna 36
 Miłkowski Józef 43, 139
 Miłkowski Zygmunt 26, 28, 31, 35, 36,
 140, 147, 158, 162, 163, 166, 167, 168,
 170, 174, 202
 Mimra F. 48
 Minkiewicz H. 71
 Mioduszewski Jan 160, 193
 Misterska Anna 57, 190
 Mit. (*Arkona* 1947) 175
 Mittag Jan 113
 Mitzner Zbigniew 52, 55, 65, 66, 69, 72,
 75, 132, 175, 179, 183, 188, 207
 Mniszchowa Amalia z Brühlów 83
 Mniszchowa Urszula z Zamoyskich 82, 112
 Mniszech Andrzej 34, 102
 Moczułski Juliusz 23, 140
 Modrzejewska Helena 33
 Mokry O. 170
 Moniuszko Stanisław 42, 45, 95, 137, 139,
 176, 193, 200
 Moniuszkowa Aleksandra 137
 Monkiewicz de l'Arbre Théodore — zob.
 Arbre Monkiewicz Théodore de l'
 Moraczewski Jan 15
 Moraczewski Jędrzej 118, 177
 Morawska Konstancja 164
 Morawski Franciszek 170
 Morawski Kazimierz Marian 185
 Morawski Marian 168
 Morawski Stefan 175, 196
 Morawski Teodor 69
 z Morochowskich Nowomiejska Konstan-
 cja — zob. Nowomiejska Konstancja
 z Morochowskich
 Mörs Julian z Poradowa — zob. Tuszow-
 ska Julia
 Morska z Dzieduszyckich 83
 Morstin Hieronim — zob. Morsztyn Hie-
 ronim
 Morszczinier M. 153
 Morsztyn Hieronim 81
 Morzkowska Waleria — zob. Marrené-
 -Morzkowska Waleria
 Morzycka Faustyna 67
 Mosch Kazimierz 108
 Mostowski Adolf 163
 Moszyński Antoni 120
 Moszyński Jan 90
 Mościcki Henryk 41, 174, 177
 Motor Jan 174
 Motty Jan 181
 Motty Marceli 102, 161, 194
 -mre — zob. Rolle Michał
 Mrozowicka Zofia 48
 Mrówczyński Józef 98

- Mrówka Janek — zob. Jeleński Jan
 Mściwoj K. — zob. Martynowski Franciszek Ksawery
 Muchliński Antoni 59
 Muczkowski Klemens 111
 Müller Fryderyk Konrad 108
 Müller von der Werra — zob. Müller Fryderyk Konrad
 Müntz J. H. 92
 Musioł Paweł 160
 Muszkat Józef 179
 Muszyńska-Hoffmanowa Hanna 158
 Mycielski Jerzy 111
- N. (*Czas* 1881) 182, 185
 -N- (*Kur. Warsz.* 1880) 205
 N. N. (*Tyg. Petersb.* 1839) 191
 N. T. (*Le XIX-e siècle* 1879) 163
 Nabelak Ludwik 147
 Nabelakowa Zofia 147
 Nadratowski W. 158
 Nakwaska Karolina z Potockich 68, 93, 117
 Narbutt Teodor 109, 120
 Naruszewicz Adam 46, 94
 Natanson Henryk 129
 Natanson Wojciech 183
 Nawrocki Witold 156, 194
 Nehring Władysław 122, 185
 Neron 33, 57, 58, 88, 90, 127, 130, 132, 190
 Nieć Julian 160
 Niedziałkowska Wiktoria 171
 Niedźwiecki Leonard 141
 Nie...ja (*Rossijskaja bibliografija* 1880) 171
 Niemcewicz Julian Ursyn 116, 174
 Niemir-Horecki J. 198
 Niemirowski Adam 205
 Niemojowski Ludwik 193
 Niesiecki Kacper 120
 Niestierow Leonid 128, 144
 Nowiarowski Aleksander 94, 103, 163, 167, 171, 172
 Nikł. (*Dzien. Pol.* 1894) 192
 Nitowski Jan 155
 Nitschmann Hans 42, 54, 55
 Nofer Alina 183
 Noire-Isle Charles de — zob. Przędziecki Karol
 Noirville A. de — zob. Przędziecki Aleksander
 Norsa H. 43, 47, 76
 Norte Ch. del 63, 134
 Norwid Cyprian Kamil 161, 162, 189
 Nosek Stefan 198
 Noskowski (drukarz) 90
 Noskowski Jan 94, 107, 123
 Noskowski Piotr 94
 Noskowski Władysław 94
 Noskowski Zygmunt 49
 Nowacka Wanda 47, 179
 Nowakowski Henryk 96
 Nowakowski Jan 162
 Nowakowski Tadeusz 91, 96, 99, 111
 Nowicki Adam 182, 187, 197
 Nowicki Wiktor 189
 Nowiński Stanisław 94, 141
 Nowodworski Franciszek 33
 Nowolecki Aleksander 5, 27, 59, 153, 155
 Nowomiejska Konstancja z Morochowskich 16, 136
 Nowosielski Antoni — zob. Marcinkowski Antoni
 Nowotny Paweł 144, 162, 199
 Nowowiejski Stanisław 85
 Nycz Bronisław 189
- O. (*Tyg. Wielkop.* 1870) 181
 O. B. — zob. Ostaszewski-Barański Kazimierz
 O. Krystyna — zob. Krystyna O.
 Obst Jan 174
 Obywatel Wołyński (*Gaz. Codz.* 1859) 159
 Ochocki Jan Duklan 81, 82, 98, 107, 130, 197
 Ochorowicz Julian 30, 116, 143
 Odrowąż-Pieniążek Janusz 176
 Odyniec Antoni Edward 103
 Ogińska L. 187
 Ogonowska Malwina 155
 Okaz Kazimierz 93, 94
 Okraszewski Stanisław 159
 O...le — zob. Olendzki Władysław Maksymilian
 Olendzki (Olędzki) Władysław Maksymilian 104, 123, 163, 181, 194
 Olimpia S. (*Spr. Tow. Nauk. Warsz.* 1909) 200
 Oliva Karel 153, 199
 Olizar Gustaw 20, 82, 90
 Olszewska M. 172
 Olszewski Marian 203

- Omikron — zob. Sabowski Władysław
 Opalek Mieczysław 183
 Oppman Artur 44, 48, 51, 117
 Or-Ot — zob. Oppman Artur
 Oracki S. 51
 Oracki Tadeusz 191
 Orda Napoleon 105
 Orgelbrand Hipolit 104, 123
 Orgelbrand Maurycy 122, 138
 Orgelbrand Mieczysław 104, 123
 Orgelbrand S. i S-wie 146
 Orgelbrand Samuel 48, 157, 169, 176, 200
 Orłowski Antoni 61
 Orpizewski Ignacy 176
 Orzechowski Antoni 91, 96
 Orzechowski Marian 162
 Orzeszkowa Eliza 144, 161, 170, 175, 181
 Osiecki Bogumił 78
 Osiński Alojzy 122
 Oskierka Aleksander 31
 Osmólska-Piskorska Bożena 190
 Ossendowski Ferdynand Antoni 185
 Ossolińscy 83, 180
 Ostaszewski-Barański Kazimierz 92, 179
 Osten L. 158
 Osten W. 175
 Ostoja — zob. Sawicka Józefa
 Ostrogscy 46
 Ostroróg Jan 81
 Ostrowska Iza 132, 158
 Ostrowski Krystyn 147
 Ostrowski, profesor w Lublinie 16
 Ott August 79, 85
 Otwinowski Erazm 82
 Ozanam Antoine Frédéric 79

 P. — zob. Peltyn Samuel H.
 P. (*Kur. Warsz.* 1885) 179
 P. C. (*Dzwon Lit.* 1846) 180
 P. Ch. — zob. Chmielowski Piotr
 P. H. (tłum. czeski) 50
 P. J. Š. — zob. Hudec Jan
 P. Leon — zob. Leon P.
 P. Wacław — zob. Przybylski Wacław
 Padalica Tadeusz — zob. Fisz Zenon
 Paileron Edouard 73
 Pajewski Aleksander 113
 Pakosta V. 53, 70
 Pan Franciszek — zob. Karpiński Franciszek
 Pańczyk Halina 176
 Papée Stefan 175, 178, 185
 Papi Teresa Jadwiga 65
 Parandowski Jan 207
 Parylak Piotr 143, 170, 172
 Paszkowski Józef 83
 Paszkowski K. 132
 Pauli Żegota 141
 Päumann Johann 44, 58, 184
 Pawiński Adolf 31, 84, 146
 Pawlicki Hieronim 160, 190
 Pawlicki Stefan 82
 Pawlik Michał 149, 204
 Pawlikowski Gwalbert 138
 Pazurkiewicz Stanisław 67, 189
 Peltyn Samuel H. 170
 Pelczyńska Wanda 89
 Pelka-Poliński Michał 197
 Peplowski Stanisław — zob. Schnür Peplowski Stanisław
 Peplowski Stanisław Schnür — zob. Schnür Peplowski Stanisław
 Percy L. 89
 Peretiatkowicz Antoni 138
 Perzyński Henryk 108, 122
 Peška Bedřich 42
 Petelenz-Łukasiewicz R. 144, 200
 Peters Ang. Fr. 108
 Petrko Włast — zob. Piotr Włast
 Petrowowa Aleksandra 90
 Petzet C. 163
 Petzholdt J. 163
 Piast, kołodziej, książę 189
 Piast król — zob. Michał Korybut Wiśniowiecki
 Piatierikow P. 45
 Piechocki Jan 175, 185
 Piekarski Marek 156
 Piekarski Teodozy Justyn 163, 202
 Piekut S. 201
 Pieniążek Czesław 124, 155
 Pieniążek Janusz Odrowąż — zob. Odrowąż-Pieniążek Janusz
 Pieńkiewicz Adam 89
 Pieńkowski Karol 50, 52, 100
 Pieńkowski Stanisław 192
 Pietkiewicz Antoni (Adam Pług) 31, 33, 37, 60, 71, 75, 90, 98, 101, 136, 137, 138, 146, 157, 158, 165, 166, 170, 171, 180, 181, 185, 203, 206

- Pietkiewiczowie (Adam Plug) 98
 Pietrowski M. 135
 Pietrusiewiczowa Jadwiga 65, 187
 Pietrusiński Ludwik 123
 Pietruszka spod Wilna (1839) 177
 Pietrzycki Jan 167
 Pigoń Stanisław 124, 140, 160, 161, 162, 164, 176, 194, 196, 197
 Pilawa — zob. Stanisławska Wanda
 Pilch Stanisław 190
 Pilecki Antoni 163, 170, 184, 187, 189
 Pilecki Jan 93
 Pillati Henryk 44, 45, 48, 50, 51, 129
 Pillati Ksawery 68, 76
 Piller, Gubrynowicz, Schmidt (wydawcy) 129
 Piltz Erazm 103, 107, 110, 147
 Piorunowa Aniela 70, 186, 207
 Piotr Włast 69, 130, 187, 188
 Piotrowski Albin Korwin — zob. Korwin-
 Piotrowski Albin
 Piotrowski J. K. Korwin — zob. Korwin-
 Piotrowski J. K.
 Piotrowski Mieczysław 132
 Piotrowski Wincenty Korwin — zob. Korwin
 Piotrowski Wincenty
 Piskor Aleksander 175
 Piskorska Bożena Osmólska — zob. Osmólska-Piskorska Bożena
 Piskozub Adam 192
 Pisowiczowa M. 195
 Pius IX, papież 23, 29
 Plac. Szczep. — zob. Estreicher Karol
 Planche Gustave 84
 Plater Kazimierz Konstanty de Bröl —
 zob. Bröl Plater Kazimierz Konstanty
 de
 Plater Władysław 31, 84, 137, 143, 147
 Plater Włodzimierz 98
 Plautus Titus Maccius 34, 80, 198
 Plebański Józef Kazimierz 87, 197
 Plenkiewicz Roman 196
 Plutarch 16, 179
 Płoński Michał 61, 186
 Plug Adam — zob. Pietkiewicz Antoni
 Pobiedonoscew S. 44
 Pocięcha Józef 65, 176, 183
 Poczubot Odlanicki Jan Władysław 83,
 100
 Podberski Romuald 112, 196
 Podberski Michał 102
 Podczaszyński Bolesław 138
 Poděbradský Václav Pok — zob. Pok Po-
 děbradský Václav
 Podgoriński L. 52
 Podhorska-Okolów Stefania 89, 192
 Podhradzky L. 135, 172, 183
 Podlewski Stanisław 202
 Podolska N. 47, 134
 Podolski Edward 163
 Podwiński C. 112
 Podwiński Wacław 112, 119
 Podwysocki Konstanty 48, 93, 97, 137, 184
 Pogorielski I. 44
 Pohl Wilhelm 123
 Pok Poděbradský Václav 72, 74
 z Pokiewia Ludwik — zob. Jucewicz
 Adam Ludwik
 Poklewska Krystyna 176
 Pol Wincenty 21, 62, 91, 93, 169
 Polewoj Nikolaï 43, 44
 Poliński Michał Pełka — zob. Pełka-Po-
 liński Michał
 Polityczne Biuro Korespondencyjne
 w Konstantynopolu 141
 Polivka František 139
 Polkowski Franciszek 140
 Polkowski Ignacy 37, 149, 164
 Poller (hotel w Krakowie) 23
 Polskie Akademickie Stowarzyszenie „Og-
 nisko” w Wiedniu 142, 144
 Polzeniusz Ferdynand Edward 167
 Poniatowska Krystyna 52, 85
 Poniatowski Józef 62, 71, 82, 186
 Poniatowski Michał 83
 Poniatowski Stanisław August — zob. Sta-
 nisław August, król
 z Poniatowskich Zamoyska Ludwika —
 zob. Zamoyska Ludwika z Poniatowskich
 Poor Jorick (tłum. ros.) 56
 Popiel Paweł 58, 90
 Popiel Romana 63
 Popliński Antoni 108, 112, 118, 136, 177
 Popliński Jan 112
 Popławski Jan 59
 Popławski Jan Ludwik 57, 190
 Popowska Jadwiga 162, 204
 Popruzenko N. 159
 Porębski Antoni 115

- Poseł Prawdy — zob. Świętochowski Aleksander
 Potocka Gertruda z Komorowskich 55
 Potocka Z. 192
 Potocki Adam 90
 Potocki Antoni 87
 Potocki Leon 83, 87
 Potocki Szczęsny 82, 112
 Potocki Wacław 110
 z Potockich Nakwaska Karolina — zob. Nakwaska Karolina z Potockich
 Potworowski Gustaw 92
 Powidaj Ludwik 96, 110, 181, 184, 186, 187, 190, 197
 Powcadowski Hieronim 177
 Półkocic Aleksander — zob. Niewiarowski Aleksander
 Pracki Józef 94
 Praun Jan 52, 147
 Prawdan (*Gaz. Pol.* 1887) 168
 Prawdomowski B. — zob. Małachowski Zygmunt
 Preisner Walerian 175
 Prekladatel — zob. Hansgig Antonin
 Prescott William Hickling 79, 86
 Preyss Józef 16
 Prod'homme F. 55, 57
 Prokesch Władysław 179, 192
 Promyk Kazimierz — zob. Prószyński Konrad
 Prószyński Konrad 155
 Prus Bolesław 107, 175, 176
 Prusinowski Jan 109
 Pruss-Wiszniewski Michał — zob. Wiszniewski Michał
 Przeclawski Józef Emanuel 48, 119, 121, 122, 136, 177, 180, 191, 193
 Przemysław, król 72
 Przemyski Zenon (Miriam) 189, 191
 Przeddziecki Karol 45, 54, 171
 Przeddziecki (Przeddziecki) Aleksander 20, 43, 75, 93, 94, 137, 138, 169, 191
 z Przeddzieckich Walewska Maria — zob. Walewska Maria z Przeddzieckich
 Przyborowski Walery 145, 148, 160, 190, 195
 Przybylski Wacław 180
 Przyłubska Ewa 52
 Przyłubski Feliks 52, 183
 Przyrembel Bronisław 107
 Pszonka Stanisław 43
 Ptaszycki Stanisław 145, 200
 Puchalski Walerian 81
 Puget Puszet J. 54
 Pułaski Kazimierz 60
 -Q- (*Kur. Warsz.* 1875, 1878) 163, 193
 -Qs- (*Gaz. Pol.* 1883, 1884) 182, 185
 Quis (*Bluszcz* 1887) 167, 168, 205
 r. (*Gaz. Lw.* 1884) 165
 (r.) (*Nowa Gaz.* 1912) 192, 193
 R. (*Dzien. Lit.* 1853) 184
 R. (*Polska* 1929) 185
 R. (*Rola* 1883) 182
 R. (*Tyg. Petersb.* 1844) 180
 R. B. (*Niwa* 1881, 1883) 182
 R. F. (*Biesiada Lit.* 1879) 170
 R. L. — zob. Łopaciński Hieronim
 R. M. (przeróbka: *Cygańskie dziecko*, 1890) 51
 R. W. (*Tyg. Petersb.* 1833) 17, 177
 Rabinowiczówna Sara 177
 Rabska Zuzanna 166
 Raczyński Edward 85
 Radliński Ignacy 145
 Radó György 154
 Radomińska Wiktoria 147
 Radomiński Józef 147
 Radońska Teofila 91
 Radońska Teresa 91
 Radoński Anastazy 92
 Radzikowski Walery Eliaz — zob. Eliaz Walery
 Radziwiłł Antoni 35
 Radziwiłł Karol Stanisław (Panie Kochanku) 28, 59, 61, 65, 76, 115, 128, 130, 131, 184, 185, 192, 193
 Radziwiłł Krzysztof 59
 Radziwiłł Michał 87
 Radziwiłłówna Barbara — zob. Barbara Radziwiłłówna, królowa
 Rafael Sanzio 122
 Rajchman Aleksander 94, 192
 Rajewska E. 179
 Rajewskij F. B. W. 77
 Rakoš P. M. 59
 Rakošev Selim 53
 Rakowicz Franciszek Tadeusz 61, 97
 Rakowski Wacław 104

- Ramm Theodor 163
 Rapacki Wincenty 33, 61, 65, 141
 Rapaczyński W. 162
 Rastawiecki Edward 51, 86
 Ratisbonne 194
 Ratyński Wacław 49
 Rawita F. — zob. Rawita-Gawroński Franciszek
 Rawita-Gawroński Franciszek 162, 167, 173, 202
 Rawita Witanowski M. 193
 Red. (*Kronika Powsz.* 1912) 206
 Redakcja (*Gaz. Warsz.* 1852) 169
 Redakcja (wyd.: Boleszczyce, 1950) 188
 Redakcja (wyd.: Bracia zmartwychwstańcy, 1950) 188
 Redakcja (wyd.: Powrót do gniazda, 1926) 187
 Redakcja (wyd.: Stach z Konar, 1950) 188
 Redakcja (wyd.: Ułana, 1950) 179
 Redakcja Biblioteki Warszawskiej 137
 Redakcja czasopisma Der Weisse Adler 147
 Redakcja czasopisma Przyszłość 142
 Redakcja czasopisma Slovanský sborník 146
 Redakcja Echa Muzycznego i Teatralnego 143
 Redakcja Gazety Narodowej 142
 Redakcja „Roczników Samborskich” — zob. Kohn Gothilf
 Redakcja Ruchu Literackiego 142
 Redakcja Umeleckiej besedy 139
 Redaktor czasopisma Zapadnaja poczta — zob. Niestierow Leonid
 Redaktor Revue Slave 143
 Redaktor Tygodnika Rzeszowskiego — zob. Arway Edward
 Reiff Adolf 104
 Rej Mikołaj 43, 56, 177
 Rejzek Josef František 76, 139
 Rembowski Aleksander 165, 197
 Rettinger Mieczysław 174
 Řewakowicz Henryk 92
 Rewski Zbigniew 198, 203
 Rey K. 92
 Reymont Władysław Stanisław 178
 (rf) (*Ilustr. Kur. Codz.* 1939) 207
 Richelieu (liceum w Odessie) 21
 Richter Franciszek Hieronim 114, 116
 Richter Jean Paul 79, 125
 Riftina E. M. 55, 67, 134
 Rios I. 63
 Rodziejewicz Klemens 23
 Roepfel Richard 84
 Rogalska Brunona 144
 Rogalski Adam 87
 Rogalski Leon 124
 Rogiński Kazimierz 196
 Rogosz A. J. O. 116
 Rogosz Józef 92, 116
 Rogozińska Pajzderska Helena Janina 167
 Rola T. J. — zob. Piekarski Teodozy Justyn
 Rolle Antoni Józef 106, 137, 159, 200
 Rolle Michał 145, 203, 206
 Romała M. 44
 Roman (*Tyg. Powsz.* 1887) 167
 Romankówna Mieczysława 183
 Romanowicz Tadeusz 141
 Romanowicz Zofia — zob. Romanowiczówna Zofia
 Romanowiczówna Zofia 139, 160
 Romanowski Mieczysław 108
 Rongier Paul 74
 Rosen Mathias 87
 Roszkowska Wanda 10, 161
 Roszkowski Gustaw 37
 Rościszewski Adam 177, 198
 R-ski M. — zob. M. R-ski
 Rt. — zob. Szabrański Antoni Józef
 Rubin-König E. J. 66
 Rudnicka Jadwiga 161, 169
 Rudyński Adolf 91, 96
 Rulikowski Mieczysław 147, 158, 198, 200
 z Rulikowskich Kraszewska Maria — zob. Kraszewska Maria z Rulikowskich
 Ruprecht Karol 140
 Ruysdaël Jacob Isaac 7, 93
 Rużycki de Rosenwerth Włodzimierz 146
 Rybarski Feliks 140
 Rybkowski T. 59
 Rychter Jan Paweł — zob. Richter Jean Paul
 Rychter Józef Hieronim 88, 191, 204
 Rychter, księgarnia i wydawca we Lwowie 66
 Rydlowa Maria 10
 Rygiel Stefan 166
 Rypáček Karel 76
 Rzążewski Adam 145, 165

- Rzepeccy 138
 Rzepecki Ludwik 99
 Rzewuska Julia 137
 Rzewuski Henryk 19, 20, 58, 60, 93, 110, 111, 119, 137, 159, 160, 172, 174, 191, 196, 198
 Rzewuski Leon 90
 Rzewuski Walery 140, 146
 Rzętkowski Stanisław M. 165, 167, 171, 181, 187, 189, 192
 Rzuchowski L. D. 111
 Rzutkowski W. 185
- S. — zob. Krzemiński Stanisław
 S. — zob. Skimborowicz Hipolit
 S. — zob. Smólski Grzegorz
 S. (*Bibl. Warsz.* 1841) 195
 S. (*Gaz. Tor.* 1867) 194
 S. A. (przedmowa do wyd.: Kraków za Łoktka; Syn Jazdona, 1951) 72, 188
 S. E. (*Bulletin Polonais* 1887) 171
 S. F. (*Tyg. Ilustr.* 1937) 189
 S. G. (*Echo* 1879) 177
 S. J. — zob. Jaszowski Stanisław
 S. Jadwiga 57
 S. K. — zob. Krzemiński Stanisław
 S. Olimpia — zob. Olimpia S.
 (S. P.) — zob. Schnür Peplowski Stanisław
 S. P. O. — zob. Podhorska-Okołów Stefania
 s. s. (*Gaz. Pol.* 1884) 165
 S. S. (przedmowa do wyd.: Powrót do gniazda, 1954) 65, 187
 S. T. D. (*Dzien. Lit.* 1865) 196
 S. T. D. (*Lech* 1878) 187
 S. W. (*Tyg. Mód i Powieści* 1879) 187
 Sabowski Władysław 103, 153, 155, 163, 165, 184, 199
 Sacher-Masoch Leopold 172
 Sachs H. 52
 Sadowski Franciszek 123
 Sailhas Élisabeth de 147
 Samelson Szymon 103
 Samolińska T. 157
 Sand George 118
 z Sanoka Grzegorz — zob. Grzegorz z Sanoka
 Sanzio Rafael — zob. Rafael Sanzio
- Sapieha Adam 31, 103
 Sapieha Kazimierz Nestor 81, 86
 Sapiehowie w Różanej 16
 Sarnecki Zygmunt 94, 115, 184
 Sartyni Mateusz Srzeniawa — zob. Srzeniawa-Sartyni Mateusz
 Sas Kulczycki Władysław — zob. Kulczycki Władysław Sas
 Saul Brunon 34
 Sawicka Józefa 178
 Sawicz-Zabłocki Wojniśław Kazimierz 147
 Sawka M. 199
 Scartazzini I. A. 196
 Scherer-Virski Olga 175
 Schiller Friedrich 56, 95, 131, 196
 Schipper Natan 174
 Schlegel August Wilhelm 79, 86
 Schmidt Władysław 147
 Schmitt Henryk 140
 Schmitt Mieczysław 92
 Schneider, matka Flory Heinitz 33
 Schneider Oskar 33, 36
 Schnobrich Edward 196
 Schnür Peplowski Stanisław 73, 206
 Schönnan Julian 106
 Schulz Joachim Christian Friedrich 80
 Schummer Eugeniusz M. — zob. Szerementowski Eugeniusz
 Schwadron Abraham 142
 Schwartz Emil 95
 Schweinichen Hans 82
 Scossa Dezsó 63, 165, 182
 Scott Walter 176
 Sedlaczek Edward 111, 185
 Selouse H. C. 83
 Šembera Alois Vojtěch, 139, 144
 Semeneńko Piotr 159
 Senat Akademicki Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie 138
 Sękowski Józef 87
 Sęp Szarzyński Mikołaj — zob. Szarzyński Mikołaj Sęp
 Shakespeare William 83, 121, 172
 Sieciech W. 184
 Siedlecki Adam Grzymała — zob. Grzymała-Siedlecki Adam
 Siekiera Jan 64, 75, 186, 188
 Siemaszko (Relacja z 1794 r.) 61, 116
 Siemaszko Olga 42

- Siemieński Ignacy 124
 Siemieński Lucjan 90, 102, 180, 191, 192, 196
 Siemiradzki Henryk 33, 163
 Sienkiewicz Henryk 114, 142, 168, 174, 182, 185, 190, 193, 194, 196
 Sienkiewicz K. 48, 134
 Sierakowscy (na Pomorzu) 28
 Sierakowski Józef 82
 Sierotwiński Stanisław 62, 132, 186, 188
 Sierp-Szczakowski Zygmunt 195
 Sikorski Józef 96
 Simon W. 108
 Simond Charles 63
 Sinko Tadeusz 178, 190
 Siwkowska Janina 158
 Skalkowski Apollon 85
 Skałkowski Adam M. 161
 Skarbak Fryderyk 121
 Skarga Piotr 28
 Skerl August Leopold 91, 105
 ...ski — zob. Krasiński A.
 ...ski (*Tyg. Ilustr.* 1887) 168
 Skiba Wołody — zob. Sabowski Władysław
 Skierski Z. 207
 Skimborowicz Hipolit 19, 31, 109, 110, 111, 137, 149, 177, 184, 193
 Skirmuntt Konstancja 197
 Skirmunttowa Helena 117
 Skiński Emil 112, 119
 Skiński Jan 112, 119
 Skorobohata-Stankiewicz Zofia 182
 Skórzewski (Hr. S.) 197
 Škrábek Josef 47
 Skrochowski Ignacy 111
 Skrodzki Eugeniusz 169, 183
 Skrzynecki A. 174
 Skwarnicki Marek 176
 Sl. M. (*Hrvatska Lipa* 1875) 135
 Słotwiński Józef 182
 Słowacki Juliusz 83, 94, 160, 191
 Słuccy księżęta 43, 46, 129
 Słucka Zofia 46
 Służewski Stanisław 103
 Smochowski Witalis 92, 96
 Smokowski Wincenty 45, 49
 Smoleński Władysław 185, 197
 Smolikowski Paweł 139
 Smólski Grzegorz 35, 165, 167, 168, 171, 172, 182, 204
 Smuglewicz Franciszek 85
 Sobański Gotard 141
 Sobieski Jan — zob. Jan III Sobieski
 Sobieszczański Franciszek Maksymilian 86
 Sobolewski Konstanty 90
 Sobolewski Paweł 42, 43, 135
 Soissons S. C. de 63, 64, 173
 Sokolov H. 163, 170
 Sokolow-Skał P. 67
 Sokolow-Żamson P. 62
 Sokulski Justyn 162, 166
 Sołtan Adam 83
 Sołtan Adam Lew 28, 60
 Soltykowie (w Krakowskiem) 15
 Sopllica Jacek — zob. Olendzki Władysław Maksymilian
 Sordello (*Capitano Fracasso* 1885) 166
 Sosnowski Kazimierz 100, 116
 Sosnowski M. 173
 Sowa Antoni — zob. Żeligowski Edward
 Sowińska Beata 207
 Sowiński Leonard 170, 182
 Špačil Augustin 63
 Špaňhel Vilém 49, 50, 52, 61, 69, 77, 135, 139
 Spasowicz Włodzimierz 84, 164, 195
 Spausta Bolesław 187
 Spectator (*Kraj* 1883) 192
 Šporer Djuro Matija 44
 Spółka Wydawnicza w sprawie księgi pamiątkowej 144
 Srzeniawa-Sartyni Mateusz 91, 96, 113
 z S...skich T. Twardowska — zob. Twardowska z S....skich T.
 (St. ad.) — zob. Lam Stanisław
 St. Kij. — zob. Kijeński Stanisław
 St. L. (przedmowa do wyd.: O pracy, 1912) 158
 St. M. (*Gaz. Por. 2 grosze* 1915) 192
 St. M. Rz. — zob. Rzętkowski Stanisław M.
 St. Or. (*Sprawa* 1912) 174
 St. W. — zob. Wasylewski Stanisław
 St. W. (*Gaz. Kraj.* 1921) 192
 Stachiewicz Piotr 42, 51
 Stachowski Józef 17, 18
 Staff Ludwik Maria 190

- Stalmach Paweł 99, 124
 Stanisław August, król 52, 55, 61, 62, 64, 65, 66, 69, 71, 76, 82, 92, 98, 112, 123, 130, 185, 186, 197
 Stanisław św., biskup 15
 Stanisławska Wanda 192
 Stanisławski Oskar 108
 Stankiewicz Zofia Skorobohata — zob. Skorobohata-Stankiewicz Zofia
 Stańczyk 45, 47, 61, 105, 129, 131, 132, 184
 Starkel Juliusz 91, 94, 181, 191, 192, 194
 Starkel Romuald 115
 Starzewski Rudolf 90
 Staszczuk Adam 59
 Statkowski Julian 44
 Stattler Wojciech 147
 Stefan Batory, król 75, 120
 Stefański Z. 192
 Ster Jan 67, 189, 190
 Stern Anatol 109, 176, 178
 Stęczyński Bogusz Zygmunt Maciej 95
 Storożenko N. 164
 Straszewicz Ludwik 168
 Straszewska Maria 194, 196, 197
 Stratil Karl 63, 64, 66
 Strąbski Stanisław 177
 Strokowa z Zubrzyckich Jadwiga 57
 Strumph-Wojtkiewicz Stanisław 158
 Strutynskij W. 67
 Struve Henryk 31, 102, 143, 198
 Strykowski Maciej 81, 121, 124, 131
 Studnicka S. 185
 Studziński, rotmistrz 85
 Stupkiewicz Stanisław 64, 66, 69, 73, 132, 186, 188, 189
 Stupnicki Hipolit 96, 99, 111
 Stupnicki Karol 96, 111
 Sturmówna Henryka 139
 z Suheckich Widulińska Joanna — zob. Widulińska Joanna z Suheckich
 Suchodolski January 19, 121, 131
 Sue Eugène 85, 86, 195
 Suffczyński Kajetan 96
 Sulewski Wojciech 162, 194
 Sulicki Edward 195
 Sulima Z. L. — zob. Przyborowski Walery
 Sulimierski Filip 107
 z Sułkowskich Kraszewska Stefania — zob. Kraszewska Stefania z Sułkowskich
 Sumiński Zygmunt 164
 Supiński Józef 143
 Suśnik S. 67
 Svoboda F. 171
 Syga Teofil 201, 207
 Synoradzki Michał 167, 174, 194
 Syrewicz Bolesław 30
 Syrokomla Władysław — zob. Kondratowicz Ludwik
 Sz. — zob. Szabó I.
 Sz. P. (*Ilustr. Kur. Codz.* 1917) 174
 Szabó I. 182
 Szabrański Antoni Józef 87, 109, 177, 180, 184, 191, 195
 Szajnccha Karol 53, 86, 92, 139, 181
 Szancer Jan Marcin 42
 Szancer S. 59
 Szaniawski Wacław 108
 Szarek Maciej 124, 161, 162, 164
 Szarzyński Mikołaj Sęp 46
 Szczawiński Hipolit 137
 Szczegłowski M. 179
 Szczepański Alfred 67, 103, 149, 164, 172
 Szczerbowicz Wieczór Ludwik 184, 186
 Szeberényi L. 47
 Szekspir Wiliam — zob. Shakespeare Wiliam
 Szelaż Jan — zob. Mitzner Zbigniew
 Szeliga Maria 62, 185
 Szermentowski Eugeniusz (Schummer Eugeniusz M.) 202
 Szewczyk Wilhelm 207
 Szlachcic h. Nowina (*Kur. Warsz.* 1854) 180
 Szlachcic na Zagrodzie (1880) 182
 Szlachetowski Feliks 36
 Szląskowski (*Ognisko Dom.* 1874) 186
 Szmydtowa Zofia 197
 Sznajder P. 191
 Sz-né Illesy Piroška 182
 Szopen — zob. Chopin Fryderyk
 Szpaczyński E. 169
 Szrajber V. E. 48, 49, 52, 134, 171
 Szrajber W. 165
 Sztyrmer Eleonora — zob. Sztyrmer Ludwik

- Sztyrmer Ludwik 119, 122, 177
 Szujski Józef 110, 164, 195
 Szukiewicz Aleksander 90
 Szulc Kazimierz 122
 Szulgin N. 67
 Szuman Henryk 92
 Szumski Teofil 105
 Szweykowski Zygmunt 174, 175, 202
 Szwykowska Józefa 139
 Szwykowski Kazimierz 146, 147
 Szwykowski P. 158
 Szycówna Aniela 182
 Szydłowski Ignacy 17, 124
 Szyller Fryderyk — zob. Schiller Friedrich
 Szymanowski Wacław 93, 103, 104, 138, 160, 165, 184
 z Szymanowskich von Blumenfeld Maria — zob. Blumenfeld Maria z Szymanowskich
 Szymański Maksymilian 112
 Szymański Roman 114
 Szymkow A. P. 72
 Szyperski Stefan 108

 Ściążko T. 206
 Ślaski Jan 194
 Ślendrański Wincenty 117
 Śliwiński Leon 175
 Śliwowski Józef 113
 Śliwowski S. 192
 Śliziński Jerzy 139, 144, 176, 199, 200, 201
 Śmigielska Józefa 196
 Śniadecki Jan 83, 197
 Świdorski Ludwik Brunon 144
 Świdorski Władysław 92
 Świdrygiello, wielki książę litewski 120
 Świdziński Konstanty 20, 83, 98, 106
 Świerzawski Ernest 184
 Świerzawski Ludwik 96
 Świerzewski Stefan 47, 49, 50, 51, 52, 55, 61, 73, 132, 137, 139, 160, 176, 185, 186, 188, 198, 200, 201, 203
 Świerzewski Stefan L. — zob. Świerzewski Stefan
 Świerzewicz Jan 183
 Święcicki Józef Marian 175
 Świętochowski Aleksander 107, 157, 165, 166, 167, 168, 172, 175, 181, 205
 Świrko Dobrosława 176

 T. (adresat listu dat. 3 grudnia 1848) 137
 T. (*Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1857) 159
 (T.) — zob. Tatomir Lucjan
 T. B. (*Tyg. Petersb.* 1835, 1838) 18, 120, 177, 190
 T. Ch. — zob. Jeske-Choiński Teodor
 T. K. — zob. Kostecki T.
 T. K. (*Chłopi i Państwo* 1948) 190
 T. Kr. (*Kur. Warsz.* 1934) 166
 T. M. S. (*Dzienn. Kijowski* 1912) 174
 T. N. (*Szkola* 1880) 205
 T. O. (wstęp do wyd.: *Król chłopów*, 1954) 73, 188
 T. P. (*Życie* 1887) 153
 (t. s.) — zob. Syga Teofil
 T. S. — zob. Syga Teofil
 T. T. J. — zob. Miłkowski Zygmunt
 T. Z. — zob. Zadurawicz Z.
 Taborski Roman 160
 Tacyt 190
 z Tańskich Hoffmanowa Klementyna — zob. Hoffmanowa Klementyna z Tańskich
 Taranowski Jędrzej 82
 Tarnowski Marcei 67
 Tarnowski Stanisław 28, 110, 111, 155, 164, 172, 194
 Tarnowski Władysław 102, 117
 Tarsza Edward — zob. Grabowski Michał
 Taszycki Witold 145, 162
 Tatomir Lucjan 111, 146, 187
 Telega Stanisław 139, 195
 Teleżyński Henryk 147
 Teodorowicz B. 113
 Teresa Jadwiga — zob. Papi Teresa Jadwiga
 Terpiłowska Julia 158
 Tęczyńscy 47, 87, 191
 Thuez Caroline 53
 Ticknor George 79, 86
 Timkó I. 48, 60
 Timofiejew Grzegorz 183
 Tkalac (tłum. włoski) 135
 Tokarzewicz Józef (Hodi) 138, 143
 Tomaszewicz W. 181
 Tomicki Symferian 177, 193
 Tomić Al. 43, 49, 171
 Tomić Josip Eugen 48, 50
 Tomiński Franciszek 114
 Tomkiewicz (autor dramatu Litwa) 171

- Tomkowicz Stanisław 146, 169, 197
 Tongwin M. 175
 Tonner Emanuel 32
 Top. — zob. Ziemyński Aleksander
 Topińska Zofia 60
 Toužimský J. J. 164
 Towarzystwo Bratniej Pomocy Uczniów
 Uniw. Jagiel. 145
 Towarzystwo Dobroczynności Warszaw-
 skie — zob. Warszawskie Towarzystwo
 Dobroczynności
 Towarzystwo Młodzieży Polskiej w Zu-
 rychu 142
 Towarzystwo Pedagogiczne we Lwowie
 140
 Towarzystwo Polskie „Kościuszko” w St.
 Gallen 147
 Towarzystwo Przemysłowców Polskich
 w Berlinie 143
 Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Poznaniu
 146
 Trawiński Florentyn 167
 Trąpczyński Włodzimierz 179
 Trejdosiewicz Jan 84
 Trembecki Stanisław 94, 131
 Trentowski Bronisław Ferdynand 50, 83,
 139, 191, 198
 Trepieński Antoni 10, 62, 65, 160, 175, 176,
 178, 183, 191, 194, 195, 207
 Trepow, oberpolicmajster Warszawy 27
 Tretiak Józef 155, 160
 Treugutt Stefan 191, 207
 Treves A. 62, 65
 Tripplin Teodor 159
 Trnková Jarmila 47
 Trynkowski Ludwik 50
 (ts) — zob. Sinko Tadeusz
 Tułodziecki St. 114
 Tumpach Josef 48, 70
 Tur E. 53
 Turcerová-Davečková H. 67
 Turgieniew Iwan 32, 176, 196
 Turkowski Tadeusz 136, 138, 148, 200
 Turnowie Hipolitostwo 28, 58
 Turowska-Barowa Irena 166, 175, 194,
 196, 207
 Turowska Irena — zob. Turowska-Baro-
 wa Irena
 Turowski Kazimierz Józef 82, 160
 Turowski S. 51, 179
 Tuszowska Julia 51
 Tuwim Julian 191
 Twardowska z S....skich T. 95
 Twardowski, czarnoksiężnik 44, 119, 127,
 129, 131, 132, 134, 184, 185, 186
 Twardowski Franciszek Bogoria 109, 119
 Tyberiusz, cesarz rzymski 55
 Tyc Jan 112
 Tymowski Jan 35
 Tyrowicz Marian 194
 Tyszkiewicz Eustachy 86, 138, 170
 Tyszyński Aleksander 9, 87, 159, 177, 180,
 184, 187, 191
 Ubaldus B. — zob. Zamorski Bronisław
 Ujejski Józef 179
 Ujejski Kornel 69, 145, 184
 Ulanowski Zygmunt 115
 Ulbach Louis 171
 Ulrich Leon 83
 Unger Gracjan 73, 87, 100, 113, 117
 Unger Józef 49, 52, 53, 54, 62, 64, 65, 82,
 86, 87, 93, 99, 100, 107, 114, 115, 117,
 130, 140
 Uniechowski Antoni 66
 Urbach J. K. 160
 Urban Wincenty 192
 Urbanek E. 44, 65
 Urbanowska Elżbieta 18, 22, 98
 Urbanowski Antoni 17, 18, 45
 Urbanus (*Kraj* 1895) 206]]
 Urbański B. 189
 V. G. — zob. Gasztowtt Wacław
 Vávra E. 43
 Vávra K. 157
 Vedelis (*Stráž Litwy* 1921) 179
 Vega Lope de 5
 Végélé A. 73
 Vex (*Nowa Kultura* 1963) 202
 Viola O. 167
 Vitinski R. 49
 Vogel Aleksander 96
 Volák František Pravoslav 43, 183
 Vorlíček František Ladislav 44, 51, 52
 Vrtel Stefan — zob. Vrtel-Wierczyński
 Stefan
 Vrtel-Wierczyński Stefan 144, 162, 196
 Vysloužil František 164

- w- — zob. Łoziński Władysław
 (w) (*Gaz. Tor.* 1867) 161
 W. — zob. Engeström Wawrzyniec, przy-
 jacieli pisarza
 W. (*Czas* 1882) 189
 W. (*Kronika Wiad. Kraj. i Zagr.* 1856)
 178
 W. (*Lech* 1879) 157
 W. (*Orełownik Nauk.* 1841) 177
 W. (*Tyg. Mód i Powieści* 1876, 1877) 184,
 187, 189
 W. (*Wiek* 1880) 205
 -w. b.- (*Kur. Litewski* 1909) 179
 W. B. (*Gaz. Pol.* 1873, 1877) 181, 184,
 187
 W. B. (tłum. ros.) 56
 W. B-ski (*Kur. Litewski* 1912) 173
 W. Cz. (*Tyg. Powsz.* 1887) 167
 W. D. — zob. Dybczyński Włodzimierz
 W. F. (autor opowiadania: Wilhelm Busz-
 kat) 116
 W. G. — zob. Gomulicki Wiktor
 W. G. — zob. Grubiński Waclaw
 W. Gr — zob. Grubiński Waclaw
 W. H. — zob. Holewiński Władysław
 W. J. (wstęp do wyd.: Kraków za Łoktka,
 1949) 72, 188
 W. K. (*Ognisko Dom.* 1887) 168
 W. Ł. — zob. Łoś Wincenty
 W. M. (*Biesiada Lit.* 1887) 168, 172
 W. M. (*Klosy* 1879) 158
 W. M. (*Kronika Rodz.* 1879) 164
 W. P. — zob. Prokesch Władysław
 W. P. (*Echo* 1882) 182
 W. P. (*Lwowianin* 1841) 195
 W. P. (*Prawda* 1887) 168
 W. P. (*Wiek* 1878) 197
 W. S. (*Ruch Lit.* 1964) 201
 W. T. — zob. Tomaszewicz W.
 W. T. — zob. Trąpczyński Włodzi-
 mierz
 W. W. (*Gwiazdka Cieszyńska* 1855) 169
 W. Wró... — zob. Wróblewski Walery
 W. Z. (*Gaz. Pol.* 1888) 185
 Waclaw P. — zob. Przybylski Waclaw
 Waga Antoni 87, 137
 Wagner Józef Bohdan 108, 147
 Waldmüller R. — zob. Duboc Ed.
 Walewska Cecylia 191
 Walewska z Przeździeckich Maria 162
 Walewski Adolf 65
 Walewski Antoni 44, 49
 Walewski Cyprian 137
 Walicki Alfons 16
 Waligórski Franciszek 114, 169
 Waligórski Jan 106
 Waligórski Konstanty 93
 Waligórski Mieczysław 28, 92
 Waliszewski G. 180
 Wańkiewicz Jan 142
 Warneńska Monika 207
 Warszawskie Towarzystwo Dobroczyń-
 ności 137
 Warzenica Ewa 44, 47, 49, 50, 55, 67, 72,
 132, 156, 176, 178, 179, 183, 188, 189,
 190, 194, 197, 202, 207
 Was. (*Przeł. Tyg.* 1878) 187
 Wasilewski Edmund 19, 177
 Wasilewski Zygmunt 192
 Wasilewskij Ł. 73
 Wasin N. 72
 Wasiutyński Tomasz 103
 Wasylewski Stanisław 162, 174
 Wawrowski Franciszek 112
 Wawrzeński Marian 174
 Wąsowicz Mieczysław Dunin — zob. Du-
 nin Wąsowicz Mieczysław
 Wąsowicz Władysław 192
 -wb- (*Kur. Litewski* 1909) 192
 Weber Maurycy 163
 Weer E. — zob. Wester Ellen
 Wegner Stanisław 130, 155
 Weigel Ferdynand 71
 Weissenhoff Lucjan 140
 Weryha Darowski Aleksander 24, 100,
 159
 Werytus A. — zob. Skrzynecki A.
 Wesółowski Feliks 145
 Wester Ellen 66, 182
 Weysenhoff Józef 87
 Węcki, księgarz 177
 Węśławska Emilia 192
 Wężyk Franciszek 23, 138, 169
 -wg- (*Kur. Warsz.* 1887, 1888) 167, 185,
 191
 w-i (*Dzien. Lw.* 1868) 195
 Wicherski Aleksander Zygmunt 53, 169,
 180
 Widman Karol 111, 119, 157
 Widulińska Joanna z Sucheckich 105

- Wieczerska-Zabłocka Janina 67, 189
 Wieczorkowski Władysław 196
 Wielisław — zob. Skrodzki Eugeniusz
 Wielkopolanin Łukasz — zob. Łukasz Wielkopolanin
 Wielogłowscy (w Krakowskiem) 15
 Wielopolski Aleksander 25, 159, 160, 161
 Wielowiejski Kasper 118
 Wieniarski Antoni 178
 Wierzbicki Jan 199
 Wierzbowski Teodor 144
 Wiktor Emanuel II, król włoski 28, 29, 30
 Wilanowski Cezary 110
 Wilczyński Józef K. 50, 86, 95
 Wilczyński Leszek 49, 65, 237
 Wild Karol 91, 119
 Wildt Julian 100
 Wileńska — zob. Ogonowska Malwina
 Wilhelmi Janusz 43, 183
 Wilkońska Paulina 57, 147, 200
 Wilkoński August 159, 200
 z Wilkxyckich Mielżyńska Sewerynowa — zob. Mielżyńska Franciszka z Wilkxyc-
 kich
 Willfort F. 164
 Windakiewicz Stanisław 175
 Winiarz Edward 92, 93, 138
 Winklewski dr 42
 Wisłocki W. 68
 Wisłocki Władysław 153
 Wiszniewski Michał 55, 139
 Wisztalewskis A. — zob. Wysztelew-
 ski J. A.
 Wiślicki Adam 111, 187
 Wiśniowiecki Janusz 85
 Wiśniowiecki Michał — zob. Michał Ko-
 rybut Wiśniowiecki, król
 Wiśniowski Ryszard 207
 Witanowski M. Rawita — zob. Rawita-
 -Witanowski M.
 Witkowski Maksymilian 138
 Witold (Witold), wielki książę litewski 45,
 50, 86, 87, 127, 128, 197
 Witte Karol 137, 180, 193, 200
 Witwicki Stefan 196
 Wł. — zob. Wójcicki Kazimierz Władys-
 ław
 Wł. B. — zob. Belza Władysław
 Wł. S. — zob. Smoleński Władysław
 Wł. Z. — zob. Zawadzki Władysław
 Władysław IV, król 59, 76
 Władysław Herman, książę 69
 Władysław Jagiełło, król 65, 74, 75
 Władysław Łokietek, król 43, 71, 72, 73,
 130, 131, 132, 134, 188
 Władysław III Warneńczyk, król 74, 77,
 187
 Władysława G. (*Przyj. Dzieci* 1874) 157
 Włodzimierz św., książę ruski 43, 136
 Włoszek (*Dzien. Kijowski* 1912) 206
 wlv. — zob. Wąsowicz Władysław
 Wodyński J. 71
 Wodzicki Kazimierz 90
 Wodzicki Ludwik 90, 110, 164
 Wodzicki Piotr 114
 Wohlfahrt L. 63
 Wojciechowski Konstanty 9, 66, 173, 174,
 177, 189
 Wojeński Teofil 188
 Wojewódzki Justyn 145
 Wojtkiewicz Stanisław Strumph — zob.
 Strumph-Wojtkiewicz Stanisław
 Wojtkowski Andrzej 136, 160
 Wójtuś — zob. Motty Marceli
 Wójutyński W. 174
 Wolant J. 161, 166
 Wolff Józef 104, 117
 Wolfgang Ksawery 49, 108
 Wolicki J. 181
 Wolmar A. 206
 Wolney Célestin 17
 Wolniewicz Włodzimierz Antoni 169
 Wolski Zygmunt 146
 Wołoszinowa M. 53
 Wołoszynowski Julian 192
 Wołowski Bolesław 30, 165
 Wołowski Ludwik 93
 Wołowski Michał 161, 189
 Wołyński Artur 29, 139, 141, 143, 163, 171
 Wołyński Ludmił 198
 Worcell Mikołaj 93
 Woronicz Jan Paweł 18, 117
 Woronicz Sabina 47, 105
 Woroniczówna Zofia — zob. Kraszewska
 Zofia z Woroniczów
 Woś Wojciech 175
 Woycke A. 45, 52, 54
 Woykowski Antoni 19, 118, 136
 Woyna-Gwiazdziński S. 202
 Woyzbun Stefan 175

- Wójcicki Kazimierz Władysław 31, 69,
 85, 87, 101, 103, 105, 121, 137, 155, 159,
 169, 171, 180, 184, 186, 191, 193, 197,
 198
 wp. — zob. Prokesch Władysław
 Wr...ki Walerian — zob. Wróblewski
 Walerian
 Wrotnowski Lucjan 114
 Wróblewska Anna 69, 75
 Wróblewski Andrzej 183
 Wróblewski Walerian 66, 143
 Wróblewski Walery 50, 137, 180
 Wrzosek Adam 160
 W-skij Ł. — zob. Ł. W-skij
 Würtz J. A. 64
 Wurzbach Constantin 43
 (Wydawca) — zob. Jurkiewicz Jakub
 Wydawca Tygodnika — zob. Przeclawski
 Józef Emanuel
 Wydawcy — zob. Arct Michał
 Wydawcy Pszczoły Północnej 121
 Wydawnictwo Biblioteka Domowa 147
 Wyka Kazimierz 133, 178
 Wyleżyński Józef 118
 Wysłouchowa Maria 157
 Wyszomirski Jerzy 166
 Wysztelewski J. A. 45

 X. (*Orędownik Nauk*. 1844) 180
 X. (*Przełg. Lit. Dod. do Kraju* 1887) 194
 X. (*Przełg. Lw.* 1871) 197
 X... (*Czas* 1867) 192
 X. E. P. — zob. Podolski Edward
 X. K. (*Tyg. Petersb.* 1841) 121
 X. X. w W... (dedykacja Zagadek) 61
 X. Y. (*Sobótka* 1871) 192

 Y (*Bluszcz* 1887) 167

 Z. (*Gaz. Nar.* 1887) 191
 Z. (*Kraj* 1891) 192
 Z... (*Dzien. Pol.* 1891) 192
 Z..... (*Dzien. Poz.* 1865) 189
 Z. C. — zob. Cieszkowski Zygmunt
 Z. C. (*Czas* 1879) 164
 (Z. C.) (*Gaz. Tor.* 1868) 195
 Z. Fg. (*Gaz. Nar.* 1887) 168
 z. i. (*Przełg. Tyg.* 1884) 165
 Z. Józef — zob. Józef Z.
 Z. K. — zob. Kwieciński Zdzisław

 Z. L. S. — zob. Przyborowski Walery
 Z. M. — zob. Miłkowski Zygmunt
 Z. M. (*Biesiada Lit.* 1887) 167
 Z. M. (*Książka i Kultura* 1947) 186
 Z. P. — zob. Potocka Z.
 Z. S. L. — zob. Przyborowski Walery
 Z. W. — zob. Wasilewski Zygmunt
 Z. W. J. — zob. Wójcicki Kazimierz Wła-
 dysław
 Zabierowski Stanisław 187
 Zabłocka Janina Wieczerska — zob. Wie-
 czerska-Zabłocka Janina
 Zabłocki Wojniśław Kazimierz Sawicz —
 zob. Sawicz-Zabłocki Wojniśław Kazi-
 mierz
 Zaborowska Wanda 144
 Zaborowski Tymon 144, 196
 Zachariasiewicz Jan 92, 171
 Zacharyasz Stanisław 145
 Zadurowicz T. 182
 Zagórski Apolinary 82
 Zahorski Jan 172
 Zajączek Józef 83
 Zajączkowski Liberat 105
 Zakrzewski Bogdan 176
 Zakrzewski J. W. 200
 Zaleski Antoni 114
 Zaleski Bohdan — zob. Zaleski Józef Boh-
 dan
 Zaleski Bronisław 7, 28, 30, 34, 64, 68, 82,
 93, 112, 139, 140, 141
 Zaleski Dionizy 146
 Zaleski Józef Bohdan 68, 107, 139, 149,
 157, 160, 206
 Zalewski Kazimierz 74, 87, 107, 123, 187,
 192, 193
 Zalewski Stanisław 165
 Załuski Roman 83
 Zamorski Bronisław 107, 111, 119, 172
 Zamoyska Ludwika z Poniatowskich 82,
 112
 Zamoyski Andrzej 112
 Zamoyski Maurycy 87
 z Zamoyskich Mniszchowa Urszula —
 zob. Mniszchowa Urszula z Zamoyskich
 Zap K. V. 85
 Zapolska Gabriela 51
 Zareckas S. 75
 Zarzycka Danuta Kucharska — zob. Ku-
 charska-Zarzycka Danuta

- Zatorski 191
 Zawadzki Adam 19, 21, 46, 129, 136, 138, 148, 177
 Zawadzki Bronisław 94, 113, 115
 Zawadzki i Węcki (księgarnia w Warszawie) 148, 177
 Zawadzki Józef (księgarnia w Wilnie) 84, 120, 124, 136, 148, 191
 Zawadzki Józef młodszy 136
 Zawadzki Maciej 136
 Zawadzki Waclaw 80
 Zawadzki Władysław 27, 92, 99, 164, 167, 182
 Zawadzki Włodzimierz 96
 Zawodziński Karol Wiktor 103, 131, 175, 176, 178, 182, 183, 185, 189, 191, 204, 207
 Zbaraski — zob. Feldman Wilhelm
 Zbiegniewska Izabela 145
 Zborowski Juliusz 162
 Zborowski Piotr 82
 Zborowski Samuel 187
 Zdaniukiewicz A. 207
 Zdziarski B. 158
 Zdziarski Stanisław 178, 191
 Zdziechowski Marian 172
 Zeidlerowa Zofia 89
 Zenowicz Michał 82
 Zgliński Daniel 183
 Zgorzelski Czesław 133, 175, 178, 182, 185
 Zieliński Feliks 87, 197
 Zieliński K. J. Artwin 92
 Zieliński Ludwik 19, 105, 184, 193, 195
 Zieliński Wiktoryn 195
 Ziemiałkowski Florian 145
 Ziemięcka Eleonora 20, 94, 100, 107, 109, 121, 180, 181, 196
 Ziemny Aleksander 186
 Zienkiewicz Romuald 196
 Zienkiewicz Leon 142
 Zienowicz Stefan 198
 Zipper Albert 45, 80, 143, 153, 191, 198
 Zitek dr 183
 (zm) (*Tyg. Powisz.* 1945) 189
 Zmorska Tekla 136, 142
 Zmorska Zbigniewa 56
 Zmorski Roman 180
 Zoern, drukarz 28
 Zofia K. z Brzozówki — zob. Klimañska Zofia
 Zofia L. (*Zorza* 1887) 178
 Zoil — zob. Gliński Henryk
 Zola Émile 96
 Zontak Władysław 105
 Zoryan E. — zob. Sedlaczek Edward
 Zr. — zob. Zipper Albert
 (Zr.) — zob. Zipper Albert
 z Zubrzyckich Strokowa Jadwiga — zob. Strokowa Jadwiga z Zubrzyckich
 Zug Szymon Bogumił A. 79, 85
 Zyblikiewicz Mikołaj 32, 33, 144, 146
 Zyg. Sar. — zob. Sarnecki Zygmunt
 Zygmunt II August, król 48, 75, 129, 131, 132, 184, 186
 Zygmunt I Stary, król 75
 Zygmunt III, król 17, 42, 46, 75, 177, 185, 187
 Zyndram-Kościałkowska Wilhelmina 182
 Żebrowski Bohdan 145
 Żeleński Tadeusz (Boy) 192, 196
 Żeleński Władysław 33, 67, 189
 Żeligowski Edward 122, 139
 Żeromski Stefan 202
 Żiwowa E. 50, 134
 Żmichowska Narcyza 176
 Żmigrodzka Maria 176, 178
 Żochowski Józef 193
 Żółkiewski Stefan 69, 132, 175, 187
 Żuliński Roman 166
 Żuliński Tadeusz 113
 Żupański Jan Konstanty 59, 139, 200
 Żurawski Józef 92
 Żychliński Teodor 92
 Żydanowicz Zofia 197
 Żyga Aleksander 176, 190

SPIS TREŚCI

Wstęp	5
Wykaz skrótów	11
BIOGRAFIA	13
TWÓRCZOŚĆ	
I. Utwory oryginalne	41
II. Przekłady	79
III. Prace edytorskie i redakcyjne	81
IV. Publikacje w czasopismach i wydawnictwach zbiorowych	84
V. Czasopisma i wydawnictwa obce	126
Czeskie	126
Duńskie	126
Francuskie	126
Litewskie	127
Łotewskie	127
Niemieckie	127
Rosyjskie	127
Serbo-chorwackie	128
Słowackie	128
Szwedzkie	128
Ukraińskie	128
Węgierskie	128
Włoskie	128
VI. Wydania zbiorowe i wybory twórczości	129
VII. Wybory twórczości w przekładach	134
Czeskie	134
Niemieckie	134
Rosyjskie	134
Przekłady nie zidentyfikowane	135
VIII. Listy	136
IX. Materiały	148
WIEDZA O AUTORZE	
I. Zestawienia bibliograficzne	153
II. Monografie i zarysy monograficzne	155
III. Biografia	157
a) Ogólne ujęcie życiorysu i przyczynki do życiorysu	157
b) Dzieciństwo i młodość (1812-1836)	158

c) Okres wołyński (1837-1859)	159
d) Okres warszawski (1860-1862)	160
e) Okres drezdeński (1863-1883)	161
f) Jubileusz	163
Przygotowania do jubileuszu	163
Uroczystości poza Krakowem	163
Uroczystości jubileuszowe w Krakowie	163
Przemówienia (w Krakowie)	164
Echa pojubileuszowe	164
Omówienia późniejsze	164
g) Proces i więzienie	165
Aresztowanie	165
Sprawa Kraszewskiego	165
Akt oskarżenia	165
Proces	165
Pobyt w więzieniu w Magdeburgu	165
Uwolnienie z więzienia za kaucją	166
Omówienia późniejsze	166
h) Ostatnie lata życia i śmierć	166
Nekrologi	167
i) Pogrzeb	168
Uroczystości pogrzebowe za granicą	168
Przygotowania do pogrzebu	168
Pogrzeb	168
Obchody	168
IV. Opracowania twórczości	169
a) Ogólne charakterystyki i przyczynki	169
Za życia pisarza	169
Wspomnienia pośmiertne	171
Po śmierci pisarza	172
b) Twórczość młodzieńcza	177
c) Powieści ludowe	178
Ulana	179
Chata za wsią	179
Inscenizacje teatralne	179
d) Powieści społeczno-obyczajowe	179
Poeta i świat	183
Szalona	183
e) Powieści historyczne	183
Zygmuntowskie czasy	186
Hrabina Cosel	186
Brühl	186
Powrót do gniazda	186
f) Cykl powieści historycznych z dziejów Polski	187
Stara baśń	189
g) Obrazki współczesne o tematyce narodowej	189
Dziecię Starego Miasta	190
h) Powieści rzymskie	190
i) Utwory poetyckie	190

j) Utwory dramatyczne	191
Miód kasztelański	192
Panie Kochanku	192
Radziwiłł w gościnie	192
Kosa i kamień	193
k) Kraszewski jako podróżopisarz	193
l) Kraszewski jako publicysta	193
Rachunki	194
l) Kraszewski jako redaktor	195
m) Kraszewski jako krytyk i estetyk	195
n) Prace historyczne	197
o) Prace edytorskie	197
p) Inne prace naukowe	198
r) Przekłady Kraszewskiego	198
s) Przekłady utworów Kraszewskiego	199
V. Korespondencja	200
VI. Wydania	202
VII. Rysunki Kraszewskiego	203
VIII. Spuścizna po Kraszewskim	204
IX. Kult Kraszewskiego	205
a) Księgi zbiorowe.	205
b) Pomniki	205
c) Obchody.	206
d) Muzeum	207

INDEKSY

Pseudonimy i kryptonimy używane przez J. I. Kraszewskiego	211
Indeks tytułów	212
Indeks tytułów czasopism i wydawnictw zbiorowych	239
Indeks osobowy.	243

WYKONANO W DRUKARNI IM. REWOLUCJI
PAŹDZIERNIKOWEJ W WARSZAWIE POD
DYREKCJĄ EWELINY GABIŃSKIEJ I KIERO-
WNICTWEM TECHNICZNYM TADEUSZA
BONIEWICZA SKŁADAŁ ZESPÓŁ BOLESŁAWA
TRAWIŃSKIEGO I MARIANA GŁOWACKIEGO,
TŁOCZYŁ ZESPÓŁ JÓZEFA SKORWIDERA
OPRAWIAŁ ZESPÓŁ JÓZEFA BUJARSKIEGO

PRINTED IN POLAND
WYDAWNICTWO LITERACKIE, KRAKÓW.
NAKLAD 6.000+283 EGZ. ARK. WYD. 32,9
ARK. Druk. 117,5. PAPIER BIBLIJNY, SAT.
KL. III, CHAMOIS, 70 × 100 CM, 50 G Z FABR.
PAP. JEZIORNA. ODDANO DO SKŁADANIA
3 VI 1964. PODPISANO DO DRUKU W LIS-
TOPADZIE 1966 R. DRUK UKOŃCZONO W
GRUDNIU 1966 R.

ZAM. NR 1011/64. M-20 CENA ZŁ. 75.—

TOM 17
HENRYK SIENKIEWICZ
ELIZA ORZESZKOWA
BOLESŁAW PRUS
Warszawa PIW

TOM 18
STANISŁAW WYSPIAŃSKI
JAN KASPROWICZ
STEFAN ŻEROMSKI
Warszawa PIW

TOM 19
BIBLIOGRAFIA
CZASOPISM LITERACKICH
Warszawa PIW

*

Poszczególne tomy edycji nie
będą się ukazywały w porządku
chronologicznym, lecz w zależ-
ności od terminu ukończenia
prac redakcyjnych.

Cena zł 75.—

W
L